ADRIAN ROGOZ

Omul şi năluca

ADRIAN ROGOZ

OMUL ŞI NĂLUCA

EDITURA TINERETULUI

Coperta: N.CLAUDIU

PARTEA ÎNTÎI

NĂLUCA LUI J. S.

PARTEA A DOUA

RODIA DE OŢEL

PARTEA A TREIA

MARELE THRILL

PARTEA A PATRA

ORFEU ÎNCERCAT

PARTEA A CINCEA

ANOTIMPURI NEPĂMÎNTENE

PARTEA A SASEA

U M B R A CERULUI

N O T Ă

Numele şi faptele personajelor acestei cărţi sînt cu desăvîrşire imaginare. Acest lucru e de altfel firesc pentru un roman în care esenţialul rezidă in viziunea anticipativă asupra condiţiei omului în Cosmos.

A. R.

PARTEA ÎNTÎI

NĂLUCA LUI J. S.

„… Dar vîntul unei noi aventuri bate asupra noastră."

H. G. WELLS: „***Oamenii-ze****i*"

„Ca o nălucă zorii-nsîngeraţi
se caţără pe turnuri şi cupole.“

CLAUDE MAC KAY: *„New York în zorit zilei“ ”*

Tolănit în magnificu-i Cadillac al cărui smalţ cenuşiu lua ochii trecătorilor, Jerome Somestone îşi concentra gîndurile asupra aceleiaşi dileme obsedante: să-şi continue drumul spre California, să caute într-un fel sau altul să se desprindă de ideea teribilă ce-i ţintuise ani de zile viaţa, sau, dimpotrivă, să precipite, să dezlănţuie înfăptuirea acestei idei, care, la urma-urmei, putea însemna nimicirea, neantul… Ca într-un coşmar în care vrei să apuci un lucru, dar necontenit acesta îţi scapă printre degete, Jerome nu reuşea să prindă soluţia zbaterilor lui. Poate era de vină şi muzica stridentă izbucnită din difuzorul radioului din faţă şi care îi înhăţa cele două idei şi în ritmul ei le mişca spasmodic, le zvîrlea pe amîndouă cît colo, pentru ca, pînă la urmă, să le înşface din nou într-o sarabandă sîcîitoare, incoerentă, alarmantă…

„Apele Pacificului au să vă liniştească! Aşa l-a sfătuit ieri psihanalistul care l-a consultat, iar la plecare a subliniat: Aveţi urgentă nevoie de o odihnă mai îndelungată pe care s-o petreceţi la vila dv. din California.“ Dar cînd l-a întrebat ce părere are despre faptul că în horoscop „Venus îi cade în Fecioară“ medicul s-a mulţumit să dea din umeri şi să surîdă…

Deodată Somestone sesiză mirosul havanei ce-i fumega zadarnic între degete.

— Schimbă postul! strigă şoferului.

Cîteva clipe se auzi un falset ca la banda de magnetofon derulată în răspăr… Cuah!… frrr!… prrr!

Se uită pe strada pe care o străbăteau. Monştrii de beton şi fier se ridicau ameninţător asupra drumului său. Cerul nicăieri. Oameni ridicol de gravi mişunau după treburile lor mărunte. Totul era ca o zbatere în vid. Se simţi insuportabil de singur.

— Joe!

— Da, *sir* ! se întoarse şoferul puţin intrigat.

— Nimic!… Caută muzică! Îţi spun eu cînd să te opreşti. Nu! Altceva…

Prin aer se strecurară şerpuirile melodice ale Concertului în re de Beethoven. Somestone respiră adînc. Firul de argint al viorii îi înviora gîndurile, i le umaniza.

— Să rămîn aici, *sir?*

— Da, lasă postul ăsta!

… Jerome asculta cadenţa viorii ce se zvîrcolea de una singură ca să intre din nou în vîltoarea orchestrei, şi-şi aminti cu tristeţe de bunicul său, Isaak, care îngrămădise atîta avuţie, pare-se, de pomană. „Ce mă privesc pe mine tonele de acţiuni pe care le am, sutele de uzini, toată această deşartă luptă, de vreme ce nu sînt fericit?“ Urcuşul sfîşietor al viorii parcă îl întreba: de ce nu eşti fericit?

De cîte ori îşi amintea de bunicul său, Jerome şi-l reprezenta foarte viu, căci, în adolescenţă, fusese silit să înghită de multe ori filmul pe care un cineast ţinuse să-l realizeze pe această temă.

… Îl vedea jucînd biliard cu prietenii săi. Era prin 1885. Bunicul încă nu împlinise pe atunci douăzeci de ani, dar avea un mic atelier metalurgic. În timp ce-şi freca tacul cu cretă, unul dintre jucători rostea încrezător: „Voi cuceri lumea, ca Rockefeller!“ Isaak asculta surîzînd, dar nu spunea nimic. Şi băieţii continuau să sporovăiască despre cucerirea bogăţiilor terestre cu aceeaşi înflăcărare cu care contemporanii lui

Magellan vor fi discutat despre stăpînirea întinderilor aflate dincolo de Finister.

Ce dorinţă de glorie se revarsă din mişcarea energică a viorii!… Prin acei ani, oameni îndrăzneţi porniseră spre California şi Australia în căutarea aurului. Dar zăcămintele aurifere se epuizau într-un ritm accelerat… Totul se epuizează! De ce n-a mai rămas în el pofta de a se lua la trîntă cu Universul?…

Totuşi pe atunci era mult mai uşor. Pămîntul era mai larg, problemele erau mai simple… Din micul său atelier, Isaak Somestone putuse să-şi ia zborul spre o carieră unică…

… În faţa lui stă un chimist care se întorsese de curînd din Anglia. Într-o mînă ţine o splendidă spadă de Damasc, iar în cealaltă un cuţit de strung. Ca într-un spectacol de prestidigitaţie.

— Cu arma asta, spune chimistul, Richard Inimă-de-Leu putea tăia o altă sabie în două.

— Frumos din partea lui! Dar nu cumpăr vechituri…

— Iar cuţitul ăsta taie drăceşte… continuă chimistul, potrivind la strung unealta.

Maşina prinde într-adevăr o viteză nemaipomenită.

— Să nu se tocească! se sperie Isaak, auzind scrîşnetul sălbatic al şpanului izbucnit.

— Nici o grijă!

— Care-i secretul?

— 5,442 procente de wolfram. Oţelul ăsta dur a fost descoperit de englezul Robert Mushet. Iar spada s-a constatat că are şi ea wolfram. Gîndeşte-te ce aliaj minunat! Wolframul rezistă pînă la 6180^0 F[1]. Şi Isaak înţelege deodată încotro trebuie să ţintească un tînăr întreprinzător, setos de glorie.

— O.K.! Mă voi alia şi eu cu el! declară ferm.

Apoi, cîntărind visător spada în mînă, spune: Cu ea voi tăia nodul gordian! Şi o cumpără împreună cu cuţitul…

---

[1] 6180° Fahrenheit = 3380° Celsius *(n. r.).*

… Din difuzor răsunară aplauze. Uşoară glorie! se gîndi cu amărăciune Jerome… După cîţiva ani, atelierul lui Isaak Somestone se prefăcea într-o oţelărie. Capitalul său creştea ca o avalanşă. Wolframul îi purtase noroc! La urma urmei, pentru vremea lui, bătrînul ştiuse să joace frumos.

— Joe, prinde muzică!

— Bine, *sir*!

Umerii mari ai şoferului se mişcară docil şi acordurile simfoniei a şaptea năvăliră în limuzină.

— Din nou Beethoven?!

— Să schimb?

— Nu, lasă!

În zvîcnetul de dans al unor săbii de foc vedea destinul bunicului: Dezvoltarea vertiginoasă a ştiinţei i-a adus în obiectivul atenţiei alte noi metale rare: molibdenul, vanadiul, beriliul, tantalul, pe care manualele de pe atunci le socoteau „fără utilizare practică“. Oamenii lui Isaak Somestone le cercetau zi şi noapte, în marele laborator al uzinei.

Ritmul dănţuitor al simfoniei a VII-a se înteţea, punînd în mişcare sîngele parcă toropit al lui Jerome. Într-adevăr, Isaak dovedise o intuiţie grozavă cînd mizase totul pe metalele rare. Ca în şah, în afaceri contează să ai un timp înaintea adversarului, chiar dacă, pentru acest timp, trebuie să te pierzi în cine ştie ce îndelungi combinaţii.

Un joc săltăreţ cutreiera acum orchestra, glumeţ şi totuşi mînat spre nu se ştie ce destine inexorabile. Ce capriciu straniu e viaţa! Timp de patru decenii Isaak fusese socotit mai mult o hazlie apariţie a Wall-Streetului, o întruchipare a unui colecţionar smintit, deşi întrucîtva temut, deoarece de fiecare dată cînd interesele lui se loveau de un obstacol, ele învingeau prompt şi într-un chip de-a dreptul miraculos.

Spre sfîrşitul secolului însă, o dată cu ivirea invenţiilor ce aveau să schimbe profilul civilizaţiei moderne,

oamenii de afaceri îşi întoarseră atenţia către noile materii prime. Uimiţi, îşi dădură seama că *the old fool,* „bătrînul nebun“, poseda de fapt toate terenurile importante, zăcămintele, minele din care erau extrase aceste produse, stăpînea căile ferate învecinate, controla majoritatea întreprinderilor interesate de asemenea afaceri. Furia era tardivă, zadarnică.

„Afacerile sînt răbdare, tenacitate, simţ practic, dar mai ales poezie!“ avea să spună sentenţios Isaak care nu ştia alte versuri decît acelea din „Yankee doodle“ şi din cîteva şlagăre banale. „Fără fantezie nu poţi cîştiga un cent!“ Fiul său Ralph dădea grav din cap, iar nepotul, tînărul Jerome, rîdea pe furiş…

Privi afară pe fereastră goana atît de cunoscută a giganticului oraş. Avenuurile şi străzile se perindau unele după altele, cu blocurile lor metalice ca nişte dinozauri fioroşi şi flămînzi. Cînd şi cînd, se vedeau clădiri mai scunde sau scuaruri cu petice de iarbă şi copaci. Tot ce nu ajungea la dimensiunile buildingurilor era parcă turtit, zdrobit. Dar dincolo de halucinanta răsuflare a monştrilor? „Apele Pacificului…“

Muzica părea acum ea însăşi că încearcă să-şi ia cu scurte şi patetice bătăi de aripi zborul spre un alt orizont.

Jerome Somestone, regele marilor viteze, zîmbi. Se gîndi la întîile spasme ale aeroplanului condus de Orville Wright în 1903: după 12 secunde a recăzut la pămînt. Străbătuse prin văzduh 37 de metri, adică mai puţin decît măsoară fuzelajul marilor avioane de azi. Oare întotdeauna e atît de greu să zbori pentru prima oară? În răstimpul în care Wright a făcut 37 de metri, „Flash“-ul produs de uzinele Somestone înghiţea zece kilometri. Ca să scapi însă de strînsoarea Pămîntului, iuţeala asta nu-i nimic. Dar acum sînt posibile viteze înzecite. „Venus cade în Fecioară…“ Astrologul i-a mai spus că nu-i un semn bun. Totuşi racheta lui Jerome R. Somestone va zbura.

Ce-ar fi zis bunicul dacă ar fi aflat încotro tinde

fantezia lui Jerry? Dar taică-său? Doar mama l-ar fi înţeles; doar ea. Mama era singurul om care nu admitea imaginaţia lui Isaak, socotind-o tîrîtoare. Cînd se gîndea la bătrîn, Jerome, cu mentalitatea omului educat în vederea clipei în care avea să ia în mîini conducerea uriaşelor corporaţii ale trustului „Somestone“, înclina să creadă că mamă-sa fusese prea aspră în aprecierea socrului ei. E drept că mai bine de treizeci de ani, pînă ce a reuşit să cîştige marele rămăşag cu sine însuşi, Isaak a dus-o destul de greu, deşi se îmbogăţea neîncetat; strîngea cu zgîrcenie dolari dobîndiţi din nenumărate afaceri mărunte, dar suprarentabile, dolari pe care-i arunca apoi pentru acapararea unor noi zăcăminte şi acţiuni; fiului său, Ralph, îi dăduse o solidă educaţie financiară, dar niciodată acesta nu se bucurase de plăcerile unui fecior de mare bogătaş şi nu o dată soţia lui Isaak se aştepta cu spaimă ca ziua de mîine să-i găsească oameni săraci, cînd, în ochii halucinaţi de monoman ai bunicului, citea că din nou, cu preţul unei posibile bancrute, un concurent fusese învins.

Cu toate acestea, Ralph avea de ce să-i fie recunoscător. Cu fiecare deceniu, însuşirile metalelor rare se dovedeau tot mai extraordinare. Astfel, în 1903, wolframul a început să fie folosit în industria becurilor electrice, iar zece ani mai tîrziu a fost recunoscut ca fiind cel mai însemnat material militar. Mulţumită imaginaţiei lui, aşa „tîrîtoare“ cum era, bătrînul izbutise – cum s-ar spune – să spargă banca.

Într-un fel şi maică-sa îi datora recunoştinţă bătrînului. Expatriată în Statele Unite, tînăra ducesă italiană Laura d’Algino, cultivată şi suprafiresc de frumoasă, dar muritoare de foame, îl alesese ca soţ pe Ralph I. Somestone atunci cînd acesta era deja fiul unuia dintre cei mai bogaţi bărbaţi ai Americii. Niciodată Jerome nu şi-a dat prea bine seama ce anume a legat-o pe mamă-sa de fiul lui Isaak Somestone. Că Ralph a iubit-o şi că nu şi-ar fi putut găsi o soţie mai desăvârşită, de acest lucru nu

se îndoia. Cît despre bătrîn era sigur că acesta fusese atras de titlul, frumuseţea şi mai ales de modestia Laurei d'Algino. Era însă cu putinţă ca mama lui să fi făcut o căsătorie de convenienţă? Mama, al cărei chip de Madonă toscană, de cîte ori îi venea în minte, îi strecura în suflet emoţie şi mîndrie... Mama, cu ovalul pur al feţei, de o gingăşie infinită, cu pleoapele grele peste casta-i privire adumbrită de nu se ştie ce nobilă melancolie, putea să fi făcut o căsătorie de convenienţă?! Modestia, ba chiar austeritatea, îi rămăsese pînă la sfîrşitul vieţii, dar această modestie era de altă natură decît cea bănuită de socrul ei. Era şi reversul sufletului ei de aristocrată, şi detaşarea de satisfacţiile mărunte ale unei fiinţe cu mult mai orgolioase şi ambiţioase decît însuşi Isaak Somestone, şi o imensă teamă de viaţă, acumulată în anii sărmanei sale adolescenţe. De aceea, acceptase înrudirea cu fabuloasa avere a Somestone-ilor, poate cu sentimentul că va fi pusă la adăpost sigur de violenţa şi vicisitudinile vieţii, în orice caz fără umilinţă, dimpotrivă, cu demnitatea omului ce primeşte ceea ce i se cuvine. Curios e faptul că la Ralph a ţinut din pricina incomensurabilului său bun simţ, calitate pe care de altfel o avea de la Isaak Somestone. Pe socrul ei însă nu l-a iubit şi nu l-a respectat niciodată, ba chiar îl trata cu o răceală care a sporit pe măsură ce Jerome s-a făcut mai mare.

În schimbul unui noroc drăcesc, destinul îi jucase lui Isaak Somestone o festă nu mai puţin diabolică. De fapt, zeci de ani Isaak, Ralph, Laura şi Jerome au trăit o dramă mocnită, sfîşietoare, irezolvabilă. Cu tot bunul lui simţ, Ralph constituise pentru bătrîn o deziluzie: era omul cel mai lipsit de imaginaţie care putea exista. Dacă nu s-ar fi pomenit bogat, el n-ar fi devenit niciodată. De aceea, naşterea lui Jerome, care încă din copilărie vădea o inteligenţă şi o fantezie demne de un adevărat Somestone, constituise pentru bunicul său reanimarea nădejdii că averea îi va încăpea în mîini destoinice.

Idealul său ar fi fost ca băiatul să urmeze şcoli economice spre a deveni un iscusit om al finanţelor. Laura însă era de altă părere. Deşi consimţise cu demnitate să se mărite cu un miliardar, averea acestuia reprezenta totuşi pentru sufletul ei extrem de sensibil o povară, o jignire nemărturisită. De aceea, dintr-o neînţeleasă şi profundă pornire, se opuse cu înverşunare ideii socrului ei de a-l face pe Jerome un om de afaceri. Ea l-ar fi dorit artist, muzician, ceea ce stîrnea furia nestăpînită a bătrînului. Fără menajamente, acesta i-a aruncat norei lui în faţă acuzarea că s-ar fi căsătorit din interes.

— Nu-ţi mai da aere de prinţesă care a primit să facă o mezalianţă! La New York găseşti sute de mii de italieni – printre care nobili cîţi vrei - dar prea puţini multimilionari.

Obrajii Laurei, despre care medicul casei spunea cu galantă îngrijorare că sînt ivorii, spectrali ca feţele femeilor zugrăvite de Jacques Henner deveniră înspăimîntători de albi.

— Dacă nu renunţi la gîndul dumitale, plec din casa asta.

Din privirile ei dogoritoare, Isaak pricepu că, dacă stăruie, va dezlănţui ireparabilul, ceea ce în nici un caz nu dorea. De atunci însă nu şi-au mai vorbit trei decenii. Prin intermediul lui Ralph, căzură la compromisul de a-l consacra pe Jerome studiului ştiinţei. În felul acesta şi bunicul şi maică-sa sperau că, deşi pe o cale mai ocolită, îşi vor împlini totuşi idealul la care năzuiau.

Vrăjmăşia mută dintre Isaak Somestone şi Laura fusese pesemne atît de aprigă încît, chiar după moartea lor, ei se mai luptau în sufletul lui Jerome, revendicîndu-şi-l …

„Ceea ce caut e o maşină rapidă, un loc în care

să ajung, şi o femeie care să mă aştepte la marginea drumului.“

JACK KEROUAC: *„Pe drum*“

În faţă răsăriră vertebrele, împletiturile arcurilor, fugile arhitectonice ale podului George Washington. Pătrunzînd în torentul nesfîrşitelor vehicule care străbăteau uriaşa reţea a podului suspendat peste fluviul Hudson, Cadillac-ul lui Somestone îşi încetini mersul, conform ritmului general. Jerome simţi deodată ca o spaimă întreaga greutate a enormei mase metalice care parcă plana vîjîind deasupra lor. „Într-adevăr, pentru un businessman am nervii prea încordaţi, reflectă el. Vacanţa pe care mi-o iau e binevenită.“

Din cînd în cînd, în dreapta sau în stînga limuzinei, vedea cîte un om îmbrăcat corect, cu degetul cel mare al mîinii drepte întins spre un ţel îndepărtat, în stînga ţinînd o valiză uşoară, pe piept purtînd o mică pancartă ce indica o localitate. Erau acei autostopişti care brăzdează gratuit rutele americane. În tot acest coşmar geometric, alcătuit din metal şi plastice, apariţiile groteşti ale autostopiştilor reprezentau singurele făpturi vii. Se gîndi să culeagă pe unul dintre ei. Pînă în California va face cel puţin trei zile şi începuse să i se urască singur. Obişnuia uneori să se amuze în felul acesta. Nu ştia însă asupra cui să-şi îndrepte alegerea. Prea semănau toţi unul cu celălalt. După douăzeci de policare şi douăzeci de placarde caligrafiate, spectacolul se dezumaniza din nou, iar Jerome se întrebă plictisit dacă prin dreptul maşinii nu se perindau nişte roboţi perfect asemănători acelora pe care i-a introdus de curînd în uzinele lui. Nu departe de ieşirea de pe pod, Jerome remarcă un bărbat înalt, rezemat de rampă. Somestone zîmbi: „Are nu mai puţin de şase picioare“ [2]… îi aprecie el înălţimea. Şirul de automobile înainta suficient de încet pentru ca

[2] Un picior este egal cu 0.3048 m (n.r.).

Jerome să poată observa pe îndelete tot ce se întîmplă afară. Lunganul era îmbrăcat într-un costum simplu kaki, tăiat elegant, deşi ceva mai larg decît ar fi trebuit; pesemne îi plăcea să aibă mişcările libere. Stătea aplecat ca un om obişnuit cu de-ale scrisului… Jerome ar fi avut cheful să-l ia în maşină, dar îl văzu cufundat în lectura unui „Time“. Ciudat loc de răsfoit reviste! O fi avînd vreo întîlnire…

Zărindu-l , Joe rîse şi-şi ieşi din obişnuita-i muţenie:

— Face pe grozavul!

Somestone înţelese la ce se referă şoferul tocmai cînd trecură prin dreptul omului. Pe o pancartă mare de lemn, înfiptă în faţa lui, stătea scris cu litere de tipar:

CEL MAI TERIBIL THRILL
CELUI CE MĂ DUCE
LA LOS ANGELES
DUTCH LEARMONTH

THRILL! Acest cuvînt, care pe lîngă înţelesurile de „burghiu“, „ciripit“, „cutremur“ şi „fier“, îl are şi pe acela de „senzaţii tari“, provoacă adesea un efect aproape magic. Americanii plictisiţi, blazaţi, cu nervii tociţi de monotonia tumultului stîrnit de viaţa cotidiană a giganticelor aglomerări umane moderne, caută *thrill*-ul, după cum stomacurile – încărcate de grăsimi şi proteine – ale oamenilor din Europa medievală rîvneau mirodeniile. În titlurile ziarelor, în acţiunea filmelor şi a romanelor, în meciurile sportive, în ilustraţiile comicsurilor, clienţii cer *thrill*-ul, care poate fi brutalitatea sîngeroasă, violenţa sexuală, misterul cel mai abracadabrant, în general frisonul de oroare sau voluptate. Asemenea banului, *thrill*-ul oferă fiecăruia exact ceea ce doreşte.

— Opreşte, Joe! porunci Somestone şi, fără să mai

aştepte ca maşina să stopeze, îşi scoase capul pe fereastră şi strigă: Hallo, mister Learmonth! Te iau în California…

Lungul Cadillac se oprise, iar vehiculele din spate începură să claxoneze nerăbdător. Dutch Learmonth îşi luă ochii de pe revista pe care o lăsase deschisă. Bamperele[3] limuzinei îi păreau că sînt două sprîncene uriaşe, zbîrlite a mirare. Îl văzu pe Somestone care-i făcea semne cu mîna şi, după ce-i scrută o clipă figura straniu de frumoasă, puţin îmbătrînită şi prea plină, cu ochii neliniştiţi, întrebă cu o răsunătoare voce baritonală:

— Los Angeles?

— Pe aproape: Santa Barbara… Dar vino mai repede!

Tînărul cel uriaş se ridică în sfîrşit de la locul său, îşi luă pancarta şi în doi paşi fu lîngă Somestone.

— Urcă! îl invită acesta.

Vacarmul dindărătul lor devenea alarmant.

— Faceţi multe halte? mai stărui netulburat Learmonth, proptindu-se cu cotul de acoperişul Cadillac-ului.

— La prînz şi noaptea, răspunse zîmbind Jerome, pe care această purtare a lui Learmonth, în contrazicere cu toate regulile tacite ale autostopismului panamerican, îl înviorase subit.

— O.K.! O clipă! şi luîndu-şi pancarta sprijinită de capota limuzinei, o dădu unui bărbat care aş tepta şi el un mijloc de locomoţie cu aceeaşi destinaţie: *Good chance!* Noroc!

Enervat, Joe dădu drumul maşinii, crezînd că astfel îl va sili pe flegmaticul „client“ să alerge după ei. Dîndu-şi seama că acesta n-avea de gînd să se grăbească, Jerome îşi scoase din nou capul pe fereastră. Learmonth venea agale:

— Nu vii odată?

— Cu omul ăsta nu călătoresc, spuse Dutch calm făcînd semn înspre şofer.

---

[3] *Bampere* – aripile din spate ale automobilului (n.a.).

Joe simţi că sîngele i se urcă în cap.

— Vrei să conduc eu? se interesă Somestone.

— Nu. Eu. Am permis pentru toate statele.

Fără să vrea, Joe închise ochii în aşteptarea verdictului.

— Bine! făcu Somestone.

Learmonth se sui direct la volan şi demară.

Joe se gîndi că noul „şofer“ n-o să ştie să conducă acest Cadillac construit special pentru Mr. Jerome Somestone. Ce nebuni sînt stăpînii! Cine ştie dacă neobrăzatul ăsta nu-i un gangster!? Parcă Mr. Somestone nu citeşte zilnic în ziare cîte crime îngrozitoare se fac! Şi prin mintea lui Joe prinseră a trece rapid în revistă diferitele figuri de judo pe care le-ar fi putut aplica în cazul că musafirul lor ar fi scos deodată un revolver.

De fapt, Learmonth pusese stăpînire pe maşină. Ce avea de gînd să mai facă acest tînăr imperturbabil, doar el singur ştia precis. Dacă, în loc să mizeze pe jocul nervilor, le-ar fi ieşit în cale cu un revolver automat, ar fi ajuns la acelaşi rezultat, dar convenţiile ar fi fost lezate, ceea ce pe Somestone l-ar fi umplut de indignare… Aşa însă formele fuseseră cît se poate de legale şi americane… O reclamă corectă, impecabil „ţintită“, deci o ofertă cinstită, o cerere imperioasă, satisfăcută abia după o foarte chibzuită tocmeală… „Liberul arbitru“ al lui Somestone era împăcat. Din momentul în care spusese „Bine!“ se angajase de bună voie în această aventură.

Desigur că şi el se întrebase o clipă dacă ciudatul autostopist nu e un răufăcător. Figura lui Learmonth îl convinsese că, oricum, nu va avea de-a face cu unul dintre acei ticăloşi gata să suprime un om pentru o jumătate-mare[4]. De altfel, întreaga-i dispoziţie din acele momente îl împingea pe Somestone să-l ia cu sine pe Dutch Learmonth. Plictiseala, interesul deşteptat de purtarea tînărului, curiozitatea de a vedea în ce constă

[4] 500 de dolari, în argoul gangsterilor *(n.a.).*

mult lăudatul *thrill* de pe pancartă şi mai ales detaşarea pe care i-o dădea sentimentul că în curînd va părăsi hotarele terestre – toate acestea anulau obişnuita prudenţă şi elementarul simţ de autoconservare al unui om bogat pornit la drum.

Spre neliniştea lui Joe, Learmonth intră de la început în vitezele mari: 60 de mile pe oră… 65…70… 80… Excelenta autorută a Pennsylvaniei, fără panouri publicitare, fără case riverane, în afară de restaurantele şi posturile de benzină, aruncate la fiecare 50 mile, părea literalmente înghiţită de fălcile largi ale Cadillac-ului.

— Fii atent, domnule! se alarmă Joe. Să nu ne sfărîmi…

Fără să ridice glasul, Learmonth propuse:

— Cred că cel mai indicat ar fi să-l expediezi pe domnul… şi se întoarse întrebător spre Joe.

— Rigman…

— … pe domnul Rigman cu avionul. Iar pînă la Santa Barbara te voi conduce cu cea mai mare siguranţă şi viteză. În cîte zile doreşti să ajungi?

— În patru, răspunse Jerome, exagerînd dinadins.

— Ei bine, eu te pot duce doar în trei.

Pocnit în nas, Joe n-ar fi fost mai furios. Se mîngîia însă cu gîndul că musafirul lor glumise „tare“, ca să-l sperie.

Apăsînd diferitele butoane, Learmonth descoperea neaşteptatele inovaţii şi excepţionalele calităţi cu care fabrica prevăzuse acest model fără pereche. La un viraj în pantă, observă că automobilul alunecă lateral şi că desigur diferenţialul era montat ca la bolizii de curse.

— Minunată maşină! exclamă Learmonth.

— Şi dumneata conduci admirabil! recunoscu Joe cu sinceritate, dar şi cu nădejdea că-l va împăca pe omul de alături.

— Mulţumesc! făcu politicos Learmonth, ceea ce nu-l împiedică să oprească în dreptul gării primului orăşel

întîlnit: Am ajuns!

— Unde?

— Iată permisul meu! şi-i întinse lui Somestone documentul. Mister Rigman are posibilitatea să ia de aici trenul de Chicago, iar de acolo avionul îl va depune mîine la Los Angeles.

— Bine! primi şi de astă dată Jerome. Apoi, înapoind lui Learmonth permisul, îi spuse: În apropiere de Santa Barbara, pe malul Pacificului, am o vilă. Pot avea plăcerea să te consider oaspele meu?

— Îţi sînt recunoscător. Dacă voi fi nefericit, voi abuza de invitaţia dumitale.

— Nu-ţi doresc nefericirea. Apoi se întoarse spre şofer: Totuşi, pentru orice eventualitate, Joe, ai grijă ca odaia de la etaj cu fereastra spre ocean să fie pregătită pentru domnul Learmonth. Şi uite un cec, ca să ai de drum! La revedere, Joe!

*

Pe nesimţite, intrară în Munţii Alleghani. Ozonul vastelor păduri pe care le străbăteau dădea atmosferei răcoarea aspră a înălţimilor.

Somestone, care între timp se mutase în faţă, lîngă Learmonth, respira cu desfătare.

— Bine că am scăpat de nebunia New York-ului! rupse el tăcerea şi se uită la Dutch Learmonth în aşteptarea unui răspuns. Acesta, neavînd pesemne nimic de spus, tăcea, atent la drum. În lipsa unei alte ocupaţii, Somestone îi studie profilul, verificînd cu de-amănuntul prima impresie pe care i-o făcuse ciudatul autostopist. Fără să fie boltită, fruntea-i înaltă conferea figurii energice a lui Learmonth, cu nasul puternic, buzele tăiate net ca de scalpel şi bărbia ieşită şi despicată, nu ştiu ce aer meditativ, accentuat de ochii albaştri, inteligenţi, ca două ape limpezi pierdute într-un tărîm arid. Pe dumneata, domnule, nu te striveşte haotica îngrămădire de blocuri a New York-ului? stărui

Somestone, căruia tăcerea însoţitorului său i se păru o politicoasă contrazicere.

Întrebat direct, acesta se hotărî să vorbească:

— E peisajul copilăriei mele. Îl iubesc atavic.

— Uneori îmi place şi mie profilul zgîrie-norilor, recunoscu Somestone.

— Noaptea, nu?! Noaptea, cu turnurile şi cupolele iluminate, New York-ul pare un singur munte înflăcărat…

— Într-adevăr. Odată veneam din Europa. De pe puntea transatlanticului, viziunea nocturnă a Sodomei noastre era fascinantă. Totuşi prefer frumuseţea austeră a acestei păduri de brad sau măreţia solitară a oceanului.

— E drept că şi eu am ceva care mă atrage mai mult: firmamentul. Şi Learmonth surîse pentru prima dată: Sînt aviator.

— După tăcerea şi vorba dumitale, şi după felul în care stai aplecat, te-aş fi crezut mai degrabă poet…

— Am studiat eu şi literele, dar nu sînt poet, răspunse Learmonth pe un ciudat ton de stînjenire. Apoi adăugă: Stau plecat nu din pricina cărţilor citite, ci fiindcă, înalt cum sînt, nu prea încap în carlinga avioanelor…

— Apropo, spune-mi, te rog, ziua şi luna în care te-ai născut!

— Interogator?

— Nu, horoscop.

— La 17 ianuarie…

—Vărsător! Se potriveşte. Dar ce planetă ai în casa ocupaţiilor, ştii?

— Habar n-am!

Lui Somestone i-ar fi plăcut să fie cercetat asupra acestui subiect care-l pasiona ca un viciu, dar celălalt, concentrîndu-se asupra peliculei argintii ce se desfăşura vertiginos înaintea lor, nu mai scoase nici un cuvînt.

După vreo două ore de mers, ajunseră înaintea unei staţii de benzină, lîngă care se afla o restorută[5]. La

---

[5] Restaurant şi staţie de serviciu totodată (*n.r.*).

cererea lui Somestone, Learmonth opri maşina.

— N-ai vrea să luăm o gustare? îl întrebă Somestone.

— E abia 11. Dacă vrei să-mi ţin făgăduiala, trebuie să gonim pînă la prînz…

— Bine! se resemnă Somestone.

— Tot ceea ce-ţi pot oferi e o masă frugală în maşină, propuse Learmonth îndatoritor.

— N-ar strica. *Hot dogs*[6]*,* ciocolată şi lapte acidulat! În definitiv putem mînca şi pe drum… Uite bani.

— Lasă, doar eu te-am invitat…

Rămas singur, Somestone observă alături, pe fotoliu, exemplarul din „Time“ cu care Learmonth se distra rezemat de rampa podului Washington. Răsfoită, revista se deschise singură în locul unde fusese mai mult citită. Dintre cîteva fotografii, aceea a unei femei în costum de baie îi atrase imediat atenţia. Ce straniu! Era tocmai imaginea uneia dintre acele femei uluitoare la care se gîndise cu patimă de atîtea ori în ultimii ani. Cît timp trăise maică-sa, nu se însurase din pricina ei. Iar mai tîrziu, prins în laţul ideii lui obsedante, se mulţumea cu dragostea femeilor care nu-i spuneau nimic, de celelalte ferindu-se cu frică. De ce contempla însă acum cu atîta aviditate fotografia Morellei Snowland? El singur nu se mai înţelegea.

Sub clişeu, o explicaţie laconică aruncă brusc o nouă lumină asupra însoţitorului său: „Doamna Morella Snowland, cunoscuta vedetă hollywoodiană, a divorţat zilele trecute de primul ei soţ. După senzaţionala aventură cu tînărul aviator Dutch Learmonth şi scurtul interludiu conjugal cu venerabilul prinţ Smerdinski, ne întrebăm cui îi va mai acorda de data asta inima fermecătoarea artistă şi celebră înotătoare?“

Visător, Somestone puse revista la loc. Cînd se întoarse, Learmonth îl văzu pe celălalt că-l priveşte cu un surîs bizar. Nu luă însă în seamă aceasta şi, după ce-i dete lui Somestone pachetele, puse în mişcare maşina şi

[6] Sandvişuri cu crenvurşti fierbinţi *(n. r.).*

se scufundă din nou în tăcere.

„Mă excită senzaţia înghiţirii
spaţiului…“
A. N. TOLSTOI: *„Calvarul”*

Pe Somestone această muţenie îndărătnică îl irita, dar altfel decît aceea a lui Joe. Nu mai era inumana tăcere a unui sclav electronic, ci voinţa unui om căruia nu-i păsa că s-ar putea afla alături de unul dintre bogătaşii lumii. Şi totuşi simpaticul Dutch Learmonth nu era decît un oarecare pilot cu veleităţi literare şi… mondene. Jerome surîse încîntat de această prăpastie căscată între stările lor sociale.

— La ce te gîndeşti? îl încercă deodată nevoia să-l întrebe pe tovarăşul său de călătorie.

— Mă gîndesc la drumurile astea afurisit de bine săpate în stînca muntelui. Curbele sînt atît de dulci, iar pantele atît de uşoare, încît nici nu-ţi dai seama că te-ai ridicat cu sute de picioare deasupra mării.

— Datorită acestor drumuri poţi goni cu 95 mile pe oră.

— În ceea ce mă priveşte, ele îmi răpesc plăcerea urcuşului.

— Aceste căi confortabile nu sînt făcute pentru oameni ca dumneata, conchise Somestone. Sînt croite pe măsura firii a milioane de cetăţeni, care, chiar cînd se înalţă, vor să aibă sentimentul liniştitor că se tîrăsc la suprafaţa pămîntului.

— Într-adevăr! rîse Learmonth spre marea satisfacţie a lui Somestone, care avu brusc intuiţia că s-a întîlnit cu un ins plămădit din acelaşi aluat.

— Ce vîrstă ai, mister Learmonth? încercă miliardarul să rupă mai serios gheaţa.

— 27 de ani.

— Aşadar, n-ai făcut războiul…

— Ba da, la sfîrşit…

— Şi cu ce impresii te-ai întors?

— Excelente! rînji ciudat aviatorul. Am bombardat 45 de oraşe ale Coreei.

— Nu păreai să fii atît de fioros, glumi Jerome.

— Nici nu sînt. Eu, personal, n-am lansat nici o bombă, căci pilotam un avion de vînătoare.

— Atunci de ce te lauzi?

— Nu mă laud. Bombardierii şi vînătorii acţionau în echipă. Victoriile şi înfrîngerile sînt lauri comuni. Cînd trei oameni apasă pe butoanele unui scaun electric nu contează cine a avut prioritatea.

— Mă întreb dacă totul în lume se desfăşoară după aceleaşi criterii.

— Posibil că nu. Dar ce contează! Eu trăiesc după etica mea…

— Şi care-i etica dumitale, dacă nu sînt indiscret?

— Nu întrebările sînt indiscrete, ci răspunsurile.

— De aceea eşti atît de tăcut?

— Da.

— Ei, nu-mi răspunzi?

Parcă enervat de stăruinţele lui Somestone, Learmonth apăsă pedala acceleratorului, iar maşina, care şi pînă atunci gonea cu 80 de mile pe oră, ţîşni vertiginos din însuşi zborul ei. Jerome, cucerit de vraja sugrumătoare pe care numai iuţeala ţi-o poate da, îşi lăsă privirea pe vitezometru… 90 mile/h… 95…98… 100… Dacă lui Joe i-ar fi trăsnit să alerge în felul acesta, desigur că Somestone s-ar fi supărat. Acum însă era aproape încîntat şi de loc neliniştit. Uimitoarea încredere pe care i-o inspira acest om îl făcea să uite că nu se află pe excepţionala autorută New York – Washington.

În clipa în care Jerome citi pe vitezometru 104 mile/h, observă cum Learmonth se încordează ca un tigru înaintea unui salt. Jerome îşi aruncă ochii pe geamul din faţă. Se îngrozi. O maşină era literalmente proiectată asupra lor. Pînă să-şi dea seama bine de iluzia provocată

de viteza cu care Cadillac-ul se apropiase de automobilul care mergea în acelaşi sens, înaintea amîndurora apăru un camion... De fapt, toată această nebunie s-a consumat doar în două sau trei secunde. Cu o fantastică precizie, în cea mai mare parte desigur reflexă, Learmonth viră şi, cu iuţeala unui bolid, se scurse pe lîngă cele două vehicule. Din tot ce-a fost, Somestone nu percepu decît un vuiet teribil şi o spaimă. Regele marilor viteze îşi dădu seama de relativitatea fenomenului pe care credea că-l stăpîneşte. Avioanele lui depăşiseră cu mult bariera termică, dar 104 mile/h fuseseră de ajuns ca să-i ridice părul măciucă.

Mai trecură cîteva secunde pînă ce Jerome îşi reveni. Dutch conducea nepăsător, pe autoruta acum liberă pînă departe. Nici măcar un moment nu şi-a întors capul spre tulburatul său vecin, de parcă păţania de adineaori n-ar fi meritat nici un comentar special. Acum însă, neomeneasca stăpînire de sine a lui Learmonth îl înfurie pe Somestone. Ar fi vrut să-i aducă aminte că datorează o elementară politeţe aceluia care i-a oferit găzduire, dar, peste ochii serioşi ai lui Learmonth, zări fluturînd o uşoară umbră de tristeţe; tristeţea omului care a ieşit învingător într-o hîrjoană cu destinul. Atunci Jerome îşi aminti de discuţia lor rămasă în aer:

— Nu mi-ai răspuns care este etica dumitale – şi, în timp ce vorbeau, se gîndi că tot ceea ce se petrecuse putea fi considerat ca o exemplificare „în mers“ a eticii lui Learmonth.

— Ba ţi-am răspuns! surîse Learmonth sibilinic.

Nervii lui Jerome se descordară brusc şi un rîs atît de zguduitor îl cuprinse, încît Dutch, după ce îl măsură plin de solicitudine, puse rapid frîna şi, din toiul celor 104 mile/h, maşina se opri brusc.

— Extraordinare frîne! şi Dutch fluieră admirativ.

— Ce s-a-ntîmplat? se interesă Jerome, pe care noul şoc îl smulse din ritmul hohotelor lui.

— *Thrill!* făcu Dutch laconic. Îmi plătesc drumul.

— Acesta-i *thrill*-ul pe care mi-l ofereai?

— Începutul. Dau fiecăruia cît poate să îndure…

— De unde ştii că n-aş putea îndura mai mult?

— După reacţii. Dumneata trebuie să fii un financiar sau ceva asemănător…

— Ceva asemănător: doctor în fizică.

— Interesant. De altfel n-am avut plăcerea să-ţi cunosc numele…

— Jerome Grange… spuse Somestone după o foarte scurtă ezitare.

— Încîntat!

— Dar să revenim la *thrill*!

— Tocmai. Dumneata, ca fizician, vei putea înţelege că esenţa thrill-ului trebuie căutată în „v“ sau în „g“[7].

Dutch puse în funcţiune motorul şi în curînd maşina gonea din nou cu 90 de mile/h. Jerome deschise aparatul de radio. Prin difuzor se filtrară acordurile muzicii lui Debussy.

— Aşadar, reduci *thrill*-ul la viteză şi acceleraţie. Nu exagerezi?

— Nu. Trăim în era cuceririi vitezelor. Nu ne rămîne decît să ne acomodăm. Totul decurge din „v“ sau „g“.

— Ascultă ce cîntă! Îţi place?

— *„Seară la Granada“!*? Foarte mult.

— Spune-mi şi mie cîţi „g“ îţi sugerează?

— Cînd m-ai strigat pe podul Washington, mi s-a părut că ai mai multă fantezie. Ai văzut vreodată o centrifugă folosită de piloţii marilor viteze?

— Am văzut. Un prieten de-al meu e constructor de avioane.

— Cum îl cheamă?

— Somestone.

— Regele „v“-ului?! Voi ţine minte.

— Vrei să-l cunoşti?

— Desigur. Mi-ar putea fi de mare folos.

---

[7] „V“ reprezintă ***viteza,*** iar „g“ — ***acceleraţia gravitaţională (n. r.).*** .

— Cunoaşterea lui s-ar părea că e legată de nefericirea dumitale.

— De ce? Îţi va fi şi el oaspe?

— Ai într-adevăr o iuţeală de gîndire remarcabilă. Ce voiai să spui însă cu centrifuga?

— În aceste aparate sînt cercetate efectele marilor acceleraţii care acţionează asupra inimii şi nervilor. Dar în ele sînt studiate şi deceleraţiile. După cum ţi-ai dat singur seama, nu numai creşterea vitezei noastre de la 90 mile/h la 104 ţi-a luat respiraţia, ci şi deceleraţia de la 104 la 0.

— Am priceput. Pentru dumneata, *„Dansul Anitrei“* de Grieg sugerează acceleraţia, în vreme ce Debussy deceleraţia.

— În sfîrşit!

— Poate că acum o să aflu ce-ai vrut să spui prin „cel mai teribil *thrill“.*

— Exact ce-am spus: oricînd vrei te pot face să simţi efectele celei mai teribile viteze contemporane.

— Da!? spuse cu candoare Somestone. Şi ce viteze îmi oferi?

— Alaltăieri am atins aproape 3000 mile/h.[8]

— De patru ori viteza sunetului?! Formidabil! Şi nici un ziar n-a scris un rînd.

— Nu mă interesează publicitatea.

— Aşadar, performanţa dumitale fiind realizată „indoor“[9], n-a fost omologată.

— Nu.

— Mi se pare totuşi curios să ai un asemenea aparat şi să faci autostopism, fie el chiar într-un mod atît de original cum ai procedat dumneata.

— Am rămas fără bani.

— Se întîmplă! Totuşi la noi nu e chiar atît de greu să-ţi faci rost de un automobil sau măcar de o motocicletă…

---

[8] 3000 mile/h reprezintă aproximativ 4800 km/h *(n.r.).*

[9] *Indoor* – acasă (n.a.).

— Toţi banii i-am vîrît în aparat.

— A, va să zică e al dumitale. De ce n-ai zburat cu el?

— Fiindcă aparatul meu nu zboară.

— Şi asta ţine tot de *thrill*?

— Desigur. Deocamdată nu mă interesează cît am străbătut efectiv într-o oră, ci în ce măsură am ajuns să rezist la efectele diferitelor acceleraţii şi deceleraţii produse de aparat.

— Va să zică, dumneata doar teoretic ai zburat cu 3000 mile/h.

— Cu aparatul meu, care este o perfecţionată centrifugă, m-am antrenat pentru a suporta efectele acceleraţiei de 3000 mile/h. Nu-mi rămîne decît să schimb condiţiile experienţei, adică să încerc un veritabil avion-rachetă. De aceea ţi-am şi spus că m-ar interesa să-l cunosc pe Jerome Somestone.

— Depinde numai de dumneata.

— Mulţumesc. Aş dori şi eu să te întreb ceva. Acest Cadillac îţi aparţine?

— Da.

— De ce ai mers cu el şi n-ai luat avionul?

— Fiindcă viteza avionului e prea cuceritoare ca să mă mai pot gîndi la altceva. Pesemne că am avut nevoie de o anumită deceleraţie. Şi apoi eu mă încred în întîmplarea care-mi poate scoate în cale oameni ca dumneata…

— Eşti amabil.

— Dumneata eşti însurat?

— Nu.

— Dar o iubită ai…

De parcă i s-ar fi atins cu un ac centrul vorbirii, Dutch Learmonth încetă brusc să mai continue dialogul. Zîmbind stînjenit, Jerome dădu din umeri şi multă vreme nu-şi mai spuseră nimic.

Asemenea unei substanţe chimice care în combinaţie cu două corpuri diferite dă reacţii potrivnice, întrebarea pusă de Somestone lui Learmonth stîrni în ei ecouri

foarte deosebite.

Pe Dutch nu-l supără atît faptul că fusese cercetat fără prea mult tact asupra iubitei lui, cît însăşi amintirea acesteia îi provocă un sentiment de neplăcută tensiune.

…Chipul Morellei apare de undeva din neantul depărtării şi al trecutului şi se lipeşte de geam, cu nasul uşor turtit copilăreşte ca atunci la Pusan cînd, după ce se despărţiseră, Morella răsărise pe neaşteptate după cupola transparentă a cabinei de pilotaj. Era în ultima perioadă a războiului. El avea 18 ani, ea 17. De ce a îndrăgit-o pe Morella? Dar cine dintre aviatorii răniţi care o vedeau o dată nu rămîneau îndrăgostiţi de Morella! Totuşi ce l-a atras spre ea? Poate „ochii-i mari şi meditativi“ şi cascadele părului ei negru şi poate magicul nume Morella în jurul căruia s-a cristalizat ciudata ei frumuseţe… Ciudata frumuseţe a Morellei, care nu l-a citit niciodată pe Edgar Poe şi nu-l va citi niciodată… care, vai, n-avea nimic din profunda erudiţie a eroinei lui Poe, nu era transparentă şi nici predispusă unei morţi timpurii, căci această modernă Morella, cu umeri solizi, avea o neobişnuită sănătate şi un mare talent sportiv: înota cu patimă, juca baschet admirabil şi trăgea bine la ţintă. Dar iubirea, mai ales la 18 ani şi la o fire imaginativă, n-are nevoie decît de un pretext pentru a izbucni cu o vigoare generată din propria ei substanţă, asemenea fenomenului de reproducere a plutoniului din sine însuşi. Şi de altminteri, în toamna aceea cînd înotau în răcoroasa Mare a Japoniei şi apoi, ca să se încălzească, se fugăreau pe imensa plajă, cînd gîfîind se trînteau pe nisipul umed şi-şi contemplau fericiţi trupurile de zei, prea multe vorbe n-aveau să-şi spună. Îi făcuse să se întîlnească acelaşi neînţeles, ameţitor şi irezistibil *thrill* care pe el l-a împins să se angajeze voluntar şi pe ea infirmieră. Şi, pe vremea aceea, *thrill*-ul îi părea mai tulburător în fapte şi senzaţii decît în vorbe şi idei. Era încîntat că Morella înoată mai bine chiar decît el, iar ea că Dutch este un invincibil as al aerului. Şi

totuşi, pe vremea aceea, se mulţumea doar să-i recite poezii… Mai tîrziu, în America, după ce Morella a fost a lui…

Jerome, care se pierduse în efluviile sonore ale muzicii, tresări la noul asalt al Cadillac-ului dat vitezelor de peste 90 mile/h. De astă dată, Dutch, băgînd de seamă privirea curioasă a celuilalt, încetini, de parcă, prins în culpă, s-ar fi scuzat.

…Mai tîrziu, în America, Morella i-a mărturisit ce-o atrăsese spre el. Din cea dintîi clipă cînd îl văzuse stînd în picioare alături de ea rămăsese entuziasmată. Mai înaltă decît mulţi bărbaţi înalţi, îşi găsise în sfîrşit un partener care o întrecea cu un cap. „Serios argument!“ a rîs el atunci cu destulă naivitate. „Înseamnează că voi avea foarte puţini rivali.“ Fără a mai adăuga nimic, Morella îl sărută şi se strînse la pieptul său.

…După terminarea războiului, Dutch s-a întors în patrie. De la părinţi îi rămăsese o oarecare avere, pe care a sporit-o cu prilejul a numeroase concursuri aviatice, stabilind performanţe remarcabile. Apoi i-a venit ideea să construiască şi el un aparat cu care să poată experimenta condiţiile zborului viitor. Această întreprindere necesita o mulţime de dolari, dar în ultimii ani el izbutise să strîngă o sumă destul de mare, pe lîngă faptul că prieteni avuţi îi ofereau ajutorul bănesc. În acelaşi an, dădu de urma Morellei, pe care zadarnic o tot căutase de la întoarcerea lui acasă. Într-un jurnal televizat o văzu ieşind învingătoare în cadrul unei competiţii de înot. Interesîndu-se, află că Morella Snowland, actuala campioană naţională a uneia dintre probele fluture, va concura în curînd pentru titlul mondial.

Pentru reîntîlnirea cu Morella, Dutch însuşi s-a antrenat serios. Trebuia să regizeze un *thrill* demn de amîndoi, ceva care să echivaleze cu o primire triumfală, căci nu se îndoia că miss Snowland va fi învingătoare. Urcat într-un mic elicopter, Dutch a urmărit prin binoclu

întregul concurs. Ultima probă, aceea la care participa Morella, a fost cea mai dramatică şi, desigur, datorită finalului ei, avea să rămînă vreme îndelungată întipărită în memoria tuturor acelora care au fost de faţă. Odată lovitura de pistol trasă, Morella luă startul împreună cu o serie de adversare de mare clasă, dar chiar după prima sută de yarzi fu întrecută de reprezentantele Germaniei Federale, Australiei, Olandei şi Japoniei. Fiecare dintre acestea înota dumnezeieşte şi avea o teribilă rezistenţă. Dutch era cu privirile numai pe Morella. Îi vedea clocotul regulat al muşchilor ieşiţi de sub costumul mat de nylon galben şi, admirîndu-i impecabilul stil de înot, gîndea că, oricît ar fi dorit dînsul, totuşi forţa brută a celorlalte adversare o depăşea. Cînd trei sferturi din distanţa stabilită fusese străbătută, Morella abia mai cîştiga puţin din cei cîţiva yarzi care o despărţeau de cele patru înotătoare ce-o întrecuseră. Îndărăt, departe, veneau celelalte concurente. Cu toată formidabila larmă pe care o făcea publicul pentru a o încuraja pe Morella, Dutch se resemnase. E drept că australianca şi japoneza erau lăsate acum în urmă, dar olandeza şi nemţoaica se găseau mult înainte, iar pînă la start nu mai rămîneau decît vreo 90 de yarzi. Atunci şi-a dat seama Dutch cît de vicleană era Morella. Finişul acela n-ar mai fi putut fi cucerit decît de un delfin. Şi Morella a înotat într-adevăr ca un delfin. Deodată, mersul ei acceleră uluitor. Întreaga asistenţă amuţi. În timp ce braţele continuau să se mişte ca în stilul butterfly, picioarele Morellei prinseră a bate de jos în sus, fără nici un moment de răgaz, tumultuos, stupefiant. Totul s-a consumat parcă într-o singură clipă de furie. Restul de cincizeci de yarzi au fost săgetaţi cu aceeaşi alură formidabilă. De fapt nu se întîmplase nici un miracol. Cauza fusese viclenia Morellei, care nu arătase decît la sfîrşit tot ce putea în senzaţionalul stil pe care-l adoptase. Ca la marii sportivi, efortul ei nu era vizibil. Iar cei douăzeci de yarzi cu care-şi handicapase adversarele dovedeau că de fapt Morella

se jucase.

A urmat un delir care a acoperit pînă şi zgomotul aparatului în care se afla Dutch. Fetele ieşeau una după alta din uriaşul bazin. Obiectivele şi microfoanele aparatelor de filmat, de radio şi televiziune erau îndreptate spre scăriţa pe care avea să apară Morella. Lumea striga fără încetare numele Morellei Snowland, cînd din cer bubui, amplificat de megafon, glasul lui Dutch care coborîse cu elicopterul său deasupra bazinului: „Te felicit, Morella! Vorbeşte prietenul tău Dutch, Dutch Learmonth“.

Bătînd apa, Morella privi în sus, de unde venea tunătoarea felicitare. Văzu un avion căzînd de-a dreptul spre ea. Pe o scară lăsată din carlingă se ţinea un uriaş. „Vorbeşte prietenul tău, Dutch.“ Cocoţat pe scară, el o vedea pe Morella cum se măreşte vertiginos. Nici unul dintre spectatori nu se aşteptase la deznodămîntul acesta şi, de bună seamă, nici campioana. În cîteva clipe, bărbatul legat de scară atinse apa în apropierea Morellei. Cîteva zbateri şi fata, prinsă în braţele lui, plutea în văzduh. Odată ajunşi înăuntru, elicopterul se înşurubă în cer şi în curînd pieri din ochii uluiţi ai mulţimii…

*

Ajunseră la Chicago cînd se însera. Dutch ar mai fi continuat cîteva ore drumul, dar Jerome voia să doarmă comod într-un hotel „ca lumea“.

— Ce rost ar avea banii, dacă n-am profita de progres? îi spuse el lui Learmonth, după ce se instalară la o masă din luxosul restaurant de la parter.

— Pesemne eşti foarte bogat, făcu Dutch mai mult pentru sine.

— Da, foarte bogat! şopti Somestone cu o sinceritate tragicomică, în timp ce comanda cina.

— Într-adevăr e trist! constată Dutch, apoi reluă pe un ton dojenitor: Oare omul nu poate trăi fericit şi fără bani?

— De altfel nu cred că eşti atît de naiv pe cît pari! rîse miliardarul. De aproape două sute de ani, americanii, urmărind tocmai fericirea, au ajuns cei mai bogaţi oameni de pe glob.

— Vorbeşti ca un businessman. Cît mă priveşte, sincer să-ţi spun, această goană stupidă după bani mă dezgustă în aşa hal, încît uneori îmi vine să mă car în altă planetă…

Somestone îl privi curios, cu atenţie, ca şi cînd atunci l-ar fi observat pentru întîia oară:

— Zău? Şi poţi?

— Ce anume: să mă dispensez de bani? zîmbi Dutch. După cum vezi încerc şi eu să trăiesc pe gratis…

— Nu, voiam să aflu dacă reuşeşti să „te cari“ pe altă planetă. Cu recordurile dumitale neomologate, cine ştie? poate că ai şi zburat ca Sam Small[10]…

Dutch nu păru a fi supărat de înţepăturile lui Somestone. „Ce pramatie!“ gîndi acesta înveselit. „Pe Joe s-a răzbunat prompt, dar pe mine mă lasă să-l iau peste picior. Sau poate că are simţul ierarhiei: «quod licet Jovis, non licet Joe…» “[11]

— Nu, din păcate, n-am credinţa lui Sam Small, răspunse Dutch serios. Nu cred în nimic… sau aproape în nimic.

— E o copilărie ce spui! Şi ridicînd cupa cu vin chihlimbariu, toastă: Pentru era cosmică!

— De acord! replică Dutch, ciocnind cu Somestone. Totuşi, unde e romantismul plin de sevă de odinioară? El s-a volatilizat în febra marilor nelinişti de astăzi, iar în mine doar în virtutea inerţiei stăruie sub forma lui cea mai pură, dar şi cea mai goală: goana după *thrill.* Părinţii mei erau nişte burghezi modeşti. Am izbutit să învăţ, am

---

[10] Sam Small – eroul unei povestiri fanteziste a lui Erik Knight – ajunge să zboare ca păsările, datorită credinţei sale că va putea zbura (*n.a.*).

[11] „Ce i se îngăduie lui Jupiter, nu i se îngăduie lui Joe”, parafrază după o zicătoare latinească (*n.r.*)

învîrtit cîteva afaceri care m-au scîrbit, dar mi-au adus ceva bani. Am străbătut emisfera, din Ţara de Foc şi pînă în Labrador. Am ucis cu pumnalul aligatori pe ţărmul Amazonului, am descoperit un zăcămînt de uraniu în Colorado şi am scris versuri sub văzduhul înalt al Canadei. Am doborît cîteva recorduri de zbor, am iubit pe cine mi-a plăcut şi am construit un aparat grozav. Sînt un om al veacului meu, totuşi nu ştiu de ce sînt nefericit. Am atins cîteva culmi, dar acum nu mai ştiu încotro trebuie să merg. Îmi lipseşte o bară de direcţie. Crede-mă, trăiesc doar în virtutea inerţiei!

— Poate că ai dreptate în ce priveşte inerţia… Şi eu simt acest lucru, o recunosc,.. Dar ce vrei! Ăsta-i modul existenţei moderne: luciditatea că trăim în virtutea inerţiei…

— Nu-i de ajuns ca să justifice viaţa! Amundsen, Guynemer, Cikalov, Exupery erau altfel. Iar eu, din nefericire, nu mai pot fi ca ei.

„Naiv, lucid şi desperat, dar cu energia unui adevărat iankeu“, îl evaluă mintal miliardarul, şi o idee încă nelămurită se ivi undeva în subconştientul său.

O vreme mîncară în tăcere. Apoi, deodată, Somestone întrebă:

— Vrei să-mi răspunzi la o întrebare?

— Te ascult.

— Eşti alpinist?

— Cîteodată, dar atunci cu pasiune.

— Interesant. Îţi va folosi…

— La ce?…

Fără o legătură imediată, Somestone spuse:

— Cunosc un american care construieşte o rachetă interplanetară. Şi observînd privirea piezişă a celuilalt, adăugă: Această întreprindere e la fel de misterioasă ca şi recordul dumitale.

— Înţeleg! zîmbi ciudat Dutch, aprinzîndu-şi o ţigară.

— Acela care ar urma să călătorească pe această navă cosmică va trebui să suporte un foarte sever

antrenament. Între altele, va fi nevoit să se deprindă a respira la o presiune mai scăzută, deoarece cantitatea de aer transportabil nu va putea fi prea mare. Dumneata ai primi aventura?

Mijindu-şi ochii, Dutch trase adînc din ţigară, dădu fumului drumul încet şi-l privi pe Somestone prin rotogolul care se mărea.

— În principiu, aş primi. În practică însă hotărîrea mea depinde de drumul pe care-l fac…

— La Los Angeles?

— Da.

Cînd se ridicară de la masă, din cealaltă parte a localului un bărbat corpolent, cu chelie şi îmbrăcat in impecabile haine de seară, strigă:

— Hello, Somestone!

Miliardarul se gîndi o clipă să meargă înainte, de parcă nu lui i-ar fi fost adresată chemarea, dar Dutch îi atrase ironic atenţia:

— Mister Grange, am impresia că te strigă cineva…

— Ascultă, Gioconda, nu mă mai recunoşti? îl apostrofă grăsunul, care alerga bălăbănindu-se după el.

— Ăsta nu-i altul decît măgarul de Jeremiah, mormăi Somestone.

— Eu totuşi mă duc să mă culc! spuse Dutch pe un ton neutru şi politicos. Şi te sfătuiesc să nu întîrzii nici dumneata. Mîine în zori o pornim la drum.

— Bine, bine! făcu Somestone nemulţumit. Noapte bună! Schimb o vorbă cu un cunoscut, şi viu şi eu… O clipă, Mister Learmonth. Deşteaptă-mă te rog la orele 8! Sînt dispus să ajung la Santa Barbara în patru zile.

— Ce-i cu tine, bătrînă Giocondă? grohăi cu vocea-i profundă de bas grăsunul, dîndu-i între coaste un zdravăn ghiont amical.

— Tot aşa ai rămas, Crock!

— Tot! Bem un cocteil? şi-l trase spre masa lui.

O vreme se contemplară în tăcere. Jerome îşi aminti cu melancolie de toată copilăria şi tinereţea legate de

Jeremiah Mac Croak, odrasla unei familii nu mai puţin celebre decît a lui Somestone. Încă din şcoală le-a rămas numele de „Crock“ şi „Gioconda“, unuia fiindcă era sfrijit şi cu o figură bătrînicioasă *(crock* în limbajul lor familiar însemna „gloabă“), celuilalt pentru că era delicat, distant şi bizar ca... Mona Lisa. Între timp, Jeremiah devenise un domn corpolent, dar foştii săi colegi tot Croc*k* îi spuneau, ceea ce în contrast cu realitatea suna foarte caraghios.

— Cum îţi merg afacerile? îl cercetă jovial Mac Croak.

Jerome îşi sorbea încet alcoolul, străduindu-se să-şi redeştepte doar suvenire plăcute, dar în afară de partidele de golf jucate pe linksurile[12] umbrite de pini şi de atmosfera familiară dominată de făptura mamei sale, nici o altă impresie duioasă nu reuşea să-l învăluie.

— Ce naiba ai aerul ăsta greţos? spuse cu ciudă Jeremiah. Te plictiseşti?

— Ai ghicit! Mortal.

— Eu nu mă plictisesc niciodată. N-am timp. Afacerile mă gonesc de la spate. Nu înţeleg de ce zîmbeşti dispreţuitor, făcu el sincer indignat. Ca şi cînd treburile noastre terestre nu te-ar privi şi pe tine.

— Poate că mă privesc mai puţin decît crezi...

— Spune-mi, Jerome, ce fel de rachete construieşti tu de cîţiva ani? îl atacă fără de veste Mac Croak.

Somestone duse la gură paharul şi sorbi, atent la aroma cocteilului. Apoi întrebă distrat:

— Despre ce rachete vorbeai?

— Giocondă perfidă ce eşti! izbucni Mac Croak. Nu te mai ascunde!

— Văd că eşti mai bine informat decît mine.

— Lasă fleacurile! Unde vrei să trimiţi racheta?

— În constelaţia gloabei, *my sweetheart*[13]. Poate descopăr acolo una mai deşteaptă decît tine.

În loc să-i răspundă, prietenul său înşfăca paharul şi-l

---

[12] *Links* – teren de golf *(n.r.).*

[13] ***My sweetheart*** — drăguţule (în l. engl.) ***(n. r.).***

goli dintr-o înghiţitură.

— Te-am prins! îi spuse în sfîrşit şi începu să rîdă. Dar se înecă şi, tuşind, continuă: Eşti supărat pe mine!

Apoi hohoti într-un rîs atît de tunător, încît cei de la mesele vecine se întoarseră spre el, speriaţi.

Situaţia îl făcu şi pe celălalt să rîdă. De fapt, Jeremiah avea dreptate: Jerome îi purta pică fiindcă într-o împrejurare cînd îi ceruse ajutor, primise un refuz.

Sensibilitatea noastră selectează liniile directoare ale realităţii, asemenea lentilelor care filtrează din şuvoiul radiaţiilor numai anumite lungimi de undă. Somestone făcea parte dintre cei ce reţineau din viaţă doar spectrul dîrelor sumbre. Dacă s-ar fi născut în Europa secolului al XIX-lea, fiul nobilei Laure, cu firea lui rafinată, ar fi dorit probabil să fie un Don Fabrizio di Salina, eroul de amurg al lui Lampedusa, ori, poate, atras de filozofie, ar fi preferat pesimismul unui Schopenhauer. Dar el trăia în America unui veac viril, cînd omul rupsese cătuşele care-l legau de Pămînt. În era cosmică, înseşi pulberile firmamentului îi cerneau lui Somestone tristeţea.

Moartea tragică a mamei şi a bunicului său a tulburat şi mai mult sufletu-i mohorît. Atunci încolţise puternic în Jerome gîndul de a-şi lua viaţa. Moştenirea lăsată de Laura şi de Isaak modelă însă în felul ei această tendinţă sinucigaşă. Descendentul temutului conchistador al metalelor rare nu se putea omorî într-un mod banal, discret şi la îndemîna oricărui om de rînd. Nu, asemenea faraonilor şi altor atotputernici monarhi, el nu se putea întoarce în neantul din care răsărise, fără eruperea unei siderale risipe de energie, care să brăzdeze o cută adîncă în carnea istoriei.

Soluţia problemei o găsi în ideea călătoriei spre Venus, pentru care i se părea că murise Laura. Mai ales că acest zbor îi rezerva şi radioasa posibilitate de a se întoarce glorios. De aceea, rămas singurul stăpîn al concernului Somestone, primul lucru pe care l-a făcut a

fost să dea astronavei proiectate numele de „*Spright*“[14], de parcă ar fi vrut să arunce o sfidare destinului pe care i-l prоorocise bunicul. „Ai spus că sînt o nălucă ce va pieri o dată cu tine, medita Jerome. Bine! Voi pieri ca o nălucă, dar pentru pigmeii acestui pămînt moartea mea va însemna fie un fenomen grandios, nemaivăzut de nimeni, niciodată, fie triumful cel mai înalt!“

În acelaşi timp, intensifică eforturile necesare proiectării giganticei rachete. Cumpărase mii de brevete, angajase cîteva duzini de savanţi şi tehnicieni de mare talent, dar săraci. Febril, înjghebă în Nevada o uriaşă bază experimentală. Curînd însă îşi dădu seama că această întreprindere pretindea investirea unei sume colosale. Spre a face mai uşor faţă dificultăţilor, Jerome se adresă cîtorva mari trusturi. Primul industriaş cu care a vorbit a fost, fireşte, prietenul său din tinereţe, Jeremiah.

Cu toate că avusese loc pe un ton prietenesc, discuţia dintre ei n-a dus la rezultatele dorite de Somestone, iar convorbirile lui cu alţi magnaţi n-au decurs nici ele într-un mod mai fericit.

„O să-ncerc şi singur!“ hotărî el în cele din urmă. Şi, amînînd realizarea „grandioasei sinucideri“, se aruncă dezgustat în afaceri. În ciuda dezgustului său, Jerome se descurcă totuşi atît de bine, încît, dacă Isaak şi-ar mai fi putut vedea nepotul, desigur că de plăcere l-ar fi iertat.

După cîţiva ani, Somestone era mai bogat, dar sufletul său rămăsese devorat de vechea arşiţă…

La început, se supusese cu stoicism dificilelor probe necesare unui viitor astronaut. În mintea lui, sinuciderea echivala cu un act titanic, la capătul căruia nu-i surîdea numai moartea, ci, poate, şi o glorie supremă. Cu vremea însă obscurul *taedium vitae*[15] care-l rodea se atenuă, preschimbîndu-se printr-o lentă şi ciudată osmoză în contrariul său.

---

[14] ***Spright*** — Năluca (în l. engl.) ***(n. r.).***
[15] Dezgust de viaţă (în 1. Lat.) ***(n. r.).***

Jerome abandonă antrenamentele. Se mîngîia cu ideea că îşi va construi atît de bine astronava, încît nu va mai fi obligat să aibă o pregătire specială. Apoi, pe nesimţite, conţinutul monomaniei sale – sinuciderea – se disocie de forma acesteia — construirea cosmonavei – în conştiinţa lui nemaidăinuind pînă la urmă decît patima nelămurită de a isprăvi munca începută.

Pe măsură ce proiectarea „Nălucii“ se apropia de realitate, Jerome simţea cum o formidabilă povară i se lua de pe inimă, dar un gol deopotrivă de imens i-o invadă. Era fireasca stare de spirit, provocată de împlinirea unui ideal, cînd altul încă nu i-a luat locul. Jerome însă, care nu-şi dăduse seama de acest lucru, crezu că vechea dorinţă de a se sinucide mai are vreo priză asupra lui. Consultase psihanalişti şi astrologi, dar aceştia se dovediseră cu totul neputincioşi, mai cu seamă că pacientul lor era încă destul de teafăr ca să nu le mărturisească adevărul. Neantul din el care-l împingea la autodistrugere era uriaş, dar teribil era şi individualismul transmis de Laura şi Isaak şi care-l îndemna la autoconservare.

În această îndoită dispoziţie plecase el spre vila-i de pe ţărmul oceanului, unde spera să se liniştească şi să-şi limpezească gîndurile.

Jerome privea în gura căscată de rîs a lui Jeremiah şi, amintindu-şi cîte făcuse în răstimpul de cînd avusese loc ultima lor discuţie, nu-şi putea tăinui un sentiment de plăcere. În definitiv, în ciuda tuturor dificultăţilor ivite în cale, izbutise să-şi îndeplinească visul: „Năluca“ era acum aproape gata proiectată.

> „Doream să fiu un demon, presupunînd
> că… e mai bine să fii un chinuitor decît
> un chinuit.“
>
> JOHN BUNYAN

Cînd se despărţi de fostul său coleg de şcoală, era tîrziu. Jerome intră în apartamentul său cu o dispoziţie pe care n-o mai avusese de mult. Fără să se dezbrace, se duse la telefon şi ceru o convorbire ultraexpresă cu secretarul său aflat la New York. I se dădu legătura în cîteva minute.

— Alo, Frank?… Aici Somestone!… Nu dormeai?… O.K.!… Am nevoie să-mi afli urgent numărul de telefon al unei artiste de cinema. O cheamă Morella Snowland. A divorţat de curînd de prinţul Smerdinski şi a fost, pare-se, campioană de înot. Să-mi comunici de asemenea adresa ei de la Los Angeles şi cîteva date biografice mai interesante… N-am terminat. Mai vreau să iei informaţii şi despre un tînăr aviator newyorkez pe care-l cheamă Dutch Learmonth. Ce învîrteşte acum? Ce venituri are şi cît de serios este? Nu e greu, nu-i aşa?… Într-o jumătate de oră aştept răspunsul tău.

După mai puţin de douăzeci de minute, Jerome fu chemat de New York.

— Ai aflat ceva?… Bine, stai să le notez!

După ce-şi însemnă într-un carneţel adresa şi numărul de telefon pe care i le spuse secretarul, reluă convorbirea:

— E născută în ’935! Bine!… Rude are?… Un unchi alcoolic şi toxicoman?! Dar ea… bea, foloseşte droguri?… Nu?! Foarte bine… Şcoală are?… Trebuie să fi primit un *athletic scholarship*[16] nu-i aşa… Şi apoi profesionistă, fireşte… Da, da, o carieră strălucită!… Cînd a angajat-o clubul Smerdinski?… Aha!… Spune-mi, Frank, de ce a renunţat la rangul de prinţesă?… Gelos?!… Ce vîrstă are? … Hm! Venerabil!… Şi cine-i noul pretendent?… Nu, zău… mister Allen Ravis, regele fermoarelor?!… Într-adevăr, 63 de ani e mai bine decît 71… în ce film joacă Morella Snowland ai aflat?… Poate că ştii şi la ce oră

---

[16] ***Athletic scholarship,*** bursă pe care tinerii americani, înzestraţi cu excepţionale aptitudini sportive, o primesc pentru a putea urma cursurile universitare ***(n. r.).***

pleacă la studio… O.K.! Despre Learmonth ce poţi să-mi spui?… în ’34… ştiu… Taică-său, *bookmaker*, iar maică-sa învăţătoare – interesant!… Şi el a avut bursă de studii?… Da, la Michigan e o universitate bună… Cum? *Magna cum laude*!… Descurcăreţ, da, foarte! Am constatat-o personal… Nu, nici o neplăcere… Cine ţi-a spus că e un pilot extraordinar?… Da, sigur, Wilkis le vede… Nu, nu cunosc acest episod… Da… Da… Cînd s-a întîmplat asta? Aha, în ’52… Deci cu mult înainte de capitolul Smerdinski, nu?… Romantică răpire, dar cam de prost gust!… Acum ascultă, Frank! Mîine de dimineaţă te duci la bancă, şi depui 50 000 de dolari pe numele Morellei Snowland…

*

Întorcîndu-se în camera de dormit, se dezbrăcă şi se vîrî în aşternutul îmbietor al patului. Era obosit, dar şi surexcitat. Nu putea adormi. Pe întuneric, medită îndelung la toate cîte se petrecuseră în ziua aceea. Plecase la Santa Barbara stăpînit încă de gîndul sinuciderii sau, în orice caz, crezînd că va porni în siderala călătorie, care-i putea aduce gloria, dar şi pieirea. Şi, deodată, providenţiala întîlnire cu Learmonth şi, prin el, cu imaginea Morellei Snowland!… Totuşi, la drept vorbind, providenţa aceasta se afla chiar într-însul şi putea fi tradusă printr-o idee clară: „Nu vreau să mor!“ ceea ce însemna în acelaşi timp: „Mi-e frică de moarte” şi „N-am pierdut încă gustul vieţii“… Da! De ce n-ar pleca un altul în locul lui, un altul, de pildă tocmai acest Dutch Learmonth?! Iar el, cu ajutorul excepţionalelor aparate pe care le va construi, să urmărească zborul „Nălucii“, aşa cum îl sfătuise bunicul: „cu picioarele pe pămînt“. Ani de zile se întrebase pe cine să aleagă drept martor al grandioasei sale evadări în univers şi iată că în sfîrşit a ales! El însuşi îşi va contempla „sinuciderea“! Iar Learmonth va săvîrşi acest lucru extraordinar: se va

sinucide în locul său.

În sufletul chinuit al lui Jerome se amestecau ciudat drojdii de misticism primitiv cu motive foarte moderne şi practice. I se părea că actul sinuciderii sale putea fi, ca *mana*[17] polinezienilor, transmis altcuiva, şi astfel el să continue să trăiască şi totodată să piară cu celălalt... Blînda Laura, de acolo de unde era, va fi bucuroasă că fiul ei a îndeplinit călătoria în eter, iar neînduplecatul Isaak va avea satisfacţia că nepotul său nu şi-a părăsit treburile-i terestre. Şi ca întotdeauna, cînd reuşea să contrapuncteze cele două melodii antagonice, Jerome se simţea împăcat, smuls îndoielii, aproape de fericire.

O umbră de suspiciune îi strecura în inimă doar chipul surprinzător şi dorit al Morellei. Faptul că Learmonth era desigur îndrăgostit de ea şi că făcea acest drum pentru a o vedea şi a o recuceri, pe Somestone îl lăsa nepăsător. Un lucru era evident: Morella nu-l iubea pe Dutch; altminteri nu l-ar fi părăsit. Deocamdată ea nu iubea pe nimeni, căci nu din dragoste a primit să se mărite cu decrepitul de Smerdinski şi acum e pe cale să devină nevasta bătrînului rege al fermoarelor. De ce nu l-ar iubi deci pe el, care n-are decît 51 de ani? Într-adevăr, de ce?

Ce păcat că tocmai acum, cînd încerca straniul fior al dragostei, o mare parte din averea lui fusese învestită în „Năluca“, iar ceea ce i-a mai rămas trebuia ţinut cu o mînă de fier, dacă nu voia ca în termenul cel mai scurt să devină „fier-vechi“. Din fericire însă nimeni nu bănuia că Jerome Somestone avea încurcături financiare şi aşadar Mo- rella îl mai putea socoti drept unul dintre cei mai bogaţi oameni din lume.

Ce curios! Niciodată nu mai simţise o asemenea plinătate de viaţă... N-avea de loc conştiinţa unui înfrînt. Dimpotrivă... Numai „Năluca“ să ajungă unde trebuia, iar Morella să devină a lui... Doamna Morella Somestone... Şi Jerome Somestone se cufundă în somn cu sentimentul

---

[17] Credinţă magică prin care anumite aptitudini şi virtuţi personale pot fi transmise de la o fiinţă la alta *(n.r.).*

unui demiurg.

*

La orele opt, Learmonth bătu la uşa lui Somestone.

Îşi băură în grabă cafelele negre, fiecare rumegîndu-şi propriile gînduri. Cînd se ridicară de la masă, Somestone spuse de parcă şi-ar fi amintit de o chestiune de afaceri:

— Dragul meu, te rog să mă scuzi cîteva minute! Trebuie să dau un telefon.

— Te aştept în maşină.

— O.K. Poftim cheia!

Somestone ceru numărul de la Los Angeles al Morellei Snowland. Îşi dădea seama că, la ora aceea, ea încă va mai dormi. Totuşi, Frank îi spusese că artista pleacă destul de devreme la studio, aşa că voia să i se anunţe, chiar dacă va trebui s-o recheme ceva mai tîrziu. Spre plăcuta lui surpriză, află că doamna îşi face toaleta şi că în cîteva minute va putea veni la telefon.

Fumă nerăbdător o ţigară. Însăşi emoţia cu care aştepta convorbirea îi procura o subtilă plăcere. Chemă din nou Los Angeles.

— Alo! Acum pot vorbi cu doamna Snowland?

— Desigur, domnule Somestone! îi răspunse melodioasă o voce de femeie. Chiar ea e la telefon.

— Încîntat, doamnă! Nu vreau să-ţi răpesc prea mult din timpul dumitale. Voi fi concis.

— Te ascult.

— Deşi de profesiune sînt inginer…

— Şi conducătorul trustului „Somestone“, nu-i aşa?…

— Ba da, din întîmplare… Totuşi sînt atras şi de arta cinematografică. Şi tocmai de aceea te-am chemat acum. Doresc să te cunosc…

— Cu plăcere! făcu veselă Morella.

— De mult reflectam să finanţez realizarea unui tehnicolor sportiv, a cărui acţiune să fie un concurs de nataţie… Or, graţia şi frumuseţea dumitale, faima mondială pe care ţi-ai cîştigat-o îmi spun că ai fi

interpreta ideală a acestui film…

— Eşti… un inginer foarte simpatic, făcu pe un ton de joacă Morella. Iar eu voi fi bucuroasă să te cunosc personal. Sînt liberă în toate după-amiezele… Ştii… încă multe luni, dimineţile îmi sînt ocupate… Turnez primele secvenţe din „Şoapte dulci în junglă“. Aşadar…

— Aşadar, în curînd îţi voi telefona din nou, şi atunci vom stabili întîlnirea noastră… Deocamdată, din păcate, şi eu sînt reţinut… La Chicago…

— Bine, îţi aştept telefonul…

— A, un amănunt prozaic. Am depus la bancă în contul dumitale 50 000 de dolari, pe care îi poţi ridica oricînd doreşti.

— Eşti extrem de amabil, gînguri Morella, iar după cîteva clipe adăugă: Totuşi nu voi uza de această amabilitate, pînă nu vei vedea primele probe… Cine ştie! S-ar putea să fii dezamăgit…

— N-ai nici o grijă! Am certitudinea că vom avea un răsunător succes. Iar dacă nu s-ar face acest film, ceea ce aş deplînge n-ar fi dolarii mei, ci arta noastră cinematografică… Artişti talentaţi găseşti pretutindeni, dar reprezentanţi atît de perfecţi ai speciei umane ca dumneata, mai rar… Uzează, ba chiar abuzează deci de amabilitatea mea, care nu înseamnă decît expresia unei mari şi profunde admiraţii…

. . . .

Străbătură pînă spre seară nesfîrşitele întinderi agricole din Iowa şi Nebraska şi, o dată cu ultimele fluturări ale amurgului, intrară în Denver, capitala statului Colorado.

De data aceasta, călătoria se desfăşurase mai calm, fără *thrill*-uri exterioare.

Somestone propuse să rămînă peste noapte în Denver, deoarece înaintea lor se înălţau Munţii Stîncoşi în care era mai bine să pătrunzi la lumina zilei.

Learmonth consimţi şi traseră la cel mai bun hotel din localitate.

În timpul cinei, băură mai mult decît cu o seară în urmă şi amîndoi conveniră că aceasta se datora climei care devenise dintr-o dată foarte rece.

— Habar n-ai în ce loc dramatic ne aflăm! spuse Dutch la un moment dat. Astăzi Denver a ajuns un nou Klondike, unde goana după aur a fost înlocuită cu goana după zăcăminte radioactive.

Apoi, cu o veselie neobişnuită, Dutch povesti peripeţiile prin care trecuse în vara anului 1955, cînd descoperise în apropiere de Pueblo, într-o regiune aflată la vreo 110 mile mai la sud, „un nostim filon de 92“, adică de minereu de uraniu.

— Afacerea asta mi-a adus o sumă frumuşică, încheie el rîzînd. Păcat că aveam alte nebunii în cap! Altminteri, cine ştie, mă mai îmbogăţeam!…

Somestone îl asculta amuzat. Ar fi dorit ca Learmonth să-l cerceteze asupra „Nălucii“, dar acesta părea cu totul absorbit de aventurile al căror martor fusese nu de mult şi nu suflă nici o vorbă pe care miliardarul ar fi putut-o prinde pentru a îndrepta discuţia într-acolo unde voia.

Întotdeauna fusese stăpînit Somestone de această perversă înclinaţie de a-şi sili adversarul să înceapă el ostilităţile. Dar acest prilej avea să i se ivească abia în ziua următoare, pe cînd goneau printre lanţurile sălbatice ale Munţilor Stîncoşi.

Intraseră în extraordinara privelişte a Marelui Cañon. De-a lungul unui platou de calcar, situat la o înălţime de 2200 de yarzi[18], apele nedomolitului Colorado sfredeliseră şi săpaseră gigantice chei, late de patru pînă la unsprezece mile.

O tăcere copleşitoare, nepămîntească umplea spaţiile straniului tărîm ai cărui pereţi, străfunzi şi parcă fără sfîrşit, coborau ba în panta dulce a unei albii, ba abrupţi asemeni unor metereze, întruchipînd de-a lungul a două

---

[18] Aproximativ 2000 metri ***(n. r.).***

sute de mile iluzia unor pilaştri de temple sau a unor ziduri de castele dintr-o altă planetă. Mirajul răspândit de aceste mase stîncoase, tăiate în amfiteatru de o mulţime de firide, grote şi peşteri, venea de la razele soarelui care devorau timidele pete verzi ale cactuşilor şi care, după ce aşterneau gradat toate nuanţele stacojiului, galbenului şi trandafiriului, se risipeau sus, în tonuri glorioase de aur.

Goniră mai bine de o oră pe şoseaua care şerpuia pe marginea cañonului, cînd, deodată, îndemnat pesemne de astrala asemuire a peisajului din faţa lui, Learmonth spuse pe un ton neutru:

— Aşadar construieşti o astronavă!

— Da! făcu sibilinic Jerome, care se bucura că partenerul său de drum stîrnise singur discuţia.

Aştepta să fie întrebat în continuare, dar Learmonth se menţinu într-o tăcere politicoasă şi sceptică.

„Măgarul! se gîndi Somestone. Mă lasă pe mine să licitez! Ei bine, va avea ce doreşte.“

— Da, după ani de cercetări şi experienţe, sînt pe cale să construiesc „Năluca“… Learmonth întoarse capul şi-l privi. Aşa o cheamă… explică Jerome. Learmonth nu comentă în nici un fel cele spuse de miliardar. Iar într-un termen relativ scurt, urmează să-şi ia zborul, încheie Somestone.

Nările aviatorului fremătară:

— Încotro?

— Spre Venus, răspunse indiferent Somestone, de parcă ar fi fost vorba despre o distanţă neînsemnată.

— Şi crezi că se va mai întoarce?

Celălalt rîse:

— Cînd i-am dat fiinţă, aşa i-am şoptit: să se întoarcă… Dar cine poate şti!…

Fără să-şi dea lămurit seama, Dutch avu deodată sentimentul că evenimente grave sînt legate de această convorbire. „Dar haide odată! gîndi încordat Jerome. Întreabă-mă!“ Avea densa bucurie a vînătorului ce-şi

pîndeşte prada cea rară în clipa în care aceasta punea singură în mişcare mecanismul fatal al cursei.

Şi Dutch întrebă doar un singur cuvînt:

— Teleghidată?

Fu rîndul lui Somestone să-şi fileze răspunsul:

— Cît de bine e totuşi croit bietul nostru Pămînt! făcu el ca pentru sine. Cred că un om care-ar trebui să-l părăsească ar lăsa în urmă nenumărate regrete…

— „Năluca“ dumitale va fi teleghidată? întrebă Dutch surîzînd nevinovat, deşi înlăuntrul său simţea cum bolboroseşte un clocot.

— … Dar ce viziuni de neînchipuit va întîlni în alţi aştri, dacă acestea terestre sînt atît de uluitoare! îşi continuă Somestone monologul. Apoi tresări, de parcă abia atunci înregistrase glasul celuilalt: Scuză-mă!… Ce-ai spus? Teleghidată?

— Da! aprobă răbdător Dutch… „Năluca“.

— Aaa, „Năluca“!… Nu, ea va fi condusă de un astronavigator.

— Şi în rolul acestui astronavigator mă vezi pe mine? … rosti în sfîrşit Dutch întrebarea esenţială.

— Dragul meu Learmonth, alaltăieri, cînd te-am întrebat dacă n-ai vrea să vizitezi o planetă, am vrut doar să-ţi verific reacţiile. De fapt, „Năluca“ o voi conduce eu.

— Domnule Somestone, răspunse respectuos Dutch, care deodată îşi recăpătase întreaga luciditate, ştiu că în pumnul dumitale ţii viteza, după cum în mîna sa Jupiter ţinea fulgerul. Ştiinţa modernă a dovedit însă că fulgerul nu-i decît un grandios meteor terestru… Miliardarul sesiză cuţitul cu două tăişuri pe care i-l oferea Learmonth şi se feri să-l atingă. Eşti unul dintre puţinii oameni pe care doream să-i cunosc, continuă cu sinceritate aviatorul. E lesne deci de înţeles că n-am nici un motiv să te jignesc. Totuşi nu mă pot stăpîni să-ţi exprim îndoielile mele. Observînd privirea rece a miliardarului, Dutch continuă: E firesc ca un lucru

extraordinar să-mi pară la început uluitor. Totuşi, constatînd că ochii mei confundă culorile, mai de grabă aş crede că sînt daltonist decît că într-a- devăr…

— Şi ce vrei să susţii cu asta? îl întrerupse Somestone cu oarecare bruscheţe. Că sînt nebun?

— Nu ştiu nimic. Poate că ai glumit sau poate te înşeli. În orice caz, prea multe probleme insolubile îmi sînt ridicate de afirmaţia dumitale pentru ca să nu mă îndoiesc de ea.

Miliardarul rîse fals. Cu toate că rezerva rezonabilă a lui Learmonth era cît se poate de naturală, ea îl supăra pe Somestone şi-l contraria. Altfel îşi închipuise el desfăşurarea *manei.* Fire mistică, miliardarul atribuise subconştient, neobişnuitei apariţii a lui Learmonth unele însuşiri pe care acesta n-avea de unde să le aibă. Ar fi dorit ca aviatorul să arate mai multă simpatie faţă de secretul ce-i fusese în parte dezvăluit şi mai multă încredere în vorbele omului care-l culesese de pe drum.

„Nu! reflectă el plictisit. Nu e vrednic de această operă. Eu însumi va trebui să-mi duc pînă la capăt visul.“ De astă dată însă, în ciuda voinţei lui, prin Lal tmotivul cosmicei sinucideri se strecurau ca un regret şi acordurile unei frivole cantilene.

De parcă şi-ar fi dat seama de starea de spirit a miliardarului, Learmonth îi spuse împăciuitor:

— Părerea mea este că prin însăşi natura ei o idee nemaipomenită trebuie să fie la început neînţeleasă. Întrebările pe care aş dori să le pun n-ar putea aşadar decît să accentueze meritele senzaţionalului dumitale proiect…

De fapt, Somestone era de acord cu aceasta şi exprimarea îngrijită a celuilalt îl măgulea.

— Ei bine, întreabă-mă! făcu el pe un ton mai puţin morocănos.

— După cîte ştiu, vitezele necesare atingerii planetelor sînt în general de două ori mai mari în ipoteza că astronava şi-ar lua zborul de pe Pămînt, decît dacă ar

decola de pe un satelit artificial, folosit ca staţie intermediară…

— Ba în cazul călătoriei pînă la Venus acest raport e chiar de trei la unu, îl întrerupse Somestone, care îşi recăpătase buna dispoziţie. Pornind de pe Pămînt, viteza minimă necesară „Nălucii“ mele ca să ajungă la destinaţie va fi de 6,9 mile pe secundă, în vreme ce pornind de pe satelit ar fi doar de 2,2 mile pe secundă[19].

— Tocmai! Asta înseamnă că zborul pe care doreşti să-l realizezi ar avea oarecare şanse de succes doar dacă astronava ar fi lansată de pe un satelit.

— Dragul meu, experienţa m-a învăţat paradoxul că mai uşor pot atinge 6,9 mile/s decît 2,2. Adică mai uşor e să lansezi racheta de pe Pămînt, decît să construieşti un satelit care să-mi reducă viteza astronavei la o treime.

— Dar ceea ce pretinzi dumneata vine în contrazicere cu ştiinţa…

— Bah! făcu Somestone cu dispreţul insului care contemplă lumea de pe o culme. La vremea lui, Ptolemeu a fost un geniu fără pereche, iar astăzi vine în contrazicere cu ştiinţa. Poveşti absolut conforme cu ştiinţa n-ai să găseşti decît în romanele de anticipaţie scrise de savanţi ramoliţi…

După o tăcere, Somestone îi arătă lui Dutch abisul cañonului.

— Priveşte!

Şi-i făcu semn spre adîncurile scăldate de valurile portocalii ale ceţurilor ca de talazurile unei mări tropicale.

— Minunat! exclamă aviatorul, care crezu că miliardarul îl face atent la frumuseţea panoramei.

— Da, e minunat, dar uită-te la pasărea de colo!

La cîteva sute de metri mai jos, un vultur plana maiestuos, cu aripile imobile, prin clătinătoarele perdele de aburi.

— Îl vezi? Parcă ar fi un peşte fantastic care înoată…

---

[19] 6,9 mile=11,18 km, iar 2,2 mile=3,5 km *(n.r.).*

Dumneata care eşti poet trebuie să pricepi… Somestone avea în glas ceva dojenitor. Adesea ştiinţa, continuă dînsul, ne serveşte şi ea asemenea iluzii… Şi acum, să-ţi rezolv enigma! Dacă ţi-am spus că e mai lesne să lansezi astronava de pe Pămînt decît de pe un satelit artificial, am avut mai multe motive. În primul rînd, chiar dacă „o insulă cosmică“ ar fi necesară pentru zborurile fără escală pe o altă planetă, în cazul unei călătorii cu oprire pe Venus (şi pe mine acest lucru mă interesează), satelitul nu m-ar servi cu nimic. Într-adevăr, la întoarcere va trebui totuşi să imprim astronavei viteza de şapte mile pe secundă, deoarece acolo nu voi mai avea la dispoziţie o staţie intermediară. Aşadar, dacă am izbutit să realizez această viteză, de ce n-aş folosi-o de la început, mai cu seamă că mai ieftin e să construieşti o astronavă decît o astronavă plus un satelit.

— Ţinînd seama însă de formidabilele dificultăţi cerute de construirea unei rachete interplanetare, e totuşi mai recomandabil să recurgi la un satelit care-ţi poate economisi două treimi din combustibilul necesar decolării de pe Pămînt… Asta-ţi spun tocmai pentru că la întoarcere va trebui să consumi combustibil pentru producerea unei viteze de şapte mile pe secundă.

— Aha! jubilă Somestone. Ai primit deci premiza că sînt în stare să obţin o asemenea viteză… Dar cum am obţinut-o, de ce nu te-ai întrebat? Cu mijloacele actuale, vezi bine, nu se putea! Atunci?!

— Într-adevăr, atunci? zîmbi Dutch.

— Ascultă! Îţi voi descrie o experienţă de chimie cerească. Cu începere de la 60 de mile altitudine oxigenul şi azotul înaltei atmosfere nu mai sînt constituiţi din doi atomi, ci devin monoatomici…

— Ştiu, ei sînt disociaţi de bombardamentul electronilor cosmici, iar prin mijlocirea unui catalizator se recompun, degajînd o energie teribilă. Te referi desigur la experienţa de la Holloman[20]…

[20] Bază de lansare a rachetelor experimentale din Noul Mexic *(n.r.).*

— Numeşte-o şi aşa, dacă vrei! Această experienţă eu am făcut-o însă cu un deceniu înainte...

— *Indoor?!* făcu aviatorul surîzînd complice.

— *Indoor...* Dovadă este viteza „Nălucii“.

— Vrei să spui că ai reuşit să...?!

— Da! Am reuşit să descopăr şi să pun stăpînire pe inepuizabila sursă de energie aflată în zona lui Heaviside[21].

— Ai construit un reactor cu acid azotic...?

— Exact. Recombinarea oxigenului înghiţit de gura reactorului se produce în interiorul camerei de reacţie, de îndată ce acidul este eliberat. Energia care se dezvoltă asigură deplasarea navei cu o viteză foarte mare...

În sfîrşit, Somestone avu satisfacţia să vadă ochii partenerului său de drum scînteind de interes.

— Iată de ce problema care mă preocupă nu-i aceea a plecării, ci a înapoierii. Odată pusă la punct, astronava mea va obţine fără nici o dificultate viteza necesară decolării de pe Pămînt. Vezi deci că, în cazul de faţă, construirea unui satelit ar însemna o risipă inutilă de energie şi de dolari...

— Totuşi cum îşi poate lua zborul astronava?

— Destul de simplu. Pînă la 60 mile, va ajunge prin propriile-i mijloace, adică va fi acţionată de un combustibil terestru. Apoi va executa o spirală care se va îndepărta treptat de Pămînt, pînă va fi atinsă viteza de scăpare[22].

— De unde ştii însă că înalta atmosferă conţine suficienţi atomi de oxigen, ca să prilejuiască realizarea vitezei de scăpare?

— Am experimentat, tinere, am experimentat! Altfel nu merge treaba în ştiinţă.

— Tot *indoor*? se interesă Dutch.

---

[21] Zonă din ionosferă, situată înlre 100 şi 200 km altitudine ***(n. r.).***

[22] Cea de a doua viteză cosmică, necesară unei rachete să învingă atracţia terestră, adică aproximativ 11,18 km/s *(n. r.).*

— Treaba asta nu se poate face acasă.

— Atunci cum de nu s-a aflat?

— Pînă de curînd nu era posibilă detectarea aparatelor lansate… Astfel am stabilit că „Năluca“ va avea suficient oxigen ca să evadeze din strînsoarea acestei mizerabile planete.

— Dar frînarea pentru coborîrea pe Venus şi apoi decolarea din nou spre Pămînt vor cere totuşi uriaşe cantităţi de carburant…

— Numai decolarea, căci frînarea va fi aerodinamică. Ajunsă în apropierea lui Venus, astronava, descriind mai multe elipse, va pătrunde tot mai adînc în atmosfera planetei, iar cînd îşi va reduce suficient viteza, va atinge solul prin planare.

Cei doi bărbaţi nu-şi mai spuseră nimic, de parcă ar fi acumulat fiecare o cantitate îndestulătoare de idei care trebuiau mistuite.

Între timp, şoseaua coborî către meleaguri tot mai despădurite, pînă ce pătrunse cu necontenite şerpuituri într-o regiune deşartă, de unde începea teritoriul rezervat indienilor Navajos.

*

Micul dejun şi-l luară la restaurantul unui orăşel din Utah şi imediat porniră din nou la drum. Înaintea lor vedeau imense stepe sărate, iar văzduhul era torid. După-amiază intrară în pustietăţile brăzdate de hăţişuri şi cactuşi ai Nevadei. Autoruta se întindea dintr-o zare într-alta, iar Dutch profita de acest lucru ca să accelereze la maximum. Viteza ameţitoare îi făcea bine, îi limpezea mintea şi-l liniştea. Jerome nu protestă, fiindcă şi pentru el iuţeala era o supapă de destindere a energiei nervoase.

Goniră aşa mai multe ore. Seara nu se lăsase bine cînd intrară în California.

— Nu mai avem mult, spuse Dutch. Înainte de ora 9 vom fi la Santa Barbara.

În bezna nopţii automobilul se năpustea necontenit pe nesfîrşita autorută în întîmpinarea unei luminiţe care licărea în depărtare şi părea că aleargă o dată cu ei. Nu era pîlpîirea aceea idealul lor?

— Ceva tot nu înţeleg, rupse la un moment dat tăcerea Dutch. Pînă acum au fost lansaţi o grămadă de sateliţi. Dumneata de ce ai stat deoparte în această competiţie, de vreme ce eşti în stare să ajungi în Venus?

— Tinere, făcu uşor dispreţuitor miliardarul, îţi apreciez inteligenţa. Uneori e însă recomandabil să nu fi mai curios decît se cuvine.

Luminiţa nu înceta să ardă în zare, dar nici nu voia să se apropie. Luminiţa aceea era totodată Morella şi „Năluca“. Pentru amîndoi. În clipa în care se vor afla înaintea ei, ce chip va avea? În sfîrşit, zăriră luminile caselor din Santa Barbara.

— Mai avem cîteva minute şi am sosit! căscă satisfăcut Somestone. Vrei să rămîi astă-noapte la mine?

— Aş rămîne cu plăcere, dar ţi-am mai spus, am o chestiune de rezolvat la Los Angeles…

— Înţeleg! făcu miliardarul şi după ce se gîndi puţin, îi propuse: Ştii ceva?… Îţi dau Cadillac-ul. Mergi chiar în noaptea asta acolo unde ai treabă, iar mîine îmi aduci maşina înapoi. O.K.?

— O.K., primi Dutch. Şi îţi sînt recunoscător… Apoi tăcu, dar adăugă îndată: Şi cine ştie! Mîine poate voi fi în stare să-mi dovedesc recunoştinţa…

— Un *super-thrill*?! zîmbi Somestone.

— Chiar ăsta e termenul!

— Şi ce anume ai dori să-mi oferi? E secret?

— Nu. Poate că mîine te voi împiedica să te sinucizi.

Somestone amuţi. Luminiţa din zare se prefăcuse în nenumărate lumini, printre care era greu să mai alegi ceva.

— Ia-o pe strada asta! Aşa, opreşte, te rog, în faţa acelui garaj de piatră! După ce maşina stopă, Somestone întrebă: Ce-ai vrut să spui cu sinuciderea mea?

— Doar atît c-o voi vizita eu în locul dumitale pe ceţoasa Venus… rîse Dutch.

— Domnule Learmonth, murmură celălalt, nici nu ştiu dacă trebuie să-ţi mai doresc „la revedere“!…

— Nu-mi mai împrumuţi automobilul?

— Ba da! Dă-i drumul!

„Vin spre tine şi-ţi spun că te iubesc. Asta înseamnă că am venit să pun stăpînire pe tine.“

G. B. SHAW: *„Aventurile unei fete negre în căutarea lui Dumnezeu“*

Noaptea era plină de aburi, de arome, de efluvii, de susure ciudate, de vraja Californiei. Căldura zăpuşitoare de peste zi era tot mai mult risipită de adierile strecurate dinspre ocean. Razele farurilor dezvăluiau adesea staturile palmierilor, ale căror foi foşneau de vînt.

Ce l-a împins să gonească de la un ocean la altul în căutarea Morellei? Oare o iubea? Voia s-o ceară de nevastă. Dar ce-l atrăgea la urma urmei atît de mult la ea? Fusese marele său *thrill,* cel mai neaşteptat, deşi cel mai simplu, fără jurăminte de prisos şi fără lacrimi dezgustătoare. Şi, deodată, ca spaima cu care te năpădeşte o genune, îi invadă inima o îndoială: Poate că în definitiv n-a fost nimic!? Nimic! Te pomeneşti că-l va primi distantă, rece, străină ca o principesă. Sau poate că nici nu-l va primi. Va trimite un lacheu să-i spună că alteţa sa nu-şi aminteşte să fi cunoscut vreodată un gentleman cu numele de Learmonth… Şi la gîndul acesta, Dutch se simţi bîntuit de o furie neagră…

*

Cînd Cadillac-ul opri la poarta casei în care locuia Morella, aceasta tocmai arunca dezamăgită ultimul roman al lui Mickey Spillane. Violenţele acelea fără de sfîrşit, sexualitatea dezlănţuită şi ferocitatea sadică,

toate acele aventuri sîngeroase, terifiante, sugrumătoare, o atrăseseră altă dată prin ceea ce aveau în ele neobişnuit, dar acum i se păreau anoste, ba chiar oribile. În viaţă văzuse prea multe sălbăticii pentru ca bestialităţile lui Spillane să n-o dezguste. Altceva îi trebuia ei acum: o poveste de dragoste suavă, dezinteresată şi veselă ca un hohot de saxofon… Deodată, de afară, răzbătură semnalele chemătoare ale sirenei unei maşini care oprise în apropiere.

Morella ieşi pe verandă. La lumina becului de pe drum văzu coborînd dintr-o limuzină un uriaş ale cărui trăsături nu le putea distinge. Bărbatul se îndrepta spre portiţa gardului scund de metal care împrejmuia casa, intră în grădină şi acum iată-l că vine spre dînsa. Pasul energic şi parcă nepăsător, clătinarea puţin stîngace a trupului ăsta mare, atletic şi totuşi zvelt, o, şi acest surîs de colegian, acest surîs larg, ironic şi fermecătar nu puteau fi decît ale lui, da, doar ale lui…

— Dutch! Îl apucă emoţionată de braţ. Ce-i cu tine, dragul meu?!

— Am trecut pe-aici şi m-am gîndit să te văd, spuse el prudent.

— Eşti genial! Parcă mi-ai fi ghicit dorinţa pe care eu însămi n-o ştiam… Maşina-i a ta?

— Nu, a unui cunoscut…

— Bag-o în garaj! Stai… să-ţi dau cheia… Noaptea asta rămîi la mine…

Morella era vădit tulburată de vizita lui nocturnă, iar el era deopotrivă de bucuros.

După ce intrară în casă, se contemplară cîteva clipe cu dragostea din trecut. Apoi Dutch o încinse pe Morella cu braţele şi-şi lăsă buzele peste gura ei roşie şi pentagonală ca garoafele de munte.

*

Îi deşteptă o bătaie discretă în uşă. Prin transperante se filtra o lumină portocalie.

Morella se dete jos din alcovul stil Louis Quinze, îşi îmbrăcă un capot de dantele diafane şi se duse la uşă. Era subreta.

— Ce e, Clarisse?

— Întreabă de dumneavoastră domnul Piavis.

— Spune-i că nu mă simt bine… Nu-l voi putea primi astăzi… Apoi telefonează la studio şi roagă-i să mă scuze că nu voi trece pe acolo… Şi, în sfîrşit, serveşte cafeaua pe verandă!… Două tacîmuri…

Morella trase storurile, deschise ferestrele şi interiorul roz începu să rîdă în razele soarelui. Pe urmă se aşeză pe marginea alcovului lîngă Dutch, se aplecă spre dînsul şi-l sărută. El o strînse tare la piept şi-i mîngîie visător părul răvăşit peste pernă ca o vegetaţie întunecată. O vreme rămaseră aşa, tăcuţi, concentraţi în mirajul clipei de fericire.

— De ce eşti atît de grav? îl cercetă ea deodată, cu îngrijorare.

Dutch se ridică în capul oaselor şi ţinînd-o de mîini o privi pe Morella îndelung, în adîncul ochilor.

— Ochii tăi sînt verzi ca aventurina[23], spuse el fără să zîmbească.

— Ochi de aventurieră! conchise Morella pe un ton burlesc.

De afară, îl asaltă orăcăitul desperat al unor broaşte.

Morella izbucni în rîs.

— Ce-i cu tine? o întrebă el.

— N-auzi?

— Oac! Oac! se strîmbă Dutch. Ai un lac?

— Doar o pajişte. Am rîs fiindcă broscuţele mi-au adus aminte de ceva la care nu m-am mai gîndit de opt ani.

— Ce anume?

— Cineva mi-a spus odată că negrii niam-niam numesc bibiloiul de apă după strigătul lui: *beserretu! beserretu!* ceea ce mai înseamnă şi „ţi-ai rupt rochiţa!

---

[23] Cuarţ verde, spuzit cu mici puncte aurii ***(n. r.).***

ţi-ai rupt rochiţa!“...

Dutch rîse şi el. Acel „cineva“ era chiar dînsul:

— Iar bibilica răspunde: *bak-si-ki! bak-si-ki!* ceea ce vrea să zică „Coase-o tu! coase-o tu!“ completă el amintirea. Apoi îi luă Morellei capul între mîini şi-i spuse: Am venit la tine ca să ne căsătorim. Vrei?

Ea nu răspunse nici o vorbă, ci numai păli uşor şi se desprinse din strînsoarea lui. Se ridică de pe pat şi deschise radioul. Năvăliră ritmurile sincopate ale unei muzici de jaz. Morella trecu la alt post şi din difuzor se revărsară acordurile ample şi sfîşietoare ale „Pateticii“ lui Ceaikovski. Dutch observă reţinerea Morellei şi o presimţire amară îl învălui. Totuşi, încă nu putea pricepe ce se petrece în enigmaticul ei suflet. De ce-l primise cu atîta dragoste, dacă nu-l dorea?

—Vrei să înotăm puţin? îl invită ea simplu, camaradereşte, cu farmecul ei de demult, cînd îl chema să se scalde împreună în Marea Japoniei.

Atitudinea ei îl dezarma. Dacă în locul femeii iubite ar fi găsit o ipocrită trufaşă, cu aere de prinţesă sau de mare vedetă, s-ar fi revoltat şi ar fi răspuns prompt şi tare. Aşa însă ascultă docil vorbele ei şi ieşi de sub aşternut. „Bravo, Morella! gîndi el în timp ce-şi punea slipul. Ai învăţat de- celeraţiile... Cu atît mai bine va fi, cînd vom accelera pînă la capăt!“

Home-ul Morellei era o casă fără etaj, construită în stil rustic şi încadrată de cîţiva ulmi foarte poetici. Dormitorul dădea într-o terasă, de unde aveai perspectiva unui vast teren acoperit cu gazon şi împrejmuit de un gard viu de tise şi chiparoşi, printre care umblau păuni solemni şi se zbenguiau veveriţe domesticite. În mijlocul acelui loc se afla o mare piscină lungă de vreo sută de metri şi a cărei apă, din pricina faianţei, era verde ca şi ochii Morellei.

— E adîncă? se interesă Dutch.

— Cinci metri. Poţi sări liniştit.

Cum se aruncară în lichidul răcoros al bazinului se şi luară la întrecere. El înota excelent, dar mai mult pentru propria-i desfătare, în vreme ce ea avea în mişcări nu numai rigoarea profesionistei, ci şi spontaneitatea unei fiinţe acvatice. După douăzeci de metri, i-o şi luase înainte. El îi strigă:

— Dacă te prind, vei fi a mea!

Dar n-o ajunse decît la capătul piscinei, cînd se întorcea. Dutch o trase spre sine, dar ea îi scăpă şi-i spuse pe un ton jumătate serios, jumătate în glumă:

— Ai pierdut!

Şi fără să-l mai bage în seamă, se-ndreptă spre celălalt capăt al bazinului. Îmbufnat, Dutch urcă scăriţa care ducea afară şi se aşeză într-un şezlong. Morella îi făcu un semn prietenesc cu mîna şi-şi continuă imperturbabilă antrenamentul. Abia după ce mai străbătu de patru ori bazinul ieşi şi ea…

Rîdea din întreaga-i făptură, iar apa care şiroia pe dînsa sticlea în soare. Alergă două-trei minute, apoi un sfert de oră se consacră conştiincioasă unor dificile exerciţii de gimnastică.

Atenţia lui Dutch fu subjugată de această rapsodie plastică a trupului dinaintea sa, de arabescurile, volutele, mlădierile, elanurile şi zborurile pe care Morella le închipuia în văzduh cu graţie, vigoare şi umor, şi care păreau mai degrabă un dans săvîrşit în onoarea lui. Îl încîntau mai ales picioarele Morellei, cu muşchii tari, dar prelungi, bronzate şi pline de ritm. Întregul ei corp avea zvelteţea războinică a amazoanei Penthesileea; sau nu, mai curînd exprima elanul sportivului modern de a modifica şi a desăvirşi prin necontenitele-i performanţe însăşi conformaţia speciei umane…

— Dutch, la ce te gîndeşti?! îl întrebă deodată Morella, care îşi pusese un halat şi se trîntise alături, în iarbă.

— La copiii noştri… Dacă nu vor fi frumoşi ca nişte zei…

— Dragul meu, rîse dînsa, tu te gîndeşti prea

departe…

— Iubito, viaţa trebuie luată în serios…

— La ce bun s-o luăm, glumi Morella, de vreme ce, oricum, tot nu ieşim vii din ea. Mai bine să ne grăbim. Clarisse îmi face semn că ne aşteaptă faimoasele-i ouă cu şuncă. Şi mi-e o foame de lup…

Morella ţinu să-i arate lui Dutch micul ei „palat“.

Era o casă ideală, cum există foarte puţine aievea, dar cu milioanele în imaginaţia fetelor americane, intoxicate de nenumăratele prospecte comerciale. Locuinţa cuprindea în afara dormitorului şi a unei mici săli de gimnastică şi cosmetică, un *living room,* care îndeplinea atît funcţia de salon de primire, cît şi aceea de sufragerie. Doar camera de dormit era mobilată în stil de epocă, celelalte aveau un mobilier ultramodern, în care arta abstractă se întîlnea cu tehnica domestică cea mai senzaţională.

Lămpile cu neon funcţionau după principiul luminatului compensator, adică lumina din interior creştea pe măsură ce afară se lăsa întunericul. Pretutindeni în pereţi existau rafturi, garderobe şi dulapuri care puteau, în nopţile cu oaspeţi întîrziaţi, să se transforme prompt în paturi-fotolii. Pînă şi zidurile erau mobile, pentru ca, în cazul unei recepţii, întreaga locuinţă să se preschimbe într-o vastă sală de dans, în care centrele principale deveneau barul portabil şi ringul improvizat. Singurele care scăpau oarecum acestei rigori utilitariste erau diferitele obiecte mărunte, tapiţeriile, ceramica şi tablourile. Totuşi, în ciuda aspectului lor de lucruri ţîşnite dintr-o fantezie absurdă, fiecare ascundea cîte un rost, ca o glumă. Însăşi Clarisse întruchipa mai mult un simbol al luxului decît un folos real, deoarece toată munca efectivă era îndeplinită de miraculoasele *gadgets*[24] aflate din abundenţă în toate camerele, dar mai ales în bucătărie şi baie.

— Ei, ţi-a plăcut? îl întrebă Morella, după ce trecuseră

[24] Ustensile *(n.r.).*

în revistă toate încăperile şi îi arătase practic funcţionarea tuturor sesamurilor ei electronice.

— Da, răspunse sumbru Dutch. Totuşi, astă-primăvară am văzut la expoziţia automatică de la New York lucruri şi mai grozave. Ei şi? Asta încă nu înseamnă civilizaţie. Cîţi americani îşi pot procura jucăriile astea?

— Uite că eu mi le pot procura. Şi tocmai faptul că eu fac parte dintre aceşti foarte puţini dă preţ acestor, cum le spui tu, jucării. Dintr-un milion de fete americane, cîte îşi pot îngădui luxul meu? Poate zece, poate o sută…

— Poate nici una.

— Cu atît mai mult ar trebui să fiu o dobitoacă să-mi arunc eu singură norocul din mîini. În glasul ei răsunase strident vuietul de oarbă furie al unei furtuni, cînd apucă să năvălească pe fereastra spartă a unei case. Dutch o privi înstrăinat. Dragul meu, continuă Morella pe un ton potolit, aproape implorator. Înţelege-mă! De cîte ori n-am trecut noaptea, în adolescenţă, pe lîngă vreun local scăldat în lumini, pe care scria: „Dacă nu poţi intra aici, treci surîzînd". Ei bine, eu n-am vrut să mai surîd, ci să intru. Din tot ce vezi aici, nimic nu-mi aparţine sau *încă* nu-mi aparţine… *Home*-ul acesta este o probă a dragostei pe care mi-o poartă mister Allen Ravis şi va deveni al meu abia cînd voi primi să mă numesc Morella Ravis…

— N-ai decît să renunţi, îi propuse aviatorul cu dezinvoltura cu care o cucerise odinioară.

— *My sweetheart,* cum o să fac nebunia asta?

— Trebuie să alegi!

— Am ales, nu vezi?! Pe tine te iubesc, dar Ravis îmi asigură securitatea vieţii… Hai, de ce te-ai bosumflat? Nu eşti în stare să auzi adevărul?

— Ba sînt! Vorbeşte!

De parcă ar fi băut un pahar cu apă prea rece, Dutch simţi deodată cum i-a răguşit vocea.

— Sînt tînără, sînt frumoasă. Am început lupta handicapată de sărăcie şi totuşi am reuşit să urmez

universitatea, am dat Statelor Unite un record mondial de înot. Am dreptul la o viaţă fericită. Nu să-mi irosesc existenţa într-o muncă penibilă, meschină şi zadarnică. Cînd m-am antrenat, tu ai văzut însă că nu mă cruţ. Vreau să-mi fac toalete la Dior şi Balenciaga[25], vreau să am o capă de cincila[26], dar o capă de cincila costă 12 000 de dolari. Vreau să am un mantou de vizon şi o hermină. Vreau să am briliante, toalete şi parfumuri rare. De ce o regină ar avea şi eu nu? Eu care am făcut mai mult pentru lumea asta decît ea! Cînd eram săracă mă extaziam după „Nyoka, regina junglei“. Vreau să dau înapoi tinerelor americane aceşti fiori. Trebuie deci să am posibilitatea să intru în mitologia Hollywoodului. Pentru asta am nevoie de publicitate şi de o viaţă uşoară. Eşti tu capabil să mi le procuri?…

— Morella, nu sînt un *fan*[27]. Iubindu-te, nu văd de ce ai fi neapărat vedetă la Hollywood.

— … Nu eşti capabil. Atunci trebuie să mi le procur singură. Tot ceea ce ţi-am arătat în această casă îmi este necesar. Dar nici tinereţea, nici frumuseţea, nici talentul meu n-ar fi izbutit să-mi creeze aceste condiţii… Din păcate viaţa nu-i un pat de trandafiri. Ea se cumpără pe credit. Dar în toate vitrinele ai văzut ce scrie: „Nu acordăm credit decît lui Dumnezeu; toţi ceilalţi trebuie să plătească cu bani gheaţă“. O asemenea locuinţă ca a mea n-o poate avea decît un milionar. Ce era să fac? Să joc la loterie sau la „chit ori dublu“[28]? Nu sînt o proastă. La urma urmei, am jucat cinstit. N-am furat şi n-am ucis pe nimeni, iar compromisul la care am ajuns e cel mai ieftin, pentru a-i sili pe contemporanii mei să exclame: *„She's a succes!“*[29]

---

[25] Celebre case de mode ***(n. r.).***

[26] Mamifer rozător, vînat pentru blana lui mătăsoasă. Trăieşte pe platourile înalte din Chile şi din Bolivia ***(Chinchilla laniger) (n. r.).***

[27] *Fan* de la „fanatic”, admirator al vedetelor de cinema *(n.r.).*

[28] Program cu premii adoptat de televiziunea americană *(n.r.).*

[29] „Ea este un succes”, adică „s-a căpătuit” (în l. engleză) *(n.r.).*

— Micuţul tău compromis este el însuşi o infamie! spuse glacial Dutch.

Morella se îmbujoră, dar mai mult de plăcere, văzînd că răceala lui ascundea sentimente mai fierbinţi:

— Iubitule, îi şopti ea, de ce nu vrei să mă înţelegi? De ce nu vrei să priveşti viaţa în faţă? Ce contează că mă numesc Snowland, Smerdinski sau Ravis, de vreme ce tu eşti *Lord of my life,* de vreme ce pe tine te recunosc stăpînul vieţii mele?... La Hollywood am simţit de mii de ori cum se descompune un sărut. Şi totuşi sărutul tău mi se pare întreg şi cel dintîi… Nu înseamnă asta că te iubesc? Era sinceră Morella, se vedea bine. Dacă nu l-ar fi iubit, n-ar fi avut de ce să-şi complice singură viaţa ei atît de sigură şi lipsită de griji. De unde ai aceste stranii prejudecăţi? îl întrebă ea, încolăcindu-şi mîinile pe după grumajii lui.

El se desprinse din strînsoarea ei şi, ţinîndu-i cîteva clipe mîinile într-ale sale, îi spuse fără supărare, dar şi fără iubire:

— Pot înţelege foarte bine canibalismul, dar n-aş fi în stare niciodată să-l practic, chiar dacă acest lucru mi-ar aduce moartea… Asta nu-i o prejudecată, ci o oroare. Dete drumul mîinilor ei, se ridică, îşi luă haina şi o îmbrăcă. Cînd am venit la tine, continuă Dutch, recunosc că nu eram sigur că te voi cuceri. Nădăjduiam însă că avem totuşi unii factori esenţiali comuni…

— Şi n-avem?

— Nu-i vorba numai de nebunie şi de *thrill…*

— Ci şi de orori… îl completă ea, ironică.

— Da. În orice caz, îţi mulţumesc pentru sinceritatea ta. Nu pot încă aprecia în ce măsură voi suferi de pe urma operaţiei pe care mi-ai făcut-o astăzi. Ceea ce ştiu deocamdată e că m-ai dezgustat de planeta noastră pînă-n fundul lichidului meu cefalorahidian…

— Dutch, iubitule! zise Morella, în acelaşi timp amuzată şi speriată. N-oi fi vrînd să te….

— Nu. Ar fi păcat să-mi retez firul vieţii tocmai acum

cînd mi s-a ivit şansa extraordinară să vizitez stelele…

Ea crezu că Dutch glumeşte şi nu mai insistă să continue discuţia, mai ales că au fost întrerupţi de venirea unui comisionar care, împreună cu un uimitor buchet de orhidee, aducea un plic din partea domnului Allen Ravis, ce se interesa dacă nu poate fi primit după-masă.

— La revedere, Dutch! îi murmură ea surîzînd la despărţire.

— Adio, Morella! îi spuse el serios şi sărută pentru ultima oară gura ei roşie şi pentagonală ca garoafele de munte.

PARTEA A DOUA

RODIA DE OŢEL

„O colivie plecată în căutarea unei păsări.“

F. KAFKA: ***„Jurnal intim“***

„Tu mă întrebi cine va fi acela
Ce ne va îndruma spre-augusta ţară
Aflată pe al cerului tărîm?“

Din poezia egipteană (sec. XVI—XIV î.e.n.).

Dutch s-a întors la Santa Barbara cu sufletul înceţoşat ca dimineaţa aceea de primăvară. Despărţirea de Morella îl descumpănise, iar la întîlnirea cu Somestone se gîndea fără entuziasm. Desigur, zborul spre Venus ar fi însemnat un *thrill* nemaipomenit, care i-ar fi redat bucuria de a trăi, după cum o tragere temerară a manşei poate să cabreze spre slava cerului avionul izbit în hău de o pală de aer. Dutch se îndoia însă că „Năluca“ ar fi fost în stare să străpungă atmosfera terestră şi să ajungă în Venus. Şi dacă totuşi, odată acolo, ar mai fi reuşit să se înapoieze pe Pămînt… „Dar, la naiba! rîse feroce Dutch, de aia e *thrill,* ca să fie împresurat de o mie de semne ale morţii!“

Jerome Somestone îl primi cu vădită bucurie:

— Iată-te, salvatorul meu!

În glasul lui era o ironie cordială, care te împiedica să te superi, dar şi să înţelegi exact unde bate.

Îl instală într-o splendidă cameră a vilei, de pe veranda căreia, în orele însorite ale zilei, pămîntul părea o dulce feerie, imaginată de un grădinar japonez. Cameliile, orhideele şi vistariile îşi disputau într-o savantă policromie spaţiile imensului *patio.*

Dutch însă nu era dispus să admire acel Eldorado în care picase atît de ciudat. Dimpotrivă, îmbătătoarea frumuseţe din jurul său îi intensifică amărăciunea.

La început mîhnirea şi temperamentul său flegmatic îl determinaseră pe Learmonth să accepte cu o suverană indiferenţă toate onorurile pe care i le făcea Somestone. Mai tîrziu, cînd necazul i se mai potoli, Dutch reflectă cu mai multă seriozitate la „sejurul“ său acolo. „La urma urmei, îşi spuse, ori iese zborul ăsta către Venus, ori am petrecut o vacanţă nostimă…“ Şi gîndul acesta îl înveseli puţin, amintindu-i de vremea studenţiei, cînd profita de risipa colegilor lui bogaţi. Totuşi, acum situaţia era alta. Tristeţea şi dezamăgirea îl dominau. Îşi spuse că Somestone sau se joacă, sau are o foarte mare nevoie de el. Această inegalitate a relaţiilor dintre dînşii îl făcea pe Dutch să fie cuprins de dezgust, de revoltă şi de un irezistibil dor de ducă. De altfel, prea aproape se afla Santa Barbara de Los Angeles; ţărmul unde se scălda el era prea aproape de acela unde, poate, acum, înota şi Morella… Chiar astăzi, pe cînd străbătea coasta mîncată sălbatic de ape ca sufletul său de mîhnire, pe cînd se lupta cu valurile reci ale oceanului, deodată i se păru că e la Pusan, cu Morella alături…

În seara aceea, Jerome observă proasta dispoziţie a invitatului său. Pînă atunci nu mai adusese vorba despre propunerea pe care i-o făcuse cu privire la călătoria spre Venus. Spre deosebire de prima lor întîlnire, discuţiile dintre ei îşi pierduseră spontaneitatea. Fiecare era stăpîinit de sentimente contradictorii, iar Somestone, puţin sociabil cum era, nu ştiu să iasă din propria-i piele ca să recîştige simpatia lui Dutch.

— J. S., îi spuse prescurtat aviatorul, la sfîrşitul mesei, ţi-am încurcat destul treburile. M-am hotărît să plec.

J. S. Înţelese că tînărul din faţa lui nu rostise aceste vorbe în glumă, ci plictisit, înstrăinat şi cu amărăciune. Aşadar jocul se terminase. Somestone, căruia i-ar fi plăcut ca Dutch să-i ceară favoarea cosmicului *thrill,* se

văzu nevoit să-i facă singur propunerea.

— Cum adică, îngăimă mirat amfitrionul, te-ai răzgîndit?

— Nu pricep, răspunse distrat Learmonth.

— Nu te mai interesează „Năluca“?

— Aaa! La ea te gîndeai! Mi se părea că dumneata te-ai răzgîndit…

Somestone era şi contrariat, şi puţin jignit de nepăsarea celuilalt, dar, stăpînindu-se, trase concluzia înţeleaptă că întinsese coarda prea tare.

— Bine, zise, vrei să mergem în camera mea de lucru?

Pînă atunci, Dutch nu avusese prilejul să viziteze această încăpere a vilei. Era o sală mare, învecinată cu dormitorul lui Jerome; cărţi, machete, tablouri de avioane şi rachete stăteau aşezate într-o ordine destul de severă. Somestone sună şi intră servitorul negru:

— Abe, pregăteşte aparatul de proiecţie! Apoi se adresă musafirului său: Răsfoieşte albumele astea pînă cînd aduc filmul.

Dutch se trînti într-un imens fotoliu de piele stacojie şi luă la nimereală unul dintre albumele aflate pe un scrin de abanos, îl deschise şi văzu fotografii ale avioanelor produse de întreprinderile Somestone în acel an.

Afară vuia un vînt de primăvară, iar în cămin buştenii ardeau zgomotos, dar mai mult decorativ, căci şi fără ei temperatura casei nu era prea scăzută. Atmosfera aceea îmbietoare sau poate familiarele ilustraţii din album învinseră posomoreala lui Dutch. Fiecare tip de avion îşi avea schema, caracteristicile, fotografia şi recordurile respective.

Deodată privirile lui Dutch rămaseră suspendate asupra imaginii unui elicopter, apoi zburară visătoare pe jocul de incendiu al vetrei. Pe lîngă dînsul, Abe trecu tăcut, împingînd un cărucior pe care era montat aparatul de proiecţie, dar Dutch nu observă nimic, deoarece în şerpuirile flăcărilor el începuse a vedea cum se închegau

amintirile.

… Braţele lui parcă mai simţeau dulcea povară a Morellei smulsă din valuri. Ca o sirenă prinsă în năvod, ea se zbătea sălbatic, pesemne mai mult pentru telereporterii pentru care scena acestei răpiri reprezenta o emisiune într-adevăr spectaculoasă.

— Dă-mi drumul! îi strigă ea, zvîrcolindu-se.

După cîteva clipe însă erau la mai multe sute de picioare deasupra bazinului. În acest timp, Dutch îşi desfăcuse legăturile care-l fixaseră de scară.

— Vrei să baţi şi recordul de înălţime? rîse el, continuînd să urce spre pîntecele fuzelajului.

— Lasă-mă! mai gemu prizoniera şi, furioasă, îşi înfipse dinţii în braţul care-o ţinea zdravăn de după mijloc. Cînd îşi dezlipi gura de carnea muşcată, pe urmele dinţilor şiroiau şuviţe de sînge.

— E prea tîrziu! gîfîi Dutch, fără să-şi slăbească strînsoarea.

Într-adevăr, sub ei se vedeau acum minusculele maşini care circulau pe marginile benzii argintii ale autostradei, iar cînd, în sfîrşit, ajunseră în cabină, elicopterul lor zbura deasupra unui cîmp aurit de holde.

Dutch închise canaturile chepengului şi, arătînd un covor aşternut în dreptul unui hublou, spuse zîmbind:

— Ia loc!

— Nu vreau, mîrîi ea cu îndărătnicie. Avea o atitudine provocatoare da femeie indignată şi totodată conştientă de frumuseţea ei. Totuşi situaţia era destul de comică, lucru de care Morella îşi dădu seama observîndu-l pe Dutch cum îşi cobora vesel privirea de-a lungul picioarelor ei goale, pînă la tălpile sub care se adunase un lac de apă.

Fulgerîndu-l cu ochii ei verzi, îi făcu semn către spatele pilotului care se zărea după fereastră.

— Aşază-te totuşi! o mai invită el o dată şi se trînti pe covor. Ai să vezi ceva nostim.

— N-am ce vedea! răspunse Morella înciudată. Mai

bine m-ai duce înapoi…

— N-are cine! făcu sibilinic Dutch şi-şi întinse mîna înspre indiscreta spinare a pilotului.

Involuntar, Morella se întoarse spre acesta, şi imediat sări alături de răpitorul ei, uitîndu-se uimită pe geamul hubloului: pilotul tocmai se aruncase cu paraşuta în gol.

— Ce-nseamnă asta?

— Ne-a lăsat singuri între cer şi pămînt! spuse Dutch pe tonul cel mai firesc.

Podeaua aparatului trepida ritmic sub impulsul vibraţiilor regulate ale motorului, dar Morella se interesă niţeluş alarmată:

— Şi acum ce ne facem?

— Depinde numai de tine! Deocamdată, dacă eşti cuminte, avionul merge singur înainte, condus de comenzile lui automate. Dacă însă mă ucizi, nu-ţi rămîne altceva decît să-l aduci la pămînt sau să sari cu paraşuta de colo… Între timp, Dutch se trase puţin mai departe, apoi, contemplîndu-şi rana, fluieră admirativ: Formidabilă muşcătură!

Morella mai stătu o clipă cu nasul lipit de plexiglasul rece, pînă ce în aburul stîrnit dispăru orizontul. Apoi se întoarse calmă spre bărbatul de lîngă ea şi, uitîndu-se la dîrele roşii de pe braţ, îşi miji ciudat ochii şi întrebă cu o voce joasă:

— De ce nu mi-ai dat drumul cînd te-am muşcat?

— Mai întîi, îi explică el serios, fiindcă forţa ta de sustentaţie ar fi devenit nulă şi ai fi căzut ca o ghiulea la pămînt. Afară de asta… Se întrerupse. De pe umerii, pieptul şi braţele Morellei se rostogoleau stropi de apă, înfiorînd carnea pe care o atingeau.

— Afară de asta? insistă ea.

— Afară de asta, tu m-ai muşcat ca să mă doară, nu ca să-ţi dau drumul.

Ea rîse dezgolindu-şi toţi dinţii şi, proptindu-se în mîini, se lăsă pe spate şi-şi privi vechiul camarad de arme de parcă atunci l-ar fi văzut prima oară…

— Putem începe? se auzi glasul lui Somestone.

— Da, încuviinţă Dutch cu gîndul departe şi închise albumul pe care-l ţinea pe genunchi.

— O.K.! mormăi Somestone. După cum ţi-am spus, sînt pe cale să obţin de la o rachetă viteza de scăpare de 7,1 mile/s…

Dutch însă nu-l asculta. În urechi continua să-i răsune rîsul de atunci al Morellei, după cum un om care şi-a pierdut braţul îi mai simte existenţa, deşi în locul lui nu se mai află nimic. Abia acum prindea el semnificaţia acelui hohot tulburător. Era un rîs de stupoare şi admiraţie pentru temerarul ce-o răpise, dar şi de batjocură pentru prostănacul adolescent de la Pusan… Cînd a iubit-o cu adevărat? La început, cînd pe plajă o ţinuse înfiorat de braţ, recitîndu-i versuri eterice, sau….

— Cele 2 000 000 piese care vor compune astronava, lămurea monocord Somestone, mai mult atent la zvonul triumfător dinlăuntrul său decît la starea de spirit a lui Dutch, reprezintă doar de cinci ori numărul de piese ale unui bombardier greu.

… Se crezuse un Shelley modern, cu pieptul împodobit de insigna Armatei Aerului, şi cînd colo fusese un adolescent dezgustător de mălăieţ. Pentru Morella poemele lui nu însemnaseră nimic sau poate că o amuzau tocmai prin ceea ce i se părea în ele neînţeles, inutil şi ridicol. Desigur mai multă plăcere îi făcea cînd, înotînd urmărită de el, era prinsă de gleznă şi trasă lîngă pieptul său de uriaş… Ei şi! Chiar dacă am reuşit s-o cuceresc, ce-am făcut cu asta?!

— Am impresia că te obosesc cifrele… observă Somestone. Să dăm drumul filmului!

Dutch se întoarse spre gazdă, atras mai mult de nuanţa maliţioasă a glasului decît de conţinutul vorbelor. Pe ecran se perindară, ca-ntr-un jurnal de actualităţi, scene care voiau pesemne să arate evoluţia construirii celor mai bune avioane cu reacţie şi rachete ale concernului Somestone.

… „Tot n-am izbutit s-o leg de mine!“ Atunci în elicopter, beat de clipele prezente, pentru el şi pentru ea cu adevărat zburătoare, i se părea că viitorul, eternitatea sînt înseşi acele senzuale rostogoliri de clipe, că o avea pe Morella pentru totdeauna. După aceea, el trecu în cabina de pilotaj, iar ea îşi trase în grabă o rochie pe care o găsise pe o ladă. Aparatul ateriză în curtea fermei unui prieten al său. De acolo, cu un jeep, o duse discret înapoi la New York. La despărţire, ea l-a sărutat surîzînd, fără efuziuni exagerate, dar şi fără mustrări inutile. În ziua aceea, plin încă de vuietul *thrill*-ului, gîndea că tocmai acel mod de a primi simplu şi surîzînd viaţa aşa cum este întruchipa farmecul şi virtutea nr. 1 a Morellei. A doua zi însă ecoul pe care-l stîrnise în ziare l-a readus pe pămînt. Gazetele mai serioase relatau succint faptul, dîndu-i cea mai decentă interpretare: celebra sportivă şi-a montat ea însăşi răpirea, după cum o actriţă îşi trimite singură flori. Nici un *blue pencil*[30] însă n-ar fi putut admite această explicaţie convenţională a scenei cu elicopterul. Cînd meseria te-a învăţat să scoţi o infamie din cea mai cinstită întîmplare, cum ai putea lăsa nefolosită „o istorie“ atît de extravagantă! Astfel revista „Satyr“, specializată în diversele pete pe care înşişi redactorii ei le lăsau ca nişte ploşniţe pe aşternuturile alcovurilor hollywoodiene, relata, sub titlul „O emoţionantă revedere“, un reportaj despre dragostea celor doi tineri, care se cunoscuseră în timpul războiului. Totul era foarte înduioşător; doar în final se insinua cu nevinovată maliţiozitate: „Ne întrebăm dacă frumoasa înotătoare n-a prins un guturai din pricina faptului că era udă în momentul răpirii ei. Şi pentru Societatea de asigurare n-ar fi lipsit de interes să ştie dacă Morella Snowland şi-a scos costumul de baie imediat sau a aşteptat să ajungă acasă…“ Cel mai mult însă îl supărase pe Dutch ştirea că Morella avea drept logodnic

---

[30] *Blue pencil* înseamnă literal „creion albastru“, nume dat redactorilor care denaturează informaţiile *(n. r.).*

pe aproape septuagenarul prinţ Smerdinski, şi mai ales prosteasca declaraţie pe care acesta o făcuse presei: „Nici nu se putea un sfîrşit mai splendid pentru triumful iubitei mele logodnice“.

După aceasta Dutch n-a mai încercat s-o vadă pe Morella. Totuşi multă vreme nu l-a părăsit gîndul că, dacă atunci, în elicopter, ar fi încercat să vorbească serios cu ea, viaţa lor ar fi luat poate o altă întorsătură. Asta l-a şi determinat să se ducă la Los Angeles în momentul în care a citit în „Time“ că Morella divorţase de senilul ei soţ. Dar acum, după ce-o revăzuse, îşi dădea seama că modul ei de a-l iubi nu l-ar fi putut face niciodată fericit. Şi marea nefericire era că totuşi avea certitudinea că şi ea îl iubea...

Perindarea avioanelor produse de Somestone devenea de-a dreptul halucinantă. Ameţit, Learmonth nu mai vedea decît fulgerările acelor maşini ultra şi hipersonice care invadau firmamentul.

— Trăim o epocă, spuse Jerome, în care ultimele modele aviatice n-au timpul să fie construite, că şi sînt demodate...

„Trebuie să-mi aleg o altă meserie!“ îi trecu prin minte lui Dutch. Şi deodată, avu senzaţia cumplită că se înnămoleşte... că se scufundă într-un noian de alge. Odată, într-o călătorie cu vaporul, străbătuse acea mare de sute de mii de mile pătrate, acoperită de junglele fără rădăcini ale sargaselor...

... Trecînd prin smirna serii de sargase,
Trădat de toţi acei pe care îi chemase...

Aceste două versuri îi răsăriseră în conştiinţă, fără de veste, obsedant, după ce ani de zile sufletul său fusese plecat departe de ţărmurile poeziei. „Adevărul este că n-am fost în stare să-mi cuceresc iubita nici cu *thrill*-ul liric, nici cu cel aviatic“, reflectă cu ciudată luciditate Dutch.

— Şi-acum uite cum va arăta „Năluca“! se auzi glasul lui Somestone.

… De fiecare dată cînd a încercat să se apropie de Morella, viaţa a căscat între ei o prăpastie cu neputinţă de sărit cu nici o maşină. Ba cu o maşină de făcut dolari ar fi sărit-o…

Obiectivul aparatului de filmat se fixă asupra unui con strălucitor. Dutch observă cu un subit interes că are înaintea-i macheta „Nălucii", iar bizarul con nu era decît ogiva cosmonavei, formată de fapt din trei rachete îmbinate una cu alta. Fiecare dintre ele era prevăzută cu aripi în formă de delta.

— Îţi place? întrebă Somestone. Cam aşa va arăta.

Dutch privi oarecum neîncrezător această apariţie de *science-fiction.*

— Va fi o nălucă foarte puţin aerodinamică, făcu el gînditor. Are nasul cîrn şi aripi uriaşe; aşadar, tot ce-i trebuie ca să depună o rezistenţă mare la înaintare…

Jerome rîse de mirarea aviatorului:

— Nu mă încurcă rezistenţa ei la înaintare.

— Nu te interesează să scape de pe Pămînt?

— La drept vorbind, mai mult mă interesează să revină.

— Nu glumeşti?! Toate aparatele supersonice au un profil aerodinamic studiat să realizeze viteze tot mai mari.

— Le priveşte! Ceea ce urmăresc eu e să înving bariera termică la înapoiere. La pornire, astronava, folosind viteze relativ mici, străbate în numai cîteva minute aerul, apoi zboară luni de zile în spaţiul cosmic, aşa că aripile nu mă stînjenesc prea mult. În schimb, la sfîrşitul călătoriei, cînd, venind cu viteze cosmice, dă din nou de atmosferă, singura ei salvare de a nu se aprinde ca un meteorit este tocmai forma aceasta neaerodinamică.

— Va să zică dumneata vrei să realizezi frînarea aerodinamică recurgînd la o formă neaerodinamică?!

— Ca tot ce ţine de astronautică e paradoxal – dar aşa e! rîse din nou Jerome. Afară de asta, vîrful teşit al

rachetei care se apropie vertiginos de Pămînt provoacă o undă de şoc a cărei deschidere face să se risipească în aer o foarte mare parte din energia de frînare; dacă s-ar acumula în aparat sub formă de căldură, această energie l-ar aduce la incandescenţă. Vezi deci cît de necesar e „nasul cîrn“!

—— Şi cum va rezista cosmonava la asemenea considerabile temperaturi?

— După cum ţi-am mai spus, „Năluca“ e o... doamnă paradoxală. Ca să scape de căldura prea mare, ea se îmbracă în cît mai multe rochii şi cămăşi, care în tehnica astronautică se numesc *strips*[31]*.* Ca o Salomee care ar dansa prin foc, racheta îşi pierde vălurile în cele cîteva secunde cît durează căderea prin atmosfera joasă, iar la urmă rămîne goală, dar nevătămată.

— Spune-mi, te rog, J.S., întrebă Dutch, ce viteză crezi că vei putea imprima rachetei?

— Parametrii astronavei, motorul şi combustibilul îmi permit atingerea vitezei necesare ca să ajung pe Venus.

— Mai precis nu-mi poţi spune? întrebă Dutch.

— Ce înseamnă „mai precis“? îl încercă amfitrionul.

— De exemplu, care e viteza de scurgere a gazelor?

— 3,7 mile/s[32]! rosti Somestone, de parcă ar fi spus chintă regală de aşi, şi aprinse lumina.

— Teribil! Cum ai ajuns la performanţa asta?

— Secret de fabricaţie.

— Totuşi, folosind chiar cei mai buni combustibili, nimeni n-a depăşit 2,5—3 mile/s.

— Cine poate şti! Toate aceste cercetări sînt învăluite de mister. Totuşi îţi voi spune. Secretul e acesta: înainte de a intra în camera de combustie, substanţele care vor forma amestecul combustibil sînt iradiate cu raze beta; combustibilul îşi măreşte reactivitatea, ceea ce ameliorează viteza de scurgere a

---

[31] *Strips* — petece, fîşii (în l. engl.) = cămăşi de jertfă ***(n. r.).***

[32] Circa 6 000 m/s *(n. r.)*

gazelor cu aproape o milă/s şi mă va face să ajung pe Venus.

— Această călătorie mi se pare totuşi foarte problematică. Spuneai că ai folosit drept combustibil hidrura de litiu. Nu-i o substanţă solidă?

— Ba da, ca sarea de bucătărie.

— Ei bine, nu prea văd „Năluca“ înghiţind spaţiile doar fiindcă i-ai pus la coadă cîteva tone de sare de bucătărie.

În aceste vorbe ironice era o intenţie jignitoare atît de vădită, încît dacă ar fi fost s-o ia în seamă, Somestone ar fi trebuit să-şi cheme servitorii şi să-şi dea imediat oaspele afară din casă. Dar, deşi ar fi avut o poftă nebună să-l gonească pe Dutch, Jerome era silit de împrejurările pe care singur le crease să-i rabde obrăzniciile. De fapt, amîndoi se angajaseră într-o situaţie fără ieşire. Fiecare aştepta de la celălalt răspunsul de care depindea destinul său. Fiecare socotea că are motive suficiente ca să lase celuilalt iniţiativa de a ridica problema esenţială: *Cine va porni cu „Năluca“ în Cosmos?* Fiecare simţea slăbiciunea şi tăria adversarului, şi amîndoi se încercau unul pe altul ca doi gladiatori foarte puternici, care-şi dau tîrcoale, care se întărită reciproc, dar încă nu îndrăznesc să recurgă la lovitura cea mare.

Dutch adulmeca şovăiala celuilalt, dorinţa lui de a rămîne pe Pămînt, dar n-avea certitudinea că, la urma urmei, nu se joacă. Mai era apoi supărat de faptul că, după ce-i făcuse aluzie la posibilitatea *thrill*-ului, Somestone îl lăsa acum pe el să ceară favoarea în loc să-i spună clar ce are de gînd.

— Nu prea eşti tare în mecanica fluidelor! îşi încruntă sprîncenele Somestone. Viteza cu care plasma ţîşneşte din ajutaj depinde între altele de masa individuală a particulelor ejectate. Cu cît acestea sînt mai mici, cu atît viteza lor e mai mare…

— Bine, dar e un lucru cunoscut că substanţele

chimice lichide reprezintă cei mai buni combustibili! se apără Dutch. Cine mai foloseşte azi carburanţi solizi?

— În nici un caz aceia care nu cunosc legile fundamentale ale fizicii! şuieră Somestone indignat. Dacă măcar chimie ştii cît de cît, îţi dai îndată seama că majoritatea carburanţilor lichizi pe care îi lauzi (metanul, benzenul) sînt substanţe organice. La baza lor se află deci carbonul, care numai el are o masă de 12. Hidrura de litiu are în schimb o masă minimă. Hidrogenul: 1; litiul: 7 – în totalitate: masa 8. Pricepi ce înseamnă asta?!

Se priviră unul pe altul: Somestone parcă spunea cu întreaga-i atitudine: „Cum vrei să te trimit spre stele, cînd eşti pur şi simplu un prostănac?!“ Cel de al doilea arbora un surîs care insinua impertinent: „Degeaba te zvîrcoleşti, n-ai curajul să pleci tu însuţi spre stele. De aceea nu mă dai afară!“

— Pricepi ce înseamnă asta?! îşi repetă întrebarea Somestone.

— Da, înseamnă că mulţumită hidrurei de litiu au putut fi atinse viteze de scurgere extrem de mari.

Dutch rosti toate astea zîmbind nevinovat, ca şi cînd niciodată n-ar fi fost de altă părere. Jerome îl scrută neîncrezător şi izbucni numaidecît:

— Nu, domnule! Înseamnă că, datorită vitezei de scurgere foarte mari, „Năluca“ va putea transporta un om.

— Pe cine? se interesă cu neruşinare Dutch.

— Pe acela care se va încumeta să viziteze firmamentul.

— Într-adevăr, ar avea nevoie de multă îndrăzneală ca să călătorească pe bordul rachetei dumitale…

— Am impresia că te-ai teme, spuse Somestone, privindu-şi în ochi oaspele.

— E drept că m-aş teme de multe. Dar în nici un caz de pielea mea. De pildă, mă îndoiesc că greutatea utilă disponibilă a rachetei va fi destul de mare pentru călătoria unui astronavigator…

— Dumneata nu ştii ce spui! sări ca ars Somestone. Aci nu-i vorba de îndoieli, ci de calcule precise. Iată-le!

Şi luînd de pe scrin un blocnotes făcu în grabă un tablou:

O viteză de scurgere de 1,85 mile/s			***de 3,7 mile/s***	
greutatea etajului 1	540	tone	540	tone
“ 2	54	“	180	“
“ 3	5,4	“	60	“
“ 4	0,54	“	20	“
“ 5	0,054	“	6,666	“
încărcătura utilă finală	0,0054	“	2,222	“

— Am izbutit deci să măresc greutatea utilă de peste 400 de ori, strigă aţîţat părintele „Nălucii“, rupînd hîrtia din blocnotes şi întinzînd-o lui Dutch. Cu o viteză de scurgere de 3,7 mile/s, astronava poate transporta mai mult de două tone.

— Totuşi nu-i de ajuns. Numai viteza de scăpare e de 6,89 mile/s.

— Dar de ce crezi că voi construi o astronavă cu cinci trepte? îşi ieşi din fire Somestone. Ele vor face ca viteza finală a rachetei să fie de cel puţin patru ori mai mare decît propria ei viteză de jet. Aşadar nu 3,7, ci 15 mile/s va avea „Năluca“ mea…

— Un lucru ţi-aş fi totuşi recunoscător dacă mi-ai mărturisi, spuse Dutch cu cel mai desăvîrşit calm. De ce ţii cu tot dinadinsul să trimiţi „Năluca“ în Venus?

— Ce te priveşte! replică tăios Somestone, ca şi cînd ar fi pocnit dintr-un bici.

— În definitiv, nu mă priveşte de loc, dar ar fi păcat să nu ajungă la destinaţie.

Şi, luînd la rîndul său blocnotesul, Dutch scrise cîteva rînduri pe care le arătă apoi gazdei sale.

— Iată bilanţul unei călătorii pe Venus, dus şi întors:

Viteza de scăpare de pe Pămînt	6,89 mile/s
Frînarea pentru a ajunge pe Venus	6,34 „ „
Viteza de scăpare de pe Venus	6.34 „ „

Revenirea de la Venus la Pămînt	0.62 „ „
Frînarea pentru a ajunge pe Pămînt	6,89 „ „
adică *un total* de	27,08 „ „

Să presupunem, continuă imperturbabil Dutch, că la întoarcere ai frîna aerodinamic şi că astfel ai economisi 6,89 mile/s. Chiar şi în cazul acesta, pentru realizarea călătoriei pe Venus, ţi-ar trebui o viteză caracteristică[33] de 20,19 mile/s, ceea ce, faţă de cele 15 mile/s ale „Nălucii“ dumitale, încă reprezintă o viteză prohibitivă. De aceea te întreb: n-ar fi mai bine să-ţi trimiţi astronava în Marte? Pentru această planetă ţi-ar ajunge doar 13,76 mile/s…

— Merg unde vreau! răspunse morocănos Somestone.

— Desigur! Desigur! Dar de ce tocmai pe Venus?

Pentru sufletul lui Jerome era o întrebare prea răscolitoare ca să continue mai departe discuţia. Se sculă greoi din fotoliu şi, înfigîndu-se în faţa lui Dutch, rosti pe tonul sentenţios al profesorului care trage concluzia unei întregi lecţii:

— Eşti un lungan nepriceput! Prost am fost că mi-am pierdut atîta timp cu dumneata! Răbdarea mea s-a terminat.

Cînd Dutch auzi „lungan nepriceput“, simţi cum inima i se strînge: nu din pricina faptului că s-ar fi simţit jignit, dar cuvîntul „lungan“ îi amintea de trecut, de zilele cînd se prezentase voluntar în armată cu condiţia să urmeze şcoala de pilotaj.

… La început, cei de la recrutare nici n-au vrut să audă de una ca asta. Spuneau că e prea înalt şi că nu există avion pe măsura lui, mai cu seamă că tînărul Learmonth nu voia să lupte pe un avion de bombardament, ci numai pe unul de vînătoare. A trebuit

[33] Viteza caracteristică e suma vitezelor folosite de o astronavă pe drumul ei *(n.r.)*.

ca tatăl său să intervină printr-un general, un fost coleg de şcoală de-al lui, spre a fi primit.

— De ce-mi vorbeşti aşa? întrebă moale fostul elev-pilot.

— Mai întîi, spune-mi te rog cît cîntăreşti, replică aprig amfitrionul.

— 183 de livre[34]… răspunse automat Dutch.

— Mulţumesc! Cu „tonajul“ ăsta nu te pot trimite în Cosmos.

— Nu înţeleg…

— Eşti mult prea greu pentru „Năluca“ mea…

—Acesta-i ultimul dumitale cuvînt? întrebă pălind Dutch.

— Regret, dar eşti mult prea greu. Vezi şi dumneata! Şi deschizînd un dulap, scoase un dosar voluminos pe care scria: DOCUMENTELE ASTRONAVEI „NĂLUCA“. Desfăcu dosarul, luă o hîrtie şi o vîrî sub ochii lui Dutch care citi următoarele:

GREUTATEA UTILĂ A „NĂLUCII“

Greutatea cabinei	0.325 tone
Instrumente	0.160 tone
Echipament auxiliar	0.227 tone
Alimente + oxigen + medicamente + apă (pentru 759 zile)	1,438 tone
Greutatea astronavigatorului	0,072 tone
Totalul greutăţii utile	2,222 tone

Uită-te acum la tabloul cu greutăţile celor cinci trepte ale rachetei şi vei găsi aceeaşi încărcătură finală…

— Totuşi diferenţa este doar de cîteva livre…

— Ţi se pare! E o diferenţă de tone. Fă socoteala singur! întreaga astronavă va avea 808,888 tone. Cele 2,222 tone de greutate utilă reprezintă a 364-a parte din greutatea „Nălucii“. Aşadar, fiecare livră utilă mă costă

[34] Aproape 83 kg *(n.r.).*

364 livre de rachetă. În consecinţă, cele cîteva livre în plus ale dumitale însemnează peste patru tone de rachetă. Dumneata, domnule Learmonth, cîntăreşti cu patru tone mai mult decît e nevoie. Cît o balenă!

Se despărţiseră înstrăinaţi. Fiecare era furios pe celălalt şi pe sine. În clipa în care Dutch ieşi din cameră şi închise în urmă-i uşa, lui Jerome îi şi păru rău de ceartă. Îşi dădea seama că „lunganul" nu va mai rămîne mult în vilă şi astfel toate planurile îi erau încurcate. „Cine m-a pus să-i dovedesc matematic că este prea greu!" se mustra singur. „Dar şi pe el ce naiba l-a apucat să mă întrebe de ce-mi trimit «Năluca» în Venus şi nu în Marte!" Enervat, Somestone îşi luă pardesiul şi pălăria şi plecă să se plimbe prin noapte.

Cerul era acoperit; nu se vedea nici o stea; vîntul îi arunca burniţa în obraz, dar Jerome înainta nepăsător. Deşi nu prea obişnuia să întreprindă asemenea plimbări, acum îi făcea plăcere, descoperea în atmosfera aceea posomorîtă nu se ştie ce miresme familiare. Deodată îi trecu prin minte că se află în pragul unei crize… „De unde mi-a venit şi nebunia asta?" se întrebă singur. Şi treptat, neînce- tînd să înainteze orb prin ploaie, se scufundă în amintirile care-l invadau…

… Era nu mult după misterioasa moarte a preşedintelui Harding cînd Jerome începuse a urma politehnica. În acea vreme nici nu-l interesau şi nici n-avea de unde să cunoască dedesubturile afacerilor trustului Somestone. Cînd îl auzea pe taică-su lăudîndu-se cu faptul că activul net al consorţiului lor era în acel an cu cîteva zeci de milioane mai mare decît în anul precedent, Jerome n-avea o idee prea clară a ceea ce însemnau în realitate aceste cifre. Pentru el, Ralph Somestone era omul cel mai onorabil. Totuşi scandalurile acelei epoci de corupţie şi fărădelegi despre care urlau ziarele sporeau aversiunea pe care tînărul fiu de miliardar o avea împotriva îndeletnicirii financiare.

Această aversiune nu numai că-i fusese transmisă atavic de trîndavii nobili străbuni dinspre maică-sa, dar Laura d'Algino profita de orice prilej ca să-i alimenteze repulsia pentru plebeiana profesie de adunător de avuţii. „Aristocraţia înseamnă risipă“, îi infiltra ea virusul sîngelui albastru. „Risipeşte, fiul meu, şi avere, şi strădanii, şi inteligenţă, doar pentru voluptatea de a irosi ceea ce nebunii au îngrămădit în deşarta lor zbatere!“

Fără să arate, Jerome rîdea în sinea lui de acest absolut dispreţ pentru bogăţie, căci arterele îi erau scăldate şi de sîngele clocotitor al pionierilor care au desţelenit şi au colonizat Noua Anglie. Spre marea-i nefericire, prinsoarea celor două atracţii vrăjmaşe – a mamei şi a bunicului – îl împiedica să trăiască o viaţă obişnuită. Sub înrîurirea Laurei şi a unor circumstanţe potrivnice firii lui, Jerome pierduse raţiunea, gustul şi simţul business-ului, nu mai conservase din deprinderile ascendenţilor săi paterni decît monomania.

O vreme, această înclinaţie rămăsese vagă şi fără ţel.

În 1929, în tragicele zile ale lui octombrie, cînd ţara a fost zguduită de seismele celui mai mare crah de bursă, cînd Ralph Somestone avu cel dintîi atac de cord, iar neliniştita minte a Laurei, sub imperiul unei demonice bucurii sau al unor tardive remuşcări, prinse a rătăci pe căile singuratice ale uitării de lume, Jerome urma cursurile politehnicii.

În acele zile, în care sufletul său era rupt, sfărîmat, măcinat de îndoieli, întîmplarea a făcut să crească întrînsul monomania, după cum, într-un vas umplut cu parafină lichidă, un singur grăunte din această substanţă face să cristalizeze totul. Printr-o ironie a soartei, acest grăunte i-a fost dat lui Jerome chiar de bunicul său.

În timp ce domul alcătuit din credite, speculaţii, titluri şi grupuri de cumpărători se cutremura umplînd lumea de larmă şi de panică, singurul om din familie care-şi păstrase întregul sînge rece era Isaak Somestone. Spre

mirarea tuturora, el, care întotdeauna fusese considerat cam într-o ureche, acum se ţinea cel mai bine, pe cînd demna şi stăpînita Laura se deteriorase asemenea unei fragile păpuşi.

Dovedind nervii tari ai unui încercat lup de mare, bătrînul se hotărîse a lua din nou în mîini timona corăbiei bătută de uragan. Observîndu-şi nepotul tăcut, palid şi tulburat, Isaak – pentru care Jerome reprezenta viitorul şi singura lui nădejde – hotărî ca în prima duminică a lui noiembrie să întreprindă cu el o scurtă croazieră pe Atlantic.

De pe iahtul botezat „Jerome“, tînărul moştenitor avea să primească o dovadă a forţei concernului Somestone. Ca din întîmplare, în drumul graţioasei ambarcaţii apăru o adevărată flotă: nave impunătoare, furnizate ţării de şantierele grupului „Somestone“.

Spre seară, în timp ce soarele, lepădat de toată patima, în augustul său violet, îşi oficia deasupra minusculilor zgîrie-nori cerescu-i crepuscul, dinspre mare izbucniră escadrile de avioane, cu al căror vuiet Isaak voia să acopere zgomotul alarmant al cetăţii. Aceste aparate, produse tot de uzinele „Somestone“, străbăteau spaţiul cu viteza – ameţitoare pentru acea epocă – de 280 mile/oră şi reprezentau o culme a tehnicii moderne.

— Stăpînim mările şi văzduhul! declară bătrînul, ţinîndu-şi nepotul pe după umeri. Putem înfrunta orice furtună.

Scena nu era lipsită de măreţie. Asemenea unui monarh, Isaak Somestone scruta orgolios întinderile imperiului său, cu singura dorinţă ca frînele acestuia să intre în mîini destoinice şi viguroase. De acolo îi venea poate inumana detaşare de condiţiile evenimentelor terestre. Cuprins de un sentiment de teamă elementară, Jerome se întrebă ce va face cu imperiul legat de Somestone şi, la gîndul că l-ar putea pulveriza, o undă de milă îl împinse spre pieptul bătrînului.

— Metalele mele rare încep să cînte în lume! rîse

acesta, căruia atitudinea nepotului i se păru o tacită încuviinţare. După cum „J“ vine după „I“, tu-mi vei duce treaba mai departe. Mîine, aceste avioane vor zbura cu 600 de mile pe oră, poimîine cu 6 000 şi vom cuceri şi astrele.

De data aceasta, din sufletul lui Jerome se şterse orice urmă de milă, o idee grandioasă îl ilumină din noianul tenebrelor şi al neliniştii, iar într-însul răsună, pentru prima oară clar, Lal tmotivul dur al Somestonilor.

— Bunicule, rosti el ca şi cînd ar fi jurat, vom cuceri astrele… Ajută-mă să şi încep această ofensivă! Vreau să construiesc o rachetă interplanetară.

— Iată ideea unui veritabil Somestone! se bucură bătrînul.

— Bunicule, continuă Jerome cuprins de o neaşteptată frenezie. De acum înainte, viaţa mea a dobîndit un sens minunat. Voi debarca asemeni lui Columb pe ţărmurile unor lumi îndepărtate…

— O.K.! conchise practic Isaak, căruia îi displăceau efuziunile lirice. Nu uita, însă, băiatul meu, că în lumea noastră Columbii nu sînt navigatori, ci armatori. Făureşte cîte rachete vrei, cucereşte cîte planete vrei, dar rămîi întotdeauna cu picioarele pe Pămînt!

Isaak Somestone nu bănuia că aruncase sămînţa propriei lui pieiri şi că, în dezideratul lui Jerome, avea să trăiască nu atît scrînteala de geniu a bunicului, cît misticismul dizolvant al mamei. Într-adevăr, aflînd despre proiectul fiului ei, Laura, care de mulţi ani se înconjurase de o pleiadă de spiritişti, teozofi, astrologi şi de alţi „soli ai puterilor oculte pe pămînt“, se arată din cale-afară de emoţionată.

— Dumnezeu te va îndruma, îi spuse ea lacrămînd, iar tu vei îndeplini această minune întru veşnica lui laudă şi a ta…

Exaltarea bietei femei atinsese hotarele ereziei, dar tocmai o asemenea exacerbare a individualismului îi era necesară lui Jerome ca să aibă iluzia că a pornit pe

drumul aflării de sine. Doctorii puseseră un asemenea diagnostic, încît era lesne de înţeles că boala mintală a Laurei se afla foarte aproape de nebunie. În ceea ce-l priveşte, Jerome recunoştea că maică-sa are nevoie de o îngrijire specială, dar socotea că nici vorbă nu putea fi de demenţă; doar îngustimea metodelor medicale curente era în stare să numească astfel ceea ce, după el, reprezenta de fapt o pătrundere a conştiinţei într-o zonă mai înaltă, în care cunoaşterea flutura liberă şi vizionară.

Întremîndu-se curînd, Ralph reluă administrarea financiară a „imperiului“ care prospera necontenit. Tînărului „principe“ – devenit între timp inginer – nu-i rămînea decît conducerea tehnică a uzinelor, a şantierelor şi a laboratoarelor împrăştiate în toată ţara. Flerul, priceperea şi energia sa uluiseră chiar pe bătrîn. Dar cel mai mult îl pasiona pe Jerome să atragă specialişti. Tocmai în această „captare a geniilor şi a muncii lor“ îşi dovedea dînsul întreaga măsură a talentului. Majoritatea erau „importaţi“ din Europa în care pornise a bîntui fascismul. Oameni cu pretenţii modeste, dar cu mintea aprinsă de idei extraordinare, ei îşi arătau gratitudinea făcînd cu hărnicie tot ce le cerea acela pe care îl socoteau salvatorul lor. Şi după cum Isaak se pricepuse să stoarcă mari profituri din metalele rare, Jerome ştiu să înjghebe businessul „creierilor rari“. Cu timpul numărul acestor „minţi salariate“ se mări atît de mult, încît Jerome R. Somestone se putea socoti ca fiind conducătorul unui veritabil „trust anonim al creierului“, format din reprezentanţi ai celor mai diferite domenii de mare tehnicitate: siderurgişti, electronişti, ingineri de construcţii metalice, matematicieni, acusticieni, aero- dinamicieni, termochimişti etc.

Timp de două decenii, Jerome a fost bîntuit de ideea să înfăptuiască proiectul unei rachete care să evadeze din strînsoarea gravitaţiei terestre. Isaak se bucura că nepotul său avea să-l întreacă. În ascuns, începuse chiar a plănui exploatarea zăcămintelor utile pe care

astronavigatorii concernului Somestone le vor detecta în Lună.

Contrar dorinţei materne, Jerome nu-şi putea impune să nu simtă o anumită recunoştinţă faţă de bunicul ce-i prilejuise înfăptuirea îndrăzneţei idei. Conţinutul acesteia însă era îmbibat de misticismul Laurei în ai cărei ochi satisfacerea gratuită a unei pasiuni însemna suprema virtute. De aceea, el dispreţuia gîndurile de colonizare a Lunei pe care le nutrea bătrînul şi-l socotea pe acesta intrat în zodia senilităţii. În schimb, vizitîndu-şi mama, găsea în bizarele-i încurajări, în vagul romantism al acţiunilor nobile, purificate de zgura contingenţelor vieţii, un ideal mult mai apropiat de firea pe care ea, cu tenacitatea şi impunătoarea-i vrajă, i-o cultivase încă de mic.

Cele două potrivnice torente sufleteşti păreau a fi aflat un compromis în rodnica lui activitate. Şi bunicul, şi mama, amăgiţi de propriile închipuiri, socoteau că băiatul lor mergea pe calea hărăzită de fiecare dintre ei. În cele din urmă, conflictul izbucni din senin, pricinuit de o ridicolă neînţelegere, dar tragic prin deznodămîntul său.

Era pe la mijlocul celui de al şaselea deceniu, cînd succesele înregistrate de socialism îi îmboldeau pe marii trustmeni să-şi strîngă rîndurile. În vederea stabilirii unei platforme comune, a fost convocată o consfătuire secretă la hotelul „Pennsylvania“ din New York. Invitat să participe la acest sobor de regi ai finanţei, octogenarul Isaak Some- stone, care de cîţiva ani se retrăsese din afaceri, primi să-şi transporte din Clevelandul natal străvechile-i oase.

Ralph profită de această vizită şi medie între soţia şi tatăl său o întîlnire de împăcare. Nu-şi mai vorbiseră de treizeci de ani. Între timp, adversitatea lor părea a-şi fi pierdut virulenţa, dar şi ei pierduseră orice dorinţă de a se vedea. Totuşi bătrînul se lăsă convins să-şi viziteze nora.

Cînd Laura se îmbolnăvise, Jerome voi s-o instaleze într-o regiune cu o climă dulce, în Florida sau California, dar dînsa ţinea să nu fie departe de fiul ei. Atunci au ales o fermecătoare vilă situată în apropierea New York-ului şi botezată „Venus“.

Auzind de planurile selenare ale socrului ei, Laura, fie pentru a i se împotrivi, fie sfătuită de un astrolog care descifrase în horoscopul lui Jerome puternica influenţă a lui Venus, dori ca himerica astronavă să zboare înspre această planetă. Desigur că un rol a jucat şi coincidenţa cu numele vilei care, pentru mintea înceţoşată a bietei femei, constituia un argument sau, mai bine spus, un semn ocult. Jerome îi făgădui să-i facă pe voie. În curînd, bazîndu-se pe cercetările anterioare, inginerii şi oamenii lui de ştiinţă au început să studieze posibilităţile realizării unor proiecte de rachetă.

Cînd Isaak veni la vila „Venus“, nu ştia nimic de hotărîrea luată de nepotul său. Laura, care aflase de vizita socrului ei, îl primi cu dulcea ei rătăcire.

— De multe luni n-ai mai fost pe aici, tată! Între timp a căzut iarna peste noi.

În realitate, el nu trecuse niciodată pe la vilă, iar pe noră-sa n-o mai văzuse de peste un sfert de veac. Totul îi părea bătrînului cu atît mai jalnic, cu cît suava şi mîndra frumuseţe de odinioară i se prezenta deodată sub înfăţişarea unei bătrîne smintite. O sărută cu milă, dar revenindu-şi îndată la obişnuita-i dispoziţie, rîse în felul său americănesc şi răspunse:

— Nu-i nimic, primăvara se vesteşte frumoasă! Şi, cu o neaşteptată forţă de la cei optzeci de ani ai săi, trase un ghiont „primăverii“, adică lui Jerome. Ştrengarul nostru o să mă întreacă de o sută de ori! declară cu o trufaşă modestie Isaak, sorbindu-şi oranjada. În cîţiva ani, Luna o să devină a noastră…

— O, nu! îl contrazise blînd Laura. Dumneata nu ştii, tată, Jerry nu iubeşte Luna, ci pe Venus, ocrotitoarea acestei case şi a vieţii lui.

— Ce să caute Jerry în Venus? se înveseli Isaak. Tu le-ncurci, draga mea. Despre Lună e vorba.

— Băiatul meu, se întoarse implorator bătrîna spre Jerome, spune bunicului tău că Venus este aleasa ta, nu Luna! Venus, regina frumuseţii şi a iubirii…

Privirile moşneagului se aţintiră imperative asupra nepotului. A fost o clipă teribilă. Ar fi vrut să mintă, dar orice ar fi spus atunci, cuvintele sale aveau să rănească pe unul dintre ei.

— Dragă bunicule, îi şoptiră buzele, am socotit că Venus e mai interesantă… E planeta cea mai apropiată de noi. În plus are o atmosferă după care se ascund desigur bogăţii imen…

— Nebunie! Ce să cauţi în Venus, cînd Luna e la doi paşi, cu toate comorile ei?

— Lasă comorile deoparte, tată! interveni Laura. Luna e la doi paşi, dar Venus e în destinul său.

— Femeie fără minte, mîrîi Isaak. Fiul tău îşi bate joc de banii pe care i-am strîns cu sudoarea frunţii.

— Lasă banii, tată! răspunse ca-n vis Laura. Jerry se zbate pentru cel mai sublim ideal.

— Să las banii? Crezi tu, nesăbuito, că eu vreau să iau banii în mormînt? Cîtă vreme trăiesc însă nu cunosc nici un ideal care să n-aibă preţul său în bani. Sau poate vrei să mor mai curînd, să vă las totul mai repede…

— Băiatul mamei, gemu Laura, de ce a venit omul ăsta întunecat să ne umbrească idealurile?

— Tu eşti o umbră! izbucni Isaak. Voi toţi nu sînteţi decît nălucile puterii mele de odinioară. Năluci, năluci care vă veţi risipi o dată cu mine.

— Vai, a venit să mă tulbure cu gîndurile lui negre! şopti ea cu buzele uscate. Goneşte-l , dragul meu!

— Destul cu comedia asta descreierată! strigă moşneagul ridicîndu-se greoi în picioare.

Palidă, Laura se făcu mai albă ca niciodată şi, tremurînd, scînci către Jerome:

— Ce vrea omul rău? Ce vrea omul rău?

— Tu vorbeşti de ideal? urlă ieşindu-şi din fire bătrînul. Tu, care l-ai luat de bărbat pe prostănacul de Ralph numai pentru că era fiul meu, al miliardarului Isaak Somestone?!

— Pleacă! Pleacă! mai apucă ea să spună şi-şi pierdu cunoştinţa.

Jerome, pe al cărui obraz se aşternuse o paloare mormîntală, o smulse pe maică-sa din mîinile bătrînului:

— Eşti un om fără milă! îngăimă el, apoi strigă: Pleacă! Dar pleacă odată!

Aceste cuvinte se abătură ca un trăsnet asupra creştetului albit ai lui Isaak. Era gonit tocmai de acela pentru care agonisise un munte de bogăţii. Durerea, sentimentul de catastrofă morală erau mai năprasnice decît furia orgoliului său călcat în picioare. Plecă năucit, copleşit, fărîmat.

Asemenea ultrapenetrantelor raze gama, vorbele lui Isaak, străbătînd pesemne placa de nebunie care învăluia mintea Laurei, îi atinseseră distrugător rămăşiţele conştiinţei. După o noapte de delir, viaţa se dădu învinsă şi părăsi pentru totdeauna şubredul trup al aceleia care fusese mult frumoasa Laura d'Algino. Îngrozit de hăul căscat în mijlocul familiei sale, Ralph căzu fulgerat de un nou atac de cord, care de data asta îi fu fatal. La un răstimp de cîteva zile, Jerome a condus la mormînt pe oamenii care-l născuseră. O cumplită ură îl înverşuna împotriva moşneagului, ce se-ncăpăţîna parcă să supravieţuiască urmaşilor, pe care-i găsea nevrednici de opera lui.

Isaak se închise apoi în palatul său, refuzînd să mai primească pe cineva. Urmărea doar emisiunile radiofonice legate de problemele economice mondiale. Cîteva luni mai tîrziu, Uniunea Sovietică avea să lanseze primul satelit artificial al Pămîntului. Cam în acea epocă, într-o dimineaţă, unul dintre servitorii lui Isaak Somestone, aducîndu-i lunch-ul, nu mai găsi din stăpînul său decît un jalnic trup neînsufleţit, cu faţa congestionată

şi pecetluită de un surîs enigmatic şi parcă uimit.

Jerome se scutură de frigul ce-l năpădise. Privi în jurul său. Între timp, ploaia stătuse, iar undeva ziua părea să se nască din greu, copleşită de plafonul plumburiu al norilor. Pe lîngă dînsul trecu o maşină. O opri. Cînd ajunse acasă, era ora patru de dimineaţă. Intră în camera lui, bău un pahar mare de whisky şi luă o aspirină. Se vîrî în pat, dar nu-şi putu găsi imediat somnul. Se simţea ostenit ca după o luptă teribilă care încă nu se terminase. Ar fi vrut să doarmă, să doarmă cîţiva ani în şir, dar somnul nu venea. Două idei potrivnice prinseseră din nou să se bată într-însul. „Nu uita, băiatul meu, că în lumea noastră Columbii nu sînt navigatori, ci armatori. Făureşte cîte rachete vrei, cucereşte cîte planele vrei, dar rămîi întotdeauna cu picioarele pe Pămînt!“ Glasul grav al bunicului era parcă săgetat de glasul ascuţit al mamei: „Lasă comorile deoparte, tată! Venus e în destinul lui… “

Orologiul cel mare din odaia vecină îşi trimitea prin întuneric sunetele regulate ale respiraţiei sale mecanice, dar în conştiinţa lui Jerome aceste sunete deveneau silabe rostite de un destin implacabil… Ve-nus!… Ve-nus!… Nu-ui-ta-Nă-lu-ca!… La-să-ta-tă… Ve-nus… cinci-ra-che- te… Ve-nus… cinci-co-mori… Ve-nus.., mori… nu-vreau- să-mori… pe-pă-mînt-mori… Ve-nus… Ve-nus… în cele din urmă, negura apăsătoare care acoperea cele două gînduri încăierate fu luminată de un fulger… Parcă două metale se topiră unul într-altul, emiţînd un cîntec plăcut, adormitor… Dutch trebuie să plece în locul tău… Dutch va pleca mîine în locul tău… Dutch va…

„Imposibilul va deveni posibil.“
K. E. ŢIOLKOVSKI

Nu mai puţin supărat fusese Dutch în momentul în care se despărţise de gazda sa.

La început, se gîndise să părăsescă imediat vila lui Somestone. Apoi îşi spuse că acest lucru îl putea face şi mîine.

În timp ce se dezbrăca, deschise radioul.

Valurile muzicii îl absorbiră dintr-o dată ca o mare fermecătoare în care s-ar fi aruncat. Nervii i se destinseră şi sufletul i se însenină. Ce virtuţi ciudate au unele cîntece în plasma lor! Şi un dor cumplit îl cuprinse pe Dutch de alte lumi. Orice ar fi, va trebui să plece cu „Năluca“. Îşi aminti din nou de cearta cu Somestone, de Morella de care se despărţise poate pentru totdeauna. „N-am decît să mă-mpac cu el… Mîine aş putea să-i spun că-mi pare rău de turnura neplăcută a discuţiei noastre… Ei şi! Asta nu l-ar împiedica să-mi întoarcă spatele. Totuşi nu m-a dat afară… dar s-ar putea s-o facă mîine dimineaţă. Femeile avide de glorie şi bărbaţii foarte bogaţi sînt doar nişte animale capricioase… Şi Morella, şi Somestone s-au simţit atraşi de mine în clipa în care le-am violat prejudecăţile… Asaltul, violenţa, surpriza, *thrill*-u1 acţiunilor mele i-au paralizat, dar îndată ce şi-au venit în fire, ei s-au purtat ca mai înainte. Să mă umilesc în faţa lui, cum m-am umilit în faţa ei?! Mă va respinge cum m-a respins şi ea…“

Din nou muzica suavă a viorilor îl înfăşură, îl legănă, îi aţipi neliniştea şi zbuciumul, şi, toropit, Dutch simţi că prinde a pluti pe aripile unei melodii alcătuită din cuvinte:

… Ce nepăsare fluturată şi suavă
Îl poartă-n aţipirea ei ca pe o navă…

Deodată, pojghiţa conştiinţei abia cufundată în somn

îi fu sfîşiată de un glas omenesc. Şi ca în timpul războiului, cînd un camarad îl trezea pentru un zbor de noapte, Dutch sări de parcă i s-ar fi aruncat în faţă o cană cu apă.

— Atenţiune! Transmitem un comunicat senzaţional. Dutch pricepu că glasul auzit venea din difuzorul radioului. Cu cîteva minute înainte, postul de radio Moscova a anunţat că prima navă cosmică-satelit din lume, avînd un om la bord, a fost plasată pe orbită în jurul Pămîntului…

Încă nedezmeticit bine, Dutch simţi că inima prinde să-i bată vertiginos. Toate discuţiile teoretice pe care le purtase cu Somestone păleau deodată pe lîngă ştirea acestui eveniment foarte real.

— … Pilotul cosmonaut al navei „Vostok“ este aviatorul maior Iuri Alexeevici Gagarin…

Deci visul său nu era departe de înfăptuire.

— Lansarea rachetei cosmice cu mai multe trepte s-a desfăşurat cu succes…

Dutch fluieră vesel, admirativ.

— … Savanţii americani sînt cu totul deconcertaţi..,

Dutch rînji satisfăcut. „Foarte bine, mister J. S., ţi-o iau înainte ruşii! Ce-ai să te faci? Pentru «Năluca» dumitale, eu sînt prea greu, în schimb, singur nu îndrăzneşti să ţi-o pui la încercare… Să vedem cum ai să te descurci!“,

Se sculă în zori, bine dispus. Sună. Apăru servitorul negru.

— Bună dimineaţa, *sir!* Îi spuse acesta.

— Domnul Somestone s-a sculat?

— Nu, *sir.* Cred că s-a culcat tîrziu.

— Te-aş ruga atunci să-mi aduci o foaie de hîrtie şi un plic. Abe aduse cele cerute şi vru să se retragă. Rămîi! îi spuse Dutch. Şi ia loc în fotoliul de colo, pînă termin scrisoarea…

— Vă rog să mă iertaţi, *sir.* Voi aştepta lîngă fotoliul pe care mi l-aţi indicat.

Abe se duse la fotoliul dinspre fereastră şi, solemn,

se postă lîngă el, în poziţia unui soldat care stă de gardă la catafalcul generalului.

— Dar bine, Abe, de ce nu iei loc?

— Nu se cuvine, *sir*… spuse cu o umbră de dojană bătrînul negru.

— Nici dacă îţi poruncesc? se interesă amuzat Dutch.

— Atunci va trebui să vă ascult, răspunse Abe ipotezei propuse, dar nu încercă s-o pună în aplicare.

— Aşază-te! îi comandă Dutch pe un ton ceva mai ridicat.

Abia acum socoti Abe că e cazul să se instaleze în fotoliu.

Dutch se gîndea ce să-i scrie lui Somestone şi se uita la Abe, ca şi cînd din imaginea acestuia ar fi putut scoate ceva. Bătrînul se vedea observat şi nu-şi găsea locul. La un moment dat îşi confecţionă pe marginea fotoliului o poziţie ţeapănă, grotescă, iar obrazul parcă-i era pălmuit de un zîmbet strîmb, trist, fără sens. „Ce-ar fi să-i strîng mîna şi să-l prind de umeri pe acest biet pămîntean?! îi trecu prin minte lui Dutch. Şi-ar spune, desigur, că-mi bat joc de dînsul.“

Concentrîndu-se, Dutch începu să scrie:

Stimate domnule Somestone,

Îţi mulţumesc pentru amabilitatea cu care m-ai găzduit pînă acum. Din discuţia noastră de ieri am înţeles însă că obiectul vizitei mele aici s-a dovedit a fi inconsistent. Ce să fac?! Nu pot slăbi peste noapte cu patru tone. Nici nu pot doar în cîteva zile să îngrămădesc în capul meu ştiinţa pe care dumneata ai acumulat-o în zeci de ani. Şi nici n-am talentul de robot perfect al lui Abe, care rosteşte „Da, sir!“ sau „Nu, sir!“ după cum îi face plăcere stăpînului său…

Dutch aruncă o privire spre Abe şi avu o surpriză. Socotindu-se neobservat, negrul reuşise să scape din cîmpul de forţă al convenienţei. Şedea în atitudinea

degajată a lui Voltaire din celebra statuie dăltuită de Houdon. Privea grav şi visător pe fereastră, şi întreaga-i ţinută demnă şi reflexivă arăta limpede că Abe devenise stăpînul fotoliului său.

— Abe! murmură Dutch uşor, de teamă să nu-l sperie.

Abe tresări şi reveni la poziţia „convenabilă” de la început, dar o undă umană rămase totuşi tremurată pe chipul său.

— Dragul meu Abe, ai auzit tu ce lucru grozav s-a petrecut în lume? Omul a fost în stare să zboare în afara Pămîntului.

— Am auzit la radio, *sir,* răspunse bătrînul, şi se sculă respectuos în picioare.

— Şi n-ai nimic de zis?

— Cred că este o născocire diavolească, *sir...*

Dutch rîse, apoi se întristă, dar replică rîzînd din nou:

— Cum să fie o născocire diavolească aceea care ne duce mai adînc în cerul lui Dumnezeu?!

Abe nu mai răspunse şi-şi reluă rolul de străjer lîngă fotoliul redevenit catafalc. Dutch îşi continuă scrisoarea, cuprins de un val de vehemenţă:

... Aseară s-a transmis la radio că un pămîntean a zburat pentru întîia oară în afara atmosferei terestre. Iată-ne, dar, de-a binelea intraţi în Era Cosmică! Nu mă îndoiesc că foarte curînd vom asista la zboruri interplanetare în toată legea. Sînt mîhnit că n-am încercat eu primul „thrill“ sideral, dar, la urma urmei, ce contează! Vom călători cu toţii spre stele: şi eu, şi Abe, şi milioane de alţi oameni ca noi.

*

Zborul lui Iuri Gagarin avea să stîrnească în sufletul lui Jerome Somestone sentimente contradictorii.

Primul lucru pe care-l făcu miliardarul cînd se sculă din somn fu să dea drumul aparatului de televiziune şi,

de bună seamă, programul cel mai captivant era acela care comenta extraordinarul periplu ai lui „Vostok“.

În primele clipe, ştirea îl zgudui ca un puternic curent electric. Deşi se aştepta la acest eveniment, nu bănuia totuşi că se va petrece atît de curînd. Spre deosebire de majoritatea industriaşilor americani, Somestone, cu mult înainte de lansarea primului sputnic, avusese cunoştinţă de spectaculosul *sprint* al ştiinţei şi tehnicii sovietice. Era abonat la multe publicaţii de specialitate apărute în ţările sistemului socialist. Despre rusul Ţiolkovski – pe care-l punea alături de americanul Goddard – vorbea cu un respect care pe interlocutorii lui Jerome îi făcea să zîmbească, după cum îi amuza pe cei care vorbeau cu Isaak patima sa pentru metalele rare. Dar pe Jerome, ca şi pe bunicul său, nu-l interesa prea mult opinia celorlalţi.

După primul şoc, Jerome încercă să reflecteze mai calm asupra consecinţelor pe care le putea avea zborul lui Gagarin. Pe de o parte, îi făcea plăcere imensa uimire – trăsnetul care se abătuse asupra acelora de felul lui Mc Croak, care i-au întors spatele cînd le-a cerut ajutorul. Pe de altă parte, el se bucura că, îndărătul tumultului stîrnit de „Vostok“, îşi va putea expedia „Năluca“ fără să atragă atenţia, căci în această întreprindere succesul creşte pe măsura discreţiei.

În timp ce se îmbrăca, Jerome izbucni în rîs de cîteva ori, gîndindu-se la mutra pe care o va fi făcînd Mc Croak în acel moment. Deodată însă îşi spuse: „Totuşi e cazul să mă grăbesc! Trebuie să aranjez odată povestea cu Learmonth“. Şi o neaşteptată dorinţă de a-l vedea pe Dutch îl cuprinse. Sună şi, cum îl văzu pe Abe, îl întrebă:

— S-a sculat musafirul meu?

— Da, *sir!* S-a sculat şi a plecat.

— Cum? Unde?

— A lăsat o scrisoare, *sir.*

Şi-i întinse tava cu ziare, deasupra cărora tronau mai multe plicuri şi telegrame. Somestone le desfăcu, le cercetă semnăturile şi reţinu din ele doar două: rîndurile

lui Dutch şi o scrisoare a Morellei Snowland.

De parcă ar fi vrut să întîrzie venirea unei veşti din cale-afară de rele, Somestone lăsă la urmă misiva lui Dutch.

Conţinutul scrisorii trimisă de artistă era laconic, dar imperios ca şi grafia ei: voia să-l vadă pe Jerome.

„Ce-o fi făcut-o să fie aşa de grăbită?!“ se gîndi zîmbind Jerome, în timp ce privirile îi lunecau peste foaia scrisă de Dutch şi citi repede, ca şi cînd ar fi dat peste cap o doctorie amară.

„Impertinentul! murmură la urmă. N-are talent de robot!? Dar ce talent are, mă rog?... Şi în încheiere, îl mai apostrofă o dată pe fostul său oaspe: Măgarul! Crede că fără el n-o să mă pot descurca. Adevărat e că nebunul ăsta mi-ar putea fi de folos. Şi, de altfel, nu strică să lipsească de pe Pămînt o vreme. Numai că unde naiba o să mai dau de el acum? Să se fi dus la Morella? Nu cred.“ Gîndul la Morella făcu să-i circule sîngele mai repede prin inimă. Şi pe cînd cerea la telefon New York-ul, era sîcîit de aceeaşi întrebare: ce-o determinase pe Morella să ia dînsa iniţiativa?

*

Morella era curioasă. Voia să vadă ce se ascunde îndărătul ofertei venite din partea ciudatului admirator. Informaţiile pe care le culesese despre el îl zugrăveau ca pe un om foarte bogat şi foarte retras. În ceea ce priveşte capitolul „cancanuri de dragoste“, cea mai serioasă bîrfeală scornită pe seama lui Somestone era că nu prilejuise nici una. Un mare semn de întrebare plana asupra acestei probleme, ceea ce pe artista care distinsese în elogiile miliardarului o simpatie deosebită nu putea decît s-o intrige şi s-o stîrnească în dorinţa de a-l cunoaşte.

Afară de asta, survenise un fapt care, deşi provocase Morellei oarecari neplăceri, îi sporise interesul pentru

Somestone.

A doua zi după vizita făcută de Dutch, vedeta avu o discuţie aprinsă cu „protectorul“ ei.

Cu un sfert de secol în urmă, Allen Ravis posedase poate fizicul şi temperamentul tipului de bărbat admirat de gîsculiţe: un mascul cu muşchi atletici şi maxilare de oţel, ale cărui argumente supreme sînt pumnii alternaţi savant cu carnetele de cecuri şi cu focurile de mitralieră. Şi amintindu-şi de trecut, îşi dădea nostalgic seama că mai tuturor episoadelor vieţii sale li s-ar fi putut da numele unei capodopere cinematografice: *„Discuţie între revolvere“, „Iubeşte-mă mortal!“ „Dă un sărut de adio zilei de mîine“…* Dar Allen Ravis, care nu ţinea prea mult la aura-i aventuroasă şi nici n-avea chef să-şi continue activitatea pe lumea cealaltă, preferă să dea un sărut de adio zilei de ieri şi, după ce-şi făcu suma din alcoolurile prohibite, îşi alese brusc cariera banală, onorabilă şi bănoasă a fermoarelor. Cîte guri n-au închis, cîte inimi n-au ferecat, cîte morminte n-au tăinuit excelentele fermoare Ravis!

La vîrsta bunicilor, el contractă o iubire gingaşă, răbdătoare şi atentă pentru o campioană de înot. Îi puse la dispoziţie Morellei Snowland o locuinţă aproape fără pereche şi îi declară că e în stare să aştepte încă o viaţă pînă ce dînsa se va decide a-i deveni soţie. Allen Ravis nu mai era de mult în stăpînirea superbului fizic de odinioară; avea acum chelie, pete galbene pe pleoape şi un obraz brăzdat de o mare cicatrice misterioasă, dar el ştia că înmiita-i avere compensa pe deplin aceste neînsemnate neajunsuri exterioare.

Cu toate delicatele-i făgăduieli, Allen Ravis se dovedi tot atît de violent şi necruţător ca în tinereţea lui îndepărtată.

— Ce-a căutat la tine Somestone? o întrebă el pe Morella, de cum intră pe uşă.

Deşi acest nume nu-i era necunoscut, ea se ştia nevinovată, cel puţin în privinţa acuzaţiei aduse şi,

oricum, nu strica să-şi dea mai întîi seama de tot ce aflase Ravis.

— În viaţa mea nu l-am văzut pe acest om Şi nu înţeleg ce…

— Nici eu nu înţeleg ce-a căutat ieri la tine Jerome Somestone… Morella rîse cu toată sinceritatea, ceea ce lui Ravis i se păru o sfidare: Să nu ne jucăm de-a v-aţi ascunselea! Am fost încunoştiinţat că ieri a plecat de aici un Cadillac. Această maşină, care avea numărul lui Somestone, a fost urmărită şi într-adevăr a intrat în curtea vilei lui de la Santa Barbara. Morella îl privea gînditoare. Cele ce auzise o uimeau şi pe ea. M-am purtat cu tine elegant, continuă feroce Ravis, dar te avertizez: în ziua în care voi fi convins că mă înşeli cu cineva, îl distrug, îl distrug, ţine minte! Fie el chiar miliardarul Somestone!

Morellei nu-i displăcu tonul viril cu care impunătorul bătrîn de lîngă ea îşi manifestă gelozia. De fapt însă, în acele clipe prin mintea ei se şi cerneau imponderabilele semne ale presimţirii că avea să devină soţia lui Somestone.

— Dick [35]-ul tău este un imbecil, făcu ea cu dispreţ. Iar tu degeaba îl plăteşti ca să mă spioneze. Habar n-aveam că maşina care a fost ieri aici aparţinea lui Somestone.

— Va să zică recunoşti că a fost la tine!

— E adevărat că am primit vizita cuiva care a venit cu un Cadillac, dar acest om n-a fost miliardarul ăla, ci un tînăr despre care ţi-am mai vorbit…

— Learmonth?!…

— Da, zîmbi ea. Întrucît am fost odată logodiţi, a vrut să mă vadă…

— Aşa, netam-nesam?!… şi în glasul lui Ravis, deşi era încă iritat şi neîncrezător, răzbătea un ton oarecum amuzat.

În adîncul sufletului său nu dorea să se certe. De

---

[35] ***Dick*** este numele argotic dat detectivilor americani ***(n. r.).***

aceea era dispus să primească orice argument ce l-ar fi convins că nu este înşelat şi că nu-şi va pierde iubita.

— Nu chiar aşa. Aflase că am divorţat de prinţul Smerdinski şi i s-a făcut deodată dor de mine. Am impresia că nu s-ar fi dat înapoi să mă ia de nevastă…

— Şi tu?!

— Eu i-am spus clar că nu mă mărit cu el.

— Cum! I-ai turnat asta aşa, pe şleau? se interesă Ravis de-a binelea înveselit.

— Te cred! La urma urmei, m-am purtat ca o prietenă bună. De ce să-şi piardă timpul zadarnic!

— Bine, dar maşina?

— Problema asta o las în seama dick-ului tău. Îţi repet: nici nu ştiu, nici nu mă priveşte a cui era maşina. Ceea ce mă interesează e doar gelozia ta, care mă pune pe gînduri şi mă îngrijorează…

— Scumpa mea Morly, îngăimă deodată galeş Ravis, dacă lucrurile stau precum spui…

— Neîncrederea ta mă exasperează, îl întrerupse ea. Eşti un bărbat în toată puterea cuvîntului şi tot n-ai învăţat să te porţi cu femeile…

Cu toate că acest incident îi arătase că este urmărită, ceea ce nu-i de loc plăcut, mai ales cînd trebuie să te întîlneşti tocmai cu omul bănuit că ar dori să te vadă, Morella avea motive să nu se necăjească prea mult. Mai întîi fiindcă o primejdie cunoscută, pentru un amator de *thrill*-uri, îşi pierde jumătate din gravitate. Lucrul principal era însă că, mulţumită mărturisirilor lui Ravis, ea îl vedea pe Somestone într-o lumină nouă. De ce oare i l-a mai trimis pe Dutch, cînd cu două zile înainte îi făcuse acea transparentă declaraţie de simpatie? Să fi fost ca în romanţioasele filme hollywoodiene, în care un bogătaş mărinimos vrea să patroneze fericirea unei tinere perechi? Atunci de ce nu rostise un singur cuvînt despre protejatul său? Sau de ce i-a dat *ei* banii şi nu lui Dutch, cu care, după cum se vede, este în termeni foarte

buni? Nu, urechea ei de femeie nu se înşela: atunci, la telefon, Somestone pledase nu pentru un altul, ci pentru propria lui inimă.

Morella îşi făcu un plan de bătaie în care esenţialul consta în a-l întîlni pe bizarul ei admirator. De aceea îi scrise. Plîngîndu-i-se că din pricina lui avusese unele neplăceri, în încheiere îl ruga să-i răspundă post-restant. Scrisoarea lui Somestone nu se lăsă mult aşteptată.

„Regret din tot sufletul, adorabilă doamnă, scria miliardarul, că tocmai acum cînd aş fi avut prilejul să te întîlnesc, şi o dată cu dumneata poate fericirea, afaceri extrem de însemnate mă ţin departe de California. Singura mea mîngîiere este că, asemeni unui jucător de cărţi care-şi filează posibila cvintă regală, simt intensificîndu-se prin această întîrziere bucuria că te voi cunoaşte... Am aflat că te curt*ează domnul Allen Ravis. Nu lua, te rog, nici o hotărîre înainte de a ne vedea... Mi-e teamă că nu mă voi putea elibera chiar atît de curînd. Te implor să aştepţi răbdătoare şi să-l ierţi pe al dumitale...“*

*

„De-ajuns am cunoscut terestrul cerc.“

GOETHE: ***„Faust“***

Dutch străbătea mulţimea celei de a treia Avenue, simţind cum se pierde în copilărie, ca rădăcinile unui copac în straturi adînci. De această stradă irlandeză îi erau legate amintirile plimbărilor lui nocturne de băietan, primele şi deci dominantele imagini ale New York-ului caleidoscopic şi deconcertant, oamenii adolescenţei lui, irlandezii obişnuiţi cu obişnuitele meserii moderne, dar pe care lentila deformată a două decenii îi contopea în eroii vechilor legende celtice povestite de maică-sa şi de bunici.

Gîndul la Ann Learmonth îi strînse inima. Ea era

singura fiinţă pe care avea s-o regrete, atunci cînd Pămîntul va fi rămas departe în urma lui. Departe în urma lui?! Dar va izbuti să părăsească Pămîntul? Din momentul în care aflase de zborul lui Gagarin, Dutch avusese certitudinea că, într-un fel sau altul, va cuceri şi el spaţiile cosmice. Oricum, trebuia să-şi aranjeze rapid toate afacerile terestre, să-şi ia rămas bun de la tot ce-i mai era drag pe Pămînt.

Primul său drum fu acasă, la Ann Learmonth, care locuia acum în căsuţa pe care părinţii ei o moşteniseră la Bay City, pe ţărmul Huronului. După doi ani de despărţire, Dutch o văzu deodată pe maică-sa îmbătrînită şi mică. Totuşi, în ciuda părului ei alb, faţa îi rămăsese uimitor de tînără.

Părea o zînă din basmele pe care i le povestea în copilărie.

Ann îşi îmbrăţişă emoţionată băiatul, iar el îi sărută mîinile, îi sărută fruntea, obrajii, ochii.

— Ai venit ca să pleci? îl întrebă ea, cu o duioşie reţinută.

— Da, micuţa mea mamă!

În felul în care rostea el „micuţa mea mamă“ era ciudat amestecat un uşor accent patern cu dezmierdul copilului care are nevoie de sprijin. Tatăl său fusese un bărbat înalt, dintr-o familie de oameni uriaşi; mama era în schimb o fiinţă micuţă; el, Dutch, crescuse cît toate zilele, iar mama s-a făcut tot mai mică.

— Şi încotro ai să pleci? îl cercetă Ann a doua zi. Dutch tăcea: nu voia s-o mintă, dar nici adevărul nu i-l putea spune. Dar de scris ne vom scrie, nu-i aşa?

— Nu, măicuţo! îi răspunse el grav. Nu cred că ne vom putea scrie. Plec departe. Şi făcu un gest vag către cer. A venit vremea să-mi încerc marele meu noroc. Ea dădea aprobativ din cap, dar în ochi i se citea mirare şi spaimă. Nu vezi? răspunse el mutei şi dureroasei mustrări din ochii mamei. Sînt la jumătatea vieţii mele şi nimic nu s-a ales din tot ce-am făcut. Ea continua să-l

privească de parcă n-ar fi înţeles ce aude. E ciudat, rîse el fără veselie. De fapt, nu mă pot plînge: m-am agitat destul, am cunoscut o mulţime de oameni şi de lucruri, şi ori de cîte ori s-ar spune că am avut ghinion, asta s-a datorat doar firii mele sucite. Dacă, de pildă, mi-ar fi plăcut o fată şi ea ar fi fost a altuia, m-aş fi lăsat păgubaş, ceea ce m-ar fi îndurerat. Ghinionul e deci în mine, fiindcă altul poate ar fi procedat altfel.

Privirile mamei se luminară, deşi surîsul ei rămăsese trist.

— Din cele ce spui, înţeleg că mai ai un suflet curat, băiatul meu! Şi de aceea, într-o privinţă, sînt împăcată. Totuşi, felul în care vorbeşti tu e cam naiv. Dacă fata pe care o iubeşti te iubeşte, ea nu mai e a altuia, ci a ta. Apoi adăugă pe un ton coborît: Chiar dacă biserica e de altă părere…

„Sărăcuţa, gîndi Dutch, dragostea pentru mine îi dă puterea să rostească aceste cuvinte.“

— … căci viaţa noastră e mai complicată decît ne învaţă scripturile.

— Da, micuţa mea mamă, murmură Dutch, viaţa noastră e mai complicată.

— Tu zici că ghinionul e în tine. De fapt, totul e în tine: şi norocul, şi credinţa, şi nădejdea… Nu-i nevoie să pleci prea departe…

Toate astea le spunea cu o voce mică, dar fermă, convinsă de adevărul celor rostite şi în acelaşi timp temătoare că ele nu vor avea nici un ecou în sufletul fiului ei.

— Nu, măicuţo, în mine nu-i nimic decît o agitaţie oarbă, iar în jurul meu aceeaşi agitaţie zadarnică. Nicăieri nu văd vreo perspectivă, nicăieri nu aflu ceva care să mă împace cu mine. Şi, de altminteri, nici nu ştiu ce m-ar putea împăca. Dacă mi-ar oferi cineva tot aurul din lume, tot n-aş fi mulţumit; asta nu că aş vrea şi mai mult, ci fiindcă nu-mi doresc o asemenea fericire. Îţi aminteşti ce spunea Keats despre sine: „Numele lui fu

scris pe apă“. El e mort, iar numele său e scris pe granitul cel mai nemuritor, în schimb noi, cei din generaţia mea, sîntem vii, dar numele nostru parcă e scris pe apă…

— Şi ai să stai mult departe? îl întrebă ea după o vreme.

— Vreo doi, trei ani.

Ea rămase gînditoare şi-i mîngîia părul ca odinioară, cînd băiatul era mic şi el. În casă mirosea a sulfină, a cafea prăjită şi a mobilă veche, mirosul unor alte vremi. Deodată mama începu să plîngă. Dutch îi şterse lacrimile şi-o rugă:

— Nu mai plînge, ma'! Spune-mi că nu te superi că te las din nou singură.

Mama îi luă din mînă batista şi-şi zvîntă singură lacrimile:

— Nu plîng că mă laşi singură *pe mine,* şi vru să mai adauge ceva, dar nu mai spuse nimic. Dutch îi citi în ochi un reproş: mamei îi părea rău de singurătatea *lui,* de viaţa *lui,* care pentru ea n-avea nici un rost şi nici un înţeles. Eu nu te trimit de lîngă mine… murmură ea.

Dutch zîmbi trist. Mica lui mamă a devenit şi mai mică. Odinioară se dovedise mai înţelegătoare.

— Mai ţii minte cine e CuchulLal n[36], fiul lui Salvatach, din insula Irlandei? îl întrebă ea.

— Da, mamă, îmi aduc aminte de isprăvile lui.

— Dar de lupta lui CuchulLal n cu Connlach îţi mai aminteşti?

— Nu, mamă.

— Pesemne nu ţi-am povestit-o. Connlach era fiul Aiffei şi al lui CuchulLal n, care plecase din ţinuturile răsăritene şi se găsea în Irlanda. Maică-sa îl învăţase tot ce se putea învăţa despre rînduielile cavalereşti, afară de un singur lucru: aruncarea rodiei de oţel, numită *gat*

---

[36] *Cuchullain* — erou al legendelor celtice, asemănător întrucîtva cu Ahile sau Hercule *(n. a.).*

builge. Într-o zi, Connlach se hotărăşte să se ducă în căutarea tatălui său. Aiffe îi îngăduie să plece, ba chiar îi arată drumul. Intrînd în Ulster, băieţandrul nu vrea să plătească vama cuvenită. Se iscă o luptă în care straja, un soldat uriaş, cade sub loviturile lui Connlach. Vin la rînd cei mai vajnici voinici ai regatului, dar toţi sînt învinşi de Connlach, care nu voia cu nici un chip să-şi spună numele. Ultima nădejde a celor din Ulster era în CuchulLal n. Într-adevăr, adus în grabă, acesta începe o luptă teribilă cu nesăbuitul tînăr. Connlach cade lovit în pîntece de *gat builge.* Înainte de a-şi da sufletul, băiatul îşi recunoaşte tatăl, şi amîndoi o blestemă pe neînţeleapta mamă care şi-a trimis feciorul la moarte…

Dutch o privi serios pe maică-sa, apoi spuse rîzînd:

— Ma', tu ştii prea bine că eu nu voi fi Connlach, fiul Aiffei, ci CuchulLal n, fiul zeiţei Dechtire.

— Lăudărosule! surîse Ann Learmonth. Nu sînt o zeiţă şi nici pe tine nu te văd un ucigător de duşmani…

— Şi totuşi, măicuţo, am luat parte la un război…

— Dar n-ai bombardat oraşe, şcoli şi biserici… Nu-i aşa?

— Nu, n-am bombardat. De altfel sînt sigur că nici CuchulLal n n-ar fi distrus oraşele şi satele…

— Oricum, dragul meu, făgăduieşte-mi că întotdeauna îţi vei păstra un suflet curat.

— Da, micuţa mea mamă, îţi făgăduiesc: orice mi se va întîmpla, îmi voi păstra un suflet curat.

De la maică-sa, Dutch plecă la New York. Acolo avea un prieten cu care fusese coleg de universitate. Ianis Ţamikis era feciorul unui grec bogat, proprietarul celei mai luxoase cofetării din vestul metropolei. Spre deosebire de tatăl său, care era un om aşezat ca o cocă bine dospită, Ianis era un trăsnit, atras în mod exclusiv de latura spectaculoasă şi senzaţională a vieţii. De mic iubise circul şi music-hall-ul şi, de îndată ce a absolvit fără nici un entuziasm studiile superioare, a şi pornit-o

pe urmele uriaşe ale lui Phineas Taylor Barnum şi ale fraţilor Ringling[37]. În curînd deschise un fel de muzeu distractiv de curiozităţi ştiinţifice, monstruozităţi naturale şi senzaţii contemporane, muzeu pe care-l plimbă prin toate statele federaţiei. Ianis pricepuse că în America orice nebunie capătă viză de intrare şi e binevenită dacă poartă un uşor veşmînt ştiinţific. Conformîndu-se acestei legi, întreprinzătorul tînăr etală cea mai disparată şi absurdă colecţie de ciudăţenii: animale suboceanice păstrate în acvarii de proporţii neobişnuite şi în care apa era supusă la mari presiuni, himerice făpturi de pe alte planete, o copilă oarbă ce vedea cu ochi electronici sau un pictor care, deşi lipsit de mîini, îşi săvîrşea tabloul cu ajutorul degetelor de la picioare. Tot acest galimatias, în care vulgarizarea unei descoperiri de geniu era alăturată imposturei şi lipsei bunului gust, Ţamikis îl amesteca asemenea unui cocteil şi îl prezenta drept un „spectacol cultural".

Dutch îl căută pe Ţamikis ca să-i vîndă centrifuga pe care o construise pentru cercetări cosmonautice. De fiecare dată cînd îl întîlnea, fostul său coleg îl întreba dacă nu-i amator să-i cedeze aparatul. Voia să-l folosească drept număr de atracţie în cadrul raionului „drumul spre stele".

— Ce mai *thrill* vor avea clienţii mei cînd le voi oferi prilejul să suporte 100 de g!

— Eşti nebun! îi spuse Dutch. La o asemenea acceleraţie crapă şi un rinocer.

— Ah, naivule! rîdea Ţamikis. Tu nu cunoşti gusturile publicului american!

„Acum – se gîndea Dutch – de vreme ce sînt hotărît să părăsesc Pămîntul, nu mai am nevoie de această jucărie rotitoare pe care, de altfel, tehnica ultimilor ani a perfecţionat-o considerabil. În plus, banii îi voi da mamei ca să aibă pînă mă voi întoarce, dacă mă mai întorc."

---

[37] Realizatorii unor celebre circuri americane *(n.r.)*.

Întîlnirea celor doi prieteni decurse ca în anii studenţiei. În prima clipă, cînd auzi că Dutch e dispus să-şi vîndă aparatul, Ianis sări în sus de bucurie; apoi află că preţul e de 20 000 de dolari şi deveni furios.

— Ai căpiat? Cu banii ăştia îmi construiesc o astronavă!

— Scuză-mă! îi spuse calm Dutch. Te-am preferat pe tine fiindcă-mi eşti prieten. Amatori găsesc destui.

— Uite, îţi ofer 10 000. E o sumă bună şi rezonabilă.

— Grozav de bună! Jumătate din cît ţi-am cerut şi un sfert din cît m-a costat.

—Dragă, eşti un ticălos! Îţi dau 12 000 de dolari

— Uite, Ianis, nu vreau să mă tocmesc. Şi, de altminteri, sînt sigur că nu vei pierde nimic cu această afacere.

— Ce ştii tu! Nu-i suficient să nu pierd – trebuie să şi cîştig. Hai, mulţumeşte-te cu 12 500.

— Ăsta-i păcatul tău, urci prea greu, făcu Dutch, de parcă şi-ar fi luat gîndul să mai ajungă la o tranzacţie.

— De ce te superi? Mai mult de 13 500 nu-ţi pot da.

— Spune-mi atunci cum mai stă cu sănătatea taică-tău?

— Mulţumesc, excelent, dar lasă asta acum. Ia 15 000 de dolari şi spune că m-ai păcălit.

— N-am nici un chef să te păcălesc. Dar apropo, sora ta, Antigona, ce mai face? Am auzit că s-a măritat…

— Da, Anty s-a măritat şi are patru gemeni. Dacă erau cinci, îi expuneam la muzeu. Dar nu mai schimba vorba. 16 000 – e ultimul meu cuvînt. După asta urmează falimentul.

— Auzi, Ianis, îi şopti Dutch misterios. Un redactor de la *„Business Week“* mi-a spus că nu-i bine să vorbeşti de faliment, căci se poate lua ca şi căscatul.

— Lasă-te de glume proaste! Nu mi-e frică de faliment. Cred că venind la mine nu te aşteptai să iei 17 000 de dolari.

— Într-adevăr. Mai puţin de 20 000 nu voiam să iau.

— Uite, ţi le număr: 18 000 în hîrtii noi-nouţe. Şi nu te mai încăpăţîna, că de-acum înainte ne pierdem timpul de pomană. Şi de parcă ar fi vrut să întărească cele spuse, începu să numere banii. Ia-i! zise Ianis cînd ultima hîrtie fu numărată. Şi acum spune-mi ce mai faci. Era semnul că socotea problema lichidată. Dutch simţi că lupta începe de abia acum şi, cu îndrăzneala cu care-şi cabra uneori avionul ca să-l pornească într-un sfredel vertical în urcare, spuse privindu-şi prietenul drept în ochi:

— Am nevoie de bani pentru nişte experienţe nostime. Din păcate nu-ţi pot da deocamdată nici un amănunt. 20 000 de dolari ar fi minimul de care aş avea nevoie. Dacă aş obţine să spunem 40 000 sau 50 000 cu atît mai bine!

— Ei, mai obţii tu 2 000 de dolari! zise Ianis care încă nu pricepuse unde bătea Dutch.

— Îmi pare foarte bine că te-am vizitat... Spun că-mi pare bine, deoarece tu m-ai făcut să înţeleg că mai uşor voi face rost de 50 000 de dolari decît de 2 000.

— Ce tot vorbeşti acolo?! rîse Ianis.

— Cu ajutorul centrifugei cred că voi obţine banii...

— Care centrifugă? se alarmă Ianis. Parcă mi-o vînduseşi.

— Eu? M-ai auzit pe mine afirmînd acest lucru?

— Nu, dar...

Şi, ca în vremea studenţiei, cînd îl lua deoparte ca să-i destăinuiască cine ştie ce grozăvie, Dutch îl prinse pe Ianis de braţ şi-i şopti tainic:

— Mi-ai dat o idee formidabilă.

— Ce idee? întrebă îngrijorat Ianis.

— Să ţi-o spun. O experienţă cu centrifuga nu poate dura mai mult de un minut. Alt minut pierdut pentru instalarea în cabină. Deci pe oră pot avea 30 de clienţi, adică 30 de dolari. Cîte ore să lucreze pe zi aparatul? Să zicem 10. Aşadar, 300 de dolari pe zi, ceea ce înseamnă pe lună 9 000, iar pe an aproape 110 000 de dolari. Să scădem din această sumă 10 000 de dolari pentru un om

care va avea grijă de maşină. În concluzie, în şase luni voi avea exact atît cît îmi trebuie.

— Exagerezi, făcu dezumflat Ianis. Exagerezi în toate privinţele.

— Poate că ai dreptate. Oricum, într-un an de zile…

— Imposibil, dragul meu! Apoi, brusc parcă ar fi avut o revelaţie: Uite, îţi dau 20 000 de dolari şi ai scăpat de griji.

În acea clipă, Dutch avu certitudinea că ar putea merge mai departe, dar spuse simplu:

— De acord!

Hoinări vreme îndelungată prin haosul exploziv al New York-ului, prin această patetică metropolă care pare a-şi dezlănţui întreaga energie în scopul propriei sale distrugeri. Arbori, case, oameni şi cartiere întregi sînt lăsate ruinei, peste care se abat cu torentul lor incendiar luminile reclamelor, groteştile afişe publicitare şi trepidaţiile asurzitoare ale unei imense agitaţii epuizante. Şi iată-l pe familiara stradă a treia, străbătînd-o cu simţămîntul că se cufundă în copilărie. Intră într-un mic bar numit cu o folclorică nostalgie: „La Moymel“[38]. Pe mesele acelui local Dutch aşternuse în adolescenţă nenumărate versuri; acolo se întîlnea cu prietenii săi: era cel mai ieftin bar irlandez de pe strada 3. Patronul nu mai era cel de atunci, dar aceeaşi era atmosfera şi parcă şi oamenii rămăseseră neschimbaţi, deşi figurile lor erau altele – tot studenţi, muncitori şi artişti, strînşi ciorchine în jurul unei neînsemnate consumaţii, pe care desigur o plătea numai unul care era în bani.

De la o masă vecină se ridică un bărbat, care, apropiindu-se de Dutch, îl întrebă:

— Domnul Learmonth!?

Omul părea alcătuit numai din oase şi muşchi, avea o

[38] În legendele celtice, ***Moymel*** era numele ţării plăcerilor fără sfîrşit *(n. a.).*

privire verzuie de portărel, amabilă şi cotrobăitoare, iar mişcările lui suple şi viguroase vădeau un perfect luptător de judo.

— Da, eu sînt. De unde mă cunoşti?

— Am o scrisoare pentru dumneata, şi-i întinse un plic.

— De la cine e?

— De la domnul Somestone, spuse necunoscutul, scăzîndu-şi respectuos şi tainic vocea.

— Cum de m-ai dibuit?

— Ooh! rîse omul, schiţînd un gest de modestie, de parcă ar fi fost lăudat.

— Va să zică mă filezi de mult…

— Trebuia să-ţi dau scrisoarea.

— Mi-ai dat-o. Acum cred că ţi-ai terminat misiunea.

Rămas singur, Dutch deschise scrisoarea trimisă de Somestone şi începu s-o citească.

Dragă Learmonth, Nu mi-am dat seama că îndărătul **curajului** *dumitale (pe care nici o clipă nu l-am pus la îndoială) se află o* **mîndrie** *corespunzătoare, care trebuie şi ea menajată. Dacă îmi îngădui să vorbesc de preferinţele mele, îţi voi spune că mi-ar plăcea un curaj nelimitat, care să acţioneze într-un mediu cu totul lipsit de orgoliu, după cum o astronavă înaintează cel mai bine în vid.* („Ce frumos ambalată perfidie!“ reflectă surîzînd Dutch). *Totuşi, o recunosc, acesta e doar un deziderat teoretic, iar oamenii trebuie luaţi aşa cum sînt. În consecinţă, nădăjduiesc că vei scuza regretabila eroare psihologică săvîrşită de un om nu prea sociabil, care şi-a consacrat existenţa mai mult forţelor mecanice decît mişcărilor sufleteşti.* („Ce duios! Asta-nseamnă că are nevoie de unul ca mine.“) *O altă scuză a neînţelegerii dintre noi se datoreşte faptului că-ţi lipsesc unele cunoştinţe ştiinţifice. De bună seamă, nu eşti vinovat de acest lucru, dar fără suficiente informaţii în domeniul fizicii nu vei putea întreprinde o călătorie în Cosmos. Voi încerca pe această cale să elucidez unele probleme,*

dubii şi temeri pe care le-ai exprimat în cursul convorbirii noastre. Deşi forma epistolară îmi răpeşte plăcerea de a-ţi auzi părerile, ea va da în schimb expunerii mele o alură mai calmă. („Ce păcătos!“ comentă Dutch, curios să ajungă la mobilul efectiv al scrisorii.) *În cele de mai jos voi încerca să-ţi arăt de ce ignorînd anumite noţiuni fizice nu poţi pricepe o seamă de fenomene banale, dar extrem de importante, legate de astronautică.* („Haide, învaţă-mă, îşi spuse rîzînd Dutch, dar să vedem cum ai să ajungi la ceea ce ne doare pe amîndoi“).

Aş *vrea să mă opresc puţin asupra următoarei probleme: de ce viteză caracteristică va avea nevoie o astronavă destinată să coboare pe Venus şi apoi să revină pe Pămînt? După socotelile dumitale, această viteză este de 27,08 mile/s, sau, în cazul cel mai bun, cînd la întoarcere astronava ar frîna aerodinamic, de 20,19 mile/s. Părerea mea este că ar ajunge mai puţin chiar de jumătate din cea de a doua cifră pe care o preconizezi.* („Dacă nu-i nebun, afirmaţia lui face cît un *thrill.“) Să refacem calculul! Singur ai recunoscut că aterizarea poate fi făcută prin frînare aerodinamică. Acest lucru e perfect realizabil şi în cazul avenusizării. Aşadar, 20,19 – 6,34 = 13,85 mile/s. Or, o astronavă poate actualmente să atingă viteza caracteristică de 15 mile/s. Afară de asta, mulţumită „energiei din zona lui Heaviside“, nu este exclus să mai fie economisite cîteva mile/s. Şi întrucît şi pe Venus există o atmosferă, lucrul poate fi valabil şi acolo. Repet, cu 8—9 mile/s cred că se poate tranşa această afacere. În cel mai rău caz, va fi nevoie de 13,85 mile/s, şi încă ar mai exista o rezervă de securitate.* („Oricum, este atrăgător…“)

Un constructor lipsit de răbdare şi-ar putea propune de pe acum să lanseze o astronavă, să spunem spre Venus. Cum va realiza el problema înapoierii pe Pămînt? Deşi e paradoxal, recuperarea astronavei poate fi efectuată mai bine cu ajutorul unui om. („Hait, am ajuns la subiect!“) *În stadiul actual al tehnicii pilotul are*

avantajul de a putea controla aparatele electronice şi, mai ales, de a le da, în cazuri cu neputinţă de prevăzut, programe noi.

În concluzie, nu ştiu dacă astronava aceea va putea fi adusă intactă pe Pămînt. Ceea ce însă sînt sigur e că va izbuti să ajungă pe Venus şi să plece înapoi. Atingînd atmosfera terestră, dacă n-a reuşit să economisească energia necesară ultimei frînări, astronavigatorul va fi catapultat într-o rachetă specială.

Îmi pare rău că te-am plictisit cu această lungă şi aridă scrisoare. Dacă însă pasiunea dumitale pentru thrill-ul cosmic e mai tare decît plictiseala, m-ar bucura să mai discutăm despre toate aceste lucruri. Viaţa mea a devenit în ultimii ani o nălucă. Năluca aşteaptă s-o vizitezi. („E tare!“ fluieră dezarmat Dutch.)

P.S. *Pentru distracţia amîndurora am calculat că dacă astronava de mai sus ar trebui să transporte… o balenă, surplusul de greutate ar putea fi redus relativ uşor, înlocuindu-se metalul anumitor instrumente şi obiecte cu polimeri sintetici armaţi.*

Punînd scrisoarea în buzunar, Dutch rămase pe gînduri.

Se însera. În jurul său, vedea oameni gonind, fără să se uite unul la altul, înspre ţelurile lor necunoscute şi irezistibile. Ce căuta el în mijlocul lor? De pretutindeni năvăleau în sus ameţitoarele perspective ale zgîrie-norilor. Şi iată, deodată, azvîrlite în adîncurile de deasupra, peticele albe, sfîşiate ale cerului. Şi întreaga fiinţă îi fu asaltată de dorul imperios de a evada din aceste perspective înăbuşitoare, de a se împlînta în tăriile profunde ale cerului.

*

Revederea lui Dutch cu Somestone fu cordială. Ciocnirea ce avusese loc între ei, evenimentele din perioada despărţirii lor mai limpeziseră apele. Timpul

însă îi îmboldea de la spate, aşa că, imediat cum se văzură, se aruncară amîndoi asupra delicatului subiect al „Nălucii“.

— Mă bucură că scrisoarea mea a găsit ecou în dumneata, începu amfitrionul. Sînt de părere să nu ne pierdem vremea cu incriminări inutile. Dacă vei dori să pleci cu „Spright“, va trebui să ne grăbim…

Aşadar, capitulase!

— Ai dreptate, domnule Somestone, încuviinţă Dutch, stăpînindu-şi emoţia. Trebuie să ne grăbim şi ne vom grăbi. Totuşi mai înainte ţin să punem unele lucruri la punct. Acum că ai luat decizia ca eu să plec pe bordul lui „Spright“, sînt gata să întreprind călătoria pe riscul meu şi-ţi făgăduiesc că nu te voi mai întreba nimic în legătură cu motivele pe care le-ai avut în alegerea itinerarului sau cu alte probleme ce te privesc personal. În schimb, te voi ruga să-mi satisfaci o condiţie.

— Te ascult.

— Înainte de a o formula, aş dori să-ţi pun cîteva întrebări.

— Pune-mi-le.

— Cum se face că nimeni dintre constructorii lui „Spright“ nu şi-a dat seama sau măcar n-a bănuit la ce lucrează?

— Mai întîi am mai multe întreprinderi automatizate. Apoi oamenii mei nu cunosc secretul „Nălucii“; dar chiar dacă ar bănui ceva şi-ar ţine gura.

— Ce-ai fi făcut însă dacă aş fi publicat scrisoarea pe care mi-ai trimis-o?

— Prevedeam că n-ai s-o faci. Dar încă nu mi-ai spus care ţi-e condiţia.

— Una care, bănuiesc, îţi va conveni şi dumitale: să păstrăm secretul călătoriei lui „Spright“. Am nevoie de tăcere ca să mă regăsesc pe mine însumi. De aceea nu vreau să se facă tapaj în jurul lui „Spright“. Cînd mă voi întoarce, va fi poate altceva. Atunci măcar va exista un motiv.

Somestone îşi contempla surprins oaspele. Va să zică aceasta era cheia sufletească a taciturnului său tovarăş de drum. Miliardarul surîse. Nici el nu voia ca lansarea lui „Spright“ să devină un subiect senzaţional. De altminteri, nu era nici absolut sigur de reuşita expediţiei. În cazul unui eşec, Somestone era hotărît să lanseze o altă navă. Dar pentru aceasta era nevoie de timp, aşadar de discreţie. De aceea propunerea lui Dutch venise cum nu se putea mai bine.

— O.K., dragul meu, îi făgădui Somestone cu zîmbetul său cel mai fermecător, sînt întru totul de acord cu această condiţie. Pînă în ziua în care vei reveni pe Pămînt, nimeni afară de noi doi nu va şti nimic de călătoria ta.

*

Somestone îl duse pe Dutch în Nevada, pe terenul experimental de la Fortul Saddle, numit aşa după o aşezare de mult dispărută. Acolo aviatorul încăpu pe mîna unor specialişti, care aveau să-i vîre în cap o grămadă de cunoştinţe privitoare la astronavigaţie, astrofizică, mecanică, matematică, astronomie, radiofonie, telemetrie, electronică, meteorologie şi alte domenii necesare unei călătorii cosmice. Alţi oameni de ştiinţă trebuiau mai tîrziu să-l călească din punct de vedere fizic, supunîndu-l la tot felul de crîncene probe şi exerciţii, cu ajutorul unor aparate pe lîngă care fosta-i centrifugă era o jucărie. Pregătirea lui urma să fie făcută în trei etape şi să dureze 36 de luni. Dutch avea o cameră în clădirea unde locuiau inginerii. Programul său zilnic era foarte încărcat, iar seara se trîntea zdrobit în pat şi adormea numaidecît, ca pe vremea instrucţiei militare. Pe Somestone îl vedea doar în treacăt. Duminicile n-avea program şi era invitat de stăpînul „Nălucii“. Dar aceste întîlniri constituiau mai mult un soi de severe examene asupra materiei consumate în cursul

săptămînii precedente. La început, Dutch suportă cu stoicism acest regim de şcoală-cazarmă. Era prea obosit ca să mai aibă chef de distracţii şi, de altfel, îl pasiona noutatea lucrurilor cu care făcea cunoştinţă. După vreo trei săptămîni însă îi spuse indispus lui Somestone:

— Ieri am vrut să părăsesc baza. Mă gîndeam să petrec o după-amiază prin împrejurimi. Mi s-a spus însă că nimeni n-are voie să plece fără aprobarea dumitale. Nu ştiusem că voi găsi aici o şcoală de corecţie.

— Nu e termenul propriu, protestă zîmbind gazda. Toţi au venit aici de bună voie.

— Vrei să zici că inginerii şi muncitorii dumitale cunosc taina lui „Spright“? Atunci voi putea discuta deschis cu ei această chestiune…

— Nu, nimeni afară de noi doi nu cunoaşte destinul pe care-l va avea astronava. Aşa că n-are nici un rost să divulgi secretul.

— Mă întreb dacă au venit chiar de bună voie, cum afirmi… bombăni Dutch.

— Au venit atraşi de un salariu bun şi sigur. De altfel eu însumi îmi petrec o mare parte din vreme aici…

— Da, dar dumneata poţi pleca oricînd vrei…

— E şi firesc: eu sînt creierul. Eu îi antrenez, îi plătesc – ei trebuie să mă asculte şi să se supună, în realitate, fiecăruia îi este îngăduit o dată pe săptămînă să meargă să se distreze prin oraşele învecinate. Cît te priveşte pe tine… am uitat să dau dispoziţia că poţi părăsi cînd vrei terenul experimental.

— Mulţumesc! spuse Dutch sec.

— Dar tocmai această înţelegere dintre noi te obligă să fii serios. N-ai venit aici ca să joci golf. Cu cît te vei pregăti mai bine, cu atît călătoria va decurge în condiţii mai bune.

După această discuţie, Learmonth a încercat să studieze cu mai multă atenţie pe aceia cu care avea de-a face. A fost uimit. Pe nici unul dintre oamenii de ştiinţă sau tehnicienii cu care lucra nu-l interesa altceva decît

specialitatea respectivă. Fiind convins că în felul acesta îşi îndeplineşte cinstit datoria, fiecare se străduia în sectorul său, uneori chiar cu geniu, să adune cît mai multe date particulare, să născocească amănunte nemaipomenite ale unui tot necunoscut.

Într-o zi, Dutch îi spuse „profesorului“ său de astronomie, Patrice Walton:

— Acum că am terminat lecţia, te pot întreba ceva în afara ei?

— Cu plăcere, făcu distrat Walton, un bărbat de vreo 35 de ani şi a cărui fizionomie aducea cu aceea a celebrului fizician Ernest O. Lawrence, fără să aibă însă marca inteligenţei şi a energiei acestuia.

— La ce crezi dumneata că-mi poate servi astronomia?

— Văd că eşti destul de mare, îi răspunse celălalt, privindu-l circumspect prin ochelarii de miop. Am impresia că trebuie să ştii mai bine decît mine ce nevoi ai.

— Aşa e! rîse Dutch. Dar dumneata n-ai nici o părere?

— Crezi că merită!

— Uneori, da. Dumneata pe ce lume trăieşti?

— Cum vine problema asta? bîigui cu o mirare caraghioasă Walton, care tocmai îşi scosese ochelarii cu rame subţiri de aur şi acum stătea cu ei într-o mînă şi cu batista în cealaltă. Pe ce lume trăiesc?! Şi, după ce-şi aburi sticlele ochelarilor şi le şterse cu grijă, ridică brusc capul şi rosti grav, cu o demnitate care lui Dutch i se păru în acelaşi timp nostimă şi înduioşătoare: Află că trăiesc extragalactic: actualmente sînt preocupat de radionebuloasa lui Orion.

— Şi lumea care te înconjoară nu-ţi spune nimic?

Walton făcu un gest dispreţuitor cu mîna, apoi îi veni în minte ceva şi rosti în mod vădit cu totul alte cuvinte decît ar fi vrut să spună la început:

— Ce rost are tot acest interogatoriu?

— Nu este nici un interogatoriu, îi răspunse Dutch,

privindu-l în ochi. E mai mult un monolog în doi. Eu mă găsesc aproximativ în aceeaşi situaţie ca dumneata. Şi pe mine lumea asta mă plictiseşte şi mă sufocă.

— Şi ce cauţi aici? îl întrebă celălalt neîncrezător.

— Nu bănuieşti?

— Nu sînt plătit ca să bănuiesc, ci ca să-mi fac meseria.

— Atunci să-ţi spun cu ce caut aici. Boss-ul vrea să zbor pe un satelit… După ce făcu această mărturisire prudentă, Dutch continuă: Şi crezi că toate fleacurile pe care le învăţ aici au să-mi ajute să mă descurc mai uşor?

— Chiar ţi se pare că pînă acum ţi-am spus fleacuri? îl iscodi astronomul, pe jumătate jignit, pe jumătate îngrijorat că Somestone şi-ar putea face despre el o impresie proastă.

— Nu, în general desigur că sînt lucruri folositoare, dar mă îndoiesc că-mi vor fi de vreun ajutor.

— Domnule, eşti un duşman al ştiinţei…

— E ca şi cînd mi-ai spune: eşti un duşman al radionebuloasei lui Orion. Ce vrei, sînt un simplu aviator care e dispus să zboare în ionosferă. Chiar dacă m-am plictisit de Pămînt, sistemul nostru solar îmi este suficient.

Walton îl privi pe Dutch cu un imperceptibil dispreţ, aproape cu milă: i se părea că stă de vorbă cu un om neevoluat. Dar tocmai acest sentiment de superioritate pe care-l avea îi risipise teama de mai înainte. Răspunse pe gînduri:

— Mda, poate că în felul dumitale ai dreptate.

— De altfel, îl atacă fără cruţare Dutch, se vede că, deşi eşti un om inteligent şi instruit, spui totul fără convingere. Nici dumneata nu crezi în ceea ce spui…

— Cum? strigă astronomul ca ars. Ce nu cred?

— Nu crezi în nimic. Ia să luăm de exemplu extragalactica dumitale radionebuloasă despre care susţii că te preocupă atît.

— Ce te pricepi dumneata? bolborosi supărat Walton.

— Eu nu mă pricep, dar un lucru tot ştiu: nu poţi studia o radiosursă fără să ai un radiotelescop. Nu este ştiinţific.

Tulburat de vehemenţa atacului neaşteptat al lui Dutch, Walton îşi scoase din nou ocheiarii şi prinse a-i şterge cu atîta hărnicie, ca şi cînd de acest act depindea soarta lumii. Apoi, deodată, declară cu vocea scăzută a taină, ca un om care-şi recunoaşte o vină:

— Tocmai de aceea sînt nefericit şi scîrbit. Visul meu era să lucrez la un observator radioastronomic… să ascult respiraţia Universului.

„În sfîrşit, o undă de umanitate!“ gîndi Dutch şi parcă lumea i se păru mai puţin urîtă.

— Cine te-a oprit să te angajezi unde-ţi place?

— Eşti naiv! Socoteşti că există pe Pămînt atîtea radiotelescoape cîţi amatori sînt? Deocamdată ştiu că am renunţat la adevărata mea carieră şi m-am îngropat aici. Iar dacă te vei plînge boss-ului că-ţi înşir fleacuri, cine ştie ce se mai poate întîmpla.

— N-ai nici o grijă. N-am de gînd să mă plîng nimănui. Şi, zi, crezi că merită sacrificiul?

— Faptul că te văd aici, stînd de vorbă cu mine, dovedeşte că şi dumneata crezi că merită.

— Nicidecum. Eu n-am venit aici pentru bani, ci pentru *thrill.*

— Tot aia e, replică Walton plictisit. Eu am renunţat la *thrill*-ul meu, în schimb peste cîţiva ani voi avea bani. Dumneata ai renunţat la bani, ca să ai parte de *thrill.* Numai că plăcerea asta poate să te coste capul.

În după-amiaza aceea, Learmonth, împrumutînd un cal de la o fermă din apropierea bazei, o luă razna peste întinderile învecinate. Era o regiune aproape pustie. Dutch călări în neştire spre zare, în bătaia vîntului, pînă simţi că animalul a obosit sub dînsul. Începuseră să apară aşezări omeneşti şi ogoare a căror mireasmă tomnatică îl năpădi cu amintiri de demult.

Cînd se întoarse, peste prerie cădea seara, iar dinspre burduful soarelui turtit de orizont curgea o lucoare ciudată care însîngera ierburile veştejite. Apoi se iviră crînguri de cactuşi uriaşi. Păreau în amurg mîini chircite de înecaţi sau de oameni în agonie, ce aduceau cu acele înspăimântătoare mîini pe care Dutch le văzuse de atîtea ori în timpul războiului. Înfiorat, călăreţul dădu pinteni fugarului, parcă voind să gonească mai repede decît aducerile aminte, să se rupă din sine însuşi.

*

La o gală organizată de bancherul Şaliporian, Somestone îl revăzu pe Mc Croak, fostul său coleg de şcoală.

Era o adunare exclusiv masculină. Drept un divertisment de senzaţie, gazda îngăduise o singură excepţie, făgăduind la sfîrşitul banchetului apariţia unei femei: dansul unei celebre artiste. După ce şampania izbuti să le mai dezlege limbile, invitaţii se împrăştiară prin sălile palatului unde avea loc recepţia şi formaţia musafirilor se redistribui, asemenea unei pilituri de fier, după aspectul stîrnit de magnetul intereselor.

Pesemne acelaşi nemărturisit îndemn îi adunase pe Somestone, pe Mc Croak şi pe Allen Ravis în grupul care discuta cu aprindere despre mersul acţiunilor unor întreprinderi aeronautice.

— Aţi aflat de ultima cucerire a frumoasei care ne va dansa? întrebă Mc Croak, abătînd discuţia pe un făgaş mai uşuratic.

— Nu, răspunseră convivii.

— Domnişoara de Sicomard a fost logodită cu John Blunter… ştiţi: cunoscutul actor de cinema. Dar se pare că pînă la urmă i-o va răpi Hawkins…

— Regizorul?

— Chiar el. Ei bine, Blunter, furios că şi-a pierdut dulcineea (îi veţi aprecia îndată farmecele) a năvălit în studioul unde lucra Hawkins. I-a făcut scandal, i-a spart

nişte geamuri şi i-a cîrpit o palmă. Rezultatul: Hawkins, care în tinereţe boxase, l-a făcut pe J.B. k.o., l-a zvîrlit afară, iar în plus l-a dat în judecată.

—Ce nebuni sînt şi actorii ăştia! rîse unul dintre invitaţi. Numai un nebun şi-ar scoate un ochi doar de plăcerea de a-şi vedea adversarul pus în aceeaşi situaţie.

În acea clipă, cineva bătu cu palma în măsuţa lîngă care stătea. Toţi se întoarseră surprinşi spre el: era Allen Ravis.

— Ei bine, eu sînt un asemenea nebun! strigă regele fermoarelor, şi dinţii frumoşi îi sticliră într-un rînjet cinic.

De la mîna lui Ravis, cu unghiile curbate şi ieşite ca nişte gheare, privirile interogative, speriate, dojenitoare se lăsară asupra protectorului său, Mc Croak.

— Bravo Allen! strigă acesta bravînd. Şi eu sînt un asemenea nebun.

Abia acum stupoarea făcu loc hohotelor de rîs. Nimeni nu credea că rubicondul trustman ar fi fost în stare să renunţe măcar la un fir din propriu-i păr pentru a-şi vedea adversarul distrus. Jeremiah minţise cu neruşinare, încercînd astfel să acopere gafa lui Ravis, care îşi cam dăduse arama pe faţă.

E adevărat că, în tinereţea lui, Allen Ravis învîrtise nişte afaceri cam dubioase. Două decenii fusese brutal, fioros, înlăturîndu-şi fără să clipească vrăjmaşii, de multe ori ucigîndu-i el însuşi. Devenind un om „onorabil“, renunţase în general la metodele făţiş violente. Totuşi, cînd Ravis a bătut cu pumnul în taburet, toţi şi-au amintit brusc de trecutul său. Cîteva momente ei uitară de uriaşele buildinguri, trusturi, uzine şi bănci, aflate în spatele lor, şi deveniră simpli cetăţeni dezarmaţi pe care un tîlhar experimentat şi lipsit de scrupule îi putea jefui la repezeală. Privirile cîtorva se şi îndreptară alarmate spre vitrina în care fusese pusă, în loc de bibelouri, o colecţie de minuscule revolvere din diferite epoci.

Un scurt răstimp, le păru că se aflau în junglă, unde,

printre nalbele înflorite, fioroasele cobre, ce pot ucide pînă şi marile pantere, sînt distruse fără greş de micul ihneumon, un şobolan păros care, sărindu-le de gît, le înfige dinţii în creier. Intervenţia lui Mc Croak îi readuse însă în somptuosul palat new-yorkez.

Deodată luminile se stinseră. Răsunară cîteva exclamaţii intrigate, cu o nuanţă de teamă. Îndată însă îşi dădură seama că nu era vorba de nici o spargere. În colţuri se aprinseră tainic lampioane exotice, efluviile unor tulburătoare mirodenii se strecurară de nu şe ştie unde şi o melopee cu accente sacre fu stîrnită de invizibile harpe şi chitare. Începea spectacolul făgăduit de amfitrion. Servitorii înveşmîntaţi oriental întinseră pe jos nenumărate perne, aduseră cafele şi narghilele turceşti, serviră lichioruri, dulceţuri şi stupefiante. Lui Somestone gîndurile îi zburară la Morella, iar vraja decorului improvizat îi accentuă nostalgicele sentimente.

În acest timp, Mc Croak îl văzu pe Ravis cum se apropie de vitrina cu revolvere, aflată îndărătul fotoliului în care stătea răsturnat Somestone. Regele fermoarelor scoase nonşalant o minusculă armă feminină, care îi încăpea bine în palma-i mare, o aruncă scurt în aer, de cîteva ori, cu gesturi reflexe şi, fără s-o pună înapoi, se apropie de Somestone. Curios, Mc Croak se furişă în vecinătatea celor doi. Apucă să audă următorul schimb de cuvinte:

— Ai un Cadillac grozav!

— Găseşti? făcu distrat celălalt, abia întorcîndu-se.

— Cred şi eu! îl cunoaşte toată America.

Şi continuînd să se joace cu arma, Ravis spuse numărul limuzinei. Dar sticlirea revolverului în clarobscurul încăperii nu fu observată decît de Mc Croak. Somestone părea atît de absorbit de gîndurile lui, încît nici măcar nu răspunse. Totuşi, întrebarea care i-a fost adresată l-a smuls din visare:

— Acum cîteva luni, maşina dumitale a făcut o vizită la vila ocupată de doamna Morella Snowland…

— Din păcate! răspunse zîmbind miliardarul.

— Cum adică?

— Din păcate doar maşina mea a făcut această vizită. Or, am auzit că doamna Snowland este o admirabilă actriţă…

În momentul acela îşi făcu apariţia dansatoarea. Manuelle de Sicomard era o franţuzoaică născută sau crescută într-una dintre fostele colonii franceze din Asia de sud-est şi care, după ce cucerise Parisul, îşi pusese în cap să uimească şi New York-ul cu dansurile ei orientale. Amfitrionul anunţă începerea unui dans ritual indian. Invizibila orchestră porni să reverse tînguitoare şi lente acorduri. Înfăşurată în grele veşminte de brocart, cu podoabe de aur şi jad, dansatoarea făcea impresia unei foarte tinere preotese din sanctuarul lui Kali. I se vedeau doar capul pînă sub bărbie, braţele pînă la cot şi degetele picioarelor desculţe; restul trupului îi era ascuns sub vălurile hieratice ale stiharului. Părul arămiu se pierdea la spate într-o coafură savantă, prinsă de un fluture de briliante; pielea îi era catifelată şi bronzată. Pe faţa ei se amesteca frumuseţea austeră a unei femei din nordul Franţei cu nu se ştie ce stranii trăsături exotice; ochii negri, uşor aduşi în sus, cu priviri încărcate de o tainică voluptate, dădeau poate figurii acel aer neeorupean. Peste gura mică, dar cu buze pline, flutura un imperceptibil surîs de sfinx… Asistenţa păru cucerită. Chiar şi Allen Ravis uită de răspunsul pe care-l aştepta de la Somestone. Mc Croak uită şi el de afaceri şi se cufundă în contemplarea volutelor ample descrise de dansatoare. Legănările, răsucirile, şerpuirile sînt tăcute şi moi, ca ale unei fiinţe în somn. Ritmul muzicii devine mai repede, mai apăsat, mai obsedant. Mişcările femeii se fac şi ele mai iuţi. Faldurile îmbrăcăminţii luate de vîrtej se dau fîşîind deoparte, dezgolind o pulpă sculpturală.

Şi deodată, cu un gest violent, vestala, ce păruse pînă atunci adormită, îşi lepădă stiharul şi rămase înveşmîntată într-o rochie de mătase cafenie, cu ciudate

arabescuri stacojii. De astă dată, un picior îi e gol şi un umăr. Totuşi privirile ei sînt serioase şi calme, contrastînd cu unduirile feline, languroase ale corpului. Lumina violacee care se cernea misterioasă îşi schimbă treptat culoarea, făcîndu-se albăstrie. Ca şi cînd ar fi ascultat de nepătrunse legi cromatice, melodia îşi modifică la rîndu-i modulaţiile, înteţindu-şi ritmul, iar baiadera, ale cărei mişcări erau zăticnite de rochia prea strîmtă, şi-o smulse, în timp ce în ochi îi pîlpîiră focuri ciudate.

Acum dansa aproape goală, învăluită doar de-o vaporoasă ţesătură. Buzele-i tremurau, dar peste chip îi plutea un aer de înspăimîntată candoare. Abia atunci îşi dădură cu toţii seama cît de frumoasă era domnişoara de Sicomard. Murmure de admiraţie electrizară pe spectatori cînd în mîinile dansatoarei sticli fără de veste cîte un pumnal şi cînd, în această sălbatică luptă a junglei, vîrful unuia dintre junghere, abătîndu-se vijelios asupra propriului ei piept, sfîşie muselina prin care ţîşniră sînii.

Părînd a nu gusta arta şi farmecele domnişoarei de Sicomard, Jerome Somestone era singurul spectator ce-o privea plictisit. „Ce copilăroşi! îşi spunea el. Această dansatoare nu etalează în definitiv decît acelaşi răsuflat *strip-tease* pe care-l poţi vedea în orice local de noapte. Numai că în loc să fie burlescă, atmosfera este sacră. Şi cu acest biet simulacru, vicleana şi-a şi asigurat succesul. Nu degeaba unii se miră de noi că mîncăm cîrnaţi de Virginia cu sos de mentă şi garnitură de ananas, în timp ce înghiţim o ciocolată fierbinte.“

Imediat după spectacol, Jerome părăsi banchetul invocînd o migrenă. Migrena era în realitate mister Allen Ravis.

Deşi se poate spune că într-un anumit domeniu avea acelaşi gust cu rivalul său sentimental, Somestone detesta totuşi prezenţa acestuia. Desigur că nu se temea de el cînd îl ştia la distanţă, dar de aproape

„ihneumonul“ îi provoca o senzaţie fizică de nelinişte şi repulsie. Altceva era cu Dutch, aflat ca şi captiv în Nevada şi pe care avea să-l expedieze în spaţiile siderale. „Regele fermoarelor“ era o brută în libertate, un individ dezgustător… Şi cînd te gîndeşti că biata Morella trebuia să aibă de-a face cu el!

În vreme ce se întorcea acasă, Jerome simţi o dorinţă irezistibilă s-o vadă în sfîrşit pe Morella. Ultima oară îi scrisese că se vor întîlni într-o lună, socotind că pînă atunci îl va regăsi pe Dutch. Între timp, îşi dăduse seama că realizarea lui „Spright“ era mai dificilă decît socotise la început. În plus, era îngrijorat şi din pricina creditelor de care avea nevoie.

Astfel s-a făcut că întîlnirea cu Morella se tărăgăna mai mult decît dorise. Cu două zile în urmă primise chiar o scrisoare ce exprima limpede supărarea Morellei:

„… E cu neputinţă să-mi imaginez că, dacă ai fi dorit, n-ai fi putut afla prilejul de a ne întîlni… Am impresia că îţi regreţi entuziasmul de o clipă şi acum nu ştii cum să dai înapoi în mod delicat… Nu mai pot avea răbdare, deoarece R. a devenit bănuitor, şi aceasta tocmai din pricina unei imprudenţe a dumitale… Vreau să-ţi înapoiez personal banii pe care mi i-ai dat. Dacă nici acum nu voi reuşi să te văd, îi voi depune în contul dumitale, şi cu asta te voi absolvi de orice obligaţie. În caz că totuşi doreşti să ne întîlnim, precizează-mi tot post-restant ziua, ora şi locul de unde mă vei lua. E preferabil să vii cu o maşină de piaţă, închisă şi capabilă să lase în urmă orice urmăritor…“

Pentru a o împăca, îi trimitea regulat un cec pe numele ei. Dar scrisorile actriţei deveniseră tot mai insistente. Scria că are de gînd să-i dea îndărăt banii. Dar n-ar fi avut decît să-i înapoieze cecurile. Totuşi nu i le înapoiase, ceea ce dovedea că într-adevăr voia să-l vadă, conchise Jerome cuprins de o juvenilă bucurie. De astă dată era hotărît: înainte de a se duce în Nevada se

va abate prin California.

„Nebunii bătrîni sînt mai nebuni decît cei tineri."

LA ROCHEFOUCAULD: ***„Reflecţii morale" CDXLIV***

Întîlnirea a avut loc la Los Angeles şi s-a desfăşurat în stilul romantismului senzaţional, cu care sînt deprinşi eroii trepidanţi ai anumitor filme.

La întretăierea lui Spring Street cu Fifth, artista se urcă într-un taxi al cărui număr îi fusese comunicat. Înăuntru o aştepta Jerome. Maşina, care avea storurile trase, demară imediat şi, după ce coti de vreo douăzeci de ori, se pierdu în mare viteză pe autoruta ce ducea la Santa Barbara.

Dacă ar fi dat la o parte storul ferestrei din spate, Jerome ar fi putut zări o motocicletă care, în ciuda tuturor ocolurilor făcute de maşină, continua să gonească în urma ei. Pe Somestone însă nu-l interesa că erau „filaţi". Avusese grijă să-şi ia din vreme unele măsuri.

În trena urmăritorului venea un turism, al cărui conducător, după o duzină de avenuuri ocolite, îşi dădu seama că motocicleta se ţinea scai de taxi. Abia atunci turismul îşi lăsă „prada" şi se opri pe o stradă laterală. De acolo, semnalmentele „spionului" fură radiotelefonate şoferului unui Willys aflat la începutul autorutei. De-a lungul acesteia, dubla urmărire se dezlănţui într-un tempo vertiginos.

Şoseaua se întindea dreaptă mile întregi. Motociclistul, care nu bănuia că este el însuşi ţinut sub observaţie, gonea la cîteva sute de iarzi în spatele taxiului. La un moment dat, cînd în jurul lor nu se vedea ţipenie de om, Willys-ul îşi mări viteza şi apropiindu-se tangenţial de motocicletă, o făcu să se dea de mai multe ori peste cap…

În acest timp, în taxi, Jerome asculta mustrările Morellei:

— Ţi-am adus banii! şi-i puse pe genunchi pachetul de cecuri.

Jerome îi cîntări în mînă, rîse şi o întrebă:

— De ce ţii să mă jigneşti?

— Nu doresc acest lucru…

— Atunci?

— Poate că intenţia dumitale n-a fost rea, totuşi procedeul la care ai recurs a avut pentru mine cele mai nefaste consecinţe.

— Nu vrei să fii mai clară?

— De ce i-ai dat lui Dutch Learmonth Cadillac-ul dumitale ca să vină la mine?

— Mai întîi, habar n-aveam pe unde vrea să se plimbe cu maşina mea, iar apoi parcă auzisem că-l iubeşti…

Morella se întoarse spre Jerome. Îl văzu zîmbind cu candoare.

— Parcă ştiai că sînt pe cale să mă căsătoresc cu Allen Ravis… El concepe dragostea în felul satrapilor perşi. Cum a aflat că am primit vizita limuzinei dumitale a luat foc…

— Dar de conducătorul limuzinei n-a avut nimic de spus?

— Crede că eşti dumneata.

— Da?!

„Oare îl mai iubeşte pe Dutch? se întrebă Jerome. Dar poate că nu l-a iubit niciodată.“

— Ce crezi însă că ar putea spune mister Ravis dacă ar afla că de fapt maşina nu m-a adus pe mine…

— Dacă eşti prieten cu Dutch, ştii foarte bine că bietul băiat a plecat de la mine cam plouat… Dar apropo, unde-i acum? Mi-a declarat că are de gînd să zboare în stele…

„Ce-ar zice de i-aş spune că într-adevăr a plecat spre aştri? reflectă Jerome. În orice caz, nu strică s-o încerc

pînă la capăt.“

— Şi n-a minţit. În clipa asta se găseşte la milioane de mile de Pămînt.

— Glumeşti?! făcu neîncrezătoare Morella.

— Cîtuşi de puţin… Într-o zi aş putea să-ţi dau prilejul să discuţi cu el prin radio… Vrei?

— Nu! răspunse ea cu promptitudine, întrucît i se păruse că înţelege unde bătea Somestone. Ce-a fost între noi s-a încheiat; altminteri nici n-ar fi făcut nebunia asta…

— Aşadar, l-ai ales definitiv pe Ravis…

— L-am ales, dar ai intervenit dumneata. Pînă la incidentul de acum o lună, nădăjduiam că voi avea parte de un bărbat care-mi va da securitatea, confortul şi o situaţie socială. Din cauza dumitale însă, căci eu n-aş fi provocat niciodată un asemenea conflict, am priceput că Allen e un om brutal, gelos pînă la crimă, lipsit de orice delicateţe sufletească…

— E regretabil că ai înţeles acest lucru atît de tîrziu… replică Jerome. Oricum, merit oarecare recunoştinţă. Fără să vreau, ţi-am prilejuit o revelaţie… Cu două luni în urmă, dacă ţi l-ar fi zugrăvit cineva pe Ravis aşa cum îl vezi astăzi, ai fi spus că-l bîrfeşte… în schimb, acum…

Morella însă nu se grăbi de loc să-i mulţumească pentru pomenita revelaţie:

— În schimb, acum va trebui să convieţuiesc cu o deziluzie…

— Cine te sileşte?

— Nu cred că în viaţă poate fi atinsă perfecţiunea. Tot talentul constă în a-ţi da iluzia desăvîrşirii… Şi cum Jerome încercă să protesteze, ea îl strînse de braţ şi continuă: … şi de a îndepărta cît mai mult posibil termenul dezamăgirii.

— Un fleac însă a fost de ajuns ca să evapore de pe chipul lui Ravis aburul aşa-zisei vrăji.

— Mă întreb dacă alţii ar fi rezistat mai mult… De un an, de cînd mă cunoaşte, mi-a satisfăcut orice capriciu,

cu o mărinimie fără margini şi fără ostentaţie. Singurul lucru pe care mi-l cerea e să mă decid să-i devin soţie…

„Să fie asta o ofertă?“ şi faptul că era pus deodată în situaţia de a se hotărî îl umplu pe Jerome de nelinişte. Dorea ca femeia de lîngă el să-i devină iubită, chiar soţie, dar „Năluca“ lui încă nerealizată îl împiedica să se decidă. De aceea se feri să dea un răspuns clar propunerii făcute aluziv:

— Te îndoieşti că alţii ar fi rezistat mai mult?! Din aceştia alţii fac parte şi eu. Deci mă acuzi direct. Ei bine, află că iubirea mea se bucură de harul longevităţii… Mă pot lega să-ţi satisfac orice dorinţă, dar, spre deosebire de neghiobul de Ravis, nu vreau, neapărat, să te ţin legată de cătuşele căsătoriei…

Cu greu reuşi Morella să-şi ascundă nemulţumirea. În definitiv, ceea ce o interesa pe ea era tocmai căsătoria cu bogătaşul Somestone.

Socotind pesemne că vorbele lui fuseseră îndestul de convingătoare, Jerome depuse pachetul de cecuri pe genunchii însoţitoarei sale şi petrecîndu-şi braţul pe după gîtul ei, încercă s-o sărute. Morella îi alunecă însă din strînsoare ca o zvîrlugă şi-i spuse încruntată doar atît:

— Du-mă îndărăt!

— De ce te-ai supărat? o întrebă el.

— Va să zică de asta mi-ai dat banii?!

— Ce legătură au banii cu dorinţa mea de a te săruta? se apără el cu un aer de sinceră mirare.

— Ba da, banii au o legătură, spuse ea cu o voce venită parcă din adînc. Mi i-ai dat ca să mă legi.

— Iartă-mă, dar nu-nţeleg ce spui. Aş minţi dacă n-aş recunoaşte că vreau să te leg de mine. Dar niciodată nu m-am gîndit că aş putea-o face cu bani. Ţi i-am dat doar de plăcerea de a ţi-i da…

Morella îl privi surprinsă, bănuitor, cum priveşte un copil o prestidigitaţie făcută de un om mare. Toată experienţa ei de viaţă o împingea să-şi dea seama că

vorbele lui Somestone contravin realităţii: cam tot ce exista în jurul ei era o marfă, ea însăşi era o marfă, şi toate mărfurile puteau fi procurate cu bani. Cînd, fată săracă, fusese luată de prinţul Smerdinski, măritişul acesta însemna în ochii ei bani, cînd Allen Ravis îi pusese la dispoziţie o vilă splendidă, bijuterii şi toalete, acestea însemnau de asemenea bani, lucru pe care de altfel „regele fermoarelor“ nici nu-l nega.

Desigur că-i era lehamite să se lase iubită de Ravis, dar asta era viaţa, iar în ochii ei purtarea lui era aproape cinstită, în orice caz reală. Şi iată că bărbatul de lîngă ea îi debitează o poveste despre bani aruncaţi de plăcere. „Minte!“ gîndi cu necaz, căci i se părea că Somestone vrea să-şi bată joc. Privirile lui erau însă nevinovate, drăgăstoase, blînde şi contrariate. „Oricum, ar fi nostim să fie adevărat!“ îşi spuse Morella, înduioşîndu-se singură ca la dulcile filme cu happy-end. Şi o şi mai aprigă dorinţă o cuprinse de a deveni doamna Somestone. La urma urmei n-avea nici un interes să se despartă supăraţi: el e doar un om atît de ocupat şi te pomeneşti că se-ndrăgosteşte de alta.

Jerome se uită la Morella şi se bucură observînd pe faţa ei cum se iveşte un surîs.

— Draga mea, reluă el cu dezinvoltura unui senior, amîndoi sîntem atît de bogaţi, încît ne putem îngădui unele capricii. Eu am destul de mulţi bani ca să-ţi dau fără să aştept nimic de la tine, iar tu eşti prea de tot frumoasă ca să nu te laşi sărutată şi fără bani.

Această amabilă formulă de compromis o făcu să rîdă ca de o glumă şi, ca semn că a înţeles năstruşnica teorie, Morella îşi întinse graţios şi filial fruntea spre buzele miliardarului. După ce Somestone îşi încasă înfiorat şi vesel voalatul aconto pe care Morella i-l oferise de bunăvoie, ea se aşeză cuminte la locul ei şi spuse energic:

— Acum du-mă, te rog, înapoi!

*

Ravis nu era în apele lui: stătea posomorît în faţa marii ferestre a cabinetului aflat la al 27-lea etaj şi privea în tăcere cum cădea crepusculul peste tentaculara metropolă… „Ce naiba i-a căşunat boului ăla de Jenkis să crape tocmai pe autoruta de la Santa Barbara! îşi spunea „regele fermoarelor“. Foarte ciudat! Îl trimisesem cu motocicleta în urmărirea Morellei, iar dobitocului i-a trăsnit să-şi rupă gîtul! Şi totuşi detectivii mi-au spus că actriţa n-a fost văzută la vila lui Somestone. Mai mult încă, ea s-a întors acasă foarte devreme. Atunci de ce-o pornise nemernicul de Jenkis spre Santa Barbara?… Ceva nu era în regulă în povestea asta.“

Gelozia accelera violenţa naturală a lui Ravis, care simţea că se sufocă de furie. Cu intuiţia lui de om uns cu toate unsorile, Allen era convins că detectivii săi se înşelau şi că Morella s-a întîlnit totuşi cu Somestone. Atunci i-a venit acea idee teribilă, ce-l va obseda ani de-a rîndul şi a cărei înfăptuire avea să-l coste pe rivalul său atît de scump.

Cînd se linişti, Ravis reflectă la amănuntele planului său. Ştia că punctul vital al cercetărilor lui Somestone se află la Fortul Saddle, dar mai ştia că acesta era o cetate inexpugnabilă. Exista totuşi un om pentru care cele mai blindate ziduri deveneau penetrabile. Omul se numea Milton Cummings, iar Ravis îl cunoştea din tinereţe. Spre deosebire însă de Allen, Cummings nu făcuse „carieră“. Practica de treizeci de ani aceeaşi meserie obscură de comis-voiajor, îndărătul căreia învîrtea însă unele afaceri cudate, înţelese doar de el şi de cei ce-l finanţau. Sub aspectul său de mic-burghez de treabă se ascundea un genial detectiv particular. Se pricepea să iscodească, să tragă de limbă şi să dea de capătul celor mai întunecate secrete. Lucra rar, dar eficace şi cu toate că pentru serviciile aduse pretindea bani grei, aceştia nu păreau prea mulţi în raport cu profitul clientului. Cei care-l

cunoşteau pe Cummings se şi mirau de lipsa lui de ambiţie. De vină era poate şi faptul că era cocoşat. Altminteri însă prietenii săi îl socoteau un ins modest, cumpătat şi extrem de prudent, dovadă că niciodată n-avusese de-a face cu poliţia.

Chemat de Ravis, Cummings nu întîrzie să-I viziteze.

În ciuda cocoaşei lui, n-avea de loc aerul unui infirm.

— Ce mai faci, *humped devil*?! îl întîmpină bucuros Ravis. „Drac cocoşat'" – aşa-i spuneau lui Milton prietenii, cu o brutală admiraţie.

— Te-ai cuminţit, oftă musafirul, rotindu-şi privirile prin cabinetul elegant al „regelui fermoarelor". Ne vedem tot mai rar.

— Bea acest *zombie*[39], rîse gazda. O să-ţi placă. E după o reţetă care m-a costat 500 de dolari. Şi acum ascultă-mă…

*

„Sînt nimeni! Tu cine eşti?
Eşti nimeni şi tu?
Sîntem deci doi – nu zi nimic!
Ne vor goni, o ştii!"

EMILY DICKINSON[40]

Cu cîţiva ani în urmă, încercarea unui avion supersonic sau exerciţiul la centrifugă însemnau pentru Dutch aproape fericirea. Acum însă, cînd în fiecare zi trecea prin cele mai dificile probe, nu-l mai ispitea acest *thrill.* Poate era oboseala provocată de severul program de la Fortul Saddle. Totuşi, noua lui stare de spirit izvora

---

39 *Zombie* — cocteil american preparat din şapte specii de rom *(n. r.).*

40 Emily Diekinson, poetă americană (1830—1886) ***(n. r.).***

mai curînd din dorinţa unui *thrill* mai înalt: evadarea în Cosmos. Faţă de acest ideal, copleşitorul antrenament părea un lucru mărunt şi plictisitor, dar Dutch îl suporta cu inima uşoară, deoarece ştia că era necesar zborului său.

Într-un fel paradoxal, acest american însingurat şi căutător al supremei evadări tăinuia un dor de oameni pe care nu şi-l mărturisea nici sieşi. Numai că oamenii de la Fortul Saddle erau foarte ocupaţi, în schimb, în timpul lor liber, fie se duceau în orăşelele din apropiere unde chefuiau sau pur şi simplu se „încărcau" cu alcool (ceea ce pe Dutch nu-l atrăgea), fie rămîneau la bază unde studiau, citeau cărţi poliţiste şi ascultau muzică. Dar şi dintre aceştia din urmă prea puţini simţeau nevoia să lege prietenii. Aşa că, deşi mai discuta uneori despre jaz cu un tînăr inginer, Dutch nu-şi putea alunga profundul simţămînt de solitudine.

Un incident avea să catalizeze apropierea lui Learmonth de unii dintre cei ce lucrau la Fortul Saddle.

Într-o duminică dimineaţă, observînd în micul parc al bazei o agitaţie neobişnuită, Dutch se apropie, atras mai ales de faptul că recunoscuse glasul profesorului său de astronomie. În timp ce-şi făcea loc prin mulţime, îl auzi pe Walton ţipînd ca scos din minţi:

— Doar ai pierdut pariul… Adu-ţi aminte!

Cel pe care-l bruftuia Walton îşi ţinea capul în piept şi sta rezemat de un gard scund de piatră. Se lăsase mult pe spate, aşa încît îi făcu lui Dutch impresia că era speriat de vociferările celuilalt. Omul răspunse ceva pe un ton scăzut, iar cuvintele-i fură acoperite de rumoare.

— Ai pierdut pariul! strigă Walton. Cum îmi poţi pretinde una ca asta?

— Ce s-a-ntîmplat? întrebă aviatorul pe careva de lîngă el.

— Au făcut un pariu, şi Shortlidge îi cere să meargă în patru labe.

— Hai, fără mofturi! mîrîi domol Shortlidge, ridicîndu-

şi capul. Nasul turtit îi crea o mutră de mops rău. Plăteşte-ţi rămăşagul!

Walton avea o alură jalnică. Ar fi şters-o dacă n-ar fi fost înconjurat de atîţia oameni care urmăreau curioşi sau amuzaţi spectacolul. Nu-i dădea însă mîna nici să asculte îndemnul lui Shortlidge.

Părea un iepure paralizat de privirile unui şarpe, singura reacţie fiindu-i o desperată arguţie:

— Ai susţinut că în stelele din clasa M există tehneţiu, iar eu ţi-am spus că de fapt e vorba de stelele din clasa S. E o…

— O încurci, îl întrerupse mopsul. Lucrurile s-au întîmplat tocmai de-a-ndoaselea.

— Dar e imposibil, se adresă Walton mai mult celor strînşi în jurul său. Sînt astronom. E o chestiune elementară.

— Aha, ripostă celălalt, fără să-i pese că se contrazice. Va să zică erai sigur şi ai vrut să-ţi baţi joc…

— O să fie o panoramă grozavă, rîse lîngă Dutch cineva. În fiecare sîmbătă Shortlidge ăsta se-mbată ca un porc. Duminica e mahmur şi ca să se-nvioreze scorneşte cîte ceva.

— Cu ce se ocupă? întrebă Dutch.

— E inginer. La motoare. Se pricepe al naibii. Dar se-mbată mereu şi totdeauna iese cu bătaie. Noi, care-l cunoaştem, îl cam ocolim, dar profesoraşul i-a căzut în laţ.

În acest timp, beţivanul, continuînd să stea tolănit pe gardul de piatră, îşi mişca din cînd în cînd piciorul drept, de parcă l-ar fi apostrofat pe Walton.

— Uiţi că te-am prevenit, bîigui acesta, că e vorba de o greşeală, că nu-i vorba de clasa S, ci de clasa M… adică, pardon, invers…

Şi cu ochii săi de miop se uită pierdut la cei de faţă. Stîngăcia lui Walton îi făcu pe mulţi să rîdă. Toţi erau convinşi că dreptatea-i de partea lui, dar nimeni nu schiţă un gest de simpatie.

— După ce-ai încercat să-ţi baţi joc de mine, acum îndrăzneşti să mă faci şi mincinos!?

Shortlidge avea ochii injectaţi, de alcoolic. În plus abia îşi articula cuvintele, ceea ce le făcea şi mai ameninţătoare.

— Uiţi!? îngăimă victima.

— Ai martori? De nu, în patru labe, cum ne-a fost tocmeala!

Şi cu piciorul descrise un gest poruncitor.

— Dar nici măcar n-am avut eu ideea asta idioată! scînci aiurit Walton.

— Idioată! urlă pentru prima oară mopsul şi se ridică.

Walton se întoarse şi voi s-o şteargă. Spre ghinionul său, nu putu străbate mulţimea înainte ca adversarul său să-l înşface de haină. Cercul se reînchise în jurul lor. Shortlidge prinse a-şi zgîlţîi violent prada, care, se vedea bine, încremenise de spaimă.

Din rîndurile privitorilor se auziră murmure dezaprobatoare. La început jocul îi amuzase, dar acum nu le mai plăcea.

— Nu fi brutal, te rog! imploră Walton.

Unii au rîs din nou; alţii îi strigară lui Shortlidge să înceteze. Nimeni însă n-avea chef să intervină.

— Ochelarii mei! ţipă bietul profesor.

Surprins, mopsul slăbi un moment strînsoarea, iar Walton se repezi să-şi ridice ochelarii. N-apucă totuşi să şi-i apuce, deoarece beţivanul îl îmbrînci la pămînt.

— Şi acum, în patru labe!

Atunci, spre mirarea tuturora, Dutch se plecă, luă de pe jos ochelarii şi i-i aruncă lui Walton. O clipă după aceea, cu rapiditatea unui jucător de rugbi, aviatorul se postă în faţa lui Shortlidge, şi-l întrebă liniştit:

— De ce eşti brutal?

Era exact ceea ce dorea mulţimea.

— De ce eşti brutal, Shortlidge? prinseră mai mulţi din zbor aceste cuvinte care adineaori stîrniseră ilaritate.

— Lasă-mă să-mi văd de treburi! mîrîi oarecum descumpănit omul cu nasul spart.

— Te las, dar mai întîi să spui de ce eşti brutal.

Shortlidge era cu un cap mai mic decît Dutch, dar părea să aibă o forţă herculeană.

— De ce eşti brutal? ţipă deodată ascuţit Walton.

— De ce eşti brutal? îi ţinu isonul mulţimea.

Dutch se uită la figura de mops cu ochii înroşiţi de furie şi o clipă se înfioră. Shortlidge privi ochii reci ai aviatorului şi înţelese că pînă la urmă va trebui să-l bată şi pe acesta. Mai avu atîta stăpînire de sine ca să încerce a-l ocoli. Dar Dutch i se puse din nou în drum.

— Dă-mi pace! scrîşni mopsul.

— Te las, dar mai întîi răspunde la întrebarea oamenilor.

Shortlidge îşi pierdu răbdarea şi voi să-l dea la o parte pe Dutch. Acesta era însă bine înfipt cu picioarele pe pămînt şi cu un *parryng* nu prea puternic îi abătu mişcarea.

— Shortlidge, strigă cineva, scrie în contractul tău că poţi umbla în patru labe?

Această remarcă şi rîsetele care o întovărăşiseră îl dezmeticiră puţin pe mops. Ca turbat, intră în Dutch. Braţul acestuia era însă foarte lung şi-l ţinu la respect.

— Fii atent, Dutch! se auzi glasul cuiva. A fost campion de box.

Dutch însă nu era atent: se înfierbîntase şi el. Cu toată priceperea adversarului său, izbuti să-i aplice un teribil *chop* de dreapta, care-l întoarse cu 45 de grade.

— Bravo! urlă un privitor entuziasmat. Fă-l să danseze!

Dutch auzi acest sfat şi-l văzu pe mops stînd în profil, ameţit încă de *chop*-ul încasat. Fulgerător îşi luă avînt şi, zvîcnindu-şi piciorul, izbi cu toate puterile în dosul lui Shortildge, folosind o lovitură pe care specialiştii o numesc „cu şiretul plin“. Omul căzu grămadă la pămînt, spre încîntarea tuturor celor de faţă.

Totul fusese desigur o nebunie. Mopsul era totuşi un boxer încercat. Cînd reluară lupta, nu-i fu prea greu să-l facă pe Dutch *knock-out.* Dar toate simpatiile se îndreptară spre cel învins.

Somestone l-a chemat apoi la el pe Dutch, ca să-i dea un avertisment serios. Se şi gîndise ce avea să-i spună: „Learmonth, n-am nevoie de scandalagii". Văzîndu-l însă pe aviator cu ochiul învineţit şi faţa umflată, lui Somestone îi trecu o bună parte din supărare. Îi făcea plăcere că nărăvaşul său supus fusese snopit de Shortlidge. Şi înainte ca boss-ul să-şi înceapă „rechizitoriul", Dutch spuse pe un ton ferm:

— Domnule Somestone, dacă pînă în 24 de ore mai există la Fortul Saddle imbecilul acela, voi fi silit să părăsesc eu baza.

— Un ultimatum? făcu Somestone privind ca fermecat haloul violet al ochiului lui Dutch. Nu te-ai gîndit că, în cele din urmă, plictisit de toate încurcăturile pe care mi le pricinuieşti, s-ar putea să accept despărţirea de tine?

Stilul era optativ, precaut: mai avea nevoie de Learmonth.

— Bine, dacă socoteşti că este în interesul dumitale ca brute ca Shortlidge să-ţi bată oamenii în fiecare duminică, te priveşte. Eu nu mai am ce căuta aici.

— Am impresia că te-a cam zdruncinat antrenamentul, spuse în silă Somestone, deviind discuţia. Dutch îl măsură cu răceală şi-i zise cu părere de rău:

— Ce păcat că tocmai prin dumneata am vrut să zbor spre stele!

— Nu-nţeleg…

— Nu m-am plîns că-mi risc viaţa. Dar există un mod de a da celui ce acceptă primejdia sentimentul că săvîrşeşte o acţiune nobilă. Dumneata n-ai dorit să-mi creezi această stare de spirit.

Riposta demnă şi stăpînită a lui Dutch îl irită pe miliardar mai mult decît o ieşire violentă. Răspunse

reţinîndu-şi mînia, dar în felul acesta dezvăluindu-şi cu mai multă putere cinismul:

— Te lăudai că eşti făcut pentru viteză. Eu îţi dau prilejul să intri într-un proiectil şi să zbori spre stele. Chiar dacă crăpi, trebuie să-mi rămîi recunoscător. Şi ca să atenueze efectul vorbelor sale, Somestone adăugă: N-ai însă grijă! Nu vei crăpa. Riscul cel mare îl am eu. Am vîrît în „Spright“ miliarde de dolari. Asta te poate linişti. N-am de gînd să-i arunc în neant!

A doua zi, Shortlidge îşi făcu catrafusele şi părăsi baza. În realitate, Somestone îl transfera la o altă întreprindere a sa. În felul acesta îi satisfăcea pe toţi.

Lui Dutch însă, după discuţia cu Somestone, singurătatea i se păru şi mai adîncă. Simţea că trebuie să evadeze din existenţa lui de pînă atunci. Aşa îşi întoarse el privirile spre oamenii simpli ai bazei. La început nu-i observase.

Mulţimea cursurilor, exerciţiile epuizante îl absorbiseră atît de mult, încît orele de libertate şi le petrecea în general prin împrejurimi.

La sfîrşitul acelei săptămîni se hotărî să meargă la vreo două mile spre vest de Fortul Saddle, unde auzise că ar exista într-o regiune pustie un „munte care cîntă“. Cînd ajunse la locul ce-i fusese indicat, se văzu în faţa unei prelungi dune de nisip, înaltă de o sută de picioare. Vîntul bătea tărişor, iar duna îşi schimba necontenit forma după el şi într-adevăr „cînta“: spre Dutch adia o melodie stîrnită parcă de nenumărate viori şi flaute. Deodată, pe fondul acestui vuiet înalt şi amplu, apăru un murmur nou. Era un glas de bariton, cald, învăluitor, străbătut de o profundă tristeţe. Fără nici o îndoială că era vocea unui negru. Numai un negru poate să concentreze în vibraţiile gîtlejului său atîta durere şi să facă din mineralele şi văzduhul ce-l înconjură supuse acompaniatoare ale mîhnirii. „Aşa trebuie să fi fost Orfeu – îi trecu prin minte lui Dutch. Ca o harfă eolină…“ Şi

cum i se întîmpla uneori, straniile impresii ce-l împresurau i se transformară într-un crîmpei de poezie:

… *O harfă parcă sînt, dar cine e Orfeu?…*

Ca vrăjit, Dutch uită de orice gînd şi merse condus de sunete în căutarea omului care cînta. Într- adevăr era un muncitor negru. Stătea culcat pe coasta acelui dîmb. Era îmbrăcat într-o salopetă cenuşie de doc, curată şi elegant croită, ca un costum de seară. Îşi pusese sub el o mică foaie de cort, ca să nu se umple de nisip. Nu-l simţise pe Dutch – ce se apropiase dindărătul povîrnişului – şi parcă se dăruia cu totul cîntecului său. Un picior îi era întins, iar celălalt îndoit, mîna stîngă îi căzuse moale, cu palma în sus ca un căuş, iar cu dreapta mîngîia auritele muchii ale unei cărţi.

Omul cînta. Dutch strigă: „Hallo!“ şi veni lîngă el. În aer nu mai rămăsese decît îngînarea dunei înfiorate de vînt. Vuietul acela se rostogolea ca la început, fără de sfîrşit şi totuşi într-un fel nou, de parcă ar mai fi păstrat în undele lui amintirea timbrului omenesc.

Negrul se uită cu o expresie vagă la noul venit. Avea o privire înceţoşată ca a cuiva smuls dintr-un vis. Murmură „Hallo“ şi dădu să se scoale, dar Dutch îl opri împingîndu-l de umăr şi se trînti alături.

— Iartă-mă! îi spuse. N-ar fi trebuit să te supăr. Dar ai cîntat foarte frumos şi am simţit nevoia să te cunosc.

— Sînt frumoase cîntecele noastre, zise negrul, ca şi cînd ar fi vrut să găsească o scuză.

Era un bărbat în jurul a 45 de ani, cu părul creţ năpădit de fire albe, cu ochii căprii, inteligenţi şi gravi. Faţa-i suptă, osoasă, brăzdată de riduri mărunte părea, obosită şi chinuită de o boală sau de o mare mîhnire.

— Dutch Learmonth, se recomandă aviatorul şi-şi întinse mîna.

— Gus Turner, răspunse negrul, strîngînd zdravăn mîna venită spre el. Apoi cu un gest îl invită pe Dutch să

ia loc pe foaia de cort. Sînt fel de fel de gîngănii pe-aici, îi explică.

Prelata era lungă, dar îngustă. Ca să stea amîndoi pe ea, se aşezară spate-n spate. Începură să discute, fără să se privească:

— Nu vrei să mai cînţi?

Turner răspunse laconic, plictisit:

— Nu, nu mai vreau.

„Hotărît, nu eşti în apele tale, gîndi Dutch. Dar nu-i nimic! O să-ţi treacă. Însuşi faptul că ţi-ai permis această sinceritate brutală e un semn bun."

— Vrei să plec?

— Nu, rămîi!

Glasul lui Turner era blînd, dar indiferent.

— Poate că totuşi ţii să rămîi singur.

Faţa negrului se lumină fugarnic într-un zîmbet, dar spuse pe un ton neutru:

— Nu ţin neapărat. De altfel, dacă aş fi dorit asta, nu ţi-aş fi dat o parte din prelată.

Dutch zîmbi şi el pentru sine.

— Aşa-i! Apoi întrebă: îmi îngădui să văd ce citeşti? Gus îi întinse peste umăr cartea. Era „Balada temniţei din Reading" de Oscar Wilde. Nu este o lectură prea amuzantă, comentă Dutch.

— Uneori n-ai chef să-ţi înfrunţi tristeţea. Dar anumite cărţi sînt ca un tub ce-ţi drenează rana din suflet.

— E adevărat. Cred că de aceea m-a şi atras songul tău.

Tăcură o vreme, savurînd probabil această neaşteptată, dar reconfortantă solitudine în doi.

*

Prin Gus, Dutch făcu cunoştinţă cu prietenul acestuia, tehnicianul Robert Mangoe. Era un om mai vîrstnic, înalt, blond, simpatic, cu purtări liniştite.

După ce-i fu prezentat, aviatorul îl privi îndelung.

— Cred că ne-am mai văzut undeva, îi zise.

— Imposibil nu e, răspunse amabil Mangoe, dar nu-mi amintesc, deşi de obicei nu uit figurile pe care le-am întîlnit.

— Poate în timpul războiului.

— Nu cred. Eu am făcut războiul cel mare. Dumneata eşti prea tînăr…

— Eşti din Vest, nu-i aşa? îl cercetă Dutch.

— Da, acolo m-am născut.

Mangoe avea într-adevăr limbajul lent al oamenilor din Vest, glasul său puternic parcă era croit pentru întinderile nesfîrşite. De altfel şi el cînta frumos şi tocmai acest lucru îl apropiase de Turner. Adesea cîntau împreună pentru desfătarea lor şi a celorlalţi tovarăşi de muncă.

Aviatorul se împrieteni curînd cu Gus şi Robby. Adesea, ascultînd cîntecele lor, Dutch îşi spunea emoţionat că aceşti doi oameni simpli pe care i-a cunoscut îi sînt dragi ca nişte fraţi. De fapt, întreaga istorie tumultuoasă a Statelor Unite se concentra în acele admirabile creaţii melodice. Gus cunoştea nenumărate songuri şi bluesuri nostalgice sau vesele, melopei ale poporului negru, imnuri luminate de nădejde, ritmuri ameţitoare şi tonice. În schimb, Robby ştia o grămadă de cîntece de cow-boys pline de sevă şi de nerv, ba chiar şi o seamă de vechi balade englezeşti, reluate din secolul al XVIII-lea de barzii anonimi ai Americii.

Odată, pe cînd rătăcea împreună cu Dutch prin pustietăţile din preajma Fortului Saddle, Robert cîntă balada *„Randall my son“;* în ea era vorba de un cavaler otrăvit de iubita lui şi care se întorcea acasă spre a muri în braţele maică-si. Povestea simplă a lui Randall îl mişcă nespus pe Dutch. Pe aripile ei parcă revenea în împărăţia pierdută a copilăriei. Îl cuprinse un dor imens după mama lui, după micuţa şi curajoasa lui mamă pe care o părăsise. A doua zi îi trimise Annei Learmonth o lungă

scrisoare, în care-i spunea că e sănătos, că are planuri magnifice, că poate o va vizita în curînd. Spre îngrijorarea lui Dutch însă, răspunsul la scrisoarea lui întîrzie, şi abia mai tîrziu avea să-şi dea seama de ce.

*

Acum. Dutch se vedea zilnic cu prietenii săi. Cînd aceştia puteau părăsi baza, mergeau împreună la Zotopah sau în vreun alt orăşel din apropiere.

Într-o zi, curînd după istoria cu Shortlidge, pe cînd mergeau la oraş şi rămăseseră în spatele camionului doar ei doi, Dutch avu prilejul să stea mai mult de vorbă cu Robert.

Străbăteau un deşert plin de pietre şi de ierburi roşcate. Din cînd în cînd, de-a lungul şoselei apăreau panouri publicitare de genul: „Vizitaţi ferma cu animale sălbatice: Şerpi. Maimuţe. Coioţi".

— În Nevada, spuse deodată Mangoe, arătînd cu mîna panourile, oamenii se dau în vînt după jivinele astea. Nu-şi dau seama că există altele mai grozave, care ar merita să fie puse în cuşcă.

— La cine te gîndeşti, Robby? îl iscodi zîmbind Dutch.

— Să spunem că la alde Shortlidge şi la alţii ca el… Şi după o tăcere, reluă: în viitor vreau să intru într-o uzină cu un sindicat organizat şi puternic…

Departe, în stînga, văzură gonind o herghelie. Robert privea fascinat, cu nările fremătînde:

— Iubeşti animalele? îl întrebă Dutch.

— La nebunie! M-am născut în apropiere de Twin Falls în Idaho. Pînă la 19 ani am fost cow-boy. Mergeam la marile *rodeos* şi încălecam bidivii nărăvaşi. Apoi mi-am vîrît în cap să învăţ mecanica! Şi am învăţat. Pînă la război am lucrat ca şofer de camion la un mare *ranch.*

Într-o seară de iulie, Mangoe îi spuse lui Turner:

— Ascultă, Gus, săptămîna asta, cînd vom avea zi liberă, am de gînd să te-nvit le un whisky.

— Îmi pare rău, Robby, că n-o să fim împreună, dar săptămîna asta am mult de lucru şi n-o să pot pleca.

— Lasă, bătrîne. O să-ncerc să-ţi aduc aici porţia ta de whisky.

— N-ai să reuşeşti. Ţi-o va confisca la intrare. Dar spune, îl iei şi pe Learmonth cu tine?

— Dacă vrea, desigur.

— Fără îndoială c-o să vrea. Îi vei da lui partea mea de whisky. Pe el n-au să-l controleze.

— O. K.! îl aprobă rîzînd Mangoe.

Dutch primi bucuros această propunere şi, după două zile, plecă împreună cu Robert.

La Zotopah coborîră din camion şi prinseră a străbate strada mare în căutarea unui local mai puţin aglomerat.

Era cald. Trecătorii se înghesuiau în jurul vînzătorilor de îngheţată şi de coca-cola. Dutch cumpără cîteva cornete de *pop-corn.* În copilărie îi plăcea să privească la cărucioarele acelea de sticlă şi să asculte cum, la flacăra unei lămpiţe, coaja floricelelor de porumb sare şi plesneşte.

— Păcănesc ca bombele! zise Mangoe şi-l trase într-un bar de alături.

Se aşezară la singura măsuţă liberă.

Robert făcu un semn barmanului şi comandă:

— Whisky! O sticlă de un *quart,* una de un *pint*[41] şi două pahare. Sticla de un *pint* să fie înfundată.

Chelnerul aduse băutura, Robert o plăti şi-i întinse lui Dutch sticla de jumătate:

— Pe asta ai să i-o duci lui Gus.

Robert umplu paharele, apoi se uită în jurul său după vreun cunoscut, dar nu descoperi decît un vechi aparat de muzică.

— A, să punem în mişcare hardughia asta! propuse el. Fără cîntec, spirtul nu lunecă bine pe gît. Şi apoi poate îi mai acoperă pe ăia… Şi arătă spre o masă alăturată la care se afla un grup de beţivani gălăgioşi.

---

[41] *Quart-ul* — măsură de capacitate = *2 pints =* circa 1,1 l (n.r.).

Robert vîrî cinci cenţi în gura bătrînului *tonomat,* care, după ce mai primi un ghiont prietenesc în burtă, îi îngădui lui Bing Crosby să cînte „Sweet Leilani". Era o melodie veche şi fermecătoare. Lui Dutch îi amintea de anii copilăriei, de războiul care bîntuia pe atunci în lume, de atîtea lucruri şi întîmplări pe care le crezuse pierdute în trecut. Ce curios cum în prezenţa lui Mangoe toate fleacurile dobîndeau patina bărbătească a marilor experienţe. Şi Dutch îşi privi prietenul cu recunoştinţă pentru acele clipe simple şi nepreţuite pe care i le dăruia fără să ştie.

— Să bem, Dutch! hotărî Robert. Noroc!

— Noroc, Robby!

După ce băură, Dutch spuse:

— Aş vrea însă şi eu să aflu ce anume sărbătorim: ziua ta de naştere?

— Da. În 1944, tot într-o zi de 25 iulie, m-am născut a doua oară. Şi de atunci, în fiecare an, beau în cinstea acestui eveniment.

— 25 iulie '44? Franţa?! strigă Dutch şi în minte i se făcu deodată lumină. Spune-mi, Robby, n-ai fost cumva decorat cu „Purple Heart"?

— Ba da! încuviinţă surprins Mangoe. De unde ştii?

În momentul acela de ei se apropie clătinîndu-se şi cîntînd printre sughiţuri unul dintre indivizii beţi de la masa vecină.

— Hello, bă-hîc-ieţi! salută el vesel şi continuă cam pe acelaşi ton: Am auzit că vorbiţi de marea noastră ofensivă din Franţa. Să-nchinăm în cinstea ei!

Şi-şi întinse paharul. Ciocniră cu el.

— Bebeluşilor, îi dezmierdă el. Îmi faceţi plăcerea să mă-nvitaţi să iau loc, nu-i aşa? Şi-i explică lui Robert: Ameţesc repede! Apoi îl rugă pe Dutch: Arde-mi te rog una uşor după ceafă: să-mi revin. Sughiţul ăsta mă scoate din sărite. Se lăsă languros cu bărbia într-o palmă şi se uită tulbure într-un colţ îndepărtat al barului. Ce frumos a fost războiul! oftă el nostalgic.

Privirile lui Dutch şi ale lui Robert se întîlniră scurt, ca într-un ţipăt. Apoi ochii lui Mangoe se făcură nefireşti de mari pe cînd îl întreba pe tipul care se aşezase la masa lor:

— Ia spune, ce-nvîrteai pe vremea ceea?

— Ooh! făcu transportat individul. Atunci era de trăit. Am fost chiar în dosul frontului. Învîrteam o afacere cu fiare vechi. Ştiţi: piese de automobile, de tancuri şi de avioane sfărîmate.

Robert se făcuse la faţă înspăimîntător de alb.

— Măi băieţi, se văicărea beţivanul, ce spuneţi voi: o să mai vie vreodată asemenea vremuri?! Hai să bem pentru vremurile bune care ar mai putea să vină!

Pe Dutch îl cuprinse o nemaipomenită poftă să-l plesnească pe nepoftitul lor oaspete. Şi poate ar fi făcut-o dacă n-ar fi simţit pe sub masă piciorul lui Robert care-i făcea semn.

— Să bem! spuse tare Mangoe şi glasul îi era grav ca la o ceremonie militară. Să bem în cinstea celor care scuipă pe asemenea *vremuri bune…*

— Auziţi, boys! Ăştia scuipă pe noi!

— Huo! răsunară duşmănoase cîteva glasuri.

— Hai să ne mutăm reşedinţa! spuse în şoaptă Robert.

Se ridicară de la masă.

— Aha! Eroii se cară! vociferară derbedeii.

Unul dintre aceştia le tăie drumul celor doi prieteni.

— Lăsaţi-i în pace! răsună o voce de bas.

Omul care rostise aceste cuvinte stătea împreună cu alţi zece bărbaţi la o masă din fund. Lui Mangoe i se păru că recunoaşte nişte mineri din Ely.

—Treaba lor pentru cine închină! spuse un tînăr aşezat la masa din fund. Uite şi eu închin pentru bătălia de la Waterloo.

— Bravo, profesoraşule! rîse basul.

— Dar ce cred ei! continuă tînărul cu glas tare, ca să fie auzit. Poporul american rîvneşte pacea…

— A, încă unul!
Şi cîteva sticle prinseră a zbura în acea direcţie.
— Vă rog, băieţi, nu faceţi prăpăd! îi implora barmanul.
Dar „băieţii“ nici gînd n-aveau să se potolească. Şi în timp ce larma, huiduielile şi sticlele aruncate sporeau, unul dintre scandalagii îl apucă pe barman de ceafă:
— Cine e ăla? îi ţipă în ureche, arătînd spre Mangoe.
— Nu ştiu! făcu omul, apoi, după ce primi un pumn în ficat, gemu: Mi se pare că lucrează la Fortul Saddle.
— Şi cum îl cheamă?
— Nu ştiu, zău că nu ştiu, miorlăia barmanul.
— Daţi-i drumul! strigă Robert. Vă spun eu cum mă cheamă. Eu sînt Mangoe, dar voi sînteţi nişte beţivani înapoiaţi.
— Hai să-i batem! propuse individul de lîngă uşă, împiedicîndu-l pe Dutch s-o deschidă.
Un vlăjgan de la masa beţivilor se apropie de Mangoe şi, luîndu-l de rever, îi spuse pe un ton rugător, de batjocură:
— De ce nu vreţi, voiniceilor, să vă bateţi?
Calm, Robert apucă mîna individului care-l înhăţase de rever şi i-o strînse atît de tare, încît omul şi-o smulse cu un strigăt. Concomitent cu aceasta se petrecu alt incident, care-i lăsă cîteva clipe cu gura căscată.
Lîngă uşă se afla un cuier cu braţe subţiri şi curbate. Văzînd că „agresorul“ nu-i dă pace, Dutch îl înşfăcă, întorcîndu-l vijelios cu josul în sus, şi, spre uimirea unora şi hazul altora, îl fixă cu picioarele de braţele cuierului. Omul se zbătea ca o goangă căzută pe spate.
— Stai liniştit dacă nu vrei să cazi în cap! strigă cineva. Profitînd de răgaz, Dutch şi Robert o întinseră.

*

Se aşezară pe o bancă a grădinii publice, după ce involuntar se uitară în toate părţile, spre a se convinge

dacă nu vor fi din nou tulburaţi.

După ce statură aşa o vreme, fără să vorbească, Dutch izbucni în rîs şi-l întrebă pe Robert:

— Cum de ţi-a venit să-i provoci?

— De indignare. Cînd le-am strigat că sînt huligani, au rămas nepăsători. Există însă unele „cuvinte-măciucă“ cu care nimereşti totdeauna în plin.

Dutch îl privi: pe faţa lui Mangoe flutura zîmbetul ager al unui şahist care vede multe mişcări înainte.

— Din toată istoria asta s-ar putea să ieşi concediat. Nu trebuia să le spui cum te cheamă.

— Ce-are a face! Tot mă descopereau ei. Aşa însă le-am arătat că nu mă tem. Pentru mine e mai bine să mi se ştie numele. În felul acesta au prilejul să-l afle şi prietenii pe care încă nu-i cunosc.

— Ştiam eu că te cunosc de undeva, reveni Dutch la discuţia întreruptă. Cred că ţi-am văzut mutra într-o colecţie a ziarelor armatei din vremea aceea. Şi, zi, ţi-au dat decoraţia pentru bătălia din Franţa?

— Nu, cu ea a fost altă poveste. La 25 iulie ’44… Ai căzut vreodată cu avionul?

— Da, de vreo două ori.

— Eu numai o dată: *atunci!* A fost un bombardament teribil care trebuia să-i năucească pe nemţi. Avionul nostru a fost doborît de turbatul *Ack-Ack*[42] fascist încă de la început. A trebuit să sărim cu paraşuta. Cînd am ieşit din carlingă mi-am rupt piciorul şi m-am rănit la cap. Am căzut lîngă un tanc sfărîmat sub care abia am avut puterea să mă strecor. Am avut un noroc nemaipomenit. Uite de ce-mi aduc în fiecare an aminte de 25 iulie ’44…

— Te-nţeleg! Asemenea şocuri nu se uită.

— Gus îmi zicea că te vor lansa într-un satelit, reluă Robert după o tăcere. Chiar ai de gînd să-ţi pui pielea la saramură?

— Ăsta-i job-ul meu, rîse Dutch.

— De ce nu-ţi cauţi un serviciu mai puţin primejdios?

---

[42] *Ack-Ack* – tir antiaerian, în argoul militar american *(n.a.).*

întrebă Robert, luînd de pe jos o crenguţă şi prinzînd a desena cu ea pe nisip.

— Sînt pilot de încercare. Ce contează dacă mor din pricina căderii unui avion sau a unui satelit? S-ar părea totuşi că în al doilea caz moartea e mai fotogenică. Aşa că, după cum mi-a spus odată mister Somestone, chiar dacă aş crăpa, tot ar trebui să-i rămîn recunoscător…

— Sinceritatea asta vine de la nebunie, spuse Robert şi, ştergînd cu piciorul figurile pe care le schiţase pe nisip, începu să descrie nişte cercuri depărtate unele de altele. Printre alţi americani ucişi atunci în ’44 a fost şi un ziarist de treabă, îl chema Hank Barton şi era din Pennsylvania. El îmi spunea adesea: „Singur nu faci nici cît o ceapă degerată“. Şi tu şi Mister Somestone vreţi să vă rezolvaţi problemele singuri. Cel puţin asta-i impresia mea.

Robert înmulţi numărul cerculeţelor de pe nisip, astfel încît acum toate se înşiruiau într-un lanţ continuu.

— Pe atunci eram tînăr şi nu-l prea înţelegeam pe Barton, spuse el cu regret. Acum îmi dau seama că doar asta e calea. Singur, eşti pierdut! După o tăcere, reluă: Vezi, aici, la Fortul Saddle, oamenii nu sînt prea uniţi. De aceea, în viitor, am de gînd să intru într-o uzină cu un sindicat organizat şi puternic. Ce naiba! Sînt bătrîn. De mult trebuia să absolv şcoala asta.

Dutch luă şi el o nuieluşă şi desenă, alături de verigile unite ale lui Robert, un mare cerc stingher. Apoi spuse gînditor:

— Aşa e, fireşte. Totuşi, chiar singur să lupţi e mai bine decît să nu lupţi de loc. Şi adăugă pe un vag ton de glumă: Ce vrei, unii sînt făcuţi să fie eroi.

— Nu, îi răspunse Robert serios. În vremea noastră, ca să poţi da dovadă de eroism, trebuie să lupţi împreună cu alţii. Pe zi ce trece înţeleg tot mai bine acest lucru. Singur nu faci nimic, eşti sfărîmat înainte de-a putea face ceva. E o nebunie să lupţi de unul singur.

Dutch nu se mai împotrivi, dar în sinea lui era

convins că Robert are dreptate. Mai tîrziu îşi va aminti adesea de cuvintele acestuia.

*

Înainte de a se întoarce la Fortul Saddle, Dutch îi spuse lui Robert:

— Aş vrea să trecem pe la poştă, bătrîne. Aştept o scrisoare de la maică-mea.

— Foarte bine! Pînă soseşte camionul să ne ia mai e încă o oră.

Funcţionarul de la poştă îl cunoştea pe Dutch, care se interesase în mai multe rînduri dacă nu-i venise vreo corespondenţă. Cum îl văzu, îi spuse zîmbind:

— De astă dată ai noroc. Şi-i dădu un plic. Apoi, în timp ce-şi nota ceva într-o condică, zise fără să-şi ridice ochii: Am auzit că nişte băieţi de la Fortul Saddle s-au încăierat cu o bandă de beţivi. Unul dintre ăştia a fost aruncat în cap. L-a luat o ambulanţă.

— De unde ştii dumneata toate astea? îl întrebă Robert.

— De la un poliţist. Cred că o să se facă şi o anchetă. Dacă individul pe care l-au zvîrlit în cap…

— Şi noi am fost acolo. Nimeni n-a fost azvîrlit în cap.

— Doar nu s-a aruncat singur.

Dutch îi istorisi pe scurt întreaga poveste.

— Nişte huligani! spuse în concluzie Robert.

— Aşa e! încuviinţă impiegatul. Ăştia sînt huligani chiar cînd nu se-mbată. Dar degeaba fac ei scandal. Nu mai sîntem în 1950.

În timp ce ieşeau de la poştă, Dutch rupse plicul scrisorii. Îl nedumerise faptul că adresa era scrisă de o altă mînă decît a mamei sale. Şi totuşi scrisoarea era de la ea.

— Nu te supăra, Robby, vreau s-o citesc. De mult aşteptam o ştire de la mama.

— Hai în scuarul acela! Tu ai să citeşti, iar eu o să mănînc *pop-corn.*

După ce se aşezară pe o bancă, Dutch despături scrisoarea şi începu să-i parcurgă avid rîndurile:

Dragul meu băiat,

Nu ştiu unde eşti şi nu ştiu dacă cele ce-ţi scriu acum îţi vor parveni cîndva. După felul în care mi-ai vorbit ultima oară, am înţeles că e posibil să nu te mai întorci niciodată. Dar chiar dacă te-ai întoarce e posibil să nu mă mai găseşti. În ultima vreme inima mea a slăbit. O simt din ce în ce mai ostenită. Bunul Hendrick (îl ştii – doctorul cu care am lucrat la şcoală) mă dojeneşte mereu: zice că sînt serios bolnavă. Bietul de el! Deşi sîntem amîndoi bătrîni, are faţă de mine gingăşii de adolescent îndrăgostit. Cred că dacă am fi fost cu douăzeci de ani mai tineri ar fi îndrăznit să-mi ceară mîna.

De ce oare m-am apucat să-ţi scriu toate aceste prostii? Poate pentru că îmi spun că nu le vei citi niciodată. Acum însă mi-e foarte dor de tine, băieţaşul meu. Aş fi avut nevoie să fii lîngă mine şi să putem vorbi împreună. În ultimii ani te-am văzut atît de puţin. Iar ultima dată, tocmai atunci cînd mă temeam că va fi ultima dată, n-am izbutit să vorbim mai nimic. N-am avut puterea să-ţi cer să rămîi lîngă mine, să nu mai pleci nicăieri. N-am avut decît puterea să nu-mi pierd firea. Dacă ţi-ai fi dat seama cît de rău îmi era, ar fi fost ca şi cînd te-aş fi silit să rămîi lîngă mine…

Sînt singură, tristă şi plină de îndoieli. Nici Dumnezeu nu ştiu dacă mă poate ajuta. Prea există mult rău în jurul meu. Şi nu găsesc nicăieri un înţeles. Mă întreb de ce ţi-am dat naştere în această lume, şi ce se va alege de tine pînă la urmă. Totul parcă se-ntunecă…

Am primit acum cîteva zile cecul de 20 000 de dolari pe care mi i-ai trimis. M-a mişcat gîndul tău pentru mine, dar n-am avut nici o bucurie. Mai bine te-aş fi ştiut pe tine acasă. Ce rost au toţi banii din lume, dacă omul nu este fericit? Unde eşti, copilul meu? Ce ţeluri te mînă?

Singura mea mîngîiere e că te ştiu cu sufletul curat şi că mi-ai făgăduit că aşa vei rămîne. Dar e de ajuns? Te-am înarmat de ajuns pentru strania luptă cu viaţa? N-am uitat oare să te-nvăţ tocmai principalul: aruncarea rodiei de oţel? Nu se va găsi nimeni care să te-nveţe acest lucru?...

Azi a fost pe la mine fratele tatălui tău. Sărmanul! E un bătrîn nebun. La vîrsta lui mai crede că banii pot aduce fericirea. Cînd a aflat de cec, unchiul Samuel a început să-mi înşire o întreagă poveste cu acţiuni şi dividente şi să-mi jure că dacă îi împrumut 15 000 de dolari îl ajut să se îmbogăţească. N-am stat o clipă pe gînduri şi *i-am dat banii pe care mi i-a cerut. Sînt sigură că nu te vei supăra. Să-l fi văzut cum dansa de bucurie că i-am dat dolarii ceruţi! Bieţii oameni! Ce copilăroşi sînt!*

Mă simt din ce în ce mai slăbită. Norocul *meu că doamna Thayer, vecina mea, e atît de drăguţă şi stă mereu lîngă mine. Doctorul Hendrick mă vizitează şi el foarte des. Într-o zi a venit cu un tînăr care mi-a reparat radioul. În grădină au înflorit glicinele şi liliacul, iar în zori mă trezesc ciripitoarele coruri ale păsărelelor. Ce uşor e totuşi să fii fericit! Muzica, florile şi căldura sufletului omenesc izbutesc să mă-mpace cu lumea. De ce n-ar fi tot pămîntul o grădină, cuvintele oamenilor muzici, sufletele lor flori înmiresmate!... Oh, Dutch...“*

Aici scrisoarea Annei Learmonth se termina şi începea o alta. Robert îl vedea pe Dutch cum citeşte plîngînd şi nu îndrăznea să-l întrebe nimic.

Dragă domnule Learmonth, îţi scrie bătrîna Emma Thayer de care poate îţi mai aminteşti.

Mi se rupe inima că trebuie să-ţi aduc atîtea veşti rele, dar nu văd cum aş putea să te mint. Cînd am primit scrisoarea dumitale blînda doamnă Learmonth nu se mai afla printre noi. Murise cu o săptămînă înainte din pricina unui atac de inimă. În ultima vreme era foarte bolnavă şi

cu toată grija mea şi a doctorului Hendrick pierea văzînd cu ochii. Poate însă că ar mai fi dus-o un timp aşa, mai ales că voia să te mai vadă o dată. Vorbea mereu de dumneata şi îşi dorea să mai trăiască pînă la întoarcerea dumitale. Dar într-o seară a vizitat-o o doamnă, mi se pare o verişoară a dumitale. Era foarte tulburată şi a povestit că unchiul Samuel a fost tras pe sfoară de un agent de bursă, că a pierdut o mare sumă de bani şi că s-a spînzurat. Doamna Learmonth a rămas ca trăsnită şi şi-a pierdut cunoştinţa. Am stat la ea toată noaptea. Gemea încetişor şi parcă delira. Te chema mereu. Uneori aveam impresia că te crede lîngă ea. Amesteca tot felul de lucruri. Te întreba de ce s-a sinucis unchiul Samuel şi din cînd în cînd spunea ceva despre o rodie de oţel. Nu înţeleg ce voia. O dată doar şi-a venit în fire şi mi-a arătat mută, cu degetul, spre un scrin. M-am dus acolo şi am găsit 5 000 de dolari. N-a fost însă în stare să mai spună nimic. Din nou a început să delireze şi să te-ntrebe de ce s-a spînzurat unchiul Samuel. În zori a venit domnul doctor Hendrick. Eram frîntă de oboseală şi m-a trimis să mă culc, spunînd că va rămîne el s-o vegheze. După cîteva ore cînd m-am întors, l-am găsit plîngînd în hohote. Mama dumitale murise. Ce simţitor – omul acesta! M-a zguduit plînsul său tot atît cît moartea doamnei Learmonth. Mi-a spus că n-a cunoscut un om mai de treabă decît mama dumitale şi eu sînt de aceeaşi părere.

Am îngropat-o după trei zile.

Îmi pare nespus de rău de ea, Dumnezeu s-o ierte! A fost o fiinţă din cale-afară de blîndă, dar din păcate n-a avut parte de o moarte la fel de blîndă ca şi ea. A murit fără preot şi ultimele-i clipe mă tem ca au fost un chin. Sufăr că trebuie să-ţi scriu toate astea, dar nu-mi iese din cap faţa ei de moartă. Parcă era un ţipăt şi o întrebare. Nădăjduiesc că acolo unde-i acum sufletul ei va găsi împăcarea cea mare.

Cheia casei şi cei 5 000 de dolari sînt la mine şi aştept

să vii ca să ţi-i dau.

În scrin am găsit scrisoarea pe care mama dumitale ţi-a adresat-o, dar n-a mai apucat să ţi-o trimită. Nu mi-am permis s-o citesc, dar mi-am spus că poate vei afla o mîngîiere în aceste ultime cuvinte ale ei.

Iartă-mă, dacă am greşit cu ceva,

A dumitale bătrînă prietenă,

Emma Thayer".

*

Ravis nu apucă să-şi înfăptuiască planurile urzite împotriva lui Somestone, deoarece i se întîmplă lui însuşi un lucru neplăcut. Divulgat de un rival, „regele fermoarelor" a fost învinuit de mari evaziuni fiscale. Arestat, el se pomeni închis în temniţa celor mai temuţi „big shots"![43] Acolo fu adus în faţa unui director aşezat la o masă.

— Numele? făcu acesta răsfoind nişte fişe şi fără ca măcar să arunce noului venit o privire.

— Allen Ravis, răspunse măreţ arestatul, de parcă ar fi rostit Joe Louis sau Buffalo Bill.

—Care ţi-e numele de familie? întrebă cu o plictisită nemulţumire directorul.

Ravis simţi cum se-nfurie. Era redus la rolul unui gangster oarecare. Şi atunci, neavînd să spună altceva mai bun, replică feroce:

— N-am avut niciodată familie. Am fost găsit pe stradă.

Răspunsul acesta putea fi o batjocură, dar suna sincer.

— Bine, chiar şi aşa, numele de familie ţi-e Ravis, îi explică răbdător celălalt, iar după o pauză continuă: Prenumele, adică numele mic?

— În Bowery mi se spunea *Scarjaw*[44] , continuă Ravis pe acelaşi ton încăpăţînat, iar astăzi: Regele fermoarelor.

---

[43] *Big shot* – granger, super- gangster în argoul American *(n.a.).*

[44] Falcă cu cicatrice

— Nu, Allen ţi-e prenumele. Acum însă vei fi numărul 572.

Şi cu un gest simplu îi întinse plăcuţa care însemna noua lui identitate.

La început Ravis nu putu întreprinde nimic, deoarece îi era interzisă orice legătură cu lumea exterioară. După cîtăva vreme, i se îngădui să-şi angajeze un avocat. Impozitele neplătite erau atît de mari, încît ele însele ar fi putut face bogat un om. Ravis n-avea de ales decît două posibilităţi: să i se pună averea din ţară la licitaţie (ceea ce i-ar fi atras falimentul) sau să acopere sumele imputate, lichidînd un mare pachet de acţiuni străine. Deşi calea din urmă l-ar fi salvat, Ravis preferă să-şi păstreze capitalurile exportate. Pentru impozite avea totuşi nevoie de bani, şi cum nimeni nu-i acordă vreun credit, se văzu în stare de faliment. Încunoştiinţaţi de eşecul lui Ravis, rivalii săi îşi trimiseră de îndată agenţi de bursă la „cimitirul hîrtiilor de valoare“ şi, prin intermediul lor discret, izbutiră anonim şi pe nimica toată să cumpere sute de mii de acţiuni ale companiei falite.

*

Ancheta oficială de care vorbise funcţionarul poştei din Zotopah n-a mai avut loc. Cei în drept aflaseră probabil cum se produsese incidentul şi au închis dosarul. Somestone în schimb profită de primul prilej ca să scape de Mangoe. În primul lot de concediaţi figura şi numele lui Robert. Cum auzi despre aceasta, Dutch se duse la prietenul său şi-i spuse:

— Nu cred să-l pot îndupleca pe boss să nu te dea afară. În schimb, ceea ce pot e să plec cu tine.

— Unde? întrebă Robert.

— Oriunde. Ne-om găsi şi noi un loc undeva.

Robert rîse scurt, fără veselie:

— Nu, Dutch. Eşti un băiat de treabă. Nu te voi uita. Dar n-are nici un rost. Deocamdată drumurile noastre

trebuie să se despartă.

— Nu înţelegi că sînt dezgustat de tot ce văd în jurul meu?

— Ba da. Cred însă că nu ţi-a venit sorocul să pleci.

— Ce te face să crezi asta?

— Să-ţi spun. Mi-am dat seama că n-ai renunţa la meseria ta primejdioasă. Aşa că în privinţa asta e indiferent unde o să-ţi frîngi gîtul: aici sau la alt patron. Pentru unii e totuşi mai bine să rămîi.

— Pentru cine?

— De pildă pentru Gus.

— Te-nşeli dacă speri că de hatîrul meu n-au să-l concedieze.

— Desigur că nu de hatîrul tău, dar n-au să-l concedieze chiar atît de curînd. Au nevoie de el, doar este un tehnician priceput…

— Va să zică se va descurca şi fără mine.

— Da. Totuşi, dacă ai pleca, prea s-ar simţi singur…

— Am impresia, făcu brusc Dutch, că vrei să te descotoroseşti de mine.

— Cum pot să-ţi treacă prin cap asemenea prostii! protestă Robert. Poate chiar m-am înţeles cu boss-ul să mă dea afară, pentru ca astfel să scap de tine. Nu?

— Nu, zîmbi Dutch. Pînă acolo n-ai ajuns. Dar dacă tot e vorba acum să pleci, ce să te mai încurci cu mine!

— Bine, îţi voi vorbi deschis. Nici eu nu ştiu încă unde voi găsi de lucru. Şi chiar dacă voi găsi, nu voi putea cere: „Nu mă angajez decît dacă-l primiţi şi pe Dutch Learmonth!“ Nu sîntem fraţi siamezi.

— Hai să plecăm împreună, şi cel ce găseşte mai întîi de lucru îl ajută pe celălalt pînă găseşte şi el.

— Vrei să mă ajuţi, foarte bine. De la un prieten primesc. Asta o poţi face şi de aici. Ne va fi mai uşor. Iar eu voi avea răgazul să aleg locul cel mai potrivit pentru gîndurile mele.

— Ce fel de loc?

— Un loc unde să învăţ cum luptă muncitorii, pricepi?

Asta-i o adevărată şcoală. Mai grea decît altele, pentru că uneori taxele le plăteşti cu viaţa. Stop! Nu te supăra. Ştiu că eşti un om curajos. Poate chiar prea curajos. La această şcoală trebuie să fii nu numai viteaz, ci şi înţelept şi mai ales disciplinat. Eu mă duc să fiu elev. Nu pot în acelaşi timp să te dăscălesc pe tine. Mai tîrziu însă, dacă scăpăm amîndoi teferi, ne vom întîlni. Atunci…

— Am înţeles, spuse liniştit Dutch. Poate că ai dreptate. Eu ţi-aş propune totuşi să faci o călătorie în Michigan.

— Crezi că acolo-i mai bine?

— Deocamdată o să fie mai bine. Şi iată de ce. Ia scrisoarea asta şi du-o doamnei Emma Thayer. Ea locuieşte în Bay City la adresa scrisă pe plic. Casa ei este alăturată de aceea în care a trăit mama şi care acum este a mea. Bay City este o localitate neînsemnată, dar nu departe se află Detroit şi Chicago. Dacă n-ai unde să-ţi întinzi ciolanele, roag-o pe doamna Thayer să-ţi dea cheia casei mele. Ţi-o va da.

— Mulţumesc, mormăi Robert încurcat. După cum văd, mă trimiţi în vilegiatură, dar eu vreau să-mi găsesc de lucru.

— Stai că n-am terminat. Tot la vecina mea vei găsi 5 000 de dolari pe care i-am scris să ţi-i dea. Aceşti bani îi vei împărţi în felul următor: 1 500 de dolari îi vei lăsa ei din partea mea; 1 500 îi vei ţine pentru tine, 1 500 îi vei trimite soţiei lui Gus, iar 500 mi-i expediezi la Zotopah.

Robert fluieră admirativ, apoi izbucni:

— Eşti nebun, băiete! Ce fel de împărţeală frăţească e asta?

— Bine, zise zîmbind Dutch. Va să zică trebuie să dau socoteală de ce vreau să fac cu banii mei.

Atunci ascultă! Doamna Thayer e o bătrînă de treabă, care a avut grijă de mama pînă la moartea ei. O duce greu şi banii ăştia îi vor cădea ca din cer. Să trecem la Gus. E un om necăjit, cu o familie numeroasă Recunosc:

banii pe care-i va primi n-o să fericească pe viaţă, dar ce să-i faci! Atîta a fost partea lui. Pe Robby Mangoe vrei să ţi-l mai recomand? E un băiat isteţ, care merită să meargă la şcoală… (şi Dutch îi făcu ştrengăreşte cu ochiul). Banii ăştia o să-l ajute să-şi găsească un colegiu… Cît despre D.L., n-are nevoie de mai mult de 500 de dolari. Atîta îi ajung. În curînd va face un raid prin cer. De acolo ori se va întoarce sub formă de pulbere siderală, ori va reveni glorios şi plin de bani. Afară de asta, deocamdată, destinul mi-a dat mie cinstea să fiu trezorierul bandei noastre. Văzînd că Mangoe mai stătea în cumpănă, Dutch îi dădu un pumn în coaste şi-i spuse: Parcă am vorbit odată de disciplină, ai uitat?

Robert tresări, hohoti şi strînse zdravăn mîna prietenului său:

—— Eşti un tip al naibii! Îmi pare bine că ne-am cunoscut. Vom mai lucra noi odată împreună, şi-atunci ai să vezi…

*

Din ziua plecării lui Robert, Gus l-a însoţit mereu pe Dutch la Zotopah. Mergeau la cinematograf, cumpărau reviste şi cărţi, iar restul timpului şi-l petreceau în vreun bar, bînd whisky sau bere şi mîncînd sandvişuri cu *hot dogs.*

De la Mangoe n-au primit veşti decît după vreo lună. Le scria că, după ce aranjase treburile la Bay City, locuise trei săptămîni în casa lui Dutch, timp în care căutase zadarnic de lucru. Într-o zi un cunoscut i-a găsit un post de şofer la o fabrică de textile din Handerson. Leafa nu era grozavă, dar Robert n-avea de ales. Scrisoarea fusese trimisă chiar în ziua în care îşi luase în primire serviciul.

Au trecut săptămîni şi luni febrile. Turner era pe zi ce trece mai trist, mai nervos, mai obosit. Dutch se întîlnea cu el mai rar, deoarece şi programul antrenamentului

său astronautic îl absorbea tot mai mult.

Mai mergeau uneori la Zotopah, dar şi atunci se întîmpla să nu fie împreună. Totuşi de fiecare dată cînd primeau o scrisoare de la Mangoe se întîlneau, o citeau şi mai schimbau o vorbă.

*

Odată, pe cînd Turner s-a dus la Zotopah fără Dutch, a cunoscut un om ciudat: un cocoşat care după aspect părea un comis-voiajor de mîna a treia. Îl chema Milton Cummings.

Cînd intră în localul arhiplin, unde Gus îşi găsise o măsuţă liberă, Cummings se uită în toate părţile în căutarea unui loc şi, întîlnind privirea lui Gus, tresări uşor şi se apropie de el.

— Îmi dai voie să stau şi eu?

— Cu plăcere.

După ce comandă ceva, cocoşatul spuse cu politeţea unui om din lume:

— N-aş fi cutezat să mă aşez la masa dumitale, dacă nu mi s-ar fi părut că te cunosc. Numai că nu ştiu de unde…

Gus ascultă destul de distrat vorbăria celuilalt, dar răspunse amabil:

— Regret, dar nici eu nu-mi amintesc. Şi, la drept vorbind, nu-mi amintesc nici măcar dacă te-am văzut vreodată… Cocoşatul părea necăjit ca un om care-şi dă seama că i-a slăbit facultatea memoriei. Să ne prezentăm, spuse Gus prietenos. Gus Turner.

— Milton Cummings, reprezentant al firmei de jucării „Sator and Co.“ din Phoenix.

— Acum ştiu de unde ne-om fi cunoscut, zise ruşinat Gus. Şi eu sînt din Phoenix.

Faţa cocoşatului se lumină. Turner n-avea de unde să ştie cîte informaţii culesese despre el Cummings pînă se decisese să-l aleagă drept interlocutor. De aceea, faptul

că întîlnea pe cineva din oraşul lui îi stîrni bucuria.

— Află, domnule Turner, spuse reprezentantul firmei de jucării, află că nu de mult am cunoscut pe cineva care e foarte posibil să-ţi fie chiar rudă.

Şi Cummings începu să istorisească o întîmplare duioasă (bună pentru un scenariu hollywoodian), în care era vorba despre Eddy, un băiat de negru. Eddy mergea într-o zi pe stradă, cînd un biciclist a dat peste el, l-a trîntit şi în accidentul acesta i-a rupt o mînă. Din fericire, tocmai pe acolo trecea Milton Cummings care imediat l-a dus pe Eddy la spital. Băiatului i s-a pus mîna în gips, iar Winnie Turner, mama copilului, n-a fost anunţată decît atunci cînd orice primejdie fusese înlăturată. Din toată păţania n-a rămas decît prietenia legată între puiul de negru şi reprezentantul firmei „Sator and Co." care a profitat de ocazie să-şi plaseze gratuit cîteva jucării amuzante.

Desigur că această poveste nu l-ar fi mişcat atît de mult pe Gus dacă n-ar fi recunoscut în Eddy pe propriu-i fiu. De asemenea, îl tulbura şi faptul că soţia lui nu-i scrisese nimic despre acest accident. Săraca! Voise să-l cruţe.

În prima scrisoare trimisă acasă, Turner a spus alor săi că întîmplarea a făcut să-l întîlnească pe „salvatorul lui Eddy". Răspunzîndu-i, Winnie confirmă faptul că Mister Milton e un om delicat, mărinimos şi de treabă.

De cînd îl întîlnise pe Cummings, Gus nu mai mergea decît singur la Zotopah pentru a sta de vorbă cu prietenul familiei sale. De altfel, şi Dutch era tot mai ocupat, deoarece Somestone îi înteţise ritmul probelor la care era supus.

Cursul tehnic special al primei etape de pregătire se terminase. Somestone hotărî ca Learmonth să înceapă imediat exerciţiile practice ale celui de al doilea „round", în care viitorul astronaut era obişnuit şi călit să trăiască „în condiţii limită". Mai mult încă, stăpînul bazei voia ca,

paralel, Dutch să urmeze şi lecţiile celei de a treia etape: să-şi însuşească tehnica numeroaselor aparate cosmonautice, să-şi fixeze deprinderile de orientare vizuală, să înveţe marea artă de a conduce „Năluca“.

Dutch fu încredinţat inginerului Ernest Britt. Acesta îi declară încă de la prima lor întîlnire:

— Te voi face să intri în pielea unui obuz.

Şi, într-adevăr, folosind o catapultă uriaşă, îl aruncă în văzduh cu forţe din ce în ce mai mari, pentru a-l adapta treptat la variaţii bruşte şi mari ale vitezei. Dutch rezista totuşi bine acestei experienţe; practica dobîndită ca aviator de încercare pe reactoare ce descindeau pe curbe agravitaţionale îi era acum de folos.

Mult mai dificile s-au dovedit „lecţiile“ predate de doctorul Carter Dawson. În barocamera din laboratorul experimental Dutch „gusta“ atît efectele marilor acceleraţii, cît şi ale presiunilor scăzute.

— Ai rezistat bine la cei opt „g“[45] cu care te-am zdrobit, îi zise într-o zi Dawson. Sîngele dumitale a cîntărit vreo 14 hundredweights[46]. Mai mult decît mercurul, ceea ce nu e rău. Ce ne facem însă cu presiunea? Şi, deodată, de parcă s-ar fi înecat de indignare, doctorului începu să i se agite omuşorul proeminent: Locuitorii Anzilor respiră normal la numai 19 inci Hg[47]. Eşti încă departe… Data viitoare, să ştii că te sufoc.

Şi se ţinu de cuvînt, fie că aşa cerea programul de adaptare la presiuni joase, fie că Dawson era supărat şi voia să-şi verse focul pe cineva. La ieşirea din cabină, Dutch îi spuse gîfîind:

— Cred că dacă-mi mai luai o moleculă de aer mă dădeai gata.

— Ei şi, strigă încruntîndu-se Dawson, ce-ar fi fost dacă plesneai ca o bulă? *Nada!*

---

[45] “g” – acceleraţia gravitaţională terestră (9,81 m/s^2)*(n.r.).*

[46] *Hundrediveight**:*** greutate americană de 45,3 kg ***(n. r.).***

[47] Circa 500 mm Hg ***(n. r.).***

— Cum vine asta, *nada?*

— Nu ştii ce-i *nada?*

— Nu.

— E pe spanioleşte şi-nseamnă: nimic, neant. Aşa că oricum ar fi: de crăpi aici sau în ionosferă – tot aia-i: *nada!* Munca noastră aici e *nada!* Gloria stăpînului nostru – *nada!*

— Crezi?

— Irevocabil. A strîns aici cîteva zeci de savanţi şi tehnicieni şi i-a înhămat la carul nebuniei lui. *Nada!* Cu ajutorul lor vrea să facă gaură în cer. *Nada!* Şi chiar de-o va face, tot *nada* e! Spunea „nada" cu un fel de rictus încăpăţînat şi înverşunat. Apoi adăugă: Şi să ştii că data viitoare am să scad presiunea pînă ai să crăpi.

Şi rîse, iar Dutch rîse şi el, fiindcă din furia lui Dawson vedea că acidul neantului îi corodase mai puţin sufletul decît placidului Walton, „profesorul" său de astronomie.

„Şi era singură-n ea însăşi..."

R. M. RILKE: „Orj***eu, Eurydice, Hervies"***

După arestarea lui Allen Ravis, Morella se pomeni într-o situaţie pentru ea paradoxală. Minunatu-i *home,* care de fapt aparţinea adoratorului ei, fu scos la licitaţie. E drept că o „stea" ca dînsa şi-ar fi putut găsi un alt amant bogat, şi apoi avea cecul primit din partea lui Somestone. Morella însă nu mai voia „să facă plasamente nesigure". Se apropia de treizeci de ani, aşa că, oricît *sexy* mai avea şi oricît de reuşită îi fusese publicitatea de pînă atunci, venise totuşi momentul „să se retragă" într-un mod strălucit. Măcar atîta lucru învăţase ea de la viaţă. Or, cel mai strălucit deznodămînt ar fi fost să devină doamna Morella Somestone. Totuşi acesta, aflat încă sub imperiul „Nălucii" pe care o

construia, nu arăta să fie prea grăbit cu căsătoria. Se mai întîlniră de cîteva ori. La presiunile vedetei, el rezistase. Pînă la urmă au ajuns la un compromis. Jerome îi mărturisi că e antrenat într-o afacere colosală şi că pînă la realizarea ei nu se va putea însura. În schimb, îi punea la dispoziţie o sumă întreită faţă de aceea pe care i-o acordase Allen Ravis. Era o propunere stranie, într-un fel jignitoare, dar şi plină de farmecul unei situaţii inedite. La început, cînd Jerome i-a spus că ar fi dorit-o ca iubită, ea l-a refuzat mîndră, deşi fusese amanta lui Ravis. De la Somestone voia ceva mai mult.

În faţa hotărîrii lui fu silită totuşi să se plece. La urma urmei n-avea ce pierde. Îşi dădea seama că Jerome o îndrăgise şi că va trebui să-l aştepte, dacă dorea să-l cîştige definitiv. De altfel, după terminarea „Şoaptelor dulci în junglă“, Morella semnă un nou contract pentru superproducţia greco-americană „Orfeu sfîşiat de bacante“.

Călătoria în Europa a fost pentru ea nu numai o reconfortantă schimbare a aerului şi un prilej de educaţie artistică. Această călătorie a însemnat mai mult. Ultimele-i filme, în ciuda facturii lor superficiale, de spectaculozitate „gratuită“, în sensul cel mai comercial, au făcut cunoscut cinefililor talentul de tragediană al Morellei Snowland. În drum spre Grecia, ea se opri două săptămîni la Paris, unde cunoscu atenţia a numeroşi artişti rafinaţi. Acolo, de fapt, primi botezul artei europene. Toată această atmosferă, pe care abia o bănuise pe vremea cînd a locuit în *Greenwich Village*[48], o uimi, o incintă, o tulbură. Lucrul cel mai bizar, cu o pronunţată nuanţă de picanterie, fu însă faptul că acei parizieni cu moravuri libere şi ambigue, care erau convinşi că vor avea de-a face cu o americancă şi mai frivolă decît dînşii, fură complet dezorientaţi de vizitatoarea lor cu entuziasme de copil, dar cu purtări aproape austere. Ei n-aveau de unde să ştie de planurile

[48] Cartierul new-yorkez al pictorilor şi al artiştilor (n.r.).

secrete ale Morellei, de „contractul“ ei cu Jerome R. Somestone. Şi chiar dacă uneori ar fi avut o mare poftă să-şi arunce masca, pînă la urmă reflexul conformismului învingea. Agenţii pe care Ravis îi pusese pe urma ei o făcuseră precaută. I se părea şi acum că vreun om a lui Somestone o spionează, că pretutindeni sînt priviri care o pîndesc. Aşa se născuse cuminţenia Morellei. În schimb, în ochii prietenilor ei francezi această atitudine reţinută o ridică incomparabil mai mult decît cea mai teribilă extravaganţă.

Apoi plecă în Grecia şi începu să lucreze la filmul consacrat dragostei lui Orfeu pentru Eurydice. Ca majoritatea răsunătoarelor *block-busters*[49] americane, şi acest film se baza mai mult pe sexualitate şi culoare, pe muzică şi pe unghiurile fantastice surprinse de un operator îndrăzneţ. Şi cu toate că, din motive comerciale, titlul punea accentul pe moartea violentă a lui Orfeu, scenaristul acordase Eurydicei un rol precumpănitor. Asemenea faimoasei Rebecca din romanul lui Daphne du Maurier, imaginea logodnicei lui Orfeu revenea ca un Lal t-motiv obsesiv de-a lungul întregii acţiuni.

Morella tocmai se pregătea să moară muşcată de şarpele beznei, cînd citi în ziare o ştire laconică despre accidentul de la poligonul White Deserts, unde fuseseră răniţi miliardarul J. Somestone şi aviatorul D. Learmonth. Poate că neliniştea de atunci a Morellei a fost cauza răsunătorului succes de care s-a bucurat mai tîrziu acea peliculă. Prima ei dorinţă a fost să-l vadă imediat pe Dutch. Dar dorinţele în viaţă sînt făcute spre a fi călcate în picioare. Dacă Dutch mai ţinea la dînsa, ar fi pierdut-o, ca şi Orfeu, a doua oară. Iar ea l-ar fi pierdut pe Somestone, în care investise atîtea nădejdi! Deodată se gîndi alarmată la posibilitatea morţii lui Jerome… Şi cu un gust de cenuşă în gură, Morella îi scrise miliardarului:

---

[49] *Block-busters* — producţii cinematografice al căror cost depăşeşte un miliard (n.r.).

„Cu toate că turnarea îmi ia o groază de timp, şi mă întorc frîntă acasă, îmi zboară adesea gîndul la dumneata. Vestea că ai suferit un accident m-a tulburat foarte mult. Sînt îngrijorată. Dacă-mi scrii un singur cuvînt, las totul şi revin în America. Filmul în care joc e frumos, dar trist, ceea ce-mi intensifică sumbra mea dispoziţie. Dacă n-aş lucra mult, m-aş plictisi teribil. Toţi încearcă din răsputeri să mă înveselească, deşi mă asigură că mă prinde foarte bine mîhnirea. Joc rolul Eurydicei, dar sînt tristă de parcă eu aş fi Orfeu. Scrie-mi ce mai faci. Dacă te vei simţi mai bine, trimite-mi o scrisoare vorbită. Emrys Weeks, impresarul meu, este entuziasmat de secvenţele filmate pînă acum şi mi-a propus să contractez cu „Orfeu" un turneu în jurul lumii. Zice că va fi un triumf. Îmi este dificil să iau o hotărîre. Fireşte că mi-ar face plăcere acest turneu, dar mi-e dor de America şi doresc foarte, foarte mult să te văd..."

Curînd Morella primi de la Jerome ca răspuns o bandă de magnetofon.

„Draga mea, îi spunea el, *sînt mişcat de grija pe care mi-o porţi. Şi mie mi-e dor de tine. Nu sînt grav rănit, dar voi fi totuşi imobilizat la pat o bucată de vreme. Mă necăjeşte extrem de mult tristeţea ta. Ca să te mai distrez, m-am gîndit să-ţi trimit o maimuţică extraordinară. O cheamă Shnupsy-Clotilde* şi e *însoţită de doamna Merle Browles, o femeie distinsă care a slujit în casa noastră timp de trei decenii. Shnupsy e şi ea o persoană bine educată şi răspunde la 147 de cuvinte din lista de la sfîrşitul bandei. În privinţa turneului, deşi mi-e dor te tine, te sfătuiesc să-l primeşti. Atunci cînd te vei întoarce în America, sper că mă vei găsi nu numai vindecat, ci şi eliberat de afacerea complicată care mă preocupă. Scrie-mi dacă-ţi plac perlele pe care ţi le-am trimis. Scrie-mi cum te înţelegi cu Shnupsy. Mîine vei putea ridica de la bancă un cec de 100 000 dolari. Îţi va fi, sper, de folos în voiajul tău..."*

*

Cînd preşedintele consiliului de administraţie al concernului Peele l-a invitat să viziteze poligonul de la White Deserts, Somestone i-a spus rîzînd lui Dutch:

— Mă cheamă la ei, sperînd că-l voi pofti şi eu la Fortul Saddle. Performanţele mele îi fac amabili.

La White Deserts, miliardarul şi aviatorul au fost, spre ghinionul lor, victimele unei explozii care i-a rănit grav.

Pentru Learmonth au urmat nesfîrşite şi deprimante luni de spital, cînd îi părea că tot universul se golise de orice noimă.

Agăţase de pat, ca să le aibă în faţă, pozele tuturor cosmonauţilor de pînă atunci. Cel mai mult ţinea la fotografia lui Iuri Gagarin, care fusese „primul“, la aceea a Valentinei Tereşkova, care fusese „prima“, şi la a lui John Glenn, care era cu 13 ani mai bătrîn decît Dutch! În general însă simţea că-i iubeşte şi-i invidiază pe toţi aceşti oameni bravi care-l cercetau din dreptunghiurile cartoanelor aninate de pat. „Ce straniu, se gîndea Dutch, Gagarin – după cum spunea – n-a încercat de loc în Cosmos sentimentul solitudinii, iar eu aici, pe Pămînt, parcă aş fi pierdut în cine ştie ce singurătăţi!“ Dar mai tare decît aceste gînduri îl apăsa mîhnirea că nu putea şi el să se avînte în spaţiu. Şi atunci avea impresia că întregul grup al cosmonauţilor îl privea din fotografii grav şi înţelegător. Se temea că va rămîne infirm, iar Somestone va uita de el cum uită un copil năzuros de o jucărie stricată. De aceea noile victorii astronautice îl umpleau totodată de entuziasm şi de tristeţe. Astfel, fusese zguduit de ştirea că un om pornise cu o navă pentru a descinde pe Lună. Această călătorie urmărită pe ecranele tuturor televizoarelor a însemnat cel mai extraordinar periplu cunoscut de umanitate.

Pe atunci a făcut Somestone prima vizită la spitalul unde era internat Learmonth. Venise pentru a-i mulţumi acestuia că-i salvase viaţa la White Deserts. Cînd

avusese loc explozia, Dutch, care se afla lîngă Jerome, îl trîntise la pămînt şi aproape îl ferise cu trupul său de suflul acela teribil. Oricum, rănile miliardarului fuseseră mai puţin grave. La sfîrşitul întîlnirii lor, Jerome întrebă:

— Ce pot face pentru tine?

— Să-l termini pe „Spright“, îl atacă frontal Dutch.

— Crezi că vei mai putea zbura?

— Doctorii au spus că mă voi însănătoşi complet.

— Una e să te vindeci şi alta e să zbori. Şi apoi nu uita şi vîrsta…

— Deocamdată sînt destul de tînăr pentru treburile astea, răspunse aviatorul pe un ton voit rece. Totul e să nu îmbătrînesc pînă-mi vei da prilejul să zbor. Cît priveşte vîrsta calendaristică, Glenn era trecut de 40 de ani cînd a devenit primul cosmonaut american. Şi văzîndu-l pe Jerome cum zîmbeşte, Dutch încheie cu convingere: Te asigur că voi trece toate probele.

— Bine, vom mai discuta noi. Pînă una, alta, fă-te bine.

Learmonth păru satisfăcut chiar şi cu această jumătate de promisiune. În sinea lui nu era prea sigur că va mai fi capabil să zboare şi blestema accidentul acela idiot. Nu-i exclus însă ca, în realitate, explozia de la White Deserts să-l fi salvat pe Dutch de la o adevărată catastrofă. Scoţîndu-l pe Somestone o vreme din competiţie, l-a împiedicat să se declare mulţumit cu ultima variantă a „Nălucii“. Îndoieli avusese şi odinioară. După ce însă s-a vindecat de pe urma traumatismelor suferite şi a luat cunoştinţă de ultunele date astronautice, şi-a dat seama că „Spright“ trebuia construit din nou, pe o altă bază.

*

Mai înainte de a relua îndrăcitele probe, Dutch a fost examinat clinic şi psihologic de o comisie de medici. Şi *nu era singurul,* după cum îl lăsase să înţeleagă un inginer simpatic, nou angajat la Fortul Saddle, şi care

părea să cunoască bine afacerile lui Somestone De data asta, miliardarul voia să instruiască mai mulţi cosmonauţi; împotriva metodei curente, aceştia erau instruiţi individual şi trăiau cu totul izolaţi unul de celălalt.

Cu toate că ştia că mînia îi este zadarnică, Dutch nu şi-o putu stăpîni:

— Mi-ai făgăduit că *eu* voi zbura cu „Spright“, îi spuse lui Jerome de cum îl văzu. Şi constat că în loc să încep antrenamentul, sînt sîcîit de medici. Îmi face impresia că voi participa la o competiţie…

Somestone nu se arătă mirat:

— Toţi participăm la o competiţie. De altfel ştiu ce ţi-am promis, dar nu te pot trimite în orice condiţii. Dacă n-ai rezista, ar fi păcat şi de tine şi de banii mei, ţi-o spun cu sinceritate. Am aflat că ai slăbit cu o grămadă de livre. Totuşi nu este suficient să slăbeşti. Acest lucru poate să-ţi fie vătămător sănătăţii. Din fericire, medicii mi-au declarat că ai o inimă bună.

Şi pe faţa lui Somestone se schiţă un surîs uşor şi ciudat, dar în acel moment Dutch nu putu să-l interpreteze, fiindcă habar n-avea că miliardarul o cunoaşte pe Morella.

*

Somestone era absorbit de construirea noii variante a „Nălucii“. Morella turnase toate secvenţele din „Orfeu“ şi se odihnea acum într-o croazieră pe Mediterana. Între timp, fusese terminat şi montajul filmului. Astfel, „Eurydice“ putu fi aplaudată în persoană cu prilejul premierei pe ecranele cîtorva capitale europene.

La mai multe scrisori ale Morellei, Jerome răspunse extrem de laconic, deoarece trecea printr-o epocă dificilă. Deşi înghiţise sume imense, Somestone era totuşi în căutare de noi credite, orgoliosul său proiect fiind încă departe de realizare. Conciziunea scrisorilor lui nu-l împiedica însă pe Jerome să acopere cheltuielile

curente ale Morellei. Numai campania de reclamă organizată pentru desemnarea lui „Orfeu“ la cîteva mari premii cinematografice l-a costat o avere. „Lansarea filmului tău, îi scria el metaforic Morellei, nu este mai uşoară decît lansarea unei cosmonave. Cele cîteva zeci de pagini de publicitate în reviste şi ziare au costat cîteva zeci de mii de dolari, după cum fiecare funt de greutate utilă necesită o mie de funţi de rachetă purtătoare.“ Probabil însă Morella socotea că aceste declaraţii de dragoste nu sînt suficiente, deoarece într-o zi miliardarul primi o misivă redactată pe un ton de reproş reţinut, dar care, sub forma ei burlescă, abia ascundea contrarietatea şi ciuda:

„... M-a pasionat comparaţia astronautică şi-ţi mulţumesc pentru ea. Eu în schimb nu pot face decît o comparaţie cinematografică. Hitchcock ştie să cînte pe nervii spectatorilor ca pe o harfă. Ei bine, în ceea ce mă priveşte, te asigur că-l întreci: răbdarea sau nerăbdarea mea a ajuns la capăt... Nu vreau să devin doamna Somestone abia cînd voi ajunge la bătrîneţe. Dacă nici de astă dată nu-mi dai un răspuns clar, mă duc la mănăstire sau accept să mă mărit cu maharajahul de Nadjalpur...“

Mulţumită detectivilor angajaţi ca s-o urmărească pe „noua Garbo a ecranului mondial“, Jerome îşi dădu seama că adevăratul nume al maharajahului din Nadjalpur era... Dutch Learmonth. Actriţa încercase prin intermediul unui birou „confidenţial“ să descopere adresa aviatorului. Cum însă, la anumite meridiane, discreţia poate fi şi ea o marfă, lui Jerome nu-i fusese greu s-o cumpere.

A doua zi, Somestone ceru specialiştilor săi de la Fortul Saddle testele probelor lui Dutch: erau excelente. Miliardarul le privi surîzînd. „N-am să-mi reproşez nimic“,

îşi spuse. Şi din clipa aceea viitorul pilot al „Nălucii“ fusese definitiv ales. Mai rămîneau, fireşte, să fie rezolvate puzderiile de enigme tehnice legate de nava care trebuia să zboare pînă în Venus.

În vremea aceea, inginerii lui Somestone izbutiseră să lanseze în Lună o rachetă şi s-o readucă pe Pămînt. În plus, această navă avea ca pasager o maimuţă botezată Macky.

În ciuda senzaţiei pe care o provocaseră aventurile selenare ale lui Macky, Jerome ştia prea bine că relativul său succes era un fleac pe lîngă planurile-i venusiene. Poate că va reuşi să mărească sarcina utilă a lui „Spright“ pentru a-l lansa împreună cu Dutch pînă la planeta învecinată. Dar întoarcerea? De această posibilitate nu era de loc convins. Şi tocmai acest lucru îi crea cele mai multe „scrupule“. Milioanele lui nu trebuiau să fie pierdute în ceţurile de pe Venus. Şi iată că pe neaşteptate soluţia i-a dat-o în acele zile însuşi Jeremiah Mc Croak, cu care se certase odinioară.

— Află că nu sînt supărat pentru Macky, îi spuse acesta.

— Nici n-ai avea de ce. Macky vine de la *măke*[50]*.*

— *Make-belive*[51]*!* replică binevoitor Mc Croak. Las’ că te cunosc eu, Gioconda! Apoi continuă cu un aer tainic: După informaţiile mele, ruşii vor trimite în curînd în Venus o cosmonavă cu oameni. Să fiu în locul tău, ştii ce-aş face? Şi-l privi galeş pe Jerome, căruia această întrebare nu-i făcea nici o plăcere. M-aş grăbi să trimit înaintea lor o rachetă. Şi Jeremiah rîse gros, încîntat de propria lui inteligenţă.

— Ei şi, ce-aş cîştiga cu asta?

— Ai cîştiga teribil dacă, orientîndu-te după harta făcută de marineri şi venusici, ai avenusiza într-un loc bun. Acel ţinut ar putea fi exploatat de noi.

Jerorne îşi privi cu atenţie prietenul. Ideea lui nu era

---

[50] Marcă a unui produs — în l. engl. ***(n.r.).***

[51] Amăgire, miraj — în 1. engl. *(n.r.).*

de lepădat.

— Să presupunem că nava mea ar ajunge cu bine. Nu-i însă tot atît de sigur că s-ar mai întoarce.

— Fleacuri! exclamă dispreţuitor Jeremiah. Faci pe modestul. Dar chiar aşa, tot aş lansa-o. Nici nu-i nevoie să se întoarcă. Principalul e să ajungă prima.

— Nu cred că omul care ar porni într-o asemenea expediţie ar fi prea mulţumit…

Glasul lui Jerome era rece şi îndepărtat. În mintea lui se şi contura programul său imediat: «Mă însor cu Morella şi fără să mai pierd timpul lansez „Năluca“. Cît despre Dutch…»

De parcă i-ar fi răspuns gîndurilor, Mc Croak îi spuse zîmbind larg:

— Va fi mulţumit să se sacrifice pe altarul ştiinţei.

*

Cînd în sfîrşit medicii, pe baza nesfîrşitelor teste, ajunseră la concluzia că Learmonth este „apt pentru zborul cosmic“, începură din nou pentru el istovitoare zile de muncă. Dutch deveni iar cobaiul a numeroşi biologi, ingineri şi profesori. Centrifuga, standul vibrator, termocamera, săriturile din avion cu deschidere întîrziată a paraşutei, surdocamera, cursurile de tehnică a rachetelor, de astronomie, geofizică îi umpleau tot timpul. Antrenamentul formidabil de odinioară îi ajuta să intre mai repede în forma necesară zborului spaţial, dar multe reflexe trebuiră întărite din nou. Timpul îi era drămuit aproape la secundă, de data asta Dutch nemaiavînd răgazul să lege prietenii. De altminteri Somestone introdusese o nouă organizare la Fortul Saddle. Pe Gus Turner, mutat într-o altă zonă a bazei, nu-l mai revăzu. Doctorul Dawson plecase şi el în altă parte. Singurele contacte cu exteriorul rămăseseră pentru Dutch programele de radio şi televiziune. Prin intermediul lor avea să afle el că Jerome Somestone s-a căsătorit cu Morella Snowland. În prima clipă fu cuprins

de furie. Miliardarul nu era însă la Fortul Saddle, aşa că Dutch nu-şi putu vărsa mînia pe el. Se gîndi să-şi ia cîmpii, să fugă departe, să scape de amintiri. I se făcuse silă de Pămînt. Poate doar singur în Cosmos va găsi liniştea. Trebuia să plece cu „Năluca“. Da, numai asta l-ar mai putea răzbuna. De atunci, în Somestone, Dutch nu mai văzu decît instrumentul evaziunii lui siderale.

*

Primind telegrama lui Jerome prin care i se cerea „oficial“ mîna, Morella rămase cu impresia că datorită şantajului ei sentimental repurtase acest succes.

Luna de miere şi-au petrecut-o în Honolulu.

Fiecare în felul său era aproape fericit.

Faptul că acum o chema Mistress Somestone, Morellei Snowland îi procura o bucurie mai mare decît aceea simţită cînd devenise prinţesa Smerdinski. Pentru americanul de rînd, nobleţea consacrată a dolarului preţuieşte incomparabil mai mult decît anacronica aristocraţie de sînge. În momentul în care hotărîse că e bine să se mărite cu Jerome, Morella ştia că soţul ei este urmaşul unuia dintre marii bogătaşi ai lumii. Asupra acestui lucru toţi erau de acord. Divergenţele începeau de la chestiunea dacă nepotul lui Isaak era sau nu în stare să dirijeze cu aceeaşi vigoare formidabila avere moştenită. Unii erau de părere că Jerome nu merita acest noroc şi că mai devreme sau mai tîrziu va duce de rîpă „imperiul“. Pe Morella însă aceste sumbre pronosticuri o interesau mai puţin decît certitudinea că deocamdată Jerome Somestone (şi deci „imperiul“) îi aparţinea. Pentru dînsa, Jerome nu mai era un simplu bărbat, însemna simbolul, mărturia, reflexul „imperiului“ ei.

La rîndul său, Jerome afla o trufaşă desfătare simţind-o pe Morella alături, cînd pe stradă, la recepţii, concerte, în holurile hotelurilor sau pe puntea transatlanticului, observa sclipirile jinduitoare din ochii acelora care se

dădeau respectuos la o parte din calea lor. „Spre lauda clasei umile din care a ieşit – reflecta el – femeia mea are splendoarea unei suverane.“ Şi nu întîrzia să-şi exprime gîndurile cu glas tare:

— Dacă printre regine mi-aş fi căutat nevastă, tot n-aş fi descoperit una mai minunată decît tine!

*

După luni de recluziune, Allen Ravis, văzînd că în ciuda eforturilor lui nu izbuteşte să scape din închisoare, se făcu mai înţelept. Prin intermediul avocatului său, încercă să-şi vîndă acţiunile tăinuite.

Dar tranzacţia se dovedi mai dificilă decît crezuse.

Pentru „regele fermoarelor“ urmară alte luni de aşteptare deprimantă. Abia cînd cursul respectivelor acţiuni deveni favorabil, Ravis reuşi să acopere restul sumelor ce i se imputau şi, astfel, să-şi redobîndească libertatea.

*

Ravis făcu un gest de adio gardianului care i-a deschis poarta grea a închisorii. Şi în timp ce maşina îl ducea la hotelul unde îşi dăduse întîlnire cu avocatul său, Ravis savura aerul proaspăt. Dar gîndul îi şi zbura spre Morella şi spre acela care i-o răpise. După ce-şi cumpără un costum conform ultimelor tăieturi la modă şi noilor dimensiuni ale corpului său, şi după ce expedie fostei iubite „un semn de viaţă“, Ravis îşi reluă ocupaţiile.

Foarte curînd, cu banii scoşi din acţiunile vîndute, fostul „rege al fermoarelor“ încropi noi afaceri. De îndată ce le puse pe roate, îşi întoarse iar privirile spre acela ce-i furase iubita.

Îl convocă pe Milton Cummings.

Pe cînd sorbeau arzătoarele straturi de rom, invitatul povesti cum l-a cunoscut pe Gus Turner, unul dintre salariaţii bazei de la Fortul Saddle.

Cummings se interesă de intenţiile precise ale lui Ravis. Apoi propuse ceva care-l făcu pe boss să rămînă cu gura căscată şi să asculte febril şi fericit cele spuse de „dracul cocoşat“.

PARTEA A TREIA

MARELE THRILL

„Sînt o nebuloasă încîlcită…
Cînt osanale pleiadelor,
Joc fotbal cu Luna,
Voi supravieţui Soarelui,
Şi Lunii,
Şi stelelor.“

FRANK HORNE: „***Tinereţe***“

… Cînd văd pe chipul nopţii înstelat

Vast sumbrul semn al marii aventuri…

JOHN KEATS: ***„Cînd temeri am”***

În seara aceea de toamnă, Dutch Learmonth avea să înceapă tulburătorul, nemaitrăitul, marele *thrill* al vieţii lui. În ajun, înainte de a se fi cufundat într-un somn adînc de zece ore, reflectase la toate cîte i se vor întîmpla. Ideea că mîine va întreprinde în sfîrşit *the high romance* – marea lui aventură – era atît de fascinantă, încît în unele clipe simţea cum inima i se goleşte de sînge ca sub efectul unei gigantice suprasarcini. Era cuprins de o vastă bucurie, în care nu lipsea, vai, şi o vînă de orgoliu. Îşi aminti însă că citise undeva ce-i spusese lui Titov constructorul principal: „Dacă înaintea zborului cosmonautul are sentimentul că va săvîrşi o faptă eroică, înseamnă că nu este pregătit pentru zbor“. De aceea, printr-o tacită învoială cu sine, a doua zi Dutch nu se mai gîndi la însemnătatea pe care o avea pentru el această călătorie, ci-şi concentră întreaga atenţie numai asupra numeroaselor amănunte tehnice ce mai trebuiau să fie puse la punct pînă la plecare.

Lui Somestone, aproape copleşit de emoţie, i se părea bizară răceala comportării lui Learmonth. Îl vedea pe Dutch cum verifică unele aparate, cum îşi face într-un notes cîte o însemnare, cum cere un lucru sau altul tehnicienilor. «Cine e străinul acesta care umblă atît de indiferent cu „Năluca“ mea?» se întreba Jerome.

De parcă şi-ar fi spus prea multe pînă atunci, cei doi bărbaţi abia schimbară cîteva cuvinte privi toare la chestiuni strict tehnice. În sfîrşit, Dutch se urcă în cosmonavă.

Pe platformele lor, tehnicienii, cu feţele concentrate, efectuau, la lumina puternicelor proiectoare, ultimele operaţii. După ce desprinseră de „Spright“ giganticele scări mobile de oţel, demontară cablul care lega racheta de rampa de lansare. Un mare cronometru arăta că mai rămăseseră doar zece minute. O sirenă ţipă alerta generală. Toţi părăsiră în mare grabă schela metalică. Somestone intră în cazemata betonată, aflată la o depărtare de cîteva sute de iarzi.

Dutch trase trapa de intrare, îi verifică blindajul etanş şi, încet, sui scara ce ducea în cabina „Nălucii“, care luni de zile de-aici înainte îi va fi casă, patrie şi planetă. Deasupra acestei încăperi se afla o firidă cît un sarcofag, în care astronavigatorul trebuia să se „îmbălsămeze“ în vederea marilor acceleraţii. Îmbrăcat în „g-suit“[52], Dutch intră în lăcaşul cosmonautului.

În faţa lui se arcuia masa de comandă, prevăzută cu un labirint de aparate şi instrumente, tablouri cu cadrane, manete şi butoane. Ele îi vor indica necontenit forţele pe care le suporta nava, diferitele-i mişcări, nivelul atins de carburantul sistemului ei de conducere. Trei ecrane televizoare, în legătură cu periscoape aflate deasupra şi în bordurile rachetei, arătau în orice moment ceea ce se petrecea în afară. Dutch apăsă pe un buton şi „sarcofagul“, căptuşit cu stratul unui lichid amortizor, se închise ermetic. Trupul îi era acum prins într-un zid de perne.

Acele ceasornicului universal, care indicau secundele şi fracţiunile de secundă ale orei terestre, goneau de zor… Era ora 18,57 de minute şi 43 de secunde… şi 44 de secunde, şi 45, şi 46 de secunde terestre… în curînd, ele n-o să mai exprime decît o convenţie pămîntească şi o amintire.

Deschise cromo-televizoarele de observaţie. Pe unul dintre ecrane văzu albăstrimea catifelată a cerului în amurg; pe celelalte zări, poate pentru ultima oară atît de aproape, planeta pe care o va părăsi. Pe terenul experimental forfoteau siluete: erau muncitorii care ridicaseră fermele de fier, tehnicienii care sfîrşiseră verificarea aparatelor şi acum se retrăgeau în zona de securitate. Mîinile lor harnice construiseră această astronavă al cărei rost nici nu-l bănuiau… „Adio, oameni! Poate că în momentul acesta, dinăuntrul Fortului Saddle, aflat în apropiere, Turner se gîndea la el. Nu se mai văzuseră de mult. Bietul Gus, ce-o mai face?

[52] G-suit“ — îmbrăcăminte anti-g (n.r.)

Adio, bătrîne prieten!... Dincolo de zidurile poligonului, departe, oameni mărunţi ca nişte furnici lucrau pămîntul. Adio, Pămîntule! E ora 18 şi 59...“

— Alo, Dutch! Alo, Dutch! se auzi glasul lui Somestone. Eşti gata? Mai ai 36 de secunde.

— Totul e-n regulă.

— Cum te simţi?

— Ca la concursurile de alergări ale şcolii: aştept pe linie împuşcătura pistolului.

— Stai comod?

— O.K.

— Eşti emoţionat?

— N-am timp. Mai sînt doar 30 de secunde.

— De acum încolo, pînă numeri 280 ai scăpat.

— Nu mă grăbesc. Vreau să gust fiecare clipă...

— Acum, pregăteşte-te. Mai ai 18 secunde. După ce-i dai drumul, n-ai decît să leşini. La început automatele pot merge şi fără tine... Oricum, începe respiraţia!... Cinci, patru, trei, doi, unu!... Start!

La un kilometru de platforma de lansare a „Nălucii“, în timp ce cupa imensă a radiolocatorului se puse în mişcare, Somestone, din blochausul în care se afla, văzu deodată o imensă flacără albăstrie răsărind din pămînt. Un auit năprasnic de mii de Niagare zgudui betonul. O clipă, inima parcă încetă să-i mai bată. Acest minunat gheizer cu luciri de safir putea fi şi începutul unei explozii catastrofale...

Pornirea unei rachete are întotdeauna un ritm patetic şi solemn. Uriaşa pasăre de oţel se urneşte cu o viteză accesibilă ochiului, cu o viteză în care nu poţi bănui elanul sideral de mai apoi; urcarea ei maiestuoasă, gînditoare pare să simbolizeze însuşi destinul spre progres al ştiinţei umane, nedumerită şi îngrijorată de consecinţele imediate ale propriei sale forţe... Dar această viziune n-a durat mai mult de douăzeci de secunde. Brusc, „Năluca“ păru o gigantică lumînare întoarsă cu flacăra în jos, iar în momentul în care, prin

telescopul binocular, Somestone zări deasupra capului său astronava, aceasta se şi pierdea în adîncul firmamentului, atît de mare îi devenise viteza.

Înainte ca mîna lui să declanşeze aventura, Learmonth îşi spusese că puţine fiinţe terestre mai avuseseră parte de un asemenea *thrill.* Apoi îi apăru niţeluş speriată figura micuţei lui mame, şi lui Dutch îi fulgeră gîndul că nu-i văzuse niciodată mormîntul. Ca printr-o supraimpresiune, chipul mamei se preschimbă în acela nedorit al Morellei…

Omul din astronavă fu asurzit de motoarele care începură să duduie. Greutatea parcă i se înzeci. Vibraţii tot mai teribile îl zgîlţîiau, o greaţă imensă îl cuprinse şi treptat totul se întunecă. Suprasolicitarea mereu crescîndă îl făcea să-şi simtă sîngele ca de mercur. Cunoscutul „văl negru“ i se aşternu peste ochi. Dar totul dură doar cîteva secunde.

Cînd îşi reveni, Dutch îşi percepu faţa lăţită, ochii măriţi şi buhăiţi, gura strînsă, cărnurile obrazului, ale bărbiei, ale gîtului căzute, terciuite de teribila suprasarcină. Inima îi bătea nebuneşte. Respiră profund, cu voluptate.

— Alo! Alo! Dutch! răzbătu pînă la el vocea din microfon. Eşti întreg?

— O.K.! răspunse Dutch, controlînd canalul de radiocomunicaţii pe unde metrice.

— Ce-ţi spun aparatele?

— A şasea secundă de zbor; altitudinea 5,8 mile’, presiunea aerului 10 inci[53], temperatura exterioară: 7,6°F[54].

— Cum a fost primul şoc?

— Paradisiac.

— Ai leşinat?

---

[53] Inciul reprezintă a 12-a parte dintr-un picior şi are circa 25 mm (n.r.).

[54] 7,6° Fahrenheit = —22° Celsius ***(n.r.).***

— Nu.

— Cum te simţi?

— Suport destul de bine suprasarcinile.

— Ai pătruns în stratosferă, nu?

— Da. Altimetrul arată 17 mile.

— Te apropii de stratopauză.

— Înaintez tot mai repede. Machmetrul indică 1,7 mile/s. Barometrul 2,8 inci. Temperatura exterioară e de – 58°[55].

— Bine. Spune-mi ce vezi pe ecrane!

— Un spectacol unic. Sus, bolta cerească s-a făcut neagră, iar jos, dincolo de destrămările unor nori sidefii, Pămîntul îşi arată contururile fluviilor, ale munţilor, ale oraşelor.

— Frumos din partea lui!

— Neînchipuit de frumos. Şi totul se mişcă rapid, ca-n film.

— Te cred. Cu ce viteză zbori acum?

— Cu 2,5 mile/s. Ce nostim! Soarele apune vertiginos spre răsărit. Nici chiar profetul Josua n-a avut parte de un asemenea *thrill*…

— Într-adevăr! El n-a făcut decît să oprească Soarele, în vreme ce tu, cu viteza pe care ţi-am dat-o, îl vezi alergînd de-a-ndăratelea. Ce temperatură e afară?

— Minus 104,8°… altitudinea 39 mile… densitatea aerului 0,28.

— Eşti în a 77-a secundă de zbor. Acum fii atent! Măreşte cît se poate unghiul ascensional. Ca să atingi cît mai curînd zona lui Heaveside. Citeşte aparatele!

— Viteza 3,2 mile/s, altitudinea 53 mile.

— Intri în ionosferă. Cînd ajungi la 60 mile, opreşte treptat comburantul şi începe să picuri în camera de reacţie acidul azotic. De reuşita acestei operaţii depinde succesul întregii călătorii.

— Ştiu. Sînt la 58 mile. Dau drumul silicagelului[56]. Straşnic! Oxizii azotului reacţionează vehe…!

---

[55] —46°C. (n.r.)

— Alo, Dutch! Alo, Dutch! Ce e? Răspunde!

Muşchii zdrobiţi de presiunea colosală abia mai ascultară de voinţa cosmonautului.

— Sînt *groggy!*

— Ce s-a întîmplat?

— Am primit un şut formidabil.

— Acidul trebuie să fie de vină… Cred că ai încasat cîteva suprasarcini…

— Dracu le-a mai numărat! mormăi Dutch, apoi după o clipă adăugă: Interesant! Acum am impresia că mă aflu în stare de repaus, ba chiar că racheta îşi încetineşte mersul.

— E doar o iluzie, datorită şocului pe care l-ai suferit…

— Din acest moment, am oprit comburantul. Lucrurile merg bine.

— Nu te grăbi. Pînă nu se termină perioada activă a zborului nu se ştie ce mai poate surveni. Controlează aparatele!

— În secunda 151, viteza de zbor e de 5,1 mile/s, altitudinea 104 mile, temperatura exterioară 1292°[57]… Nu-i cam mult pentru nici trei minute de plajă?

— Ce presiune arată manometrul de ionizare?

— 0,44 microni.

— Aşadar, densitatea aerului exterior e practic nulă.

— Mă cam deranjează temperatura. S-a ridicat la 77°[58].

— Coboar-o la 68°. Ţi-e cald din pricina „îmbălsămării“ şi a *thrill*-ului. Respiri în voie?

— Da. Aerisirea funcţionează bine. În noaptea de afară au început să apară stelele.

— Ce viteză ai?

— În secunda 181, machmetrul arată 5,5 mile/s,

---

[56] *Silicagel* – siliciu absorbant al acidului azotic cu oxigenul monoatomic din ionosferă produce o mare energie *(n.r.).*

[57] 700°C *(n.r.).*

[58] 25^0C*(n.r.).*

altimetrul 132 mile.

— Nu e rău. Te apropii de zona lui Kennelly. Imprimă acum „Nălucii“ traiectoria în spirală. Cînd vei ajunge în vîrful ei, sper că vei fi atins „viteza de eliberare“.

Dutch privi spre orizontul terestru. În sfîrşit, vedea şi el minunata, diafana, de-acum legendara aureolă albastră ce învăluia Pămîntul. În dulci trepte, acest gigantic arc de triumf trecea prin nuanţele tuturor culorilor pînă se pierdea în negrul absolut al Cosmosului, din noianul căruia izbucnea frenetic lumina încremenitelor stele… Şi iar se uită la globul pămîntesc, la contururile continentului uimitor de precise.

— Ce nostim! Pe scoarţa terestră zăresc pe alocuri frunze cu nervurile lor ramificate. Pesemne sînt nişte fluvii şi afluen…

Deodată Dutch se simţi invadat de o extremă oboseală. Era a 232-a secundă de zbor. Cu o viteză de peste 6 mile/s, „Spright“, depănîndu-şi goana ca pe filetul solenoidal al unui imens burghiu, se înfigea în firmament.

— Alo! Alo, Dutch! Ce-i cu tine! Ţi s-a întîmplat ceva?…

— Sînt ameţit, J. S.…

— Ce viteză ai?

— 6,9 mile/s.

— Din pricina spiralei. Ţi-au trecut tulburările ortostatice?

— Nu de tot.

— Mai rezistă încă două-trei secunde… Te apropii de…

— J. S.… Ţine minte: în a 243-a secundă am atins viteza de scăpare.

— Felicitările mele! Acum poţi să ieşi din „sarcofag“ şi să te odihneşti puţin. Eu aştept la aparat…

Pe unul dintre ecranele televizoare Somestone îl văzu pe cosmonaut intrînd în cabină. În primele minute de la apariţia stării de imponderabilitate, Dutch simţi cum îi

creşte tensiunea arterială, cum frecvenţa pulsului i se înteţeşte, iar respiraţia îi devine mai rapidă. Într-o clipă astronautul porni să zboare prin încăperea lipsită de gravitaţie. Un singur pas a fost suficient ca să-l suspende în văzduh. În momentul în care ieşise din „sarcofag“, Dutch avusese însă grijă să pună mîna pe un fel de cange, cu ajutorul căreia se trase lîngă perete.

— Ce faci? se auzi glasul lui Somestone. Nu dai odată rachetei mişcarea de rotaţie?

— Imediat! rîse Dutch. E o plăcere să te simţi mai uşor decît un fulg. Continuînd să umble pe pereţi, ca o muscă stîngace, ajunse în dreptul mesei de comandă. Un buton apăsat şi „Năluca“ începu să descrie o uşoară mişcare de rotaţie în jurul propriei axe. Lucrurile dinăuntrul ei îşi redobîndiră gravitatea obişnuită.

— Cum merge? întrebă Somestone.

— De fapt, prea bine nu mai ştiu nici eu ce simt. Sînt turtit ca după un chef monstru…

— Ce vrei, marele *thrill!* Cu viteza ta de acum, ai ocoli ecuatorul Pămîntului în mai puţin de o oră…

După ce se întinse cît era de lung, se duse la chiuvetă şi se spălă. Inima lui Jerome prinse a bate; prin difuzor se auzea distinct pînă şi bolboroseala apei care curge…

Ştergîndu-se, Dutch începu să fredoneze triumfătorul urcuş al viorii din concertul în re de Beethoven. Privi în jurul său cu ochii strălucind. Se apropie de unul dintre periscoape şi rîse încetişor. Ce-o fi văzînd? Ce nebun! Şi-a găsit momentul să spună versuri… Din eter vibra un glas baritonal, ce îngăima ca unei iubite:

„De-aş avea brocaturile cerului,
Muiate-n raze de-aur şi de-argint,
Azurul şi obscurul, sumbrele aere
Ale nopţii, şi lumina, şi-nserarea,
Sub paşii voştri aş întinde-acele stofe;
Dar n-am, sărman ce sînt, decît visarea;
Eu visurile-mi simt sub paşii voştri;

Călcaţi uşor că peste visu-mi treceţi!“

— Alo, Dutch! Alo! Ce-i asta?

— Yeats[59].

— Altceva voiam să te întreb. Ce te-a apucat?

Dutch nu răspunse. Ecranele televizoare erau scăldate în viziunea unei magnifice feerii siderale, în drumul rachetei, aninate parcă de întuneric, ample draperii cu falduri ca de mărgean, verzi palide şi violacee se desfăşurau, fluturînd, asemenea unor meduze, franjuri de purpură. Şi deodată întrebarea brutală pusă de acel pămînten, care se mai închipuia desigur stăpînul cosmonavei.

— Alo, Dutch! Ţi s-a întîmplat ceva? se auzi îngrijorat glasul lui Somestone. Glasul acesta parcă-l atrăgea pe Dutch spre Pămînt.

— Mi s-a întîmplat o auroră boreală, veni în sfîrşit răspunsul.

— Şi pentru asta te superi? rîse Jerome.

— Mă sîcîi tocmai cînd spectacolul este mai extraordinar.

— Ia să văd şi eu!

De astă dată, pentru a fixa priveliştea exterioară (care, din pricina rotaţiei lui „Spright“, amintea într-un ritm mai rapid mişcarea aparentă a bolţii cereşti în jurul Pămîntului), Dutch se legă de scaunul mesei de comandă şi suspendă din nou gravitaţia rachetei. Apoi puse emiţătorul televizor în dreptul unuia dintre ecrane şi, în aceeaşi clipă, Somestone fu cutremurat de arhitectura plutitoarelor arcade, colonade şi coroane ale aurorei; focuri de artificii izbucneau tăcute printre diafanele catifele necontenit tălăzuite parcă de un vînt cosmic şi mîngîiate de razele prelungi şi reci ale unui tainic proiector.

— La ce altitudine eşti?

— 308 mile.

---

[59] William Butler Yeats – renumit poet irlandez *(n.r.).*

— Ai pătruns în domeniul mezosferei. În regiunea asta, particulele intră în coliziune cu electronii care vin în valuri de la Soare, ceea ce determină emisiunea luminescentă a aurorelor înalte. E un fenomen asemănător cu acela petrecut în tuburile cu gaz rarefiat…

— Dragă J. S.! N-am chef acum nici de comentarii ştiinţifice, nici de palmaresuri sportive…

— N-ai impresia totuşi că eşti cam nervos?

— Ba da.

— Poate că ar fi mai bine să te culci. De acum înainte „Năluca“ merge şi singură.

— Ai dreptate, mă voi culca.

— Nu uita să dai drumul radarului… Ca să n-ai vreo surpriză dacă se apropie vreun „vagabond“’.

— N-o să uit. La revedere!

Şi, plictisit, Dutch închise aparatul de radio.

*

Acum, după atîtea zbateri, el însuşi, Dutch Archibald Learmonth, a devenit un călător înspre stele. Şi totuşi unde îi era entuziasmul de odinioară? Asemenea unei furtuni, cele 250 de secunde de necontenită încordare îi descărcaseră nervii de toată sarcina lor electrică.

„Ce paradoxal sînt construiţi oamenii!“ se mira singur. Cîtă vreme a trecut prin marea încercare a eliberării din cătuşele gravitaţiei terestre, moralul său s-a ţinut bine. Ba chiar s-a purtat relativ cu mai multă dezinvoltură decît atunci cînd zburase pentru prima oară cu un turboreactor. Şi iată că acum, după ce se convinsese de trăinicia „Nălucii“, după ce străbătuse viu şi nevătămat şi prin zidul sonic, şi prin cel termic, tocmai acum cînd extraordinara-i călătorie avea să decurgă asemenea unei fatale consecinţe a unei cauze date, el se pomenea cuprins de nelinişte…

Gînduri contradictorii, unele înnegurate, altele groteşti şi înspăimîntătoare ca măştile carnavalelor

mexicane, şi mal cu seamă o imensă oboseală îşi disputau într-un fel de dans aiurit spiritul şi trupul lui Dutch. Din cînd în cînd îşi spunea „am învins“ şi o fulgerare de triumf îi străbătea fiinţa, pentru ca din nou hora fantasmelor sumbre să-l invadeze…

Dutch se apropie alene de masa de comandă, deschise toate periscoapele, conectă celostatul[60] şi, cu privirea aţintită asupra ecranelor, se trînti pe patul moale, pliant. Pămîntul devenise un uriaş astru cu scînteieri şi adumbriri albastre. Nu de puţine ori în viaţă, el şi prietenii săi folosiseră această expresie: „eu şi societatea“, „eu şi omenirea“. Pentru prima oară însă aceste cuvinte dobîndiseră un conţinut real, profund, înspăimîntător, stîrnind în acelaşi timp uimire, orgoliu şi o ciudată deznădejde. Abia trecuse o oră, că „Spright“ se şi afla la o „înălţime“ de mii şi mii de mile. Fiecare sfert de oră îl va îndepărta de Pămînt cu cîteva diametre terestre, fiecare oră îl va apropia tot mai mult de „zenit“! Şi asta va dura luni de zile. Şi toată această beţie cosmică o va trăi el însuşi!

… Ecranele îi transmiteau imaginea unui cer de un foarte închis indigo de pe care stelele scînteiau neverosimil de clar, ca tot atîtea briliante; iar, după cîteva ore de zbor, planeta de pe care pornise îi oferea o viziune emoţionantă. Culorile şi contururile pămîntene atît de familiare dobîndeau o boare ireală, lăsîndu-se mai mult ghicite sub vălurile atmosferei, atunci cînd apăreau pe emisfera luminată de Soare. Ceea ce însă în mod deosebit conferea acelei viziuni un autentic ritm sideral era vecinătatea Lunii. Printr-un miraj creat de perspectivă, Selene, care tocmai trecea peste discul terestru, părea şi mai mare decît era în realitate, iar cele două corpuri cereşti îţi dădeau impresia unei „stele duble“. Era, într-adevăr, o privelişte magică…

Cu toate acestea, după ce priveai mai mult timp,

---

[60] Aparat folosit spre a urmări obiectele din exterior, ca şi cînd acestea ar fi staţionare, deci fără a fi tulburat de rotirea navei ***(n.r.).***

magia se evapora, iar întrebări tulburătoare îi luau locul. Luni de zile va contempla rotirea policandrelor aceloraşi constelaţii, pînă-l va cuprinde ameţeala. Totuşi – se întreba Dutch cu o iritare pe care nu şi-o cunoscuse – pentru ce naiba a trebuit să facă această stranie călătorie? Oare un film bine trucat, sau, şi mai mult, tabloul lui Van Gogh în care astrele se cască halucinant noaptea deasupra mării nu i-ar fi sugerat mai teribil viziunea cosmică de afară? Legi ale universului de asemenea n-avea de gînd să descopere. Dacă ar fi avut mintea statornicită pentru asemenea treburi, n-ar fi avut nevoie să se plimbe cu racheta. Matematica şi fantezia i-ar fi fost de ajuns. De ce n-ar scrie iar versuri? Pentru cine? La ce bun? Ca să le transmită prin radio distratei doamne Morella Somestone? Pentru el însuşi? Gîndul că ar putea aşterne pe hîrtie poezii care să rămînă înmormîntate în „Năluca“, eşuată cine ştie unde, îl făcu să se înfioare. Mii de accidente se întîmplă zilnic pe Pămînt: pe şosele automobile se încalecă sfărîmîndu-se, pe mare vapoare intră unele în altele şi pînă şi în văzduh avioane explodează ciocnindu-se între ele. Dutch îşi scutură mînios capul. De unde această spaimă neobişnuită? La urma urmei probabilitatea era infinit mai mică să fie zdrobit în cuprinsul spaţiului cosmic. Totuşi aici existau şi cele mai multe şanse să piară, să fie pietrificat de gerul genunilor. Gerul genunilor…

Aproape aţipise, învăluit de o stranie moleşeală. Îl fulgeră gîndul că degeră. Ce bine este să degeri! Să-ţi fie trupul înfăşurat în straturi catifelate şi toropitoare… Aşa trebuie să fi sfîrşit André şi Amundsen la Polul Nord, Mallory şi Irvine pe Everest… Deodată un semnal sonor izbucni din aparatul de radio. Dutch înjură în sine cu o mînie molcomă, dar un reflex mai puternic îl determină să sară în picioare şi să scape de la o moarte altminteri inevitabilă.

— Alo! Da?… bîigui el, deschizînd aparatul.

— Hei, Dutch! Eu sînt, Somestone! N-ai îngheţat?

— Aproape.

— Ce temperatură ai în igloo?

— 24,8 grade[61]…

— Ai uitat că, atunci cînd te culci, trebuie să fixezi nivelul de reglaj al temperaturii…

— Da, am uitat…

— Acum însă ai reglat temperatura?

— Îndată… Dutch se duse la tabloul de comenzi automate. Întorcînd un buton, ridică temperatura la 68°F; a[2]poi îl blocă şi continuă convorbirea: S-a făcut! dar stai: cum de m-ai putut chema? Parcă închisesem aparatul de radio…

— L-am construit astfel ca, pe o anumită undă, să-ţi pot semnala, chiar dacă îl închizi…

— Aşadar ai rămas pe Pămînt în mod premeditat.

— Am socotit toate posibilităţile. Şi, în definitiv, tot atît de bine puteam fi eu în cosmonavă. Dar ce să mai discutăm! Ai grijă de sursele chimice de curent şi de bateriile solare! Mîine te chem de dimineaţă. La revedere!

Şi mai înainte de a i se răspunde, Somestone încetă emisiunea.

„Nu-s legat de oameni nicidecum,
Soarta mea de-o altă lume-ascultă.“

S. ESENIN:
„N-o să-ncep zadarnic să mă mint…”

Şi iată că, în sfîrşit, Somestone se elibera de spectrul care-l încătuşase cîteva decenii. Faptul că profeţia astrologului privitoare la influenţa planetei Venus, că obsesiile mamei şi ideea sinuciderii luaseră altă întorsătură, fiind conciliate pînă la urmă cu deziderațele pămînteşti ale bunicului, pe Jerome nu-l necăjea, iar el nici nu încerca să analizeze toate aceste contradicţii.

[61] Adică —4°C ***(n. r.).***

Singurul motiv care mai răsuna în el din tumultul de odinioară era acela al jubilării: opera lui luase drumul eternităţii, iar el rămăsese pe Pămînt. După doi ani „Năluca“ i se va înapoia victorioasă. Dar dacă se va pierde în hăurile universului? Nu, pînă în Venus va ajunge oricum. De astă dată era sigur. Şi va avea grijă Learmonth să nu descindă în vreun ocean. Iar de nu va putea face cale întoarsă... ei bine, tot nu-i nimic. Alte „Năluci“ vor porni la cucerirea cerului...

Deocamdată însă cel mai mult îl încînta gîndul că Dutch a plecat în locul său. De aceea nu se putea dezlipi de lîngă televizorul care, în fiecare clipă, îi redeştepta minunatul, unicul, extaticul sentiment că este un om viu, teafăr şi bine sprijinit de binecuvîntata scoarţă pămîntească. Asemenea unui asasin care dă tîrcoale locului crimei, el era atras de acest teren pe care se consumase himerica lui sinucidere...

Zile de-a rîndul urmări fascinat călătoria „Nălucii“ sale prin spaţiile oceanului sideral. Verifica funcţionarea aparatelor, a instrumentelor şi a dispozitivelor, observa atent reacţiile fiziologice şi psihice ale lui Learmonth, înregistra pe bandă de magnetofon datele primite şi filma imaginile transmise de televizor. Întrebări fără sfîrşit porneau în rafală de la postul său de radioemisie şi-l împresurau pe Dutch zece ore pe zi, adică atîta vreme cît legăturile nu erau întrerupte din pricina mişcării de rotaţie a Pământului.

O vreme Dutch suportă cu stoicism asaltul nedomolitei curiozităţi a lui Somestone. Curînd însă rolul de cobai începu să-l plictisească şi să-l enerveze. Mai ales că în experienţele şi corvoadele pe care i le impunea Somestone, Dutch nu găsea pasiunea omului de ştiinţă, ci insistenţele exasperante ale unui maniac. Scos din sărite de bizara tiranie a „dispecerului“ său terestru, Dutch devenea tot mai nervos. Uneori se gîndea la Morella şi amintirea ei îi stîrnea o dispoziţie atît de neagră, încît trebuia să curme imediat discuţia. De

fapt, dacă răbdase totul pînă atunci, o făcuse doar cu gîndul că astfel se poate răzbuna. Din mîndrie nu voia să-şi recunoască motivul adevărat al aversiunii lui. Dar din clipa în care „Năluca“ îşi luase zborul, gelozia inhibată se ridică treptat din străfunduri, şi Dutch îşi dădu seama că-l urăşte pe Somestone cu tot mai multă înverşunare.

Cert e că tot ce-i spunea şi-i cerea miliardarul îl călca pe nervi, îl dezgusta. La rîndul său, acesta îşi pierdea treptat răbdarea. Mai ales că nu mult după lansarea lui „Spright“ fusese chemat la televideofon de Morella, care se arătă ispititoare, tainică şi îngrijorată. E drept că de cînd se căsătoriseră niciodată nu o lăsase atîta vreme singură, dar cum să se despartă el de „Năluca“ lui care-i înfăptuia visul!

A trebuit ca relaţiile cu Dutch să ajungă la un mare grad de tensiune pentru ca, în sfîrşit, Somestone să-şi găsească puterea de a părăsi o vreme Fortul Saddle.

— Te porţi ca şi cînd mi-ai fi stăpîn, îi spuse la un moment dat Learmonth, pe un ton de provocare.

— De vreme ce te-ai angajat să zbori cu „Năluca“ mea şi te bucuri de *thrill*-ul meu, îţi sînt chiar mai mult decît un stăpîn…

— Mă îndoiesc că în eterul cosmic legile proprietăţii private mai au vreo valoare…

Vorbele zeflemitoare ale lui Dutch îl înfuriară pe miliardar. De unde înainte acesta fusese calm, iar celălalt iritat, deodată rolurile se inversaseră.

— Ba au! Fără mine nu eşti nimic. Ştii doar că pînă la Venus ai nevoie să-i corectezi lui „Spright“ de cîteva ori traiectoria. Fără mintea şi bunăvoinţa mea te spulberi în Cosmos ca un nucleu atomic într-un ciclotron.

— Frumoasă imaginea, spuse glacial Dutch, dar substratul ei este injurios. De altfel, m-am săturat nu numai de Pămînt, ci şi de dumneata… De aceea voi întrerupe legătura, şi cu asta am încheiat…

— Stai! strigă Somestone prin a cărui minte fulgerase

o idee teribilă. Înainte de a închide, ascultă ce-ţi spun! Dutch rămase cu mîna încremenită pe buton. Ascultă! În apropierea reactorului „Nălucii“ se află o maşină infernală, cu totul inofensivă dacă nu i se comandă să explodeze. Şi această comandă îi poate fi dată prin aparatul de radio cu care este prevăzut mecanismul ei de declanşare. Înţelegi ce-ţi spun?! E suficient să transmit un cifru şi… Somestone îşi lăsă fraza neterminată şi adăugă pe un ton mai coborît: De aceea te avertizez să te astîmperi!

— Dacă te aveam acum alături, scrîşni Dutch, îţi spărgeam fălcile.

— Dar nu mă ai! rînji celălalt.

— Pe mine nu e bine să m-ameninţe nimeni! urlă deodată Dutch.

Un spiriduş din adîncul său se veselea de spectacolul grotesc al unor oameni care se certau despărţiţi de milioane de mile; totuşi faţa i se schimonosise îngrozitor, iar vorbele îi detunau în cabina de unde Somestone urmărea destinul astronavei. Lucrurile merseseră prea departe şi constructorul „Nălucii“ simţi că nu mai poate da înapoi.

— Tu mă sileşti! rosti acesta concentrîndu-şi întreaga stăpînire de sine. Tu mă sileşti să formez cifrul de care ţi-am vorbit…

Cîteva clipe, Dutch amuţi. Apucat cum era, Somestone ar fi fost în stare să alcătuiască fatalul cifru… Un fleac! Potrivirea unei unde, transmiterea cîtorva litere şi numere şi aşteptarea efectului automat… După care uriaşa astronavă va plesni ca o bulă de săpun. Dar nu! N-o să îndrăznească să-şi ducă pînă la capăt ameninţarea. Prin cîte trecuse, Dutch învăţase să cunoască oamenii, mai ales la ceartă. În tinereţea lui hoinară avusese prilejul să înfrunte tot soiul de derbedei gata să scoată cuţitul sau browningul. Singurul lucru care le impunea era forţa brutală, violenţa şi nepăsarea în faţa primejdiei. Oare Somestone va reacţiona

altminteri? Acesta însă tăcea sibilinic, de parcă l-ar fi lăsat pe celălalt să-şi rostească singur verdictul.

— Dă-i drumul! vui deodată aerul cabinei lui Somestone. Mi-e scîrbă. Auzi? Mi-e totuna ce faci!

De la acea formidabilă depărtare, cei doi bărbaţi îşi aruncau priviri incandescente. Nu-şi auzeau decît gîfîitul furiei. Amîndurora li se părea că sînt nişte mitologici titani dezlănţuiţi într-o luptă de vrăji, într-un Cosmos care abia trebuia să se nască… Cu toate acestea, în univers mai exista în clipa aceea un om…

*

… Acest om, uluit de drama pe care o captase din eter în ultimele zile şi poate mai emoţionat decît înşişi protagoniştii ei, era un astronom indian.

— Dă-i drumul! îl mai cutremură o dată urletul lui Dutch şi se temu că o imensă explozie avea să urmeze.

Dar nu urmă nimic, decît o încordată tăcere.

— Aşadar, nu îndrăzneşti! hohoti omul din firmament. Ţi-e frică să nu-ţi pulverizezi şi „Năluca“ o dată cu mine! …

— Într-adevăr, răspunse după cîteva clipe celălalt. „Năluca“ mea valorează cît un milion de vieţi de-ale tale. N-are nici un rost s-o nimicesc pentru o ceartă…

— Foarte bine! Dar, bagă-ţi bine în cap, „Năluca“ nu mai este a ta. Şi acum, dacă vrei, aruncă-mă în aer!

— Nu fi absurd, Dutch! Din nou o dădu miliardarul pe un registru conciliant. De ce nu ne-am înţelege? Cînd te vei întoarce…

— Am înţeles. Toată povestea aia cu maşina infernală a fost un şantaj…

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ascultă-mă! Nu închide…

— Am terminat! Lasă-mă în pace! Mi-e silă de tot acest Pămînt pe care-l reprezinţi cu strălucire. Mi-e silă!

Indianul, care de la mii de mile de Nevada îl auzea şi el pe Dutch cum îşi strigă aversiunea pe care i-o

provoacă Pămîntul, se cutremură. Ce fel de om trebuie să fie acesta, care nu-şi mai găseşte loc pe străvechea noastră scoarţă terestră?

— Dutch! ţipă alterat glasul lui Somestone. Ori ne împăcăm, ori nu voi avea nici o milă. Dacă tot îmi pierd „Năluca“…

— Du-te dracului, nebun blestemat!

Şi furios, Learmonth întrerupse legătura cu planeta sa natală. Somestone mai încercă de cîteva ori să reia discuţia, dar totul fu în zadar.

Nici astronomul indian nu reuşi îndată să comunice cu bizarul cosmonaut. Un timp, toate strădFuinţele i-au rămas fără nici un rezultat. Înainte de cearta celor doi, el fusese o dată cît pe aci să-l prindă pe Learmonth; tocmai atunci însă intrase şi Somestone pe undă, şi astronomul se lăsase păgubaş. După ceartă, o nouă dificultate se ivi: Learmonth nu mai răspundea la apelurile transmise pe unda ultrascurtă, aleasă de constructorul „Nălucii“.

De cîteva ori, prinzînd această undă, Dutch auzi glasul lui Somestone care-l implora să revină la bunele lor relaţii de odinioară; de fiecare dată, fără să răspundă, cosmonautul trecu mai departe. La început, el săvîrşea acest gest cu orgolioasa şi romantica satisfacţie că e în stare, cu o simplă mişcare a degetelor, să-şi dobîndească şi să-şi apere singuratica-i libertate. În curînd, se obişnui cu acest sentiment şi renunţă cu totul la această distracţie. De altfel, nici Somestone, care pe atunci era preocupat de altceva, nu-l mai chemă. Aşa s-a întîmplat că astronomul indian nu izbuti să intre în legătură cu Learmonth.

Zile fără seamăn urmară pentru Dutch. Începuse a se adapta noilor condiţii de viaţă. Toate măruntele treburi cotidiene, care în primele săptămîni i se păruseră insuportabile – din pricina maniilor lui Somestone – îi deveniseră acum deprinderi, reflexe. „Am intrat – gîndea el – în perioada deceleraţiilor.“ Rar mai deschidea

aparatul de radio. Însăşi muzica atît de iubită nu putea decît să tulbure extatica simfonie cerească în care se scufundase. Acum, după ce stingea lumina cabinei, nu se mai dezlipea din faţa ecranului ce-i revela misterioasele privelişti ale lumii. De unde, în prima zi, indigoul intens al firmamentului, spuzit de miriadele de pulberi stelare, i se păruse monoton şi închis înţelegerii, acum totul îl fascina. Era copleşit de iluzia acelei dizolvări în plasma universului. O vreme nu-şi mai vorbi nici sieşi; amuţise. Gîndul îi plana calm peste talazurile adormite ale oceanului cosmic şi un nou înţeles despre ceea ce există se zămislea într-însul. O noapte luminoasă ca în mitologii sau în fulgerările lirice ale lui Novalis, Nerval şi ale altor poeţi atinşi de aripile neliniştii se resfira vibratoare înaintea ochilor lui şi-l sorbea neîncetat spre neţărmurita-i vîltoare. În acele momente, posibilitatea de a dispărea în noianul sideral nu-l înspăimînta de loc. Sufletul îi era legănat de aceeaşi vrajă care trebuie să-l fi supus pe Leopardi cînd a scris versurile închinate infinitului:

„… Atunci gîndirea
Mi se cufundă în imensitate,
Şi dulce mi-e-necarea-n marea-aceasta…“

Planete, aştri, constelaţii, nebuloase, galaxii, toate erau prinse deopotrivă în ritmurile solemne ale acestui Maelstrom etern… „Steluţa de colo e poate VV Cefeu, al cărui diametru e de zece ori mai mare decît genunea care desparte Pămîntul de Soarele său.., O mai fi existînd viaţă în alte lumi?… Presupunînd că ar trăi fiinţe gînditoare în Proxima Centauri şi aş intra în comunicaţie cu ele, şi încă mi-ar trebui mai bine de opt ani ca să transmit şi să primesc răspunsul mesajului meu! Prea sîntem singuri în Univers! Ce angströmetică făptură[62] este omul, pierdut în hăul imensităţilor siderale…“

---

[62] Angströmatic, de la angström, măsură de lungime egală cu a zecea milioana parte dintr-un milimetru *(n.r.).*

Treptat, verdictul acestei nimicnicii pe care-l pronunţau necruţător toate spaţiile lumii îl făcu pe Dutch să-şi întoarcă privirea cu mai multă înţelegere către mica sferă albăstrie ce-l crease şi pe el. Dar Pămîntul se îndepărta tot mai mult. Singurul punct de sprijin nu-i mai rămînea lui Dutch decît Venus. Deodată simţi nevoia să se încredinţeze de existenţa planetei către care gonea. Îi căută imaginea la telescop. O văzu cît o lună de mică, la stînga traiectoriei aparente a „Nălucii". Şi Dutch avu straniul sentiment că se îndreaptă spre un punct al spaţiului ceresc în care atunci nu se află nimic. Aceeaşi senzaţie o încercase în timpul războiului, cînd mitralia orbita avionului duşman, înainte ca acesta să fi ajuns la punctul de întîlnire cu proiectilele sale. Dar Venus va veni la întîlnire? Şi totuşi, nu! Zborul pe Pămînt e cu totul altfel. Cu fiecare zi care trecea, lui Dutch i se părea că singurătatea îl destramă, îl dezagregă.

Poate numai un biet primitiv rămas singur într-o locuinţă lacustră, în timpul unor ploi fără de sfîrşit, să mai fi avut aceeaşi certitudine a dizolvării în neant. Dar ce putea înţelege primitivul – împăcat prin scornirea cine ştie cărei divinităţi – din tulburătorul spectacol al sferelor! Poate modernul Pascal, cu strigătul său: *„tăcerea eternă a spaţiilor infinite mă înspăimîntă",* să fi adulmecat ceva din dezolanta pulverizare în vid pe care o trăieşte luni de-a rîndul un singuratic astronavigator! Poate el să fi intuit acel înspăimîntător „breack-off", acea penibilă senzaţie de izolare, de rupere de Pămînt, acel mut, dar vast ţipăt de panică! Totuşi nici chiar Pascal n-avusese cum să-şi dea seama de experienţa concretă a lui Dutch, căruia nu-i ţineau de urît decît stelele ce-l scrutau cu luminile lor frenetice, ivite din întunecata, recea străvezime a nemărginirii.

Gîndul la planeta natală începu să-l asalteze. Nu voia să reintre în legătură cu oamenii ei, dar nici nu se mai putu împotrivi amintirilor. Ca un fel de reproş adus acestei cutii care-l purta prin univers, atît de vertiginos,

încît nu se mai sesiza mişcarea, Dutch îşi aduse aminte de săptămînile în care învăţase pilotajul şi avusese revelaţia celei de a treia dimensiuni. Ce plăcut lucru este un motor pe care-l poţi pipăi, căruia îi cunoşti fiecare piesă, îi distingi orice murmur şi care, de îndată ce l-ai pus în funcţiune, îţi mărturiseşte atîtea despre existenţa lui trepidantă!

Ce curios! În mintea lui Dutch răsăriră imagini de avioane cu chipul cîte unui cunoscut. Şi în toate astea era ceva dement şi totuşi era în ele atîta realitate!

… Erk Bates, un flăcău simplu şi năprasnic, zbura spre Dutch ca o „pipă cu jăratic" (cum era numit, în *slang*[63]-ul aviatorilor, statoreactorul) care avea nevoie doar de un bun întreţinător de flacără ca să facă minuni… Art Kennelly era un fermier din Texas cu o inteligenţă aparent lentă, dar solidă şi ingenioasă; la început te asculta tăcut, te privea cercetător de parcă n-ar fi auzit ce-i spui şi doar conturul nasului tău era singurul lucru care-l interesa; mai tîrziu aveai să-ţi dai seama că te puteai încrede în el; semăna cu o rachetă care mai întîi porneşte domol, şovăitor, ca şi cînd s-ar fi întrebat dacă merită efortul, pentru ca după cîteva secunde să se piardă în cer… Iar el însuşi, Dutch, copilul teribil al escadrilei sale, aducea cu reactoarele cu compresie dinamică: straşnice cînd iau înălţime, dar ineficace la viteze subsonice şi deci neputincioase să decoleze independent; într-adevăr, era bun soldat doar în momentele de înaltă tensiune ale luptei, în schimb, în clipele de detentă, se învîrtea adesea de arest pentru tot soiul de aiureli copilăreşti…

Cînd însă, în acest joc de-a amintirea, îşi făcu loc imaginea unui elicopter cu o gură pentagonală ca garoafele de munte, care-l muşca rîzînd aţîţat, Dutch se întristă şi, căutîndu-şi o treabă, se strădui să scape de umbra Morellei…

---

[63] *Slang* = argou (în l. engl.) *(n.r.).*

… Din nou, în cabina „Nălucii“ ardea lumina, iar difuzorul aparatului de radio răspîndea sunete terestre. Cuvintele, muzica – zgomotele chiar – îl făceau să-şi amintească de Pămînt, cum îţi aminteşti de-o iubită. Abia acum reuşi astronomul indian să-l prindă pe Dutch. Bănuind că proba de foc a infinitului va stîrni în sufletul astronautului sentimente mai umane, indianul continuase cu tenacitate să emită semnale pe unda ultrascurtă folosită de cei doi americani.

Într-adevăr, Learmonth încercă să intre iar în contact cu Somestone, singurul pămîntean cu care putea discuta. De fapt, acele săptămîni de cosmică solitudine îi tociseră oarecum supărarea.

În cele din urmă, indianul îşi văzu răbdarea răsplătită.

— Ce vrei? auzi el glasul filtrat prin depărtări glaciale.

După ton, indianul înţelese că era luat drept Somestone.

— Doresc să-ţi transmit salutul meu pămîntesc.

— Cine-i acolo?

— Krişnadat. Un astronom indian.

Urmară cîteva clipe de tăcere. Astronomul se temu că Learmonth va refuza să continue convorbirea.

— Cheamă-mă pe altă undă! îi răspunse în sfîrşit acesta, şi-i indică o undă aflată în intervalul mai puţin folosit dintre 7 şi 10 m. Ascultă! făcu el ursuz, după ce reluară discuţia. Dacă ai de gînd să umpli omenirea de ştirea senzaţională că ai stat de vorbă cu mine…

Celălalt nu-i dădu răgazul să-şi sfîrşească ameninţarea:

— N-am acest gînd. Îţi mărturisesc că am interceptat fără voia mea dialogul pe care l-ai avut o vreme cu un oarecare J.S. Am priceput că trebuie să păstrez taina zborului dumitale. Dacă eşti dispus să-mi acorzi încrederea, îţi promit că nu te voi dezamăgi. Îmi iubesc cu patimă meseria, iar dorinţa de a percepe ceva din lumea de dincolo de obişnuit e mult mai puternică decît vanitatea de a lansa o ştire senzaţională.

— Te cred. Cuvintele pe care mi le-ai spus mă fac să bănuiesc un om cinstit. De aceea recunosc că această „depărtată apropiere“ de dumneata îmi va fi poate utilă. Cît priveşte convenţia noastră, te asigur că nu glumesc. Ascult zilnic posturile de radio terestre. Cum ai fost indiscret, am şi stricat prietenia.

— De acord.

— Şi încă ceva: să nu mă chemi! Aşteaptă, şi-ţi voi semnala eu, pe aceeaşi lungime de undă. La revedere!

Această aparent bizară dorinţă a lui Learmonth, mai bine decît o lungă discuţie, îl lăsă pe indian să întrevadă unele trăsături sufleteşti ale acestui om inteligent, curajos, dar, din păcate, plictisit şi dezamăgit de planeta pe care se născuse şi pe care desigur nu încetase s-o iubească.

„Ce-ai căta spre zările altui Soare?
Cine fuge de patrie, crezi că fuge oare de sine?“
HORAŢIU: ***„Ode“, II, XIII, 18-20***

Deşi dorise prezenţa unui om, acum Dutch îl gonea. De ce se temea? Dacă ar fi dat peste Somestone probabil că ar fi continuat să discute cu el… De ce s-a speriat atunci de indian? „Ai devenit hipersensibil, mister Learmonth, rîse el singur deodată. Nu te mai înţeleg. Unde ţi-s nervii de odinioară?“

Cînd se hotărî totuşi să-l cheme pe Krişnadat, îl găsi la postul său. În puţine fraze, simplu de parcă s-ar fi ştiut de-o viaţă întreagă, Dutch îi vorbi despre bucuria de a-l fi cunoscut.

Începură să se întîlnească zilnic, pe calea undelor.

Convorbirile lor, abstracţie făcînd de micile pauze între replici (pricinuite de distanţa la care se găsea „Spright“ faţă de Pămînt) decurgeau în bune condiţii. Atît aparatajul radio al lui Dutch, cît şi acela al indianului

aveau dispozitive de transmisie şi recepţie cu întreruperi ultrasonore (de ordinul a 50 khz). Aceasta le permitea realizarea unor legături radio aşa-numite „duplex-total“, adică emisia şi recepţia erau făcute simultan pe aceeaşi frecvenţă.

Cîteodată, mînat de treburile profesiunii lui, Krişnadat trebuia să-şi părăsească locul de muncă şi să plece în alt oraş. În acele răstimpuri, nu-şi puteau vorbi, şi amîndoi – dar mai cu seamă Dutch – abia aşteptau clipa în care se vor auzi din nou unul pe celălalt. Totuşi, uneori, rătăcitorul printre stele era cuprins de-o neînţeleasă tristeţe, gîndurile îi zburau spre o anumită pămînteană şi în acele zile îi pierea cheful să mai discute, fie chiar şi cu astronomul indian. Apoi tristeţea trecea, singurătatea îi crea din nou necesitatea umanităţii, iar Dutch revenea la întîlniri. Pe nesimţite, Krişnadat îi cîştigă încrederea şi simpatia.

De acest lucru, Dutch îşi dădu seama într-o zi, cînd, după o despărţire de o săptămînă, îl căută pe Krişnadat. Acesta nu răspunse la apel. În schimb, pe vechea undă, îi parveni glasul lui Somestone, care-l chema stăruitor:

— Alo, Dutch! Alo, Dutch! Aici J.S.! Aici J.S.! Te rog să-mi răspunzi dacă mă auzi! Sînt neliniştit de soarta ta!…

O clipă, Dutch se gîndi să răspundă, dar amintirea noului său prieten îi dădu puterea să reziste ispitei.

Cînd se întîlniră a doua zi, Krişnadat înţelese din sincera, neaşteptata bucurie a celuilalt, că se întîmplase ceva, dar, discret, nu-l întrebă nimic. În cele din urmă însă, indianul începu să-l cerceteze asupra vieţii lui.

— Ce te-a făcut să pleci? Pricep că pentru tine această aventură era foarte ademenitoare. Cu toate astea…

— Tu să fi fost în locul meu, n-ai fi plecat?

— Cred că nu.

— Ţi-ar fi fost frică?

— Dacă vrei un răspuns monosilabic, îţi spun: da.

— Nu te silesc să-mi vorbeşti monosilabic, rîse Dutch.

—Atunci trebuie să-ţi atrag atenţia că frica este o noţiune mai complexă decît o presupui tu. În zilele grele ale Indiei, în august 1942, cînd întreaga ţară s-a ridicat ca o suflare împotriva oprimării, tatăl meu s-a aruncat şi el în vîltoarea uraganului. A fost rănit şi multe luni le-a petrecut la spital şi apoi în temniţă. Cînd s-a întors acasă, din familia noastră de nouă oameni nu mai rămăseseră decît trei: mama, eu şi un frate. Toţi ceilalţi fuseseră seceraţi de foame şi boală…

— Bietul meu Krişnadat! şopti Dutch.

— Poate că, judecată din altă planetă, lupta poporului meu pentru libertate pare o nebunie. Dar mie, care mă aflu în mijlocul său, mi se pare atitudinea cea mai firească, singura posibilă, necesară şi vitală ca respiraţia.

— În schimb, replică Dutch cu oarecare înverşunare, lupta pentru lărgirea orizontului terestru ţi se pare derizorie… sau, dacă această expresie este exagerată…

— Da, este exagerată…

— … sau ţi se pare prea abstractă ca să merite să-ţi sacrifici pentru ea viaţa, familia, fericirea personală…

— Prietene, totul depinde de sensul uman al faptei tale. Una dintre marile idei ale „Mahabharatei“ este slujirea binelui obştesc. Una este să întreprinzi ceva de dragul aventurii şi pentru propria ta glorie şi altceva e să te zbaţi pentru omenire.

— Oare un Cristofor Columb n-a iubit aventura?

— Ţelul său era cu totul altul decît al conquistadorilor. Columb n-a fost un aventurier, ci un navigator temerar, condus de ideea precisă că Pămîntul e rotund. El avea convingerea că aflase mult visatul drum spre fabuloasele Indii.

Dutch nu mai spuse nimic. Se gîndea la ciudatul om pe care-l găsise, cînd deodată Krişnadat îl întrebă:

— Dar care sînt Indiile tale?

— Poate că tu eşti Indiile mele, rîse Dutch.

— Ceea ce tu rosteşti în glumă, dragul meu, pe mine mă bucură în serios. De aceea îţi spun: *şukria,* adică

„mulţumesc“. Dar cînd ai plecat de pe Pămînt tu nu te gîndeai la mine…

— Nu, recunoscu Dutch. Mă gîndeam la *thrill.*

—În conştiinţa omenirii există cîţiva oameni asemănători elefanţilor pe care legenda îi vedea susţinînd Pămîntul pe grumazul lor. Aceşti oameni concentrează ceea ce e mai bun în noi toţi, aspiraţiile noastre cele mai nobile…

— Spune-mi numele cîtorva dintre ei!

— Gandhi, Einstein, Marie Curie, Maxim Gorki, Albert Schweitzer… Ei n-au fost poate lipsiţi de greşeli şi rătăciri omeneşti. Dar nu se poate spune că omul care a îndrumat spre eliberare 400 000 000 de pămînteni, bărbatul care a smuls vălurile atîtor enigme ale Universului, femeia care a inaugurat era atomică, primul şi cel mai mare scriitor al muncitorilor sau medicul care şi-a închinat eroic viaţa leproşilor şi muzicii, nu se poate spune că toţi aceştia n-au trăit nişte aventuri extraordinare…

— Şi de ce-mi spui toate astea?

— Noi, indienii, sîntem lăudaţi că acum vreo două milenii am descoperit „şunia“…

— Ce-i asta?

—„Şunia“ înseamnă „nimic“, adică semnul zero. Matematicienii socotesc că această idee de a da „nimicului“ un simbol şi o valoare practică reprezintă una dintre cele mai fecunde invenţii ale spiritului omenesc.

— Ce legătură are „şunia“ cu aventura?

— Această „şunia“ mă îndeamnă întotdeauna să reflectez asupra modestiei. Oamenii-elefanţi, despre care ţi-am vorbit, au fost ori extrem de modeşti, ori bîntuiţi de o pătimaşă năzuinţă spre modestie.

— De ce-mi spui toate astea? întrebă din nou Dutch.

— Ce-ai dori să-ţi spun? făcu mirat indianul.

Learmonth nu răspunse îndată. Abia atunci îşi dădu seama de atracţia pe care o exercita asupră-i acest

pămîntean înţelept. I se părea că o forţă blîndă, dar inexorabilă îl constrînge să-i asculte fără supărare învăluitele-i mustrări. Ce-ar fi dorit să-i spună? „Exact ce-mi spui“, i-ar fi răspuns, dar mîndria îl îmboldi să mormăie doar atît:

— Zi mai departe!

… Şi Krişnadat îi vorbea mai departe. La rîndul său, Dutch se împotrivea, adică nu răspundea la nici una dintre gravele întrebări ridicate înaintea lui asemeni unor stavili: De ce-ai plecat? Ce se ascunde îndărătul acestei fugi de sine? Dutch nu răspundea, dar, în tăcerea singurătăţii lui cosmice, aceste sfredele morale îi intrau tot mai mult în conştiinţă. Poate că însuşi faptul că nu se certa cu indianul, că-l chema tot mai des, era la urma urmei un răspuns… în curîncl avea să vină şi vremea răspunsurilor clare.

„Orice s-ar zice, l-am băgat în draci.“

CECIL LEWIS: ***„În zodia săgetătorului”***

Întors la vila lor din California, Jerome o văzu pe Morella foarte bucuroasă de revedere, dar neliniştită. Pricina avea s-o afle abia peste cîteva zile, cînd ea îl întrebă pe neaşteptate:

— Cum se face că te-ai îndrăgostit de mine fără să mă fi cunoscut?

— Problema e alta, se feri el să răspundă. Cît de trainică e dragostea noastră!? La urma urmei, Ravis te-a cunoscut, te-a iubit şi tot nu s-a ales nimic din povestea asta…

— Ai dreptate! spuse ea gînditoare. Dar dacă noi nu ne-am fi potrivit, ce s-ar fi întîmplat?

— De ce eşti îngrijorată, draga mea? Minunat e tocmai faptul că ne înţelegem atît de bine, deşi datorăm totul unei întîmplări… Sau te pomeneşti că mai ţii la

Learmonth?!

— Altceva mă nelinişteşte. Am primit o scrisoare din partea lui Allen. Şi îi întinse plicul.

„M-ai minţit şi ţi-ai bătut joc de mine. Pesemne ai mai vrut o probă de ce sînt în stare să fac. O vei avea!

Pe curînd!

A“

Citind aceste rînduri, pe Jerome îl străbătu un fior; ceea ce îl impresionase nu era atît ameninţarea aceea misterioasă, trufaşă şi ridicolă, cît ciudata imprudenţă a lui Ravis de a-şi vesti adversarul de planul urzit. El n-ar fi procedat niciodată în felul acesta.

— Ei, ce părere ai? îl cercetă Morella, privindu-l cu atenţie.

— Prostii! rîse Jerome dînd din umeri. Negustorul ăsta de mărunţişuri e cam fanfaron… Şi după ce rupse tăcut scrisoarea, iar bucăţelele fură luate de vînt şi risipite pe ocean, Jerome îşi sărută soţia şi schimbă subiectul discuţiei.

Pentru familia Somestone viaţa se însărcină să descopere noi probleme, dorinţi şi neplăceri, izvorîte din propriile lor iluzii paralele. Morella nu se săturase încă de noua ei situaţie, pe care o rîvnise atîta vreme, dar pe nesimţite o învăluia nostalgia după existenţa-i de actriţă, la care renunţase în clipa căsătoriei. Jerome îşi văzuse şi el un moment visul cu ochii, pentru ca imediat realitatea să se prefacă iar în fantasmă: Dutch nu mai răspundea la apel. Noi planuri colosale începură să-i dea ghes, dar în acelaşi timp năzuia să-şi redobîndească „Năluca“. În el dăinuia voinţa lui Isaak de a nu lăsa din mîini un bun pe care-l socotea al său. De aceea căută din nou să reia legătura cu „Spright“.

O făcea în fiecare luni cînd, însoţit de Morella, se întorcea cu avionul său ultrasonic de la Santa Barbara la

New York. Pe ea o lăsa la o vilă din Paradise Valley, iar el îşi pierdea cîteva ore la Fortul Saddle, de unde încerca să-l prindă pe Dutch.

Într-o zi, Morella îl întrebă pe un ton de glumă:

— Ce afaceri te obligă în fiecare luni să vii în Nevada?

— Ei, nişte construcţii de rachete…

— Acolo ai fost în luna dinaintea căsătoriei noastre, cînd eu trăgeam de tine şi tu – nimic…

— Da! făcu fără chef de vorbă Jerome.

— Sau te pomeneşti că erai încurcat cu o femeie…

— Draga mea, cum poţi crede una ca asta?! se apără el moale, rîzînd şi oarecum încîntat de bănuiala pe care o provocase.

Dar îndată avea să-i pară rău.

— Uite că pot crede! rîse şi ea şi, cu încăpăţînarea unei femei care a văzut prea multe în viaţă ca să nu fie geloasă, decise: data viitoare, te voi însoţi şi eu. Apoi, adăugă pe un ton calin: Nu te pot lăsa singur în această Vale a Paradisului.

În cursul săptămînii, Jerome se simţi ca între două valţuri: dorinţa de a vorbi cu Dutch şi aceea de a n-o amesteca pe Morella în această poveste. Totuşi, pînă la sfîrşit, învinse gîndul dintîi. Ba chiar îi veni ideea să-şi folosească nevasta drept nadă, pentru a-l face pe Learmonth să răspundă. „Nu va rezista acestui şoc, îşi spunea Jerome. Iar în ce priveşte discuţia dintre ei, oricum s-ar desfăşura, distanţa de cîteva milioane de mile e suficient de mare ca să îngheţe orice sentimente."

În seara aceleiaşi zile îi mărturisi Morellei adevăratul motiv pentru care se abătea în fiecare săptămînă pe la baza experimentală din Nevada. Ea îl ascultă visătoare şi la urmă nu se putu stăpîni să nu reflecteze: „O fi o brută Allen, dar niciodată n-ar fi scornit una ca asta…"

— Şi ce vrei să discut cu el?! întrebă cu o voalată ironie. N-am mai vorbit cu un om aflat în vidul astral.

— N-ai decît să-l întrebi ce mai face…

— Sau poate cît e ceasul?! făcu ea indispusă.

Morellei îi trebuiră cîteva zile pînă să se obişnuiască cu ideea că Dutch zboară spre stele... pentru ea. Într-o dimineaţă, deschise singură discuţia:

— Cum poţi crede că întrevederea cu Dutch Learmonth va decurge normal?

— De ce să nu decurgă normal?

— Fiindcă poate că mă mai iubeşte...

— Asta-i bună! Şi dacă te-ar mai iubi, asta-nseamnă că trebuie să-i menajezi iluziile?...

— Tu ai venit cu propunerea asta năstruşnică.

— Credeam c-o să-ţi facă plăcere să discuţi cu un om aflat în spaţiile cosmice. De altfel, doar gelozia ta neîntemeiată m-a silit să-ţi destăinui toate astea. Şi, în definitiv, e bine să ai o idee clară despre un anumit lucru: Dacă nu l-aş fi cunoscut pe Learmonth, *eu* m-aş fi aflat acum în „Spright“. El a plecat de bună voie, singur s-a oferit să-mi ia locul...

— De vreme ce te-a convins, înseamnă că măcar în parte ai fost complice cu încăpăţînarea sa...

— De fapt, aşa e: dacă n-ai fi existat tu, nu i-aş fi lăsat lui plăcerea marelui *thrill.* Cît priveşte discuţia dintre tine şi el, ai dreptate: n-are nici un rost!

— Spune-mi, se va mai întoarce vreodată racheta aceea?

— Da, după 20 de luni de la sosirea pe Venus.

— Dar dacă Dutch ar vrea să revină mai curînd?

— Ar fi inutil. Mai curînd nu se poate, cincisprezece luni şi jumătate trebuie să aştepte pînă ce Pămîntul şi Venus se regăsesc în situaţia favorabilă întoarcerii...

— M-ai convins. Voi vorbi cu Dutch.

— Bine, dar cum ţi-a venit aşa, deodată?

— Tot se va înapoia, şi va auzi că m-am căsătorit cu tine. E preferabil s-o afle acum. Între timp, poate că-i trece...

Lui Somestone pierderea „Nălucii“ nu-i dădea de loc

pace. Îl înfuria chiar şi gîndul la ea. În raporturile directe cu oamenii nu-i plăcea să folosească metode vulgare, dar pe ticălosul de Learmonth, care zbura acum spre Venus, l-ar fi ucis cu dragă inimă. Bineînţeles, dacă l-ar fi avut în mîini. Păcat totuşi că n-a instalat drăcovenia aceea telecomandată, care să declanşeze pe navă o explozie!

Necazul provocat de neaşteptata-i ruptură cu Dutch îi ştergea chiar şi teama instinctivă pe care i-o stîrnea Ravis. E drept că-şi instruise secretarul în vederea luării unor măsuri de securitate, cum ar fi întărirea pazei lui personale şi a Morellei, căci biografia lui Ravis îl arăta în stare de orice *racket*[64]. Totuşi, în săptămînile următoare, nu se petrecu nimic suspect, şi miliardarul, nerenunţînd la măsurile de precauţiune pe care le luase, trase concluzia că misiva trimisă de „regele fermoarelor" reprezenta în realitate un neputincios scrîşnet de dinţi.

Fără să bănuiască marea primejdie ce-l pîndea din partea „ihneumonului", Somestone era mai neliniştit din pricina tăcerii lui Dutch. Văzînd însă că acesta nu ţine să mai reia dialogul, Somestone se hotărî pînă una-alta să construiasă o flotă pentru cucerirea Lunii. Îl întărîtase ştirea adusă de un selenolog american, care făcuse parte dintr-o expediţie internaţională în Lună. Acest om de ştiinţă susţinea că, într-un crater apropiat de locul unde au descins, fusese descoperit un imens zăcămînt de lantanide. De altfel, informaţia nu numai că a fost confirmată oficial, dar U.R.S.S., S.U.A., Anglia şi alte cîteva ţări interesate au şi luat hotărîrea să colaboreze la construirea unui uriaş combinat industrial selenar.

Înjghebarea unei flote de cosmonave reprezenta totuşi o întreprindere atît de grea, încît Somestone nu întîrzie să constate aceasta. Nu pentru cucerirea, ci doar pentru explorarea şi exploatarea eficace a Lunii erau necesare mari rachete, capabile să transporte o mulţime

---

[64] Nelegiuire, tîlhărie, crimă – (în l. engl.) ***(****n.r.).*

de oameni şi însemnate cantităţi de utilaj tehnic, de combustibil, hrană etc. Toate aceste condiţii cereau sume colosale. Or, pentru obţinerea unor credite, Somestone se văzu silit să intre în graţia celor asemănători lui Mc Croak.

*

Multă vreme după cearta cu Somestone, Dutch n-a mai vorbit cu acesta. Miliardarul avusese însă grijă să se instaleze la aparatul de radio al astronavei un dispozitiv automat, prin care putea transmite semnale sonore, chiar dacă postul de emisie-recepţie era închis. O vreme, aceste semnale îl enervară pe Dutch, apoi ele încetară, pentru ca, după vreo două luni, să revină, la început mai des, apoi tot mai rar, pînă ce nu le mai primi decît o dată pe săptămînă (după socotelile lui, în fiecare luni).

Dutch se obişnuise cu aceste dovezi ale interesului pe care i-l arăta Somestone. Cum le auzea, deschidea radioul şi acoperea zgomotul apelului cu acordurile puternice ale unui concert. Iată însă că, în mod neobişnuit, semnalele cunoscute se auziră într-o miercuri. Mînat de curiozitate, Dutch potrivi unda J.S. (cum o numea el în discuţiile cu Krişnadat). În locul glasului dintotdeauna recepţiona un altul, nu mai puţin familiar, dar de femeie: „Alo, Dutch! Trebuie să-ţi vorbesc! Trebuie să-ţi vorbesc! Morella! Morella!“

I se strînse inima şi gîndi să închidă, însă buzele îi şoptiră reflex: „Te ascult!“

Dar glasul continuă să-l cheme monoton, de parcă nu l-ar fi auzit:

„Alo, Dutch! Trebuie să-ţi vorbesc! Morella!“ Pricepu că era banda unui magnetofon cu declanşare automată. Aşteptă să afle urmarea. Într-adevăr, după cîteva minute, formula se schimbă:

„Nu fi supărat pe mine!“ În curs de o jumătate de oră reconstitui întregul mesaj al femeii pe care o iubise: „Alo, Dutch! Trebuie să vorbim. Nu fi supărat pe mine! Dacă

nu m-ai uitat, aşteaptă semnalul pe care ţi-l voi transmite sîmbătă seara la orele 20. La revedere, pe sîmbătă seara, Morella.“

Şi, la sfîrşit, ca un fel de refren abia şoptit, se auzea; „Ai să vii, nu-i aşa?“

Aşadar, o va revedea pe Morella. Fluxul vechii iubiri îi invadă sufletul. Tulburătorul chip al Morellei îl asalta din nou, deşi se crezuse tămăduit. Stătea întins pe pat şi se gîndea la Morella.

După ultima lor întîlnire din California încercase s-o uite. Mereu îşi spusese că trebuie s-o uite. „Într-un fel, gîndi el, a fost ca în filmul în care Morella întruchipa rolul Eurydicei. Totul a fost ca o obsesie. Am trăit mai mult cu imaginea ei decît cu ea însăşi. Aproape jumătate din viaţă am trăit-o cu amintirea ei. Şi ceea ce e groaznic e că pentru mine Eurydice a murit de mai multe ori: de fiecare dată întîlnirea cu ea ucidea amintirile trecute, dînd însă, vai, naştere altora noi. Şi spre deosebire de Eurydice, pentru mine Morella murea, muşcată de propria-i deşertăciune…

Ciudat, gîndi el, ce suflet neînţeles ai tu însuţi. De ce n-ai uitat-o pe Morella cînd ai cunoscut-o pe Barbara? Barbara era drăguţă şi aproape că ţi-a sărit singură de gît. Cedric, fratele ei şi colegul tău, îţi făcea cu ochiul complice, fiindcă socotea că fetele au şi ele dreptul la nebunie, ca şi băieţii. Dacă tu ai fi luat-o pe Barbara de nevastă, Cedric ar fi dat dispreţuitor din umeri şi te-ar fi considerat o consecinţă firească şi trecătoare a nebuniei. Iar onorabilul mister Heeley, tatăl lor şi proprietarul marii fabrici de televizoare, dacă ar fi văzut că fata lui moare după tine, s-ar fi resemnat să te aibă drept ginere. Chiar dacă n-ai fi fost o partidă strălucită, oricum lumea s-ar fi înduioşat, ceea ce totuşi valora cît o reclamă de cîteva milioane. Dar n-ai vrut-o pe Barbara, deşi era o fată drăguţă, şi fratele ei îţi făcea cu ochiul. Fiindcă de cîte ori o priveai pe Barbara, înainte îţi răsăreau ochii Morellei, şi cînd te sileai să-i goneşti, în locul lor rămînea doar o

păpuşă cocoţată pe o piramidă de televizoare, care-ţi făcea semn că vrea să se joace cu tine. Şi Morella s-a jucat cu tine. Poate. Dar nu, ea nu s-a jucat. Ea te iubea. Morella se juca mereu cu ceilalţi, dar pe tine te iubea. Ciudată iubire!… Dar Maggie, fata aceea superbă din Oregon, suavă, bună şi brună, cu care te potriveai atît de bine la dans! Multe sîmbete şi duminici şi-a pierdut ea cu tine la dans. Sîmbăta, deşi lucra în fabrică toată ziua, deşi era desigur obosită, mergea cu tine la dans. Ştia că-ţi face plăcere. Fata aceea, da, m-a iubit. Şi nici nu voia să se joace. Dar tu? Poate că şi eu am iubit-o. E foarte posibil. Sau mai curînd aş fi iubit-o, desigur, dacă n-ar fi fost atît de proaspătă amintirea Morellei. Dar Maggie nu voia să se joace şi dacă m-aş fi legat de ea aş fi fost un nemernic. Dar Linda pe care am cunoscut-o la Boston, într-un *drug-store?* Vai, nici nu mai ştiu cum arăta. Dar Amelia, pe care ai luat-o odată în avion? Orice femeie pe care-o iau în avion îmi aminteşte de Morella. Dar Orchid, dar Hei, dar Caroline? Nu ştiu, nu ştiu. Iertaţi-mă. Aţi trecut atît de repede pe lîngă mine! Pe Nina însă de bună seamă că n-ai uitat-o…“

Ce bine-şi mai aducea aminte de zilele lungi de spital, după explozia de la White Deserts. Nu, hotărît, Nina nu-i un om pe care să-l uiţi. Dacă n-ar fi fost ea, toate zilele acelea nesfîrşite ar fi însemnat un imens gol.

„Şi cînd te gîndeşti că pe Nina n-o vei mai vedea niciodată, decît în amintirea ta.“

Era biochimistă. A cunoscut-o pe cînd făcea nişte examene clinice pentru zbor. A văzut atunci uimit cum o fată frumoasă, atît de frumoasă, încît ochelarii nu-i stricau cu nimic, îl fixează surîzînd bizar şi se apropie de el.

— Dutch Learmonth? l-a întrebat ea, întinzîndu-i mîna.

— Da; de unde mă cunoşti?

— Din fotografie.

— Deci numai eu pot spune: „încîntat!“

—Nu, protestă ea. Am cîteva figuri care-mi plac. Să ştii că te-am pus lîngă Pasteur, lîngă Lincoln, Einstein şi Mark Twain.

Atunci a prins-o de mînă şi trăgînd-o spre el i-a şoptit la ureche:

— Să nu mai vorbeşti aşa. E pentru prima oară în viaţă cînd am simţit dorinţa să rîd, să plîng şi să mă roşesc în mod simultan.

Ea dădu din cap şi el simţi cum nasul său e atins de un vîrf de urechiuşă.

— Nu, crede-mă că nu amestec lucrurile! Ei sînt pentru mine o culme. Dar dumneata reprezinţi simbolul vieţii noastre de azi. De aceea te-am pus lîngă ei.

— Mă urăşti? îi veni lui s-o întrebe.

— Nu, te iubesc, îi răspunse ea simplu. Te iubesc pentru ce-ai fi putut să fii.

Şi într-o zi află îngrozit că Nina murise. Abia o văzuse de cîteva ori. Şi-acum era moartă... Fusese ucisă de virusul unei boli ce mai exista doar în culturile artificiale. Se înţepase din greşeală la mînă. S-a dus s-o vadă. Stătea în coşciug, îmbrăcată în halat alb şi cu ochelarii pe nas. Fusese dorinţa ei: „Unii se lasă înmormîntaţi în smoking, eu vreau să am pe mine lucrurile care au devenit personalitatea mea.“ Şi o soră i-a transmis lui Dutch un mesaj ciudat: „Să te gîndeşti mereu la cei alături de care te-am pus!“ Aceasta era Nina, cea mai uimitoare fată pe care o cunoscuse. Dar nici pe ea n-a putut s-o iubească, fiindcă orice fată în halat alb îi amintea de Morella. De Morella pe care o cunoscuse în timpul războiului.

Curios e că Nina care a murit îţi pare atît de vie, iar Morella care trăieşte e pentru tine ca moartă. Ea este Eurydice, ea este obsesia. Poate fiindcă pe ea ai iubit-o. Fireşte. Nina, prin luciditatea ei, a însemnat unul dintre puţinii prieteni pe care i-ai avut. Gîndurile ei continuă să-ţi strălucească în suflet ca o stea depărtată şi statornică, în vreme ce Morella... Ea a fost mult mai aproape... ca

Venus, de pildă, şi deopotrivă de învăluită în misterioase neguri.

Şi totuşi, la început, cînd o cunoscuse pe Morella, ea era mult mai aproape de puritatea Ninei… Pe atunci, în timpul războiului, ea era doar o adolescentă. O adolescentă care crescuse rapid, ca o trestie înaltă şi mlădie… După cum insinuau camarazii lui, folosind o glumă răsuflată, Dutch se înţelesese cu inamicul ca să fie rănit în apropierea Morellei.

Spitalul de campanie instalat în corturi cenuşii aducea cu un circ uriaş. Fiecare cort avea douăzeci de bolnavi şi o infirmieră de serviciu. Cortul său o avea pe Morella. Şi fata care se numea Morella s-a întîmplat să fie foarte frumoasă şi foarte înaltă.

Cînd Dutch se mai înzdrăveni, începu să se plimbe pe afară. De fiecare dată, Morella îl gonea în pat. În asemenea cazuri, avea o asprime neînduplecată, pe care însă bolnavii o interpretau drept o grijă specială pentru existenţa lor. Mai cu seamă Dutch avea unele motive să viseze că spre el se îndreaptă cu precădere atenţia Morellei. Cu toate acestea, nici unul dintre pacienţii Morellei, nici măcar Dutch, n-ar fi cutezat să-i facă efectiv curte. Între ei se stabiliseră relaţiile cele mai camaradereşti; şi ar fi rămas aşa pînă la despărţire, dacă n-ar fi spart gheaţa Ed Hudgens.

Acesta era un tînăr zdravăn, cu ochii albaştri şi părul blond, tăiat mărunt. Se numea singur „una dintre minunile lumii“, orgolios de rolul său de skipper[65] al unei suprafortăreţe zburătoare. Venise la spital ca să-şi viziteze mitraliorul rănit şi cu acest prilej descoperise acolo o grămadă de americance nostime. De la început arborase o atitudine de condescendenţă faţă de toate celelalte arme, inclusiv faţă de piloţii avioanelor de vînătoare.

Cum o văzu pe Morella, se sculă ca împins de un resort, veni în faţa ei, se prezentă şi cu un gest

[65] Comandant *(n.r.)*.

ceremonios îi oferi un mare baton de ciocolată:

— Din partea echipajului nostru, ca să-l îngrijeşti bine pe Tex! După ce infirmiera ieşi din cort, Ed Hudgens fluieră admirativ şi-i spuse mitraliorului, dînd a înţelege că se adresează tuturora: Straşnică pază aveţi! Un adevărat înger păzitor. Zău că m-aş îmbolnăvi şi eu ca să vă ţin de urît.

Hudgens începu să le calce pragul aproape zilnic, neuitînd de fiecare dată să-i aducă infirmierei din partea echipei cîte un dar:

— Ştii… ca să-l îngrijeşti bine pe Tex!

Cînd Morella nu era de faţă, băieţii îl înnebuneau pe mitralior cu tot felul de întrebări: „Dragul meu Tex, eşti bine îngrijit?!“ „Nu-ţi lipseşte nimic, odorul meu?!“ Curios era însă faptul că deşi Tex era cel vizat, bombardamentul îl lovea în plin pe Dutch. Furia lui îşi atinse apogeul într-o sîmbătă, cînd Ed nu se mai mulţumi cu o simplă vizită, ci avu îndrăzneala ca în faţa tuturora s-o invite pe Morella în oraş. „Oraşul“ era în realitate doar un tîrg, dar esenţialul consta în faptul că o seară întreagă Morella va fi singură cu Ed. Şi culmea! De parcă n-ar fi fost nimic, Morella primise fără nici o ezitare această invitaţie.

Cum rămase singur cu băieţii, Ed le făcu graţios gestul unui scamator căruia i-a reuşit prestidigitaţia: „Asta a fost totul!“

— Cu ce drept o iei în oraş pe infirmiera noastră? nu se mai putu stăpîni Dutch.

— Cu dreptul celui ales! răspunse strîmbîndu-se Ed.

După ce Tex părăsi spitalul, Ed continuă totuşi să-i mai viziteze. Veniseră zile ploioase, iar infirmierele stăteau mai toată vremea în corturile bolnavilor.

Într-o vineri seară, skipperul apăru din nou şi, dînd Morellei o sticluţă de parfum, îşi fredonă refrenul puţin schimbat:

— Pentru că l-ai îngrijit bine pe Tex… şi pentru celelalte.

Acest „şi pentru celelalte“ era o mojicie şi o adevărată provocare. Nimeni nu cuteză totuşi să replice de faţă cu Morella, aşa cum s-ar fi cuvenit.

— Vii cu mine mîine în oraş? o întrebă expeditiv Ed.

— Ai de gînd să iei locul lui Tex? spuse deodată fără nici o legătură Dutch. Avem un pat liber…

Morella îşi ridică surprinsă privirea spre uriaşul ei pacient şi surîse ciudat. El pricepu că lucrurile s-au cam încurcat şi, ca să nu le complice mai mult, lansă cu dezinvoltură:

— Atunci O.K., fetiţo! Vin mîine la cinci să te iau.

După plecarea skipperului, Dutch, fără să-i pese de prezenţa Morellei, îşi puse pantofii, îşi îmbrăcă halatul, trase peste el o manta impermeabilă şi ieşi din cort. Afară bura.

— Learmonth! se auzi el strigat. Făcîndu-se că nu aude, Dutch îşi văzu de drum. Unde ai luat-o aşa razna? îl întrebă înveselită Morella, fugind după el.

— Mă plimb! îi explică el posac. Ştii doar că peste puţin timp voi pleca. Trebuie să mă obişnuiesc cu mişcarea. Şi de altfel nu-i prea răcoare.

— Bine! zise ea. Să ne plimbăm atunci împreună!

Ieşiră din cuprinsul spitalului, pe o livadă împrejmuită de plopi. Drumul le era tăiat de băltoace ciupite de stropii care începuseră să cadă. Era o vreme păcătoasă, dar, oricum, pentru prima oară se găsea singur cu Morella. Undeva, parcă dincolo de hotarele lumii, mugea tumultul unei lupte.

Dutch umbla gînditor, privind în jos. O vedea pe Morella cum îşi ferea rochia de picăturile de noroi. Pe pulpele ei frumoase, fără ciorapi, se înmulţeau cu fiecare pas pistruii negri. La un moment dat, ea alunecă şi fu cît pe-aci să cadă, dar el o prinse la timp de subţioară. Apoi îi dădu drumul şi-şi văzură mai departe de drum, dar în mintea lui se şi împlîntase o idee teribilă, care-l tulbură în aşa măsură, încît o clipă rămase locului. Morella interpretă greşit această oprire

şi, întorcîndu-se’ spre el, întrebă pe un ton adînc pe care pînă atunci Dutch nu i-l mai cunoscuse:

— De ce eşti supărat, dragul meu?

— Dar tu de ce ai mers cu caraghiosul ăla la oraş?

— Dacă m-a invitat?

— Eu, însă, dacă te-aş fi invitat, ai fi mers?

— De bună seamă.

— Înseamnă că ţi-ar fi făcut plăcere să mergi cu mine…

— Cam asta înseamnă, rîse fata.

— Atunci nu se poate să-ţi facă plăcere să mergi cu el.

De data asta nu mai primi nici un răspuns.

— Mîine n-ai să te duci cu Hudgens, reluă Dutch ofensiva.

— Ar fi urît să-l refuz.

— Îţi spun că n-ai să mergi, insistă el.

— Vrei tu să-l refuzi din partea mea? se interesă Morella surîzînd.

— N-am ce să vorbesc cu idiotul ăla, dar îţi repet că n-ai să mergi! conchise Dutch cu o copilărească încăpăţînare.

Întreaga seară, pînă cînd se stinse lumina, el se gîndi la amănuntele planului său. Pînă la urmă, ajunse la concluzia că avea neapărată nevoie de ajutorul băieţilor. Trebuia să le vorbească. Pe întuneric, la licărul mucurilor de ţigară, se auzea obişnuitul taifas nocturn.

— Vreau să vă întreb ceva, interveni Dutch, după ce se mai linişti larma din cort. Ce părere aveţi despre Ed Hudgens?

— Eah, dă-l naibii de gomos! făcu dezgustat Ray Anderson, pilotul unui *dive-bomber* [66].

— Ar trebui să-i mai tăiem nasul, propuse Strong, un infanterist care văzuse muindu-se multe piei îndărătnice.

— Ai vreo idee? îl cercetă Dutch.

---

[66] Avion de asalt, specializat în bombardamentul în picaj *(n.r.).*

— Hai spune-o mai repede pe a ta, şi lasă-ne să dormim! mîrîi între două căscaturi ofiţerul de intendenţă Shockley.

— N-ai ce să-i faci! spuse Ray. Doar n-o să te baţi cu el.

— Nici nu-mi trece prin cap! E o metodă prea terestră. Eu m-am gîndit la ceva mai… aviatic…

— Ei, zi!

— Metoda Sandy.

— A cui? întrebară mai multe glasuri.

— Ce, aţi uitat? izbucni deodată în hohote de rîs Shockley. Te gîndeşti la Sandy, din autobiografia lui Cecil Lewis, nu-i aşa, Dutch?

— A, la Sandy! îşi aminti cu întîrziere navigatorul Swithin Giles.

În acel moment rîsul lui Shockley îi molipsi pe toţi.

— Cred că-i cazul s-o ştergem la alt spital, glumi ofiţerul genist Gorrell cînd îşi mai veni în fire. Learmonth o să ne distrugă toată banda.

— E prea tîrziu. Zarurile au fost aruncate! decretă Ray.

— Băieţi, le spuse deodată serios Dutch, am nevoie de ajutorul vostru. Morella nu trebuie să prindă de veste.

— E lege! Altminteri, te pomeneşti că ne strică jocul.

Pe atunci, spitalul de campanie era situat cu cîteva mile la vest de aeroport. Aviatorii care voiau să-şi viziteze camarazii internaţi veneau de obicei cu un Willis liber sau cu un camion ce mergea în dosul frontului. Maşina îi aducea pe şosea şi-i lăsa nu departe de spital. Restul drumului – de vreo două sute de metri – îl făceau pe jos, deoarece între şosea şi corturi se întindea un teren nenorocit, plin de buruieni, bolovani şi hîrtoape pe care în zilele ploioase apa le umplea ochi.

A doua zi, începînd pe la ora patru, deşi vremea nu se arăta prea frumoasă, cortul nr. 8 se golise de toţi bolnavii care puteau să se mişte singuri. Aceştia se plimbau în dreptul intrării în spital şi scrutau din cînd în

cînd şoseaua. La patru şi jumătate, în cort îşi făcu vizita de control Morella, îmbrăcată în costumul ei „de oraş“.

— Ce s-a-ntîmplat cu voi? întrebă fata surprinsă. Unde sînt ceilalţi?

— Vor să respire şi ei aer curat, răspunse cu o mimică bizară unul dintre bolnavi.

— Şi tu? se întoarse ea spre Dutch, de parcă s-ar fi mirat că-l vede citind nepăsător.

— Cum adică „şi tu“? făcu el posac.

— Nimic! Te-am întrebat şi eu aşa.

— Iar eu n-am nici un chef să te admir cum te duci la plimbare cu Ed Hudgens, rosti el încet.

— Poate că nu vine, spuse ea, dar îndată îşi dădu seama de gafa comisă.

— Nu, las’ să vină! mormăi Dutch cu o grabă înverşunată, care pe Morella o făcu să rîdă.

— Bine! La revedere! Şi, în timp ce-i aranja perna, îi şopti la ureche: Poate că săptămîna viitoare merg cu tine!

După aceea, Morella plecă. În dreptul intrării în spital se întîini cu ceata băieţilor.

— Ce v-aţi strîns buluc aici? îi certă Morella; se vedea însă că era de fapt măgulită de aLaI ul care venise s-o vadă cum pleacă la oraş cu Ed Hudgens. Dar nimeni nu se gîndi s-o asculte. Ei, ce mai aşteptaţi? Înapoi în corturi! O să răciţi.

— Păi, dacă nu putem hoinări noi, măcar să-i vedem pe alţii, răspunse în numele celorlalţi Don, cu un glas de mieluşel.

Cînd nu mai rămaseră decît puţine minute pînă la cinci, privirile tuturora se îndreptară nerăbdătoare spre şosea. În sfîrşit, văzură cum se opri o motocicletă cu ataş. De pe locul din spate sări sprinten Ed, îmbrăcat în civil. După ce spuse o vorbă motociclistului, se îndreptă spre spital. O tăcere solemnă se aşternuse peste ceata băieţilor. Nu se mai auzea decît chicotitul infirmierelor şi bîzîitul de bondar al unui avion de vînătoare ce plana

deasupra lor. Pe măsură ce Ed se apropia, se distingea tot mai bine mersul său semeţ. Skipperul observase şi el grupul ce-l aştepta şi căuta să umble cît mai fotogenic, în ciuda băltoacelor care-i încurcau drumul. Deodată însă evenimentele se precipitară.

Ed îşi dădu seama că avionul al cărui bîzîit se auzea în văzduh plonja spre spital. La început, skipperul nu se gîndi la nimic rău, ba chiar, vesel, le făcu băieţilor un gest cu mîna:

— Hallo!

La o sută de paşi de el, îi vedeau clar faţa rîzătoare.

— Hudgens! îi strigă Don. Vezi să nu te ciocneşti cu cărăbuşul ăla!

— Nu-i nimic! replică Ed bine dispus. Dacă-i rănesc pilotul, îl băgaţi în pat lîngă voi.

— Cruţă-l ! ţipă miorlăit genistul.

Dar Ed nu mai apucă să răspundă. Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, skipperul văzu avionul căzînd în picaj de-a dreptul spre el. Ed se găsea pus în faţa unei dileme dramatice pe care trebuia s-o rezolve rapid: să rărnînă demn în picioare ca să-şi ferească de noroi frumosul costum sau să se arunce în noroi ca să-şi salveze preţiosul cap. În desperare de cauză, alese un compromis: aruncă pe jos trenciul şi se ghemui pe el.

Cum trecu avionul, omul se ridică şi încercă să străbată în fugă cele cîteva zeci de paşi care-l despărţeau de ceata privitorilor săi extaziaţi. Satanicul aparat însă viră brusc şi-i tăie calea, aşa încît Ed trebui să bată strategic în retragere.

A doua oară cînd avionul se năpusti asupră-i, tînărul vînat pricepu că nu-i vorba de-o întîmplare şi că în nici un caz n-are de ce să glumească. De data aceasta, fără să mai stea mult pe gînduri, se aruncă pe burtă, unde nimeri. Era şi timpul, căci uraganul, vîjîind oribil, se abătu la un metru de capul său, sugîndu-i literalmente pălăria de fetru.

— Bravo, Hudgens! urlă entuziasmat unul dintre

spectatori. Eşti un tip formidabil. Ai bătut infanteria. 2 la 0 pentru tine!

Lui Ed însă nu-i ardea să se bucure de performanţele repurtate, deoarece, întărîtat, dementul de pilot parcă-şi propusese să reteze ţeasta cuiva. Skipperul începu să alerge de colo-colo, ca un gîndac ameţit. Ba gonea spre motocicletă, ba făcea cale întoarsă spre spital – de fiecare dată avionul se ţinea pe urmele lui, îi bara drumul, se repezea asupra sa, gata-gata să-l radă cu trenul de aterizaj. În cele din urmă, înspăimîntat, Ed se întinse cît era de lung în noroi, şi rămase acolo, resemnîndu-se să facă pe mortul. În timp ce simţea cum splendidul său costum ia tot mai multă apă, Ed îşi spuse blestemînd că faimoasa-i plimbare în oraş se dusese pe copcă. Oricît îşi frămînta mintea, tot nu putea pricepe ce avea cu el avionul. Apoi, amintindu-şi că Morella îl admira în momentul acela, îl apucă un val de furie neagră. Iar dobitocii ăia nu conteneau să-i strige: „Nu te lăsa, Eddy! Încă puţin, şi praf l-ai făcut!“ De altminteri, era adevărat că, în orice clipă, smintitul acela risca să-şi sfărîme aparatul, atît de aproape zbura de pămînt.

După cîteva minute, văzînd că victima lui nu se mai clinteşte, turbatul pilot îşi viră în sus avionul. Toţi crezură că va părăsi cîmpul de bătaie. Numai Ed, care învăţase pe propria-i piele să cunoască firea adversarului său, nu crezu acest lucru, ci se mulţumi să facă un salt dificil, dar grotesc spre spital. Pesemne însă că asta şi dorise pilotul, deoarece brusc reveni şi prinse a se roti în jurul unei raze tot mai mari. Lui Ed i se păru că îndărătul său ţipa un uriaş ferăstrău circular, dornic să-l taie în două, de cum l-ar prinde că se ridică în picioare. Deci nu se ridică, ci continuă să ţopăie ca o broască, din băltoacă în băltoacă, spre marea desfătare a băieţilor, care înnebuniseră de rîs.

— Nu mai pot! strigă Ray apăsîndu-şi diafragma. Adio! Să vină o targă să mă ia!

Astfel fu primit Ed la sfîrşitul meciului. Îl ridicară în

braţe ca pe-un învingător, îl aruncară urlînd în aer, în vreme ce el, cu ochii inflamaţi de ură, îşi întoarcea capul înspre avionul ce se pierdea după zveltele siluete ale unor plopi.

Morella privise toată scena aceasta cu destulă răceală. Doar din cînd în cînd pe faţa ei apăruse un zîmbet de silă, căci, de!, acesta era omul cu care toţi ştiau că va merge în „oraş".

Adus în triumf la cortul nr. 8, skipperul fu aşezat solemn pe patul pe care pînă de curînd îl ocupase Tex. Îl dezbrăcară de hainele lui terfelite şi îmbibate de noroi. Morella le luă în tăcere şi-i aduse o pijama şi un halat.

Cînd se văzu din nou în condiţiile unui om civilizat, Ed îşi mărturisi cu ciudă că se simţea fericit.

După vreun sfert de oră, Dutch izbuti să se întoarcă de la aerodrom şi să-şi schimbe iute hainele într-un cort învecinat.

Poate că Ed n-ar fi aflat niciodată cine fusese autorul fericirii lui, dacă Morella n-ar fi comis o greşeală.

Cind îl văzu intrînd, ea scoase un strigăt de mirare. Nu spuse nimic, ci doar se uită la patul lui Dutch, la acoperămîntul sub care părea să doarmă un om. În frenezia momentului, băieţii uitaseră să strice camuflajul.

Toate privirile se îndreptară deodată spre patul cu pricina. Ed sări ca ars de un bici de foc şi, smulgînd pledurile, dădu la iveală nişte perne aşezate omeneşte.

Skipperul se întoarse vijelios spre Dutch care-l privea surîzînd. O furie imensă îi clocoti în piept. Deşi ceva mai scund decît duşmanul său, Ed era voinic ca un taur.

Nu-şi spuseră decît două vorbe:

— Tu?!

— Eu!

O palmă colosală ca o vîslă îl pocni pe Dutch peste ochi. Pe chipul său surîsul se stinse. Fără să spună nimic, înaintă spre Ed, greoi, încovoiat, cu obrazul întins, pe care rămăsese întipărită lovitura.

Toţi cei de faţă murmurară dezamăgiţi. Îşi închipuiseră o bătaie ca în filme, pe cînd atitudinea camaradului lor n-avea nimic vitejesc. De parcă le-ar fi ghicit gîndurile, skipperul îşi mai cîrpi o dată vrăşmaşul. De astă dată palma fusese atît de teribilă, încît faţa lui Dutch se umplu de sînge.

În aceeaşi clipă însă el se frînse în două, şi pumnul său stîng se înfipse de jos în sus în bărbia lui Hudgens, ridicîndu-l în aer ca într-un cric. Băieţii amuţiră şi, mai înainte ca să scoată vreo exclamaţie, pumnul drept al lui Dutch se şi abătuse fulgerător în falca skipperului. Formidabila lovitură îl proiectă pe Ed Hudgens afară din cort.

… Va să zică, de la braţul lui Hudgens, Morella a trecut la braţul său, pentru ca apoi să-l prefere pe acela al prinţului Smerdinski. Cadrilul a continuat, şi iat-o la braţul lui Jerome Somestone, iar acum din nou îşi cheamă vechiul iubit.

De ce naiba l-o mai fi chemînd? Şi mai ales cum de-a izbutit să-l descopere?

Seara zilei de sîmbătă îl găsi pe Dutch pregătit pentru întîlnirea cu Morella. În clipa în care răsună semnalul transmis de pe Pămînt, Dutch deschise aparatul de radio:

— Alo, „Năluca“! se auzi glasul Morellei, şi imaginea ei se desluşi prin ceaţa televizorului.

— Alo, Morella! îi răspunse Dutch.

— Ce mai faci? îi susurară în urechi inflexiunile acelea atît de familiare.

— Mulţumesc, bine! Dar tu?

Cu trei zile în urmă, dacă ar fi avut loc această convorbire, desigur că Dutch n-ar fi răspuns atît de liniştit.

Într-adevăr, în timp ce descifrase atunci mesajul Morellei, o amintire ciudată i se împlîntă în minte. O amintire care pînă în clipa aceea rămăsese acoperită în ceaţă. Era surîsul enigmatic cu care-l întîmpinase

Somestone, atunci în Munţii Allegani, cînd părăsise o clipă maşina ca să cumpere de mîncare de la restorută. Şi apoi, întrebarea aceea afirmativă, care atunci i se păruse fără nici o legătură: Dar o iubită ai... Ce dobitoc fusese! Abia acum îşi dădea seama: uitase în limuzină revista în care se afla fotografia Morellei. Altă explicaţie nu putea fi.

Şi deodată noi împrejurări, care-i confirmau bănuiala, îi veniră în minte. După accidentul de la White Deserts, cînd Dutch văzuse că Somestone nu dă nici un semn de viaţă, trimisese de la spital o scrisoare departamentului care se ocupa de selecţionarea batalionului de oameni ai spaţiului. Interceptîndu-i această scrisoare, miliardarul se grăbi să-l viziteze. Se arătă bucuros că-l vede în convalescenţă şi-l invită la Fortul Saddle.

„De ce m-a împiedicat atunci să iau parte la acel concurs, se întrebă Dutch. Fireşte, ca să mă expedieze pe tăcute cu „Spright“. De vreme ce o dorea pe Morella, era mai bine să scape de mine, să mă trimită cît mai departe! Va să zică, fără să vrea, îşi peţise propria iubită pentru un altul. Ca şi Tristan... Dar la naiba cu toate aceste inepte analogii livreşti!“

Şi pentru întîia oară de la plecare (după ce avu grijă să pună la punct toate comenzile) se îmbătă ca un porc.

A doua zi îi păru rău că nu l-a chemat pe Krişnadat, dar în momentul furiei se temuse că, dacă l-ar fi găsit, ar fi fost în stare să se certe chiar şi cu blajinul său prieten. Totuşi nu-l chemă nici acum, mai întîi dintr-un fel de ruşine, iar apoi ca să nu-i dea indianului prilejul de a-l convinge să renunţe la întrevederea cu Morella. Totuşi gîndul că nu este singur îl ajută pe Dutch să revină la suprafaţă din adîncul necazului în care se scufundase. De aceea, în ziua în care trebuia să aibă loc discuţia, drojdiile cele mai amare fuseseră arse.

— Te deranjez? îl întrebă Morella, şi ochii ei parcă-i cereau iertare pentru vini mai grave.

— Nicidecum! Dimpotrivă, îmi face plăcere.

Dutch era sincer, dar nu-şi putea ascunde senzaţia că-i vorbeşte Morellei în prezenţa unui martor, senzaţie care-i altera glasul şi-i dădea o nuanţă ironică. Nu-l vedea şi nu-l auzea pe Somestone, dar îl bănuia stînd undeva, alături de ea.

Urmă o tăcere apăsătoare. Morella fu mirată de schimbarea pe care o văzu pe faţa lui Dutch. Ochii săi, injectaţi şi adînciţi în cearcăne, dădeau obrajilor supţi o paloare bizară. Şi brusc Morella îşi dădu seama că ochii aceia cenuşii, ce-o scrutau fără ură, ghiciseră că nu-i singură. Se aştepta să vină întrebarea cea grea, întrebarea necruţătoare la care nu se putea răspunde cu o minciună, fiindcă alături şedea Somestone... Dacă ar fi fost singură, i-ar fi venit mai uşor sa spună: „Să ştii, Dutch, că m-am căsătorit...“ Dar nici atunci... Ce non-sens că l-a chemat! Tot ridicolul, toată falsitatea acelei situaţii îi scrîşni în urechi ca ţipătul înfiorător al unor fiare vechi care se freacă... Şi, reflex, Morella îşi duse mîinile la tîmple... în privirile omului fantomă din faţa ei văzu deodată perindîndu-se umbrele spaimei, ca şi cînd ar fi văzut-o murind... Şi ei înşişi îi păru atunci nespus de rău că pentru el e pe cale să moară...

— Doamne! murmură Dutch. Parcă ai fugi în trecut şi te-ai face tot mai mică...

Şi întinse mîinile spre imaginea ei ca s-o reţină.

— Dragul meu..., bîigui Morella, nu mă întrebi nimic?

Şi atunci se petrecu ceva din cale-afară de caraghios. În timp ce-l auzea pe Dutch spunînd: „Ce să te întreb? E nostim că ai apărut!“, Morella simţi cum Somestone îi face un semn cu piciorul... şi nemaiputîndu-se stăpîni începu să rîdă cu un hohot spasmodic, aproape de plîns... Pe ecran se ivi acum şi bustul lui Somestone care, îngrijorat, o cuprinse pe Morella de umeri. Ea se desprinse din strînsoare, şoptind stînjenită:

— Ne vede...

Jerome se întoarse şi dădu din cap înspre imaginea palidă din depărtări:

— Ce mai faci, Dutch?

— Bine, J.S.!

— Ai fost supărat, mormăi Jerome pe un ton înţelegător. Totuşi cred că vom putea discuta prieteneşte.

Ei i se sui un nod în gît, ca în copilărie, cînd viaţa încerca s-o arunce deoparte. Şi, fără de veste, o imperioasă nevoie de a se dezvinovăţi, de a striga adevărul o cuprinse şi, palidă, cu glasul mistuit, Morella începu să vorbească:

— Ca să mă exprim în limbajul vostru, fiecare dintre noi are în personalitatea lui un *far side*[67]*.* Poate că acolo unde te duci tu acum n-ai să găseşti ceea ce cauţi. Măcar să descoperi că Morella nu este numai ceea ce vei fi socotind tu din cele ce ştii. Şi după o tăcere, după tăcerea aceluia care porneşte la un drum greu, Morella continuă: Cînd eram mică, aveam vise urîte… Valuri de sunete ciudate mă înconjurau, şi fiecare zgomot parcă era făcut din cuie şi ace. Şi toate veneau asupra mea… Cred că aceste coşmaruri mi le pricinuia *marijuana* pe care mi-o dădea unchiul Gilbert. Unchiul Gilbert avea în vremea aceea grijă de mine şi…

— Dar, Morella, o întrerupse indispus Somestone, ce rost are să povesteşti toate astea?

— De ce n-o laşi să vorbească? spuse Dutch aspru.

— Unchiul Gilbert, continuă Morella, se ocupa cu traficul de stupefiante… La început mi-a dat şi mie *reefere*[68]*.* Voia să le plasez la şcoală şi mă îndemna să fumez şi eu. Din fericire însă organismul meu s-a împotrivit. Nu-mi plăceau aceste stupefiante care mă făceau să visez îngrozitor. Ţipete de groază şi de durere mă trezeau din somn şi mă urmăreau şi ziua. Am aruncat ţigările şi fiolele. Iar pe un coleg care devenise

---

[67] Numele dat emisferei selenare care nu poate fi văzută de pe Pămînt *(n.r.).*

[68] Ţigări de marijuana (în l. engl.) *(n.r.).*

junkie[69] I-am spus maică-si. Ea i-a dat o mamă de bătaie şi l-a internat la Lexington pentru dezintoxicare. Ca recunoştinţă, mama colegului meu m-a luat la dînsa şi, deşi nu era înstărită, m-a crescut ca pe fata ei pînă la 16 ani, cînd am intrat la un colegiu. Singura trambulină spre visul meu de a deveni celebră şi a scăpa din anonimat era doar sportul... Cînd am terminat universitatea, am aflat că binefăcătoarea mea murise, iar unchiul Gilbert era la Sing-Sing. Norocul mi l-a scos apoi în cale pe prinţul Smerdinski...

— Dar, Morella, cum se poate să strigi toate astea în faţa întregului univers?! Ce rost are acest s*trip-tease*? se zbîrci de ruşine puritanul din Somestone.

— Există un joc care costă douăzeci şi cinci de cenţi, continuă ea, ca şi cînd n-ar fi auzit nimic. O bilă trebuie să treacă printr-un labirint de canale ca să ajungă în sfîrşit în lăcaşul cîştigător. De cele mai multe ori, bila rămîne înţepenită în dreptul unui perete care-i barează drumul, şi înapoi nu se mai poate duce decît dacă reiei jocul de la început; adică dacă vîri prin crăpătură alţi bani... Aşa se întîmplă şi cu existenţa noastră. Dacă bila vieţii mele a izbutit să cîştige, înseamnă că am avut un noroc drăcesc. Ce era să fac, spune şi tu! Fiecare ne căţărăm cum putem către stele...

— Draga mea... îngăimă Dutch, pe care spovedania brutală a Morellei îl impresionase mai mult decît dacă ar fi văzut-o vărsînd un fluviu de lacrimi.

— Cred că ai sporovăit destul pentru o singură zi, o mustră acru Jerome.

— Morella, o vorbă doar! strigă Dutch. Vrei să mă întorc în clipa asta?

— Nu poţi, răspunse ea fără să se gîndească. Ştiu că e imposibil.

— Dar, dacă aş putea, ai vrea să viu înapoi?

De astă dată, Morella tăcu o clipă. Apoi zise scurt, ca o înspăimîntătoare lovitură de secure:

---

[69] Toxicoman (în l. engl.) *(n.r.).*

— Nu!

— Atunci de ce mi-ai spus toate astea?

— Ca să-mi păstrezi o bună amintire.

Dutch rămase cu privirile lipite de geamul gol al ecranului. Totul se desfăşurase în definitiv aşa cum bănuise, cu banala cruzime a vieţii, şi totuşi, după ce Morella dispăruse, Dutch îşi simţi deodată îngrozitoarea singurătate. Da, deşi într-un fel îi părea bine că ieşise din orbita acestei întîlniri care-l umpluse de mîhnire, nu-şi putea înfrîna dezolantul sentiment că a fost părăsit şi că se află pierdut în haos. Atunci reapăru pe ecran Somestone.

— Nu închide, Dutch, trebuie să vorbim!

— N-avem ce ne spune…

— Stai! rîse Somestone. Are să ţi se urască…

— Ba nu! scrîşni Dutch. Mă distrez foarte bine.

— Da!? Frumos din partea ta! Şi ce faci?

— M-am regăsit. Şi scîrbit de această discuţie, Dutch închise radioul. Dar semnalele alarmante ale celuilalt nu-i dădură pace. Ce naiba vrei de la mine? zbieră Dutch. Nu vezi că n-am chef să mai am de-a face cu dumneata?

— Totuşi ne leagă anumite lucruri…

— Nu ne mai leagă nimic.

— Dar… „Năluca“?

— S-a topit! Doar printr-o ironie a tehnicii mai stăm acum de vorbă. Pentru dumneata, „Năluca“ a pierit împreună cu mine…

— N-ai decît să pieri dacă vrei, căci pielea nu-ţi face nici cît a taurului Toraso[70]. Dar chiar dacă ai preţui atît, „Năluca“ tot ar fi de zeci de mii de ori mai valoroasă…

— În vidul interplanetar, toate corpurile au aceeaşi valoare. Şi, de altfel, eu şi „Năluca“ nu sîntem decît un singur corp. Ca un cosmic centaur…

— Lasă glumele proaste! „Năluca“-i a mea! A mea!

[70] Celebru taur din rasa Santa Gertruda, care a fost cunpărat cu 50 000 de dolari *(n.r.).*

Eu am construit-o! Fără geniul meu, erai şi acum o biată rîmă terestră…

— Dumneata ştii acum mai bine ce aş fi fost. Dar nu mai sînt! Cît despre „Năluca“, dacă ţi s-a făcut dor de ea, n-ai decît: vino s-o iei!

— La urma-urmei, te înţeleg, spuse cu răutate Somestone. Eşti furios că ţi-am luat-o pe Morella…

— Nu mi-ai luat nimic! Dacă Morella ar fi fost a mea, n-ai fi avut-o niciodată. Ai luat un lucru al nimănui. Şi îţi voi spune un secret: din partea ei nu-i decît un capriciu… Mai inconsistent decît o pulbere astrală…

— Taci, dobitocule! urlă scos din fire celălalt.

— Am făcut un schimb de năluci, strigă rînjind Dutch. Un schimb de năluci. Sîntem chit!

De astă dată, cel ce a închis aparatul a fost Somestone.

PARTEA A PATRA

ORFEU ÎNCERCAT

„… Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele…“

MIHAIL EMINESCU: „***Luceafărul***“

„Dar încîntarea începuse: omul vorbea...”

M. I. CARAGIALE:
„Craii de Curtea-veche“

În zilele următoare, Dutch se simţi încins de o boală neînţeleasă. Băutura exagerată, iritanta întrevedere cu Morella şi Somestone, sau poate oboseala călătoriei îi provocaseră o dispoziţie neagră. Îi pierise pofta de mîncare, dar continua să înghită alcool, deşi îşi văzu în oglindă ochii congestionaţi. După ce-şi admiră o vreme mutra înrăită, începu să înjure furios şi sparse cîteva lucruri care îi încăpură pe mînă. Apoi fu scuturat de un rîs prostesc şi-şi turnă pe gît o nouă raţie de whisky.

Tocmai pe „unda J.S.“ se auziră nişte semnale. Dutch sări ca turbat, deschise aparatul şi zbieră o duzină de imprecaţiuni înspăimîntătoare. Krişnadat răspunse calm:

— Mulţumesc! Mi-ai tăiat răsuflarea…

Şi rîse în felul său contagios. Dar, pesemne, lui Dutch i se atrofiase în ziua aceea simţul umorului, căci mormăi ursuz:

— Credeam că-i Somestone.

— Te rog să mă ierţi… De-o săptămînă însă am tot aşteptat să ne întîlnim pe unda noastră şi n-ai mai apărut… Am fost îngrijorat… De aceea mi-am îngăduit să te chem pe unda veche… Ştiam că vei auzi semnalele…

— Mulţumesc! spuse sec Dutch. Dar n-am chef de confidenţe.

Şi, înainte ca indianul să mai pronunţe o vorbă, închise aparatul. În aceeaşi clipă, îi şi păru rău de neroada lui irascibilitate, dar nu încercă să-l cheme pe Krişnadat şi să-i ceară scuze, ci se duse din nou la oglindă, în faţa căreia se zgîi rînjind şi urlă cît îl lăsau plămînii:

— Eşti nebun! Nebun! Nebun!

Apoi, liniştindu-se puţin, controlă instalaţia de funcţionare a aerului, cînd deodată forţele parcă i se scurseră din vine... Se tîrî la pat şi anevoie se trînti pe el... Îşi simţea limba grea, ochii însîngeraţi, gura uscată şi creierul inflamat. O pîclă de foc îl împresură şi nu mai ştiu nimic...

Cînd se trezi, aburii alcoolului se risipiseră dintr-însul, dar Dutch pricepu că nu era vorba de o simplă beţie, ci că se îmbolnăvise. Începu să mugească asemenea unui animal înjunghiat. Dar cineva străin şi familiar din sufletul său se mira: „Odinioară erai un om stăpînit şi lipsit de asemenea josnice damblale...“ Şi gîndul că acum nu mai regăsea nimic din vechiul Dutch îl făcu de-a dreptul să spumege de furie.

„Eşti bolnav, *old boy,* strigă deodată. «Năluca» asta o să-ţi fie coşciugul.“ Atunci îi trecu prin minte să-şi îmbrace scafandrierul venusian şi să se arunce în hăul cosmic. „Măcar să am parte de o moarte grandioasă.“ Regreta însă că pămîntenii nu vor avea cunoştinţă de extraordinarul său sfîrşit: „Ar fi păcat să irosesc prilejul unui asemenea *thrill,* pe care în plus îl pot transmite! Ce-ar fi să-l chem pe indian! Ca să aibă şi el ce povesti copiilor lui...!“

— În sfirşit, prietene... oftă Krişnadat, de cum îl auzi.

— Mare răbdare ai, recunosc! făcu Dutch pe un ton pe care şi-l voia vesel, dar care era mai mult un horcăit. Te-am căutat ca să mă ţin de cuvînt. Îţi comunic că voi muri...

— Nu se poate! se sperie celălalt. Ce-i cu tine, eşti bolnav?

— Uite că se poate! ţipă Dutch enervat. Sau crezi că o să aştept luni de zile ca să mă internez într-un spital terestru… sau că pe Venus sînt aşteptat de o ambulanţă… Nu vreau – auzi tu? — nu vreau să ajung acolo într-un dric. Te-am chemat să-ţi spun cum o să mor… îmi pun costumul cosmic şi mă lansez în neant. După ce-o să joc un menuet şi-un twist, îmi scot casca şi voi muşca din Nirvana…

— Bine! zise Krişnadat. Vei face cum vei dori. Pînă atunci, spune-mi ce te doare! Asta-i ultima mea dorinţă.

— A dat peste mine un tifos sau mai ştiu eu ce altă porcărie infecţioasă…

— Dar ce simptome ai?

— Îmi vîjîie capul, cred că am şi delirat… Limba mi s-a făcut cît o balenă… Pe faţă şi pe mîini mi s-au ivit ulcere scîrboase. Ochii îmi sînt roşii de parcă aş fi turbat. Şi regret că n-am pe nimeni alături ca să-i sucesc gîtul…

— Mie mi l-ai suci? rîse Krişnadat.

— Uite, cînd te-aud rîzînd, mai că ţi l-aş suci şi ţie…

— Prea mult nu mă pricep în medicină, dar cred că dintre toate bolile pomenite de tine n-ai nici una.

— Mulţumesc! Dar eu sînt curios să ştiu ce am, nu ce n-am.

— Sper să-ţi spun şi asta. Mai întîi însă trebuie să mă sfătuiesc cu un medic pe care-l cunosc, ceea ce n-o să dureze mai mult de-o jumătate de oră. Îmi acorzi răgazul acesta?

— Ţi-l acord.

— Mai spune-mi acuma ce-ai mîncat în ultimele zile.

— Nimic.

— Cum, chiar nimic?

— Vezi, începi să devii plictisitor… se răsti Dutch,. A, uitasem: am înghiţit cîteva tablete de ciocolată..

— Altceva?

— Whisky.
— Mult?
— În cantităţi industriale… Dar m-am săturat. Nu mai răspund la nici o întrebare.
— Haide, haide, rîse Krişnadat. Fii mai generos cu ultimul tău duhovnic. Ai lapte praf?
— Pînă la dezgust.
— Ei bine, pînă reluăm convorbirea, bea în cinstea mea o cană cu lapte!
După trei sferturi de oră, indianul îi spuse lui Dutch:
— Am impresia că ţi-am identificat boala. Spune-mi, nu ţi-au apărut pe piele nişte pete roşii?
— Ba da!
— De forma unor petale de trandafir…
— Fie şi aşa, dacă ţii neapărat!
— Acum du-te la arsenalul tău şi vezi dacă ai acolo nişte „obuze“ pe care stă scris: *Riboflavină!*
— O clipă. Dutch cercetă catalogul farmaciei sale şi-l întrebă mirat pe indian: Riboflavină este tot una cu vitamina B2?
— Exact. Există?
— Există. Dar cum poţi crede?…
— Uite că pot! Te invit să începi să sugi o asemenea vitamină. Altceva: o supă de legume îţi poţi prepara?
— Da.
— În regulă. Dar conserve de carne ai?
— Am.
— Te pomeneşti că unele conţin chiar extract de ficat.
— Da.
— Minunat!
— Nu crezi totuşi că ar trebui să ştiu şi eu ce am?
— Ai *mal de la rosa,* adică „boala trandafirului“.
— Chiar aşa se cheamă? Poetic!
— Din fericire, tu ai posibilitatea să te vindeci, dar este o maladie îngrozitoare. E pelagra.
— Şi cum naiba s-a agăţat de mine?

— Din pricina vieţii zăpăcite pe care o duci în pustnicia ta. Altminteri, pelagra este un tip de foame specifică, o boală a sărăciei sau cu un termen ştiinţific: o avitaminoză.

— Săracul de mine! rîse Dutch, şi imediat îl anunţă: Să ştii că am început cura.

În scurtă vreme, bolnavul se întremă vizibil: trandafirii pelagrăi păliră, albul ochilor îşi recăpătă culoarea, limba se dezumflă, crăpăturile din colţul gurii dispărură, iar pacientul se linişti, se învioră, îşi redobîndi setea de viaţă. Din nou muzica invada cabina lui „Spright", iar omul închis în ea simţea cum acele valuri melodice îi şterg de pe suflet necazul, după cum marea şterge dîrele scrise pe nisip.

Cu o discretă abnegaţie, Krişnadat îi ţinu convalescentului o plăcută şi neobosită tovărăşie. Dezbă- teau fel de fel de probleme, se contraziceau, americanul se mai înfuria cînd şi cînd, Krişnadat izbutea uneori cu o glumă potrivită să abată discuţia pe un făgaş mai paşnic, dar alteori îl stîrnea pe Dutch parcă dinadins, pentru a-i pune la încercare stăpînirea de sine şi prietenia. Astfel, odată, la începutul bolii sale, plictisit de ulcerele pe care le avea, Dutch blestemă întregul Univers. Krişnadat încercă să-l potolească, dar celălalt, cu violenţa lui de pelagros, îl repezi.

— Îngăduie-mi să-ţi spun o întîmplare de-a lui Buda! zise cu seninătate indianul. Într-o zi, careva l-a înjurat. După ce-l ascultă în tăcere, Buda îl întrebă: „Fiul meu, dacă cineva refuză să primească un dar, cui îi aparţine darul?" Omul răspunse: „Aceluia care l-a oferit". „Fiule, îi spuse atunci Buda, refuz să-ţi primesc sudălmile şi-ţi cer să le păstrezi pentru tine."

Dutch rîse, ca şi cînd această întîmplare i-ar fi resuscitat virtuţile stăpînirii de sine, şi-i ceru lui Krişnadat să-i mai spună asemenea lucruri. Astronomul nu se lăsă mult rugat şi, dintr-o poveste în alta, lunecară

de-a binelea într-o ciudată călătorie prin meleagurile de basm ale Indiei.

Ce inefabile viziuni infuza în atmosfera rachetei, pierdută în spaţiile firmamentului, legănarea povestirilor lui Krişnadat! Toropit de farmecul lor, Dutch simţi uimit că ele îi transmiteau nu numai o imensă linişte tămăduitoare, ci şi un sens neaşteptat şi o nemaicunoscută dragoste de viaţă. Într-o risipă de frumos, aparent întîmplătoare, indianul începuse a învăţa să înfioare după plac strunele sufleteşti ale prietenului său, să ghicească după o exclamaţie, după o împotrivire, după un răspuns ciudat meandrele subterane ale gîndurilor lui, să le stîrnească, să le ridice uneori la suprafaţă şi să le dea un curs, nelămurit încă, dar, treptat, spre limanul voit. Observînd că-i plac versurile, Krişnadat îi spuse, ba chiar îi şi cîntă poeme indiene, mai ales dintre acelea ale lui Gurudeva, „venerabilul învăţător“ – cum era numit în semn de respect poetul Tagore. Odată îi spuse aceste versuri:

„Vînez cerbul de aur.
Rîdeţi, prieteni! Dar eu gonesc năluca neajunsă.
Peste munţi şi văi ne-ncetat, spre zări fără nume
alerg, în căutarea cerbului de aur.
Prin tîrguri voi umblaţi, şi cumpăraţi, şi-mpovăraţi vă-ntoarceţi iar acasă.
Pe mine însă m-a vrăjit hoinarul vînt –
nu ştiu nici eu unde şi cînd! —
În inimă n-am griji. Avutul mi l-am lepădat în urmă.
Peste munţi şi văi ne-ncetat; spre zări fără nume
alerg – în căutarea cerbului de aur“.

Dutch nu pricepu nici el însuşi cît de mult îl mişcă această poezie, prin care Krişnadat încercase într-un fel discret să laude zbaterea omului ferecat în Năluca sa. Asemenea susurului unei muzici care deşteaptă pe neaşteptate şi parcă fără nici un înţeles ecouri de mult prăbuşite în cine ştie ce hrubă a uitării, Vînătorul cerbului

de aur îi dărui lui Learmonth miresme ale copilăriei, crîmpeie aproape palpabile ale trecutului, chipul tînăr al mamei cu misterioasele ei poveşti celtice, obiceiurile şi graiul părinţilor ei irlandezi – al bunicilor lui – care se născuseră şi pînă la emigrarea în America îşi petrecuseră adolescenţa pe singuraticele coclauri ale insulei Arran. Poate că serilor petrecute în căsuţa sărăcăcioasă, plină de farmec a bătrînilor, ce şi-o ridicaseră la Bay City, pe ţărmul Huronului, le datora Dutch impulsul către poezie, nepăsarea pentru bunurile materiale, un anumit gust de bucurii primitive şi o romantică puritate, care nu l-au părăsit pînă în pragul bărbăţiei, dar pe care educaţia foarte pozitivă a tatălui său şi febrilitatea metropolei au reuşit să i-o lamineze în nedomolitul elan al aventurii.

— Nu ştiu de ce, murmură visător Dutch, versurile pe care mi le-ai spus mi-au amintit de copilărie şi în acelaşi timp de „Copilul răpit“ al lui Yeats, un irlandez ca bunicii mei…

Şi din felul în care Dutch murmură incantaţiile acelei poezii, Krişnadat îşi dădu seama că sonda lansată ajunsese la mari adîncimi…

… Acolo, peste Glen Car, unde ape
rătăcitoare şipotesc din măguri,
în stufurile lacurilor care-s
atît de mici că nici o stea nu scaldă,

plecîndu-ne uşor printre ferige
cu plînsul picurat în pîrîiaşe,
cătăm păstrăvii aţipiţi, şi vise
neliniştite la urechi le cernem.

O, hai, departe, pui de om, c-o *zînă*
de mînă lîngă ape şi jivine,
căci lumea, vai, de lacrimi e mai plină

decît eşti tu în stare să pricepi!…

*

„Lenoasă junie
Robită oricui,
Eu din gingăşie
Viaţa mi-o pierdui.“

A. RIMBAUD:
„Cîntec din cel mai înalt turn“

Prietenia lor devenea tot mai puternică, tot mai necesară fiecăruia. Indianul îi redeşteptase lui Dutch plăcerea poeziei, iar o dată cu această plăcere şi dorinţa de a scrie din nou versuri, ca la şaptesprezece ani. Descoperind în sine înfiorarea harului pierdut, Dutch fu atît de surprins, de bucuros şi de înspăimîntat, încît nu se încumetă imediat să-şi ia în serios simţămintele.

De fapt, această reţinere, această sfială erau legate nu numai de o anumită latură puritană a caracterului (taică-său era originar din New-England), ci şi de amintirea unei înfrîngeri, pe care o suferise cu ani în urmă, în domeniul artistic.

Prin maică-sa (născută Ann O'Figan), învăţătoare modestă, dar îndrăgostită de poezie, Dutch primise de timpuriu o aleasă educaţie lirică: legendele populare irlandeze şi poezia lui Yeats din prima perioadă, dramele şi sonetele shakespeariene, ultimele poeme ale lui Edgar Poe şi încă doi-trei mari poeţi de limbă engleză. Cînd survenise „renaşterea de la 1913“ a poeziei americane, personalitatea Annei era deja formată, iar grijile existenţei şi izolarea în care trăia o îndepărtară de marile realizări ale lui Sandburg, Frost sau Lindsay. Doar din Edwin Robinson cunoştea unele balade, care-i plăceau datorită formei clasice şi ciudatei lor tristeţi. Pentru Dutch, aceste influenţe erau şi bune, şi rele. Bune, fiindcă reprezentau o chintesenţă de genială plăsmuire artistică; rele, fiindcă perfecţiunea lor aparţinea

trecutului şi venea în flagrantă contradicţie cu întreaga viaţă care-l înconjura. După ce se căsătorise cu Archibald Learmonth, Ann îşi urmase soţul la New York, astfel că uriaşele tentacule citadine veniseră şi ele la leagănul băiatului.

La paisprezece ani, lui Dutch îi căzură în mînă poemele lui Sandburg, furtunoase, pline de „slangul" muncitorilor de la uzine şi abatoare. Băiatul fu întors pe dos. Juca basebal, „aruncînd blesteme magnetice" şi „rîzînd cu rîsul unui luptător neştiutor, care n-a pierdut niciodată o luptă"… începuse să-l guste şi pe Walt Whitman. Într-o zi, arătîndu-i nişte versuri pe care le zvîrlise pe hîrtie în genul ultimilor lui idoli, maică-sa îi spuse:

— Ăsta-i Whitman! Unde vezi tu aici poezie? Unde sînt rimele?

— Dacă-i frumos, rîse Dutch, mulţumeşte-te şi cu atît! Nici în „Cîntarea cîntărilor" nu găseşti rime şi totuşi îţi place.

Gînditoare, mama îi trecu mîna prin păr şi murmură:

— La urma urmei, ai dreptate. Important e să spui ceva inimii, s-o mişte… Totuşi ce bucurie mi-ar fi făcut dacă versurile tale n-ar fi fost aşa lăbărţate şi ar fi avut rimă!

Dutch fu mulţumit de mica-i victorie, iar mama deveni prima cititoare a producţiei lui literare. Prospeţimea imaginilor, scăpărările cuvintelor ce reflectau viaţa lor obişnuită o emoţionau şi-i dădeau imboldul să mai ajusteze cîte un stih, să potrivească ritmul, să descopere o rimă şi să dea informelor poezii ceva din idealul căruia îi era credincioasă. Dutch primea satisfăcut această colaborare: el crea imaginile, iar maică-si îi lăsa plăcerea să se joace cu rimele.

Tatăl nu ştia nimic, şi nici n-ar fi privit cu ochi buni aceste inutile risipe de energie. El voia să-şi vadă fiul îmbrăţişînd o profesie tehnică. De altminteri, lui Dutch îi plăceau mecanismele şi se gîndea că lucrul cel mai

minunat pentru un bărbat este să stăpînească maşinile, să scrie versuri şi să joace basebal (avea cincisprezece ani). Aşa că, pregătindu-se sufleteşte pentru viitoarea-i carieră, îşi alegea acum teme legate de motoare şi cilindri, de atomi şi rachete (poeme care mamei nu-i plăceau nici în ruptul capului).

Marea deziluzie veni de unde nici nu se aştepta.

La parterul blocului unde locuiau se mutase un anticar neamţ, refugiat din Reichul hitlerist. Era un om liniştit, care iubea copiii şi le vindea sau le împrumuta cărţi contra unei sume derizorii. În magazinul său veneau tot soiul de oameni, ba chiar şi scriitori. Dutch s-a simţit atras ca un fluture de lumina unei lămpi, iar la început nici nu şi-a dat seama că aripile lui erau gata să fie pîrlite. Cînd Joachim Kreis află că adolescentul acela deşirat scrie versuri, îl privi cu o simpatie sinceră, dar nelipsită de un grăunte de maliţie.

— Aşadar ne aflăm în faţa unui nou Rimbaud!

Dutch însă habar n-avea pe atunci cine era Rimbaud. Kreis se strădui să trezească în el gustul pentru cultura clasică. Îi dădea să citească operele „marilor europeni“ – cum îi numea el cu orgoliu – începînd de la Homer, Platon, Virgiliu, Dante şi Cervantes pînă la Racine, Goethe, Shelley, Lermontov şi Leopardi. Şi Dutch înghiţea mormanul acela de capodopere, dar scria mai departe în stilul lui Whit- man, Sandburg şi Masters. De cîte ori încerca să scrie clasic, ieşea un lucru urît, cînd însă „scotea zăbalele“, imaginile prindeau din nou viaţă. Atunci şi-a dat seama că „jocul“ de-a poezia, că rimele, care o bucurau pe maică-sa şi arătau atît de bine la Shakespeare, aveau o taină a lor şi că dezlegarea era a naibii de grea…

Trecură multe luni de la prima întîlnire cu anticarul, cînd Dutch îşi luă inima în dinţi să-i arate poeziile sale. Kreis îl scrută cu privirile lui de diavol de treabă:

— De ce ţii să discutăm despre Whitman?

— Sînt versurile mele, protestă Dutch molcom, căci

potrivirea observaţiei, pe care o auzea, cu vorbele mamei îl făceau circumspect.

— Nu-i nimic al tău. Cînd un poet de geniu traduce o poezie mediocră, ea devine a lui prin amprenta unică pe care o primeşte. Tu însă ai imitat un lucru pe care Whitman îl săvîrşise mai bine…

— Am înţeles. Voi încerca să-l întrec pe Whitman.

— Încep să-l pricep pe VerLal ne! mormăi anticarul. Greu e să te-nţelegi cu puştanii, chiar dacă au geniu. Mă băiete, ascultă ce-ţi voi spune! Whitman al vostru a fost o mare personalitate artistică: un titan care a rostogolit peste capetele contemporanilor cîteva adevăruri ca nişte stînci. Astăzi însă toţi s-au pus să-l maimuţărească, adică să-i imite forma. Din păcate, forma lui e nesatisfăcătoare. Înţelegi? Nu e po-e-zi-e! (Această afirmaţie stîrni în Dutch senzaţia pe care o avusese cînd un cunoscut al tatălui său l-a luat cu avionul şi l-a pus deodată în condiţiile unui *looping).* Pentru cine ştie s-o detecteze, poezia e pretutindeni. Şi în „Moby Dick“, şi în surîsul Giocondei, şi în muzica pilaştrilor unui templu, şi imensele coloane ale unui oratoriu de Bach, şi în felul în care maică-ta, doamna Learmonth, merge pe stradă…

— Atunci ce-i poezia?

— N-am dispoziţie acum să-ţi dau definiţii savante. Pe scurt, poezie vei întîlni şi în viaţă, şi în artă, şi în literatură, dar îndeobşte e doar aceea făcută în versuri. Şi s-ar părea că de acest lucru Whitman nu voia să ţină seamă. De fapt îl înţeleg. Avea atîtea de spus, viaţa din jurul său era atît de clocotitoare, încît n-a mai avut răgazul să reflecteze şi la forma în care trebuia să toarne lava mesajului său.

— Cum asta? Dumneata socoteşti că cel mai mare poet american nu ştia ce este poezia?

— Nu mă întrerupe, epigonule! Şi trăgînd din rafturi două cărţi, Kreis o deschise pe una şi citi: *„… Şi o vacă păscînd cu grumazul plecat mai sublimă-i ca orice statuie…“* În acest singur vers, Whitman îşi dezvăluie

întreaga lui concepţie despre artă. Un iconoclast. Din fericire sutele de pagini admirabile lăsate de el dezmint această viziune greşită. După el, hotarele dintre poezia vieţii şi aceea artistică nu mai există. Dacă aşa ar sta lucrurile, atunci o vacă oarecare şi aceea sculptată de Myron[71] ar trebui să aibă aceeaşi valoare. Şi fiindcă vorbim despre vaci, îţi voi arăta acum ce opinie are Goethe despre acest subiect. Criticînd pe aceia care lăudau doar „naturaleţea" celebrei vaci a lui Myron, iată ce scrie Goethe: „Un artist de talia lui n-a putut plăsmui după natură numai pentru a ne da o iluzie grosolană, ci a ştiut să cuprindă şi să exprime în opera sa însuşi sensul mai profund al naturii".

— Atunci ce-i poezia? îşi repetă Dutch întrebarea.

— Ne spune tot Goethe: *„în limite maestrul se vădeşte, / iar libertatea-ţi afli doar prin lege".* Aceasta înseamnă că arta implică rigoarea unor criterii – aş spune ştiinţifice – nu mai puţin decît muzica. Tu, Learmonth, ai talent. O dovedeşti prin unele imagini…

Şi Kreis răsfoi şi citi din foile pe care le pusese deoparte:

— *„Cînd sufletul e sulf"* scrii tu, şi m-ai convins că eşti poet. Dar ce ştii tu despre sulful sufletului?…

Într-adevăr, se gîndea nostalgic Dutch, pe atunci sufletul său era neştiutor şi candid, aproape nătîng. Chiar după ce începuse de mult să fie înrîurit de literatura „blestemaţilor", iar Kreis se înclinase înaintea poeziilor lui, în semn de mută admiraţie şi-l prezenta tuturor clienţilor drept cea mai sigură nădejde a ultimului deceniu de lirică americană, el rămăsese, atît datorită temperamentului, cît şi lipsei de experienţă, un *virtuos,* în toate sensurile acestui cuvînt. Nu ştia nimic de primejdiile lumii şi era desfătat de acel joc copilăresc cu focul.

— Evoluţia ta e stupefiantă, îl asigură într-o zi „managerul" său liric. Ai dobîndit într-un termen cu

[71] Urmaşul lui Phidias şi al lui Polictet (n.r.).

adevărat americănesc o desăvîrşită formă clasică – urmă anticarul în felul său învăluit de glumă. Nu-ţi mai lipseşte acum decît un mare filon de experienţă, adică o iubire puternică şi stranie… (Dutch surîdea acum de acest mod de alchimie artistică: iei 10 grame de formă cristalină, adaugi 8 grame de iubire nativă, filtrezi totul cu 2 grame de sublimat simbolic, şi obţii poezia, în starea cea mai pură…)

Şi, parcă impusă de firea lucrurilor, apăru şi iubirea, sub întruchiparea unei tinere poete, foarte apreciată în cercul artiştilor adunaţi la anticariatul lui Kreis. Din nefericire, o neînţelegere avea să zdrobească în germene această idilă. Dorothy era o fată drăgălaşă din Alabama, poate prea plinuţă pentru ideea unui tînăr poet despre muza lui; dar mişcat de atenţia pe care ea i-o acorda, Dutch începuse să-i consacre nenumărate versuri. În curînd se întîlniră şi în afara anticariatului. El o lua la antrenamentul de tir, iar ea îl urma docilă, căci de fapt era îndrăgostită de băieţandrul acesta înalt, făcut din ingenuităţi şi muşchi. Pentru el învăţă să tragă cu puşca, şi cînd Dutch o invită să se plimbe cu iola, Dorothy fu în culmea fericirii.

Primele douăzeci de minute trecură ca o vrajă. În timp ce briza oceanică suflînd asupra uşoarei ambarcaţii o pleca peste talazuri ca pe-o aripă de hulub, băiatul prinse a-i recita ultimele poezii. Fata era copleşită de emoţie şi-l sorbea cu privirea pe adolescentul cu chip de zeu scandinav şi trup omenesc, prea omenesc… Ar fi vrut să-şi petreacă mîna prin părul său castaniu şi să-i sărute musculoasa platoşă a umărului… El însă cunoştea tot atît de puţin tainicele resorturi ale sufletului femeiesc, pe cît cunoştea dînsa mecanismul de conducere a unei iole. De aceea, în momentul în care Dutch simţi pe gît buzele arzătoare ale muzei, căzu cu atîta vehemenţă din sferele lui, încît răsturnă barca. Dorothy nu ştia să înoate, dar Dutch o scoase teafără la mal. Cu toate astea, din valurile reci ale lui Neptun,

nevîrstnicul Amor ieşi cu totul muiat. Această aventură stupidă îi inspiră o duzină de poeme mitologice, a căror invariabilă temă era iubirea ce scapă din mîna muritorilor, asemenea argintului viu.

Kreis şi ceilalţi cunoscuţi ai lui Dutch de la anticariat i-au primit cu entuziasm noua serie de poezii. Hotărîră să i le tipărească într-o plachetă intitulată „Phaeton“, după unul dintre poeme. Phaeton era numele unui erou legendar, care ceruse tatălui său, Apollo, îngăduinţa să conducă, timp de o zi, sideralul car al Soarelui. Cei patru telegari, simţindu-se mînaţi de o mînă nevrednică, se speriară, iar Soarele, apropiindu-se prea mult de Pămînt, îl pîrjoli.

Asemenea îndrăzneţului erou care fusese prăvălit la pămînt de trăsnetul pedepsitor al lui Jupiter, cartea lui Dutch suferise şi ea o lamentabilă eşuare. Nimeni n-o cumpăra, iar doi dintre criticii ce-o primiseră cu dedicaţii publicară o recenzie prin care, într-o formă amabilă, arătau că literatura modernă e incompatibilă cu asemenea răsuflate producţii.

Zadarnic încercară puţinii săi admiratori să-i explice că eşecul era pricinuit nu de calitatea poeziei lui, ci de atmosfera literară americană, care uitase pînă şi de „renaşterea din 1913“, iar acum se lăsa pradă influenţelor tîrzii ale suprarealismului. În ciuda acestor argumente, parţial valabile, Dutch îşi dădu seama că totuşi cartea lui căzuse din alte pricini.

Scîrbit de acel „lirism fără obiect“, Dutch voia să rupă cu viaţa de pînă atunci. Şi astfel, la optsprezece ani, a plecat să lupte în războiul din Coreea.

„Sobră armonie, pururea vie.
Nezdruncinată putere-n tărie.“

NICOLAE LABIŞ: ***„Steaua polară…“***

Toate aceste amintiri năvăliră pe neaşteptate asupra lui Dutch, o dată cu noua-i fervoare de poezie. Vinovate

erau poate stelele care-l cercetau necontenit cu freneticele lor lumini.

De altfel, nu le urmărea numai pentru sine. Indianul, care se străduia să-i abată gîndurile negre, i-a dat nu numai poveşti şi poezii, ci şi de lucru. În acest scop, îl ajutase faptul că „Spright“ era prevăzut cu un mic telescop. Ideea colaborării îi venise lui Krişnadat în urma unei discuţii destul de încordate, cînd a priceput că, pentru a-şi învinge singurătatea, Learmonth avea nevoie de o activitate concretă şi interesantă.

— Sînt cel dintîi pămîntean ce face această călătorie fantastică, spusese Dutch, şi totuşi uneori nu simt nici o bucurie…

— Mă uimeşti, îi răspunse indianul. O asemenea aventură te poate umple de entuziasm prin ea însăşi. Cît priveşte prioritatea… Şi lui Dutch i se păru că distinge în glasul celuilalt o umbră de zîmbet: cu mai bine de 4 000 de ani în urmă se spune că a mai încercat cineva să zboare spre Venus.

— Nu ştiam. Şi cunoşti numele predecesorului meu?

— Da. E vorba despre Etana, un Icar babilonian. Agăţat de un vultur, a pornit să caute „iarba naşterii“.

— Şi ce s-a-ntîmplat cu el?

— Cînd a ajuns în cerurile lui Iştar, zeiţa dragostei şi a fecundităţii, Etana s-a prăbuşit în genunea de beznă…

— Şi praf s-a făcut, nu? rîse Dutch

— Asta n-o mai ştiu.

— Vrei să nu mă sperii…

— Cred că n-aş reuşi, chiar de-aş încerca, dar într-adevăr nu se ştie. Tăbliţa de lut pe care a fost scris sfîrşitul legendei e deteriorată, aşa că mai departe nu putem face decît presupuneri.

— După cîte văd, mormăi Dutch, aventura mea ţi se pare vană.

— Într-un anumit fel, da. De aceea nici nu te bucuri. E aventura unui individ pentru sine. Iată de ce riscul în care te-ai avîntat n-a avut nici o justificare.

— Dacă ţi-ai dat seama de inutilitatea aventurii mele, ripostă arţăgos Dutch, de ce ţi-ai mai pierdut timpul cu mine?

— Cînd un om te strigă, prezenţa ta nu mai înseamnă pierdere de timp.

— Dar cu ce foloseşte omenirii gestul tău? întrebă Dutch pe un ton sfidător, însă în suflet cu o ciudată emoţie.

— Aici nu-i vorba de folos în accepţiunea unei filozofii pragmatiste. În această experienţă unicală, succesul, deşi ar putea fi limitat doar la noi doi şi fără sorţi de a fi cunoscut de alţii, echivalează cu o victorie a umanităţii. E încă o dovadă a resurselor interioare pe care le au relaţiile omeneşti.

— Bunul meu Krişnadat! rosti învins Dutch. Ştii ce regret acum? Că nu pot vedea chipul tău care mi-a devenit atît de drag…

— Nu-i nimic! rîse blînd indianul. Poate că-i mai bine aşa. Cel puţin deocamdată poate că-i mai bine…

— De ce „deocamdată“? întrebă intrigat Dutch. Răspunsul îl primi după cîteva clipe de tăcere.

— În zilele noastre glasul Cosmosului e mai pătrunzător decît imaginea lui optică.

— Aa, făcu Dutch puţin dezamăgit, deoarece se aşteptase la altceva, te gîndeşti la radioastronomie?!

— La ce se poate gîndi un radioastronom?

— La Dutch Learmonth.

— Iată o idee admirabilă. Ce-ar fi să legăm mai strîns cele două gînduri ale mele? Adică să colaborăm. Cu telescopul tău, aflat în vidul sideral, şi cu informaţiile radioastronomice obţinute de mine am putea descoperi lucruri interesante.

Lui Dutch îi părea că timpul terestru fusese abolit, iar pe navă se instaurase durata grandioasă a Cosmosului. „Populaţia“ siderală, graţie lui Krişnadat, începea să-i fie mai familiară. Aşa cunoscu el steaua AE din Vizitiul, pe

cale s-o şteargă din galaxia noastră. („Ca tine!“ îi spusese Krişnadat, şi pe Dutch îl atinse dojana ascunsă în aceste cuvinte.) Aşa-i cunoscu, înţesaţi de stele-risipitoare, pe Marele şi Micul Nor al lui Magellan, cei doi tineri sateliţi ai Căii Lactee, care laolaltă cu ea alcătuiesc un roi galactic. Dar ce neînsemnat părea acest roi pe lîngă stupina celor 800 de galaxii care bîzîiau în constelaţia Părul Berenicei!

Aşa cunoscu „privirea hipnotică“ a stelelor variabile de tipul delta Cefeu sau R. R Lira, a căror pulsaţie a dat savanţilor posibilitatea să măsoare genunile infinitului.

— Astăzi putem recepţiona semnalele unor aştri aflaţi la peste douăzeci de miliarde de ani-lumină. Adică în clipa cînd îşi lua zborul radiaţia pe care o prindem acum, Galaxia noastră încă nu se născuse... Şi deodată Dutch simţi că probleme ca naşterea Galaxiei sînt pentru el aventuri mai pasionante chiar decît aceea trăită de el.

— Şi poţi spune tu cum s-a-ntîmplat asta? îl întrebă pe Krişnadat. Părea neîncrezător, dar şi curios ca un copil în pragul unei noi poveşti. Indianul tăcu cîteva clipe, apoi vorbi exact pe tonul aşteptat de ciudatul său prieten:

— În matca viitorului Cosmos se agită uşor, ca un diafan ocean amniotic[72], atomii celei mai simple materii – hidrogenul. În această embriologie astrofizică e vorba fireşte de un univers stelar sau galactic, şi nu de Megacosmosul infinit şi etern, care prin înseşi atributele lui vădeşte că n-are nici început, nici hotar. În limba sanscrită, *matar* înseamnă „mamă“. Şi tocmai materia este mama lumii în devenire.

— Dar cine-i tatăl?

— Desigur, dacă doreşti o imagine mitologică, ţi-aş putea spune că mama este substanţa, iar tatăl e cîmpul – electromagnetic şi gravific. Ambele însă întruchipează forme ale aceleaşi materii. De fapt, toate aceste analogii

---

[72] Aici se face aluzie la lichidul amniotic care hrăneşte embrionul *(n.r.).*

antropomorfice n-au nimic de-a face cu realitatea. Materia îşi ajunge sieşi, şi sub impulsul propriei gravitaţii şi-a declanşat procesul prefacerilor spre forme tot mai evoluate.

Şi pe dinaintea omului de pe „Spright“ se resfirară ramurile marelui arbore al evoluţiei stelare. Fiind reprezentantul unei planete vechi de cîteva miliarde de ani, lui Dutch i se păru că e bătrîn pe lîngă tinerii giganţi galactici, ale căror nuclee ejectau departe, în spaţii imense, trîmbe albastre. Şi cu fantezia lui poetică, privind la aştri ca aceia din trapezul lui Orion, avea impresia că asistă la întrecerile unor superbi gimnaşti. Krişnadat rîse la auzul acestor metafore:

— Ca om de ştiinţă, mă simt cam iritat de asemenea imagini extravagante. Pe de altă parte însă, fluxul liric al gîndirii tale mă face să-mi închipui cum au luat naştere miturile şi basmele populare. Superbii tăi gimnaşti sînt mai degrabă nişte embrioni în spasmele naşterii. Gîndeşte-te că n-au decît un milion de ani.

... Dar blîndele ironii ale indianului nu-l supărară pe Dutch. Deşi îi dădeau conştiinţa ignoranţei lui, totuşi parcă îl şi făceau mai înţelept. Dimpotrivă, tot ce rostea Somestone era enervant, chiar cînd spunea lucruri nostime, căci din tonul acestuia răzbătea aroganţa stăpînului.

Mai tîrziu, cînd din pricina unor evenimente pe care acum nu le putea bănui, va fi supărat pe Krişnadat, Dutch şi va aminti că adesea în glasul indianului răsuna oboseala omului abia întors de la o muncă grea şi că numai o mare prietenie îi putea da forţa să răspundă coerent şi convingător la mulţimea unor întrebări de multe ori naive. Deocamdată însă Dutch se lăsa purtat de farmecul nesfîr- şitelor discuţii.

— După cum, străbătînd seria principală stelară, îi spunea indianul, Soarele nostru a evoluat de la o fierbinte gigantă albastră, pînă la stadiul său actual, apt de a avea o planetă propice vieţii, tot astfel din şirul

vieţuitoarelor terestre, vertebratele mamifere au urmat seria principală din care s-a născut cea dintîi făptură gînditoare. Aceste serii numite „principale“ se împletesc necontenit cu infinite alte serii lăturalnice, în care, cum s-ar zise, natura a dat greş. Din toate acestea reiese că incomensurabilul laborator al firii lucrează pe de o parte după legi inextricabile iar pe de alta cu totul orbeşte…

— Cum adică, tu nu crezi că apariţia omului exista în germenii nebuloasei din care se va fi format Soarele? Mi se pare ciudat că omul, care chiar şi numai în raport cu sistemul solar e mai puţin decît un atom, să aibă conştiinţă, iar universul să fie un idiot.

— De cum spui că universul e idiot, l-ai şi personificat. Or, natura, sau mai exact materia, se mişcă la infinit şi exclusiv după legile propriilor ei interacţiuni. Ceea ce nu-i un act de inteligenţă, ci doar o autodezvoltare de la simplu la o complexitate tot mai desăvîrşită.

— Dar omul?

— Acest infim atom, cum îl numeşti tu, are ceea ce-i lipseşte întregului Cosmos: o conştiinţă. Abia prin om natura ajunge la conştiinţa de sine. Şi dacă socotim că în universul infinit trebuie să existe şi infinite planete locuite de făpturi raţionale, e limpede că lumea inertă le aparţine lor. Cu condiţia desigur ca în decursul mileniilor şi de-a lungul parsecilor oamenii să arunce punţi de înţelegere peste hăurile căscate între ei.

— După cum înseşi galaxiile aruncă punţi între ele…

— Bine, fie şi aşa, înrăitul meu antropomorfist !

*

Dutch urmărea la telescop noianul de astre, care parcă-şi îndreptau şi ele spre el căutătura lor de platină. Contempla statornicele scînteieri ale firmamentului, căuta să se sature, să se îmbibe de nesfîrşita, muta simfonie hertziană a sferelor. Zîmbi fără să vrea. „Krişnadat mi-ar demonstra delicat că spun prostii. E mută această simfonie doar pentru cei ce sînt surzi.

Pentru radiotelescoape însă nu e mută. Totuşi, ce-are a face! Eşti tu, Dutch Learmonth, un radiotelescop? Nu eşti.

Nici Orfeu nu era. Deci pentru noi această muzică e mută.

… Ce nepăsare fluturată şi suavă
îl poartă-n aţipirea ei ca pe o navă?
Pe el, rob muzicii doar sieşi mută…“

Dutch era bucuros că începuse din nou să gîndească în versuri. De un timp îl obseda ideea unui poem consacrat lui Orfeu. În mintea lui se amestecau reminiscenţe din adolescenţă, secvenţe din filmul Morellei şi cîte altele… Se străduia să-şi aducă aminte cît mai multe amănunte despre viaţa şi opera acestui divin muzician al antichităţii, socotit de toţi ca fiind cel mai mare; despre aventurile sale cu prilejul expediţiei Argonauţilor, căutătorii Lînei de Aur; despre iniţierea lui în Egipt; despre tragica-i dragoste pentru Eurydice, ucisă – chiar în ziua nunţii – de muşcătura unui şarpe; despre legendara-i pogorîre în profunzimile împărăţiei lui Hades, în măruntaiele Infernului, de unde, cu vraja muzicii, Orfeu a voit s-o smulgă pe defuncta iubită.

Şi Dutch cerceta stelele de parcă ar fi aşteptat de la ele o dezlegare. Ce straniu îl privea steaua dublă din Fecioara, cu ochii ei, unul albastru şi celălalt roşu! Şi steluţa ceea stingheră şi fluidă ca o lacrimă! Parcă ar fi „balerina singuratică“, îşi spuse zîmbind Dutch. De ce-i amintea de Morella, de fata cu care se scăldase de mult în apele reci ale Mării Japoniei? Unde este acum Morella aceea, zveltă şi neastîmpărată? Fata de odinioară e topită în nefiinţă ca Eurydice a lui Orfeu; cealaltă e strînsă poate acum de braţele domnului Jerome Somestone…

Krişnadat îi spuse o dată lui Dutch un distih de Bhartrihari:

„Odinioară, iubito, eram convinşi că tu erai eu
şi că eu eram tu;
Cum se face că astăzi tu eşti tu, iar eu sînt eu?“

Dutch îşi lăsa privirea întrebător asupra constelaţiilor; dar ele tăceau, şi chiar dacă le-ar fi fost auzit glasul, acesta n-ar fi vorbit decît de propriile lor dezastre. Iată, acolo, la stînga, lîngă o pată nebulară, rătăceşte o galaxie cît un grăunte de spumă, a cărei vibrare înspăimîntă prin nemărginirea depărtării de la care adie. Involuntar, Dutch îşi întoarse ochii spre Pămîntul pe care se afla Morella. Şi, fără să înţeleagă, chipul sfîşietor de frumos al aceleia pe care o iubise i se păru mai apropiat, dar şi dezolarea că o pierduse era mai mare.

… Odinioară, iubito, eram convinşi, că tu erai eu…
eu… Eurydice…
Şi în minte îi răsăriră o rimă şi un vers:
… pe Eurydice…
cătînd la vama vorbei Eu să o ridice…

Acest crîmpei de poezie, care-i cristaliza simţămintele, îl mîngîie, îl mişcă şi-l mîhni totodată… Şi Krişnadat îşi găsi prietenul cuprins de o veselie concentrată şi gravă, ca şi cînd un altul din sine s-ar fi temut să n-o piardă. Dutch ar fi vrut să-i spună că, după atîţia ani de tăcere, îi revenise fervoarea poeziei; dar ca întotdeauna, se reţinu şi răspunse altceva, deşi chiar acest lucru însemna o mărturisire:

— Ce curios! înainte, cînd priveam firmamentul, conştiinţa mea era un timp fermecată, pînă ce incomensurabila enigmă o aţipea, o topea, o anihila. Acum descopăr în noianul cosmic insule, legate desigur de evenimente copleşitoare, dar care de astă dată au pentru mine un timbru ciudat de familiar… Apoi, fără legătură, întrebă: Nu-nţeleg un lucru… Soţia ta nu se

supără că-ţi pierzi atîta timp cu mine?

— Nici nu ştie că exişti. De altfel, ea gîndeşte ca şi grădinarul lui Tagore: „Să te-ncrezi în iubire, chiar dacă te face să suferi! Să nu-ţi închizi inima!“…

— Krişnadat, îţi mărturisesc ceva: am început un poem.

— Foarte bine.

— Un poem despre Orfeu.

Indianul nu răspunse. Dutch îşi aminti de păţaniile lui cu „Phaeton“, cu Kreis, cu cartea lui dintîi…

— Hai, spune: îţi rîzi în barbă de prietenul tău, dar eşti prea delicat…

— Mai întîi, cu tot regretul, trebuie să subliniez că n-am barbă. Sînt un indian fără barbă…

— Nu divaga. De ce nu vrei să-mi răspunzi serios?

— S-ar putea să te impresioneze prea tare. Ei bine, cred că oricărei legende sau utopii i se poate găsi un substrat actual. Orice mit poate fi folosit ca un simbol al unei idei înaintate, după cum însă pentru unii poate deveni un instrument al caducităţii, al obscurantismului.

— Nu e rău spus, dar e prea general. Şi află că nu m-ai speriat. Eu însă doresc altceva de la tine.

— Ce anume?

— Aş vrea să discutăm despre Orfeu.

— Oho! rîse Krişnadat. Vrei cu alte cuvinte să mă faci… complice. Iată, însă, prietene, că nici eu nu m-am speriat de această ofertă.

Era în a 49-a zi de la plecarea „Nălucii“ spre Venus. Dutch se întremase de tot, iar prietenia celor doi oameni care nu se văzuseră niciodată se lega tot mai strîns. În tot ce făcea, Dutch simţea prezenţa reconfortantă a celuilalt. Krişnadat îi dăduse de lucru, făcîndu-l să nu treacă orb prin aventura lui siderală; Krişnadat îl ajuta să efectueze cercetările necesare traiectoriei lui „Spright“; Krişnadat, asemenea unui „guru“, unui înţelept indian, îi răspundea la toate întrebările, fie ele copilăreşti sau

profunde, ba mai mult, cu o remarcabilă disponibilitate de spirit, Krişnadat se integrase chiar situaţiei de sfătuitor liric. Totul putea părea un joc bizar, dar astronomul intuise că pe calea aceasta întortocheată va răzbi mai lesne spre adîncurile sufleteşti ale lui Dutch.

— Eşti grozav! se entuziasmă într-o zi poetul. De unde cunoşti atît de bine mitologiile?

— Ca să scapi de eresuri, generaliză modest Krişnadat, trebuie să le cunoşti.

De fapt, poemul pe care-l scria despre Orfeu îi slujea lui Dutch drept un fel de catharsis, de eliberare de trecut şi de sine însuşi. În prietenia cu indianul găsise o mîngîiere, dar rănile lui sufleteşti nu se tămăduiseră. Odinioară crezuse că evadarea în Cosmos însemna o soluţie („Alţii evadează în beţie cruntă, în violenţă, îi spusese odată lui Krişnadat. Eu am preferat spaţiile siderale.“) Avusese iluzia că succesul său senzaţional va însemna ceva. Acum, însă, cînd era aproape de acest succes, pricepea că el nu duce nicăieri. Moartea Eurydicei, călătoria lui Orfeu în Infern, pieirea lui tragică i se păreau că simbolizează însăşi viaţa lui. Ah, biete simboluri ale unui suflet nevolnic! Dar toată fermecătoarea mitologie nu este un mănunchi de biete simboluri pentru sărmanii sclavi ai antichităţii? Dutch îşi dădea seama de acest lucru, pe care-l primea ca pe un opiu secretat de propriul său zbucium.

Îi plăcea să-l asculte pe Krişnadat cum îi vorbeşte despre modul cum au răsărit în conştiinţa Omului din comuna primitivă miturile fertilităţii. I se părea totuşi nefiresc ea asemenea creaţii frumoase şi triste să aibă explicaţii atît de simple şi omeneşti! Dar cuvintele indianului îi făceau bine, îl linişteau.

— În mitul lui Orfeu, spunea Krişnadat, se întîlnesc reminiscenţe din mituri mult mai vechi… Pentru agricultorii ginţii matriarhale, a căror viaţă depindea de recoltă, pămîntul – ce însemna principiul fertilităţii – trebuia să fie fireşte o zeiţă: glia-mamă. În acelaşi timp,

deoarece muncile cîmpului se succedau în mod periodic, pentru conştiinţa oamenilor de atunci fertilitatea era însuşi acest proces ritmic, acest ciclu nesfîrşit. Necontenit şi pretutindeni viaţa dă naştere morţii, pentru ca din moarte să învie din nou. Iată cum divinităţile fecundităţii devin personificări alegorice ale vegetaţiei care moare şi învie…

— Ce frumos!

— Pe aceeaşi cale asociativă, oamenii primitivi au legat şi periodicităţile fazelor Lunei de ritmurile naşterii şi ale morţii. Miturile lunare au devenit şi ele mituri htoniene, ale pămîntului. După cum, în zonele temperate, vegetaţia piere, pentru a renaşte peste cîteva luni, tot astfel Luna dispărea şi ea, ca să reapară după cea de a treia zi. Cei mai mulţi zei lunari sînt deopotrivă zei ai morţii şi ai resurecţiei…

— Ei bine, ce ne-ar putea spune Orfeu şi Venus, dacă îi considerăm după metoda pomenită?

— Multe. La greci, Afrodita a fost iniţial o zeiţă selenară, ca şi feniciana Astarteea, asiriana Iştar sau sumeriana Ininna. În numeroasele-i avatare, apar mereu episoade şi atribute ale unei zeităţi a dragostei şi a fertilităţii. Dar pămîntul care primeşte morţii, adică regiunile lui străfunde, întruchipează pentru primitivi împărăţia „de dincolo”, a celor defuncţi. De aici vine desigur legătura dintre miturile lunarhtoniene cu acelea ale morţii.

— S-ar părea că aşa e. Dionysos, zeul vegetaţiei, coboară în Infern ca s-o caute pe maică-sa, Semela.

— Ca şi el, există un întreg cortegiu de divinităţi care au gustat moartea. După cum apele Nilului cresc şi descresc, Osiris, zeul agricol, moare şi învie; după cum se succed cele două mari anotimpuri, Persefona, fiica unei zeiţe a Pămîntului, îşi petrece jumătate de an alături de Hades, stăpînul lumii subpămîntene, iar jumătate lîngă mama ei, Demeter. Iştar se duce în Ţara-Fără-întoarcere pentru a-l smulge de acolo pe iubitul ei

Tammuz, zeul plantelor. Adonis, cel iubit de Venus, Acteon sau Orfeu aparţin aceluiaşi mare ciclu mitologic Această dragoste purtată de divinităţile morţii şi ale fecundităţii pentru eroi muritori încearcă să explice pieirea vegetaţiei şi renaşterea ei în primăvara următoare.

„Umanele vaiere pier în eteruri;
Bacterii sîntem în lunetele voastre.
Prieten marţian, pămînteştile ţeluri
În ochii tăi par ne-nţelese dezastre“

Al. SURKOV: ***„Fantezie”***

Cînd Somestone l-a chemat, Dutch se bucura. Se bucura de Steaua Polară pe care o descoperise dublă, se bucura de dulceaţa mîhnirii lui, se bucura de vindecătoarea prietenie a lui Krişnadat, se bucura de poezia ce-l infuza ca diafana ninsoare a unei muzici. De aceea, auzind semnalul cunoscut, deschise difuzorul aparatului de radio.

— Hallo, Dutch! Răspunde-mi, dacă mă auzi! Hallo, Dutch!

Learmonth lăsase deschis hubloul, astfel încît putea urmări mai departe magicul concert sideral.

— Hallo, J.S.! Ce mai faci? Figura lui Somestone era cu totul schimbată. Faţa îi era trasă, părul încărunţit şi un uşor tic nervos îi mişca muşchii fălcilor. Părea că un dezastru trecuse peste el. Dar ochii săi aveau o duritate agresivă, pe care Dutch nu i-o mai văzuse niciodată.

— Sînt încîntat că te-ai hotărît să-mi răspunzi, rosti cu o aprigă veselie Somestone. Pesemne că totuşi te-ai cam plictisit între timp… Cu cîteva luni în urmă, asemenea cuvinte l-ar fi inflamat pe Dutch numaidecît. Acum însă aproape nu le mai distingea înţelesul.

— Nu, nu mi s-a urît, răspunse visător Dutch. Dar dumneata arăţi de parcă ar fi trecut un deceniu de cînd ne-am despărţit.

— Chiar aşa arăt?

Ce senzaţie stranie! Spre deosebire de glasul lui Krişnadat cu care se deprinsese, care-i devenise necesar ca aerul şi pe care aproape nu-l mai observa, glasul lui Somestone îl surprindea, şi în acelaşi timp, cu toate că se auzea foarte clar, parcă venea dintr-o altă galaxie. Noi versuri îl înfăşurau pe Dutch ca nişte răcoroase văzduhuri:

… Pe umăr de văzduh tu fruntea o înclini,
Şi virginal sărutul pe umăr de lumini…

— Hei, Learmonth! îl trezi Somestone. Parcă ai fi pe altă lume!

— Chiar şi sînt pe altă lume! se adună Dutch.

— Altminteri cum merge?

— O.K.!

— Condiţionarea aerului e bună?

— Bună!

— Aparatele funcţionează cum trebuie?

— Excelent!

— Îmi face plăcere ce-mi spui. Discuţia se depăna calm, amical, dar tern. Unul parcă-l purta pe celălalt în spate. Deodată însă Somestone schimbă vorba, şi Dutch avu impresia unei prăbuşiri. Te-am chemat, fiindcă tu ai rămas singurul meu prieten. Ştii – Morella s-a întors la Ravis…

„Te-am prevenit“, voi să spună Dutch, dar întrebă doar atît:

— Cum s-a întîmplat asta?

— Nu ne-am înţeles, răspunse vag celălalt. Şi deodată, fără nici o legătură, adăugă voios: Dar Dumnezeu o va pedepsi pe această viperă…

— Care viperă? tresări Dutch.

— Ravis. Pe Dutch, amintirea Morellei îl tulburase. Gheare nevăzute parcă i se înfipseră în inimă. Ascultă, Dutch! îi răsună în urechi glasul tainic al celuilalt. Tu o

mai iubeşti pe Morella?

— Ce te-a apucat, J. S.? se apără Dutch.

— O mai iubeşti?

— Ce vrei de la mine!? spuse Dutch rece şi potolit, ca atunci cînd se pregătea să-şi repeadă pumnul în falca unui duşman.

— Dacă doreşti să-i transmit ceva, o voi face cu plăcere.

— Ce vrei de la mine? zbieră Dutch, neavînd cum să-şi descarce altminteri mînia.

— Adu-mi „Năluca“ înapoi! gemu Somestone. Dă-mi „Năluca“ mea înapoi!

Dezgustat, Learmonth închise radioul.

*

— Dragul meu, izbucni Dutch de cum îl auzi pe îndepărtatul său prieten, simt cum înnebunesc. Ce noroc că te am pe tine! Glasul tău îmi este un tovarăş de nădejde, şi numai datorită ţie mai stimez Pămîntul… Krişnadat rîse. Te înveseleşte ce-ţi spun?!

— Da, îmi vine să rîd cînd mă gîndesc că întîmplarea m-a hărăzit să fiu în ochii tăi reprezentantul Pămîntului…

— Nu mai fă pe modestul!

— Nici nu fac. Într-un fel, n-a procedat rău întîmplarea alegînd un indian. Noi ştim să înţelegem… Sînt totuşi un om destul de obişnuit. Îmi va fi greu să-ţi rezum întreaga umanitate. Cu atît mai greu, cu cît de fapt sîntem foarte deosebiţi.

— Poate nu atît cît ai crede. M-am transformat. Şi deodată, ca şi cînd s-ar fi eliberat de o povară, Dutch adăugă: Această călătorie am făcut-o din pricina unei femei…

— Binecuvîntat fie numele acelei femei pentru care poate fi făcută o asemenea călătorie!

— Această femeie binecuvîntată are un demon înăuntru-însa.

— Tu n-ai un demon în tine?
— Aveam, dar ea-l mai are. S-a căsătorit cu omul care a construit „Năluca“!…
— Ce vrei! Fiecare cu năluca pe care o merită.
— Da, recunoscu Dutch grav. Apoi l-a părăsit şi pe el pentru un altul…
— Într-o lume în care totul e marfă nici nu poate să se întîmple altfel, răspunse Krişnadat.

A doua zi Somestone începu din nou să lanseze apeluri. Din pricina dispozitivului instalat în postul de radio de pe navă, Dutch trebuia să suporte aceste sîcîitoare semnale. În cele din urmă, se gîndi să răspundă şi deschise aparatul.
— Hallo, Dutch! Hallo, Dutch! răsună glasul alarmat al trustmanului. Ţi s-a întîmplat ceva? Dacă mă auzi, încearcă să-mi dai un semn. Mi-e de ajuns doar un semn. Se auzea clar respiraţia grea a celuilalt. Ah, Doamne! „Năluca“ mea! repeta el ca un bocet.
Deodată lui Somestone i se păru că percepe respiraţia lui Dutch şi prinse a striga:
— Dragul meu! Mă auzi! Aici este Somestone… Vreau să-ţi transmit ceva din partea Morellei… Te iubeşte… te aşteaptă… Hallo, Dutch! Dă-mi un singur semn…
Strigătele lui continuară o vreme, apoi începură să scadă în intensitate. În curînd se vor pierde în vid, gîndi astronautul. Rotaţia Pămîntului va întrerupe legătura… Dutch vru să întoarcă butonul. Îşi aminti însă că la începutul călătoriei lui „Spright“ fusese înregistrată automat pe banda magnetofonului o puternică furtună electrică şi se hotărî ca totuşi să-i dea lui Somestone semnul dorit. Nu avu decît să reproducă amestecul halucinant de bombardamente şi explozii, pentru ca, în tăcerea care se aşternu, să asculte cu un straniu sentiment de plăcere glasul stins al industriaşului:
— Doamne! S-a sfîrşit totul… Biata mea „Năluca“!…
De data asta, Dutch închise încet aparatul. Rîse puţin

de această copilărească farsă, care însă l-a eliberat parcă de ultimele cătuşe terestre şi, pentru a doua oară de la plecare, îşi îngădui să intre în raţia de whisky.

Cînd Dutch izbuti să reia legătura cu Krişnadat, acesta îi spuse:

— Ieri am încercat mereu să te prind. Ajungînd la unda J.S., am auzit glasul acelui om. Şi deodată o explozie! M-am îngrozit. Apoi n-am mai reuşit să dau de tine…

— Am fost furios…

— Ai vorbit cu Somestone?

— Nu. Doar l-am ascultat. Pînă la urmă, ca să nu mai fiu plictisit, am regizat un mic dezastru. După o tăcere, Dutch observă rîzînd: Să fi văzut cum a intrat în libraţie[73]… Dar să vorbim despre lucruri mai importante…

— Într-adevăr, am să-ţi spun ceva extrem de important.

— Ce anume? întrebă Dutch surprins de vocea îngrijorată şi istovită a indianului. Eşti bolnav?

— Nu, sînt bine. E drept că mă simt cam ostenit, fiindcă în ultimul timp am avut o groază de treburi. Totuşi nu fi neliniştit din cauza mea. Ce vreau să-ţi spun te priveşte pe tine. Eşti în primejdie.

— Nu pricep…

— Vei pricepe. De curînd s-a pus la punct pentru detectarea roiurilor micrometeoritice o metodă ultrasensibilă. Graţie ei pot fi descoperite asemenea fluxuri aflate la zeci de milioane de kilometri. Iată cum am stabilit că-i posibil să te ciocneşti peste cîteva zile cu un astfel de roi. Şi m-am grăbit să te anunţ.

— Îţi mulţumesc. Deşi ca să-mi vesteşti pieirea nu era nevoie de atîta grabă.

— Ba era, căci un timp voi lipsi de aici şi nu ne vom

[73] ***Libraţie*** — perturbaţie a mişcării unui corp ceresc pe orbita sa. Dutch vrea să spună că Somestone se zbuciuma (n.r.).

mai vorbi. În ce priveşte „pieirea“ exagerezi. Eşti în pericol, dar tocmai de aceea te-am prevenit, ca să te aperi. Radiolocatorul îţi va semnala cu cel puţin 10—15 secunde înainte apropierea meteoriţilor, aşa că vei avea posibilitatea să urmăreşti la aparate efectul eventualelor ciocniri. Oricum, te sfătuiesc să-ţi îmbraci în aceste zile costumul de scafandru cosmic şi să ai grijă de buteliile de oxigen. E cea mai importantă măsură de protecţie pe care trebuie s-o iei, deoarece nu este exclus să-ţi fie perforată cabina şi să se producă dezermetizarea ei.

În ziua aceea nu vorbiră prea mult. Dutch pricepu că prietenul său era atît de obosit, încît, dacă n-ar fi fost vestea pe care i-o dăduse, probabil nici nu l-ar fi chemat.

*

Era în a 64-a zi a călătoriei lui „Spright“. Lui Dutch îi era urît. Oricît ar fi dorit să se desprindă de problemele Pămîntului sau măcar să nu fie legat de el decît prin firul invizibil al prieteniei cu Krişnadat, „radiaţiile“ vieţii terestre îl ajungeau din urmă. De cîteva zile îl tot căutase pe Krişnadat, al cărui glas îi devenise necesar ca aerul. Dar Krişnadat nu era de găsit, şi lui Dutch îi era tot mai urît.

Căută muzică. Îl atrase un cîntec mexican care parcă-i sfîşia inima de viu… Din cînd în cînd, emisiunea acelui post sud-american se întrerupea şi se vorbea în limba spaniolă. Apoi din nou răsună muzica. Dutch constată că urîtul nu-i dispăruse, numai că acum urîtul se chema dor, căci melodiile astea miroseau a iarbă, a stîncă, a transpiraţie umană, a cer albastru… După un timp, se transmise un jurnal în limba engleză. Şi în clipa aceea, lumea pămîntească se năpusti asupra lui ca o lumină orbitoare asupra unui ins care stătuse ani de zile în întuneric sau ca un avion de vînătoare apărut fără de veste de după un nor, pentru a te ciurui cu o rafală nebună. Veşti mai mărunte se amestecau cu veşti uluitoare. Dar parcă mai puteai deosebi ce e „mărunt“ în

acest unic şi formidabil pumn al realităţii! Comentatorul spunea că grandiosul baraj al Strîmtorii Tătare se apropia de sfîrşit: o mare uzină de climă va începe astfel în curînd să funcţioneze. Zborul astronavei atomice „Vulcan“, care pornise spre Venus cu trei zile în urmă decurgea în mod satisfăcător. Nava îşi luase startul de pe Lună, unde chiar fusese montată. Cei patru cosmonauţi ai acestei expediţii internaţionale erau sănătoşi şi bine dispuşi. Automatizarea a ridicat numărul şomerilor la o cifră uriaşă. Americanii vor construi la Eureka prima centrală termonucleară. Cauza morţii lui Jerome Somestone rămîne încă necunoscută, mărind astfel misterul exploziei atomice, care cu cîteva luni în urmă răsese de pe pămînt baza experimentală de la Fortul Saddle…

Dutch nu mai putu urmări restul radiojurnalului. Gîndurile îi zburau mereu înapoi spre Nevada. Oare a sărit în aer şi Gus Turner? Întrebarea asta nu-i dădea pace. Se pomeni aşteptînd febril informaţiile posturilor americane, doar-doar o mai afla ceva în legătură cu explozia din Nevada. Şi, într-adevăr, din diferitele comentarii adesea contradictorii, făcute pe marginea morţii lui Somestone, Dutch izbuti treptat să-şi formeze o oarecare idee despre ce se întîmplase la Fortul Saddle. Pe Dutch îl interesau mai puţin cele relatate în privinţa lui Somestone. El voia să afle veşti despre Turner. Dar era o prostie să creadă că, după trecerea atîtor luni, va mai fi pomenit numele unuia dintre sutele de victime anonime ale catastrofei.

„Fortul Saddle era situat, amintea un comentar, într-o vastă vale de forma unei şei. Cînd explozia izbucni, întreagă acea căldare fu preschimbată într-un clocot de iad.“

Prin asociaţie de idei, lui Dutch îi veni în minte vizita pe care o făcuse cu Somestone la poligonul de la White Deserts. Înainte de lansarea unui *moonik,* li se îngăduia să-l admire din apropiere. Dar n-au apucat s-o facă,

deoarece a irumpt un muget surd. Au luat-o la goană înapoi. Un jet fierbinte l-a aruncat pe Dutch la pămînt peste Somestone. Dar presiunea aceea vertiginoasă îl întorsese o clipă spre locul dezastrului. Nu i-a rămas decît o singură imagine înspăimintătoare: racheta ridicată de la sol de o trîmbă de aburi portocalii pe un fond de negru de fum. Iar în dreapta rampa de lansare, o uriaşă construcţie, desfăcîndu-se în bucăţi ca o simplă jucărie de copii. O singură imagine, căci pesemne o clipă după aceea a leşinat…

Fără să vrea, gîndindu-se la Fortul Saddle, lui Dutch îi revenea obsedant în minte imaginea încremenită a exploziei de la White Deserts. Bietul Gus! „E o nebunie să lupţi de unul singur“, spusese Mangoe. Dar parcă Gus luptase!? Totuşi bietul de el! Nici unchiul Samuel nu luptase. Ce nevoie să lupte, cînd avea 15 000 de dolari? Dar a murit spînzurat. Totuşi, bietul de el! Dar micuţa lui mamă care l-a trimis în lume, după cum Aiffa l-a trimis pe Connlach, fără să-l înveţe aruncarea rodiei de oţel! Totuşi, biata, biata de ea!

*

În culisele vieţii mondene se desfăşurase în acele luni o dramă teribilă. La alte proporţii a avut loc o luptă asemănătoare aceleia pe care Calust Sarkis Gulbenkian – unul dintre cavalerii petrolului – o dezlănţuise cu cîteva decenii în urmă împotriva lui sir Henry Deterding, supranumit „Napoleonul ţiţeiului“. Conflictul izbucnise din pricină că Deterding îi furase afaceristului armean iubita. Gulbenkian s-a zvîrcolit ca un posedat şi pînă la urmă a reuşit să dea rivalului său lovitura de graţie. De data aceasta, eroii dramei au fost „regele vitezelor“ şi fostul „rege al fermoarelor“. În acest duel, trebuia desigur să învingă cel mai viclean şi mai experimentat. Şi tocmai aici Somestone a greşit. El nu se îndoia nici o clipă de lipsa de scrupule a lui Ravis, dar îl socotea numai un aventurier oarecare, un borfaş îmbogăţit.

La cîteva luni de la eliberarea lui Ravis din închisoare, la baza experimentală de la Fortul Saddle — în ciuda nenumăratelor panouri care decretau, *„No thoroughfare“* sau *„Restricted area“*[74] – izbucni într-o seară o gigantică explozie, soldată cu cîteva sute de morţi şi cu distrugerea tuturor proiectelor „Nălucii“.

Somestone regreta acum că tăinuise zborul lui „Spright“. După atentat, căută să-şi îndrepte greşeala. Într-un interviu, declară că lansase o cosmo-navă cu cel dintîi om care va avenusiza. Dar cei mai mulţi socoteau această afirmaţie ca venind de la un nebun. Unii reporteri mai serioşi îi cereau probe, şi lui Somestone nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să amîne termenul dovezii cu doi ani, cînd avea să i se înapoieze „Năluca“. Desigur că un argument era dispariţia lui Dutch Learmonth, iar Somestone nu se dădu îndărăt să-l invoce. „Dar ce fel de probă reprezintă dispariţia unui om? se întreba sceptic comentatorul unui ziar. Poate fi doar indiciul unei crime, nu al ideii fantastice că acel ins s-a scurs în Cosmos.“

În primele zile de la atentat, unii reporteri susţinură că acesta fusese provocat de o maşină infernală. Gus Turner, un tehnician care lucra la Fortul Saddle, primise din partea fiului său Eddy un magnetofon. S-ar părea că în aparat fusese introdus un explozibil atomic. Mai departe, firele cercetărilor duceau la un individ dubios, numit Milton Cummings, care dăruise acel magnetofon micului Turner. Bietul Gus!

În curînd, alte ştiri anunţară că Milton Cummings dispăruse. Existau însă bănuieli că adevăratul autor al exploziei era însuşi stăpînul bazei. Aflat în pragul falimentului, Jerome Somestone recursese la această măsură deznădăjduită ca să încaseze marile sume, prin care îşi asigurase uzinele. Astfel, asupra lui, societăţile de asigurare şi micii depunători au fost asmuţiţi ca nişte cîini care trebuiau să-l devore. Imediat acţiunile trustului

[74] Trecere oprită; zonă interzisă *(n.r.).*

său s-au prăbuşit ca într-o prăpastie.

În acele zile, întîlnindu-se cu Somestone, Mc Croak i-a filozofat pe un ton amical:

— Îmi pare rău de ce ţi s-a întîmplat, Gioconda! Dar nici nu se putea întîmpla altfel. Exista o etică a noastră pe care tu ai încercat s-o calci în picioare. Ai vrut să fii mai deştept decît noi toţi, şi acum zaci cu nasul umflat ca o minge de basebal. Şi după ce-i mai strecură tot prieteneşte: îmi pare bine că te ţii tare. Eu în locul tău îmi făceam seama, Jere- miah încheie: Şi ce spune nevastă-ta? Te pomeneşti că te părăseşte... Apoi adăugă visător: Aşa sînt femeile. Dacă nu ştii să le laşi la momentul oportun, te lasă ele pe tine.

*

La început e drept că Morella se alarmase, căci nu-i o glumă să vezi cum se năruie sub tine palatul ridicat cu atîta trudă. „Treaba lui Jerry, dacă a scrîntit-o, se gîndea dînsa. E un apucat şi n-are decît ce-a vrut. Dar ce-s de vină eu, care nu doresc decît o fericire pe măsura mea?“

Curînd însă îşi dădu seama că, pentru dînsa, lucrurile nu stau chiar aşa de rău. „Scandalul Somestone“ constituise cea mai formidabilă reclamă pe care ar fi putut-o visa. Cinci mari case cinematografice îi solicitară concomitent colaborarea. Şi, deşi Jerome îi interzisese să mai joace, Morella semnă toate cele cinci „contracte de aur“, dintre care unul îi îngădui „să împuşte cel mai fabulos film din istoria cinematografiei“: un cineramic în culori cu 100 000 de figuranţi şi cu ea în rolul Reginei de Saba.

În acelaşi timp mai primise o ofertă, dar de altă natură. Era o scrisoare de la Allen, redactată în stilul său lapidar:

„Ţi-am dat proba făgăduită. Puternicul tău soţ e groggy. N-ai ce să mai cauţi lîngă el, afară de cazul că vrei să-l vezi scos de pe ring cu targa. Te aştept în

aceleaşi condiţii ca odinioară. Telefonează-mi joi...
Al tău
A“

„Prostul de el! reflectă Morella înduioşată. Tot mă mai iubeşte“. Aceasta însă n-o împiedică să-i arate lui Jerome scrisoarea. O făcea din milă, din credinţa că astfel juca „fair“, dar şi din dorinţa perversă de a-l vedea cum reacţionează. Parcurgînd rîndurile misivei, Somestone se înfioră, ca şi odinioară. Neruşinata brutalitate a lui Ravis părea răcnetul unei fiare în junglă. Un clocot de ură i se urcă lui Jerome, din piept, în gît, în tîmple. Apoi se linişti brusc. Se simţea golit de orice vlagă, paralizat, sfîrşit. Cu o figură de om bolnav, se prăbuşi într-un fotoliu şi, în şoaptă, o întrebă pe Morella:

— Tu ce gîndeşti despre toate astea?

Un zîmbet puţin ironic, puţin plictisit trecu peste gura ei pentagonală:

— Ravis crede că-i rîndul său să mă invite la un tur de dans... De altfel, ca şi tine, *my darling...* Era prima oară că ea îi făcea o aluzie la felul în care o cucerise.

— Lasă-l pe Ravis! spuse Jerome. Gîndul tău vreau să-l cunosc.

„Mi-e perfect indiferent cui mă vînd, reflectă ea. Singurul la care ţineam cu adevărat era Dutch. Dacă am renunţat la el, pot renunţa şi la tine.“

— Nervii noştri sînt cam obosiţi, Jerry. Nu ne-ar strica un concediu... Să ne dezintoxicăm de lume, fiecare unul de celălalt, de noi înşine...

— Cum, nu vrei să mergem împreună? o întrebă el contrariat.

— Nu, eu mă voi odihni într-o staţiune oarecare de pe ţărmul oceanului, iar tu ai putea sta o vreme la vila „Venus“. De cînd ne-am căsătorit, abia ai fost o dată la mormîntul mamei... Amintirile tale din copilărie sînt mai plăcute decît ale mele... Cred că te vor mîngîia... Jerome se uită la nevastă-sa cu o stranie privire de recunoştinţă.

Nimic nu i-ar fi domolit în clipele acelea zbuciumul ca numele mamei sale.

Peste cîteva zile se despărţiră. Morella plecă într-o localitate situată în estul Americii Latine, de unde se putea zbengui în voie în apele Atlanticului, iar Jerome se instală la vila lui din apropierea New York-ului.

Cum ajunse acolo, vizită cavoul Laurei d'Algino.

Tăcerea sepulcrală din acea maiestuoasă încăpere de marmură şi aur îl mişcă profund. Lîngă mormîntul mamei se afla mormîntul lui Ralph. Alături va fi al său, căci desigur va muri pe Pămînt. O indicibilă tristeţe, amestecată cu subtila bucurie că totuşi trăieşte, îl cuprinse. Avusese dreptate bietul bunic cînd îi spusese că Pămîntul acesta nu trebuie părăsit. Şi Jerome gîndi că moartea oamenilor ce-i dăduseră fiinţă pogorîse asupra lor o hlamidă imensă a împăcării, asemenea aceleia de zăpadă, pe care iarna timpurie o aşternuse afară. Înduioşat, luă hotărîrea să mute în cavou rămăşiţele pămînteşti ale lui Isaak, îngropate într-un cimitir din Cleveland.

Cîteva zile, viziunea imensului omăt odihnitor pe care-l contempla de la fereastră păru să-i şteargă toate dîrele necazurilor din ultimele luni. Seara, stînd lîngă căminul dogoritor, asculta muzică şi încerca să rezolve complicate probleme de superaerodinamică.

Într-o după-amiază însă, tot acest farmec fu sfîşiat cu brutalitate. Raportul trimis de detectivul pe care-l angajase ca s-o supravegheze pe Morella îi aducea la cunoştinţă că „… doamna Somestone a închiriat o mică vilă retrasă pe ţărmul oceanului, înoată zilnic patru ore, n-a ieşit niciodată în oraş şi n-a primit decît vizita unei artiste din localitate, dona Conception Pereiro, şi a unui oarecare domn Allen Ravis…“

Aşadar nemernicul acela îşi continuă săvîrşirea planurilor lui… După ce l-a ruinat, vrea acum să i-o fure pe Morella… Dar dacă ea este înţeleasă cu el? Într-adevăr, de ce s-a dus singură acolo, iar pe soţul ei l-a

trimis în cealaltă parte a emisferei? Gînduri negre îl frămîntară în noaptea aceea pe Jerome. Totul părea acum ameninţător şi sinistru. Şi vîntul care bătea afară, şi trunchiurile care trosneau şi gemeau în cămin, şi sunetele implacabile şi adînci ale orniculul ce vesteau scurgerea înspăimîntătoare a timpului. Adormi cu greu, înspre ziuă…

Peste cîteva zile, ziarele anunţară că Allen Ravis se căsătorise cu Morella Snowland, celebra campioană mondială şi actriţă de cinema, fostă prinţesă Smerdinski şi care venise în acea localitate sud-americană spre a divorţa mai comod de ultimul ei soţ, trustmanul Somestone.

Jerome primi această lovitură cu o nepăsare care-l uimi pe el însuşi. Înţelesese. Morella nu mai exista pentru dînsul. De fapt, *ea* atrăsese nenorocirile asupra lui. Dar influenţa binefăcătoare a mamei l-a apărat. Singurul lucru care-i mai rămînea era „Năluca“. Şi un dor nemaipomenit îl cuprinse de „Năluca“ lui. Dutch trebuia să se întoarcă şi să-i redea „Năluca“. Atunci îi veni ideea să-l cheme pe Dutch, spre a-l convinge să-i aducă înapoi „Năluca“. Trecu însă cîtva timp pînă ce reuşi să construiască un aparat cu care să poată intra din nou în legătură cu astronava.

De pe atunci însă Jerome Somestone nu mai era în toate minţile. Pierderea Morellei, îndoielile cu privire la soarta lui „Spright“, iar apoi pornirea unei expediţii internaţionale spre Venus parcă l-au deşertat pe Somestone de orice dorinţă de viaţă. În locul vidului ivit, vechile obsesii năvăliră brusc, ca şi cînd doar atît au aşteptat spre a-şi întinde din nou imperiul. De fapt, ceea ce exista în personalitatea lui Jerome din îndărătnicia lui Isaak se împotrivise din răsputeri ideii sinucigaşe, nebuniei moştenite de la strania Laură. „Năluca“ şi Morella întruchipaseră tocmai supterfugiile prin care viclenia bunicului spera şi părea să gonească himerele

mamei. Victoria a fost însă tot a himerelor.

Într-o posomorîtă după-amiază de februarie, Jerome s-a închis în cavoul familiei sale. Pe lespedea de pe mormîntul Laurei aşeză portretul acesteia, apoi, instalat într-un jilţ, prinse a discuta cu umbrele care-l chinuiseră de cînd se ştia. A doua zi a fost găsit mort. Pe un taburet stătea un flacon cu o otravă care ucidea rapid şi fără dureri. Pe chipul sinucigaşului era totuşi întipărită un fel de consternată îndoială, ca şi cînd chiar în ultimele-i clipe bunicul şi mama se mai înfruntaseră în sufletul său.

„Îmi pierd drumul si rătăcesc, caut ce nu găsesc şi găsesc ce nu caut."

RABINDRANATH TAGORE: „***Grădinarul***"

Pentru Dutch venise vremea marilor încercări.

Moartea lui Gus, scoaterea lui Somestone de pe ring, tenebroasele maşinaţii pe care le întrevăzuse cu prilejul acestei încîlcite afaceri, toate zvonurile terestre îi sfîşiară vechile răni. Din nou îl cuprinse dezgustul de trebile pămînteşti. Numai că între timp îl cunoscute pe Krişnadat. Care de atîtea ori îi amintea că Pămîntul nu este alcătuit doar din lighioane şi fiare. Şi iată că tocmai Krişnadat avea să-i procure cea mai mare dezamăgire.

La început, impresionat de pieirea lui Gus, nu dăduse prea mare însemnătate ştirii despre pornirea lui „Vulcan", astronava internaţională. Pe urmă însă, cînd află că la bordul ei se găsea şi savantul indian Ram Lat Krişnadat, Dutch fu asaltat de cele mai negre gînduri. I se părea că ultimul reazim al vieţii lui se prăbuşea, o dată cu încrederea în Krişnadat.

„Ce perfidie nemaivăzută!" îşi spuse mohorît. Să-i cîştige prietenia, pentru ca să-şi rîdă acum de dînsul cu tovarăşii lui. Altceva ar fi fost dacă i-ar fi mărturisit sincer că face şi el parte dintr-o expediţie spre Venus. Poate că uneori părea ciudat în răspunsuri, dar aceasta nu

înseamnează nicidecum o mărturisire. O clipă ar fi avut poftă să-l cheme pe unda lor şi să-i zvîrle în faţă dispreţul, să-l prindă la televizor şi să-i vadă ochii tulburîndu-i-se. Fiindcă nu se poate să nu se tulbure… Apoi însă se răzgîndi… Nu! De ce să-i facă şi plăcerea asta… „M-am purtat ca un copil, nu ca un om tare, cum mă socotisem odinioară. Am parte de ce am meritat.“

Şi totuşi îi părea rău. Nespus de rău… Oricît de duşman îmi este, s-a purtat drăguţ. De altfel şi Morella s-a purtat drăguţ… Şi din nou îl apucă mînia. Fiecare se poartă drăguţ, îţi zîmbeşte şi-şi face interesul… Şi Somestone s-a purtat drăguţ cînd l-a luat la Santa Barbara. Şi apoi cu un surîs i-a furat o iubită reală şi i-a dat în schimb o nălucă…

Aşadar lupta se dă între „Vulcan“ şi „Năluca“… „De ce nu mi-a spus că face parte din expediţia spre Venus, se frămînta Dutch. Eu doar i-am spus despre mine totul.“ Şi totuşi cîte amintiri emoţionante îl leagă de acest straniu indian! Ce păcat! Şi o idee năstruşnică îi veni: dacă toţi „adversarii“ s-ar purta ca el, ce bine-ar fi! Fără să-şi dea seama, deschise din nou aparatul de radio. Formă unda lui… Aşteptă. I se păru că aude un cîntec… Şi deodată emisiunea se întrerupse. Lumina din încăpere se stinse şi o explozie zgîlţîi cabina.

„Meteoriţii!“ îi fulgeră prin minte lui Dutch. Avusese deci dreptate Krişnadat. Bine că îmbrăcase costumul de scafandru. Va să zică a fost deteriorat sistemul de transmisie dintre fotoelemente şi transformatorul central. Lumina se aprinse de la sine… Acumulatorii uscaţi cu argint s-au cuplat automat pe sistemul de rezervă. De pe cadranul indicator, o lumină verde, intermitentă îl informă că se stricase şi cablajul care duce la transformator. Trebuie să ies imediat din astronavă şi să repar lăcaşul din scut. Dar la naiba! Se aude un şuierat. Chiar aşa, un semnalizator roşu confirmă că presiunea aerului din cabină scade rapid. Deci şi mantaua cabinei a fost atinsă. Dutch simţi cum

regulatorul automat de presiune îi strînge pe corp ţesăturile combinezonului ca pe o piele rezistentă. Din pricina condensării aerului, încăperea se umplu de ceaţă. „Trebuie să lucrez la iuţeală îşi spuse. Primejdia îl înviorase, îl încerca un fel de beţie. T*hrill*-ul?! Sau de vină-i oxigenul trimis de bidoanele de securitate, ale căror dispozitive sesizaseră căderea presiunii? „Să încep cu cabina.“ Întoarse un comutator. Detectorul scăpării de aer intră în funcţiune. În cabină se lăsă din nou întunericul, şi Dutch observă un şuvoi de fum fluorescent cum se îndreaptă spre o parte a peretului. O lampă cu raze ultraviolete înroşi dîra care se scurgea spre crăpătura pricinuită de meteorit… „Iute, lumina! Instrumentele! Ah, păcătosul!“ Schija făcuse o gaură de o jumătate de milimetru. „Meteorit de mărimea 8, “ îl aprecie în mod reflex Dutch. Astupă la iuţeală perforaţia, lipind de perete un plasture de cauciuc, acoperit cu un strat de clei.

„Avaria nr. 1 a fost reparată, dar asta-i un fleac pe lîngă cealaltă. Deci, afară! Şi rapid, că se consumă acumulatorul de rezervă!…“ Peste combinezonul de ventilaţie şi presiune Dutch îşi trase pe el cele cîteva costume, pînă la veşmîntul exterior din aluminiu şi prevăzut la piept cu un far.

Era pentru prima oară cînd îmbrăca pe „Spright“ întreaga „armură de cavaler cosmic“, cum o numeau cei din Nevada. Cu acelaşi costum va umbla şi pe Venus. Dacă va ajunge acolo… De fapt, Dutch avea o oarecare emoţie. Nu teama de moarte. Nu. Dar abia acum va primi adevăratul botez al Cosmosului…

Părăsi cabina. Intră în tambuchi. Închise ermetic uşa. Apăsă un buton. Prin interfon auzi zgomotul aerului evacuat. Gata. Acum uşa care dă afară! Şi iată-l în spaţiul sideral!

Ce beznă! Soarele e ascuns de corpul lui „Spright“. „Noroc că am farul!“ Trage de cablul prins de costum, ca să poată înainta spre bordul de atac al astronavei. Umblă

greu din pricina magneţilor încălţătminţii. Simte că transpiră abundent. Pesemne termostatul nu merge cum trebuie. Sau poate efortul e de vină. Pe drum, observă ravagiile provocate de meteoriţi. Antena televizorului era complet distrusă. „Eah, îşi spuse, dă-o dracului! Tot n-am pe cine vedea! Se apropie de scut, lungind mereu cablul. A, uite şi soarele! Deodată îi atrase aminte carcasa „Nălucii“. Din polizată şi strălucitoare cum o cunoscuse, devenise mată şi negricioasă. Amîndoi ne-am cam ros în călătoria asta“, gîndi şi se plecă spre lăcaşul în care se aflau sursele de energie şi cîteva aparate de dirijare automată. Da, lăcaşul era perforat, iar gazul din el, care trebuia menţinut la o temperatură constantă, se risipise în vidul cosmic. Trebuia să lipească nişte petice şi să introducă din nou gazul. Operaţia asta, care pe Pămînt ar fi făcut-o în zece minute, aici îi luă două ore. Mănuşile n-aveau degete, aşa că fu nevoit să lucreze cu nişte cleşti exteriori, comandaţi din interiorul scafandrului. Cînd operaţia fu gata, Dutch se simţi vlăguit de parcă ar fi cărat cîteva tone.

Rămase cu ochii aţintiţi la bolta pe care o spinteca vertiginos şi imperceptibil, mînat de viteza inerţială a lui „Spright“. Privea sticlirea încremenitelor stele, căzute parcă pe o lespede imensă de obsidian negru. Avu impresia că ele sînt ochii unor zaruri fără sfîrşit, din aruncarea cărora se decide în clipa aceea destinul său. Într-o carte a lui Dewey[75], citise că omul trăieşte într-o lume a întâmplării şi că existenţa lui presupune, vorbind pe şleau, un joc… Tragic joc! Şi zarurile astea încremenite care nu mai voiau odată să cadă…

Îl apucă un fel de nebunie. Dădu drumul din mîini cablului, izbi cu piciorul în carcasă şi se pomeni proiectat în gol. Totul fusese atît de vijelios, încît îl ameţi zgîlţîitura produsă de cablul care-l ţinea legat. Şocul invers îl readuse la navă. Atunci repetă figura, de data asta însă lovind doar uşor în carcasă.

---

[75] Filozof idealist American (n.r.)

Se întinse cu mîinile cruce, ca şi cînd s-ar fi lăsat purtat de nişte valuri siderale. Acolo, în vid, „a te lăsa pe spate“ n-are nici o semnificaţie, dar lui i se părea că pluteşte pierdut pe ţărmul oceanului galactic, cu nisipul de aur stelar alături de el. „Dacă mă desprind de cablu, cu un singur picior mă pot sinucide. Şi nimănui n-are să-i pese de mine. Singur! O singurătate practic absolută! Afară de Kriş- nadat şi de Morella, nimeni nu ştie de mine. Dar lor ce le pasă! Şi chiar dacă le-ar păsa, chiar dacă omenirea ar şti că exist, nu m-ar mai putea ajuta cu nimic... Nimeni nu mă poate ajuta cu nimic... Nici eu însumi nu mă pot ajuta cu nimic... Ba nu... Mă pot ajuta să mă desprind de cablu... pentru suprema libertate.“

Ţinea cu mîinile lanţul cablului şi se simţea năpădit de o stranie exaltare... Şi deodată se întîmplă un lucru miraculos. Auzi un cîntec şi cerul prinse a se roti. Sau poate că zarurile stelare căzuseră, iar cerul începu să se rotească şi astfel cîntecul răsună. Era un cîntec ciudat, uşor melancolic, ale cărui cuvinte neînţelese parcă emanau o lumină mată, mîngîietoare:

„Multe stele sînt pe cer
Care toate-n ziuă pier...“

Learmonth nu pricepea acele cuvinte, nu ştia nici măcar că ele sînt româneşti, dar melodia dulce a doinei necunoscute îl alina.

— Alo, Dutch! Aici Krişnadat! Alo, Dutch! Aici Krişnadat!

Acum pricepu totul. Prin interfonul din cască ţinea legătura cu postul de radio al navei. Cînd s-a produs accidentul, aparatul a rămas deschis pe unda lor, iar după reparaţia avariei, a început din nou să funcţioneze.

— Alo, Krişnadat! Aici Dutch! făcu tulburat cosmonatul singuratic. Glasul îşi conteni cîntecul.

— Alo, Dutch, te-aud. Ce-i cu tine?

— Jucam zaruri! rosti ironic Dutch. Apoi simţi că-i

revine ciuda. De unde-mi vorbeşti?

— De ce eşti supărat?

— Fiindcă nu mi-ai spus adevărul. Mi-ai declarat că-mi vorbeşte de pe Pămînt un astronom indian.

— Şi n-am minţit. Sînt un astronom indian.

— De unde-mi vorbeşti?

— Pînă de curînd ţi-am vorbit de pe Pămînt…

— Totuşi în clipa în care-ai pornit cu „Vulcan“ nu mi-ai mărturisit acest amănunt.

— Crezi că ar fi fost util liniştii tale?

— Liniştea mea te rugase să nu-mi divulgi aventura, să nu mă transformi într-o ştire senzaţională.

— M-am ţinut de cuvînt. Ai auzit undeva vorbindu-se despre zborul tău?

— Vrei să te cred că, acolo, pe astronava voastră, te lasă ore întregi să consumi energie discutînd cu mine, fără să-ţi ceară socoteală?!

— Nu-mi cer socoteală. Vreau să te fac să-nţelegi situaţia, fiindcă merită. Nava noastră e foarte puternică. Gîndeşte-te numai că „Vulcan“, deşi transportă patru oameni, va ajunge pe Venus înaintea lui „Spright“.

— Ei şi… făcu Dutch sfidînd, cu toate că simţise un fior.

— Pe „Vulcan“, noi dispunem nu de-un singur canal de radiocomunicaţie, ci de opt. Fiecare dintre noi poate ţine oricît doreşte legătura cu Pămîntul. S-a întîmplat însă ca interlocutorul meu să descrie el însuşi o mişcare în Cosmos…

— Atît de multă energie aveţi!

— Mai multă decît ai bănui.

— De ce mi-ai spus odată că ţi-ar fi fost frică să zbori pe Venus?

— Mi-ar fi fost frică să-mi încredinţez viaţa unei năluci.

— Şi tovarăşii tăi nu sînt curioşi să afle ce discutăm?

— Cred că sînt; prea este extraordinară întîmplarea prin care ne-am cunoscut. Dar ei au încredere în mine.

— Cum adică „încredere“?

Krişnadat rîse din nou:

— Adică mă descos infinit mai puţin decît o faci tu.

— Nu văd ce te amuză atît…

— Mă înveseleşte nestatornicia prieteniei tale.

— Eşti nedrept. Dacă aş fi fost un om nestatornic, în momentul acesta n-ai fi avut prilejul să mă asculţi.

— Dar n-ai încredere în mine.

— Să spunem că am. Dar tot nu pot pricepe…

— Ştiu. Nu pricepi nimic, dar simţi că nu te-am înşelat. Dutch nu răspunse. Îţi mulţumesc pentru tăcerea ta. Vezi deci, prietene, oftă indianul, cît de încurcate sînt lucrurile! Cum aş fi putut să te pun de la început în condiţiile „aventurii“ noastre? Mai ales că atitudinea îţi era pe atunci destul de ciudată… Şi, crede-mă, descifrarea ta mi-a cerut mai multe eforturi decît problemele ştiinţifice pentru care am fost ales în echipajul lui „Vulcan“.

— Multă răbdare ai avut cu mine!

— Trebuia să am. Îţi era necesar un punct de sprijin, şi… glasul meu putea însemna în oarecare măsură un asemenea reazem.

— A însemnat, o recunosc! La naiba, am încredere în tine! Sînt însă uimit…

— Totul e în realitate foarte clar şi simplu. Tovarăşii mei ştiau că pot fi de folos unui om pierdut în singurătatea Cosmosului. Atît le-a fost de ajuns. Ei au înţeles că pe lîngă atribuţiile mele legate de zbor o am şi pe aceea omenească de a-ţi vorbi. Întreaga noastră misiune dobîndea o semnificaţie mai profundă datorită existenţei tale.

— Într-adevăr, e mai spectaculos aşa.

— Iar greşeşti. Mai spectaculos ar fi fost să profităm de tine ca de un mijloc de reclamă. N-avem decît să transmitem discuţiile tale cu Somestone pe care le-am prins pe bandă de magnetofon. Mai ales că acesta se lăudase cu lansarea lui „Spright“, dar nu fusese crezut…

Mai dramatic ar fi fost să ne luăm la întrecere în văzul lumii…

— Ai dreptate.

— Dar mai interesant a fost să te ajutăm să te învingi pe tine însuţi. Asta a fost părerea mea, iar ceilalţi m-au înţeles imediat. Omul e doar mai important decît Năluca. Cît despre benzi, cînd ne vom întoarce, îţi aparţin. Vei face ce vrei cu ele. Ele sînt cea mai bună dovadă că aventura ta a fost reală. Doar vin de la noi, cei cu care tu te întreci…

— Nu vreau să mă-ntrec cu voi… Şi, după o tăcere, Dutch îşi încheie gîndul: M-aş mulţumi să vă-ntîlnesc… şi să vă strîng mîna.

*

Spre părerea lui de rău, Dutch nu putu „să strîngă mîna“ noilor lui cunoscuţi şi nici măcar să le vadă chipul, deoarece televizorul său era deteriorat. În schimb, le auzi glasul. Tustrei, doctorul francez Jean-Pierre de Saint-Serpentaire, geologul român Gelu Scoruş şi Feodor Timonin, pilotul navei, vorbeau bine limba engleză, aşa că Dutch avu de la început posibilitatea să discute şi cu ceilalţi membri ai expediţiei. Cu toate astea, „apropierea sufletească” nu se stabili chiar aşa de uşor. Fie că erau ocupaţi cu sarcinile curente, fie că voiau să-i dea americanului prilejul să se adapteze situaţiei, Timonin şi Serpentaire se arătară mai rezervaţi. Dimpotrivă, Scoruş, cu o exuberanţă juvenilă, îi punea lui Dutch nenumărate întrebări, se aprindea, îl contrazicea cu pasiune şi în acelaşi timp cu o politeţe exagerată. Totodată, din tonul în care i se adresa, se vădea o admiraţie abia reţinută şi o delicateţe care uneori se învecina cu mila. Toate acestea pe Dutch îl amuzau copios, dar îl şi uimeau. Cert e că românul îi deveni îndată simpatic.

— Cum trăiţi acolo pe „Vulcan“? îl întrebă într-o zi Dutch.

— Bine.

— Aveţi loc suficient?

— Relativ. Avem fotolii extrem de confortabile şi putem face cîţiva paşi prin cabină. În plus ne mişcăm pe verticală la bare. Ştii, gimnastica zilnică.

— Dar cînd vorbeşti cu mine, nu-i deranjezi pe ceilalţi?

— Nu, fiindcă vorbim sub cască.

— De ce asta? Eu nu port costumul de scafandru pe mine.

— Şi rău faci. Vezi ce bine a fost că l-ai avut îmbrăcat cînd te-ai întîlnit cu roiul de meteoriţi.

— Apropo, cum aţi detectat roiul?

— Cu ajutorul seriei de cosmosonde trimise spre Venus începînd de acum trei luni…

— Aşadar, este exagerată măsura de a purta scafandrul pe voi.

— Teoretic nu. Oricînd pot surveni surprize. De fapt însă şi eu cred că am putea călători fără scafandru. Dar medicul nostru ţine să ne obişnuim. O să ne prindă bine, zice, în cele 19 luni pe care le vom petrece pe Venus.

Aparatele de pe bordul lui „Spright“ semnalară că nava deviase puţin de la linia ei de zbor, de la ceea ce, cu un termen de navigaţie spaţială, americanii numesc „furrow“[76]. Cu ajutorul lui Krişnadat, Dutch efectuă atunci corectarea traseului său. Pentru provocarea tracţiunii dorite, el folosea jeturi de gaz ce nu cereau decît o infimă cantitate de substanţă. Afară de asta, primea o mulţime de preţioase informaţii ştiinţifice, transmise de cosmosondele care zburau în avangarda expediţiei.

Într-o zi, la începutul cunoaşterii lor, „primi vizita“ lui Jean-Pierre de Saint-Serpentaire.

— Feodor Timonin mi-a spus odată un proverb, începu medicul, în glas cu o boare de umor: „Şi în rai te plictiseşti de unul singur“.

— Poate, răspunse evaziv Dutch.

---

[76] Făgaş, brazdă (n.r.).

— Şi mi-am îngăduit să-ţi ţin puţin de urît…

— Mulţumesc, domnule de Saint-Serpentaire.

— Nu ţi se pare că-i prea lung? Spune-mi: Jean-Pierre sau şi mai simplu: Jean, iar eu o să-ţi zic: Dutch.

— Aşa o să-ţi spun, dacă doreşti. Deşi „domnule de Saint Serpentaire“ se potrivea mai bine cu stilul dumitale atît de politicos.

— Eah, oftă celălalt. Politeţea e o formă a simpatiei şi a respectului pe care le arăţi oamenilor. Ca şi scrisul citeţ. Dar nu reprezintă decît o formă. Mai mult contează ceea ce-i în adînc. Dar, stimatul meu domn… adică Dutch, chiar dacă politeţea nu-i decît o formă, fiind practicată mult, devine obişnuinţă.

Felul onctuos de profesor blajin în care se exprima Serpentaire îl făcu pe Learmonth să zîmbească. Dar fiindcă îi aduse deodată aminte de doctorul Hendrick, care o iubise discret şi tăcut pe micuţa lui mamă, Dutch rămase pe gînduri.

Simţindu-i parcă starea de spirit, Serpentaire începu să vorbească:

— M-am născut într-un tîrg numit Gerizy. E un orăşel din Touraine. Nu este un ţinut bogat şi nici pitoresc. Dar pentru dulceaţa climei şi poezia priveliştilor lui a fost numit „grădina Franţei“. Numai cîmpuri semănate cu pomi fructiferi, umbroşi, cu pîlcuri de sălcii, cu nuci şi castani… RabeLal s, du Bellay, Balzac, Vigny au trăit pe aici… De-a lungul pămîntului nostru curge poate cea mai frumoasă parte a Loarei. Există pe acest tărîm patru văi fermecate, a Loarei şi a trei afluenţi ai ei: Cher, Indre şi Vienne. Gerizy se află pe Indre… Malurile lui sînt împodobite cu narcise, nuferi, crini de apă. Plopi care se leagănă uşor răspîndesc o poezie visătoare. Pretutindeni te întîmpină în ţinutul nostru castele şi vii. Castelul din Azay e un diamant lucrat în faţete şi aruncat pe Indru. E ridicat pe construcţii de piloţi acoperite cu flori, în vii cresc struguri negri cu gust de fragă, dudă şi zmeură, din care iese un minunat vin *pineau…*

— Mi-a plăcut valea dumitale, declară la urmă Dutch. Cînd mă voi întoarce pe Pămînt, am s-o vizitez, domnule de Saint-Serpentaire.

— Te voi primi cu dragă inimă. Dar văd că nu vrei să-mi spui Jean-Pierre. Spune-mi atunci Saint Ser… E adevărat că nu mă ruşinez nici de Serpentaire. Ştii… aşa se numeşte în limba franceză o pasăre care distruge reptilele. E deci o zburătoare utilă. Dar prietenii îmi spun simplu, prescurtat: Saint-Ser, insinuînd că aş fi un om sincer [77].

— Bine! rîse Dutch. Nu-i rău Saint-Ser. Mai ales că-mi aminteşte de St-Ex.[78].

*

Altă dată, medicul îi spuse lui Dutch:

— Am auzit că ai scris versuri. Nu mă prea pricep la literatură, dar o iubesc, fiindcă mi se pare că-l poate apropia mai bine pe om de om. N-ai vrea să-mi citeşti şi mie poemul pe care l-ai scris?

— Ţi l-aş citi, murmură tulburat Dutch. Mă tem însă că nu este prea inteligibil.

— Criteriul accesibilităţii artistice este viitorul. Cred că problema se pune aşa: are posibilitatea o anumită operă de artă, ce pare azi mai greu accesibilă, să fie mîine pe buzele tuturora? Căci acest lucru s-a-ntîmplat cu Beethoven. În schimb, unele elucubraţii aşa-zis artistice nu sînt accesibile nici acum, nici mîine. N-au sens, n-au mesaj, n-au ce să transporte în viitor.

— M-ai speriat. Nu-ţi arăt poemul.

— Îţi dau cuvîntul că n-am intenţionat să te sperii. Dimpotrivă. Doresc sincer să-ţi cunosc versurile. E posibil să nu le înţeleg din vina mea. Dar şi dumneata trebuie să ştii limpede ce caut eu într-o poezie.

— Eşti un om ciudat.

---

[77] În limba franceză *Saint-Ser* se pronunţă *sincère (sincer)(n.r.).*

[78] ***St-Ex —*** numele abreviat al lui A. de Saint-Exupéry *(n.r.)*

— Nu, sînt un om cinstit, care luptă cît poate împotriva numeroaselor lui slăbiciuni. Deci ne-am înţeles. Îmi vei spune poemul. Eu îl voi înregistra la magnetofon şi apoi îl voi rumega. Poate că iese ceva din treaba aceasta.

— Oricum…

— Oricum, ai obligaţia să lupţi pentru mesajul dumitale…

— Dacă-l am.

— Bineînţeles. Iar eu mă voi strădui să-l pricep… ca să zic aşa, cu cîteva sute de ani mai devreme.

Dutch îi dădu lui Serpentaire poemul despre „Orfeu“, iar medicul nu întîrzie să-l citească.

— Ei, Jean-Pierre, cum ţi se pare? îl întrebă Dutch la o nouă „vizită“.

— Află că prietenul dumitale, Gelu Scoruş, nu s-a lăsat pînă nu i l-am dat şi lui. M-am împotrivit, dar Krişnadat mi-a spus că nu te vei supăra.

— Bine, dacă ţi-a spus acest lucru, înseamnă că o fi ştiind el ceva. Dar domnul Timonin…

— Nu, Feodor Egorovici n-a citit poemul… A fost ocupat.

— Vă ascult, prieteni, spuse Dutch. Aştept judecata voastră.

— Orfeu al dumitale, zise medicul, m-a emoţionat prin solia lui tristă, solia unui om care se zbate în gol. Este, dacă vrei, un S.O.S.

— Cred că ai dreptate, adeveri visător Dutch.

— Şi pe mine, luă cuvîntul Scoruş, versurile tale m-au mişcat. N-aş putea spune precis de ce. Poate din pricina muzicii lor învăluitoare. Poate din cauza tragicului destin al lui Orfeu. Sau poate pentru că unele acorduri mi-au amintit de o poezie care mi-e dragă. Ascultă:

Soarele şi luna
Mi-au ţinut cununa;
Brazi şi păltinaşi

I-am avut nuntaşi;
Preoţi, munţii mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii
Şi stele făclii!…

*

*Î*ntr-o zi, Krişnadat îi spuse lui Dutch:

— Timonin vrea să-ţi vorbească.

— E ceva grav?

— Cred că-ţi va cere să anunţi Pămîntului călătoria ta.

— Bine, făcu mohorît Dutch. Să vorbim.

Cererea lui Timonin îl umplea de indignare, ba chiar i se părea absurdă. „N-are nici un drept să se amestece în viaţa mea personală, îşi zicea. Nu pot îngădui nimănui să intervină în treburi care mă privesc numai pe mine.“

— Bună ziua, domnule Learmonth! îi veni din eter vocea profundă a lui Timonin.

— Bună ziua.

— Cum te simţi?

— Mulţumesc, bine. Dumneata?

— Slavă domnului, bine şi eu. Joci şah?

— Eu? Sigur, nu ţi-a spus Krişnadat?

— Nu. Poate că-mi vei face odată plăcerea să joci cu mine o partidă.

— Fireşte. Credeam însă…

— Vom ajunge şi acolo. Ştii că în şah există mişcări silite…

— E o aluzie?

— Nu, o lege a naturii. Tot ce există se influenţează în mod reciproc. De această interdependenţă nu scapă nimeni…

— Nu-i prea coerent ce-mi spui.

— Şi dumneata ai scris o poezie nu prea coerentă. Aşa că nu trebuie să mă ţii de rău. Ştiu că ai fost bolnav.

— Eu?!

— Da. Ram Lal nu minte. Ai fost bolnav în toate privinţele. Şi nu e vina dumitale.

— Nu, nu e vina mea. Sau poate am şi eu o parte de vină.

— Oricum, aceasta reprezintă o chestiune mult prea complicată şi care de altfel te priveşte personal.

— Sînt de acord.

— Faptul însă că drumurile noastre s-au întîlnit e o chestiune care ne priveşte pe toţi. Şi eu, şi colegii mei ne-am bucurat din inimă de această împrejurare. Şi-ţi declar cu absolută sinceritate că am regreta dacă ar trebui să ne despărţim…

— De ce să ne despărţim? se împotrivi Dutch. Cu toate asperităţile ei, societatea dumneavoastră e reconfortantă.

— Da, dar acum nu-i vorba de o simplă asperitate care, prin deprindere, s-ar putea netezi. E o problemă de principiu. Trebuie să vesteşti planetei că eşti în drum spre Venus.

— Nu văd totuşi ce legătură au aici principiile.

— În cauză nu sîntem doar dumneata şi noi. Fiecare dintre cele două astronave, abstracţie făcînd de meritele şi slăbiciunile cosmonauţilor, reprezintă Pămîntul…

— Eu nu reprezint pe nimeni.

— Greşeşti. Singur n-ai fi reuşit niciodată să ajungi aici. Chiar dacă n-ai vrut acest lucru, ai devenit ca şi noi martorul unui experiment crucial. În aceste condiţii, o elementară onestitate ştiinţifică ne împiedică să tăinuim zborul dumitale.

— Dacă priveşti aşa lucrurile…

— De altfel, cunoşti roadele cooperării internaţionale. Expediţiile din Antarctida, din Lună au demonstrat strălucit eficienţa colaborării.

— Să colaborăm, sînt bucuros. Dar de ce-i nevoie de tapaj? Mi-e silă de orice, publicitate ţipătoare…

— Dumneata ai pornit spre Venus cu ideea expresă de a-ţi găsi moartea?

— Nu, deşi nu mă tem de ea…

— Aşadar te-ai gîndit că te vei întoarce pe Pămînt. Dar acolo, chiar fără să vrei, vei fi pradă publicităţii…

— Îmi laşi timp de gîndire?

— Îţi las, dar cu cît vei înghiţi mai repede hapul, cu atît îi vei simţi mai puţin amărăciunea.

— Bine. Dar îţi pun şi eu o condiţie.

— Te ascult.

— Voi înghiţi hapul, deoarece el îţi rezolvă problema de principiu. Dar nu mă sili să-l înghit mai mult decît o dată!

Mesajul pe care Dutch Learmonth îl trimise Pămîntului provocă, după cum e lesne de presupus, o vîlvă nemaipomenită. Mai ales uimiră scurtimea, vehemenţa şi caracterul enigmatic al acestui mesaj. Iată-l :

«Vă vorbeşte Dutch Learmonth, lansat spre Venus pe „Năluca“ defunctului Jerome Somestone. M-am cărăbănit de pe tipsia natală din pricina untului. Niciodată n-aş fi dat apă la moară logoreei ziariştilor dacă nu m-aş fi întilnit în Cosmos cu echipajul astronavei „Vulcan“. Feodor Timonin m-a convins să-mi calc pe inimă, opinînd că tăinuirea zborului meu poate impieta asupra bunului mers al lumii. Sînt sigur că exagerează, deoarece persoana mea nu preţuieşte nici cît o ceapă degerată. Sînt dezolat că am lungit această poveste ce se încheie fără „va urma“.»

După ce Dutch „îşi înghiţi hapul“, urmă o discuţie în cinci. Primul luă cuvîntul Timonin:

— Ţin să-ţi mulţumesc, domnule Learmonth, pentru înţelegerea pe care ai dovedit-o în delicata problemă a mesajului dumitale. Şi dacă ai cumva alcool pe bordul astronavei, te-aş invita să ciocneşti un pahar în cinstea colaborării noastre.

— Primesc cu plăcere această invitaţie.

— Să toastăm! propuse Scoruş.

— Pentru prietenie! rosti solemn Timonin.

— Pentru încredere! spuse şi Krişnadat.

— Îi urez noului nostru prieten, adăugă Serpentaire, nu numai multă fericire, dar să şi creadă în ea.

— Iar eu aş dori tuturora, se avîntă Scoruş, să întîlnim pe Venus fiinţe gînditoare, cu care să ne putem înţelege!

— În sănătatea dumneavoastră! încheie Dutch. Cei patru de pe „Vulcan“ ciocniră, iar americanul ridică singur paharul.

*

În discuţiile lor apăreau tot mai des problemele Pămîntului. Cei patru cosmonauţi de pe „Vulcan“ izbutiră, treptat, dacă nu să-l împace pe Learmonth cu planeta natală, cel puţin să-l apropie de zbuciumul ei.

— Încetasem să mă mai bucur de bucuriile terestre, îi spuse odată lui Serpentaire. Krişnadat a fost pentru mine alinarea. Apoi am descoperit prietenia voastră, a celorlalţi, şi singurătatea a căzut de pe mine ca o coajă de pe o rană tămăduită. M-ai întrebat care este mesajul lui „Orfeu“. Recunosc că l-am exprimat stîngaci şi obscur, dar în el am dorit să-mi spun nădejdea că omul poate renaşte…

— Vezi deci de ce am susţinut că poezia ta m-a emoţionat.

— Şi ce straniu e! Acum învăţ din nou să mă bucur de viaţă. Şi chiar dacă nu merit această bucurie, nu mă pot opri s-o simt…

— Înţeleg ce vrei să spui. Dar aici nu-i vorba de merit. Important e că te poţi bucura.

Dutch se bucură şi atunci cînd află că „Vulcan“ avea să ajungă pe Venus înaintea lui „Spright“. Timonin îi explică amănunţit cum se va întîmpla acest lucru:

— Traseul pe care ni l-am ales ne asigură cu un minim de efort cele mai mari avantaje. Într-adevăr, „Vulcan“ este o navă orbitală…

— Aşadar nu va avenusiza?

— Nu. După 81 de zile de la pornirea noastră de pe Lună, vom ajunge în apropierea lui Venus, pe care vom descinde cu un cosmoplan. Astronava continuă zborul circumsolar, iar noi rămînem pe Venus pînă cînd „Vulcan“ trece din nou în vecinătatea planetei. Atunci ne îmbarcăm pe „bacul“ nostru cosmic şi cu ajutorul navei orbitale ne întoarcem pe Lună, de unde am plecat.

— Va să zică veţi ajunge pe Venus cu patru zile înaintea lui „Spright“. Să ştii, Feodor Egorovici, că mă bucură acest lucru. În fond, nu-mi doresc să înving ca adversar al vostru. Chiar dacă printr-o întîmplare aş fi ajuns eu cel dintîi, nu mi-ar fi făcut plăcere, fiindcă victoria mea n-ar fi fost meritată…

— Dialectica-ţi sufletească este demnă de laudă, dar întrecerea e întrecere. Noi vom descinde primii pe Venus, dar dumneata te vei înapoia primul pe Pămînt.

— Cum asta?

— Spuneai că vom ajunge cu patru zile înaintea lui „Spright“…

— Ah. Acum înţeleg. Eu voi rămîne pe planetă 467 de zile, la care se adaugă 146 de zile pentru întoarcere.

— Exact, iar noi vom aştepta 568 de zile şi apoi vom face drumul înapoi în 81 de zile. Astfel, vei ajunge acasă cu aproximativ o lună înaintea noastră.

Vei avea şi dumneata parte de glorie. O meriţi şi sînt şi eu bucuros că ţi-o spun.

*

De la o vreme, Dutch se pomeni molipsit de pasiunea cu care prietenii săi urmăreau ultima etapă a construirii barajului de peste Strîmtoarea Tătară.

Într-o zi, pe cînd era de cart, geologul îl chemă pe Dutch şi-i spuse:

— Ştii că Feodor Egorovici e din Sahalin. Să nu uiţi să-l feliciţi. Marele stăvilar a fost realizat.

— Am auzit la radio… Şi, zi: crezi că influenţa acestei

construcţii se va extinde şi asupra continentului?

— Fără doar şi poate. Gîndeşte-te: deşi ca latitudine corespunde Franţei, treimea inferioară a Sahalinului e departe de clima ei blîndă. Or, prin ridicarea barajului vor fi încălzite glacialele întinderi ale Mării Ohoţk. Frontul gerului va fi împins acum undeva la nord, spre Ciukotka. Ştii, Dutch, cum îmi închipui eu viitorul?

— Hai, spune!

— Omul străvechi este socotit ca îmblînzitorul fiarelor şi al plantelor sălbatice. Noi în schimb vom rămîne în memoria umanităţii ca primii care am domesticit clima.

— Într-adevăr, e frumos.

— Atît barajul Sahalin, cît şi grandioasa centrală termonucleară pe care voi, americanii, o construiţi la Eureka sînt deopotrivă un fel de universităţi... Şcoli superioare pe care trebuie să le absolve natura spre a se umaniza. Şi vom pune căţelele cu botul pe labe.

— Nu înţeleg ce zici.

— Aşa se spune pe româneşte despre un duşman pe care îl astîmperi.

— Nu pricep totuşi ce căţele te-au înfuriat.

— Păi, stihiile vrăjmaşe.

— Alţi duşmani mai puţin impersonali nu ţi-ai găsit?

— Află că de cînd eram mic am urît imperfecţiunile naturii. M-am născut într-o ţară uimitoare, în care au fost concentrate toate frumuseţile firii. Şi în această ţară m-am născut într-un ţinut de legendă, la poalele unor munţi maiestuoşi, numiţi Făgăraşi. E poate unul dintre cele mai splendite locuri din lume. Şi totuşi pămîntul acela al copilăriei mele nu era de loc generos. Numai înverşunata muncă a oamenilor l-a putut face roditor. De asta am şi studiat geologia. Ca să supui şi să corectezi natura trebuie să acţionezi la o scară geologică...

Dutch se simţi învăluit de un sentiment indicibil, pe care şi-l putea întruchipa cel mai bine cu ajutorul muzicii. Parcă prin substanţa unei simfonii tumultuoase şi în general triste adiau straniile şi înduioşătoarele acorduri

ale Lal tmotivului uman. Ce om! îşi zise. Atît de plin de viaţă şi totuşi atît de legat de lucruri neomenesc de grandioase. „Omul ăsta n-a vrut nimic pentru el…“, îi veni fără să vrea în minte finalul patetic din „Bătălia“ lui Steinbeck. Atunci cînd citise acest roman fusese sincer emoţionat. Parcă-l vedea pe muncitorul Mac ţinînd în braţe cadavrul tovarăşului său Jim, ucis mişeleşte, şi venind în faţa oamenilor: „N-a vrut nimic pentru el“.

„Ce naiba! îşi spuse Dutch. E ceasul amintirilor?“ În gînd îi trecu Morella, cea de la Santa Barbara. „Vreau să am un mantou de vizon şi o hermină. Vreau să am briliante, toalete şi parfumuri rare.“ „Omul ăsta n-a vrut nimic pentru el“, „Omul ăsta n-a vrut nimic pentru el“, îi răspundea obsedant Mac.

— Ei, Dutch, înţelegi acum cine-s căţelele?…

— Te rog să mă ierţi, murmură Learmonth. În glasul tău percep cel mai pur entuziasm. Şi totuşi ceea ce gîndeşti e atît de departe de mine… Aş dori, m-aş bucura să ştiu lumea aşa cum o arăţi tu, dar mi-e teamă şi mă îndoiesc…

— De ce ţi-e teamă?

— Poate de mine însumi, de nălucile din mine…

— Crezi că din cauza nălucilor tale Asia septentrională se va lăsa pradă climei arctice, iar omenirea nu va mai lupta pentru dobîndirea unor surse energetice fără sfîrşit?

— Ai dreptate. M-am exprimat greşit. Nălucile din mine nu sînt decît un reflex al nălucilor pe care le-am întîlnit în viaţă.

— De fapt, spuse Gelu, chestiunea stă aşa. E de o mie de ori mai bine să ai în faţă un pătimaş care greşeşte, dar pe care cu ajutorul faptelor să-l faci să-şi dea seama de adevăr, decît un indiferent sau un cinic pentru care… Şi se opri, de parcă n-ar fi găsit ce să spună sau s-ar fi temut să rostească ce gîndea.

— Pentru care? stărui Dutch.

— Pentru care lumea întreagă de s-ar duce pe copcă,

tot n-ar fi prea mare pagubă. Nu te cred în stare de asta, totuşi nu prea mi-e limpede din ce unghi priveşti tu lumea.

— Dintr-un unghi obtuz, rîse Dutch cam silit. Uite, recunosc deschis că nu mă pricep în gospodărirea Pămîntului. Doar sînt, ştii şi tu, un om fără căpătîi. N-am fost în stare să-mi rostuiesc propria mea viaţă, cum m-aş încumeta să pun la cale trebile lumii?! Dar există unele lucruri, lucruri rele, pe care le cunosc. Şi tocmai din pricina lor m-am cărăbănit din mijlocul oamenilor.

— La urma urmei ce vrei să spui? întrebă Gelu.

Glasul îi era calm, dar ferm. „La urma urmei, ce mi-a venit? se întrebă Dutch. Ce-am vrut să spun? De ce am căutat să-i tai elanul, cînd eu însumi m-am bucurat de-atîtea ori de bucuria lui?“ Şi, posomorît, Dutch îşi zise că, probabil, amintirile legate de Morella, de Gus, de Nevada l-au invadat, tulburîndu-i mintea. Oricît de repede i s-au înlănţuit în conştiinţă aceste gînduri, ele i-au luat totuşi puterea să discute mai departe.

— Sînt obosit, îngăimă. Îmi pare rău… Poate că lumina prea puternică mă doare…

— Bine, răspunse neaşteptat de blînd Scoruş. Am sporovăit destul pe ziua de azi. Îţi urez, cum s-ar spune, noapte bună!

Dar lui Dutch „noaptea“ nu i-a fost bună, măcar în accepţia obişnuită a cuvîntului, căci nu putu adormi din pricina gîndurilor. Şi cu toate astea, noaptea n-a fost nici rea. În ciuda zbuciumului său, Dutch simţi din nou cum îl pătrunde acel sentiment de certitudine umană, asemănător unui Lal tmotiv devenit dominant într-o simfonie. Era supărat, dar supărarea lui avea parcă într-însa ceva nou. Ştia că oamenii aceia, deşi nu-i văzuse niciodată la chip, îi sînt totuşi aproape şi că se poate bizui pe ei. Un sentiment destul de bizar şi de absurd într-o lume atît de bizară şi de absurdă ! Această încredere îl stăpînea însă, iar Dutch nici nu se gîndea să şi-o gonească din suflet. Era ca o întoarcere în copilărie…

Şi feţele lor pe care nu le cunoştea, dar le presimţea atît de patetic umane, se contopiră deodată în mintea lui Dutch într-o sing*ură ima*gine tulburată, şi numai gîndul că ar putea vedea acest obraz prieten îi umplu inima de un uriaş val cald.

A doua zi, de parcă s-ar fi înţeles, cei patru de pe „Vulcan“ şi omul de pe „Spright“ se căutară în acelaşi timp.

— Ah, ce fericit sînt! le spuse Dutch, ca după o lungă despărţire.

— Ce mai faci, prietene? îl întrebă vesel Gelu.

— Ai dormit bine? se interesă binevoitor Timonin.

— N-am dormit de loc. M-am gîndit. Tăcură, dar tăcerea lor era uşoară, ca aerul primăvara. Vă rog să-mi treceţi cu vederea, dragi prieteni, clipele mele negre. Deşi Dutch pronunţase cu gravitate aceste cuvinte, în ele nu mai răsuna nici un pic de tristeţe.

*

„Academicienii marţieni s-au adunat şi discută despre posibilităţile vieţii pe Pămînt. Ia cuvîntul un cunoscut savant marţian şi spune: «E oare posibilă viaţa la o atît de mare concentraţie de oxigen în atmosfera terestră, cum o indică analiza spectrală? Acolo, orice fiinţă se poate doar asfixia şi arde» “.

G. A. TIHOV:
„Despre posibilitatea vieţii pe Marte”

Cele două astronave se apropiau de ţinta călătoriei lor. De Venus le mai despărţeau doar cîteva săptămîni de drum.

Pe „Vulcan“ activitatea se intensificase. Dacă pînă atunci medicul expediţiei le îngăduise membrilor echipajului să rămînă cîteva ore pe zi fără costumul de cosmonaut şi fără cască, acum le pretindea să şi doarmă

în „hainele de gală“ (aşa le numea în glumă Scoruş). Vecinătatea planetei putea să rezerve surprize neplăcute. Eforturile tuturora erau îndreptate spre cercetările ştiinţifice legate de apropiata avenusizare. Maşinile electronice de pe bordul lui „Vulcan“ primeau şi prelucrau necontenit informaţiile trimise de staţiile-sondă şi de laboratoarele terestre. Sub formă de impulsuri electrice, date noi şi de mare importanţă soseau regulat de la venusici, îmbogăţind hărţile şi mica bibliotecă venusologică a navei. De acest lucru profita şi Learmonth, care era ţinut la curent cu toate informaţiile ce-i puteau fi de folos.

Într-o zi, Timonin îi spuse:

— E posibil să ni se întrerupă legătura radio. De aceea n-ar strica să iei parte la consfătuirile noastre ştiinţifice. Îţi va ajuta să te descurci mai bine, în caz că vei rămîne singur.

— Îţi mulţumesc, îi răspunse Dutch. Îmi va fi greu fără voi. Tare mult aş dori să ne-ntîlnim.

— N-ai decît să cobori în apropierea cosmoplanului, dacă doreşti acest lucru. De îndată ce vom fi ales locul descinderii noastre, ţi-l vom comunica.

Datorită venusicilor, imaginea pe care pămîntenii o aveau despre Venus se contura tot mai clar, şi între cosmonauţi se încingeau discuţii nesfîrşite. Cele mai aprinse au avut loc fireşte în legătură cu existenţa vieţii pe Venus, căci observaţiile transmise de staţiile automate erau de natură să stîrnească orice imaginaţie.

— Electrotelescopul lui Venusik VL-2, fu încunoştiinţat Dutch, a transmis pînă acum cîteva sute de mii de fotografii luate la diferite distanţe de suprafaţa planetei. Din partea lui Venusik VL-3 am primit date în privinţa temperaturii, iar din partea lui VL-4 un mare număr de spectrograme, care vor ajuta să ne formăm o idee asupra atmosferei ve- nusiene.

— Şi cînd veţi şti ceva precis? întrebă Dutch.

— Gîndeşte-te, îi răspunse indianul, în fiecare 24 de

ore, VL-2 obţine peste 8000 de imagini. Toate mesajele primite trebuie descifrate, prelucrate, interpretate. Cea mai mare parte din muncă e depusă de laboratoarele de pe Pămînt. Şi este o sarcină dificilă chiar pentru maşinile electronice. Totuşi am şi aflat lucruri preţioase pentru noi.

— Ce anume, dragul meu Krişnadat? Dutch continua să-şi numească prietenul: Krişnadat, spre deosebire de ceilalţi, care-i spuneau Ram Lal.

— Să începem cu temperatura. În regiunile ecuatoriale, la suprafaţa lui Venus, s-au înregistrat foarte mari variaţii de temperatură. Ele sînt determinate probabil de faptul că VL-3 a zburat deasupra oceanului sau uscatului, pe emisfera luminată sau întunecată a planetei. În zonele temperate, au fost stabilite valori între minus 17 şi plus 67 grade.

— Dar la poli? întrebă Dutch.

— Din păcate, staţia n-a trecut peste poli. E de presupus însă că acolo ar exista o climă acceptabilă…

— Ce înţelegi prin „acceptabil“? se interesă Scoruş.

— Înţeleg: condiţii terestre. Plus 64 de grade e relativ mult. Dar noi putem descinde mai la nord sau mai la sud, unde suprafaţa planetei primeşte desigur mai puţină căldură. De altfel, chiar şi pe Pămînt au fost cunoscute temperaturi aproape de 60 de grade. În ceea ce priveşte frigul, nu-mi vine să cred că la polii lui Venus temperatura poate scădea sub minus 30-40 de grade. Dumneata ce părere ai, Feodor Egorovici?

— În momentul de faţă, problema numărul 1 este de a hotărî unde să coborîm. Iar din cele spuse de Ram Lal se şi desprind unele premise. Nu-i aşa?

— Vom avenusiza la polul unde acum este vară, întări indianul.

— Să presupunem că descindem într-un punct aflat în zona zilei polare, spuse Dutch. Cît poate să ţină această perioadă?

— E lesne de calculat.

— Fără îndoială. Anul venusian are circa 225 zile terestre. Anotimpurile sînt practic egale, deci fiecare durează vreo 56 de zile, iar ziua polară vreo 112.

— Este aproximativ exact.

— „Spright“ însă va rămîne pe Venus 467 de zile, iar cosmoplanul vostru 568. Prin urmare, oricum vom avea de suportat cîteva nopţi polare. Nu-i indiferent unde coborîm?

— Nu, prietene, răspunse Timonin. E mai înţelept să facem cunoştinţă cu Venus în timpul zilei, decît în timpul nopţii. 112 zile înseamnează aproape patru luni terestre, ceea ce-i foarte mult.

— Să trecem la problema atmosferei venusiene, spuse Krişnadat. Dragii mei, acum se poate afirma precis că pe Venus există o…

— Atmosferă! i-o luă înainte glumeţ Dutch.

— Nu numai atmosferă, ci chiar o biosferă. Spectrogramele trimise de VL-4 dovedesc fără posibilitate de tăgadă că în straturile joase ale planetei cantitatea de bioxid de carbon e mult mai mică decît socotisem pînă de curînd, deşi superioară aceleia de pe planeta noastră. De asemenea au fost găsite toate benzile de emisie ale azotului. În plus, s-a putut stabili pentru întîia oară prezenţa porfirinelor, a nucleotidelor şi a clorofilei, compuşi organici caracteristici organismelor vii.

— Mă bucură această ştire, spuse Dutch. Înseamnă că vom avea cu cine sta de vorbă acolo.

— Depinde de cum vrei s-o iei, rîse indianul. Cert e însă că, dacă există viaţă pe Venus, asta se datoreşte în bună măsură faptului că planeta nu-şi îndreaptă mereu aceeaşi faţă către Soare. O durată de rotaţie egală cu aceea de revoluţie ar fi făcut ca o emisferă să fie mereu toridă, iar cealaltă – glacială. Între ele ar fi circulat formidabili curenţi de convecţie. Temperaturi ucigătoare, uragane şi tornade infernale ar fi împiedicat crearea oricăror forme mai evoluate de viaţă.

— Dar forme inferioare ar fi putut totuşi să apară.

— Limitele vieţii sînt uluitoare. Sporii bacteriilor nu pier nici în apropierea temperaturii de zero absolut, după cum supravieţuiesc chiar la plus 180 de grade.

— Da, da, încuviinţă medicul. Viaţa e al naibii de puternică.

— Eu totuşi sînt dezamăgit, conchise Gelu. Am ascultat o mulţime de lucruri, dar n-am aflat esenţialul.

— Ce anume?

— N-am aflat, după cum zice Dutch, „dacă vom avea cu cine sta de vorbă acolo".

— E posibil ca pe Venus viaţa să fi luat un drum foarte diferit de cel terestru, observă Krişnadat. Totuşi, în caz că există acolo fiinţe raţionale, putem fi siguri că ele seamănă principial cu pămîntenii.

— Sînt de aceeaşi părere, se auzi glasul lui Gelu. Dacă vom întîlni pe Venus făpturi gînditoare, ele trebuie să fie aidoma oamenilor de pe Pămînt… Indianul rîse:

— Şi ne vor întîmpina în limba engleză, franceză, rusă, română şi hindi…

— De ce rîzi, Ram? Însuţi ai recunoscut că între noi şi acei eventuali venusieni vor exista similitudini de principiu. Or, ele trebuie să ducă la asemănări morfologice.

— Crezi asta? interveni deodată în discuţie Dutch.

— A, un nou adversar! făcu glumind Gelu.

— Nu-ţi pot fi adversar într-un domeniu în care nu mă pricep.

— Totuşi s-ar părea că ai o anumită opinie…

— Prea puţin ştiinţifică. E mai mult o prejudecată pornită de la literatura de anticipaţie. De pildă, Wells îi vedea pe marţieni sub forma unor oameni-caracatiţe, iar pe seleniţi sub aceea a unor insecte gînditoare. E destul de deconcertant.

— Ba-i chiar absurd! se aprinse Scoruş. Din cele ce ştiu, majoritatea organelor umane au o funcţie precisă. Ele au apărut şi s-au modelat în lungul proces al selecţiei naturale, eliminînd toate excrescenţele, monstruozităţile

şi celelalte „experienţe“ nereuşite ale firii. Nu, hotărît, toate fiinţele cugetătoare din Univers trebuie să semene cu noi.

— Eşti încă foarte tînăr, Gelu, spuse indianul. De aceea vezi lucrurile în modalitatea lor cea mai directă, ceea ce constituie şi un avantaj, căci te face mai cutezător. Realitatea însă e adesea înspăimîntător de complexă. E adevărat că nu pun nici un temei pe ipotezele mele. Mintea unui om nu poate reconstitui într-o zi istoria a milioane de milenii…

— Eşti cam agnostic…

— Dragul meu, nu în amănuntele legate de evoluţia terestră a omului trebuie să stea asemănarea şi puntea de legătură între fiinţele gînditoare ale diferitelor lumi.

— Ci în ce anume?

— În ceea ce constituie însăşi esenţa umană: conştiinţa, munca, puterea transformatoare.

— Revenim deci la viziunea lui Wells. Omul poate fi şi o caracatiţă…

— Personal, mă îndoiesc, deşi în mod teoretic chiar şi o asemenea ipoteză ar putea fi susţinută.

— Puteţi să şi rîdeţi de mine, prieteni, declară cu ardoare Scoruş. Dar dorinţa de a şti cum ar putea să arate fiinţele de pe Venus nu-mi dă pace.

— Îţi dau un sfat, spuse Serpentaire. Ai răbdare şi vei vedea năzdrăvănia cu propriii tăi ochi.

— Daţi-vă seama, perora patetic geologul. Este un prilej unic pentru creierii noştri. În cîteva zile vom avea posibilitatea să ne verificăm forţa imaginaţiei. Chiar dacă pe Venus vom descoperi cu totul altceva (şi nu mă îndoiesc că aşa se va-ntîmpla), totuşi cît de instructivă va fi comparaţia dintre închipuire şi realitate!

— Dacă eşti încredinţat că oricum realitatea ne va dezminţi fantezia, îi spuse zîmbind Krişnadat, atunci am putea scorni în linişte cele mai năstruşnice himere…

— Nu, fiindcă v-ar opri conştiinţa profesională. Or, pe mine tocmai asta mă interesează: ce himere pot isca

minţile unor oameni de ştiinţă atît de scrupuloşi ca voi.

— Are haz băiatul! nu se putu stăpîni St-Ser.

— Uite, Ram. Eu te voi întreba. Tu să-mi răspunzi! Cum crezi că sînt plantele venusiene?

— De la început ai greşit. În limbaj extraterestru, conceptul de *plantă* s-ar putea să n-aibă nici un sens.

— Dar astrobiologia n-a demonstrat că acolo vegetalele trebuie să aibă culoarea roşie sau portocalie?

— Ba da, şi sînt sigur că aşa e. În esenţă, astrobiologia numeşte „plantă“ acea formă a substanţei vii care se hrăneşte prin fotosinteză. Iată de ce, dacă ar fi să-mi dau avînt închipuirii, aş putea presupune eventualitatea ca pe Venus să întîlnim chiar şi plante-animale. De genul acelora pe care fantezia lui Ţiolkovski le vedea populînd Luna.

— Plante-animale!? se miră Dutch. Pot exista animale fotosintetice? Şi apoi eu ştiam că animalele se pot mişca în voie, pe cînd vegetalele au rădăcini. Am aproape certitudinea că nu mai înţeleg nimic.

Toţi rîseră prieteneşte de această sinceră declaraţie.

— Problema-i destul de încîlcită, răspunse Krişnadat, dar i se poate da de capăt.

— Asta şi aştept din partea voastră. Altminteri cine ştie ce regretabile confuzii ştiinţifice voi face pe Venus.

— Adevărul e următorul: mobilitatea a fost constatată şi la plante. Se cunosc alge, ciuperci lipsite de rădăcini. Mai surprinzător e faptul că imobilitatea poate fi caracteristică şi animalelor. Actinia, crinoidele, ascidia trăiesc prinse pe stînci. Pînă în pragul vertebratelor întîlnim specii care stau fixate de un corp şi nu se deplasează.

— Dragul meu, spuse Dutch, ai reuşit să mă zăpăceşti. Pe măsură ce vorbeai, în mintea mea se consolida tot mai mult ideea că eu însumi sînt o ascidie gînditoare. Metrul pe care-l pot străbate într-o parte şi alta a cabinei mele nu-mi dă de loc sentimentul mişcării, în ciuda vitezei ameţitoare a „Nălucii“.

— În definitiv, rîse medicul, ce te uimeşte atît?

— Deci nu posibilitatea locomoţiei deosebeşte cele două regnuri!

— Nu. Principalul criteriu prin care le diferenţiem este modul de nutriţie. Îndeobşte, plantele – cele verzi – îşi prelucrează hrana autotrof, adică direct din substanţe anorganice; spre deosebire de animale, ale căror alimente sînt alcătuite din substanţe organice. Cu alte cuvinte, omul şi animalul sînt fiinţe heterotrofe…

— Sau, mai direct, adăugă indianul, trăim ca paraziţi ai vegetalelor. De aceea, aforismul lui Pascal că „omul este o trestie gînditoare“ nu trebuie înţeles doar ca o măgulire adusă acestei plante: din punct de vedere fiziologic, trestia trăieşte cu mult mai independent decît noi.

— Nouă, ca întregii faune, reluă Serpentaire, aerul ne serveşte numai pentru respiraţie, în vreme ce plantele cu clorofilă folosesc aerul şi lumina în special pentru hrană. Toată economia energetică a lumii animale se bazează pe rezervele strînse de lumea vegetală.

— Dacă-i aşa, încercă Dutch să conchidă, pe orice planetă unde s-a ivit viaţa vom întîlni în orice caz plante. Deci şi pe Venus.

— Nu-i chiar atît de cert, îi răspunse Krişnadat. Putem presupune că pe Venus există vieţuitoare cu clorofilă. Totuşi pe alte planete…

— N-aţi susţinut că sîntem un soi de paraziţi ai plantelor verzi? rosti exasperat Dutch.

— Ba da, ceea ce nu înseamnă cîtuşi de puţin că primii germeni ai vieţii au fost de natură vegetală. Cele dintîi vieţuitoare terestre se hrăneau cu substanţe organice gata pregătite. Rezultă că fotosinteza reprezintă un proces evoluat. Animalele şi omul n-au făcut decît să preia la un nivel superior metoda heterotrofă a organismelor primordiale. Îţi dai seama deci că pe alte planete am putea descoperi viaţa în stadiul ei primar, anterior saltului prodigios pe care l-a

stabilit pe stadionul evoluţiei biologice apariţia plantelor.

De cîte ori, fiind pe Venus, nu-şi va aminti Dutch de toate aceste discuţii care, în timpul zborului, i se păreau interesante, dar numai teoretice!

Într-o zi, Timonin îi spuse lui Dutch:

— În mesajul pe care l-ai trimis atunci cu privire la zborul dumitale declarai că nu va exista nici un „va urma“. Nu voi încerca să te fac să-ţi schimbi hotărîrea. Vreau doar să te informez că ţi-au fost expediate mii de telegrame şi scrisori de la oameni din lumea întreagă. Fă cum socoteşti mai bine. Îţi pot fi transmise acum sau le poţi primi la întoarcere.

— Mulţumesc, dar nu doresc să le cunosc. De fapt, ele sînt adresate unui erou necunoscut şi senzaţional, nu lui Dutch Learmonth cel adevărat şi în nici un caz celui de-acum.

— Îţi repet: n-am de gînd să te influenţez. Dar, obiectiv vorbind, nu e cu putinţă să generalizezi gîndurile a cîtorva mii de semeni pe care nici dumneata nu-i cunoşti.

— Îmi închipui…

— Nu, nu-ţi poţi închipui. Şi întrucît mă simt oarecum vinovat de aceste gînduri stîrnite de mesajul dumitale, îmi îngădui să-ţi atrag atenţia că majoritatea corespondenţilor îţi urează succes şi fericire.

— Mulţumesc. Ei urează succes şi fericire unei năluci.

— Nu, unui om. O femeie sovietică a născut un copil şi i-a dat numele dumitale.

— Aş spune că-mi face cinste. Dar nu-nţelegi? N-am nici un merit. Nu sînt nimic… De aceea, ideea acelei femei reliefează şi mai mult absurditatea situaţiei… să dai unui copil numele unui nimic iute- zburător…

— Minus stilul hiperbolic, ai într-o anumită privinţă dreptate. Pentru acea femeie, eşti un străin. Curajos şi romantic, dar un străin. Şi totuşi ţi-a luat numele şi i l-a dăruit copilului ei. Înseamnă că a urmărit ceva… că a

vrut să exprime ceva… De ce nu te-ntrebi ce anume?

— Iartă-mă. Am înţeles. Era un grandios gest prietenesc, aruncat în Cosmos. Gratuit, dezinteresat şi mişcător…

— Am impresia că-ţi baţi joc.

— Chiar îmi şi bat. Dar de mine însumi. Feodor Egorovici, mulţumeşte-i acelei femei. Spune-i că am fost uluit, dar că totuşi am înţeles…

Atunci Timonin lăsă pentru prima oară deoparte formulele de politeţe şi spuse ca unui vechi prieten:

— Greu te mai lupţi cu tine, Dutch!

— Greu!

— Legenda biblică spune că Iacob s-a luat la trîntă cu Dumnezeu şi l-a înfrînt. N-ai să te învingi pe tine însuţi?!

Pe Dutch îl cuprinse deodată un fel de beţie bucuroasă. L-ar fi înşfăcat pe omul nevăzut şi l-ar fi strîns puternic în braţe.

— Să sperăm, Fedenka! rosti Dutch, iar după o tăcere, îşi întregi gîndul: Cred că sîntem făcuţi să învingem. Şi începu să rîdă, iar Timonin rîse cu el. Şi alte scrisori ce mai spun? mai întrebă Dutch.

— Pînă la urmă vei ajunge să-ţi dai seama că eşti un om ca toţi oamenii. Atunci vei privi fără panică şi fără orgoliu, dar cu simpatie la pămîntenii atraşi de biografia ta.

— Există asemenea… nebuni?!

— La urma urmei peripeţiile tale sînt totuşi neobişnuite. E interesant să urmăreşti cum se dezvoltă un om în asemenea condiţii. Şi eu sînt curios să aflu deznodământul.

— Poate că nu va fi nici un deznodămînt…

— Mă-ndoiesc. Uite, acela care a primit sarcina să colecteze şi să aibă grijă de corespondenţa ta ne-a trimis cîteva telegrame venite din partea unor oameni care pretind că te cunosc.

— Cine sînt aceşti oameni?

— Una dintre telegrame este trimisă de o femeie…

— Morella....

— Da. Morella Snowland. Scrie doar atît: „Te aştept!“ Şi observînd că Learmonth nu zice nimic, Timonin continuă: Şi mai e cineva care te aşteaptă. Celălalt nu puse nici o întrebare. Nu te interesează cine te mai aşteaptă?

— Cine? făcu indiferent Dutch.

— Un oarecare Robert Mangoe.

— În sfîrşit... Mangoe! Dragul meu, abia acum pot recunoaşte că a fost bun la ceva mesajul meu. Fără el, nu l-aş fi regăsit pe acest om de ispravă. Dar citeşte!

— Îţi scrie aşa: „Mă băiete, tare sus ai ajuns! Vorbeşte de tine o lume întreagă. Mă întreb dacă ai să-ţi mai aminteşti de vechiul tău prieten. Drept să-ţi spun, mă apucă ameţeala numai cînd mă gîndesc unde te afli. Dar în orice rău poate fi şi-un bine. Dacă nu erai acolo, poate că te descopeream mai greu. În caz că nu m-ai uitat, cînd vei veni din nou pe Pămînt, întoarce-mi vizita pe care ţi-am făcut-o, ştii tu, atunci. Adresa mea este: Eureka, Montana, şantierul centralei termonucleare. Aici şi eu sînt cunoscut ca un cal breaz. Vino! N-ai să regreţi.“

PARTEA A CINCEA

ANOTIMPURI NEPĂMÎNTENE

„Acest amor pacific şi dulce ca ideea eternităţii…“

EMINESCU: ***„Umbra mea***“

„E vremea să-mi apară Afrodita!“

LUCIAN:
„Dialogurile zeilor“, XX, 12

Celor patru astronauţi de pe „Vulcan“ nu le mai rămăseseră decît trei zile pină la desprinderea de navă, pentru a coborî cu ajutorul cosmoplanului pe tărîmul Venerei. Toţi munceau acum îndesat, iar americanul alături de ceilalţi. De cîte ori încerca să argumenteze că toate aceste controale şi răscontroale făcute tuturor mecanismelor lui „Spright“ sînt exagerate, Dutch primea atîtea contraargumente, exemple şi lămuriri suplimentare, încît pînă la urmă se lăsa păgubaş. În plus, şi Krişnadat, şi Serpentaire, şi Scoruş i-au smuls promisiunea că nu va neglija nimic din recomandările pilotului, singurul dintre ei care mai participase la un zbor cosmic.

— Nu-ţi cunosc nava, îi spuse Feodor Egorovici ultima oară. Pentru mine, „Năluca“ reprezintă din punct de vedere practic un fel de pădure cu mii de ascunzişuri. Căci nu e vorba doar de stăpînirea principiilor generale, ci trebuie să ai o viziune permanentă şi dinamică a

fiecărui dispozitiv, a fiecărui şurub. Altminteri, devii un sclav al hazardului. Or, mă îngrijorează urmările neaşteptate ale accidentului pe care l-ai avut. Meteoriţii sînt duşmani perfizi, iar un vehicul spaţial, cu tot blindajul său, este un obiect delicat.

— Dar, Fedenka, îi replică Dutch, totodată mişcat şi plictisit, vezi doar că sînt teafăr…

— Pînă nu te voi vedea descins pe Venus, nu pot avea linişte.

— Bine. Cu ce corvezi mai ai de gînd să mă fericeşti?!

— Înainte de avenusizarea cosmoplanului „Ţiolkovski“, cred că va trebui să verifici sistemul de frînare al „Nălucii“. Şi n-ar strica să dai mîine o raită pe afară, ca să controlezi la faţa locului coiful de la proră. De asemenea, îţi vei completa harta venusografică. Astăzi sintetizăm datele furnizate de Venusik VL-5 satelizat pe-o orbită cir- cumpolară. Aşa că vom fi în măsură să-ţi comunicăm noile informaţii.

În „seara“ aceleiaşi zile, Dutch, întîlnindu-se din nou cu prietenii săi, avu o surpriză.

— VL-5, îl încunoştiinţă Timonin, ne-a transmis printre altele şi ceva care ne-a încurcat socotelile. Regiunile arctice sînt pe pragul să intre în ziua polară, iar cele antarctice urmează, fireşte, să pătrundă în lunga perioadă de noapte.

— E tocmai cazul cel mai neplăcut, observă Krişnadat.

— Şi ce-ar trebui să facem? întrebă Dutch.

— Datele pe care le avem, spuse Timonin, arată că zonele din vecinătatea Polului Nord se mai găsesc în întuneric. După puţin timp însă, vom avea la dispoziţie acolo multe luni luminoase. În schimb, în preajma Polului Sud am reuşi să descindem mai lesne pentru ca în curînd să fim captivii unei bezne de peste o sută de zile. Ce credeţi că este de preferat?

— Să avenusizăm cu bine, îşi dădu părerea Serpentaire.

— Într-adevăr, aprobă indianul.

— Ar fi totuşi păcat să pierdem aceste luni, zise Gelu.

— Un lucru vreau să remarc, reluă Timonin. Alta ar fi iniţiativa noastră în următoarea noapte polară, după ce 112 zile am cercetat regiunea unde vom coborî. În antarctica venusiană însă ne aşteaptă curînd întunericul, care ne va restrînge mult activitatea. Vă spun toate astea ca să ţineţi seama atît de primejdiile, cît şi de avantajele celor două situaţii.

— Cum rămîne practic cu coborîrea? întrebă Krişnadat.

— Am putea proceda în mai multe feluri, îi răspunse Timonin. Vă supun reflectării trei variante. Prima, să avenusizăm într-o regiune antarctică luminată de Soare. A doua, să filmăm zonele polare cu ajutorul lui VL-5, înainte de pulverizarea acestuia în straturile mai joase ale atmosferei. Dacă imaginile ţinuturilor arctice ne vor da certitudinea că putem coborî într-un loc prielnic, să alegem acel loc. A treia variantă, dacă n-avem siguranţa că vom descinde acolo în bune condiţii, să căutăm un punct la antipozi. Vreţi să ştiţi pe care dintre aceste variante o prefer?

— Pe-a doua! spuse prompt Gelu.

— Bineînţeles, încuviinţă zîmbind Timonin.

Pe ambele astronave activitatea spori în intensitate. De altfel, şi evenimentele se precipitară.

În vreme ce membrii expediţiei „Vulcan“ făceau ultimele pregătiri în vederea avenusizării, Learmonth efectuă verificarea motorului auxiliar de frînare. Acest motor cu pulbere servea la reducerea vitezei. Fără emoţii deosebite, cosmonautul „Nălucii“ conectă sistemul de electrofuzee. Era sigur că Timonin exagerase pretinzîndu-i o asemenea vigilenţă, dar din respect pentru el şi mai ales fiindcă făgăduise, Dutch execută operaţiile necesare verificării.

Dacă ar fi avut loc o explozie, Dutch n-ar fi fost mai surprins. Indicatoarele erau moarte. Sistemul de amorsare a încărcăturii de pulbere nu funcţiona.

Temerile lui Timonin se vedeau confirmate. Aflînd despre avarie, pilotul lui „Vulcan“ se arătă mai alarmat decît era chiar Dutch:

— Trebuie să faci tot posibilul ca să-ţi repari motorul de frînare. Altminteri nu vei putea coborî. Soarta lui „Spright“ fiind periclitată, îţi este în primejdie însăşi viaţa.

— Motorul pentru revenire al rachetei nu poate fi folosit? întrebă Gelu.

— Nu, îi răspunse Dutch. Construcţia lui este adecvată numai înapoierii. De aceea, acum, el nu mă poate ajuta să-mi întorc nava cu pupa spre Venus.

— Situaţia e gravă, spuse medicul. Dacă vei cădea direct spre planetă, cu o viteză mai mare decît cea permisă, vei pieri cu navă cu tot.

— Chiar presupunînd că voi coborî în apă?

— Chiar atunci.

— N-ar putea folosi frînarea aerodinamică? propuse Gelu.

— Nu! îi răspunse posomorît Krişnadat. Frecarea navei cu atmosfera ar putea să aibă ca rezultat arderea întregii rachete.

— În cazul acesta, zise Dutch cu un calm uimitor, nu-mi rămîne decît alternativa: ori repar sistemul de frînare, ori mă catapultez.

Urmă o tăcere.

— Da, rosti pe gînduri Timonin, şi eu cred că n-ai altă soluţie. Prost este că noi avenusizăm mîine, aşa că ni s-ar putea întrerupe legăturile radio. De aceea n-avem timp de pierdut.

Chiar dacă n-ar fi existat situaţia dificilă în care intrase Learmonth, apropiata descindere pe Venus constituia ea însăşi un proces atît de complex, încît pretindea cea mai încordată atenţie din partea celor patru cosmonauţi ai lui „Vulcan“. Acum însă, prin cantitatea muncii care trebuia depusă într-un termen limitat şi extrem de scurt, eforturile lor deveniră cu

adevărat înnebunitoare.

Fiecare „pas“ făcut în Cosmos reprezintă rezultanta unui uriaş travaliu matematic, care, la nivelul său abstract, e tot atît de brut şi de istovitor ca şi căratul unor mari poveri într-un port. De aceea traseul astronavelor nu putea fi urmărit şi îndrumat fără intermediul acestor teribili hamali ai inteligenţei umane: maşinile automate de calculat. Dar înseşi aceste maşini de metal, trebuind să rezolve rapid atîtea programe grele, se văzură deodată la capătul puterilor. Singure, în spaţiul sideral, cele două astronave n-ar fi reuşit să dezlege în timp util toate problemele ridicate înaintea lor ca nişte munţi. Dar le veniră în ajutor oameni şi maşini de pe Pămînt.

Staţiunile astrofizice îşi împărţiră operativ sarcinile. Zeci de calculatoare electronice analoge prinseră a-şi ţăcăni febril matematica lor cîntare.

De la venusici la „Vulcan“, de la acesta la staţiunile selenare şi terestre, iar de la ele înapoi la cele două cosmonave, un torent de mesaje zbura necontenit prin eter. Imaginile trimise de VL-5 erau descifrate. Din interpretarea lor Timonin trase concluzia că s-ar putea totuşi avenusiza într-o zonă arctică. Nenumărate arhipelaguri brăzdau oceanul acestei părţi a planetei şi, ceea ce era ciudat şi supărător, fiecare insuliţă părea să aibă cel puţin un vulcan în activitate, de parcă acesta era tributul prin care uscatul putuse răsări din ape. Filmele developate indicau însă şi cîteva insule pe care vulcanii fie că nu existau, fie că erau stinşi.

După o chibzuinţă de o oră, alegerea căzu peste un asemenea ostrov aflat la marginea regiunii scufundate în umbră.

Pe cînd Timonin definitiva planul de acţiune al expediţiei, Scoruş recepţiona informaţiile venite de la venusici şi de pe Pămînt, Serpentaire verifica minuţios cosmonava şi cosmoplanul, iar Krişnadat îi completa lui Dutch harta venusografică.

— Vezi, pe această insulă vom descinde, îi spuse la un moment dat indianul.

— De ce-aţi ales-o tocmai pe ea?

— Fiindcă-i destul de mare: circa o mie de kilometri pătraţi. De aceea, vom putea coborî departe de muntele central... După film, s-ar părea că-i un vulcan stins, dar o certitudine absolută n-avem. De asemenea, la acea latitudine există desigur o climă mai puţin excesivă.

De îndată ce-şi puse la punct atlasul, Learmonth începu să muncească la reparaţia avariei şi nu mai ştiu nimic despre ceilalţi. Da, meteoriţii defectaseră navei coafa din faţă. Rostul acesteia era să se desfacă, eliberînd gazele ejectate de retrofuzeele pentru frînare. Pesemne însă că mecanismele exterioare se dereglaseră. Din cabină nu se putea interveni în nici un fel. Automatele care acţionau coafa păreau înţepenite definitiv.

Dutch se văzu silit să iasă în spaţiul cosmic, ca să-şi dea seama la faţa locului de proporţiile avariei. Într-adevăr, învelişul protector nu se mai desfăcea. După mari sforţări, folosind mijloace mecanice, Dutch reuşi să-l întredeschidă... Cosmonautul reveni în cabină. Încercă din nou să pună în funcţiune sistemul de amorsare a încărcăturii de pulbere. Dar nici de astă dată nu obţinu vreun rezultat. Toată ziua se căzni zadarnic să readucă la viaţă sistemul de frînare.

De mai multe ori ieşi în spaţiul sideral, dar acum nu mai privea fascinat ochii de zaruri ai aştrilor, ci cu ură. „Nu vă holbaţi, stele, le strigă el, nu vă uitaţi la mine cu milă! Încă nu m-am predat. Nu sînt singur.“

În tot acest timp, prietenii lui Dutch făcuseră şi ei tot posibilul pentru a-l salva. Important era ca el să fie catapultat în apropierea locului unde avea să avenusizeze cosmoplanul „Ţiolkovski“. În acest scop, calculatoarele electronice analoge le-au fost de mare ajutor. Ţinînd seama de o mulţime de parametri (viteza lui „Spright“, unghiul său de înclinare, densitatea

mediului străbătut, rezistenţa frînelor aerodinamice, atracţia planetei etc.), maşina automată a calculat cu o mică aproximaţie atît poziţia navei pentru a cădea la momentul potrivit în vecinătatea cosmoplanului, cît şi locul unde va coborî capsula cu Dutch.

Aflînd că toate străduinţele depuse de Learmonth pentru a repara avaria au fost inutile, Timonin îl puse imediat la curent cu rezultatele calculelor făcute.

— Va trebui să-l aduci pe „Spright“ pe o traiectorie spirală cît mai aproape de suprafaţa planetei. În momentul în care temperatura atinge un maxim de admisibilitate, pe la 1500°, te îndepărtezi de Venus, ca să nu-ţi ardă învelişul navei. După cinci, şase zile, „Năluca“ va cădea. Va cădea goală, fiindcă tu te vei catapulta mai înainte.

— Şi ne vom întîlni! spuse Dutch de parcă aceasta era singura lui grijă.

— Da, ne vom întîlni. Dacă toate calculele au fost corecte, vei descinde la o distanţă de cîteva mile de noi. În trei, patru zile te vom descoperi…

— Certitudinea ta mă bucură şi-mi dă speranţă.

— Am făcut tot ce era posibil ca să evităm de acum încolo orice surpriză neplăcută. Dar, ai văzut: oricît prevezi, tot nu-s excluse incidentele şi accidentele. Orice fleac poate avea în anumite condiţii urmări uriaşe. De aceea te-am şi sîcîit stăruind să întreprinzi toate acele verificări… Şi în orele cît mai sîntem împreună, te voi mai sîcîi.

— M-ai corupt cu totul, rîse Dutch. Acum mi-e teamă c-o să duc dorul sîcîielilor tale.

— Bine. Atunci nu uita să controlezi sistemele de răcire ale catapultei. Fii apoi atent cum funcţionează paletele escamotabile ale navei. Fără ele nu vei putea frîna aerodinamic. Verifică paraşutele. Nu uita rezerva de oxigen. Vezi să fie bine îmbuteliat…

Deşi era frînt de oboseală, Learmonth lucră pînă

tîrziu. De astă dată, totul părea să fie în perfectă regulă. Ultima oară cînd au mai discutat, Timonin l-a sfătuit pe Dutch să verifice aparatul de radioemisie-recepţie al capsulei.

— O.K.! spuse după o vreme Dutch. Iată o verificare pe care am făcut-o cu entuziasm. Graţie acestui radio ne vom întîlni.

— Da, îţi va fi de folos. Totuşi, în planul meu am inclus şi cazul că s-ar putea strica. Doar sistemul acestui aparat e de protecţie, nu de utilitate impusă.

— Să cădem de acord atunci asupra modului în care ne vom semnaliza prezenţa…

— Presupunînd posibilitatea întreruperii comunicaţiilor, am calculat prăbuşirea lui „Spright“ în apropierea capsulei tale. Chiar distrugîndu-se, „Năluca“ în căderea ei ne va da semnalul locului aproximativ unde te găseşti. Totuşi cred că nava ta va rămîne intactă, putîndu-ţi servi la nevoie drept adăpost. Şi nu uita, în fiecare dimineaţă şi seară, după timpul terestru, la orele şapte, vom lansa regulat rachete colorate, pînă te vom descoperi.

Acestea au fost ultimele cuvinte schimbate între ei. O dată cu operaţiile de avenusizare a cosmoplanului „Ţiolkovski“, Learmonth nu mai reuşi să reia cu prietenii săi legătura radio. „Şi acum avusese dreptate Timonin, gîndea Dutch. Dar a făcut tot ce i-a stat în puteri ca să nu mă simt singur, ca să ne putem regăsi.“ După patru zile avea să ajungă şi „Spright“ la hotarele tainicei planete. Şi după aceea, in sfîrşit, îi va vedea… Era vesel că în curînd avea să scape de carcera lui zburătoare. Va atinge cu picioarele extraordinarul sol venusian. Va putea goni cît îl vor ţine puterile fără a se teme că se loveşte de pereţii micii cabine. Va putea strînge mîna acestor bravi oameni, cărora le datora nu numai viaţa, ci şi veselia lui de acum. Şi deodată Dutch se gîndi că trebuie să trimită Pămîntului un nou mesaj:

„Vorbeşte Dutch Learmonth. Data trecută am afirmat că povestea se încheie fără „va urma“. Era o eroare. De atunci conştiinţa mea a pătruns în dimensiunea timpului. Şi iată urmarea: astronava mea e bună să fie aruncată la fier vechi. Nădăjduiesc totuşi să mă catapultez O.K. Şi să mă întorc teafăr acasă. Pentru retur, voi abuza de ospitalitatea expediţiei internaţionale „Vulcan“. Fiecare dintre membrii ei este purtătorul unei inimi de erou şi mai cu seamă de om 100%. Un cuvînt pentru cei care s-au gîndit la mine. Aceleia care a dat pruncului ei numele meu scris pe apă – uimite şi adînci mulţumiri. Pămînteanului numit Robby Mangoe. — *frăţeşti salutări. N-am uitat adresa: Eureka, Montana.“*

Pentru Morella, nici un cuvînt!

*

Altimetrul-radar indica înălţimea de 1800 de mile. Gravitaţia planetei devenea tot mai sensibilă, iar atmosfera ei părea să fie mult mai densă decît deasupra Pămîntului la altitudini asemănătoare. Dutch se gîndi că poate astfel îi va fi mai uşor să frîneze aerodinamic uriaşa viteză a navei sale.

Imaginea Venerei se mărea necontenit, fiind în curînd preschimbată, din pricina norilor compacţi şi turbulenţi, într-un ocean clocotitor. La un moment dat, pe Dutch îl cuprinse o sfîrşeală stranie… „Mă simt paralizat, îşi spuse. Parcă m-aş găsi în mijlocul unei uriaşe reţele electrice. Să fie de vină acelaşi fenomen care mi-a întrerupt legăturile radio cu „Vulcan“? Şi acum ce-mi mai rămîne de făcut? Să îngenunchez ca un om primitiv şi să mă rog zeului Furtunilor Electromagnetice? Să implor Afroditei milă şi protecţie?“

Dutch se ridică brusc şi deschise jaluzelele hubloului. Pretutindeni văzu răscoala aceloraşi nori gălbui. „Trebuie să-ncerc o pătrundere, îşi zise. Poate că mai jos condiţiile

să fie mai puţin potrivnice... Şi la naiba! Primejdii şi riscuri întîmpini la orice pas, cît trăieşti.“

După cum se înţelesese cu prietenii săi, Learmonth îşi lăsă astronava să „muşte“ scurt din foarte înalta atmosferă venusiană. Tăind tangenţial straturile mai dense, mantaua termoizolantă a lui „Spright“ se încinse rapid. Aerul ce-o învăluia prinse, datorită frecării, o puternică luminescenţă, care trecu într-o clipă de la trandafiriu la rumen, iar de la roşu focos la stacojiu. Deşi în afara cabinei temperatura se sălta cu sutele de grade, înăuntru rămase normală. Înainte însă ca efectele încălzirii să atingă un nivel critic, „Năluca“ se şi depărtă razant de păturile dense ale atmosferei. Această manevră sili nava să cheltuiască o însemnată cantitate de energie şi astfel să-şi încetinească zborul. Multe asemenea ondulări trebuia să facă pentru ca, reducîndu-şi viteza de vreo sută de ori, „Spright“ să poată pătrunde la altitudini mai mici, fără a se aprinde ca un meteorit.

Cu cît se mărea panta de cădere a „Nălucii“, cu atît constata Learmonth creşterea bioxidului de carbon şi proporţia lui superioară aceleia din atmosfera terestră. „Aşadar, «aerul» de pe Venus nu este respirabil“, reflectă cu regret Dutch. În schimb, se bucură cînd văzu că instrumentele dovedesc şi existenţa unei apreciabile cantităţi de oxigen. „Spright“ continua să zboare de-a lungul unui meridian la cîteva sute de mile de suprafaţa planetei. Solul ei era complet ascuns de oceanul norilor portocalii, pe care gonea umbra prelungă a „Nălucii“. În timp ce zbura în zona polară boreală, cosmonautul nu reuşi, cu toate eforturile lui, să restabilească legăturile radio cu „Vulcan“. După mai multe rotaţii în jurul Venerei, Dutch gîndi că putea să-ncerce acum – după expresia aviatorilor – „să spargă plafonul“, adică să intre în straturile inferioare.

Spintecînd masa enormă a norilor, cosmonava începu să gonească deasupra unor munţi ecuatoriali. Din pricina puternicei difuziuni a luminii solare, zările se arătau

intens vaporoase, de parcă văluri suprapuse vibrau pretutindeni. Un spectacol unic îl oferea discul solar, a cărui suprafaţă era de aproape două ori mai mare decît aceea văzută de pe Pămînt.

Telescopul îi dezvălui cosmonautului solul planetei pentru care străbătuse sute de milioane de mile. Umbra lăsată de „Spright“ părea singurul lucru viu de pe acele întinderi. Dutch se înfioră. Nesfîrşite căldări stîncoase, calcinate de văpăile drepte ale Soarelui; lipsa absolută de vegetaţie; bolta de nori monstruoşi care se apropiau rostogolindu-se vijelios şi înnoptînd portocaliul sinistru al cerului; uraganul dezlănţuit deodată aidoma unei fiare apocaliptice – totul conferea acelor momente caracterul unui infern dantesc. Cosmonautul se simţi singur şi neputincios. „Năluca“ îşi continua însă mersul, şi, în cele din urmă, ieşi din imperiul furtunii. Aceleaşi privelişti dezolante se iviră, în vreme ce Soarele se lăsa greoi spre orizontul dindărătul navei. „Ce curios! gîndi Dutch. Primii care m-au întîmpinat au fost munţii, deşi majoritatea planetei pare să fie scăldată de ape.“

Îşi reaminti de discuţiile pe care le avusese cu Somestone în legătură cu uscatul venusian. Sovieticul N. Barabaşov şi americanii D. Menzel şi F. Whipple emiseseră ipoteza că întreaga suprafaţă a planetei ar fi acoperită de un ocean. Ulterior însă, astronomul francez Dollfus a arătat că, pe lîngă picături şi cristale fine, atmosfera înaltă a lui Venus conţine şi adevărate pulberi, care n-ar putea proveni decît de pe o suprafaţă solidă, bîntuită de vînturi violente. Fiecare dintre aceste presupuneri impunea un tip special de rachetă. În cazul „ipotezei oceanice“ ar fi fost necesară o complicată astronavă-batiscaf. Dar Somestone „miza“ pe Dollfus, cu toate că afirmaţiile acestuia nu erau absolut concludente. Enigma avea să fie dezlegată abia de staţiunile interplanetare ale căror fotografii au confirmat pe Venus existenţa unor vaste întinderi de uscat. Iar munţii care se zăreau acum sub „Spright“ adevereau

definitiv aceste descoperiri.

Learmonth luă atunci atlasul alcătuit pe baza datelor şi a fotografiilor transmise de marineri şi venusici. Îl deschise cu înfrigurare. Se vedeau pe el numeroasele completări aduse recent de VL-5. Cu ajutorul acestor hărţi şi al instrumentelor de bord, încercă să se orienteze. Cosmonautul avu deodată certitudinea că semnele convenţionale corespundeau cu relieful observat prin telescop. Pe Dutch îl năpădi un sentiment foarte apropiat de fericire. Nu era plenitudinea pe care i-ar fi procurat-o un *thrill* nemaipomenit. Era ceva incomparabil mai viguros şi mai trainic. Aceste coordonate, cerculeţe, contururi şi puncte l-au făcut fără de veste să se simtă bogat şi puternic, aducîndu-i alături aripa proteguitoare a umanităţii.

Mîna lui Dutch mîngîie cu gingăşie harta, de parcă ar fi atins mîna unui om drag. Şi bucuria lui covîrşi în aceeaşi certitudine jubilatoare,. Triumfătoare ca un cîntec: „Nu mai sînt singur! Da, nu mai sînt singur!“ Ca şi altădată în ultimul timp, Dutch îşi mărturisi acest lucru extraordinar: nicicînd ca atunci cînd ar fi trebuit să se simtă mai libere de toate cătuşele terestre, gîndurile lui n-au fost mai pline de omenire, sufletul său n-a fost mai uman!

Piscurile înalte ale munţilor se cufundau în noianul de nori. Peisajul era estompat de tot mai desele văluri aeriene. Crepusculul cucerea definitiv întinderile. Furtunile se iveau din ce în ce mai rar. Temperatura exterioară scădea neîncetat. Cercetînd prin telescop solul, Dutch avu impresia că zăreşte la lucoarea stelelor albăstrimea sticloasă a unor gheţari, dar, în realitate, erau poate lucirile unor mlaştini imense. Noaptea de-afară îi aminti cosmonautului că nu mai dormise de vreo 20 de ore. După ce mîncă în pripă, mai controla o dată tabloul de comandă şi abia se trînti pe pat, că se prăbuşi într-un somn de plumb.

Cum se deşteptă, Learmonth fugi la telescop. Afară tocmai începea să vînzolească furtuna. Înainte ca „Năluca“ să fi fost înghiţită de neguri, iar taifunul să horcăie şi să urle turbat în jurul navei, Dutch avu răgazul să vadă un uriaş vulcan ce-şi expectora lava-i roşie şi clocotitoare. „S-ar spune – gîndi el – că podoabele acestei fermecătoare planete sînt doar vulcanii şi furtunile.“ Cu ajutorul radiolocatorului, Dutch determină direcţia în care marginea frontului furtunos era mai apropiată şi, folosind jeturi de aer comprimat, schimbă unghiul de zbor al navei într-acolo. În curînd, „Spright“ pătrunse într-o zonă mai puţin tulburată.

După vreo zece ore, furtunile se răriră. Acum, suprafaţa planetei se distingea la telescop extrem de clar. Deodată, inima cosmonautului tresări, iar buzele lui murmurară: *„Thalassa!“*[79] Într-adevăr, în depărtările septentrionale apăruseră apele mării sau ale oceanului. Şi de astă dată harta venusicilor nu greşise.

*

În sfîrşit, Learmonth, care stătea mereu pe recepţie, primi răspuns la apelurile sale.

— Alo, „Năluca“! Aici „Ţiolkovski“…

— Krişnadat! Eram sigur că aţi ajuns cu bine.

— Ce faci? Nu vii odată? răsună vesel glasul lui Gelu.

— Ba da. Aşteptam doar un semn din partea voastră.

— A, poetul! recunoscu Dutch vocea medicului, *Hullo! How do you do?*

— *Merci, bien, St-Ser*! Mi-e dor de voi.

— Şi nouă de tine.

— Ştiţi, dragii mei. Mereu m-am gîndit la voi. Nu prea mi-ar fi fost veselă soarta dacă nu v-aş fi cunoscut…

— Ţi-am spus eu că nu-i bună singurătatea.

---

[79] *Thalassa!* — Marea! (în l. gr.). Strigătul de bucurie al celor zece mii de greci conduşi de Xenofon, cînd, după un marş de 16 luni, observară istoviţi ţărmurile Mării Negre *(n.r.).*

— Mă bucur că ai reuşit să recepţionezi apelurile noastre, se auzi în microfon glasul adînc al lui Timonin. Notează coordonatele exacte ale punctului unde a descins cosmoplanul. Pe urmă, pe baza noilor parametri ai mişcării lui „Spright“, Timonin îi comunică lui Dutch date cu privire la operaţia de catapultare. La sfîrşit, îi spuse: Grăbeşte-te! Ultima noastră sondă meteorologică vesteşte o nouă furtună.

— Da, mă mai rotesc odată şi sar…

— Ai grijă să nu… Restul cuvintelor lui Feodor Egorovici fură acoperite de zgomotul de fond.

Dutch se întrebă asupra cărui lucru voise Timonin să-i atragă luarea-aminte. Desigur că-i recomanda să controleze capsula şi celelalte dispozitive de care depindea reuşita catapultării. Astronautul se şi apucă să le verifice atent. Deodată, un gînd îngrozitor: motorul pentru revenire! Acest motor funcţiona cu combustibil lichid. În momentul în care „Năluca“ avea să se prăbuşească pe solul venusian, combustibilul din rezervorul ei trebuia să explodeze, distrugînd totul pe o rază de cîteva mile pătrate! Primul ar fi sărit în aer chiar Dutch, dar nu era exclus ca „Spright“ să vină în picaj în apropierea cosmoplanului. Gîndul că ar fi putut provoca pieirea celor patru prieteni ai săi îl umplu pe Dutch de oroare…

Nu mai avea prea mult timp. Trebuia să golească rezervoarele. Pe cînd făcea această treabă, Dutch se simţi din nou încercat de acea nelinişte stranie. „Uraganul electric!“ îşi spuse. Şi se căzni să-şi învingă slăbiciunea.

În clipa în care citi pe cadrane că nici o picătură de combustibil nu mai rămăsese în rezervoarele cosmonavei, Learmonth răsuflă uşurat. Era singura notă mai veselă în vălmăşagul de gînduri negre care-l cuprinseseră. „Nu mă lasă odată în pace vijelia asta? scrîşni el neputincios. Îi era şi greaţă şi-i venea să se-ntindă. Bine măcar că am scăpat de grija lor!“ îşi zise,

împleticindu-se spre hublou.

Prin luminatorul descoperit, discul învolburat al planetei se mărea vertiginos, dîndu-i lui Dutch iluzia că întregul firmament se prăbuşeşte asupra „Nălucii". Involuntar, se uită la cronometru şi văzu secundele perindîndu-se una după alta în acelaşi ritm neînduplecat şi parcă lipsit de conţinut. Totuşi imaginea Venerei care creştea necontenit îi provocă deodată sentimentul ireversibil şi dinamic al duratei. Atomii clipelor prinseră o neaşteptată coeziune şi se închegară în moleculele minutelor. Timpul devenit material îl înspăimîntă.

„... Am pus în mişcare maşinăria, îşi spuse, şi acum am rămas împietrit ca într-o vrajă... Şi moleculele minutelor, aidoma unor ouă fără coajă, coagulate rapid la suflul unui foc teribil, sporeau în dimensiuni şi năvăleau spre el, explodînd una după alta... Trebuie să mă grăbesc, trebuie să intru în capsulă, dacă nu vreau să explodez eu însumi... Ba nu voi exploda. Am golit rezervorul. Nici ei nu vor exploda. Totuşi „Năluca" mea nu mai face două parale! Sînt ca o pasăre ciungă. După o mie de molecule va trebui să părăsesc „Năluca", dacă nu vreau să ajung, împreună cu ea, incandescent. Şi, în definitiv, de ce n-aş încerca-o şi pe asta?... Să mă mistui ca o torţă... Să mă înflăcărez ca ramura unui copac, atinsă de trăsnet, să mă desprind din trunchiul familiar..."

Dutch luă filele pe care însemnase poemul despre Orfeu şi le vîrî în buzunarul combinezonului impermeabil şi ignifug. Cu mişcări lente, precise, automate, controlă instrumentele ce aveau să-l însoţească în noua-i călătorie. În „tubul catodic", cum numeau în Nevada capsula din pricina formei pe care o avea, încăpeau o mulţime de lucruri. Puse alimente ca să aibă pentru mai multe zile, pînă la întîlnirea cu cei de pe „Vulcan". «Ce mai trebuie? Bidoanele cu apă. Astea iau o grămadă de loc. Buteliile cu oxigen. Cortul de aluminiu. Baterii... Acum să mă-mbrac pentru ultimul spectacol al

„Nălucii“.» După ce intră în suplul său „g-suit“ îşi trase celelalte costume cosmice.

Se uită la cronometru: mai avea o jumătate de oră. Privi în jurul său. Ce curios! Se despărţea de astronavă cu bucurie, de parcă ar fi scăpat dintr-o temniţă. Şi totuşi un regret îi învăluia sufletul. Regretul aceluia care avusese în temniţă un tovarăş pe care l-a pierdut. Dutch îşi duse mîna la piept, unde pusese poemul. Altceva ce mai putea lua cu sine în capsulă? Viaţa! Trebuia să-şi poarte viaţa spre undele Stixului. În care parte a lui? Dacă venea din Infern, avea să treacă şi prin Lethe, apa uitării… Şi avea să uite?!…

A uitat ceva? Se uită din nou la cronometru. Tresări: era timpul să intre în „tubul catodic“. Cu aceleaşi mişcări lente se înhămă la complicata paraşută care avea să-i servească drept ultimă salvare, îşi puse aparatul de oxigen şi-şi trase pe cap casca transparentă. Era o muncă dificilă ce-i luă multe minute.

Spre deosebire de „sarcofagul“ de la începutul călătoriei, „tubul catodic“ era el însuşi o mică rachetă care, ajunsă cu o viteză considerabil micşorată la vreo cîteva mile deasupra planetei, putea la nevoie să se deschidă şi să-l catapulteze pe cosmonaut în stratosferă.

În sfîrşit, Dutch se aşeză pe salteaua care-l încinse strîns, de cum se închise „tubul catodic“. Îşi puse pe butonul declanşator degetul înmănuşat şi zăbovi. „Năluca“ se îndrepta într-o goană nebună spre Venus, dar el zăbovea. Îşi dădea seama că trebuie să se grăbească şi totuşi aştepta, de parcă ar fi avut înaintea lui veşnicia. Îl durea capul. Peste fondul neliniştii, care-l cuprinsese în ultimele ore, se detaşa un zvon nou. Teama! Avea conştiinţa că formidabilul şoc provocat instantaneu de apăsarea butonului îi va pricinui o imensă durere. Suprasarcinile trebuiau să fie acum incomparabil mai greu de suportat decît atunci cînd fusese lansat „Spright“. Încerca să întîrzie ivirea marii, dar a inevitabilei dureri. Căci era inevitabilă, dacă voia să se

salveze, împreună cu teama cea nouă, într-însul zvîcnea şi o uluitoare sete de viaţă, al cărei înţeles era şi el cu totul nou. Pentru Dutch, mişcarea nu mai avea gustul sălbatic al *thrill*-ului de odinioară, nu mai însemna goana aceea ameţitoare şi de fapt fără noimă a tinereţii sale iute mistuită. Mişcarea, viteza care durea deveniseră brusc condiţia necesară a existenţei lui. Universul va dăinui pentru el, numai dacă el, Dutch, va apăsa butonul, şi infernala mişcare, proiectîndu-l în afara „Nălucii", îi va reda un ritm terestru. Deci, *apasă!* îşi spuse. Chiar dacă nu va supravieţui experienţei, nu-i părea rău. Şi în clipa în care degetul său declanşă, printr-o simplă apăsare, complicatul mecanism, Dutch era sigur că nu va mai îndrăgi niciodată jocul vitezelor mortale…

Îl aduse în simţiri alerta automatului sonor ce-l vestea că în curînd va ajunge la altitudinea la care va fi catapultat.

Dutch surîse de parcă s-ar fi scuzat în faţa acelui sunet. Un glas imprimat pe o bandă de magnetofon începu să spună cîte secunde îl mai despărţeau de lansarea spre Venus. Dutch se gîndi că va avea parte de un nou *thrill,* că o nouă moarte îl va cuprinde. Cîte morţi succesive va mai trebui să plătească spaţiilor cosmice ca să-şi întîlnească prietenii?

Cînd aparatul anunţă că n-au mai rămas decît două secunde, Dutch se încordă ca pentru un salt.

Catapulta îl zvîrli perpendicular pe traiectoria „tubului catodic". O înspăimîntătoare tensiune îl încinse. Timp de cîteva minute fu cuprins de *black-out*.[80] Proiectat în spaţiu, se rostogolea vertiginos peste cap. Cînd îşi veni în fire, avu o clipă senzaţia penibilă că devenise greu cît un tanc.

„Am suportat cel puţin 15 „g"[81], îşi spuse, cîntăresc o

---

[80] ***Black-out*** — vălul negru pe care-l au piloţii supuşi unor mari acceleraţii (n.r.).

[81] Cînd suprasarcina atinge 15 „g", omul simte un şoc atît de

tonă. Mă dezumflu!“

Ca să privească altimetrul fixat pe mîna stîngă şi cronometrul pe cea dreaptă, îşi apropie braţele de casca transparentă care-i acoperea capul. Imediat intră într-o vrie teribilă. Cu ajutorul mîinilor şi al picioarelor întrerupse vria. Cadranul fosforescent al cronometrului arăta că trecuseră 317 secunde de cînd părăsise racheta. Altimetrul indica o înălţime de zece mile.

Un vînt de gheaţă îi biciuia trupul. Veşmintele lui groase abia îl apărau de frig. De mai multe ori şterse geamurile căştii şi ale aparatelor, dar imediat ele se acopereau de promoroacă. „Ce interesant ar fi fost dacă aş fi putut vedea planeta neascunsă de masa norilor lăptoşi.“ E drept că ici-colo se formau ferestre, dar era încă mult prea departe ca să-şi dea seama de ceea ce exista sub ele.

Corpul lui Dutch, pornit într-un unghi pe orizontală, era atras acum spre sol cu o viteză aproape regulată. După *knock-out*-urile de pînă atunci, ameţeala pe care o încerca de astă dată era ca o cădere într-un vis minunat. Jos, o fereastră între nori. Acum o vede. Acum n-o mai vede. Creşte, creşte, creşte şi se sparge ca să ajungă iar la dimensiunile dinainte. Sfera spre care cade parcă s-ar dilata ca o novă… Şi iat-o explodînd într-un pachet de spume! Într-adevăr, materia se propagă prin nişte impulsuri atît de nostime şi adormitoare… Totul a devenit un uriaş ochi magic, hipnotic… Simte că-şi pierde cunoştinţa… Oxigenul!! A înţeles: îi lipseşte oxigenul, deşi nu simte altceva decît o incomensurabilă euforie. Ce dulce moarte îl aşteaptă acum… Moarte?!

Cu violenţă lăsă efluviile fierbinţi ale gazului dătător de viaţă să se scurgă mai repede prin ţeava de alimentaţie a căştii…

Se uită la altimetru: cinci mile. Simte cu întregul trup plasa elastică a aerului pe care-l străbate. Norii continuă să acopere cu imenşii lor munţi de bumbac întinderile de

---

puternic ca şi cînd greutatea lui ar ii crescut de 15 ori (n.r.).

la o zare la alta. Departe, la orizont, Soarele se străvede magnific într-un răsărit de purpură. Poate că răsplata e tocmai acest Soare pe care-l revede cu ochii lui tereştri. Şi oamenii Pămîntului pe care-i va reîntîlni…

4 mile… 3 mile… Sîngele începe să-i gonească într-un ritm nou… în schimb, acele cronometrului par să fi încremenit, faţă de uluitoarea viteză cu care se precipită spre el planetara îmbrăţişare a Venerei… Este totuşi emoţionant… Trece prin ceaţa norilor resfiraţi de curenţi haotici de aer… Cade desigur cu o iuţeală de zece ori mai mare decît aceea a unui tren rapid… E momentul să dea drumul paraşutei! Fără grabă, încearcă să tragă *ripcordul*[82]. Nu găseşte totuşi îndată mînerul declanşator, căci, pesemne, în timpul lansării din capsulă, se strîmbase chinga pectorală. Întinde mîna dreaptă peste umărul stîng… în sfîrşit, iată-l ! Rupe din greu tubul cu cablul comenzii. Voalura paraşutei s-a zvîrcolit ca un şarpe şi s-a deschis.

Pînă jos mai erau două mile. Dutch îşi înălţă privirea, dar nu mai văzu nimic din pricina negurii norilor. Peste cîteva secunde însă, ridicîndu-şi din nou capul, i se păru că observă la lumina stelelor că paraşuta era ruptă pe o mare întindere. Deschise paraşuta de rezervă. O smucitură teribilă în sus! I se opri respiraţia, sîngele expulzat din inimă i se pietrifică în picioare. În aceeaşi clipă se prăbuşi pe ceva tare şi, din pricina şocului, îşi pierdu cunoştinţa.

*

… Plutea pe o saltea de nori, iar cerul sur părea o imensă lentilă prin care se filtrau lumini liliachii. Deodată Dutch avu impresia că se prăbuşeşte şi-şi repezi mîinile într-o parte şi în alta, ca să se sprijine de ceva. Ciudat! Mîinile i se loviră de-o substanţă vîscoasă şi în aceeaşi

---

[82] ***Ripcordul*** e comanda, adică mînerul de care se trage ca să se deschidă paraşuta din ambalajul ei ***(n.r.).***

clipă firmamentul se pătă. Dutch îşi întoarse uşor capul spre un colţ mai luminos al cerului. Petele se urniră încet din loc, o dată cu mişcarea capului. Atunci cosmonautul înţelese: trupul său se afla „instalat“ într-o mocirlă de pe Venus, iar petele apărute pe cer erau stropii cu care-şi împroşcase casca, izbind cu mîinile în noroi.

Se săltă în coate. Simţi sub el solul solid, dar moale ca un nămol închegat. Fără să se ridice, îşi încercă încheieturile şi mădularele. Îşi dădu seama că era teafăr şi nevătămat. Nu-i era foame, ceea ce însemna că zăcuse în nesimţire doar puţin timp. „Foarte bine! îşi spuse. Acum urmează să-mi descopăr prietenii şi toată povestea va lua sfîrşit. Lîngă ei, totul îmi va fi simplu şi plăcut.“ Gîndul la cei patru fraţi cosmici, care-l aşteptau undeva pe insulă, îl învioră. Puse în funcţiune minusculul aparat de radio şi începu să emită pe lungimea de undă asupra căreia conveniseră:

„Alo, aici D. L., aici D. L.! Am descins. Sînt întreg. Semnalizaţi că m-aţi auzit! Trec pe recepţie.“ Şi într-adevăr îi auzi vorbindu-i, dar mesajul lor n-avea nici o legătură cu al său:

„Alo, Dutch, alo, Dutch! Aici cosmoplanul «Ţiolkovski». Alo, Dutch, alo, Dutch! Te-am văzut coborînd. Aşteptăm să emiţi. Aşteptăm să emiţi“.

Americanul recunoscu glasul lui Gelu. După cîteva minute la aparat îi luă locul Timonin:

„Alo, Learmonth, alo, Learmonth. Presupun că mă auzi, fiindcă te-am văzut cum ai descins. Noi însă n-am primit mesajul tău. Înseamnă că radioemiţătorul de costum îţi este prea slab. Mă urmăreşti?“ (Dutch zîmbi şi spuse „da“, cu toate că ştia că n-are cum să fie auzit de Feodor Egorovici.) „Bine, continuă acesta şi rîse scurt şi încetişor. Trebuie să ne întîlnim. Îţi propun următoarele: încearcă să-ţi găseşti capsula. În ea ai un post de radio mai puternic. Nu-i exclus totuşi să n-o găseşti. În acest caz, noi vom rămîne mereu pe emisie, iar tu ne vei răspunde laconic cu ajutorul proiectilelor de

semnalizare…“ Timonin fu întrerupt de unul dintre tovarăşii săi. Apoi continuă: „Jean-Pierre spune că ai 40 de proiectile în patru culori. Merită într-adevăr să prăpădeşti unul ca să ne linişteşti. Trecem pe recepţie… vizuală!“

Dutch îşi scoase revolverul şi trase. După cîteva secunde din cerul înnorat pogorî o ciudată stea vişinie.

„Ura! îi detună în urechi lui Dutch strigătul victorios scos de Scoruş. Ura, prietene! Sîntem cu inima lîngă tine.“

„Mulţumită proiectilului, luă din nou cuvîntul Timonin, am putut repera direcţia ta aproximativă. Te afli la nord de noi. Uite ce părere am: caută-ţi capsula, care-ţi va putea servi şi ca adăpost, deşi aici uraganele sînt dese şi teribile. De aceea, e mai bine să descoperi un loc mai sigur, cum ar fi o peşteră. Curînd, cu ajutorul radiosondelor, vom obţine harta insulei. Ţi-o vom comunica împreună cu locul unde am descins noi. De asemenea, nădăjduim să identificăm şi locul unde a căzut «Spright». Poate că e în apropiere şi te vei adăposti în el. Apoi vom veni să te luăm cu tancheta sau cu *elşalul*[83] nostru. Acum să ne potrivim cronometrele. Peste cinci secunde, la noi va fi ora 13.23’ şi 48”. Ce-ţi mai pot spune? În fiecare zi, din patru în patru ore, îţi vom transmite ştiri. Programul începe la ora 6 şi se termină la ora 22. În afară de asta, oricînd îţi vei deschide aparatul de radio, vei auzi muzică pusă pentru tine. Vom ţine sub necontenită observaţie zona în care te afli. Dacă nu vei da de capsulă, semnalează-ne cu un proiectil albastru faptul că ai recepţionat harta, cu un proiectil galben că vrei să iei legătura cu noi, cu un proiectil verde că ţi-ai găsit capsula, dar că dintr-un motiv sau altul postul de radio nu-ţi funcţionează. Cît priveşte proiectilele roşii, foloseşte-le doar dacă eşti în primejdie. Cu asta, ţi-am spus deocamdată totul. După ce te va saluta şi Krişnadat, vom transmite muzică pînă

---

[83] ***Elşal*** — elicopter-şalupă ***(n.a.).***

la ora 18, cînd îţi vom vorbi din nou."

„Îmi pare bine, prietene, că ai ajuns teafăr pe Venus!"

— Şi mie-mi pare bine că te-aud, Krişnadat, îi răspunse americanul. Era perfect conştient de inutilitatea vorbelor lui şi totuşi ele îi procurau o ciudată satisfacţie, îl făceau să simtă mai concret legătura lor invizibilă şi unilaterală.

„La emisiunea următoare, vom discuta mai mult, spuse indianul, de parcă i-ar fi ghicit gîndul. Vei afla cîte ceva din descoperirile interesante pe care le-am făcut. La revedere!"

„La revedere!" se auziră şi glasurile lui Gelu şi St-Ser.

În căşti răsună acum ritmul vesel al unui jaz. „E timpul să mă scol", îşi zise Dutch. Sări în picioare şi se desprinse din chingile paraşutelor. Apoi începu să umble, numărîndu-şi paşii: unu, doi, trei, patru… îşi zise: „Sînt pe pămînt". Zîmbi, dîndu-şi seama că se afla atît de departe de solul planetei natale. 16, 17, 18… îşi aminti de cele spuse de Glenn şi de alţi cosmonauţi despre primii paşi făcuţi după zbor. Într-adevăr, îşi simţea picioarele nesigure ca şi cînd abia învăţase să meargă. 23, 24, 25… Brusc, se pătrunse de acest teribil adevăr: „Am ajuns pe Venus!" Cum însă în jurul său era aproape beznă din cauza norilor compacţi care acoperiseră cerul, Dutch căută şi alte indicii mai concludente decît mîzga prin care călca. Încercă să aprindă becul farului din fruntea căştii. Nu reuşi. Probabil că se defectase. Atunci se pipăi într-un buzunar de la spate, unde ştia că există o lampă de mînă. 40, 41, 42… Fascicolul puternic de raze spintecă întunericul şi se lovi de stratul de noroi. Băltoaca prin care înainta era de un brun-negricios cu pete verzui şi vineţii. 57, 58, 59…

Pe măsură ce mergea, paşii îi deveneau mai siguri, iar creierul prindea să judece mai limpede. În primul rînd era necesar să-şi găsească „tubul catodic". Ţinea minte că, înainte cu cîteva clipe de a fi ajuns pe solul venusian, întrezărise carcasa fosforescentă a capsulei. „Aşadar, îşi

spuse, se află prin apropiere, la cîteva sute de metri de locul unde am descins. 71, 72, 73… Trebuie neapărat s-o descopăr. Acolo am aparatul de radio. 85, 86, 87…“

Fără de veste, Dutch se simţi împins de la spate de vînt. Începu să alerge. 92, 93, 94, 95, 96, 97… Fugea, numărînd într-una şi ţinîndu-şi mîna în dreptul căştii, ca s-o ferească de stropii mari de noroi ce ţîşneau de sub tălpile lui. Vîntul cu adevărat nepămîntean îl lua aproape pe sus, deşi Dutch se lăsa cu toată greutatea pe spate. În plus se porni să cadă peste el o ploaie torenţială. Şiroaiele de apă îi acopereau casca. Fugea orbeşte, căutînd să înainteze în linie dreaptă. Străbătuse mai mult de 150 de paşi cînd, deodată, zona mocirloasă luă sfîrşit şi picioarele sale călcară pe un teren stîncos. Surprins de această schimbare, Dutch încetini involuntar goana. Şi bine făcu, deoarece, înainte de a fi aprins lampa, se pomeni pocnit în braţul ridicat lîngă cap. În clipa următoare întregul trup i se izbi de peretele care-i barase calea. Uitînd de durerea ascuţită din braţ, Dutch îşi lumină rapid mîneca. Se temea ca nu cumva vreo muchie a stîncii să-i fi rupt veşmîntul exterior. Din fericire, părea să nu se fi întîmplat nimic. Ultimul strat al costumului cosmic era confecţionat din aluminiu şi acesta rezistase cu bine puternicei lovituri. Dutch rîse: „Te-ai purtat ca un ageamiu, bătrîne lup ştirb al spaţiilor! Şi încă ai avut noroc. Ce te făceai dacă în loc de zid dădeai peste o prăpastie?!“

Furtuna se înteţea, iar Dutch se gîndi să-şi caute un adăpost în meterezul de care se izbise. „Totuşi, îşi spuse, trebuie să reviu la punctul unde am descins. Pînă aici am făcut 168 de paşi.“ Porni pe lîngă stîncă, începînd numărătoarea: unu, doi, trei… Abia străbătu vreo treizeci de metri, că peretele se opri brusc. Luminîndu-şi drumul, cosmonautul se pomeni sub o boltă de două ori mai înaltă decît el şi nu prea lată. Înaintînd, observă că grota se îngustează. Deoarece vîntul continua şi acolo să sufle destul de tare, Dutch îşi spuse că mai spre fund va găsi

poate un loc mai ferit. Aşa se şi întîmplă. Nu departe de gura ei, hruba se strîmta şi mai mult, preschimbîndu-se într-un fel de culoar înalt.

Pămînteanul călca prudent, ca să nu mai aibă o nouă surpriză. Coridorul se întindea şerpuind, astfel că în curînd Dutch nu mai simţi vîntul cum îi bate din spate. Merse aşa vreo două minute, pînă ce galeria se termină. Deodată îşi dădu seama că nu se mai auzea muzica. Sau mai exact, ea era literalmente acoperită de frecventele descărcări electrice provocate de vijelie.

Se uită la ceas. De cînd coborîse pe Venus nu trecuse nici măcar o jumătate de oră. Începu se cerceteze mai atent locul unde se afla. Sub razele farului de pe cască, roca se vedea albastră, cu nuanţe de smarald. Părea o nestemată atît de frumoasă, încît cosmonautul îşi întinse mîngîietor mîna. În ciuda coloraţiei neobişnuite, mineralul, pe care-l atingea cu mănuşa, îi dădea prin însăşi materialitatea lui un involuntar sentiment de securitate. Deodată se petrecu însă un fenomen uimitor. La lumina puternică a lămpii, peretele îşi modifică treptat culoarea, devenind zmeuriu. Dutch îşi plimbă lanterna de-a lungul zidului stîncos şi în conul ei strălucitor porţiuni de piatră se învăpăiau. „La urma urmei nu-i chiar atît de extraordinar“, îşi spuse Dutch, neputînd totuşi să se sature de jocul cromatic din faţa lui. Îşi aminti că unul dintre puţinele lucruri pe care le reţinuse din lecţiile de optică era tocmai originala proprietate a unor minerale de a-şi schimba culoarea la lumina artificială. „Cum se numea piatra aceea? Parcă alexandrit… Da, aşa cred… Iar în vechime i se zicea „floarea pămîntului“.. Şi uite că o găsesc şi aici pe Venus! Numai că în natura terestră alexandritul e o piatră rară şi preţioasă, pe cînd ruda lui venusiană se pare că există din abundenţă.“

Tot reflectînd la această problemă de astromineralogie comparată, Dutch o pornise din nou spre ieşirea coridorului. „Oare s-o fi domolit furtuna? se

întrebă. Cu buteliile de oxigen şi de hrană lichidă pe care le am în spate pot rezista cîteva zile. Totuşi, trebuie să mă grăbesc. Cine ştie, poate nu izbutesc să dau de capsulă, şi atunci o să-mi ia mai mult timp pînă ajung la cosmoplan."

În momentul acela, pe zidul de stîncă apăru ceva care-l făcu pe Dutch să uite de capsulă. Era un desen rupestru. Omului venit de pe planeta Pămînt începu să-i bată inima mai tare. Ochii săi vedeau un peisaj marin. Peste valurile albastre-verzui, cu brizanţii de culoarea cenuşii, se boltea un cer de topaz acoperit de nori portocalii. În primele clipe, tabloul avu o asemenea strălucire, de parcă era un geam dincolo de care tălăzuiau cu adevărat apele oceanului iluminat de soare. Apoi însă, din pricina razelor proiectate de far, substanţa rocii îşi alteră văpăile, şi peste întinderea de unde se aşternu amurgul: cerul se întunecă, pînă ce deveni noptatic, iar norii se topiră, în locul lor răsărind mari şi rotitoare stele aurii, a căror scînteiere prinse parcă a tremura în apele închise, ultramarine. „Ah, şoptiră buzele lui Dutch, ce minunăţie! Nu poate fi decît opera unei fiinţe gînditoare. Ce-o să se mai bucure Gelu cînd am să-i spun!"

„De pe-nalte creste, fulgerul îmi este
Călăuzitor."

SHELLEY: „Norul"

Întins pe jos, Dutch aţipise cu toată larma pe care paraziţii electrici i-o făceau în cască. Nu voise totuşi să închidă aparatul, aşteptînd transmiterea ştirilor. Îl treziră acordurile muzicii. Căscînd, îşi dădu seama că furtuna contenise. Se uită la cronometru. Trecuse de ora 18. Pierduse deci comunicarea lui Krişnadat. Îi părea rău, dar

n-avea ce face. „Să sperăm că o voi prinde pe cea de la ora 22. Pînă atunci am la dispoziţie trei ore şi jumătate. Să mănînc ceva şi să m-apuc de treabă!“ Supse din tuburile de alimentare pastă de fructe vitaminizată şi ciocolată cu lapte, pînă simţi că e sătul. Apoi ieşi din grotă.

Deasupra lui, bolta se curăţise de nori. Doar dinspre sud se rostogoleau grăbite valţurile sidefii ale unor strato-cumuluşi. Pe cerul întunecat şi transparent se vedeau miriade de stele. Involuntar, Dutch căută cu privirea printre constelaţii Pămîntul. Îl găsi lesne, datorită marii lui străluciri. Scînteia în noapte ca un astru de mărimea 6,6. Cosmonautul zîmbi. Aceste cifre pe care le învăţase la astronomie prindeau acum un aspect sensibil. Apoi spuse: „Hello! Ce frumos eşti văzut din depărtare! S-ar crede că mi s-a făcut dor de tine!“ Atunci se produse în mintea lui o asociere stupidă: „Te aştept, Morella“. El însă nu voi să se gîndească la ea şi se adresă supărat Pămîntului: „Ştiu că pe Venus strălucirea ta e cît a tuturor stelelor văzute de pe tine. Şi ce-i cu asta? Tot întuneric e”. Ceva însă îl contrazise: de la răsărit, unde se îngăimau zorile, Soarele încă nevăzut îşi filtra razele. Şi cu toate că nu era încă o lumină adevărată, ochii obişnuiţi cu bezna puteau distinge lucrurile învecinate. „Ei da, îşi spuse Dutch, nu-i chiar atît de întuneric.“ Şi se urni de lîngă peşteră.

Deodată văzu cerul brăzdat de două, trei, patru linii de foc care, după ce suiră o vreme, se arcuiră, fiecare într-o altă direcţie. „Radiosondele! Se pregătesc pentru discuţia pe care o vom avea. Drăguţi băieţi!“ Şi înveselit de aceste lumini care-i umpleau singurătatea, Dutch se grăbi să se întoarcă pe propriile-i „urme“, adică numărînd paşii făcuţi la venire. Ajungînd cam acolo unde descinsese, nu-şi mai văzu paraşuta. Pesemne, furtuna o tîrîse cine ştie unde. Se uită la cronometrul său care era şi ceas, şi barometru, şi termometru. Presiunea era în scădere, iar temperatura creştea. „Probabil că în

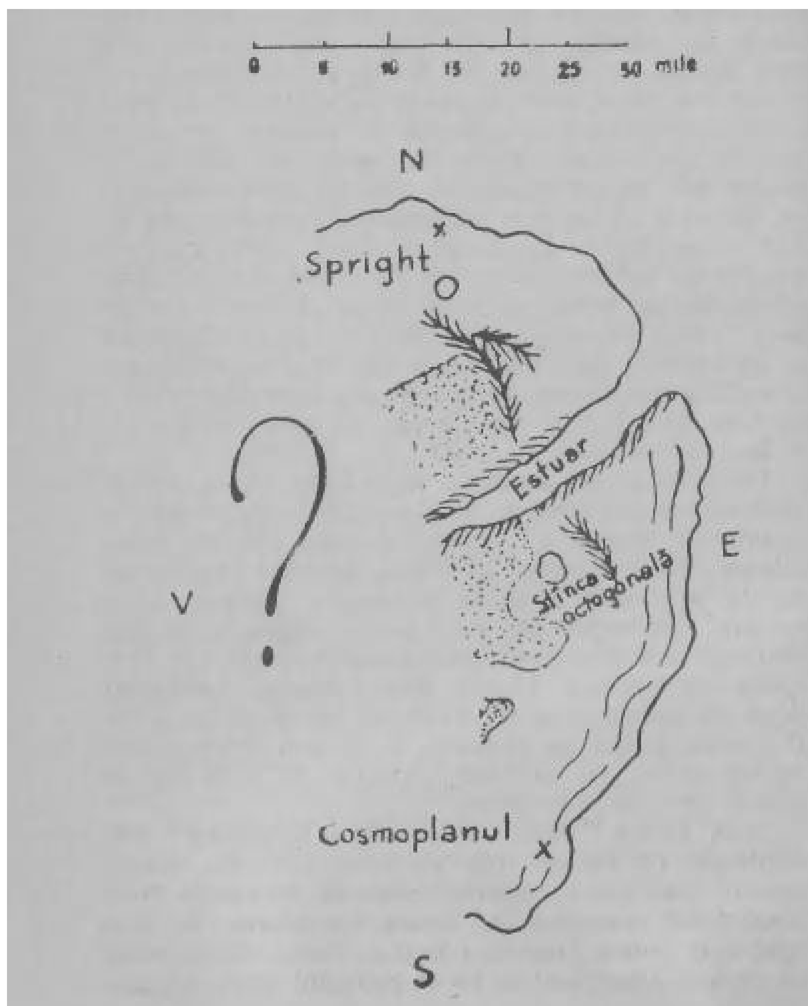
atelierul ei meteorologic Venus pregăteşte o nouă furtună. Trebuie să mă grăbesc. Pînă mă vor chema îmi mai rămîn aproape trei ore.“

Dar vîntul începu să bată şi apoi se porni şi vijelia, aşa că Dutch trebui să se refugieze iar în grota cu pereţi de alexandrit. Necontenitele descărcări electrice acoperiră din nou muzica. „Încă o dată pierd întîlnirea cu ei, îşi spuse el, închizînd furios aparatul. Păcătoasă vreme! Dacă o s-o ţină aşa mereu, la fiecare cîteva ore cîte un mic uragan, n-o să mai găsesc niciodată «tubul catodic». Ce situaţie imbecilă! Sînt sănătos, şi totuşi nu pot face nimic. Dacă timp de o săptămînă nu găsesc capsula, pot muri ca un şoarece prins într-o cursă. Da, idioată treabă! Am străbătut zeci de milioane de mile ca să mă împotmolesc în mocirlele astea. Iar ei nu mă pot ajuta cu nimic. Şi totuşi ce bine că există *ei!* Dacă găseşti blestemata de capsulă vei putea rezista mai mult. Şi vei lua legătura cu ei. Dar chiar dacă nu găseşti capsula, vei reuşi oricum să-i mai prinzi. Şi-ţi vor da harta insulei. Şi-ţi vor transmite locul unde a căzut «Spright». Sau locul unde a descins cosmoplanul. Şi undeva tot ai să ajungi. Ce naiba! Dacă ştii unde să mergi, în cîteva zile poţi face cîteva zeci de mile. Dar dacă se întîmplă să nu mai contenească furtunile astea? Tot ce se poate. La drept vorbind, aventura mea pe Venus debutează teribil de anost. Cu ce m-aş alege de pe urma ei, dacă ar fi să mor în clipa asta? Mai cu nimic. Ba mint! Aprinse lanterna şi se apropie de locul unde găsise desenul rupes- tru. Ce păcat totuşi că nu le pot comunica descoperirea mea! Nu, nu trebuie să mor înainte de a le-o transmite.“

De cîteva ori deschise postul de radio, aşteptînd să se potolească furtuna. Dar pîrîiturile şi zgomotele dese ale paraziţilor erau atît de asurzitoare, încît Dutch închidea imediat contactul. Pe la ora două noaptea (e vorba fireşte de o noapte convenţională, cei patru cosmonauţi ducîndu-şi activitatea şi odihnindu-se după un program

pămîntesc), Dutch dădu drumul radioului. Auzi în sfîrşit muzică. Furtuna îşi sleise puterile. Dutch se ridică în picioare. I se cam înţepeniseră încheieturile. Se întinse. Atunci îi răzbătu în cască un glas cunoscut.

„Alo, Dutch! Alo, Dutch! Aici Krişnadat! Nădăjduiesc că mă asculţi. Nu ne-ai transmis nimic, aşadar n-ai găsit capsula. Ştim că furtunile ţi-au împiedicat recepţia. De aceea am rămas de cart spre a-ţi putea comunica harta insulei. Radiosonda noastră a descoperit şi locul probabil unde a căzut «Spright». Se află la vreo 50 mile la nord de cosmoplan. Acum străduieşte-te să desenezi harta. Aştept cîteva minute ca să te poţi pregăti.“ Dutch îşi scoase din porthart o bucată de hîrtie milimetrică şi un toc cu pastă. Apoi Krişnadat îi arătă cum să tragă liniile în fiecare pătrăţel, iar americanul întocmi următoarea schiţă:

— Mulţumesc! şopti Dutch după ce termină desenul.

„Cred că ai terminat, continuă indianul. Sînt bucuros că ţi-am putut transmite harta, deşi, din păcate, nu-i completă. Radiosondele nu ne-au dat informaţii decît despre partea estică a insulei. Cînd va răsări Soarele, peste cîteva zile, vom lămuri şi situaţia zonei apusene, care deocamdată reprezintă o mare pată albă. Bănuim totuşi că această *terra incognita,* este acoperită de o vastă junglă. Te-aş ruga acum să lansezi, dacă ţi-e posibil, un proiectil albastru. În felul acesta, voi reuşi

poate să stabilesc distanţa la care te afli de noi. În plus, vom avea certitudinea că ai primit mesajul. Îţi dai seama că nu putem lua nici o hotărîre fără să ştim precis că eşti în stăpînirea hărţii. Sper că şi la tine vremea s-a liniştit. Aşa că în decurs de un sfert de oră îmi vei putea semnaliza. Imediat după aceea voi relua emisiunea.“

Dutch se ridică într-o clipă şi ieşi din peşteră Toată supărarea, şi ciuda, şi urîtul pieriseră ca prin farmec. Se simţea vesel şi puternic. Pe cer se vedeau din nou stelele, şi printre ele ochiul strălucitor al Pămîntului, care-i clipea complice, şi atunci Dutch îi făcu la rîndu-i cu ochiul. La orizont, lumina difuză a Soarelui încă nerăsărit parcă sporise. Doar la nord erau îngrămădiţi nori negri, dar vîntul bătea din partea cealaltă. „Furtuna îl zgîlţîie acum pe «Spright», îşi spuse Dutch. Nu-i poate face însă nimic. Iar mie n-are ce să-mi pese. În curînd voi ajunge printre prietenii mei. Şi totuşi parcă-i era puţin dor şi de astronava care-i fusese luni de zile casă şi planetă. Măcar o dată tot am să mai trec s-o văd. Aşa, ca să-mi iau rămas bun şi să mai car unele lucruri. Deocamdată însă grăbeşte-te, băiete!“

Luă pistolul de semnalizare, vîrî un proiectil şi trase. După explozie, pe cerul fumuriu-violet se aprinse o steluţă albăstrie, care, după ce se înălţă cîteva secunde, descrise o elegantă curbă luminoasă şi se stinse spre miazăzi. „Acum Krişnadat ştie că l-am auzit“, gîndi Dutch şi, fără să se mai întoarcă în grotă, se aşeză pe un bolovan mai mare.

— Te ascult, prietene! Adăugă. Îi plăcea să se joace în felul acesta, fiindcă acum se simţea vesel, puternic şi fiindcă singurătatea nu-l mai apăsa.

„Nici nu ştii cîtă bucurie mi-a făcut dîra aceea azurie de pe cer!“ îi spuse Krişnadat, cînd reluă emisia.

— Ba ştiu! zîmbi Dutch.

„Mi-a făcut impresia că eşti undeva, dincolo de ciudata pădure care se întinde la nordul taberei noastre.“

— Bravo! Aţi descoperit o pădure! E grozav!

„Am făcut o grămadă de descoperiri. Cel mai norocos a fost pînă acum Gelu, fiindcă unele cercetări geologice, mineralogice şi gravimetrice le-a putut face şi pe întuneric.“

Lui Ducth acest dialog sui-generis îi procura o mare plăcere. Îi amintea de lungile lor discuţii, cînd se învăţaseră să-şi ghicească gîndurile.

„Dar despre toate astea vom vorbi mai încolo. O să-ţi spună chiar Gelu tot ce-a făcut. Deocamdată doarme, fiindcă programul său zilnic e supraîncărcat. Dar i-a părut foarte rău că n-a rămas el de cart în noaptea asta. De altminteri cred că lui i-a fost cel mai dor de tine.“

— Mai mult decît ţie?

„Poate mai mult chiar decît mie. El e mai tînăr şi mai expansiv. Poate că la mine dorul a fost mai profund, dar la el a fost mai intens. Şi nu-i exclus ca omul cel mai stăpînit dintre noi să fi fost cel mai îngrijorat din pricina ta.“

— Feodor Egorovici! zise Dutch, continuînd jocul ce-i dădea iluzia dialogului. De fapt, oricît de curajos era şi oricît fugise de oameni, singurătatea începea să-i facă silă şi, deşi nu-şi mărturisea acest lucru, voia să scape cît mai curînd de ea. De aceea toate aceste „trucuri“ reprezentau pentru Dutch mai mult decît o distracţie; psihicul său se apăra de singurătate cum putea şi el. Iată de ce Dutch se adresa cuiva care n-avea cum să-l audă.

„Ei, dar ceea ce are însemnătate e că toţi ţi-am simţit lipsa“, urmă indianul.

— Mulţumesc. E foarte drăguţ ce-mi spui.

„Din păcate am o veste proastă. După proiectilul pe care l-ai lansat, te afli la vreo 40 de mile de cosmoplan. Şi mai neplăcut e că între noi se află o barieră: un estuar destul de larg.“

— Dar pe la nord? se gîndi Dutch. Poate că aş izbuti să ajung la voi ocolind pe la nord.

„După cum ţi-am spus, radiosondele lansate nu ne-au

îngăduit să cunoaştem precis relieful vestic al insulei. Poate că ai ajunge la noi pe la nord, sau, mai degrabă, am veni noi la tine cu tancheta. Dar asta-i cu neputinţă acum, pe întuneric. Nu-i exclus ca întreaga zonă apuseană să fie acoperită de junglă. De aceea, de cum se va mai lumina, vom încerca să te luăm cu ajutorul elşalului. Deocamdată însă trebuie să ajungi la «Spright», unde există rezerve de hrană şi oxigen. Totuşi n-ar strica să găseşti capsula în care ai un post de radio mai puternic. Dar văd că s-a făcut tîrziu. Te las. Ştirile următoare ţi le vom transmite la ora zece. Ca să poţi dormi. Noapte bună, prietene!“

Dutch se deşteptă cu mult înainte de ora convenită. Se trezise cu un sentiment ciudat. Visase imense şi răcoroase păduri de sequoia prin care mergea singur, cîntînd în gura mare un cîntec ale cărui cuvinte erau, îşi amintea bine, versurile lui Poe:

„Peste ai Lunei
Munţi cărunţi
Zboară, valea umbrei cat-o!
Fugi, vajnic fugi –
Îi spun năluci —
De rîvneşti un Eldorado!“

Toate acestea n-aveau însă nici o importanţă, fiindcă el se trezise cu un sentiment ciudat, sau mai degrabă cu un gînd nelămurit, dar imperios. „Trebuie să plec de aici, îşi spunea, trebuie să acţionez.“ Nu ştia unde trebuie să plece şi nici în ce fel trebuia să acţioneze, după cum nu ştie glontele aflat în încărcătorul puştii. Dar ca şi glontele urnit de expansiunea gazelor împroşcate de explozia încărcăturii, şi el se simţea mînat irezistibil înspre acţiune. De fapt, explozibilul fusese „discuţia“ cu indianul. E probabil că ea declanşase totul. Deschise postul de radio. În cască năvăliră zgomotele furioase şi neîntrerupte ale furtunii. Poate că dacă în momentul acela ar fi auzit muzică, Dutch şi-ar mai fi temperat

straniul elan care-l îmboldea. Dar trosnetele şi pocnetele acelea l-au întărîtat şi mai mult, cum pătratul roşu al muletei stîrneşte taurul. Acum părea aproape vesel.

Luă în grabă tubul de alimentare şi prinse a suge semifluidele nutritive. Îi era foame, dar el nu-şi dădea seama de asta şi se hrănea fiindcă se pregătea ca şi de o luptă. Sugea ciocolată cu lapte şi se gîndea că peste cîteva minute va ieşi din grotă ca să se ia la trîntă cu stihia. Da, de astă dată va fi o încăierare serioasă. Nu-i păsa că în comparaţie cu dezlănţuita natură venusiană el reprezenta mai puţin decît un fir de nisip. Nu. Ceea ce-i cînta în adîncuri neaşteptat şi grav era simţămîntul că nu se temea şi era perfect conştient de acest lucru uimitor şi firesc, ca de altfel şi de faptul că înainte se temuse îngrozitor. Da, acum îşi putea mărturisi cu toată sinceritatea: de cînd descinsese aici nu-l părăsise nici o clipă cea mai cumplită teamă, cu atît mai cumplită cu cît el se prefăcea că n-o ia în seamă. Nu că o dispreţuieşte, căci dispreţul presupune existenţa duşmanului. El însă parcă nu observa nimic: glumea, se supăra pe fleacuri, făcea comparaţii terestre, dar esenţialul îl trecea cu vederea. Groaza de necunoscut, spaima de singurătate.

„Dar iată că s-a terminat, îşi spuse. Gata! Trebuie să mă învăţ cu furtuna. Dacă nu reuşesc, e în stare să mă ţină aici pînă mi s-ar goli buteliile cu oxigen şi n-o să mai am nimic de supt. Trebuie să dau de capsulă… Trebuie să ajung la «Spright»… Trebuie să-i descopăr pe cei care au creat tabloul acela straniu… Bine! Cred că ajunge pentru o singură zi. E momentul să-ţi mişti ciolanele.“

Îşi controlă costumul şi diversele lui dispozitive. Scoase harta şi luminînd-o cu lanterna o studie. O studie îndelung. Fiecare linie i se înfipse în minte. Atît de bine, încît ar fi putut să rupă harta. Dar n-o rupse. O puse îndărăt în porthart. Se sculă şi părăsi peştera.

Afară vijelia era în toi. Mai înainte, cînd îl prindea furtuna, el se grăbea să ajungă la grotă şi odată înăuntru era mulţumit că se vede la adăpost. Iar acum se vîra

singur în gura leului. Închisese postul de radio, dar făcuse contactul cu exteriorul. Voia să audă mugetul furtunii. La început nu văzu nimic. Totul era scufundat în beznă, iar torentele de ploaie se năpusteau asupra lui. Apoi fu prins în menghinele năprasnice ale elementelor. Bîjbîi cîteva clipe prin noapte. Nu bîjbîi; fu răsucit şi supt de noapte. Apoi, ceva asemeni unei trîmbe îl mătură. Îl ridică şi, pe cînd era încă în aer, îl întoarse cu capul în jos, îl ţinu aşa ca într-o uriaşă labă vîscoasă şi-l pocni de sol. „Numai să nu-mi crape casca“, îi trecu prin minte. Încercă să se ridice. Presiunea vîntului îl împiedică să-şi ducă pînă la capăt gîndul, dar nici nu-l trînti din nou, ci-l ţinea aşa, pe jumătate sculat, de parcă l-ar fi aşezat pe un scaun invizibil, zgîlţîindu-l de colo, colo. „Nu mi-e frică!“ îşi spunea. Şi nu spunea că nu-i e frică doar ca să-şi dea curaj, ci fiindcă într-adevăr, de data asta, nu-i mai era frică.

Mai încercă să se scoale în picioare, dar fu încă o dată trîntit. Atunci nu se mai sculă. Înaintă în patru labe. „Nu mi-e frică, îşi spuse şi simţea cum tempesta scormoneşte cu gheare sub dînsul, gata-gata să-l înşface. N-are de ce să-mi fie frică, dar înţelese îndată că are de-a face cu un duşman îndrăcit. Vijelia izbutise să-şi vîre laba sub golul pe care-l făcea corpul său şi-l aruncă în sus. Pe cînd zbura încă în aer, îşi spuse: Acum trebuie să cad în picioare. Involuntar, ca în timpul săriturii cu paraşuta, simţea unde-l duce curentul. Şi chiar căzu în picioare. El rîse, dar nu se amăgi, ci se lungi numaidecît pe burtă. Trebuie să rezist, gîndea. Asta e principalul.“

În realitate nu să reziste trebuia el să înveţe (aceasta o ştia de mult), ci să afle cum să se orienteze printr-o furtună venusiană, să-i dibuiască vicleşugurile, capriciile şi năravurile. Şi încet, chinuitor de încet, cu o răbdare înverşunată, înaintînd pe brînci sau zburînd prin văzduh, Dutch descoperi multe lucruri în legătură cu uraganul împotriva căruia voia să lupte.

Între curenţii furtunii existau interferenţe ca în cazul

ciocnirii unor unde de apă sau de radio. Şi adesea la încleştarea acestor valuri potrivnice de aer se produceau un fel de noduri, mici zone în care „meciul“ era nul sau unde se declarase un scurt armistiţiu. Între aceste locuri de fugar- nică linişte şi ventrele furtunii, adică sectoarele ei de maximă intensitate, existau o infinitate de nivele. Toate aceste lucruri Dutch le ştia din practica lui de paraşutist, dar le ştia în general. Acum trebuia să descopere în mod concret tactica de luptă care se potrivea cel mai bine acestui taifun, fiecărui iard cub al acestui taifun.

Nu toate nodurile luau naştere la sol. Unele se formau abia cînd Dutch era aruncat în văzduh, şi atunci el se simţea ca un afiş lipit de un zid nevăzut. De multe ori nodurile erau prea mici: îi acopereau numai capul şi spatele; în schimb picioarele îi rămîneau între fălcile uraganului. Atunci monstrul îl sugea în vîrtej, ţinîndu-l de picioare şi cu capul în jos. Decît asemenea jumătăţi păcătoase de acalmie, erau adesea preferabile acele ventre ameţitoare, care îl umflau vertiginos şi-l duceau departe, ca în trena unui avion. Atunci era aproape bine. Fiindcă de fapt el nu căuta petele de linişte, ci mijlocul de a înainta fără să fie zdrobit. Dar de înaintat putea înainta numai dacă se încredinţa însăşi furtunii. Problema dificilă o constituia atunci nu zborul propriu-zis, ci contactul cu solul sau momentul în care trîmba ce-l purta era spartă de o trîmbă mai puternică.

După cîteva ore de la începutul, luptei, dacă cineva l-ar fi putut vedea pe Dutch Learmonth cum este luat şi răsucit de uragan, cum este trîntit şi din nou aruncat ba înainte, ba într-o parte, în cele mai neverosimile şi bizare poziţii, ar fi fost sigur că omul acela era jucăria, şi prada, şi victima neputincioasă a stihiei turbate. Dar lucrurile nu erau de loc aşa. Omul acela învăţase mişcările furtunii, după cum toreadorul învaţă să cunoască şi să anticipeze mişcările animalului. Erau două îndeletniciri deopotrivă de primejdioase. Pentru el, uraganul devenise un ciudat

vehicul care l-ar fi putut răni sau omorî, dar care-l ducea înainte, împotriva naturii sale, potrivnice omului. Aidoma navigatorului care înaintează în volte, adică împotriva vîntului, Dutch înainta împotriva furtunii.

Acum se simţea răzbunat pentru lunile de întemniţare în spaţiul minim al cabinei lui „Spright“. Într-un fel, ar fi putut spune că este fericit de acest nou *thrill* pe care-l găsise, dar n-avea timpul să-şi dea seama de această fericire. Prea era teribilă încleştarea în care orice clipă de neatenţie îl putea costa viaţa. Şi totuşi simţea o plenitudine pe care niciodată n-o cunoscuse. De fapt acest sentiment complex, nelămurit, dar puternic îi dădea forţa să înfrunte furtuna, deşi adesea inima i-o lua razna să-i spargă pieptul, deşi sudoarea îi curgea şiroaie, deşi îşi simţea muşchii zdrobiţi, deşi acum el, care suportase atîtea suprasarcini, avea uneori impresia că rezistenţa i-a ajuns la capăt.

Ceea ce-i dăduse impulsul iniţial era de bună-seamă harta comunicată de Krişnadat. Ea îl făcea pe Dutch să fie sigur de întinderea cîmpului de bătaie. Din ea şi-a dat seama cît de mare era arena. „Va să zică, îşi spusese el studiind harta, pot avea certitudinea cîtorva zeci de mile pătrate. Dacă mă las dus spre est, nu voi da de ocean cîteva mile. Numai să nu mă arunce înapoi înspre stînci.“ Dar cum să ştie care-i estul? Aceasta avea s-o afle chiar în toiul încăierării.

La început, cînd deschisese dispozitivul prin care putea auzi zgomotele de afară, folosise în lupta lui cu furtuna doar două simţuri. Auzul, care nu-i procura informaţii destul de clare, dar care-l stimula prin ritmul lui tumultuos, frenetic, şi pipăitul, sau mai degrabă perceperea trepidaţiilor mediului înconjurător. În special această percepere i-a dat posibilitatea să înţeleagă mişcările, meandrele şi zvîrcolirile uraganului, să le anticipeze sensul, să-şi muleze după ele corpul şi propriile-i mişcări. Văzul era însă aproape inexistent. Abia treptat, după ce trupul s-a deprins cu furtuna,

Dutch descoperi cel de al treilea simţ. La un moment dat, Dutch fu smuls de un vîrtej şi se rostogolea în aer. Înainte de a cădea, văzu sub el, la lumina iute a unui fulger, un bolovan. Mai avu răgazul să se ferească. Atunci a înţeles ce bine e că putea să vadă şi ce bine e că existau fulgere. Atunci şi-a redescoperit el văzul şi de fapt atunci a făcut el cunoştinţă cu Venus.

Uneori fulgere fantastice spintecau în cascadă cerul, iar peste întinderile acelea necunoscute se făcea pentru cîteva clipe ziuă. Şi Dutch putea să vadă limpede pînă în zare, cînd nu se afla culcat în mocirlă sau nu stătea cu faţa întoarsă spre stînci. Poate că tocmai stîncile erau lucrul cel mai frumos, cel mai impresionant şi mai venusian din tot ce putea străvedea el în zigzagurile învăpăiate şi uluitoare ale fulgerelor, care se perindau ca nişte şopîrle fabuloase de la un nor la altul. Meterezul de care se lovise prima oară nu era decît un fel de piedestal al unor ciclopeene îngrămădiri de stînci. Ce curios! Deasupra lui se înălţau blocuri asemănătoare unor luntri enorme. Unele peste altele! Puteau fi socotite drept construcţii făcute de nişte fiinţe, dar erau prea uriaşe ca să nu fie naturale. Iar dincolo de aceste blocuri se vedeau altele şi altele. Un adevărat munte care se pierdea în zare.

Toată această privelişte fascinantă n-o întrezărea decît în răstimpul cîtorva clipe. Şi atunci se gîndea la ea doar ca la o direcţie de orientare. Dar tot privind muntele şi întinderile iluminate mereu de fulgere, Dutch îşi spuse că trebuie neapărat să-şi descopere „tubul electronic“. „Dacă nu-l voi găsi acum, nu-l mai găsesc niciodată, gîndi el. Cum va trece furtuna, iar se va întuneca. Nu, acum trebuie să-l găsesc.“ Şi deodată nu mai fu supărat pe furtună. Dimpotrivă. Deşi se simţea frînt, i se părea că furtuna se va opri prea repede.

Uraganul însă nu se opri prea curînd. Mai bîntui mult după ce Dutch îşi descoperi capsula, înfiptă în mocirlă,

mai ţinu şi după ce cosmonautul s-a întors în grotă, unde vlăguit s-a trîntit pe jos, adormind numaidecît.

Cînd se trezi, era ora 20. Pierduse trei transmisiuni. Următoarea era la ora 22. Ştia că prietenii săi îşi făceau griji din pricina lui şi se grăbi să deschidă radioul din cască. Auzi muzica. Aşadar nu era furtună. Atunci luă postul de radio găsit în capsulă şi încercă să ia legătura cu cosmoplanul. Prinse aceeaşi muzică pe care o prindea în cască. Prietenii săi erau desigur ocupaţi. Dar el ardea de nerăbdare să le vorbească. Ieşi din grotă şi trase un proiectil galben. De îndată ce pe cerul fumuriu se aprinse dîra de culoarea mierei, Dutch intră în peşteră şi deschise ambele aparate de radio. Pe cel al costumului îl lăsă pe recepţie, iar la celălalt începu să emită:

— Alo, aici Learmonth, aici Learmonth. Mă auziţi? Mă auziţi? Nu avu mult de aşteptat. În cască răsună glasul lui Gelu:

— În sfîrşit te auzim, prietene. Eram îngrijoraţi. Voiam să punem la punct cu tine planul nostru. În trei rînduri te-am chemat, dar de fiecare dată ai rămas, cum s-ar zice, mut. Sper că nu ţi s-a-ntîmplat nimic rău.

— Nu, dragul meu, totul e-n regulă. Am găsit capsula.

— Mă bucur foarte mult. Dar cum ai reuşit? E încă destul de întuneric şi tu n-aveai decît o lanternă.

— Am rugat furtuna să mă ajute, rîse Dutch.

— Asta sună mai mult a glumă.

— A fost o glumă serioasă. Dar n-aveam de ales. Numai pe furtună aveam la dispoziţie lumină suficientă şi gratuită.

— Încep să-nţeleg. Trebuie să fi fost grozav. Eşti un om tare.

— Ţi-am spus: n-aveam de ales. Dar tare am fost într-adevăr. În viaţa mea nu m-a stîlcit nimeni în halul acesta.

— Oricum, a fost straşnic. Stai puţin. Vor să te felicite şi ceilalţi.

După o clipă, vorbi Serpentaire:

— Stimate prietene, sînt nespus de bucuros să-ţi aud glasul. Sînt foarte bucuros. Acum e aproape ca înainte, iar cînd ne-om întîlni va fi şi mai bine.

— Mulţumesc, St-Ser. Eşti plin de optimism şi atent ca întotdeauna.

— Da, e într-adevăr foarte drăguţ, i se adresă indianul. Mai ales fiindcă a şi întocmit lista bucatelor pe care o să ţi le gătească, atunci cînd vei sosi printre noi.

— Hrha, hrha, hrha! izbucni medicul şi în rîsul său de bariton parcă gîlgîia ceva. În răstimpul în care eu îţi gătesc nişte ouă cu şuncă, tu dai gata un taifun, iar pînă pun la făcut un antricot, tu nu mai ai ce alege din uragan. Dacă însă aşa stau lucrurile, dragă prietene, atunci va fi absolut necesar să-i cer nevestei mele un supliment de reţete.

Toţi pufniră în rîs. Niciodată nu-l mai văzuseră pe Jean-Pierre atît de vesel şi de expansiv.

— Te salut şi te felicit, Learmonth! se auzi acum glasul adînc al lui Timonin. Ai reuşit să-l tulburi chiar şi pe calmul nostru doctor. Înseamnă că eşti un om primejdios.

— *Hello!* spuse vesel Dutch, folosind tonul cu care s-ar fi adresat unui vechi coleg de şcoală. Hello, Timonin. Nu sînt un om primejdios, dar îmi pare bine că te-aud glumind.

— Nu glumesc de loc. Eşti cu atît mai primejdios, cu cît nu-ţi dai seama de acest lucru. Uite, din pricina ta echipajul expediţiei noastre este ca ameţit…

— Crede-mă, şi pe mine discuţia cu voi m-a ameţit.

— În orice caz, mi-ai luat o piatră de pe inimă.

— Îmi pare bine, Feodor Egorovici.

— Da, dar mai am şi altele. De aceea, pînă nu te voi vedea printre noi nu voi avea linişte.

Apoi la aparat trecu Scoruş.

— Mă bucur pentru tine, îi spuse Dutch. Am aflat că ai muncit cu spor. Mă bucur şi sînt curios să-mi povesteşti şi mie ce-ai făcut.

— O să-ţi povestesc. Treaba a mers destul de bine, dacă ţii seama de condiţiile în care am lucrat. Am descoperit o grămadă de roci interesante. Cred că pe aici se găseşte din belşug şi aur, şi platină, şi lantanide, şi minereuri radioactive, şi ape termale.

— Te felicit. Dar urme de fiinţe gînditoare ai găsit?

— Nu. Din păcate n-am dat peste asemenea urme. Ar fi fost grozav, dar n-am descoperit nimic… zise românul.

— Eu însă am descoperit.

— Poate că te-nşeli.

— Nu mă-nşel. Am descoperit ceva care nu poate fi decît opera unor făpturi inteligente.

Şi descrise ciudata pictură de pe zidul stîncos, atît de asemănătoare cu un tablou de Van Gogh.

Cînd tăcu, Dutch îl auzi pe Gelu rîzînd.

— Ce te-a apucat? îl întrebă.

— Îmi pare rău de tine, îi spuse geologul, continuînd să rîdă. Zău că-mi pare rău. Şi eu am găsit asemenea figuri în rocile de la sudul estuarului.

— Ei, nu-i nimic, făcu Dutch. Nh-i nimic dacă ai găsit şi tu. Nu-i nici o nenorocire.

Era totuşi puţin dezamăgit; în curînd avea să fie mai mult. Deodată pricepu că nu totul este în regulă.

— Parcă susţineai adineaori că n-ai dat peste urme de…

— Păi chiar din pricina asta rîd. Nici unul dintre noi n-a dat peste asemenea urme. Ceea ce am văzut este un mineral asemănător jaspului terestru…

— Dar desenele acelea…

— Regret, prietene. Desenele sînt naturale. Crede-mă, m-aş fi bucurat şi eu să găsim pe aici fiinţe cugetătoare sau măcar urmele lor. Dar desenele văzute de noi sînt doar o admirabilă creaţie a naturii. Într-un loc din Uralii meridionali există multe jaspuri din astea, pe care ai impresia că distingi peisaje ciudate, ba şi figuri de animale. Am văzut cîteva reproduceri, dintre care ţin minte imaginea unei păduri desfrunzite de toamnă, sau a

unei furtuni pe mare.

— Bine, spuse Dutch oftînd. M-ai convins. Dar îmi pare foarte rău că desenul acela este natural.

— Te înţeleg, dragul meu. Şi mie îmi pare foarte rău.

— Ştii, Gelu, n-aş vrea să interpretezi greşit ce-ţi spun. Aş fi dorit grozav să descopăr un astfel de lucru nu ca să mă fălesc. Pur şi simplu aş fi fost fericit să ştiu că am dat şi aici peste nişte făpturi cu raţiune.

*

Dutch trecu printr-o noapte grea. Nu se întîmplă nimic deosebit, în afară de faptul că-l durea tot corpul din pricina eforturilor depuse cu o zi în urmă. Se simţea sleit. Furia care-l făcuse să se măsoare cu furtuna îi pierise, Îi era şi necaz pe sine însuşi că putuse lua simplele contururi de pe o piatră drept opera unei mîini omeneşti. Îşi dădea seama cît de puţine lucruri cunoaşte din straniile întocmiri ale naturii. Uite-l pe Gelu. E atît de tînăr, dar ce bine-şi stăpîneşte meseria! Cîte legi ale Pămîntului trebuie să fi cunoscut el ca să poată spune simplu şi ferm: piatra asta-i un mineral asemănător jaspului terestru! Parcă în aceeaşi clipă ar fi anihilat prăpastia de zeci de milioane de mile dintre cele două planete. Şi lunile de zbucium ale drumului de la una la cealaltă. Ce om fericit!

În ciuda necazului său, poate că niciodată nu intuise Dutch mai profund prodigioasa unitate a materiei cosmice. Dar ce ştia şi ce-i păsa lui atunci de acest salt subtil, insesizabil al conştiinţei sale spre adevăr! Se simţea pătruns doar de suferinţă. Durerea fizică şi cea morală îl făceau să uite totul. Dar amîndouă îl căleau pentru încercările viitoare.

Se deşteptă trist, neliniştit. Afară mai horcăia furtuna. Privi cadranul fosforescent al ceasului. Trecuseră doar trei ore de cînd se culcase. O clipă îşi propuse să rămînă în culcuşul său, dar se răzgîndi îndată. Nu mai avea poftă de somn. Dorea să ajungă mai repede pe „Spright”. Făcu

puţină gimnastică spre a se dezmorţi, supse din tuburile alimentare ca să prindă puteri şi-şi făcu ordine în lucrurile luate din capsulă. Apoi scoase harta şi începu s-o studieze. N-ar fi avut nevoie de peticul acela de hîrtie, deoarece ţinea minte fiecare linie, dar privirea imaginii îl ajuta să se concentreze. Treptat, simţi cum prinde puţin suflet. I-ar fi plăcut să poată contempla locurile albe ale hărţii. „Ei, dar e momentul să plec, îşi spuse. Am să merg de-a lungul şirului de munţi pînă la capătul său, de unde voi fi aproape de «Spright». În total nu-s mai mult de 15 mile…“

Learmonth îşi luă rămas bun de la pereţii grotei şi, săltîndu-şi în spinare lucrurile, o porni la drum.

Furtuna îşi mai îngîna plînsul de orgă. Totuşi se putea înainta. După vreo oră, masivul stîncos o coti spre est şi Dutch merse o vreme spre soarele care se îndărătnicea să nu mai răsară, şi bolta cerească era apăsătoare, de parcă pămînteanul o purta în spate, peste raniţă. „Bine că în curînd mă voi trînti pe un pat, îşi spuse. Nu, mai înainte îmi voi scoate de pe cap porcăria de cască. Pe urmă mă voi despuia. Da, îmi voi smulge toate aceste piei artificiale. Voi rămîne gol puşcă. Ce voluptate, să te dezbraci! Şi voi mînca altfel decît sugînd semifluide şi alimente vîscoase. Şi apoi mă voi bărbieri, mă voi spăla şi voi dormi.“

La un moment dat, vîntul goni norii, aşa că Dutch putu înainta fără far. Nu ştia ce încercări îl mai aşteptau. Trebuia să economisească şi energia, şi alimentele, şi oxigenul. Dacă nu-l va găsi pe „Spright“? Sau dacă îl va găsi sfărîmat, ce va face? Ce rost avea să se gîndească acum la toate astea? Mai întîi să ajungă acolo. „Ce zi a naibii! îşi spuse. Da, o zi a naibii. Ai avut de toate, într-o singură zi. Ai avut tot ce-ţi doreşte inima. Şi furtuni la fel de drăguţe ca Pamela şi Caria[84], iar ele au binevoit să danseze cu tine. Ai avut parte de tristeţe şi teamă, de

[84] Taifunul „Pamela“ şi uraganul „Caria“ — două dintre cele mai năprasnice furtuni din secolul XX (n.r.).

bucurie şi luptă. Ai cunoscut o peşteră fermecătoare, care ţi-a dat să-nţelegi în modul cel mai suav că eşti un nerod şi jumătate. Da, chiar aşa e. Dacă prietenii tăi nu ţi-ar fi atît de prieteni, ar putea rîde în hohote pe socoteala neroziei tale. Tu însă nu-ţi eşti prieten. De aceea tu ai dreptul să rîzi de tine cît pofteşti.“ Dar nu rîse. Îşi dădu seama că era la capătul puterilor. Cînd, în sfîrşit, a ocolit cotul muntelui, Dutch pricepu că străbătuse mai mult de o treime din drum. Deci mai trebuia să meargă încă două, trei ore. Şi asta doar dacă avea noroc şi nu se mai stîrnea furtuna sau dacă nu se întuneca din nou. Încă două, trei ore. Prea mult!

Deodată i se făcu un dor teribil de „Spright”. Ca un cîine hoinar care se întoarce la coteţul său. „Da, ca un cîine! Să dorm cu botul pe labe. Numai să dorm odată. Numai să ajung odată la „Spright“. Nu e bine ce faci, îşi spuse. Nu e bine că te cramponezi de această idee. Ai putea să fii dezamăgit. Poate că nici nu mai există „Spright“. Numai să ajung odată la „Spright“. Fii, te rog, rezonabil. Nu te mai lega de această idee. Numai să ajung odată… Bine, ai să ajungi, şi atunci ai să vezi dacă mai există sau nu. Numai să ajung…“

Pe cer norii grei se adunară din nou, se întunecă, vîntul porni iar să bată şi Dutch pricepu că nu va mai ajunge la astronavă în două, trei ore. Vîntul sufla din ce în ce mai tare şi începu să şi plouă. „Dacă nu s-ar fi stricat vremea, îşi spuse Dutch, aş fi ajuns la «Spright». Acum însă va trebui să mă adăpostesc într-o văgăună. Regret, dar nu mai am putere să dansez cu tine, Pamela, nici cu tine, Caria. Dansaţi voi singure. Aşa cum îmi spunea mama că dansează ielele. Tot ce pot face e să vă privesc. Şi s-o întind cît mai repede spre nord-vest pînă se termină stîncile. De acolo, n-aş mai avea pînă la «Spright» decît vreo oră, două de mers. După ce vă veţi duce voi la culcare. N-aţi vrea să vă duceţi la culcare? Habar n-aveţi voi ce dulce e să dormi. Să dormi. Să dormi. Să dormi.“ Vorbea mergînd, în timp ce cu mîna

stîngă pipăia stîncile, căci se întunecase de tot, vorbea parcă pentru a-şi dovedi sieşi că mai este treaz, dar de fapt era pe jumătate adormit, iar picioarele îl purtau automat mai departe, ca pe infanteristul care aţipeşte mărşăluind noaptea.

Şi deodată mîna îi dădu de gol. Picioarele însă îl duseră înainte. „Poate că în sfîrşit voi cădea în somn“, îşi spuse. Şi în timpul cîtorva secunde visă că se prăbuşeşte în substanţa pufoasă a somnului, iar umbletul său chiar devenise orb, ca în plutiri de vise. Şi totuşi mersul său era foarte real, iar picioarele îşi purtară omul pînă la peretele celălalt al hornului, unde mîna care n-apucase să coboare se izbi de ceva solid. Şi fiindcă pasul era uşor ca în vis, mîna nu se lovi tare. Dar şocul îi deşteptă omului în minte amintirea primei ciocniri care-i pricinuise în braţ o durere ascuţită. Şi Dutch se trezi. Poate că nu s-ar fi dezmeticit bine nici atunci, ci şi-ar fi continuat drumul, dacă nu s-ar fi întîmplat o ciudăţenie. Din cauza izbiturii de stîncă, în farul de pe cască s-a produs ceva, şi becul s-a aprins singur. Lumina căzu pe zidul hornului: era neted de parcă ar fi fost lustruit de o mînă dibace. Privind încă buimac în jurul său, Dutch desluşi deodată că zidul era acoperit de semne stranii. De data asta, cosmonautul nu mai avu nici o îndoială.

„Matematicienii sînt oameni încăpăţînaţi şi, ori de cîte ori în formulele lor întîlnesc ceva care pare lipsit de sens, ei nu se lasă pînă ce nu reuşesc să-i găsească un sens.“

GEORGE GAMOW: ***„Unu, doi, trei... infinit“***

Pe roca neagră observă un şir de mici sfere diferit colorate, iar în mijloc un bulgăre mai mare, galben ca sulful. Ai fi spus că erau sateliţii unui astru. Şi cum întotdeauna imaginile familiare apar mai întîi, Dutch se gîndi la sistemul nostru solar. Ce presupunere

tulburătoare! Făpturile care puteau să aibă o asemenea perspectivă astronomică… Şi cosmonautul prinse înfrigurat să numere sferele. Erau 11, în afara uriaşului nucleu galben. De ciudă şi de ruşine, Dutch simţi cum roşeşte. „Iar m-am lăsat amăgit de aparenţe. Lumea noastră are doar nouă planete. Dacă-i însă harta unui alt sistem? îl îmboldi un simţămînt îndărătnic. Sau dacă e vorba de planete transplutoniene…“ Privi încruntat rotocoalele policrome. Încremeni. Diametrele lor pornind dinspre centru păreau să fie proporţionale cu dimensiunile planetelor cunoscute: mai întîi Mercur, apoi două corpuri mult mai mari şi aproape egale: Venus şi Pămîntul, din nou o mică bilă: Marte, şi acum – o astfel de coincidenţă nu-i posibilă! — un gigant de zece ori cît Terra: Jupiter, şi încă unul: Saturn, urmat de cinci globuri cu diametre descrescătoare: Uranus, Neptun, Pluton şi alte două planete fără nume… Ce bucurie!

Dutch depăşise harta cerească şi acum se afla înaintea unor semne ciudate – probabil un scris. Aducea cu o stenografie alcătuită dintr-un număr restrîns de linii simple şi fără nici o punctuaţie vizibilă. Şi iată o nouă hartă. Parcă ar fi un cer înstelat. Cinci stele se evidenţiau pe fondul închis, formînd un fel de pentagon neregulat. „Cred că e constelaţia Boarul, îşi aminti Dutch de cele învăţate la astronomie. În vîrful ascuţit al figurii se vedea un mare astru portocaliu, iar o linie subţire ducea de la el la o, a treia schemă… alfa Bootes… Deci ne găsim în sistemul lui Arcturus. Oare autorii acestor desene au venit tocmai de acolo? Înseamnă că au străbătut 36 de ani-lumină“, îşi spuse cosmonautul fremătînd de emoţie. Îi părea rău că reţinuse prea puţine date despre Arcturus. Cine putea bănui! Ţinea minte că e o stea gigantă, cu raza de vreo 25 de ori mai mare decît a Soarelui. Ar trebui să aibă o grămadă de planete. Le numără. Într-adevăr, erau 58, iar sub a 19-a stătea scris ceva. Pesemne de aici au decolat. „Nu, strigă pămînteanul, de astă dată nu mai e nici o iluzie!“ Şi ca

atras de o vrajă, se luă după snopul razelor proiectate de farul căştii. Îl aşteptau noi surprize. Pe zidul neted, parcă fusese aplicată o imensă fotografie, care dădea impresia realităţii nu numai prin culoare, ci şi printr-un ciudat efect stereoscopic.

Se vedeau două figuri. Prima aparţinea de bună seamă unui astronaut. Costumul său cosmic avea o culoare albăstrui-fosforescentă şi era mult mai simplu şi mai suplu decît al lui Dutch. După exterior, s-ar fi spus că făptura aceea semăna în linii mari cu omul terestru. Dacă respecta dimensiunile reale, imaginea întruchipa o fiinţă de aproape trei metri, cu membre mai puţin dezvoltate decît ale pămîntenilor şi cu un craniu relativ mai voluminos. Nu i se distingea chipul. Casca purta o antenă scurtă şi parcă transparentă ca nişte raze, iar în zona unde ar fi trebuit să existe ochii treceau longitudinal mai multe şanţuri subţiri paralele. Bizarul aspect al căştii amintea de un robot; totuşi atitudinea necunoscutului era atît de uman expresivă, încît Dutch renunţă la această idee. Cu mîna întinsă, astronautul venit din Arcturus parcă te invita să priveşti la cea de a doua figură. Cam de aceeaşi înălţime, aceasta îl reprezenta probabil pe acelaşi personaj dezbrăcat de costum cosmic. Corpul său portocaliu îi făcu lui Dutch impresia unei fiinţe lipsite de măruntaie animale. Plete lungi, verzi-aurii i se revărsau peste umeri. Ochii mari îl cercetau blînd şi totuşi pătrunzător pe singuraticul pămîntean, care, din cale-afară de tulburat, merse mai departe. „Ce noi imagini mă aşteaptă?“ se întrebă el, cînd în străfulgerarea unei clipe înţelese că trebuie să rămînă locului. Atît peretele, cît şi terenul pe care înainta Dutch îi apărură ca tăiate de o lamă uriaşă. Doar un pas de-ar mai fi făcut, s-ar fi prăbuşit în bezna care se căsca înainte. Stopă brusc, reflex. O piatră îl făcu să se împiedice. Căzu pe spate. Îl trecu un fior. Un picior îi atîrna în vid. Se lovise, farul i se stinsese, dar Dutch se gîndea că a avut noroc.

Se trase tîrîş îndărăt. Apoi încercă să-şi reaprindă farul, dar acesta era mort. Atunci Dutch se ridică în picioare şi pe dibuite căută capătul peretelui. Era tulburat de tot ce văzuse, şi în acelaşi timp îl stăpînea bucuria marilor descoperiri. Artileria furtunii nu-şi contenise canonada. Epuizat de atîtea eforturi şi emoţii, cosmonautul căută o văgăună unde să-şi înjghebe culcuşul. De cum o găsi, bătu adînc în stîncă doi pitoni, iar prin carabinierele lor trecu corzile sacului. Se vîrî în sac. „Ce interesantă este totuşi viaţa! îşi spuse căscînd. Dacă nu m-ar fi împins aici uraganele, n-aş fi descoperit nimic. S-ar părea că orice rău e spre bine. Bine!“ Şi brusc se prăbuşi în spaţiile somnului.

După vreo zece ore, Dutch se trezi refăcut. Vremea se îndreptase. În zare apăruse o geană a Soarelui. Pe cînd îşi sugea hrana, cosmonautul îşi aminti cu plăcere de zidul cu însemnările venusienilor. Îşi chemă prietenii; aceştia însă pesemne dormeau. Apoi gîndurile îi zburară la „Spright“. Îşi strînse sacul de dormit şi dădu să smulgă pitonul. Dar cuiul gros de oţel nu mai voia să iasă din stînca în care fusese ancorat. Părea prins ca în beton. „Altă năzdrăvănie! îşi spuse Dutch. Ţin minte că ieri a intrat foarte uşor.“ încercă să scoată pitonul, folosind un mic ciocan daltă, dar nu reuşi să clintească metalul din stîncă. În schimb, lovind o dată ceva mai sus, Dutch văzu cum pana uneltei intră destul de lesne în piatră. Intrigat de păţania asta, dar grăbit să plece, cosmonautul sparse în jurul pitonului roca, iar bucata desprinsă o vîrî în raniţă, cu intenţia s-o cerceteze mai tîrziu.

Dutch se orientă după indicaţiile hărţii. Trecuseră două ore fără ca vremea să se schimbe. Peisajul nu oferea călătorului nimic interesant. Doar la începutul drumului, nu departe de văgăuna care-l adăpostise, Dutch observase o uriaşă insectă himerică. Era un soi de fluture-libelulă, dar semăna şi cu o mare orhidee, care-şi fîlfîia larg petalele- aripi galbene cu ochiuri de purpură şi azur. Pămînteanul fugi după această gîză bizară, vrînd s-

o prindă, dar ea îi scăpa de fiecare dată, zburînd cu o vibrare melodioasă şi alarmată. Pînă la urmă, se pierdu pe după stînci.

Deodată, orizontul estic fu acoperit de masa întunecată a unui nor cumulo-nimbus, care se apropia vertiginos de locul unde se afla Dutch. „Proastă treabă! îşi spuse acesta. Iar o să cadă o aversă. Şi m-a prins pe teren descoperit. Dacă harta lui Krişnadat e bună, «Spright» ar urma să se găsească undeva pe ţărm. Da, proastă treabă, într-adevăr! Furtuna asta o să mă arunce în ocean. Să mă întorc la văgăună? Dar pînă acolo sînt două ore de mers. Ce păcat, tocmai acum cînd trebuia să dau de «Spright»! Ce-i de făcut, băiete? Pamela şi Caria o să te ia în braţe şi-o să te zvîrle în ocean. Aşa se-ntîmplă întotdeauna. Te atrag ca să te arunce în vîltoare. Ba n-o să te arunce.

„N-ai decît să-ţi asiguri sacul de primul colţ de stîncă întîlnit. Deocamdată mai am timp. Uite, la cîteva sute de iarzi se vede ceva. Pînă ajung acolo, nu izbucneşte furtuna. Mă cam doare capul. E un cap stupid. Doar a dormit destul, n-are de ce să-l doară. Nici nu mă doare, dar îmi vîjîie ca un tub de orgă şi parcă a înnebunit. Iarăşi îmi urzeşte vreo surpriză natura asta venusiană! În fiecare zi mi-a pregătit cîte ceva. Nu e rău ca *thrill,* dar a început să mă plictisească. Dacă aş ajunge mai repede la «Spright»! Pînă una, alta, să vedem cum ne descurcăm cu Pamela. Iată şi steiul de care am să ancorez. O-la-la, dar ăsta-i un lăcuşor drăguţ. *Good luck, lake!*[85] Aşteaptă o clipă să bat pitonul şi voi discuta cu tine. Aşa, acum poate să vină uraganul, că nu-mi pasă. Al naibii vînt! Ce-ar fi să intru în sac? Să mai stau puţin aici. Ce nostim ţi se-ncreţesc undele, lăcuşorule! Îţi promit că voi veni odată să mă scald în apele-ţi albastre. Numai să n-ascunzi niscaiva monştri. Dar nu cred, eşti doar atît de mic! Ce au însă undele tale? Nu-nţeleg cum de se pot smulge din ape, ca să-mi

[85] Noroc bun, lacule ! (in l. engl.) *(n.r.).*

înfăşoare creierul în spiralele lor. Îmi dau seama că s-a întunecat şi totuşi văd undele albastre ale lacului cum îmi pătrund prin retină. Dar asta ce mai e!? Nişte sfere incandescente dansează în jurul meu aidoma unor troli[86]. O adevărată sarabandă. Sînteţi galbeni şi pîntecoşi, domnilor troli, dar eu ştiu că numele vostru e de fapt altul. Savanţii vă numesc «fulgere globulare». Ho, ţopăiţi mai departe de mine! Unde v-aţi ascuns? Parcă un văl mi s-a pus peste ochi.

Văd o reţea strălucitoare, alb-albastră, jucîndu-mi pe dinainte. O, doamne, ce viziune stranie! Ştiu, şi nebunia asta are un nume… Sînt fosfene provocate de puternice cîmpuri electromagnetice. Dar ce straniu e! Văd bustul unui om. Se uită la mine şi-mi vorbeşte. Ce se întîmplă? Cred că atmosfera Venerei îşi bate joc de mine. Cine este omul care mă priveşte? Are părul cărunt şi ochii blînzi. Nu prea seamănă a venusian. E un om de pe Pămînt. Dar cum?… Să fie cu putinţă? E oare Jean-Pierre? Da, cred că el e. Şi totuşi ce uimitor! Stă în faţa aparatului de televiziune, iar furtuna electrică parcă i-ar fi aruncat imaginea drept în creierul meu. Grozav! Mă bucur de cunoştinţă, St-Ser! Ce-o să mai rîdem de chestia asta! Ce interesant ar fi să apară şi ceilalţi! Vîntul ăsta a turbat de-a binelea. Poate că-i cazul să mă vîr în sac. De ce nu vin şi ceilalţi? A, iată un cot. O mînă ce se pune pe umărul lui Serpentaire…“

În momentul acela, furtuna se dezlănţui. Trîntit la pămînt, Dutch abia reuşi să-şi ancoreze sacul pneumatic. Viziunea fosfenică se topi brusc, de parcă ar fi fost ştearsă cu un burete. Cosmonautul izbuti anevoie să intre în adăpostul său. Simţea în cap o durere acută. Şi ochii îl dureau, iar gîtlejul i se uscase de tot.

Orele care au urmat au fost pentru Dutch din cale-afară de chinuitoare. O ameţeală şi o greaţă tenace îl cuprinseseră. Îi venea să vomite, dar ştia că acest lucru îi va face insuportabilă captivitatea în costumul cosmic şi

---

[86] Pitici-spiriduşi, în mitologia scandinavă *(n.r.).*

de aceea se stăpîni din răsputeri. Aştepta ca pe o izbăvire descoperirea lui „Spright“, deşi, după toate peripeţiile de pînă atunci, era pregătit pentru noi dezamăgiri. Pe de altă parte, bizarul fenomen fosfenic i-a intensificat lui Dutch dorinţa de a-şi întîlni prietenii. Dar orele se tîrau cumplit de încet, iar zvîrcolirile icnite ale sacului marcau spasmele uraganului.

Cînd în sfîrşit vîntul scăzu, cosmonautul se afla vlăguit. Lupta însă abia începuse. Ieşind din sac, constată că furtuna e în agonie. De data asta, strîngîndu-şi lucrurile, văzu că pitonul nu se mai sudase de stîncă. Ploua, iar cerul se descoperise departe, la răsărit, şi astrul care mai crescuse puţin strecură în sufletul pămînteanului raze de nădejde. Uneori însă norii treceau peste tichia gălbuie a Soarelui şi se făcea întuneric. Fiindcă „Spright“ trebuia să se găsească la nord de micul lac albastru, Dutch înaintă spre ceea ce i se părea că trebuie să fie nordul. Picioarele îi tremurau, iar senzaţia de greaţă nu-i dispăruse. Merse aşa o vreme, apoi se gîndi că nu e bine s-o ţină drept spre nord. Harta lui Krişnadat indica doar cote aproximative. Ajuns odată la ţărmul oceanului, cosmonautul n-avea cum să-şi dea seama dacă astronava se află într-o parte sau în alta a punctului atins de el. De aceea o coti spre est. „În felul acesta, cînd voi vedea oceanul, îşi spuse Dutch, voi şti că trebuie s-o iau spre nord-vest.“

După un răstimp, observă în terenul muiat de ploaie nişte urme. Le privi atent şi conchise cu ciudă că erau propriii săi paşi. Pesemne că, din pricina întunericului şi a ameţelii, se învîrtise pe loc. Era furios şi epuizat. În plus, habar n-avea cum să se orienteze. Îi trebui o oră pînă să ajungă din nou lîngă lacul albastru. De acolo, se îndreptă spre orizontul unde Soarele răsărea greoi. După un marş chinuitor, puse în sfîrşit piciorul pe ţărm. Atunci o porni clătinîndu-se de-a lungul malului. Umbla ca un automat. Creierul îi era golit de orice gînd precis. O singură idee îi revenea într-una în minte: harta e bună, harta e bună,

harta e bună… Această idee şi razele palide ale Soarelui îi dădură puterea să reziste pînă cînd într-adevăr zări silueta cosmonavei eşuate pe ţărm. Întîmplarea făcuse să cadă în picioare. Nisipul şi puternicele arcuri hidraulice ale picioarelor ei amortizaseră desigur izbitura de sol. Totuşi unul dintre picioare se frînsese în momentul teribilului şoc. Şi acum „Năluca“ stătea piezişă, singuratică şi tristă în aşteptarea omului ei. Dar acest om era prea istovit ca să se mai bucure de revedere sau ca să mai fie mîhnit de starea deplorabilă în care îşi găsea astronava.

După ce controlă tabloul de comandă, cosmonautul îşi dădu seama că aparatele rezistente nu fuseseră deteriorate în momentul contactului brutal cu solul venusian. Imediat Dutch reglă debitul de oxigen şi de căldură. Apoi îşi scoase costumul cosmic. Atmosfera închisă a cabinei, care în decursul călătoriei ajunsese să-l exaspereze, i se părea acum minunată, în contrast cu carcera costumului. Se spălă rapid, stinse lumina şi se întinse pe pat. Cu ochii aţintiţi în gol, se gîndi la aventurile prin care trecuse. Aşadar, scăpase teafăr. În plus, uimitoarele fotografii de pe zid… Toate celelalte se vor aranja treptat… Şi adormi fericit.

*

— Am făcut o descoperire nemaipomenită, îi spuse Gelu.

— Şi eu, replică prompt Dutch, pe tonul jucătorului convins că are în mînă cărţile cele mai mari.

— Te ascult.

— Începe tu.

— În ultimele zile, am efectuat sondaje la diferite adîncimi ale solului. Am lucrat al naibii. Mă necăjea gîndul că rămăseseşi singur şi fără ajutor. Mi se părea că muncind înverşunat voi găsi o oarecare linişte. Ram Lal şi Jean-Pierre erau prinşi de cercetările lor biologice, aşa

că nu puteam conta decît pe ajutorul lui Feodor Egorovici. Iar pilotul nostru s-a dovedit a fi un colaborator destoinic, chiar într-un domeniu care nu-i este familiar. Văzînd că mă apucase un fel de nebunie a sondării, mi-a spus: „Scoruş, văd că ţii morţiş să-ţi îndeplineşti planul trimestrial într-o săptămînă“. Eu credeam că vrea să mă domolească. El însă continuă: „În cazul ăsta, să procedăm sistematic. Eu mă voi ocupa de forare şi-ţi voi aduce carotele, iar tu vei face analizele“. Mai mult nici n-aş fi putut să-i pretind. I-am strîns mîna şi ne-am pus pe treabă. Subsolul venusian este o inepuizabilă comoară de minereuri utile, o Golcondă, cum o numesc scriitorii de anticipaţie. Colosal este însă faptul că am descoperit cel puţin două elemente transuraniene încă necunoscute, închipuie-ţi ce lucru extraordinar: aceste elemente nu numai că nu există pe Pămînt în stare naturală, dar n-au fost obţinute nici măcar în laborator. Iar aici se găsesc din abundenţă.

— Te felicit, prietene, spuse Dutch. Constat cu plăcere că nu-ţi faci de ruşine patria.

— Chiar m-am gîndit la ea. De aceea am şi rugat Academia să îngăduie ca unul dintre cele două elemente să poarte numele de geţiu. În cinstea poporului care a trăit în vechime prin locurile unde m-am născut. Ziceai însă că ai făcut şi tu o descoperire.

— Da, am dat peste fiinţe raţionale... Şi Dutch îi povesti peripeţiile lui pînă la găsirea astronavei. Geologul îl ascultă în tăcere. După ce-şi termină istorisirea, Dutch întrebă: Ei, ce părere ai?

— Cred că în ce mi-ai spus există ceva real. În timpul somnului ai amestecat însă totul şi a ieşit povestea ta.

— Constat că ştii mai bine decît mine ce-am văzut.

— N-o lua aşa. Am făcut doar o legătură cu un lucru observat şi de noi, dar căruia nu i-am dat nici o importanţă.

— Ce-aţi observat?

— De cînd s-a mai luminat puţin afară, Ram Lal a

început să colinde împrejurimile. La cîteva mile spre vest a găsit un fel de junglă, pare-se foarte întinsă. De atunci, el şi St-Ser nu fac altceva decît să culeagă plante pentru ierbar, probe de sol şi de lemn. Acum cîteva zile, la marginea pădurii, au descoperit o specie de arbore cu o izbitoare aparenţă umană.

— Ei şi?!

— Ram Lal susţine că aceşti arbori n-au nimic uman în ei, în afara unei aproximative asemănări formale. În ceea ce te priveşte, e posibil să fi întîlnit şi tu cîteva exemplare, pe care le-ai interpretat tendenţios, cum ai procedat cu „tabloul“ de pe alexandrit, iar apoi, în somn, ai plăsmuit în jurul lor o întreagă acţiune.

— Ce bizar eşti! spuse Dutch.

— De ce?

— Cum poate un om dintr-o ţară tînără să fie atît de sceptic!

— Ce-nseamnă „tînără“? Eu nu m-aş încumeta să emit asemenea aprecieri. E cazul totuşi să te informez, dacă n-o ştiai, că poporul care trăieşte în România se află acolo cel puţin de două milenii.

— La o altă tinereţe m-am gîndit. Poţi nega faptul că eşti cetăţeanul unei republici destul de tinere?

— Nu. Dar ce ştii tu despre această republică?

— Dragul meu, îi replică Dutch, mai ştiu şi eu cîte ceva. Ani de zile am citit în ziare că România se află printre ţările cu ritmul cel mai înalt de dezvoltare.

— Nu văd legătura cu discuţia noastră…

— Ei bine, un om care asistă necontenit la un asemenea avînt nu poate fi un sceptic.

Scoruş auzi îndărătul său un rîs. Erau Serpentaire şi Krişnadat, care se întorseseră.

— Ţi-a zis-o! îl îmboldi prieteneşte indianul. Dar din ce v-aţi luat?

După ce le spuse şi lor că a ajuns pe „Spright“, Dutch le povesti despre zidul cel straniu.

— Ar fi minunat! exclamă Krişnadat în loc de

încheiere.

— Va să zică şi tu te îndoieşti de această istorie, spuse Gelu.

— Nu mă îndoiesc că Dutch a văzut acel zid. Asta însă nu-i o dovadă că am putea intra în contact cu cei de pe Arcturus…

— Sau cu venusienii care se găseau acolo, opină Dutch.

— Nu, îl contrazise St-Ser. Dacă venusienii ar fi avut posibilitatea să efectueze asemenea zboruri, de mult ar fi descins pe Pămînt. Sau, oricum, ne-ar fi observat venirea.

— O ipoteză mai hazardată decît alta! comentă Gelu.

— Tu cînd ai descoperit geţiul n-ai pornit de la nici o ipoteză? îl întrebă Dutch.

— Din fericire pentru specialitatea mea ştiinţifică, spectrografia de emisie, deşi operează cu spectre, n-are nevoie de năluci. Liniile colorate pe fondul negru mi-au spus tot ce-am avut nevoie.

— De astă dată exagerezi, îl combătu medicul. După tine, ipoteza e o nălucă. Dar fără sistemul periodic, care la început a fost doar o ipoteză, ai fi reuşit să descoperi liniile nemaivăzute ale geţiului?

— Nu-i aşa. Presupunerile lui Mendeleev pornesc de pe una dintre cele mai trainice platforme ale naturii: legea trecerii unui element în altul. Descoperirea lui Dutch e în schimb doar o simplă afirmaţie. Mi-e prieten, dar adevărul stă mai presus… Şi apoi ţie nu ţi se pare curioasă povestea acestui zid?

— Ba da. Temeinicia ei însă abia urmează s-o dovedim sau s-o infirmăm.

— Asta vreau şi eu.

— Dar faptul există, se apără Dutch.

— Rămîne să-l mai controlăm. În ce priveşte învinuirea ta, n-ai dreptate. Nu sînt un sceptic. Dimpotrivă… Taică-meu a fost ţăran; cînd auzea pe cineva bătînd cîmpii, spunea zîmbind: „Nu tot ce zboară

se mănîncă“. Acest realism popular mi l-a transmis şi mie.

*

Lungile zori venusiene încă nu se terminaseră, dar cînd cerul nu era acoperit exista o vizibilitate destul de bună. Cosmonauţii expediţiei „Vulcan“ îşi măreau tot mai mult raza cercetărilor. De obicei porneau cu tancheta, cîte doi. Exploraseră regiunea stîncoasă de la nord şi acum îşi făceau drum mai ales în preajma junglei ce se întindea spre vest.

Într-o zi lucrau acolo Krişnadat şi Scoruş. Şi-au lăsat tancheta în dreptul unei stînci mai înalte şi fiecare şi-a văzut de treabă. Curînd, cei doi prieteni nu s-au mai zărit unul pe celălalt, dar continuau să ţină legătura prin radiourile de cască. După o vreme, au fost atît de absorbiţi de munca lor, încît n-au mai schimbat nici un cuvînt. Au trecut cîteva ore. Scoruş observă deodată că bolta era invadată de nori. „Se strică vremea, îşi spuse. Să plecăm.“ Vru să comunice cu indianul, dar nu reuşi. Regretînd că nu-şi încheiase prospecţiunea începută, se întoarse la stînca unde se despărţise de Krişnadat. Îşi adăposti raniţa şi instrumentele. „Ce-ar fi să pornesc cu tancheta în întîmpinarea lui Ram Lal! se gîndi Gelu. Nu e bine. Dacă nu ne întîlnim, şi între timp el ajunge aici, ar putea crede cine ştie ce. Voi merge pe jos.“ O luă spre junglă. Deodată i se păru că la cîteva sute de metri se înalţă ceva bizar. „Asta-i bună! Seamănă cu o clădire… Să dau o fugă pînă acolo… Nu făcu însă nici jumătate din drum, că se şi porni ploaia. M-aş putea adăposti sub stîncile alea ciudate“, se gîndi geologul.

Pe măsură ce se apropia, Scoruş se încredinţa tot mai mult că „stîncile ciudate“ reprezentau în realitate un edificiu înalt. Latura din faţa lui Gelu măsura pe puţin două sute de picioare. Pămînteanul simţi cum inima

începe să-i bată mai puternic. Dar nu de teamă, ci la gîndul că s-ar putea întîlni cu venusienii. La început, el nu putuse distinge prea bine faţada straniei construcţii, deoarece ploaia ţesea o pînză deasă. Ajungînd la cîteva zeci de metri de clădire, el observă ceva atît de uimitor, încît, rămas locului, se grăbi să-şi stingă farul. Lîngă zidul acela ca de cetate se ridicau imobile o sumedenie de făpturi uriaşe. Parcă stăteau de strajă sau parcă erau gata să ia cu asalt un duşman nevăzut, şi ploaia le biciuia faţa şi trupul, dar paznicii aceia nici nu se clinteau.

„Oare mă vor fi văzut?“ se întreba Gelu. Îşi deschise dispozitivul ce-i transmitea în cască sunetele dinafară. Se auzea numai răpăitul iute al ploii în beznă. Deodată, furtuna se dezlănţui cu furie. Un fulger grandios ilumină şi cerul, şi strania construcţie care într-o fracţiune de secundă parcă ar fi crescut. „Ce-or fi făcînd străjerii mei? se gîndea Gelu. Ar fi fost cazul să mă vadă, după cum i-am văzut şi eu. Doar de asta au fost puşi acolo. Ei stau însă ca nişte stane de piatră. Dar dacă într-adevăr nu-s decît...“ Un nou fulger! Gelu privea încordat frontispiciul clădirii spre a citi adevărul pe chipurile venusienilor. În cascada de lumini care urmă, văzu feţele impasibile ale uriaşilor. Îl trecu un fior. Acum era încredinţat că ei sînt doar un fel de atlanţi care susţin antablamentul edificiului; simple statui neînsufleţite. Şi totuşi alura lor dădea o tulburătoare impresie de realitate, dacă nu de viaţă. Hotărî să cerceteze îndeaproape cetatea. Depăşise colţul faţadei. Apropiindu-se, Gelu observă alte două laturi ale imensei clădiri. „Te pomeneşti, gîndi el, că asta-i stînca octogonală de pe hartă. Da, chiar ea trebuie să fie. Unghiul format de laturi s-ar părea că are 135 de grade, ceea ce ar corespunde unui octogon.“

Ajunse lîngă picioarele uriaşelor statui şi le privi. „Ce păcat că mi-am lăsat aparatul fotografic în tanchetă!“ se gîndi Gelu. Cînd şi cînd fulgera, iar pămînteanul se uita fascinat la imaginea făpturilor de pe Venus, căutînd să-şi

întipărească în memorie fiecare amănunt. Aspectul lor era atît de extraordinar, încît lui Gelu nu-i venea să-şi creadă ochilor. „Da, îşi spuse, s-ar părea că Dutch n-a visat... Dacă sculpturile nu închipuiau doar un soi de metafore plastice – şi pe măsură ce privea Gelu se convingea de contrariu – atunci fiinţele după care fuseseră modelaţi atlanţii aparţineau regnului vegetal."

Trunchiul lor, în ciuda capului şi a mîinilor (cu patru degete!), aducea cu trunchiul unui arbore fără scoarţă. Să fie vorba doar de o extremă stilizare, ca în unele sculpturi egiptene? Această presupunere era contrazisă de frapantul realism cu care fusese modelată faţa, de infinita migală depusă de artist în dăltuirea fiecărui por al pielei oliv-porto- calii. Pe braţele vînjoase ieşeau uşor în relief vinele, iar muşchii se arcuiau armonios. Şi totuşi ceea ce ar fi trebuit să fie membrele inferioare se continua cu un soi de rădăcini puternice, care, revărsîndu-se pînă jos ca o cascadă de trei metri, alcătuiau soclul domului.

Trupurile statuilor constituiau partea de sus a faţadei, un fel de coloane angajate în zidărie. Ca să afle suprafaţa octogonului, Gelu îi măsură una dintre laturi: avea circa două sute patruzeci de picioare, adică vreo optzeci de metri. Altă latură pe care o măsură avea aceeaşi lungime.

În afară de răpăitul ploii şi de rafalele furtunii, nici un alt zgomot nu se mai făcea auzit, după cum nici o lumină nu se vedea atunci cînd nu fulgera. Palatul oamenilor-arbori părea adormit, poate mort.

Acum ar fi vrut să pătrundă în această clădire care-i amintea tot mai mult de un templu sau de un mauzoleu. Fiece latură a octogonului avea cîte o mare fereastră, în stînga şi în dreapta ei înşiruindu-se oamenii-arbori, cîte treizeci şi doi de fiecare parte. Gelu se apropie de o fereastră şi se uită înăuntru. Era întuneric. Îşi aprinse lanterna şi, curios dar precaut, îi îndreptă razele spre interior. Văzu ceea ce bănuise. Pe înaltele blocuri

paralelipipedice stăteau întinşi cu „picioarele“ spre centrul sălii o mulţime de venusieni. Erau probabil îmbălsămaţi, iar domul octogonal reprezenta desigur, ca şi vechile piramide egiptene, un locaş al morţilor. „Aşadar, venusienii nu aveau rădăcini, se mai gîndi Scoruş. Atlanţii sculptaţi sînt totuşi simple creaţii fabuloase, aidoma centaurilor sau tritonilor plăsmuiţi de fantezia pămîntenilor. De altminteri, ar fi fost imposibil ca nişte făpturi cu rădăcini să înfăptuiască asemenea construcţii.“

Intrarea în necropolă se găsea pe latura care, după socotelile lui Gelu, reprezenta sudul clădirii. Se putea presupune că era o poartă, după dimensiunile ei mult mai mari decît ale ferestrelor şi după faptul că nu lăsa să treacă lumina. Părea să fi fost tăiată dintr-o rocă foarte dură. Dar cum se deschidea? Cercetînd-o cu lanterna, Gelu văzu linia dintre canate. Cel din dreapta părea mai subţire sau construit ceva mai înăuntru. Broască nu exista. Încercă să împingă cele două panouri masive, dar ele nici nu se clintiră. „Într-un fel tot trebuie să se deschidă, gîndi el. Te pomeneşti că are un mecanism automat, care se declanşează la o comandă verbală.“ Rîse. Un asemenea „sesam“ nu găseşti decît în basme sau într-o civilizaţie înaintată, iar venusienii, cu toată arhitectura lor monumentală, nu păreau să fi atins un nivel atît de înalt. Atunci observă două scobituri cu suprafaţa netedă. Să fie simple ornamente? Dar dacă… Şi mînat de ideea care-i venise, Gelu se propti cu pumnii în cele două adîncituri şi împinse cu toată puterea lateral. De data asta canalele alunecară docil pe ghidajele lor într-o parte şi alta, intrînd în peretele gros.

„Destul de simplu şi de ingenios! îi trecu pămînteanului prin cap. Insularii ăştia nu par să se teamă de duşmani. Şi acum să intrăm în sanctuar!“ Pătrunse în mauzoleu, iar furtuna îl împingea din spate. O clipă, Gelu şovăi în pragul porţii. Apoi se gîndi s-o închidă, căci vîntul sufla cu tărie, umplînd de ploaie încăperea. Trase

cele două canate şi ele glisară lin înapoi. Mai mult reflex, cosmonautul încercă să le deschidă din nou. Îngheţă. Toate eforturile lui erau în zadar. În jurul său se căsca bezna. Deodată, însă, o lumină lugubră se iscă de undeva şi se stinse imediat. „Ce nerod! se ocărî singur. A fulgerat, iar în partea cealaltă se află o fereastră. Atunci îşi dădu seama că nu se mai aud zgomotele furtunii. Aşadar, există o perfectă izolare acustică. Izolare! Dezolare! N-are nici un rost să te sperii. Doar nu te ameninţă nimic. Dacă însă vei pieri aici asfixiat?“ Acum îi părea rău că-şi lăsase afară butelia de rezervă. Îşi aprinse farul căştii şi începu să studieze poarta. La fel ca în exterior, canatul din stînga nu era la nivelul celuilalt. Îmboldit de-o bănuială, controlă suprafaţa celor două panouri. Cel din dreapta avea o singură scobitură, în vreme ce pe stîngul mai exista una spre tocul porţii. „Va să zică aşa stă treaba! Apăsă pe această din urmă adîncitură şi, în loc să împingă spre perete, împinse în sens invers. Canatul se urni uşor şi intră în celălalt, care rămase pe loc. A fost aproape o glumă, rîse Gelu. Ploaia îi spălă într-o clipă casca, dar lui îi făcea plăcere, deoarece îi dădea iluzia că-l mai răcoreşte. Apoi închise poarta, fără să-şi mai facă griji. Ce fiinţe ciudate sînt şi venusienii ăştia! gîndi. Şi-au luat totuşi măsuri de precauţiune. Sau, poate, pentru ei trucul ăsta are un înţeles simbolic. Nimeni nu mai iese din mormînt în acelaşi fel cum a intrat. Cine ştie! Dar să mergem mai departe.“

Se afla într-o galerie strîmtă şi înaltă. De o parte şi de alta se vedeau, la lumina lanternei, uşi rabatante din aceeaşi rocă asemănătoare agatului brun-violet. De cum trecu dincolo, dinaintea ochilor lui Scoruş imensa incintă a necropolei îşi deschise perspectiva-i copleşitoare. Uluitor era şi faptul că de undeva, din plafon, se cernea un tremur de raze, ca un gingaş clar de lună. Ridicîndu-şi capul, Gelu crezu un moment că tavanul domului era un straniu vitraliu, prin care lumina se filtra în culorile ei

cele mai dulci. Dar de unde lumina? Privind mai cu atenţie, constată că vitraliul trebuia să fie în realitate un material semitrasparent, care îngăduia să se vadă în afară. Într-adevăr, se zăreau contururile difuze ale norilor în mişcare şi prin ei se revărsa lucoarea aceea mîngîioasă şi diafană. „Ce frumuseţe! îşi spuse Gelu. Nu e de loc rău să te odihneşti într-un asemenea mauzoleu. Dar cum de s-a oprit atît de repede furtuna? Adineauri încă mai spumega furioasă.“ Spre a se convinge, se întoarse în galeria cea strîmtă. Acolo îl împresurară tăcerea şi bezna. În contrast cu ce văzuse, atmosfera din galerie i se păru sepulcrală. Deschise nerăbdător poarta cea grea, şi furtuna vînzoli din nou. Aşadar, misterul rămînea întreg. De unde venea lumina din mauzoleu? Şi apoi o altă întrebare: cum de n-o observase mai înainte, cînd privise prin fereastră? Accesul în necropolă nemaifiind acum o problemă, Gelu ieşi din clădire şi se duse pînă la fereastra cea mai apropiată. Se uită înăuntru fără să-şi aprindă lanterna. Şi într-adevăr zări o lucire palidă venind din mijlocul imensei săli. Această lucire se stinse cînd îndreptă spre ea fascicolul de raze ale lanternei.

Se înapoie gînditor în sanctuar. „Ce tulburătoare e această casă a morţilor! îşi spunea Gelu. Porţi care glumesc… lumini bizare…“ Pretutindeni acolo simţea prezenţa venusienilor vii. Şi trecînd prin galeria întunecată i se păru deodată că-l privesc ochi nevăzuţi. Dar desigur că nu era nimic decît propria lui închipuire, stîrnită de insolita realitate, deoarece pe culoar nu văzu pe nimeni. Acest coridor tăia edificiul, drept în două, de la sud la nord. Ambele aripi erau asemănătoare. Amîndouă aveau numeroase încăperi despărţite doar prin coloane, întruchipate de aceleaşi statui de oameni-arbori. Şi pretutindeni se ridicau marile blocuri-catafalc.

Colindînd fascinat prin incinta necropolei, Gelu se întreba care putea fi sursa miraculoasei lumini. Cunoşteau oare venusienii electricitatea? Nu era exclus.

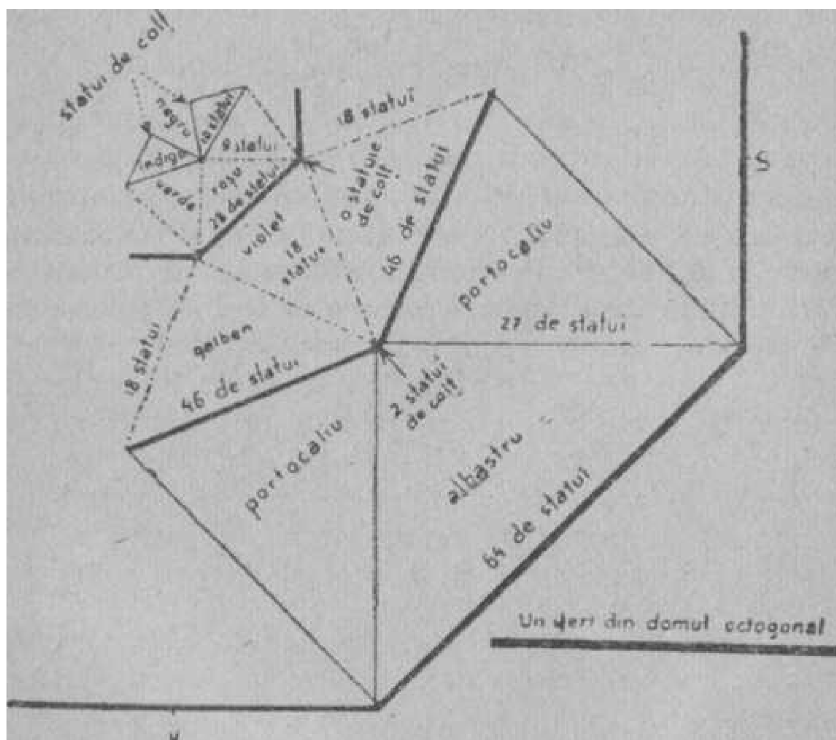
Cum să explice atunci imaginile norilor care se perindau pe plafon? Aşadar, cunoşteau şi proiecţia cinematografică. Dar la ce bun să regizezi unor morţi un asemenea joc de umbre, e drept frumos, dar lipsit de orice sens? Cum să răspunzi la toate aceste probleme? Poate că jocul acela de umbre este o scriere. Sau poate că el vrea să simbolizeze imaginea paradisului. Doar şi pe Pămînt oamenii şi-au închipuit lumea de apoi în diferite chipuri, de la munţi de pilaf sau cîmpul de bătaie pînă la neantul total. Şi totuşi pare atît de naiv! Cred ei într-adevăr că morţii se mai bucură în somnul lor veşnic de această sublimă fugă de nori? Dar egiptenii nu credeau că faraonii aveau să se mai folosească de obiectele păstrate în criptele lor funerare? Egiptenii însă habar n-aveau de cinematograf. Copilării! Religiile actuale nu folosesc şi ele electricitatea şi cinematograful în scopul propagării unor credinţe care nu se deosebesc cu nimic de credinţele de acum cîteva mii de ani? Să spunem că-i aşa, dar dacă viziunea de pe tavan n-are nimic de-a face cu cinematograful? Ce-ar putea fi altminteri? Da, ce-ar putea fi? De ce să nu presupunem că plafonul este fabricat dintr-un material care îngăduie anumitor radiaţii ale atmosferei să pătrundă pînă la el prin pătura de nori… Un fel de traductor din infraroşu în vizibil. Ademenitoare ipoteză, dar este ea mai puţin fantastică decît aceea a proiecţiei cinematografice?

Sesizarea planului interior al necropolei se dovedi curînd că este o treabă destul de complicată. Edificiul era prea vast, iar multitudinea de aranjamente dintre sistemul de „coloane“ şi blocurile-catafalc făcea şi mai dificilă aprecierea lor de jos. Gelu trecea printr-un veritabil labirint de camere, care nu erau despărţite între ele decît prin statuile oamenilor-arbori. Aceşti atlanţi fuseseră construiţi la o oarecare distanţă unul de altul, aşa că se putea circula printre ei. De undeva, de sus, probabil că Scoruş şi-ar fi dat seama de configuraţia generală a mauzoleului. Aşa însă, rătăcea prin pădurea

de pilaştri şi morminte, avînd necontenit sentimentul că totul fusese construit într-o ordine desăvîrşită, dar la proporţii prea grandioase pentru un biet topograf pedestru. Descurajat de insuccesul său, pămînteanul era cît pe aci să-şi abandoneze proiectul, cînd un amănunt, în aparenţă neînsemnat, avea să-i aducă dezlegarea problemei şi în acelaşi timp o mărturie a înţelepciunii venusienilor.

De la început observase Gelu pe mozaicul ce acoperea pardoseaua un model geometric policrom, repetat în toate încăperile. Într-un octogon regulat era înscris un altul stelat. Picioarele celor opt triunghiuri isoscele delimitau un al treilea octogon. Acesta era procedeul după care fuseseră trasate cele opt figuri, asemenea patru cîte patru, poligoanele cu opt laturi alternînd cu cele de şaisprezece. Culorile, parcă urmărind să scoată în evidenţă fiecare figură, erau dispuse de la exterior spre centru astfel: albastru, portocaliu, galben, violet, roşu, verde, indigo şi negru.

Gelu contemplă modelul, cînd deodată în minte îi răsări o idee. „Să fiu al naibii dacă desenul ăsta nu reprezintă planul construcţiei!“ Porni din nou să cutreiere mauzoleul, orientîndu-se de astă dată după motivul decorativ al mozaicului. Totul începea să devină clar. Ca să verifice concluzia la care ajunsese, Gelu se apucă să numere statuile oamenilor-arbori care despărţeau încăperile.

Un lucru era cert. Fiecare element al mozaicului repeta planul întregului edificiu, de parcă arhitectul venusian ar fi vrut să afirme că în fiecare atom se reflectă tot universul. Mai existau totuşi anumite aspecte neclare. De pildă, cel dintîi poligon înscris (stelat) avea opt triunghiuri isoscele, pe ale căror laturi egale se înşirau cîte 27 de statui, dar pe bazele acestor triunghiuri, deşi erau mai mici, existau 46 de statui. Fără să înţeleagă semnificaţia bizarei distribuţii a statuilor, Gelu constată atunci o altă ciudăţenie, care, după toate probabilităţile, era legată de cea dintîi. Lumina dulce care învăluia spaţiul acestor cavouri multiplicate se strecura doar prin tavanul celor patru săli interioare. În plus, începînd de la octogonul ce delimita suprafaţa iluminată, atlanţii erau tot mai apropiaţi, ca şi cînd ar fi trebuit să ecraneze lumina. Iată de ce pînă afară nu

răzbatea decît o lucire palidă.

Înainte de a părăsi necropola, pămînteanul voi să privească mai îndeaproape şi înaltele blocuri funerare. Ceva îl frapă imediat. Lăsînd deoparte ornamentalele rădăcini ale sculpturilor, între oamenii-arbori şi venusienii defuncţi se vădea o mare asemănare. Şi nu numai una morfologică. Atît statuile, cît şi trupurile defuncţilor păreau plămădite din acelaşi material. „Oare morţii ăştia nu sînt şi ei nişte sculpturi?“ se întrebă Scoruş, gîndindu-se la mormintele medievale. Urcă soclurile în gradene pe care erau aşezate blocurile-catafalc şi-şi aprinse lanterna ca să vadă mai bine imaginea probabilă a locuitorilor de pe Venus. Corpul care zăcea întins pe un fel de saltea buretoasă îi reaminti lui Gelu cele spuse de Dutch despre fotografia descoperită pe o stîncă... O făptură lipsită de măruntaie animale... Totuşi braţele şi mîinile puternice cu patru degete păreau obişnuite cu munca. Picioarele lungi, cam groase şi acoperite cu peri, n-aveau frumuseţea suplelor picioare ale oamenilor de pe Pămînt. Capul venusianului însă era minunat. Gelu îndreptă lanterna spre figura neînsufleţită şi totuşi atît de expresivă de lîngă el. Spotul gălbui al razelor mîngîie neteda piele de culoarea portocalei nepîrguite deplin. Plete imense verzi-aurii cădeau de o parte şi de alta a frunţii boltite, treceau peste umeri şi unduiau de-a lungul trupului. Ochii trebuiau să fie mari îndărătul marilor pleoape închise. Sub nasul potrivit, se vedea întredeschisă gura mică, fără dinţi. Făptura aceea moartă sau sculptată avea un surîs senin şi împăcat cu lumea, aidoma misteriosului zîmbet de beatitudine al statuilor lui Buda.

Deodată, parcă sub înrîurirea luminii, viaţa reveni pe chipul venusianului. Acesta îşi mişcă fruntea, asemenea unui adormit care răspunde în somn la un excitant. Şi mîna cea cu patru degete se ridică din undele părului şi făcu un gest înspre ochi. Scoruş mai avu timpul să stingă lanterna şi să coboare lin treptele. Aşteptă ascuns după

înaltul piedestal. Venusianul însă nu se deşteptă. Totuşi cosmonautul ar fi jurat că în cască îi ajunse un oftat surd.

„Ceea ce am luat drept necropolă nu-i decît o uriaşă sală de dormit, se gîndi Gelu. Şi dacă mă mai agit mult pe-aici, risc să-i trezesc pe toţi. Par nişte fiinţe blînde, dar, oricum, nu-i plăcut să fii sculat din somn de-un oaspete venit dintr-o altă planetă. De aceea cred că-i cazul s-o şterg.“

Seara, la „întîlnirea“ în patru, Gelu spuse deodată:

— Mă tem că am fost molipsit de Dutch, şi rîse. Azi, în timpul furtunii, am vizitat un dom construit de venusieni…

— Glumeşti? îl întrebă Learmonth.

— Doar puţin. În orice caz a fost un vis frumos.

Şi le istorisi toate prin cîte trecuse.

— Ei, tot nu mă crezi? făcu vesel Dutch.

— Chestiunea cu crezutul e destul de încurcată, răspunse serios Gelu. Eu cred că Pămîntul se mişcă nu fiindcă mi-ar fi simpatic Galilei, ci fiindcă mi-a demonstrat-o. Orice om poate avea o halucinaţie, dar cînd a ieşit de sub imperiul ei, are datoria să judece raţional.

— Dar parcă adineaori ne-ai vorbit despre venusienii văzuţi de tine?!

— Dragul meu, tu, care eşti poet, te simţi mai la-ndemînă în genul liric. Pe mine însă mă interesează faptele controlabile. O teoremă trebuie mai întîi să fie demonstrată, iar o presupunere verificată. Din greşeală, nu mi-am luat aparatul fotografic. N-avem aşadar o dovadă peremptorie că relatarea mea n-a fost doar a unui simplu vis.

— Eşti un monument al scepticismului!

Serpentaire izbucni în rîs:

— Eu sînt sigur că pe Gelu descoperirea venusienilor l-a impresionat şi l-a bucurat poate chiar mai mult decît pe noi, bătrînii.

— Nu ţineţi minte cum fremăta de curiozitate în timpul zborului? spuse şi Krişnadat.

— Îl înţeleg, mărturisi Timonin. În conştiinţa lui există ceva mai puternic chiar decît entuziasmul: spiritul critic. Dacă înflăcărarea, romantismul îi sînt însuşiri înnăscute, instrumentele gîndirii şi ale ştiinţei şi le-a dobîndit cu preţul propriilor eforturi. Gelu ştie, măcar de la părinţii lui, cît rău au pricinuit ignoranţa şi superstiţiile, împotriva cărora cea mai eficace armă e ştiinţa. De aceea, cu riscul de a-şi înfrîna fantezia, el apasă la maximum pedala criticii.

— De altfel, spuse Scoruş, nu ne va fi greu să dăm o raită pe la dom. Atunci ne vom putea convinge pe deplin.

— Da, încuviinţă pe gînduri Timonin, chiar aşa vom face. În prealabil însă va trebui să înjghebăm un plan de acţiune…

— Într-adevăr, spuse St-Ser, s-ar putea să luăm legătura cu venusienii…

— Dacă există, sublinie în glumă Dutch.

— Gelu, întrebă deodată Timonin, îţi place matematica?

— Mă descurc binişor în calcule nu prea grele.

— Altceva vreau să ştiu. Te pasionează matematica atît de mult, încît să te obsedeze cîteodată o problemă, o ecuaţie, o combinaţie de numere?

— Nu, rîse Gelu. Mi-am bătut eu capul cu algebra şi trigonometría, dar ecuaţii n-am visat niciodată.

— Mie mi s-a-ntîmplat.

— Dar de ce mă-ntrebi, Feodor Egorovici?

— Am impresia că am găsit un argument indirect în favoarea veridicităţii a ceea ce ne-ai povestit. Iată despre ce-i vorba: În timp ce vorbeai, am notat în carnetul meu cîteva date pomenite de tine în legătură cu distribuţia celor şapte octogoane. Or, mi se pare curios ca un om care nu-i nici matematician, nici contabil şi care nici nu-i atras de aceste discipline să viseze, şi încă atît de precis, asemenea lucruri. N-ai vrea

să repeţi numărul statuilor din dom?

— Să încerc, răspunse Gelu şi începu să-i dicteze pilotului datele cerute.

După ce desenă planul edificiului venusian, Feodor Egorovici spuse:

— Ştiţi că maşinile matematice folosesc în calculul lor sistemul binar de numereţie… Văzînd că nimeni nu comentează această frază desigur adevărată, dar fără nici o legătură cu problema în discuţie, Timonin continuă: Gelu, spune-mi, te rog, cum se scrie 20 în sistemul binar. Gelu tăcea. Acum era pentru toţi limpede că Feodor Egorovici „urzeşte“ ceva.

— Nu ştiu, răspunse geologul.

— Ai ştiut vreodată? stărui celălalt.

— E posibil. Întotdeauna transformările astea mi-au dat de furcă.

— Dumneata, Dutch, ştii?

— Nu.

— Dar dumneata, Jean-Pierre?

— Nu! spuse şi medicul. Apoi, cu un surîs uşor, adăugă: N-am ştiut niciodată.

— Bine! zise Timonin. Cred că singurul care ştie e Ram Lal.

— Dacă nu mă-nşel, se scrie 10 100, spuse indianul.

— Exact. Şi rîse. Toţi pricepură că „experienţa“ luase sfîrşit. Acum priviţi desenul. După cum a observat bine Gelu, statuile nu sînt distribuite în raport cu segmentele pe care le delimitează. Latura celui de al doilea octogon regulat, deşi e mai mică decît fiecare dintre cele două laturi ale poligonului stelat exterior, are aproape de două ori mai multe statui. E ciudat, dar noi trebuie să luăm lucrurile aşa cum sînt. Iată de ce conchid că aranjamentul idolilor sculptaţi nu este în funcţie de dimensiunile edificiului, ci de altceva.

— Tu ştii de ce anume? întrebă cu bonomie St-Ser.

— Vă propun să cercetăm împreună planul. Tot ceea ce vă pot spune e că, dacă presupunerea mea e justă,

vom afla unele amănunte interesante despre modul de gîndire al venusienilor. Să trecem acum pe hîrtie numărul statuilor, începînd de la octogonul cel mai mic. Ca să avem numere mereu crescătoare, laturile poligoanelor stelate le adunăm cîte două. La aceasta parcă mă invită şi statuile din colţ, care sînt comune ambelor laturi. Ce obţinem?

1 + 10 + 19 + 28 + 37 + 46 + 55 + 64. Vi se pare interesant?

— E totuşi ceva de care ne putem agăţa, spuse Gelu. Parcă ar fi o progresie aritmetică.

— Exact. Are raţia nouă, iar suma îi este 260, ceea ce reprezintă numărul total al statuilor. Dar mai departe?!

— Mai departe nu mai există.

— Ei bine, dacă întreaga poveste s-ar rezuma doar la această biată progresie, nici n-ar merita să ne batem capul. Ba mai mult, ar fi posibil ca ea să fie plăsmuită în vis, aşa cum ai spus tu. Eu am încercat însă un alt unghi de abordare a problemei. De fapt, ideea mea este mult mai veche. Încă de pe cînd eram elev m-am întrebat cum trebuie să arate şirul numerelor naturale pentru mintea unor fiinţe gînditoare din alte lumi. Răspunsul teoretic mi l-am dat de pe atunci. E simplu, în ajutor venindu-mi experienţa noastră terestră. Chiar pe Pămînt există comunităţi umane cu diverse sisteme de numeraţie. N-ar fi exclus ca şi extratereştrii să fi ales sistemul zecimal. Totuşi aceasta ar însemna o coincidenţă bizară, în special dacă ei au la mînă mai puţine sau mai multe degete decît noi. În clipa în care am aflat de la Scoruş că mîinile venusienilor au cîte patru degete, am şi întrevăzut posibilitatea ca sistemul lor de numeraţie să aibă baza opt.

— Îmi îngădui, Feodor Egorovici? interveni Gelu. Am impresia că oricare ar fi baza sistemului, numărul obiectelor rămîne acelaşi.

— E adevărat. Pentru mine cele patru degete au reprezentat numai declanşatorul ipotezei. Şi în lumea

terestră sistemul zecimal e legat de cele zece degete ale mîinilor. Dar argumentul cel mai concludent e însuşi calculul concret. Să transcriem în sistemul octonar progresia pe care am stabilit-o. Rezultă următoarea serie: 01 + 12 + 23 + 34 + 45 + 56 + 67+100. Ei, vedeţi, de cum am intrat în sistemul lor, lucrurile au devenit cu adevărat interesante! Am scris 01 ca să reiasă mai clar jocul cifrelor...

— O clipă, te rog, Feodor Egorovici! Să fac o mică socoteală. E ceva în neregulă.

— Ce-ai mai descoperit, Gelu?

— Suma face 338. Timonin şi Krişnadat izbucniră în rîs.

— În ce sistem ai făcut adunarea?

— În cel zecimal.

— Ai făcut-o zadarnic. Trebuia să respecţi regulile adunării numerelor cu baza opt. De altminteri, ai fi putut să-ţi dai singur seama că 338 e ceva absurd. În sistemul octonar nu există o cifră pentru opt, după cum nici cel zecimal nu are una pentru zece.

— Dar care e rezultatul corect?

— Ram Lal, îl afli tu?

— Cu plăcere. Suma progresiei este 404! Te felicit, Feodor Egorovici... intuiţia ta a nimerit drept în ţintă.

Toţi erau atît de încîntaţi de această descoperire, încît izbucniră în aplauze. În felul acesta neaşteptat ei îşi exprimau desigur bucuria că venusienii existau aievea.

— Entuziasmul tău, Gelu, spuse Timonin, mă face să cred că presupunerea mea e verosimilă. Aşadar nici tu, nici Dutch n-aţi fost pradă unei halucinaţii.

— Iată-ne deci pătrunşi în plin fantastic! rîse încetişor Serpentaire. Sau, mai bine zis, fantasticul devine realitate.

„E interesant că unii copaci par să posede un adevărat instinct."

D. LIVINGSTONE:
„Călătorii şi cercetări în Africa de Sud“

Existenţa venusienilor le devenise celor cinci pămînteni centrul tuturor preocupărilor. Au urmat însă cîteva zile furtunoase, care i-au ţinut închişi în astronavă. Doar cînd şi cînd, pentru scurte răstimpuri, uraganul se domolea, lăsînd să se întrevadă la orizont soarele răsărit. În aceste momente de acalmie, cosmoplanul putea comunica prin radio cu „Spright“.

Una dintre problemele care animau discuţiile pămîntenilor era aceea a copacilor cu aparenţă umană.

— Asemănarea dintre copaci şi venusieni nu poate fi datorită hazardului, opina Krişnadat. Prea ar fi miraculoasă coincidenţa. De altminteri, printre cele mai frecvente dovezi în favoarea selecţiei naturale darwinismul aduce aceste fenomene pe care le cunoşti fără nici o îndoială: imitaţia, coloraţia de avertizare, mimetismul. Cred chiar că prin intermediul pseudo-venusienilor vom avea prilejul să-i cunoaştem pe cei veritabili…

— Ce vrei să spui? întrebă Gelu.

— Că venusienii, adică oamenii vegetali, îşi vor vizita negreşit sosiii cu rădăcini, şi atunci n-ar fi exclus să ne întîlnim.

— Poate că statuile domului, spuse St-Ser, reprezintă tocmai arborii văzuţi de noi în junglă.

— Nu cred, opină Scoruş. Aceşti arbori prezintă doar o vagă similitudine cu venusienii: n-au mîini, iar aşa-zisul lor cap e diform. Statuile mele în schimb, abstracţie făcînd de rădăcini, nu se deosebesc cu nimic de modelele lor vii.

— Cine ştie… făcu visător Krişnadat, fără să-şi continue gîndul.

— Cine ştie ce? îl întrebă Dutch. Indianul rîse:

— Vă rog să mă iertaţi. Multe îmi mai trec prin cap. Viitorul va cerne de himere ipotezele juste.

De cum se mai îndreptă vremea, membrii expediţiei internaţionale „Vulcan“ s-au dus cu tancheta să viziteze edificiul octogonal. Se pregătiseră cu grijă pentru acest eveniment. În afara „cuvîntărilor“ pantomimice ticluite în cinstea primului contact cu venusienii, au luat şi un aparat de proiecţie cu ajutorul căruia voiau să-şi exemplifice mai bine ideile. În cazul că venusienii mai dormeau, cei patru hotărîseră să nu-i tulbure, mulţumindu-se a le lăsa un semn despre vizita făcută: o mare fotografie a unui om terestru şi o hartă pe care era trecut locul unde a descins cosmoplanul. Spre dezamăgirea pămîntenilor, găsiră domul gol. Fie că i-a trezit prima vizită a lui Gelu, fie că au fost deşteptaţi de răsăritul soarelui, venusienii plecaseră.

— Ce v-am spus eu! mormăia necăjit geologul. Trebuia să ne grăbim.

— Important e că *ei* există, îl linişti Timonin.

— Ce splendoare! exclamă indianul, care nu se mai sătura privind.

— Totuşi combinaţiile astea cromatice nu sînt atît de grozave, spuse Gelu arătînd mozaicul.

— Eu, dimpotrivă, le găsesc minunate, pretinse St-Ser.

— Îţi place acest mozaic?

— Din cale-afară. El îmi dovedeşte că venusienii văd exact ca şi noi.

— Desigur, de vreme ce şi-au colorat modelul.

— Nu, simpla colorare încă nu constituie un argument suficient. Dovada că nu-i vorba de o întîmplare, că ei văd ca şi noi ne-o dă aranjarea culorilor. Lăsînd deoparte negrul din mijloc, al cărui rost e mai mult decorativ, ele se înşiruie astfel: albastru – portocaliu – galben – violet – roşu – verde – indigo. Ce sînt astea?

— Ah, da. Culorile curcubeului! Dar tare zăpăcite sînt!

— Dimpotrivă. Sînt dispuse extrem de clar. Octogoanele regulate sînt în albastru, galben şi roşu, adică în cele trei culori fundamentale. Ştim însă că

acestora le corespund trei culori complementare: portocaliu, violet şi verde. Or tocmai ele ocupă respectivele octogoane stelate. *Quod erat demonstrandum!*

După ce fotografiară incinta şi exteriorul edificiului, cosmonauţii se hotărîră să plece.

— Să cercetăm puţin împrejurimile, propuse Gelu.

Toţi consimţiră, şi tancheta porni încet, de parcă ar fi căutat ceva. Domul fusese construit pe un vast spaţiu liber, situat între un înalt meterez de stîncă şi peretele junglei. Abia au străbătut cîteva sute de metri, că la nord-vest observară un mare făgaş prin pădure.

— E un drum tăiat de venusieni. Să mergem pe el! După hartă, ar trebui să răspundă la estuar.

Şi în cîteva minute chiar ajunseră la ţărm. Coborîră din maşină. Înaintea lor se deschidea o privelişte mohorîtă: cele două maluri abrupte, stîncoase şi apa vînătă a estuarului, însufleţite lugubru doar de vîntul tare ce nu mai contenea.

— Dincolo se află Dutch, spuse Gelu. Cînd vom merge să-l luăm?

— De cum va sta vîntul ăsta teribil, îi răspunse Timonin.

— Într-adevăr, spuse şi Krişnadat, n-ar fi plăcut să ne izbim cu elşalul de stînci.

— Deocamdată, cel mai important lucru, reluă Feodor Egorovici, e să întocmim o hartă clară a întregii regiuni. Poate că există pînă la Learmonth şi o cale terestră. Ar fi mai sigură şi am putea-o folosi mai curînd.

Radiosondele lansate înlăturară însă această presupunere. Conform noilor date, estuarul se dovedea a fi o strîmtoare largă de cîţiva kilometri. Practic vorbind, Dutch se găsea pe o altă insulă. Majoritatea suprafeţei ambelor ostroave era acoperită de junglă. În mijlocul aceleia septentrionale se observa un vulcan în inactivitate. La nord, acolo unde căzuse „Spright“, şi spre sud-est, unde descinsese cosmoplanul, se întindea între

coastă şi junglă un şes pietros, semănat de cîteva lacuri.

Îi comunicară lui Learmonth harta. Prietenii lui erau îngrijoraţi; din pricina vitezei foarte mari a vîntului care bătea într-una nu puteau utiliza elşalul.

— Nu-i nimic, îi linişti Dutch. De vreme ce mi-am regăsit astronava, mai pot aştepta. Oxigen şi alimente am suficient. De ce să consum din raţia voastră?

— Nu aşa se pune problema, se împotrivi Timonin. Pe cosmoplan există destule rezerve. Şi, la urma urmei, n-avem decît să mai cărăm de pe „Spright".

— Oricum, pînă se linişteşte vremea, mai pot rezista în coliba mea cosmonautică. Şi apoi… nu strică să aveţi un modest cercetător şi pe insula asta.

*

Între timp, şi Dutch făcuse o descoperire. Vrînd odată să-şi aranjeze raniţa, dădu peste un bolovan.

În el stătea înfipt un cui gros. Îşi aminti. Era o bucată din stînca lîngă care dormise în drum spre „Spright". Metalul era bine consolidat şi nu se lăsă smuls din alveola lui. Restul rocii însă nu era prea dur. Dutch încercă să încălzească pitonul, pentru ca, dilatîndu-se, acesta să-şi facă loc în piatră. Rezultatul fu acela dorit, dar într-un fel surprinzător. Pitonul rămase mai departe prins în cămaşa-i minerală. În schimb, în jurul său, roca se muie şi se scurse în vasul deasupra căruia se găsea. Dutch puse vasul să se răcească în cabina-magazie. Apoi uită de el. Cînd îl găsi din nou, observă uimit că topitura se întărise atît de mult, încît n-o mai putu sparge nici cu ciocanul. Fără să acorde o prea mare însemnătate acestei curiozităţi, Dutch le istorisi prietenilor săi întîmplarea.

— Iată un lucru extrem de interesant, spuse Krişnadat.

— Crezi că venusienii şi-au făcut unelte din această rocă? întrebă Serpentaire.

— Tot ce se poate, răspunse indianul.

— M-aş îndoi, se împotrivi Gelu.

— Şi de ce, mă rog?

— Presupunerea voastră tot nu lămureşte cum a fost construit domul acela grandios.

— E drept că nu-i bine să tragem concluzii pripite, spuse St-Ser. Ipoteza mi se pare totuşi verosimilă. Şi pe Pămînt cei dintîi oameni şi-au făurit uneltele din materiale puse la dispoziţie chiar de natură. Aşa s-a întîmplat la noi cu jadul şi cremenea. În Insula Paştelui a fost folosită sticla neagră vulcanică.

— Ştiu, admise Gelu. Totuşi procesul de fabricaţie a unor unelte din roca lui Dutch e prea complicat. Pentru străbunii venusienilor piatra asta era la fel de extraordinară ca şi radiul pentru egiptenii din antichitate.

— Extraordinarul e şi el relativ, spuse Krişnadat.

Să luăm, de pildă, cele două planete ale noastre. Lucrul cel mai uimitor de pe ele poate să pară unora foarte banal.

— Ce anume? întrebă Dutch.

— Apa. Fără ea n-ar fi existat viaţa. De altfel, oricine are noţiuni de fizică ştie că apa e o substanţă cu totul anormală.

— Ai dreptate, rîse Gelu. Îngheţînd, ea îşi măreşte volumul, spre deosebire de celelalte lichide.

— Dar să revenim la piatra noastră. După ce vor fi observat neobişnuitele ei însuşiri, străvechii venusieni au ajuns s-o întrebuinţeze ca unealtă, iar apoi, cu ajutorul ei, să creeze o adevărată „metalurgie plastică“.

— Desigur însă, remarcă medicul, că bizarele proprietăţi ale acestei roci au putut fi cunoscute şi mai ales utilizate doar în procesul muncii a nenumărate generaţii.

— Ce slabi şi neajutoraţi trebuie să fi fost la început strămoşii venusienilor! spuse Dutch.

— Cine ştie! îi răspunse Krişnadat. Poate nu mai slabi decît australopithecii, aceste maimuţe care încă nu

deveniseră oameni şi pe care noile condiţii geologice le-au gonit din păduri. Singura lor forţă o constituia turma, graţie căreia puteau răpune chiar un animal uriaş. Dar ele nu erau capabile să-şi sfîşie victima, deoarece n-aveau gheare mari şi nici un aparat dentar dezvoltat. Astfel s-a ivit la preantropul terestru necesitatea creării uneltelor de muncă.

— Am înţeles ce vrei să spui. Venusienii au avut totuşi avantajul că hrana le era asigurată, ca să zic aşa, în mod natural.

— Exact. Fiecare dintre cele două specii umane a profitat de moştenirea lăsată de întreaga filogenie. Dacă prin descendenţa lor animală, maimuţele primiseră mobilitatea, străbunii venusienilor dobîndiseră de la plante fotosinteza. Desigur că în ambele cazuri adaptarea biologică la mediu a avut o limită. Progresul uman nu s-a mai desfăşurat nici ca la animale, nici ca la plante, ci pe calea evoluţiei uneltelor de muncă.

— Cu toate acestea, întrebă Gelu, ce i-a determinat pe înaintaşii venusienilor să-şi confecţioneze unelte, de vreme ce hrana le era asigurată?

— E o problemă pe care o va descurca arheologia Venerei. Deocamdată putem presupune că ei au avut nevoie de unelte sau de arme în lupta lor cu celelalte vieţuitoare. Şi, deşi, în ceea ce este specific, cele două procese antropogenetice nu pot fi asemuite, legile generale care le-au condus la aceleaşi rezultate îmi îngăduie să emit unele paralelisme. Cred astfel că, pentru precursorul venusienilor, desprinderea din rădăcini şi deplasarea în spaţiu au constituit salturi echivalente cu însuşirea poziţiei verticale de către australopithec şi eliberarea membrelor lui anterioare de funcţiile mersului.

— De asemenea, spuse Dutch, după cum omul şi-a lepădat treptat blana ce-l acoperea, tot astfel venusienii îşi vor fi pierdut coaja lemnoasă care le învelea tulpina.

— Tot ce-i posibil.

*

O dată cu venirea zilei, în ciuda vîntului puternic, cei patru de pe cosmoplan porneau aproape zilnic pe „teren“. Insula trebuia explorată sistematic. Timonin şi Scoruş străbăteau regiunile accesibile tanchetei lor. Ei stabileau microtriangulaţii, determinări topografice şi de altitudine. Într-o zi descoperiră un lac. Luînd o probă din lichid, constatară la analiză că e de fapt... apă, cu o foarte mare cantitate de bioxid de carbon. Cînd încercară să pătrundă spre ţărmul insulei, se loviră de bariera naturală a unor vaste terase, care, spre ocean, înaintau ca un înalt promontoriu.

Noutatea cercetărilor le dădea ghes tuturora, dar Krişnadat şi Serpentaire munceau poate cel mai intens, deoarece lucrările biologice fuseseră întîrziate de anotimpul furtunilor. Recoltau plante şi flori pentru ierbar şi pentru muzeu, mostre de lemn şi seminţe (fiindcă de cum se luminase de-a binelea, întreaga împărăţie a junglei înflorise exploziv, unele plante ajungînd chiar să dea în cîteva zile fructe!) O problemă însemnată o constituia pentru ei conservarea rapidă şi eficace a plantelor culese. Din pricina aerului extrem de umed, vegetalele putrezeau iute, prindeau mucegai sau îşi schimbau culoarea, devenind brune. De aceea, St-Ser şi Krişnadat nu amînau pe a doua zi ambalarea recoltelor cotidiene. Pînă noaptea tîrziu se îndeletniceau cu împachetarea plantelor în coli de hîrtie standard. După ce turnau peste ele alcool şi le etichetau, le aşezau în lăzi de tablă zincată, pe care le închideau ermetic.

Cu toată munca lui susţinută, Krişnadat îşi găsea de multe ori răgazul să povestească întîmplările de peste zi. Bogăţia inepuizabilă a vegetaţiei întîlnite îl făcea să se simtă fericit.

— E uimitor, spunea indianul, felul în care viaţa, apărută aici la milioane de kilometri de Pămînt, izbuteşte să asculte de aceleaşi mari legi ale dezvoltării, şi

totodată să fie mereu nouă şi surprinzătoare. Deşi ne aflăm la pol, atmosfera e tropicală. Iată ceva cu totul necunoscut în actualele condiţii terestre. Îmi pare rău că n-am putut studia comportamentul florei venusiene în decursul nopţii arctice. Voi avea acest prilej mai încolo. Acum însă asist din plin la spectacolul impetuoasei ecloziuni vegetale.

— Ai reuşit să colinzi jungla? îl întrebă Dutch.

— Nu, n-am fost decît la marginea ei. Chiar şi pe Pămînt e dificil să străbaţi hileea, adică pădurea tropicală umedă, veşnic verde. Totuşi am găsit un drum, pare-se tăiat de venusieni.

— De fapt, copacii de aici rămîn sau nu rămîn verzi în timpul nopţii polare?

— Mai întîi, acum, în epoca regenerării, frunzele vegetaţiei de aici nu sînt verzi, ci, în majoritatea lor, aşa cum prevăzuse Tihov, au culori aflate spre partea roşie a spectrului. Ce se întîmplă în răstimpul nopţii polare? Deşi n-am fost în măsură să studiez fenomenul în mod satisfăcător, am unele indicii că frunzele nu cad. S-ar putea spune: iată deci o asemănare între hilee şi jungla venusiană! Or, tocmai această asemănare e paradoxală, întrucît condiţiile sînt atît de diferite… La ce pot servi plantei de aici frunzele in timpul lungilor luni de întuneric şi uragane?

— Într-adevăr, la ce-i pot servi?

Krişnadat rîse:

— Dacă ar fi să-ţi răspund cu argumente rezonabile din biologia terestră, ar trebui să mă abţin.

— Nu te oblig să fii rezonabil.

— Totuşi, ca să ne înţelegem, e neapărată nevoie. Pot face însă o presupunere. Ideea mi-a dat-o domul clădit de venusieni. Tavanul său e acoperit parţial de o substanţă care s-ar părea că transformă razele infraroşii în raze luminoase…

— A, încep să înţeleg. Oare şi frunzele copacilor tăi au aceeaşi proprietate?

— Asta-i întrebarea!

Aici intră în discuţie Gelu:

— Nu v-am întrerupt fiindcă eram atent la o analiză, dar am auzit totul. Ipoteza cu traductorul din infraroşu în vizibil, deşi am emis-o chiar eu, nu mă mai satisface.

— Cum îţi explici atunci lumina care se cerne în dom?

— E frumos să explici. De dragul explicaţiei însă nu trebuie să te mulţumeşti cu orice absurditate. Voi nu vedeţi cîte contradicţii sînt îngrămădite în istoria cu venusienii? Aşa cum i-a văzut Dutch în… fotografia de pe zid, iar eu în dom, s-ar părea că sînt nişte fiinţe destul de primitive. Cum se împacă asta cu posibilitatea construirii unui edificiu de proporţii colosale?

— N-am susţinut niciodată că venusienii sînt nişte primitivi, protestă Dutch. Dimpotrivă. Figura astronautului de pe zid şi hărţile cereşti ar dovedi că au zburat pîna în Arcturus.

— Imposibil! spuse Gelu. Dacă aveau o civilizaţie atît de evoluată, ne-ar fi întîmpinat pretutindeni semnele ei.

— Nu uita că ne aflăm la pol…

— Cred că Gelu are dreptate, interveni Serpentaire. Posibilitatea ca venusienii să-şi fi clădit singuri domul mi se pare şi mie problematică. Deşi cunoaştem şi pe Pămînt construcţii uriaşe înălţate cu o tehnică relativ primitivă. De pildă, statuile din Insula Paştelui.

— Cine-s atunci autorii edificiului? întrebă Dutch.

— Chiar tu ne-ai dat răspunsul, rîse medicul. Astronauţii veniţi din Arcturus.

— Oare?! exclamă Scoruş, surprins de concluzia prilejuită de propriile-i obiecţii.

— Vedeţi dar, prieteni, mai spuse St-Ser, că uneori şi spiritul critic poate fi motorul fantasticului.

*

Nici Dutch, fireşte, nu stătea cu mîinile în sîn. Neştiind cît va trebui să rămînă pe astronavă, începu să-i facă unele reparaţii şi s-o consolideze, deoarece furtunile o

cam zgîlţîiseră. Săpă în jurul picioarelor ei, astfel încît acestea să se afunde adînc în sol. Nu departe de navă tălăzuia grandios oceanul. Ca în ţinuturile arctice, stelele se vedeau şi pe lumină. Cînd bolta se mai limpezea de nori, Mercur strălucea aproape de trei ori mai puternic decît pe Pămînt. „Dacă printre venusieni există poeţi, gîndea Dutch, Luceafărul lor din zori şi de amurg este desigur Mercur.“ În ciuda vîntului care continua să fie destul de violent, Learmonth întreprindea de unul singur explorarea insulei nordice. Dată fiind însă lipsa lui de pregătire şi de aparatură ştiinţifică, aceste colindări erau mai degrabă prilejuri de destindere. De mai multe ori zărise spre sud marginile junglei, care, înviată la lumină, căpătase o surprinzătoare culoare roşu-sîngerie. Cosmonautul se simţea atras să viziteze pădurea, dar, întrucît făgăduise prietenilor săi că nu se va aventura pînă acolo, trebui să se mulţumească mai ales cu spectacolul pe care i-l oferea oceanul şi aerul, norii şi Soarele. Pentru ochii unui pămîntean însă acest spectacol era atît de uluitor, încît Dutch îşi regretă lipsa de talent la pictură. Însuşirile meteorologo-optice ale atmosferei venusiene ascultau de alte legi ale combinaţiilor cromatice, ceea ce crea perindarea celor mai fantastice privelişti. Chiar şi umbra era aici multicoloră, ciudăţenie care pe Pămînt nu se în- tîlnea decît în locurile cu lumină exorbitantă.

Spre vară, Soarele urcă mult deasupra zării, şi tipsia lui enormă prinse a zvîrli văpăi dogoritoare. Atunci se petrecu un fenomen straniu. Oricît de puternică ar fi fost ploaia căzută, la cîteva minute de la încetarea ei totul se usca, se calcina. Dar rezervorul inepuizabil de apă al oceanului făcea ca, după cîteva ore, noi torente să se reverse, umplînd cu adevărate fluvii solul crăpat. Dutch putea privi fără să se sature ceasuri de-a rîndul respiraţia oceanului. Se aşeza pe un bloc de bazalt şi rămînea în contemplarea apelor de culoarea piersicilor coapte. Fiindcă planeta n-avea ca Pămîntul un satelit

natural, oceanul ei era lipsit de, flux şi de reflux. Şi totuşi, ce magică frumuseţe aveau talazurile cu creste de spumă de argint, ce veneau din fumul vioriu al zării, se rostogoleau geometric unul după altul şi se năruiau spulberate de vînt!

Cînd arşiţa era mai puţin aprigă, Dutch îşi lepăda costumul cosmic şi, numai cu casca pe cap şi în sandale, se bronza. După cîteva săptămîni de „aclimatizare“, corpul său se înnegrise de tot, iar pielea i se deprinsese cu soarele venusian. Acum Dutch putea să rămînă dezbrăcat afară cîteva ore, fără să-i mai fie teamă de insolaţie.

Întorcîndu-se pe navă, Dutch afla întotdeauna de la prietenii săi cîte o noutate. Într-o zi, Krişnadat îi spuse:

— Pe măsură ce sporeşte lumina, jungla se dezvoltă tot mai impetuos. Am măsurat astăzi viteza de creştere a unui fel de liană. Dacă-ţi voi spune că se lungea văzînd cu ochii, nu voi face nici o metaforă. Bambusul terestru creşte într-o oră cu 2-3 cm. Asta înseamnă pe secundă opt miimi de milimetru. E prea puţin pentru ochiul nostru. Liana venusiană creşte cu cîţiva milimetri pe secundă. Mişcarea ci devine aşadar sensibilă.

— Probabil că şi arborii sînt uriaşi.

— Fără asemănare. Unul dintre aceşti coloşi are la baza trunchiului său o circumferinţă de peste 150 de metri.

— E mult?

— Să luăm ca termen de comparaţie celebrul baobab din Tanganyika, bătrîn de peste cinci mii de ani. Circumferinţa lui n-are decît 47 de metri.

— Acum am priceput. E teribil.

— Nu e de mirare că pe asemenea temelii solide se pot ridica nişte turnuri de cîteva sute de metri.

— Şi ai pătruns adînc în junglă?

— Nu se poate înainta mai mult de cîţiva paşi. Mai departe, arborii se îndesesc şi se încîlcesc. Pădurea devine un perete de nepătruns. Cu greu îţi mai poţi croi

cu tesacul sau secatorul o pîrtie. Trunchiurile gigantice se pierd în sus, iar sub ele se caţără întreţesîndu-se lianele.

— Aşadar n-aveţi posibilitatea să studiaţi jungla.

— Facem şi noi ce putem. Cum ai intrat în ea, s-a şi făcut întuneric. Iată de ce ne-am văzut siliţi să ne restrîngem cercetările la un perimetru infim. Totuşi şi acolo am avut prilejul să vedem lucruri pasionante. Fiindcă eşti poet, îţi voi pomeni de cîteva aspecte feerice. De pildă, luxuriantele frunze ale ferigelor dendriforme te pot îndemna să te crezi în faţa unui peisaj al epocii carbonifere. Cel mai mult însă m-a impresionat jungla văzută de pe o înălţime. Majoritatea copacilor sînt portocalii, cu nuanţe brune, roşcate sau verzi. Coroanele arborilor sînt împletite fie de propriile lor ramuri, fie de frînghiile lianelor încolăcite ca nişte şerpi, fie de dantelăria epifiţilor. Închipuie-ţi florile tuturor acestor plante tremurînd pe fondul auriu într-o profuziune de culori, în cărămiziu, în castaniu, în galben de pucioasă, în roz, în purpur, în arămiu. Toată întinderea aceea pare o mare de văpăi clătinătoare.

— Ce frumos! Şi eu am văzut în depărtare valul roşu al junglei, dar din apropiere şi de sus trebuie să fie nemaipomenit.

— Aşa e. Din păcate, nu putem face doar explorări. Mai e nevoie să stăm şi în laborator, ca să nu mai vorbesc de alte munci necesare, dar anoste, ca împachetatul mostrelor. Chiar de mîine încep analiza cîtorva probe mai interesante. Ei, dar e tîrziu. Să mergem la culcare.

*

Analizînd rădăcinile şi lăstarele tinere ale arborilor care semănau cu venusienii, Krişnadat constată că sînt bogate în alcaloizi otrăvitori şi mai ales în stricnină. Şi întrucît pe Pămînt exista o specie tropicală de arbori de stricnină (Strychnos sp. din familia Loganiaceae) indianul

dădu speciei studiate numele de „Strychnos venusian cu aparenţă omenească“. Analiza mai stabili că lemnul acestor copaci era imputrescibil, iar fructul lor, ca şi al palmierului, putea multe luni să stea în apă sau să fie dogorît de soare fără să-şi piardă puterea de germinaţie, seminţele fiind apărate de o coajă foarte tare. Toţi ascultară cu interes relatarea acestor cercetări, dar mai ales Gelu, care imediat începu să-i pună prietenului său o sumedenie de întrebări. Fiind însă preocupat de lucrările pe care trebuia să le termine în acea zi, Krişnadat răspunse cu destul laconism. Cert e că în capul geologului se înfiripase o idee care nu-i mai dădea pace. Adormi anevoie, disecînd amănuntele planului pe care şi-l făcuse.

A doua zi, după ce se treziră, membrii cosmoplanului văzură că Scoruş lipsea la apel. Pe patul său găsiră un bilet:

Nu fiţi îngrijoraţi. Am plecat pe drumul care duce prin junglă. Fac o incursiune de avangardă şi *încerc să verific o idee în legătură cu venusienii. Gelu.*

— Nu-mi place de loc această „incursiune de avangardă“, spuse Krişnadat Timonin, hai în căutarea lui!

Porniră cu tancheta pe drumul aflat de indian. Solul fusese acoperit de un covor de muşchi, iar otgoanele lianelor şerpuiau pe jos. Din cînd în cînd, peste masa vegetală roşcată se vedea cîte o pată intens albastră. Cei doi cosmonauţi se mai liniştiră, deoarece pata era semnul lăsat de geolog în urma sa.

— Bine că măcar şi-a luat pistolul cu vopsea, observă Krişnadat.

Deodată Timonin, care conducea maşina, stopă. Petele albastre dispăruseră. Luîndu-şi carabinele, cei doi coborîră din tanchetă. Căutară ultimul semn făcut de Scoruş, Îl găsiră aproape de aripa dreaptă a junglei. Le

atrase îndată atenţia o grămadă de copaci stivuiţi lîngă streaşina pădurii. Erau trunchiuri mari de strychnos. Lîngă ei se vedeau alţii, aparţinînd aceleiaşi specii, dar de dimensiuni mai mici.

— Cine i-o fi tăiat? întrebă Timonin.

— În nici un caz Gelu. N-ar fi avut timp.

Nu departe de acolo se deschidea în zidul înalt al pădurii o potecă, transformată de liane şi de lăstarii căţărători într-un fel de tunel. Prin acesta cosmonauţii pătrunseră în junglă. Lumina deveni tainică, mată. Umbrele se făcură stacojii. Sub picioare simţeau pămîntul clisos, din pricina umezelii şi a detritusului vegetal: frunze, vreascuri, flori mîncate de mucegaiuri. În drumul lor, trebuiau cîteodată să treacă peste vreun copac năruit de furtună sau de o plantă sugrumătoare.

— Vezi, spuse Krişnadat, cu ce frenezie se dezvoltă pădurea virgină? Şi totuşi concomitent are loc procesul deopotrivă de brutal al morţii şi al putrezirii.

Galeria se îngusta. Vegetaţia devenea tot mai împîslită. Ghirlandele lianelor se împleteau cu tot mai multă înverşunare în jurul monumentalelor tuburi de orgă ale arborilor.

— Uite ceva interesant, zice indianul şi arătă un copac ale cărui ramuri, ajungînd pînă jos, s-au înfipt în sol, au prins rădăcini şi s-au preschimbat în trunchiuri. Deodată Timonin văzu ceva lîngă piciorul său şi, scoţînd un strigăt, îl strînse de braţ pe Krişnadat. Acesta ridică lucrul ce-l înspăimîntase pe Timonin şi, privindu-l gînditor, mormăi: Da, o tigvă…

— Nu cumva…? întrebă pilotul, neîndrăznind să-şi termine vorba.

— Nu, Feodor Egorovici, nu este craniul unui pămîntean. Vezi, în partea asta, jungla a crescut pe un teren în pantă. Ţeasta s-a rostogolit de undeva de sus. Timonin privi spre locul arătat de indian. În momentul acela, observă pe brocartul zmeuriu al lichenilor o mare pată albastră.

— Gelu a luat-o pe aici, spuse astrobiologul.

— E o nebunie ce-a făcut. Craniul ăsta dovedeşte existenţa unor animale de pradă.

— Nu dovedeşte neapărat asta. Oricum, însă, trebuie să fim cu ochii-n patru.

Cu armele ultrasonice pregătite, cosmonauţii merseră mai departe. Cupola pădurii era acum complet ascunsă de draperiile somptuoase ale epifiţilor şi de otgoanele exuberante ale lianelor. Pămîntenii nu mai vedeau nici sus, nici lateral. Doar înainte zăreau făgaşul pe oare şi-l lărgise Gelu. Pe jos, covorul moale şi alunecos al mraniţei devenise fosforescent din cauza microorganismelor de fermentaţie. Era o tăcere desăvîrşită, numai uneori întreruptă de pocnetul făcut de cîte un proiectil vegetal, de un fîşîit ciudat şi neplăcut, produs probabil de tulpinile tîrîtoare ale lianelor sau, cine ştie?, de nişte şerpi. Aburi se ridicau într-una, şi o dată li se păru că percep un murmur îndepărtat de apă. Apoi iarăşi se înstăpînea o tăcere neverosimilă. Din cînd în cînd întîlneau cîte un pîlc de strychnos, oseminte ciudate şi marcajul albastru făcut de geolog.

— Ce nostim e băiatul ăsta! spuse Timonin. Chiar cînd face o nebunie e prudent pînă la capăt.

— Ăsta e Gelu! rîse indianul. Dar rîsul îi rămase-n gît.

În faţa lui se ridică un soi de reptilă. Avea trupul făcut parcă din groase funii încolăcite, o sumedenie de ochi minusculi îi erau aninaţi pe nişte pedunculi clătinători, iar acolo unde trebuia să-i fie botul i se vedea o ventuză enormă. Uimirea indianului nu dură decît o clipă. Revenindu-şi, apăsă pe trăgaciul carabinei, din gura căreia ţîşni un jet vibrant. Dar probabil că jivina se lăsase mai repede pe spate, fiindcă imediat reapăru teafără şi se năpusti scurt asupra duşmanului. Surprins de izbitură, Krişnadat căzu la pămînt, iar dihania se tîrî peste el. Timonin sări lîngă tovarăşul său şi, ca să nu-şi greşească ţinta, propti gura carabinei de trupul monstrului. Trase şi văzu cum ucigătorul jet ultrasonic tranşează ca un

bisturiu trunchiul enorm. Spre mirarea lui însă observă cum coada hidoasă, din care se scurgea o mîzgă roşie-brună, se retrage încet spre hăţişuri. Întorcîndu-se, Timonin îl văzu pe Krişnadat în picioare, cum încerca să smulgă bucata retezată din reptilă şi care parcă se încleştase de costum.

— Dezlipeşte-o cu pumnalul, îl rugă indianul.

În timp ce tăişul armei tăia aderenţele cu care se crampona dihania, ventuza botului ei se prinse de mîneca lui Timonin. Scîrbit, acesta îi dădu cîteva lovituri de pumnal. Apoi cu greu reuşi să-l descotorosească pe celălalt de hălcile lipicioase ale jivinei. Locurile atinse de aceasta erau murdărite de nişte bale negre.

— Ce facem? spuse Timonin mai mult ca pentru sine.

— Mergem mai departe, pînă dăm de Gelu.

— Fireşte, dar cum ar fi mai bine să procedăm?

— Nu putem înainta împroşcînd drumul cu ultrasunete, fiindcă l-am expune şi pe Gelu. Nu ne rămîne decît să ne ţinem carabina gata de tras.

— De acord. Eu veghez partea stîngă a tunelului, tu pe cea dreaptă.

Metoda era bună. În felul acesta doborîră din prima clipă o reptilă care voia să-i atace. Îndată săriră alte trei. Dar şi ele fură secerate fulgerător. Ceva mai încolo găsiră resturile unei dihănii sfîrtecate.

— De abia aici s-a întîlnit Gelu cu scîrboşeniile astea, observă Timonin.

Deodată tunelul se mai lărgi. Acum vedeau des rămăşiţele care probabil aparţinuseră venusienilor. În atmosferă plutea ceva misterios şi neliniştitor. Ce căutau aici venusienii? Şi ce rol aveau arborii strychnos? De ce fuseseră stivuiţi la intrarea tunelului? Parcă pentru a le intensifica tulburarea, o jumătate de duzină de monştri le răsăriră în cale. Armele îşi scuipară vibraţiile nimicitoare, pînă ce în faţa cosmonauţilor nu mai zăceau decît cadavrele jivinelor. Atunci însă constatară un lucru de necrezut. Şerpii aceia reprezentau braţele hidoase ale

unei plante fantastice. Îi văzură şi floarea enormă, răsărită la îmbucătura tulpinilor tentaculare. Avea culori suave şi stranii: sepalele caliciului de un roz-mov pastelat, iar corola aurie, din care se mlădia un stil lung, negru. Dar surprizele nu se terminaseră. După alte cîteva zeci de metri, se pomeniră în mijlocul unui cimitir de oase. Printre acestea se înălţau imobile cîteva făpturi impunătoare, în care pămîntenii recunoscură îndată pe venusienii descrişi de Dutch şi de Gelu. Dar pare-se că nu erau venusienii, ci mai degrabă statuile care ornau domul, deoarece rădăcini puternice le prindeau de pămînt. Oricît de extraordinară era această privelişte, Timonin şi Krişnadat îşi continuara grăbiţi, marşul. Cine ştie ce primejdii îl ameninţau acum pe tovarăşul lor! Sau poate nici nu mai era în viaţă.

Ei înaintau mereu frămîntaţi de aceste întrebări dureroase, iar îngrijorarea lor se înteţi cînd, poticnindu-se de ceva, descoperiră carabina lui Scoruş. Era descărcată. În preajmă zăceau aceleaşi fragmente dezgustătoare. Se dusese o luptă, dar de Gelu nici urmă. Doar o dîră lungă albastră, care se întindea pînă la un arbore cu ţepi groase. Părea un strigăt de ajutor. Şi dîra se vedea întipărită şi pe scoarţa copacului. Involuntar îşi ridicară ochii şi, într-adevăr, îşi văzură tovarăşul pe o cracă la cîţiva metri de sol. Încordarea de pînă atunci se destinse într-un rîs nervos. Dacă Scoruş s-a putut căţăra înseamnă că e nevătămat. Şi apoi poziţia lui era destul de grotescă. Stătea pe ramură ca un cavalerist în plin galop. Îşi dădură însă imediat seama că ceva nu-i în regulă. Scoruş ar fi trebuit să-i observe, dar el stătea nemişcat în atitudinea lui caraghioasă şi numai hălcile băloase ale dihaniei vegetale zvîcneau pe costumul său.

În timp ce Krişnadat rămase de pază, gata să respingă un eventual atac, Timonin îl coborî pe geolog din arbore. Îl eliberă de tulpina lipicioasă şi groasă cît un picior de om, ce-i strîngea mijlocul şi gîtul. Faţa i se cam învineţise. Dar, după aburul uşor de pe viziera căştii lui

Gelu, înţeleseră că acesta trăieşte. Mînuind un dispozitiv aflat pe costumul cosmic al lui Scoruş, Timonin îi vîrî în gură muştiucul tubului cu apă. Pe urmă îi deschise interfonul şi începu să-i vorbească prietenului său:

— Hai, băiatule, trezeşte-te! Hai, sîntem lîngă tine. Geologul clipi din ochi. Atunci Timonin îl zgîlţii uşor şi-i spuse: Bravo, băiete, ai făcut nişte descoperiri grozave!

Scoruş îşi deschise în sfîrşit ochii şi şopti:

— Mulţumesc, prieteni… Mă simt… excelent. Pot să umblu şi singur. Şi chiar se ridică, dar se clătina atît de neliniştitor, încît cei doi săriră să-l sprijine. Geologul se prinse de gîtul lui Timonin şi, plecîndu-i-se spre „urechea“ căştii, îi murmură de parcă ar fi rostit un secret: încă puţin, Feodor Egorovici… să mergem mai departe… Dacă mă remorcaţi puţin… mai descoperim ceva…

— Nu te-ai săturat de descoperiri, împieliţatule?

— Imposibil să mă satur, dragii mei! Puţin mai la nord e o apă. Am văzut-o din copac. Zău că nu mă-nşel. Abia am aşteptat să veniţi. Vă rog… numai cîţiva paşi…

Dar cei doi rămaseră neînduplecaţi şi se întoarseră la tabără.

*

Ca urmare a celor întîmplate, un nou paragraf îmbogăţi regulamentul expediţiei: nimeni n-avea dreptul să se îndepărteze de tabără fără consimţămîntul celorlalţi.

După cîteva zile, pe cînd Scoruş şi Krişnadat lucrau împreună, acesta din urmă spuse:

— Sînt convins, Gelu, că mai deunăzi n-ai plecat în junglă de dragul aventurii. Şi de altfel rezultatele pe care le-ai dobîndit sînt extrem de importante. Totuşi ele nu-ţi pot justifica hotărîrea de a-ţi primejdui viaţa. Mai cu seamă că ideea care te-a îndemnat să porneşti în incursiune este greşită, iar descoperirile făcute

reprezintă tocmai infirmarea acestei idei.

— De ce? obiectă Gelu. După ce s-a stabilit că arborii cu aparenţă umană conţin stricnină, tu şi cu St-Ser aţi afirmat că asemănarea dintre strychnos şi venusieni nu-i întîmplătoare. Aşadar ei trebuie să se întîlnească, mi-am spus. Asta înseamnă că există posibilitatea ca venusienii să piară din cauza stricninei. Concluzia: nu-i exclus ca în apropierea exemplarelor de strychnos să-i descopăr pe venusieni.

— Ţi-am înţeles gîndul de cum ţi-am citit biletul. Concluzia ta e însă eronată. Venusienii au pierit din pricina monştrilor.

— S-ar părea că aşa este, recunoscu geologul Totuşi, ce-au căutat venusienii acolo?

— Asta-i altă poveste. Ne-o va lămuri viitorul

Toţi cei cinci pămînteni dezbătură îndelung problemele legate de „pîrtia monştrilor“. Între timp, au întreprins noi investigaţii în junglă, ceea ce clarifică o seamă de întrebări, dar făcu să apară alte enigme.

Prezenţa monştrilor şi a osemintelor limpezise o problemă: arborii strychnos n-aveau nici o legătura cu moartea venusienilor. În rămăşiţele acestora din urmă, Krişnadat nu găsi la analiză nici o fracţiune de stricnină. În schimb, rămînea nelămurită cauza fenomenului de convergenţă[87] datorită căruia cele două specii se asemănau. În plus, o altă ciudăţenie complica lucrurile. Exemplarele de „strychnos“ de pe „pîrtia monştrilor“ erau şi ele lipsite de stricnină. Dimpotrivă, fiecare dintre arborii stivuiţi la intrarea în tunelul vegetal conţinea o atît de enormă cantitate de otravă, încît ar fi putut ucide cîteva cirezi de elefanţi.

Cea mai încurcată şaradă însă o constituia „statuile“ pe care cei trei cosmonauţi le întîlniseră în luminişul cu oseminte. Statuile nu erau statui! Monştrii le devoraseră

[87] ***Convergenţă*** – apropiere a caracterelor unor specii deosebite care trăiesc în condiţii similare ***(n.r.).***

între timp, nelăsînd din ele decît fragmente şi rădăcinile. Aceste rădăcini crescuseră din picioarele atrofiate ale venusienilor. Studiind rămăşiţele culese, Krişnadat ajunsese la o concluzie pe atît de indubitabilă pe cît de paradoxală: şi exemplarele cu rădăcină şi cele lipsite de rădăcini aparţineau aceleiaşi specii de venusieni. Înseşi faptele constatate le ofereau pămîntenilor temeiul celor mai fantastice presupuneri. Era deci cu putinţă ca „statuile" din domul octogonal să fi fost chiar trupurile venusienilor?! Dar întrebările tulburătoare stîrneau parcă altele şi mai stranii.

— Cum se poate, îşi exprimă Duteh mirarea, ca venusienii cu rădăcini să fie „fraţi" cu cei fără? Nu-i ca şi cînd ai spune că maimuţele şi oamenii fac parte din aceeaşi specie, deşi primele au, iar ultimii n-au coadă?

— Să nu încurcăm lucrurile, îi răspunse Krişnadat. Exemplul tău nu e prea fericit. Maimuţele antropomorfe n-au coadă.

— Bănuiesc ce vrea să spună Dutch, sări să-şi apere prietenul Gelu. Doar nu jucăm şah, unde piesa atinsă trebuie să fie neapărat jucată. Nu exemplul contează.

— Bine, zîmbi indianul. Ia alt exemplu, dragă Gelu.

— Cînd am trecut prin luminişul din junglă, am privit cu destulă atenţie atît la venusienii ucişi, dar încă nedevoraţi, cît şi la ceea ce consideram drept „statui". Ca şi în dom, am fost izbit de asemănarea dintre ei. Că venusienii au o origine vegetală, asta aţi stabilit chiar voi, biologii. Dar şi noi, oamenii tereştri, avem o origine animală. Or, ştim că mamiferele inferioare erau acoperite cu blană. Ce-aţi zice dacă aţi întîlni un om cu blană?

— Aş zice că este un eschimos iarna, replică hîtru Jean-Pierre, şi toţi izbucniră în rîs.

— Asta e o ipoteză, spuse Krişnadat. Alta ar putea fi că ne aflăm înaintea unui caz de atavism.

— De acord! exclamă Gelu. Dar un asemenea caz e o raritate, în vreme ce venusienii cu rădăcini sînt cu

duiumul.

— Te-ai apropiat de esenţa problemei. Să nu uităm totuşi nici o clipă că exemplele noastre sînt doar analogii limitate. Ce ştim noi despre filogeneza, despre ontogeneza, despre viaţa socială a venusienilor? Mai nimic. Iată de ce istoria acestor rădăcini nu-i de loc simplă. Să revenim la exemplul tău cu blana. La embrionul de om de şase săptămîni, pe aproape întregul corp se dezvoltă un puf pilos, dens, numit lanugo. De altfel, acest caracter primitiv constituie o mărturie a înrudirii omului cu mamiferele inferioare. După naştere, pilozitatea amintită dispare.

— Am priceput, îi întrerupse Gelu. Te gîndeşti că rădăcinile ar putea fi pentru venusieni un fel de lanugo. Dar indivizii cu rădăcini nu sînt forme embrionare. Dimpotrivă.

— Simplifici prea mult lucrurile. Ţi-am pomenit de lanugo numai fiindcă te-ai referit la blană. Esenţialul stă în natura de rudiment a rădăcinilor. În afara organelor cu adevărat inovatoare în evoluţia animală, omul posedă vreo treizeci de organe în decadenţă şi peste o sută de organe rudimentare ce nu-i mai sînt de nici un folos fiziologic.

— Şi eu cred, interveni Serpentaire, că rădăcinile venusienilor trebuie să aibă un caracter vestigial. Şi, dacă mi-aţi îngădui o comparaţie, aş aminti de măselele noastre „de minte“ ce n-apar decît tîrziu, adesea după 30 de ani. Dinţi inutili, neajutînd masticaţiei, ei dau loc în plus multor accidente grave.

— Socotiţi deci că rădăcinile care s-ar forma la venusienii maturi sînt lipsite de utilitate? întrebă Dutch.

— În timpul vieţii, ele le sînt desigur inutile. Dar un organ care slujeşte pentru două scopuri poate deveni rudimentar sau total atrofiat pentru unul dintre ele.

— Nu prea înţeleg, spuse Dutch.

— E posibil ca rădăcinile să crească doar în perioada bătrîneţii sau a agoniei. Şi în loc să mai ajute în procesul

nutriţiei, ele nu fac decît să fixeze de sol individul, ca în cazul „statuilor“ din dom sau al venusienilor din luminiş.

— E teribil de încîlcit, remarcă Gelu. Ar însemna că, murind, venusienii mai continuă un fel de viaţă vegetală.

— Poate că aşa se întîmplă. N-am încă de unde să ştiu. Poate că rădăcinile nu sînt decît un simplu mijloc de ancorare, fără să transporte substanţe nutritive.

— Dar să luăm o altă problemă. De ce oare venusienii se lasă devoraţi de canibalii aceia rădăcinoşi?

— Eu aş da o explicaţie… poetică, îi răspunse St-Ser. Indivizii sănătoşi, cînd simt că li se apropie sfîrşitul, ceea ce poate corespunde cu creşterea rădăcinilor, sînt folosiţi ca un fel de colonade pentru marile edificii. Şubrezii, bolnavii, infirmii pleacă de bunăvoie în junglă, unde cad pradă monştrilor.

— Tot ce se poate, spuse Krişnadat. În felul acesta s-ar lămuri de ce unii venusieni găsiţi în luminiş au rădăcini, iar alţii n-au. Cei dintîi ar fi bătrînii, indivizi ajunşi la vîrsta la care cresc rudimentele de fixaţie. Ceilalţi ar fi bolnavii mai tineri.

— Se ridică însă o dificultate, insistă Gelu. Ce fel de fiinţe de pradă sînt scîrboşeniile acelea care, din pricina rădăcinilor, sînt silite să aştepte o hrană întîmplătoare?

— Nu cunoaştem întregul lor mod de nutriţie. Apoi şi pe Pămînt unii şerpi pot răbda de foame ani de zile.

— Totuşi, cu cît meditez mai mult, spuse geologul, cu atît natura venusiană mi se pare mai sucită. Odată am mai discutat noi despre problema mişcării la animale şi la plante. Concluzia la care am ajuns atunci era că la talofite există specii lipsite de rădăcini. De aici însă şi pînă la o vegetaţie gînditoare e o cale enormă, astronomică!

— Pe care evoluţia naturii o poate străbate în perioadele ei deopotrivă de enorme…

— Am citit în adolescenţă, luă deodată cuvîntul Dutch, o carte a lui Maeterlinck, intitulată „Inteligenţa florilor“. Ţin minte că acolo sînt consemnate şi întîmplări din viaţa

plantelor care-şi leapădă rădăcinile. Nu le mai ştiu numele…

— E vorba despre vegetalele parazite de felul torţelului, spuse Krişnadat.

— A, o cunoşti…

— Da, e o carte foarte poetică.

— M-au impresionat îndeosebi paginile consacrate episodului pe care Maeterlinck îl socoteşte cel mai tragic din istoria amoroasă a florilor…

— Asta cam miroase a personificare, remarcă Scoruş.

— Tot ce se poate, dar e frumos. Închipuieşte-ţi o iarbă modestă, care trăieşte cufundată în apă, într-un fel de somnolenţă, pînă în clipa nupţială, cînd apare extraordinarul. Floarea femelă îşi desfăşoară atunci lunga spirală a pedunculului ei şi urcă spre suprafaţă, unde se deschide. De pe o altă tulpină, floarea masculă încearcă să se ridice pînă la aceea care pluteşte ademenitoare pe unde. Totul pare însă zadarnic: buchetul bărbătesc are o tijă prea scurtă. Dar iată că, fără de veste, într-o sforţare magnifică, el îşi rupe legăturile ce-l ţin de viaţă, se desprinde din inflorescenţă şi suie spre oglinda lacului. Acolo se deschide şi, mînat de valuri, îşi întîlneşte logodnica. După săvîrşirea fecundaţiei, florile mascule pier, cele femeieşti însă, purtînd în corola lor rodul iubirii, coboară din nou în adîncuri…

— E o poveste înduioşătoare, spuse Gelu. Romeo şi Julieta printre flori…

— De ce rîzi? îl întrerupse Krişnadat. Faptele relatate corespund realităţii. Iarba despre care scrie Maeterlinck există şi se numeşte *Vallisneria spiralis.* Popular i se spune Sîrmuliţa…

— Aşa o fi, se apără Gelu. Crezi însă că Sîrmuliţa asta ne poate desluşi cum au reuşit nişte plante venusiene să ajungă la nivelul lui *Homo sapiens?*

*

Problema „dezrădăcinării venusienilor“ devenise, fireşte, în discuţiile celor cinci pămînteni, subiectul nr.l. Fiecare voia să afle cît mai multe date despre modul în care „regnul vegetal“ izbutise acolo să ajungă pe magistrala principală a dezvoltării biologice, sărind peste etapa animală. Unele întîmplări survenite, chiar dacă nu dezlegau enigma, în orice caz aruncară noi lumini asupra ei.

Într-o zi, explorînd împreună cu Krişnadat „pîrtia monştrilor“, Gelu îşi aminti de apa pe care a văzut-o cînd se refugiase într-un copac. Înaintară deci prin tunelul tăiat de venusieni în hala junglei şi, într-adevăr, dădură peste un rîu. Se putea trece dincolo, deoarece exista un pod natural de liane. Cei doi se căţărară pe uriaşul hamac întins pe cablurile lianelor între arborii aflaţi de-o parte şi de alta a rîului. Vrejurile groase, întreţesute înjghebaseră un fel de potecă elastică, zgîlţîită de vîntul puternic ce bătea şi în acel luminiş. Cînd ajunseră la mijlocul cărării suspendate, simţiră deodată cum podeţul se afundă în apă. Dar ei se ţineau bine de otgoanele vegetale şi izbutiră să treacă nevătămaţi. Geologul o luă înainte pe sub pologul copacilor, dar Krişnadat îl chemă înapoi.

— Ce s-a-întîmplat?

— Am observat ceva curios. Uită-te şi tu şi spune-mi ce crezi că nu-i în regulă în priveliştea din faţa noastră.

Scoruş privi în jurul său. Trunchiurile groase ale arborilor se înălţau netede ca nişte pilaştri. N-aveau ramuri. Dar sus de tot, prin împletitura de plante agăţătoare şi desişul de frunze, se zăreau coroanele maiestuoase. În schimb, spre baza lor, tulpinile aveau un fel de contraforturi în formă de scînduri. Gelu îşi întoarse capul spre rîu şi văzu un lucru într-adevăr nostim. Copacii cu scoarţa roşie-brună se arcuiau peste unde.

Din trunchiul lor ieşeau crengi bizare, ca nişte membre înfipte în solul mîlos.

— Parcă ar fi o cireadă de girafe, rîse Gelu.

— Asta-i totul?

— Nu-mi dau seama ce te-a intrigat aşa…

— Spune, excrescenţele astea nu-ţi fac impresia unor picioroange?

— Ba da.

— Şi pe Pămînt sînt cunoscute asemenea specimene, care se şi numesc „arbori pe catalige”. Ai înaintea ochilor tăi un exemplu de cum poate o plantă să dobîndească picioare.

— Aha, aici voiai să ajungi!

— Nu. Există ceva mult mai important. Picioarele pe care le vedem sînt de fapt rădăcini aeriene.

— Şi socoteşti că vor începe să umble? întrebă cu o uşoară ironie Gelu.

— Nu, ci numai să salte.

— Glumeşti.

— Nu. De ce crezi că sînt necesare aceste suporturi?

— Spre a susţine mai bine trunchiul.

— Nu. Ca să-l apere de inundaţii. Toţi aceşti arbori prezintă caracterele nete ale mangrovelor, ale plantelor tropicale adaptate condiţiilor de viaţă de pe solurile supuse mareelor…

— Dar aici nu există maree.

— Bineînţeles. În schimb, există un rîu pe care ploile frecvente îl fac să se reverse. Şi acum să-ţi arăt un lucru remarcabil. Priveşte aceşti arbori-girafe. Fructele lor seamănă cu nişte mari pere roşii. Dacă ai fi demiurg, cum ai face să le încolţească sămînţa?

— În modul cel mai simplu: ca la păr.

— Şi n-ai face bine. Selecţia naturală a fost mai înţeleaptă. Uită-te la plantele astea! (Şi Krişnadat arătă sumedenia de săbioare înfrunzite ce acopereau ţărmul moale.) Ele au crescut chiar pe copacul care le-a dat naştere.

Într-adevăr, multora dintre „perele“ care atîrnau pe ramurile arborilor-girafe le răsăriseră în partea inferioară nişte codiţe lungi şi grosuţe, cu vîrful acoperit de peri. Indianul se apropie de un fruct mai copt şi-l lovi uşor în buza prin care ieşea teaca trandafirie. Plantula se desprinse din cotiledoanele ei şi căzu înfigîndu-şi rădăcinile în mîl.

— Foarte interesant! exclamă Gelu. Arborele ăsta îşi creşte puii ca un mamifer.

— Doar în linii mari, rîse Krişnadat. Totuşi ai prins esenţialul: dumneaei este o plantă vivipară.

— Îmi pare bine de cunoştinţă, spuse Scoruş, dînd un bobîrnac în pericarpul roşcovan al unuia dintre fructe. Trebuia să mă aştept la extravaganţe din partea unei creaturi venusiene.

— Impresionantă nu-i deosebirea, ci asemănarea cu situaţia terestră. Prin deltele fluviilor din zonele noastre tropicale pot fi adesea întîlniţi astfel de copaci. Surorile lor pămîntene se numesc *Rhizophore.* Atît rădăcinile proptitoare, cît şi reproducerea vivipară au apărut la speciile ambelor plante ca urmare a unor condiţii similare. M-aş încumenta să afirm că există o lege de convergenţă interplanetară.

Cei doi cosmonauţi porniră mai departe pe cărarea-tunel. Măturau sistematic solul din jurul lor cu jeturile ultrasonice ale carabinelor cu tragere lungă. În felul acesta, dihăniile vegetale erau secerate înainte de a deveni agresive. Preocupat încă de cele discutate, geologul întrebă deodată:

— Cum îţi explici atunci marile deosebiri dintre plantele de-aici?

Neîncetînd să scruteze cotloanele junglei, indianul răspunse cu vădita plăcere a naturalistului care împărtăşeşte altuia minunile firii:

— Dragul meu, fenomenele de convergenţă coexistă cu acelea de divergenţă. Trăind în condiţii diferite, indivizi ai aceleiaşi specii ajung să se diferenţieze uneori

foarte mult. Să luăm, de pildă, cazul unor peşti ai mangrovelor, siliţi în cursul refluxului să se adapteze la viaţa pe uscat. Cu timpul, aripioarele din faţă li s-au transformat într-un soi de „picioare“ musculoase, graţie cărora reuşesc să facă salturi uriaşe. De aceea şi sînt numiţi „peştişori-săritori“.

Merseră astfel, discutînd, o bucată de drum. În schimbul lor de idei îşi puneau obişnuita pasiune, fără să bănuiască însă ce consecinţe grave va avea pentru ei mai tîrziu descoperirea făcută. Deodată Gelu se opri. Privind barometrul, constatase că acesta scăzuse brusc.

— Vine furtuna! spuse indianul. Şi plantele îi vestesc apropierea. Să ne întoarcem.

În curînd, cupola junglei parcă fu spartă de fulgerele tot mai dese. Tunete ciclopice se auzeau în depărtări. Vîntul se schimbă în vijelie. Cataracte cereşti începură să se reverse. De cîteva ori pămîntenii trebuiră să lupte cu jivinele vegetale ce se simţeau acum ca în apele lor. Legătura radio cu cosmoplanul fusese întreruptă din pricina teribilelor descărcări electrice care se succedau tumultuos. Ajunşi însă la ieşirea tunelului, cei doi cosmonauţi avură bucuria să vadă tancheta cu care tovarăşii lor le veniseră în întîmpinare.

*

Întîmplări ciudate au adus noi elemente în tabloul făcut despre localnicii planetei. Pe cînd explorau pe jos coasta de sud-vest a insulei lor, Timonin şi Serpentaire observară ceva mişcîndu-se pe ocean. Privind cu binoclul, îşi dădură seama că erau nişte fiinţe care semănau cu oamenii.

— Nu-s venusienii noştri?! rosti mirat medicul.

— Nu li se disting prea bine capetele, dar ei sînt.

— Parcă nu toţi ar da din mîini. Cei din margini

plutesc nemişcaţi.

Apoi imaginile se pierdură în depărtare, printre valurile zbuciumate de vînt.

Ştirea îi impresiona pe toţi. O comentară în fel şi chip.

— Încă un argument, spuse Gelu, că nu venusienii au construit domul. Nişte arhitecţi atît de dibaci ar fi străbătut oceanul cu vapoarele, nu înotînd… Dar, prieteni, de ce n-am încerca şi noi să ajungem la Dutch pe apă? Elicopterul-şalupă doar e…

— Ar fi fost mai sigur prin aer… opină Timonin. Ceilalţi nu se împotriviră, aşa că Scoruş pricepu că ideea lui fusese pe jumătate primită.

— De vreme ce vîntul tot nu ne îngăduie să zburăm, tot mai sigur e pe ocean. Dragii mei, aş vrea să-ncerc…

— Vom încerca împreună, conchise pilotul.

Îi comunicară lui Dutch planul lor. Cu ajutorul elşalului, dacă nu survenea vreo furtună, puteau ajunge în cîteva ore la malul unde căzuse „Spright“. În tot acest timp, legătura aveau s-o menţină prin radio.

A doua zi, buletinul meteorologic părînd favorabil, hotărîră să pornească spre Learmonth. Acesta stătea deocamdată în cabină şi urmărea operaţiile desfăşurate pe cosmoplan. Întrucît pînă la ţărm existau un şir de platforme cu marginile abrupte, ar fi fost dificil să se transporte elşalul cu ajutorul tanchetei. Timonin şi Scoruş preferară să plece de la început pe bordul elicopterului-şalupă. Zburară deci la o mică altitudine deasupra solului accidentat, şi cînd au văzut sub ei valurile au amerizat.

Dutch auzea zumzetul produs de motorul ambarcaţiei şi glasurile celor doi prieteni care vorbeau fie între ei, fie cu indianul rămas la postul de radio al cosmoplanului. „Mîine vom fi împreună, îşi spuse Dutch. Împreună cu ei! Nici nu-mi vine să cred. Mîine, după ce ne-om lua cafeaua, îl voi trage pe Gelu afară, şi o să mă iau la trîntă cu el, aşa cum se bat puii de lei şi de urşi. Ce pofte copilăreşti ţi se năzar! Totuşi, o să ne batem puţin, ca un

fel de gimnastică de dimineaţă. Şi ceilalţi au să rîdă şi poate că au să sară şi ei peste noi, ca la rugbi…“

Deodată în cabină răzbătu strigătul lui Timonin: „Fereşte-te!“ Dutch nu putu afla mai mult, fiindcă cei doi nu mai schimbară nici un cuvînt. Dinspre elşal însă veniră zgomote îngrijorătoare. Motorul continua să vibreze, dar avea acum un sunet suspect. O clipă Dutch avu impresia că aude un icnit, o exclamaţie de uimire. Pe urmă, un strigăt: „Sari!“ Era glasul lui Gelu. „Nu te mişca!“ se distinse timbrul adînc, puţin răguşit al lui Feodor Egorovici. Părea tulburat şi mînios. Pe urmă o şuierătură, un clipocit de apă, un fel de lovituri ciudate, nişte murmure învălmăşite, un pocnet şi totul amuţi. Doar inima şi-o auzea Learmonth cum îi bate tot mai puternic.

Se scurse o bună bucată de vreme şi nici o ştire nu mai ajunse pînă la „Spright“. Dutch bănui că nu-şi va mai vedea prietenii, că o nenorocire se căscase între ei şi el. Cît timp a trecut? Ar fi trebuit să lanseze proiectilele colorate care să indice locul unde se afla „Năluca“. Acum însă nu mai avea nici o însemnătate. Dutch se duse la hublou şi rămase cu privirile pironite asupra oceanului, ca şi cînd s-ar fi uitat în ochii enigmatici ai unui sumbru duşman. Norii negri, care se îngrămădiseră iar, făceau ca, în lumina difuză, undele să aibă o sticlire densă, ca de asfalt.

Deodată, un glas:

— Alo, Dutch!

Era Krişnadat.

— Alo! răspunse Dutch emoţionat şi nu mai putu continua.

— Dacă ai şti prin cîte am trecut!

— Ce fac ei? îngăimă Dutch.

— Au scăpat, prietene.

— Ce bine! spuse americanul şi oftă din adînc. Sînt răniţi?

— Doar Gelu are o contuzie uşoară. Dar nu-i nimic

grav. Îndată-l vei auzi. Fără de veste, Dutch simţi cum năvăleşte în el o uluitoare veselie. Acum te las, urmă indianul. Vor să-ţi vorbească.

— Alo, aici Timonin. Sîntem mîhniţi, dezolaţi şi furioşi. O vietate oribilă era să ne dea gata. Noi am scăpat, dar am pierdut elşalul. Lucrul ăsta n-ar fi nimic. Din pricina lui însă nu văd deocamdată cum te vom mai putea aduce printre noi. Crede-mă, Dutch, sînt foarte necăjit.

— Iar eu sînt vesel, Feodor Egovovici, foarte vesel. Am trecut prin nişte momente îngrozitoare. Mi-au parvenit abia cîteva cuvinte: „fereşte-te!“, „sari!“ şi cîteva zgomote alarmante. Prea puţine ca să înţeleg ceva, dar, Doamne!, destule ca să-mi treacă prin cap cele mai negre gînduri.

— Te-nţeleg, zise pilotul. Totul a fost însă atît de neaşteptat şi s-a petrecut atît de rapid, încît n-am avut răgazul să mai spunem nimic.

— Ne-a luat piuitul! comentă glumeţ Scoruş.

— Ah, Gelu! exclamă Dutch. Mă bucur enorm că te-aud. Am aflat însă că ai fost rănit…

— Fleacuri! mormăi geologul.

— Totuşi Krişnadat spunea…

— Dragul meu, Krişnadat hiperbolizează din compasiune. Eu te asigur că n-am nici pe naiba. M-a trîntit puţin de podina elşalului blestemata aceea de tentaculă.

— Dar de fapt ce s-a-ntîmplat?

— De fapt, am avut noroc, căci ar fi putut să se termine rău de tot. La un moment dat, din mare au ieşit trei tentacule uriaşe. Două au ridicat într-o clipă elşalul la cîţiva metri peste valuri, iar o altă scîrboşenie dansa prin văzduh, gata să se repeadă şi ea.

— Ah, înţeleg acum, spuse Dutch. Cînd v-aţi pomenit în aer, tu, Gelu, ai strigat: Sari!

— Da, dar Feodor Egorovici a interpretat greşit strigătul meu. Eu îi cerusem să sară în apă, nu la mine.

— Nu era să te las amintire monstrului. Stăteai lipit de

copastie, iar pieptul îţi era prins de tentaculă. Era alb-cenuşie ca trunchiul lipsit de scoarţă al eucaliptului şi ici-colo se vedeau pe ea fotofori[88] verzi ca nişte smaragde.

— E adevărat. În clipa aceea o cam băgasem pe mînecă. Feodor Egorovici însă nu şi-a pierdut cumpătul. Să-l fi văzut cum a scos revolverul ultrasonic şi l-a descărcat în jivină! Cu cîteva incizii dibace a făcut o operaţie de toată frumuseţea.

— Şi apoi?

— Apoi, probabil că treaba asta l-a cam surprins pe monstru, deoarece, supărat, a întors elşalul cu fundul în sus. Noi am căzut în ocean. Dihania însă nu-şi putea închipui desigur că două infime creaturi ca noi i-au putut face acel rău. Pentru ea, vrăjmaşul era fără nici o îndoială marea coajă zbîrnîitoare pe care o prinsese în labe. Şi în timp ce noi înotam voiniceşte spre mal, jivina învîrtea între tentacule şalupa, doar, doar o va sfărîma. Totuşi unul dintre braţele acelea teribil de lungi, cred că avea vreo douăzeci de metri, palpa aerul deasupra noastră. Noroc că elşalul i-a dat de furcă monstrului. Î intriga în cel mai înalt grad. Mai ales motorul, care duduia ca o inimă vie şi îndărătnică. Pînă să ajungem la ţărm, a făcut ce-a făcut şi a descoperit elicea. Ba a reuşit chiar să-şi vîre acolo vîrful unei tentacule. Îţi închipui ce s-a întîmplat! Atunci a dat drumul ambarcaţiei şi a început să se intereseze de noi. Dar Feodor Egorovici şi cu mine ajunsesem pe plajă şi goneam îndărăt spre cosmoplan. Cît priveşte elşalul, odată lăsat la apă, a pornit-o spre larg…

— Dar ce era de fapt acest monstru? întrebă Dutch.

— Tocmai asta nu ştim. Nici o clipă n-a binevoit să ne arate trupul.

— Poate că în realitate erau mai multe animale.

— Totuşi înclin să cred că tentaculele aparţineau aceluiaşi individ, opină Timonin. Ţin minte bine: în momentul în care jetul ultrasonic a tăiat tentaculul, au

[88] ***Fotofori*** — mici organe luminescente. *(n.r.)*

reacţionat brusc şi celelalte. Nu mi se pare verosimilă o asemenea sincronizare în cazul unor organisme separate.

— Ei, dar mai trebuie să vă şi odihniţi, spuse Dutch. Aţi avut o zi grea.

Se despărţiră.

— Ce om curajos! rosti pe gînduri St-Ser, cînd cei de pe cosmoplan rămaseră între ei. Nici o clipă nu s-a arătat îngrijorat de propria-i soartă. Deşi nu prea văd cum o să-l mai salvăm acum…

— Păcătoasă treabă, într-adevăr! încuviinţă Timonin. Nu ştiu cum o vom face, dar trebuie să-l salvăm. Să ne gîndim cu toţii la acest lucru şi să căutăm o soluţie…

„… e neîndoios că există şi rîuri de whisky şi porter“
Din folclorul irlandez

Soluţia o găsi chiar Timonin. Cînd se deşteptară a doua zi, tovarăşii lui îl văzură nedormit, dar radios.

— Deocamdată nu există decît o singură cale să ajungem la Learmonth, spuse Feodor Egorovici. Ne va lua oarecare timp, dar sper să reuşim. Vom construi un aparat de zbor.

În aceeaşi zi au rugat centrul terestru cu care ţineau legătura să le trimită cel mai potrivit proiect al unui asemenea aparat. Apoi îl chemară pe Dutch spre a-i da şi lui vestea cea bună. Comunicaţia radio devenise însă foarte proastă, în ciuda vremii frumoase. Glasul lui Dutch abia se auzea. Americanul apucă totuşi să le mulţumească pentru grija lor şi să le spună că şi el are o recepţie slabă. În curînd, descărcările tot mai frecvente acoperiră complet cuvintele.

La început au atribuit acei paraziţi vreunei furtuni care se apropia. Dar au trecut cîteva zile şi cerul tot senin a rămas; în schimb, desele şi supărătoarele

păcănituri continuau să strice audiţia.

Enigma aveau s-o dezlege tot cu ajutorul radio-sondelor. La nordul şi la sudul ambelor insule goneau două uriaşe fronturi orajoase, care parcă se învîrtejeau în jurul polului. Între aceşti munţi uraganici se crease o mare vale aparent calmă, dar străbătută de curenţi aerieni ce transportau electricitate. Deoarece timpul nu sta pe loc, cei de pe cosmoplan hotărîră ca, pînă la dispariţia ciudatului feding, să cerceteze în continuare insula.

Pe Duch inactivitatea din ultima vreme începuse a-l apăsa. Şi totuşi situaţia lui actuală era mai bună decît în momentul descinderii. Da, pe atunci însă primejdiile iminente îi umpleau fiecare clipă. «Hotărît lucru, îşi spuse, dacă aventura mea are vreo morală, aceasta nu poate fi decît una: *nu zbura singur în Cosmos.* Parcă ar fi uitat de Gaga şi Tit, de Glenn şi Carp, de Nik şi Pop, de Coop[89] şi de ceilalţi… Dar poţi susţine că erau singuri? Nici tu însă nu eşti singur. Ce te-ai fi făcut dacă n-ar fi existat expediţia „Vulcan“?» Şi Dutch rîse voios, ca şi cînd într-o cabină alăturată s-ar fi aflat prietenii săi.

„Ce-ar fi să ne plimbăm puţin! îşi spuse deodată. Are să-ţi facă bine. Există pe undeva, în apropiere, un lăcuşor albastru. I-ai făgăduit că-l vei vizita.“ Gîndul că se va scălda în lacul albastru îl învioră. Ar fi făcut-o şi în ocean, dacă n-ar fi ştiut că monştrii dau tîrcoale ţărmului. De altfel, din aceeaşi pricină nu-şi putu folosi barca pneumatică.

Îşi îmbrăcă un costum cosmic uşor (pentru cazul că l-ar fi prins furtuna) şi-şi trase peste cap o cască mai comodă, subţire şi etanşă la gît (fiindcă voia să se dezbrace şi să intre numai cu ea în apă). După ce termină, se uită în oglindă. Fu surprins de schimbările survenite. Cu douăzeci de ani în urmă, prietenii îl

---

[89] Nume dat în mod familiar cosmonauţilor I. Gagarin, C. Titov, M. Carpanter, A. Nikolaev, P. Popovici şi G. Cooper (n.r.).

asemuiau la figură cu Ricketts[90]. Acum nu mai exista nimic din imaginea savantului pe care o cunoştea din fotografii. Tînărul de altă dată, cu privirea castă şi gravă, cu bărbia energică, se transformase într-un urs îmbătrînit, cu pometţii scofîlciţi şi cu ochi sălbatici şi trişti. Totuşi, părul castaniu, spuzit de fire albe, contrasta nostim cu barba roşcovană care-i crescuse cLal e. De cînd coborîse pe Venus nu se mai bărbierise. Se scrută cu o amuzată seriozitate cîteva clipe. Apoi îşi spuse: „Ai îmbătrînit, băiete. Trebuie să te scoatem la pensie…"

Mergea potopit de gînduri şi de lumină. Atmosfera, de obicei îmbibată de vapori oceanici, se uscase în mod nefiresc. De arşiţă, văzduhul sclipea supărător, iar viziera fumurie a căştii se dovedea prea slabă. Bulgărele enorm al Soarelui îşi învîrtejea magma-i galben-sulfuroasă, revărsînd din tării unde incandescente. Arareori cîte un nouraş uluitor de alb trecea pe dinaintea globului în flăcări şi iute se risipea ca un abur. Smalţul portocaliu-palid al cerului părea, din pricina luminii frenetice, să nu fie decît reflexul îndepărtat al pietrişului silicios, ca spuzit în aur, peste care trecea Dutch. În dreapta lui se întindea, împleticindu-i-se între picioare, propria-i umbră intens violetă. Straturile de aer se încinseseră atît de tare, încît îl amăgeau cu vedenii dintre cele mai stranii. Fiecare deal se preschimba într-un dom plutitor, fiecare colţ de stîncă făcea impresia unei astronave pornită spre slăvi.

„Ce orbitoare poate fi uneori lumina!" îşi zise. Acum se gîndea la ochiul albastru de apă ca la un loc edenic. Abia aştepta să se dezbrace şi să se afunde în el.

De cum se pomeni în apropierea lăcuşorului albastru, astronautul îşi scoase de pe el costumul cosmic. Rămase numai cu casca etanşă la gît şi cu butelia de oxigen în

---

[90] Horward Tylor Riketts, medic American. În memoria sa au fost denumiţi Rikettsia grupul de germeni care fac trecerea între virusuri şi bacterii (n.r.).

spinare. O pereche de sandale, simple tălpi cu şireturi, îi apărau picioarele de dogoarea pietrişului.

Din prima clipă aerul încins i se lipi de trup. Se simţi mult mai uşor, deoarece scafandrul lepădat cîntărea cîteva kilograme; în plus, gravitaţia micşorată de pe Venus îl făcea pe Duch să aibă vreo 10 kg mai puţin. Întregu-i corp, în afară de capul ferit de cască, se afla pradă aerului dens şi fierbinte. „Dacă stau mult în soare, îşi spuse, o să mă prăjesc ca o sardea în tigaie.“ În stînga lui, tocmai spre răsărit, un deal mărişor, care se înălţa la cîţiva metri de mal, împiedica razele învăpăiate să ajungă pe nisipul şi apa dintr-acea parte. Dutch se aplecă peste ţărm. Se văzu oglindit în unde, gol şi cu casca pe cap. „Ciudată fiinţă! rîse el. Cred că ai venit de pe o altă planetă.“ Apoi îşi vîrî mîna în apă. Era caldă. Trebuie să fi avut aproape 30°. Fluidul ce-i mîngîia degetele părea, inconsistent, poate din pricina felului în care sorbea lumina, dar mai degrabă datorită marii lui cantităţi de bioxid de carbon. „Numai whisky-ul lipseşte, gîndi Dutch, că *soda* se află din belşug.“ Pe urmă plonjă în lac. Fiindcă apele acelea erau mai puţin dense decît ale Pămîntului, Dutch le străbătu ca o săgeată şi atinse fundul cît ai clipi. Cu cîteva mişcări energice, ieşi la suprafaţă. Despica rapid undele uşoare, vălurite de vînt şi avea impresia că vîsleşte într-un văzduh albastru. Totul era ca în basmele irlandeze povestite de bunica. Lacul se preschimbase într-un cer lichid deasupra capului său, ca în legenda lui Conneda[91].

Înotă mult. Temperatura apei era ceva mai coborîtă decît a corpului său şi a atmosferei. După ce însă îi trecu senzaţia de prospeţime, Dutch ieşi în dreptul dealului, cu intenţia să se întindă la umbră.

Vîntul care bătea dinspre lac aducea o răcoare surprinzător de plăcută. Şi în timp ce apa i se prelingea de-a lungul corpului, Dutch îi percepea uimit şi cu

[91] Conneda — erou al legendelor irlandeze, asemănător cu Hercule (***n.a.).***

voluptate răceala pe spinare în jos. Deşi era umbră, aerul dogoritor îl uscă la iuţeală. Pămînteanul se întinse ca un arc. Se simţea tot atît de veşnic tînăr ca şi Diurann, legendarul erou irlandez, care s-a scăldat în miraculosul lac al păsărilor uriaşe. Se aşeză pe nisip. Era aproape fericit. Cu mîna făcută crosă trase lîngă el grămăjoare de nisip şi începu să clădească un castel, ca în copilărie. Cînd micul edificiu fu gata, Dutch îl contemplă o clipă, pe urmă îşi mută privirea pe valurile mărunte ale lacului. În minte îi veniră nişte versuri din poemul „Izolat pe o insulă“ de Chris Wallace Crabe:

„Uită-ţi epoca şi-ale ei spaime,
iar pe cei ce trec din ea spre tine
ca mari vapoare albe la orizont plutind
prefă-te-a nu-i vedea,
ci-nalţă-ţi în nisip castele mici“.

Dutch îşi mai privi o dată castelul şi, supărat pe potrivirea cu versurile pe care şi le amintise, îl nărui dintr-o singură lovitură. Luă apoi nisip din mormanul de alături şi-şi acoperi corpul. Rămase aşa pe spate cu ochii pironiţi la cerul spuzit între timp de o ceaţă ivorie. «Nu, îşi spuse Dutch, cum aş putea să-mi uit epoca? Cum m-aş putea preface că nu-i cunosc pe Krişnadat, pe Gelu, pe Mongoe, pe Timonin? Şi ce curios, tocmai aici, pe această insulă pierdută în oceanul venusian, am pătruns pînă la capăt înţelesul marelui adevăr! „De ce aţi dat navei voastre numele de *Vulcan*?“ l-a întrebat într-o zi pe St-Ser. „Dintre toţi zeii, acesta e cel mai harnic, răspunse medicul. E metalurgul mitologiei.“ „Pricep, adăugase Dutch. Şi în plus e soţul legitim al Venerei, nu?“ „În orice caz, nu se are bine cu Marte, războinicul, ceea ce conferă o notă simpatică oricărei făpturi, fie ea chiar şi una olimpiană“.»

Treptat, cerul se schimbase. În ceaţa subţire, sidefie, se năşteau şi tremurau culori care parcă se chemau între ele. Deodată Dutch îşi dădu seama că amorţise. Un frig

ciudat venea de la stratul de nisip. Se ridică în picioare şi aerul învăpăiat îl învălui imediat. „Să mai fac o baie, se gîndi. Apa asta încropită o să mă încălzească. Apoi mă pot întoarce la «Spright».“

Înainte de a-şi face vînt în lac, mai avu răgazul să strige „Hallo!“ imensului halo ce apăruse pe cer. Pe urmă a sărit şi, stupefiat, se simţi în contact cu un alt mediu decît cel bănuit, aidoma unei libelule care, lovindu-se de un geam, constată un straniu aer solidificat. Un ger cumplit îi muşcă pieptul, pîntecele, toată carnea, iar inima parcă îi conteni să mai bată.

*

Descoperind cauza întreruperii legăturilor radio, membrii cosmoplanului nu se arătară neliniştiţi de soarta lui Dutch, mai ales că-l ştiau la adăpost. În aşteptarea întîlnirii cu el, profitară de vremea frumoasă şi reluară munca în exteriorul navei.

Oricît erau de obosiţi, înainte de culcare, obişnuiau să tăifăsuiască puţin pe întuneric. Cel mai des, aceste discuţii aveau loc în trei, deoarece lui Timonin îi plăcea să lucreze pînă tîrziu în mica sa cabină de pilot. Uneori se distrau încercîndu-şi memoria şi cunoştinţele, ca în jocul „cine ştie cîştigă“. Odată Krişnadat întrebă:

— Despre care element s-ar putea spune că aparţine unei zeiţe a dragostei?

— Despre geţiu, răspunse prompt St-Ser. Doar a fost găsit pe Venus, întîia oară.

— Nu, Jean-Pierre, îl contrazise Scoruş. Întrebarea lui Ram Lal e vicleană, dar simplă. Elementul cu pricina e vanadiul descoperit de suedezul Niels Sefstroem şi numit astfel în cinstea frumoasei zeiţe nordice Vanadis.

— Aşa este, încuviinţă indianul. Deodată geologul spuse:

— Mi-ai dat o idee.

— Ce idee?

— Să găsesc vanadiu pe Venus.

— Dar a fost numai o glumă…

— Nu face nimic. Sper s-o transformăm în realitate.

Peste cîtva timp, adică tocmai în zilele în care reluaseră cercetarea insulei, Gelu îşi văzu împlinită dorinţa. Într-un mic golf, lîngă ţărmul zgîriat de spumoasele gheare ale oceanului, geologul dibui un mare zăcămînt de vanadiu. Chemat acolo, Krişnadat observă că era vorba de un profund depozit constituit din rămăşiţele unor animale marine asemănătoare echinodermelor terestre.

În „noaptea“ aceea, după ce stinseră lumina, Scoruş se adresă mîndru către prietenii săi:

— Ei, aţi văzut: m-am ţinut de cuvînt!

— Da, a fost o întîmplare norocoasă, spuse indianul. Te felicit.

St-Ser nu luă parte la discuţie; adormise. I se auzea respiraţia regulată. Gelu avea însă chef de vorbă:

— Ţi-e somn? îl întrebă pe indian.

— Nu din cale-afară.

— Recunosc că am avut noroc. Dar nu asta-i esenţialul.

— Nu, fireşte.

Gelu ar fi preferat să fie contrazis, ca să se înfierbînte şi să fie nevoit să aducă argumente în sprijinul punctului său de vedere. Dar, pesemne, prietenul său era totuşi obosit.

— Nu ţi-e somn? îl mai iscodi o dată.

— Hai, zi ce-ai pe suflet, zîmbi Krişnadat.

— Dragul meu, aş vrea să nu fiu înţeles greşit. Dacă am învăţat ceva de la viaţă, e că trebuie necontenit să lupţi împotriva a tot ceea ce-i întîmplător, după cum trebuie să lupţi împotriva superstiţiei, împotriva… nălucilor. Nu neg că există noroc şi năluci. Ele există asemenea nopţii şi beznei. Dar pentru mine omul

adevărat înseamnă lumină. Ai adormit?

— Nu încă.

— Iată de ce m-am repezit asupra glumei tale, ca s-o transform în necesitate. Din aceeaşi pricină refuz să primesc caracterizarea ta. N-a fost o întîmplare norocoasă.

— Şi totuşi într-o măsură a fost.

— Prea puţin. Ştii doar că şi pe Pămînt există animale ca ascidiile şi holoturiile, ale căror colonii acumulează imense cantităţi de vanadiu.

— Ştiu. Nu era însă exclus să nu întîlneşti pe insula noastră un asemenea depozit.

— Ceva tot trebuia să descopăr. Am identificat pînă acum 73 de elemente. Aproape două treimi din tabloul lui Mendeleev. Probabilitatea de a nu da şi peste vanadiu era minimă. Nu uita că în litosfera terestră el e la fel de abundent ca zincul şi nichelul, cu singura deosebire că atomii vanadiului, fiind foarte dispersaţi, se găsesc rar la un loc în depozite apreciabile.

— Ai făcut o treabă bună, Gelu. Cu minereurile de aici s-ar putea construi foarte curînd un imens şantier de astronave…

— Sînt fericit, prietene, se înflăcără geologul. Nu numai pentru descoperirile făcute, ci şi din pricina faptului că ele îmi dovedesc grandoarea gîndirii umane. Avea dreptate Jules Verne: orice visează azi omul, mîine se va împlini.

— Eşti sigur de asta?

— Foarte sigur. Dragul meu, ce minunat este să visezi şi să fii sigur că totodată visul îţi devine aievea!

Gelu nu era orgolios, dar acum se vedea clar că descoperirile lui îi dădeau o adevărată euforie.

— Omule, rîse încetişor indianul, ai devenit liric. Au mai rămas încă atîtea elemente să fie descoperite. Şi ele există în mod obiectiv. Iar tu n-ai găsit deocamdată decît două.

Uimit de cele auzite, Scoruş se ridică în capul oaselor.

Într-un tîrziu spuse:

— Tu cunoşti istoria elementelor?

— Oarecum.

— Ei bine, nimeni într-o singură viaţă de om n-a reuşit să descopere mai mult de cinci elemente. Dar chiar şi acest caz e rar, neexistînd decît două exemple în toată istoria chimiei: Berzelius şi Davy.

— Nu te contrazic. Ştiu însă că Mendeleev a strîns snop cîteva zeci de elemente şi le-a dăruit omenirii.

De data asta Gelu rîse:

— Va să zică mă învinuieşti că nu sînt un Mendeleev!

Se întinse apoi din nou pe pat şi o vreme rămase pe gînduri. De fapt, motorul acţiunilor lui nu era vanitatea, ci entuziasmul tineresc. Tocmai de aceea, în ciuda temperamentului său focos, fusese receptiv la uşoara dojana a indianului. Ba chiar îi era recunoscător. Cu astfel de prieteni, gîndi el, nu rişti să te scufunzi în mlaştina suficienţei. Ei sînt aidoma unor fermenţi care te pun mereu în mişcare. Şi deodată Gelu avu intuiţia că sufletul uman e deopotrivă de inepuizabil ca şi universul cel mare şi cel mic.

— Ram Lal! rosti el încetişor. Dormi?

— Nu, visam.

— Visai? Adică aţipiseşi…

— Nu. Visam treaz.

— Îmi poţi spune şi mie ce?

— Cu dragă inimă. Şi totuşi indianul nu se grăbi să vorbească. Se afla însă sub imperiul visului său, care se înfiripase mai de mult, de cînd vizitase domul venusienilor. Şi acum Krişnadat se gîndea în ce fel să-i împărtăşească lui Gelu acest vis, ca să nu-i pară nici bizar, nici zadarnic, nici ridicul. Poate că ar fi fost mai bine să nu-i spună nimic. Dar nu, i-l va înfăţişa simplu, aşa cum era.

— Te ascult, Ram Lal.

— Îţi aminteşti, Gelu, ce ne-ai întrebat odată, pe St-Ser şi pe mine? Ce himere pot crea minţile unor oameni

de ştiinţă ca voi? Ei bine, adineaori visam că pămîntenii vor ajunge cîndva asemănători venusienilor.

Scoruş se aşteptase la cu totul altceva.

— Nu prea înţeleg, zise, şi glasul îi mărturisea dezamăgirea. Visai că vom deveni nişte plante?

— Da, încuviinţă serios Krişnadat.

Gelu îşi stăpîni căscatul. Eforturile de peste zi începuseră să-şi arate efectul. Simţea că-l toropeşte oboseala. Totuşi, furat de fluxul discuţiei de pînă atunci, se strădui să răspundă, mai ales că năstruşnica idee cu oamenii-arbori îi aduse în minte o dulce imagine.

— Dragul meu, in România mă aşteaptă cineva. Uneori, în glumă îi spun „văcăriţa“. Ea este însă absolventă a Institutului de cibernetică şi e responsabilă cu aparatele automate de muls ale unei ferme de stat… adică se îngrijeşte de producţia de lapte a cîtorva mii de vaci. Alteori îi spun „scoruşel”, fiindcă e tot atît de mlădioasă ca şi acest copac şi tot atît de veselă ca şi ciorchinele lui purpurii. Vezi deci că şi eu cunosc o fată-floare. Ba mai mult, la întoarcerea mea acasă, o voi lua de nevastă.

— Te înţeleg, spuse Krişnadat. Visul meu însă n-are nici o legătură cu fermecătoarea ta metaforă. Eu cred că pînă la urmă ne vom schimba cu-adevărat în nişte fiinţe vegetale.

— Nu glumeşti?

— Cîtuşi de puţin.

Gelu simţi cum îi piere somnul.

— Fantezia ta n-are nici un temei. E o curata himeră. Şi, înfierbîntîndu-se, continuă: Dar e absurd: şi biologic, şi istoric. N-are nici un temei.

— Prietene, replică liniştit indianul. E visul meu. Tu m-ai îndemnat să ţi-l spun. De ce te superi?

— Dar cum poţi avea un asemenea vis? se înverşună Gelu. Pe mine mă ţine de rău că mă mulţumesc cu prea puţin, că, mă rog, nu sînt Mendeleev, iar idealul dumnealui este să tragă omenirea înapoi. Nu, hotărît:

asemenea probleme nu se pot pune!

— Nu există probleme tabu, ci doar probleme greşite şi altele concepute în mod conform cu realitatea.

—Atunci îţi spun că drumul pe care-l propui tu este cu totul greşit.

— Asta rămîne s-o discutăm.

Dar Gelu se şi dădu jos din pat şi aprinse lumina.

— Ce s-a întîmplat? bîigui somnoros Serpentaire.

— Jean-Pierre, se întoarse geologul către medic. Auzi ce pretinde Ram Lal: zice că umanitatea va ajunge să se transforme în plante.

St-Ser făcu ochii mari şi strigă plictisit:

— Şi pentru asta sculaţi oamenii din somn?!

Din cabina de pilotaj, văzînd cum dincolo se aprinde lumina şi auzind vocea de bas a medicului, Timonin se ridică iute de la măsuţa unde lucra şi deschise uşa sălii de dormit.

— Bunicule, i se adresă ironic lui Serpentaire, de ce nu-ţi laşi nepoţii să doarmă?

— Eu? se bîlbîi indignat St-Ser. Ei... Nu ştiu ce i-a apucat să dezbată acum viitorul omenirii.

— Bine, o să lămurim altă dată această gravă chestiune. Deocamdată, noapte bună! Mîine avem o zi grea.

Şi întoarse comutatorul.

*

După domolirea uraganului, cosmoplanul izbuti să reia legătura cu „Spright“.

— Dragii mei, vă îmbrăţişez de la distanţă.

Glasul lui Dutch părea cam obosit, totuşi vesel.

— Esti sănătos? îl întrebă Krişnadat.

— Da.

„Ce să le spun că a dat peste mine boala asta ciudată, gîndi Dutch. Tot nu mă pot ajuta. Ori mă vindec singur, şi atunci de ce să-i alarmez degeaba, ori mă

curăţ…“

— Cred că ţi s-a urît în sihăstria ta, îi întrerupse gîndurile Gelu.

—E drept, la început. Apoi n-am mai avut cînd să mi se urască. Dar voi ce-aţi făcut?

— O groază de lucruri, spuse Serpentaire. În zilele astea, ne-am supraîndeplinit planul.

— Mă bucur pentru voi, prieteni. Cu toţii trebuie să ne supraîndeplinim planul.

Dutch vorbea puţin cam răguşit, dar în inflexiunile lui indianul avu impresia că distinge fluturarea unui surîs sprinţar.

— Cel mai norocos dintre noi a fost Gelu, reluă medicul. Şi închipuie-ţi că totul a pornit de la o glumă. Tocmai în asta şi stă partea picantă a întîmplării…

— Jean-Pierre, protestă Scoruş, nu cred că-i cu- vîntul cel mai potrivit…

— Auzi-l ! rîse St-Ser. I se pare că termenul „picant“ îi ştirbeşte seriozitatea. Dumnealui însă a făcut o descoperire importantă, pornind de la un calambur. Ei, dar o noutate şi mai picantă o constituie controversa izbucnită de cîteva zile între stimaţii noştri prieteni Krişnadat şi Scoruş.

— Zău, Jean-Pierre, de ce ţii morţiş la acest cuvînt… frivol?

— Ca să te necăjesc, dragul meu. Încă n-ai înţeles? Drept sancţiune pentru că m-ai trezit atunci din somn!

Dutch se uită la ceas. „Mai am o oră“, gîndi. Acum nu se mai temea ca la-nceput. Observa o anumită periodicitate în desfăşurarea bolii. Accesele îi reveneau la aproximativ trei ore şi jumătate. Îşi dădea seama că nu trebuia să-l apuce o criză în timpul convorbirii cu prietenii săi, deoarece nu voia să-i alarmeze. Dar nu-şi putea refuza desfătarea de a-i auzi. „Am nevoie de cuvîntul lor, îşi spuse. Cuvîntul, glumele, disputele lor îmi dau certitudinea că ei există undeva pe aproape.“

— Despre ce controversă e vorba? întrebă Dutch.

Stătea lungit în patul din cabina cosmonavei şi privea gînditor la făptura fantastică dinaintea ochilor săi. „Sînt pe Venus!“ îşi spunea, parcă nevenindu-i să creadă, iar discuţia cu cei de pe cosmoplan îi procura o voluptate asemănătoare aceleia din copilărie cînd, bolnav, citea în pat un roman-foileton.

— Este o dispută foarte interesantă şi gravă, rîse blajin medicul. M-aş încumeta să spun că de concluziile ei depinde destinul umanităţii.

— Mă faci curios, St-Ser…

— Pe scurt. Ram Lal afirmă că într-un viitor nedeterminat pămîntenii se vor transforma în mod radical, devenind asemănători venusienilor. Adică vor dobîndi o natură vegetală. Dimpotrivă, Gelu Scoruş susţine un punct de vedere exprimat în mod plastic de zicala „Cînd lupul va deveni oaie, ursul – păstor, iar porcul – grădinar“.

Cu ochii aţintiţi pe podeaua cabinei, unde i se părea că întrevede însăşi dovada viziunii lui Krişnadat, Dutch rămase pe gînduri.

— E minunat! exclamă el. Ce vis neţărmurit de frumos! Dar practic…!?

— Practic este o nebunie! replică Scoruş.

— Într-un cuvînt, interveni din nou St-Ser, iată turnirul filozofic la care vom asista. Cavaleri, îmbrăcaţi-vă armurile argumentelor! Suiţi-vă pe armăsarii fanteziei! Cumpăniţi în mîna voastră arma dialecticii! În ceea ce mă priveşte, vă voi admira de la balcon. Ram Lal, treci la atac!

Şi indianul vorbi într-un fel concentrat şi plin de pasiune:

— Cea mai mare ruşine pentru dezvoltarea burgheză contemporană, spunea Engels cu mai bine de un veac în urmă, este „faptul că ea n-a depăşit încă formele economice ale regnului animal“. Şi e clar că „utopia“ mea vegetală nu va putea fi realizată înainte ca umanitatea să se fi desprins de toate rădăcinile-i

tenebroase. Abia după ce-şi va fi sfărîmat ultimele cătuşe ale exploatării şi ale canibalismului economic, omul, ajutat de atotputernica-i ştiinţă, va izbuti să-şi schimbe radical şi fiziologia.

— Am impresia, zise Gelu, că interpretezi citatul din Engels mai mult în sens poetic.

— Tot ce-i posibil. Adevărurile profunde sînt valabile şi pentru savanţi, şi pentru filozofi, şi pentru poeţi.

— E drept. Totuşi tu extragi din acest adevăr imaginea poetică, o absolutizezi şi ne-o oferi drept ceva de sine stătător.

— Arbitrul e silit să intervină, spuse Jean-Pierre. Ideea lui Engels pomenită de Ram Lal nu-i o simplă metaforă. Aminteşte-ţi ce scria în „Dialectica naturii“: „Omul este singurul animal capabil să iasă prin muncă din starea pur animalică…“

— Ştiu, îl întrerupse Gelu, „… starea, lui normală este aceea care corespunde conştiinţei lui şi *trebuie să fie creată de el însuşi“.* Doar am studiat şi eu filozofia.

— Foarte bine, dar nu vă înfuriaţi.

— Nu mă înfurii, replică Scoruş. Sînt doar indignat. De cîte ori observ că miturile vor să ia locul argumentelor ştiinţifice, mă indignez în mod spontan.

— Ce are de spus Ram Lal la aceste grave învinuiri?

— Recunosc că Engels nu s-a gîndit că omenirea va ajunge la o fiziologie asemănătoare plantelor. Dar el arată clar că ne putem rupe de animalitate. Or, acest salt am dreptul să mi-l imaginez în felul meu, cu condiţia să fie verosimil…

— Dragostea mea pentru lumea vegetală nu mă poate îndemna totuşi să redevin o plantă…

— Cum adică „să redevii“? îi prinse din zbor vorba St-Ser. Ai mai fost cîndva o plantă?

— Nu cred că are rost să intrăm în probleme de sistematică şi de filogenie. Ştiu că-i posibil descindem din plante. Oricum, animalele reprezintă un regn evoluat. De ce să dăm înapoi? De ce să imităm lumea

vegetală?

— N-am pretins că trebuie s-o imităm, spuse Krişnadat, şi în nici un caz în atributele ei neevoluate.

În momentul acela se auzi glasul lui Timonin.

— Nu v-aţi culcat încă? E tîrziu. A, mi se pare că avem un musafir. De ce nu m-aţi chemat?

— N-am vrut să te tulburăm de la lucru, spuse medicul.

— Pe Dutch Learmonth îl „văd“ oricînd cu plăcere. Ce mai faci, bătrîne?

— Bine, Feodor Egorovici! minţi Dutch, care şi începuse să simtă cum îl cuprinde febra aceea stranie. Aproape bine.

— Cum asta? Ţi s-a-ntîmplat ceva? spuse bănuitor Timonin.

„Să le spun, se frămînta Dutch. Îşi dădu seama însă că mintea nu-i mai este limpede. Nu. Nu mai am nici timpul… Trebuie să închei convorbirea cît mai repede.

— Nu mi s-a-ntîmplat nimic. Dar mi-e dor de voi.

— În curînd vom veni să te luăm.

„Nu e bine să vină să mă ia. În orice caz nu acum.“

—Feodor Egorovici, se căzni Dutch să vorbească limpede şi coerent. Vremea e frumoasă, iar voi încă n-aţi construit aparatul acela… Voi încerca şi eu să fac unele incursiuni prin împrejurimi.

— Vezi să nu păţeşti ceva. Nu intra în pădure. Nu te scălda în ocean. Nu… Dar ce muzică bizară se aude?

Dutch se îngrozi. „Acum ar trebui să le spun totul. Şi nu mai am nici o putere.“

— Am pus magnetofonul, Feodor Egorovici.

— Foarte ciudată muzică!

— Mi s-a făcut somn, prieteni, îngăimă Dutch căscînd. Cred că şi voi sînteţi osteniţi.

— Aşa e, încuviinţă Timonin.

— Dutch, spuse neliniştit indianul, am impresia că…

Dar americanul nu-i îngădui să-şi termine vorba:

— Vă mulţumesc foarte mult pentru tot, dragii mei.

Vă doresc noapte bună. Rămîneţi cu bine!
Şi întrerupse legătura.

„Arbore, tu, ce-mi pari femeie.“
GABRIELA MISTRAL: ***„Imn arborelui***“

Trecură cîteva zile de cînd n-au mai reuşit să-l prindă pe Dutch.

Vremea continua să fie minunată. Cercetările meteorologice, climatologice, venusodezice, venusologice, seismologice, biologice umpleau întreaga zi de lucru a expediţiei. Reveneau frînţi la cosmoplan şi, după ce se convingeau că prietenul lor nu răspundea la apel, se culcau imediat. Fiindcă în acel anotimp nu exista noapte, Dutch îşi putea foarte bine părăsi astronava la alte ore decît ei. Numai indianul era îngrijorat, dar nu se încumeta să-şi spună cu glas tare temerile, mai ales că ele nu se bazau pe nimic precis.

Cînd vremea s-a stricat din nou, au înţeles că totuşi cu Dutch s-a întîmplat ceva neplăcut. S-au mai scurs cîteva zile şi nici acum, în scurtele răstimpuri de înseninare, n-au izbutit să recepţioneze vreun mesaj. De data asta nu mai găseau nici un motiv care să explice tăcerea lui Dutch. Fără îndoială acesta se îmbolnăvise. Îşi amintiră de ultima convorbire cu el, şi amănuntele cele mai neînsemnate luau acum în imaginaţia lor proporţii catastrofale; glasul obosit al lui Dutch, ciudatul mod în care şi-a încheiat discuţia, straniile acorduri muzicale auzite la un moment dat – totul! Alarmat, Timonin ceru centrului terestru să urgenteze trimiterea proiectului aparatului de zbor. Totodată hotărî ca necontenit un membru al expediţiei să stea de strajă lîngă radio. Şi iată că, spre marea-i bucurie, Gelu reuşi în sfîrşit să recepţioneze emisiunea prietenului său. Imediat îi chemă pe ceilalţi.

— Ce-i cu tine? îl întrebă Timonin. Eşti sănătos?

— Da, răspunse Dutch. Acum sper că m-am

însănătoşit.

— Va să zică data trecută nu ne-ai spus adevărul.

— Dragii mei, n-am avut încotro. Mă îndoiam că m-aţi fi putut ajuta şi de aceea n-am vrut să vă dau degeaba bătaie de cap. După ce-mi veţi auzi păţaniile, veţi judeca şi voi.

Şi le povesti cum a ajuns să se scalde în lacul albastru.

— În clipa cînd am pătruns în apă, mi s-a părut că trupul mi se transformă într-un sloi de gheaţă. Mi s-a tăiat răsuflarea şi credeam că nu mă voi mai putea mişca. Cumplita răceală era pentru mine cu atît mai uluitoare cu cît puţin mai înainte constatasem că apa avea o temperatură relativ ridicată. Ce mai, fusese o apă caldă şi acum devenise cu adevărat arctică.

— De fapt, ce s-a întîmplat? îl întrebă intrigat Gelu. Asta sună a autosugestie.

— Nu, apa rămăsese caldă, dar eu o simţeam glacială.

— Asta-i bună! Atunci tot o autosugestie a fost.

— Vezi, dragul meu, rise Dutch viclean, că mai există pe lume şi lucruri misterioase!

— Ei, prostii! se împotrivi Gelu, iar după o clipă exclamă vesel: Am găsit! Locul pe care ai stat înainte să sari în apă…

— În fine! După ce-am apucat să ies la ţărm şi m-am încălzit puţin, am vrut să descopăr cauza ciudatului fenomen. Am vîrît mîna în apă şi din nou lacul devenise cald. Pînă la urmă mi-am dat seama că răceala o provoca nisipul pe care stătusem.

— Vezi, deci, dragul meu poet, spuse Gelu, că nu există mistere! Şi pe Pămînt unele roci rău conducătoare de căldură pot pricinui o senzaţie de frig. Pentru răcorirea mîinilor romanii foloseau bile de cristal de stîncă, adică dintr-o varietate curată şi transparentă a cuarţului.

— De altfel, ochiul acela de apă este un fel de ştrand amenajat de venusieni. O să vă spun mai tîrziu cum am

aflat acest lucru. Deodată, pe cînd tremurînd încă de frig ocoleam lacul spre locul unde îmi lăsasem costumul cosmic, pe dinaintea ochilor mei s-a desfăşurat un spectacol nemaipomenit: un halo zguduitor de frumos…

— Şi noi am observat într-o zi un magnific halo, spuse indianul. Dar descrie-l pe acela văzut de tine.

— Nici nu ştiu cu ce să-ncep. Datorită vălului unor nori înalţi, cerul devenise opalescont. În jurul soarelui difuz, părea că penelul unui poet-geometru trăsese un brîu luminos: purpuriu în interior, gălbui în afară.

— Haloul cel mic, comentă Krişnadat.

— Prin astrul de rubin aburit trecea o lungă fîşie albă, paralelă cu zarea. Ei bine, pe acest cerc parhelic erau înşiraţi opt sori falşi: roşii către Soarele adevărat, azurii spre exterior. Am fost fascinat…

— Te înţeleg. În atmosfera terestră nu s-au înregistrat parhelii atît de numeroase.

— În jurul inelului principal au apărut pe rînd alte trei. Ultimul, care spre orizont era incomplet, purta deasupră-i, ca fruntea Dianei, o splendidă lunulă trandafirie, limpede, dar diafana ca o nălucire.

După descrierea arcului circumzenital, Dutch vorbi despre cele şase gene de lumină ivite ca nişte suporţi laterali ai grandiosului vitraliu ceresc şi despre cele două arcuri care, aidoma aripilor unor păsări de foc, s-au desfăcut deasupra halourilor interioare. Apoi, fără de veste, cerul a fost invadat de sumbri cumulo-nimbuşi. Prin ferestrele lor se mai întrezăreau fragmente din strania simfonie cromatică. Totul se oglindea ireal în undele lacului preschimbat într-o cîmpie de agată şi ametist, după cum nişte sfîşieturi de nori, profilaţi pe fondul mohorît de velur, se metamorfozau în fulgerarea de flăcări a unor fantastici flamingo.

— Dar în cîteva clipe, încheie Dutch, întreaga viziune fu mistuită de neguri, şi, ca şi cînd m-ar fi pedepsit pentru îndrăzneala de a-mi fi aruncat privirea în sanctuarul ei, natura dezlănţui asupra mea o năprasnică

vijelie.

— Ştiai că întotdeauna haloul prevesteşte o furtună. De ce te-ai lăsat prins de ea?

— Îmi dau seama, prieteni, cît de palide sînt cuvintele mele. Dar aţi văzut şi voi acea magică arhitectură de vis, aşa că veţi pricepe de ce am rămas îndelung pierdut în contemplarea ei. Pe urmă a fost prea tîrziu. După ce mi-am îmbrăcat costumul cosmic, m-am gîndit să mă întorc la astronavă. Drumul pînă la stînci era însă mai scurt, iar acolo aş fi fost ferit, întrucît vîntul bătea dinspre vest. O beznă de smoală se prăbuşise asupra mea. Fulgere uriaşe luminau negrele tării. Bătut de puhoaie, m-am aruncat pe jos încercînd să mă prind de scorburile sau de stîncile întîlnite. De mai multe ori mă simţii supt de uragan. La un moment dat, tîrîţi de formidabilul vîrtej, norii căscară o înspăimîntătoare pîlnie, prin care razele soarelui năpădiră zbuciumatele întinderi, ca o lucoare verde-vînătă, de apocalips. Avui doar timpul să întrevăd stîncile spre care mă îndreptam. Mi se părură foarte aproape, la cîţiva metri. Cred că era doar o iluzie, deoarece imediat m-am ciocnit de o construcţie. La lumina fulgerelor am văzut un edificiu, probabil cu patru laturi. În zidurile scunde, dar destul de lungi sticleau mari geamuri făcute, pare-se, din acelaşi material vitros, permeabil la razele infraroşii. Am găsit pe dibuite o uşă glisantă şi am intrat în clădire.

N-am apucat să închid uşa, că o rafală de vînt mă îmbrînci cu violenţă. Mi s-a părut că pătrunsesem într-un fel de seră, deoarece mă loveam de numeroase tulpini, iar picioarele îmi lunecau pe un teren gloduros. Mi-am încleştat mîinile de un puiandru ca de salcie, aşteptînd să se potolească furtuna. E posibil ca undeva să fi existat un orificiu de ventilaţie, din pricina căruia s-a produs un curent teribil. O fereastră s-a deschis, lăsînd uraganul să năvălească şi pe acolo. Am simţit că sînt tîrît de vijelie. Strînsoarea mea se dovedi mai puternică decît rădăcinile copăcelului. Nemaifiindu-mi folositor, i-am dat drumul,

dar nu mai înainte de a mă fi încredinţat uluit că salcia mea – auziţi, prieteni? — era o fată care acum se chircea la picioarele mele. Am vrut s-o ridic. O trîmbă a taifunului însă o smulse şi o zvîrli spre intrare. Nu înţelegeam încă mare lucru, dar regretam dezastrul pe care-l produsesem involuntar. Am sărit spre fata-plantă, dar şuvoiul de aer o trase afară. Am fugit după ea. O văzui agăţată de o stîncă. Am închis la iuţeală uşa şi m-am repezit spre locul unde cu o clipă înainte o zărisem pe fată. Furtuna o luase din nou. Iat-o ca un fulg în aerul clocotind. Năucit şi desperat, goneam ca s-o prind în momentul căderii. Am prins-o. Cu ea în braţe, poticnindu-mă, înaintai spre clădirea ivită brusc la o nouă revărsare a acelui Soare spectral. Imediat însă firmamentul se şi acoperi de copleşitoarele mase de nori, şi din nou o forţă irezistibilă mă smulse de pe sol şi mă aruncă departe, pentru ca imediat să mă prăvălească. Singurul, lucru la care ţin minte că mă gîndisem în tot acel timp era fata din braţele mele. Să, n-o ucid căzînd cu ea peste stînci! îmi spuneam. Dar toate astea au durat puţine minute. Un tunet îmi pătrunse în trup şi nu mai ştiui nimic.

— Ţi s-a spart casca? întrebă mirat indianul.

— Nu, mi se sfîşiase costumul, cosmic. Dar să vă povestesc, totul, pe rând. Cînd mi-am revenit în simţiri, zăceam pe un culcuş buretos, aflat în fundul unei văgăuni. Am încercat să mă ridic. Mădularele îmi erau înţepenite. Afară, furtuna părea să se fi domolit, dar vîntul mai vuia lugubru deasupra mea, iar totul era scufundat în întuneric. Nu ştiu cît am zăcut aşa, respirînd cu prudenţă şi gîndin- du-mă dacă e bine sau nu să încerc a porni spre „Spright“. Îmi era o foame grozavă, ceea ce pe de o parte mă bucura, deoarece însemna că starea mea fizică nu era chiar atît de gravă, dar pe de altă parte mă umplea de mînie împotriva furtunii care mă împiedicase să mă aflu acum în confortabila mea cabină. Treptat, norii de pe cer se mai răriră şi o lumină

difuză se cernu în văgăună. Mă ridicai în capul, oaselor. Împrejur, pînă sus, erau îngrămădite stînci, enorme, de care probabil îmi sfîşiasem scafandrierul cosmic. Din fericire, grosimea căptuşelii lui mă ferise de răni mai serioase Îmi spusei că, întrucît costumul de protecţie mi-a fost distrus, n-aveam de ce să-l mai car cu mine. Descotorosit de el şi rămas numai cu casca, butelia şi pantofii uşori, avui senzaţia că sînt un ins venit din altă lume. Prin asociaţie de idei îmi amintii atunci de puiandrul-fată a cărui imagine himerică îmi plutea în minte ca o drojdie de vis.

— Dar nu visaseşi, nu-i aşa, ?

— Mă întrebam acelaşi lucru, St-Ser. Deşi nu-i văzusem chipul decît în intervalul unor fulgere, visul cel himeric – în loc să se topească în spuma nefiinţei – se făcea tot mai clar cu cît mă gîndeam mai mult la el. Contrariat şi dornic să-mi spulber îndoielile, privii în preajmă în căutarea fiinţei a cărei pondere materială, braţele mele parcă nici ele n-o uitaseră. Spre marele meu regret însă, nu aflai nici umbră de ea.

Foamea învinse fantasmele şi, după ce supsei prin tubul de alimentare ciocolată vitaminizată, mă grăbii să ies în sfîrşit din văgăună. Mai ales că afară, deşi norii nu se risipiseră cu totul, vremea se mai îndreptase. După ce am lepădat costumul cel greu, mişcările mi s-au făcut neverosimil de uşoare şi o subită voioşie m-a cuprins. Ceasul meu universal, care din fericire nu suferise nici o stricăciune, îmi arăta că trecuseră mai bine de zece ore de cînd părăsisem astronava.

Mă căţărai pe întîile stînci. Ca şi locul unde căzusem, erau acoperite de o materie buretoasă, iar majoritatea aveau muchiile tocite. Nu urcasem nici zece metri, cînd mă oprii fascinat. Aşezată pe o lespede, în faţa mea, se afla, contemplîndu-mă, făptura întîlnită în timpul furtunii. Mă privea îndelung, enigmatic, cu o senină şi în acelaşi timp atentă curiozitate. Nu ştiam ce să fac. Forma ei fantasmagorică, un straniu amestec de plantă şi om, mă

zăpăcea, mă neliniştea. Aş fi putut s-o ocolesc şi să urc mai departe, dar am rămas locului. Cu bărbia în palma mîinii stîngi, sprijinită de piciorul pe care-l pusesem pe o stîncă mai înaltă, păream desigur un Oedip în faţa Sfinxului. Mi-am propus să-i vorbesc. Am deschis de aceea dispozitivul căştii, graţie căruia puteam transmite glasul în afară.

Cîte nu mi-au trecut prin cap atunci! Cîte nu i-or fi trecut şi ei! Căci era evident: fiinţa dinaintea mea avea un creier înţelegător. Mi-o mărturiseau ochii, fruntea, întreaga alcătuire umană a capului ei. Şi tocmai acest lucru mă dezorienta şi mă tulbura: acea făptură gînditoare era totuşi o plantă. De sub cascada părului lung pînă la glezne îi răsăreau două ciudate rădăcini asemănătoare lăbuţelor de focă.

Mă întrebam ce părere şi-o fi făcut despre mine această creatură hibridă. Dacă era capabilă să judece măcar cît un cimpanzeu, o fi amuzat-o metamorfoza pe care o săvîrşisem, ieşind din propria-mi piele, căci ce altceva putea însemna în ochii ei costumul cosmic. Mă întrebam cum de nu murise, o dată ce rădăcinile ei părăsiseră pămîntul şi de asemenea mă contraria faptul că nu mă privea nici cu ură, nici cu frică, deşi eu eram la urma urmei cel ce-o smulsese din mediul ei hrănitor.

Mă apropiai de ea şi, întinzînd reflex mîna, încercai s-o ating. Gîtul ei (nici eu nu ştiu cum să-i spun: gît sau peduncul) avea moliciunea cărnii, dar şi tăria fragedă a unui lujer de plantă. Spre mirarea mea, cu lăbuţele ei reuşi destul de prompt să se ferească în lături. Se lipi de peretele văgăunii, cu ochii ţintă în ochii mei. O clipă se uită furiş în sus. Înţelesei: voia s-o şteargă. Aş fi putut continua jocul, fiindcă m-ar fi interesat să văd cum se va căţăra cu minusculele-i picioruşe. Dar mi se făcu milă de ea: destul pătimise şi pînă atunci.

Un gînd năstruşnic îmi sugeră o altă tactică. Mă îndepărtai de-a-ndăratelea, cu un pas. Treptat, atitudinea ei îşi pierdu încordarea. Ba chiar avui impresia

că-i întrezăresc în priviri o umbră de surpriză şi dezamăgire. Ceea ce fireşte mă înveseli nespus. Izbucnii într-un hohot de rîs, care, multiplicat de ecou, mi se păru mie însumi ciudat. Ce trebuie să fi însemnat acest glas pentru ea, dacă avea bineînţeles urechi să audă?! Avea, căci tresări speriată, nemulţumită. Te pomeneşti că nu-i plac sunetele emise de gîtlejul meu! îmi spusei puţin jignit. De aceea, ducîndu-mi pînă la capăt ideea care-mi venise, nu mă putui totuşi opri să nu-i dau o turnură maliţioasă:

„Taciturna mea lady, îi spusei, îngăduie-mi să mă prezint: sînt pămînteanul Dutch Learmonth, astronavigator burlac". Şi demonstrativ descrisei 360° în jurul axei mele: „Regret din suflet – continuai pe un ton cît se poate mai melodios – că furtuna m-a silit să te dezrădăcinez. Te-aş planta din nou, dar observ că nu te simţi rău nici aşa. Oricum, înfiptă sau nu în sol, te asigur că m-ai sedus cu făptura dumitale plină de farmec. De aceea lasă-mă să-ţi depun la lăbuţe omagiile mele".

Şi lăsînd un genunchi în jos, înaintea ei, fluierai de trei ori ca un cintezoi şi sfîrşii prin a fredona cîteva tacte din *„Róslein, Róslein!"* Apoi mă ridicai în picioare şi, curios, aşteptai să văd ce va face.

Ea rămase o vreme locului, de parcă, politicoasă, m-ar fi invitat să termin tot ce aveam de spus, apoi, cu o graţie de-a dreptul aeriană, se roti, unduind în jurul propriei fiinţe. Înţelesei amuzat că avea ca orice femeie un puternic simţ de imitaţie.

„Acum însă hai să plecăm!" încheiai practic şi, înainte ca ea să-şi dea seama, am cuprins-o de mijloc, am săltat-o uşor şi am transportat-o aşa pînă aproape de ieşirea, din văgăună. Zbaterea ei bruscă sau poate ciudata răceala a trupului pe care-l atinsesem mă făcură s-o scap din mîini. Se întoarse o clipă spre mine şi un sunet surprinzător ieşi din ea. O licărire – după cum îmi părea mie – batjocoritoare îi sticli în ochi şi, cu o uşurinţă pe care nu i-aş fi bănuit-o, se avîntă peste ultima stîncă,

abia ajutîndu-se cu mîinile.

Afară era minunat. O răcoare diafană luase locul zăpuşelii de dinaintea furtunii, sau poate aveam această senzaţie din pricina faptului că umblam fără costum. Văluri tremurătoare abureau imaginea împrejurimilor ca într-un acvariu.

„Unde mergi?“ o strigai pe fata-plantă, care pornise spre sera ce se zărea departe. Glasul meu o opri. Se întoarse către mine, dar nu se apropie. Mă aşezai pe o stîncă, vrînd s-o conving astfel că n-am de gînd să fug după ea. Păstrînd o distanţă prudentă, se rezemă la rîndul ei de o stîncă.

Jocul acesta mă amuza şi în acelaşi timp mă nemulţumea. Mă fermeca sibilinica fantezie a naturii care plămădise din elemente disparate o făptură viabilă, dar mă contrariau neînţelesele resorturi ce-o determinau să acţioneze într-un fel care desigur numai printr-un *qui pro quo* putea să mi se pară familiar. Şi mărturisesc cu toată sinceritatea că, în clipa aceea, dragii mei prieteni, mi-a părut rău că nu vă găseaţi în locul meu sau că n-am înţelepciunea şi cunoştinţele voastre…

— Modestia ta exagerată, protestă rîzînd Timonin, ne atribuie virtuţi şi ele exagerate. Nu sîntem nişte înţelepţi. În orice caz ne-ar fi făcut plăcere s-o cunoaştem şi noi pe distinsa venusiană…

— Desigur, făcu visător Dutch. Apoi spuse în doi peri: Cine ştie…!? Parcă ar fi vrut să mai adauge ceva, dar se răzgîndi şi zise: Dar să-mi continui povestirea.

„Ce vrea să spună nu-i de înţeles, dar cîntecul ei este vrăjit.“

LI TAI-PE: ***„Fata din Wu“***

Şi Dutch reluă firul istorisirii sale:

— Mă gîndeam ce să fac ca s-o atrag pe fata-plantă,

cum s-o determin să vină singură la mine şi să mă urmeze. Eram nerăbdător să constat cît de departe îi poate merge raţiunea şi în ce măsură m-aş putea înţelege cu dînsa. E drept că, pentru a ajunge la ţelul dorit, am folosit o metodă cît se poate de puerilă, care vă va face să rîdeţi. Dar altceva n-am găsit mai potrivit în acele momente. Am început să cînt.

Îmi părea rău că n-aveam la mine o trompetă cu surdină. Nici nu vă închipuiţi ce sunete nostime ştiu să storc din acest instrument! În sfîrşit, m-am mulţumit doar să fluier. Şi am fluierat ce-mi trecea prin cap şi ce credeam că ar putea să placă unei fiinţe vegetale. Prima bucată a fost ceva pentru copii – poate o cunoaşteţi : *„La vatră“* de Schu- mann. Cîte nu i-am fluierat eu atunci! *„Adelaide“,* un lied melancolic de Beethoven; *„Humoresca“* de Dvorak; fîlfîitul suav al viorii din prima parte a concertului în la major de Mozart; i-am fredonat melodii patetice de Ceaikovski, arii strălimpezi de Bach, ritmuri trepidante de Gershwin…

Ea mă asculta şi tăcea. În răstimpul în care îi cîntam, mi-am dat seama că muzica adevărată are, mai presus de elementele ei accesorii, unele constante care pot influenţa, aş spune fiziologic, o fiinţă ascultătoare… Prea multe nu cred să fi înţeles ea din acele melodii, mai cu seamă că, oricît de iscusit ar fi, un fluierat nu poate să reconstituie polifonia unei orchestre. Totuşi, din însuşi modul cum a receptat cîntecele mele, din desfăşurarea neaşteptată pe care i-o lua mimica sub influenţa sunetelor percepute, am descifrat un indiciu al existenţei sufletului ei şi o cale de a i-l cerceta.

— Observ că eşti foarte uşor cucerit de femei, glumi Timonin.

— Numai de acelea după care alerg cel puţin cîteva zeci de milioane de mile…

— Şi care în plus au ureche pentru muzica ta, completă Gelu.

— Glumiţi cît vreţi! Aflaţi însă că mi-a şi răspuns…

— Ei, asta constituie un argument mai grav, recunoscu Krişnadat. Şi ce ţi-a spus?

— De unde să ştiu ce-a vrut să spună? Îmi era de ajuns că-i auzeam glasul, de pot fi numite aşa vibraţiile pe care le stîrnea. În timp ce fredonam, vîntul porni să adie desfătător. Cînd şi cînd dinspre steiul de care se rezema ea, surprindeam un şuşuit asemenea unui suspin, dar, ca în schiţa lui Cehov, nu puteam distinge dacă şoapta e a fetei sau a vîntului. După ce mi-am contenit cîntarea, strania melodie se înteţi, adăugîndu-i-se un zumzet. Mi-am dat seama uimit că unele sonuri veneau din gura fetei, dar că altele erau produse de boarea care-i trecea prin păr. În ciudata-i cantilenă încercai să descopăr o inflexiune pămînteană, ceea ce însă mai mult îmi încurcă înţelegerea. Să fi spus că recunosc în acel gungurit de turturea finalul extatic din al patrulea concert brandemburgic al lui Bach? Vorbele mele nu pot reda fascinanta muzică eolină, izvorîtă din mătasea părului ei. Dar mai cu seamă despre tîlcul acestor înfiorate armonii şi acorduri cuvintele mele nu mi-au putut, din păcate, spune nimic.

— Aşadar v-aţi concertat unul altuia fără nici un rezultat inteligibil… observă Krişnadat.

— Despre un înţeles obişnuit nu putea fi desigur vorba. Ceea ce am reţinut din melopeea ei era o suavă tristeţe… Dar cine ştie ce tîlc o fi avînd în realitate! În cele din urmă, cînd vîntul abia mai murmura prin lunga ei coamă, m-am gîndit că e momentul să mă apropii. Dacă spusele-i melodioase îmi fuseseră adresate cu simpatie, era de aşteptat ca teama sau mîndria să i se fi atenuat. Nici n-am atins-o însă bine cu mîna, că dumneaei a şi lunecat mai departe. Şi asta de cîteva ori.

„Ascultă, fetiţo!“ o dojenii, după ce în prealabil făcui cîţiva paşi îndărăt, în semn de armistiţiu. „Nu-i frumos cum te porţi.“ Probabil însă că mînia îmi alterase glasul, ceea ce făcu pe „fetiţă“ să se îndepărteze prudentă. Ca să-mi vărs focul, fluierai un pasaj din „Rio Grande“ de

Sitwell. Ca prin farmec, sperioasa rămase locului.

„Aha“, îi spusei atunci cît putui mai cantabil, „dumneata eşti ca şerpoaicele: sensibilă la fluier. Ei bine, şerpoaico, află că mă plictiseşti!“ De data asta, glasul meu, pesemne îmblînzit de humor, n-o mai sperie. „Şerpoaica“ se întoarse spre mine, crezînd poate că voi începe din nou să-i cînt.

„De altfel nici nu mi-ai spus cum te cheamă“, îmi continuai recitativul, în timp ce reflectam că totuşi nu voi reuşi s-o aduc la astronavă decît pe sus. „Nu răspunzi nimic? Atunci va trebui eu să-ţi găsesc un nume. Dar ce nume s-ar potrivi unei fete-plantă ca tine? Chlorella… Ei nu, că se mănîncă… Ondina?!… N-ar fi urît, dar nu este cazul să te botez cu numele unei nereide. Tu nu eşti o nimfă a apelor, ci una a pădurilor… Să-ţi spun Dryada? Nu-mi place!… Ce nimfe preschimbate în arbori şi plante cunosc?… Leucotheea… Myrrha… Daphne… Lotis… Să vedem! Myrrha şi Lotis prea sînt banale… Leucotheea are ceva medical… Ar mai rămîne Daphne… Hm! Daphne! Nu sună urît. Cred că ar merge, deşi tu eşti mai mult portocalie decît verde. Rămîi deci Daphne! Dar să ştii că pentru tine eu nu voi fi Apollo cel înamorat fără nădejde…“

Poate că de-aş fi continuat să-i vorbesc, m-ar fi ascultat la nesfîrşit. Dar îmi pierdusem răbdarea. Voiam să ajung la astronavă înainte ca vremea să se strice din nou. Inspirat de propriile-mi cuvinte, mă întorsei brusc şi pornii spre „Spright“. Era o ultimă încercare. După cîteva zeci de paşi, mă uitai îndărăt. Spre bucuria mea, văzui pe Daphne venind pe urmele mele. Aşadar această fiinţă extraordinară atestă, după toate aparenţele, principalele „reflexe“ prin care se disting femeile terestre: e încăpăţînată, melomană şi curioasă.

Dacă m-aş fi apropiat iar de ea, bănuiam că din nou ar fi fugit. De aceea, deşi îmi părea rău că va trebui să facă pe jos atîtea mile, am lăsat-o să meargă singură. La răstimpuri, priveam în urmă, după ea. Soarele începuse

din nou să dogorească, iar în aerul tremurător Daphne plutea ciudat. Deodată o văd cum dispare, furată de un miraj.

„Fată morgană, unde eşti?“ strig eu.

Şi iat-o că şi iese dintr-un iaz iluzoriu.

De la o vreme nu m-am mai ostenit să privesc înapoi. Fluieram cîteva tacte, şi imediat vîntul, trecînd prin harfa vie a Daphnei, îşi vuia docil replica. La un moment dat, însă, vîntul n-a mai răspuns la apel. Mă uitai speriat îndărăt. Daphne nicăieri! Iar să mă fi amăgit o fantasmă a luminii vibrînde? Nu. Departe, la cîteva sute de picioare, o zării pe Daphne zăcînd la pămînt. Făcui cale întoarsă şi, încredinţîndu-mă că fata era la capătul puterilor, o luai hotărît în braţe. De astă dată nu-mi opuse nici o rezistenţă. Doar din cînd în cînd vîntul, atingînd pletele ei, gemea încetişor…

Dutch tăcu.

— Şi mai departe? zise Timonin.

— Multe mai am de povestit, dar să lăsăm şi pentru mîine.

— Bine. Atunci mă duc să lucrez. La revedere, Dutch!

— La revedere, Feodor Egorovici.

— Multe salutări musafirei tale din partea mea. Şi nu uita să mă chemi, cînd vei mai povesti despre ea.

— Aşa voi face. După plecarea lui Timonin, Dutch se adresă geologului: Ei, Gelu, ce spui de Daphne? Nu întruchipează ea visul lui Krişnadat?

— Eşti sigur că nu-i doar o nălucire a ta?

— Asta mă-ntreb şi eu. Dar ascultaţi. În cabina cosmoplanului se revărsaseră din nou bizare modulaţii.

— Bravo! exclamă medicul după un timp. Îţi cîntă la comandă.

— Nu, St-Ser. E numai o bandă de magnetofon.

— Dar Daphne şi-a ascultat glasul? întrebă Scoruş.

— Bineînţeles.

— Şi ce zicea?

— Rîdea. Dar ce zici *tu* aş vrea să ştiu.

— E frumos. Fiindcă pomeneai însă de visul lui Ram Lal, adică de ceva care ne priveşte pe noi şi nu pe venusieni, o să întreb pe şleau: cu ce slujeşte omenirii un asemenea vis? Dacă l-am lua în serios, ar trebui să desfiinţăm zootehnia…

— Krişnadat spuse deodată Dutch, tu mănînci carne?

— Mănînc.

— Vezi, făcu dojenitor şi ironic Scoruş, nu eşti nici măcar consecvent cu teoria ta.

— Şi eu sînt cam dezamăgit, reluă Dutch mai mult ca să-şi necăjească prietenul. Mă aşteptam să fii vegetarian.

— De ce zîmbeşti, Ram Lal? întrebă geologul.

— Pentru că, după ce ai constatat că sînt nebun, iată că vă daţi seama şi de ipocrizia mea…

— N-o lua şi tu chiar aşa, în serios, spuse Dutch. Am glumit.

— Ştiu, replică indianul. Dar faptul că n-ara reuşit încă să mă fac pe deplin înţeles vă poate îngădui să trageţi şi aceste concluzii…

— E totuşi bizar. În timp ce tu ne vorbeai despre omul fotosintetic, o clipă m-am gîndit că aş mînca o friptură de porc.

— Dragul meu Dutch, reflexul tău carnivor n-are nici o legătură cu problema noastră.

— Crezi?

— Sînt ccnvins. În primul rînd, comiţi o elementară eroare de logică, întrucît te referi la o idee străină de discuţia noastră. Cîtă vreme fiziologia ta rămîne a unui animal carnivor, e posibil ca, vorbind despre mîncare, să te gîndeşti la o friptură. Doar ai fost bolnav, şi organismul tău trebuie să-şi completeze raţia de proteine animale. Eu pun însă ipoteza unei fiziologii deosebite structural de a noastră de astăzi. Dacă ai fi avut-o…

— Tocmai aici e punctul nevralgic! spuse Gelu. Practic, visul tău e o himeră…

— Fireşte că trebuie să izbăvim cît mai curînd întreaga omenire de foame, de mizerie şi boală. Deocamdată sîntem constrînşi de legile biologice să ne hrănim într-un anumit fel, ca toate animalele, şi această cale e singura pe care o putem urma. Abia cînd umanitatea se va elibera de toate cătuşele sociale, politice şi economice, va începe adevărata istorie; şi nu a speciei umane, ci a regnului uman.

— Cu asta sînt de acord, spuse Gelu. Şi mă bucur că ai devenit mai realist.

— Ce se va întîmpla însă mai departe? Milioane de analfabeţi care mai există nu ne pot împiedica să visăm la viitorul cînd fiecare pămîntean va stăpîni mai multe specialităţi. De ce n-aş visa şi eu acum vremurile cînd oamenii Pămîntului vor ajunge foto- sintetici?

— Îmi recunosc greşeala, rîse Gelu. N-ai devenit mai realist. Ceea ce-ţi reproşez e tocmai credinţa în acest vis. Dacă mi-ai fi spus: „Azi-noapte m-am visat balenă“, ne-am fi amuzat împreună şi am fi trecut mai departe. Tu însă ne asiguri că eşti încredinţat că oamenii se vor preschimba în plante. E un veritabil program pe termen lung pe care-l propui planetei tale. Nu te supăra atunci dacă-ţi răspund: Prietene, asta-i o nebunie!

— Nu văd de ce ideea mea ar fi mai absurdă decît aceea a cosmonavelor capabile să zboare cu viteza luminii. Singurul lucru care ne face s-o asimilăm mai greu e aparenta ei contradicţie cu necesitatea imediată. Într-adevăr, azi cînd foametea mai bîntuie încă atîtea popoare, e nevoie de tot mai multă hrană. Şi pe un loc însemnat se află carnea. De aceea subscriu cu hotărîre acestui deziderat: hrană pentru fiziologia actuală a omului!

— Pînă aici te situezi între hotarele unei gîndiri sănătoase…

— Ce facem totuşi în felul acesta? Eliberăm mai repede omul de servituţile lui faţă de natură. Şi unul dintre aceste lanţuri este foamea, după cum un altul e

spaţiul incomensurabil care ne desparte de celelalte lumi cugetătoare. Mai curînd sau mai tîrziu însă ne e dat să înlăturăm toate sclaviile. Cînd, de pildă, spectrul foamei va fi risipit, omul va dobîndi forţe uriaşe în bătălii tot mai ample împotriva imperfecţiilor naturii. Atunci va putea să-şi îndrepte geniul şi spre soluţionarea unei probleme monstruos de complexe, ca transformarea profundă a fiziologiei sale. Ideea mea nu-i decît una dintre posibilităţile de rezolvare (pare-se mai eficace) a problemelor pe care ni le va ridica viitorul.

— S-ar putea crede, obiectă Gelu, că ideea ta ar constitui un fel de răspuns neaşteptat şi utopic la absurdele dificultăţi pe care le prorocesc neomalthusianiştii…

— Nu. Progresul este asigurat chiar dacă populaţia terestră, neschimbîndu-şi sistemul de nutriţie, ar creşte de zeci şi sute de ori. Gîndiţi-vă numai la faptul că, datorită obţinerii unor cantităţi inepuizabile de energie, prin stăpînirea reacţiei termonucleare, omenirea se va putea dezvolta impetuos zeci şi sute de mii de ani.

— Fără îndoială, luă cuvîntul St-Ser, tocmai această mare abundenţă va crea posibilitatea rezolvării unor probleme fabuloase, cu totul de neconceput înainte.

— Iată de ce, continuă Krişnadat, luptînd astăzi pentru sporirea recoltei, a furajelor, a şeptelului de vite, oamenii militează, aş putea spune, pentru grăbirea vremii în care ideea mea va fi înscrisă pe ordinea de zi. Privit în mod dialectic, visul meu nu mai pare absurd. Lupta de clasă a fost bună pentru a împinge societatea pe făgaşul care duce la desfiinţarea tuturor claselor. Carnea a fost un aliment excelent pe drumul transformării maimuţei în om, al cărui destin este să se desprindă de orice rămăşiţe animalice, aşadar şi de consumarea cărnii.

— Eşti nostim de paradoxal, Krişnadat, spuse Dutch. Morala ta este deci: ca să devenim fotosintetici, să consumăm cît mai multă carne!

— Dacă inteligenţa ta o cere, aşa să faci. Ideea mea

însă e mai generală: nu se referă la tine sau la mine, ci la întreaga umanitate. Deci deocamdată mai multă hrană, mai multă carne, şi pîine, lapte şi unt, pentru toţi oamenii. Pretind că acest lucru e important şi pentru flămînzii lumii, şi pentru utopiştii fotosintezei.

„Stăpînind metoda ştiinţifică, intuieşti că între cîntec şi arbore se află ceva comun, fiindcă şi unul şi celălalt sînt creaţi după aceleaşi legi drepte şi simple."

A. P. CEHOV:

„Scrisoarea ***către A. S. Suvorin"*** (din 3 noiembrie 1888)

A doua zi, Dutch îşi continuă povestirea:

— Am adus-o pe Daphne la bordul lui „Spright" şi eram foarte mulţumit de isprava mea. Aveam sentimentul că făcusem o captură senzaţională, dar nu bănuiam ce complicaţii se vor ivi…

— Captură?! îl întrerupse oarecum şocat Gelu. Vorbeşti de parcă te-ai fi războit cu venusienii.

— Ai dreptate. M-am exprimat idiot. Am vrut să spun „descoperire", dar mi s-a părut că e un termen pretenţios. Aşadar am ajuns pe „Spright". Mă simţeam obosit, iar Daphne era leşinată. Am scos din astronavă o ladă metalică de aluminiu. Apoi, prudent, ca să nu fiu surprins de cine ştie ce monstru, am umplut lada cu apă de mare. Cu această apă i-am făcut musafirei mele un duş în lege. Cînd şi-a venit în simţiri, am invitat-o în turnul înalt al „Nălucii". Deşi la început a şovăit să mă urmeze, curiozitatea i-a fost mai tare, mai ales că se convinsese de caracterul meu paşnic.

Îmi era o foame cumplită, aşa că de cum am intrat în cabină, mi-am pregătit masa. În timp ce se-ncălzea supa, făcui un lucru, pentru Daphne, ciudat. Îmi îmbrăcai un costum uşor. În schimb, îmi scosei casca. De altfel, totul o uimea aici.

— Deci ea putea să respire în atmosfera cabinei? întrebă Krişnadat.

— Răbdare! Ai să afli în curînd. Fiecare obiect o amuza, o atrăgea şi o speria totodată. Cu toată inteligenţa ei, Daphne nu-i decît un copil. Pe cînd îmi vedeam de treburi, ea începuse să se joace cu lucrurile care-i veneau în mînă, să-mi scotocească prin sertare şi să pipăie aparatele mesei de comandă. A trebuit să-i trag de cîteva ori peste mînă, căci mă temeam că ar fi putut să strice sau să declanşeze cine ştie ce mecanism al navei. Mai întîi n-a înţeles de ce procedez aşa. Credea că mă joc. Apoi pesemne a înţeles, dar s-a supărat. Dar în cele din urmă s-a împăcat, mai ales că-i dădusem o oglinjoară.

În clipa în care şi-a văzut reflectat chipul şi-a şi dus mîna căuş sub oglindă, de parcă i-ar fi fost frică să nu i se scurgă apa. Dîndu-şi seama că nu curge nimic, oricît ar suci oglinda, fata mă privi cu o uimită încîntare. Eu însă mă apucasem să mănînc, lăsînd-o să-şi lămurească singură taina apei încremenite.

Pentru Daphne universul era de două ori straniu. Aici trebuie să fac o paranteză. Mai tîrziu, cînd am început să ne vorbim inteligibil, am aflat că, încă în perioada „rădăcinoasă“, copiii venusienilor primesc o anumită iniţiere privitoare la viaţa ce-i aşteaptă. Totuşi realitatea e plină de surprize. Chiar numai drumul de la seră pînă la „Spright“ a uimit-o pe Daphne peste măsură. Cerul pe care-l cunoscuse pînă atunci a fost cel filtrat de plafonul străveziu, aerul familiar i-a fost cel hrănitor şi greu al serei, iar furtunile au însemnat pentru ea un soi de făpturi de poveşti. Şi deodată uraganul a devenit o măreaţă stihie reală, pe urmă cerul s-a luminat şi s-a întins spre tării nesfîrşite, iar văzduhul s-a făcut diafan şi a pornit să-i cînte prin păr. Şi iată că acestor uluitoare lucruri li se suprapunea seria altor fenomene misterioase: lumea terestră a astronavei…

— Biata fată! spuse Krişnadat. Cred că în sistemul

nostru solar mintea nimănui nu s-a ciocnit cu atîta violenţă de complexitatea naturii.

— Ochii ei s-au întors aşadar spre mine, miraţi de apa care nu curgea, şi atunci au văzut ceva şi mai de necrezut: un om ce-şi vîra pe gură o grămadă de lucruri. Daphne s-a apropiat de masă. Mă urmărea fascinată cum înghiţeam mîncarea şi băutura. Ochii ei exprimau o imensă uimire. A început să gungurească din gîtlej ceva neliniştit şi să-mi arate rădăcinioarele care i se cojeau pe lăbuţe. Mai tîrziu, mi-a spus că a vrut să mă-ntrebe cum de mi-au crescut rădăcinile înăuntrul trupului.

—Va să zică a înţeles că te hrăneşti, observă Timonin.

— V-am zis doar că-i o fată inteligentă!

— Dar ei i-ai dat să mănînce? se interesă Gelu.

— Atunci, nu. Îmi închipuiam că o făptură fotosintetică, abia ieşită din leagăn, e mai puţin mîncăcioasă decît noi, heterotrofii. Şi, de altfel, vrînd s-o adorm, am scos-o puţin pe nisipul ţărmului, la soare. Şi, ca o doică adevărată, i-am cîntat. De astă dată… la magnetofon. Luasem cu mine vreo zece benzi pe care imprimasem cîte ceva din „esenţialul" muzicii terestre.

— Dragul meu, se alarmă Gelu, te pomeneşti că iar ai îndopat-o cu muzică grea.

—Daphne-i o persoană mai sensibilă decît crezi. Tot ce i-am dat să asculte i-a plăcut din cale-afară, lucru dovedit de comentariile ei melodioase. Ba chiar a şi reţinut unele pasaje ce-au impresionat-o pesemne în mod special. Din fermecătoarea-i limbuţie, deşi îi scăpam sensul, puteam bănui că exprimarea venusienilor se apropie mai mult de cîntec, ceea ce mi-a fost confirmat ulterior. La cei din seminţia ei, muzica aş zice că intră în compoziţia sîngelui clorofilian. N-aveţi idee ce receptivă-i fata asta! La un moment dat, i-am pus vestitul largo din *concerta grosso* în re minor de Vivaldi. Atunci am văzut că muzica o doare. Răscolitoarele efluvii sonore parcă i-ar fi stîrnit înnăscutul talent rapsodic. Daphne mă făcu martorul

extaziat al dialogului dintre sufletul ei candid de plantă gînditoare şi pateticele acorduri ale geniului terestru. Cu ani în urmă am cunoscut în Nevada un „munte-care-cîntă“. Nostalgicele arpegii ale Daphnei mi-au amintit şi de straniul munte murmurător, şi de Gus Turner, prietenul meu negru, pe care-l întîlnisem pentru prima oară în acele locuri. Aceste amintiri mă mişcară nespus, deşi cîntecul Daphnei era prin sine însuşi emoţionant. Acompaniindu-i gunguritul, vîntul îi adia în păr armonii diafane, ale căror modulaţii risipeau parcă în jurul nostru susur de ape, fîlfîiri de aripi, freamăt de codru, cele mai suave vuiri nepămîntene… Din cînd în cînd, prin melopeea ei răsunau însă motive şi ritmuri mie familiare: Mozart, Beethoven, Ceaikovski, Gershwin…

Şi ascultînd această magică ţesătură de sonorităţi ale unor lumi atît de diferite, am fost fulgerat de înţelesul mesajului ei sideral. Îţi aminteşti, Krişnadat, de punţile azvîrlite de oameni peste hăurile de beznă care-i despart? Atunci am vorbit şi despre punţile galactice… Dragii mei, contopindu-mă în eolienele imnuri ale fetei-flori, avui deodată certitudinea că punţile galactice trec negreşit şi prin noi…

Daphne adormise de mult, legănată de propria-i cîntare, dar în mine încă mai tremurau triumfătoare le-i ecouri.

« „Braţele ei sînt de-o albeaţă orbitoare;… Un văl argintiu şi uşor îi acoperă superbul corp….“ Iată tot ce ni se spune despre frumuseţea sirenei: ei bine, nu mă satisface. Vreau să-mi fie descrisă în termeni arzători şi care să-mi dea o atît de copleşitoare viziune a frumuseţii, încît să-mi pierd respiraţia.»

J. P. JACOBSEN: ***„Niels Lyhne“*** VI

— Fără s-o trezesc din somn, istorisi mai departe Dutch, am instalat-o pe Daphne în patul meu, iar eu m-

am culcat pe jos. Oboseala, emoţiile mă răzbiseră, şi am adormit imediat.

Visam că devenisem o fiinţă fotosintetică, un adevărat fiu al Soarelui. Dar nu, greşesc. De-abia urma să devin fotosintetic. Mă vedeam întins pe o masă de operaţie. Lîngă mine se găsea cu un bisturiu în mînă Krişnadat, care trebuia să mă cureţe de toate măruntaiele animalice şi să mă preschimbe într-o plantă. Cu aparatul de anestezie se ocupa St-Ser.

— Vezi, domnule arbitru, spuse mucalit Scoruş. Dacă ar fi să ne luăm după visul lui Dutch, te-am socoti părtinitor.

— Bine că tu nu crezi în vise, răspunse medicul.

— Şi cum te-ai simţit după operaţie? întrebă indianul.

— Stai, că n-am ajuns pînă acolo. Lîngă reflector se afla o femeie care plîngea şi-şi frîngea mîinile. Privind-o cu atenţie, mi-am dat seama că ea era de fapt Gelu.

Dutch auzi rîsul gîlgîit al lui St-Ser.

— Oricine poate să viseze ce vrea, spuse geologul.

— În vis se întîmplă uneori asemenea ciudăţenii, observă zîmbind Timonin.

— În momentul acela însă nu mi se părea de loc curios, continuă Dutch. Mai degrabă mă surprindea zbuciumul lui Gelu, care ţipa că vreţi să mă nenorociţi, că n-o să mai fiu un om întreg. Pe urmă, cînd Krişnadat mi-a înfipt bisturiul în burtă, Gelu şi-a ridicat mîinile deznădăjduit şi a strigat: „Cerule, nu e cu putinţă să îngădui o asemenea crimă. Fă să cadă plafonul peste noi!“ De data asta, Timonin şi Krişnadat se alăturară hohotelor lui Serpentaire.

— Ar fi caraghios să mă supăr din pricina unui vis, rosti dispreţuitor geologul.

— Ei, şi ce s-a întimplat cu plafonul? întrebă Timonin.

— S-a prăbuşit.

— Curat misticism! zise cu prefăcută indignare medicul.

— L-am văzut cum se năruie. Nu ştiu dacă apucasem

să devin plantă, fiindcă totul s-a întunecat, dar nările mi s-au umplut de o aromă stranie, cum n-am mai întîlnit niciodată în viaţă. Mirosea a violete, a pelin şi încă a ceva, de răşină nepămînteană. M-am deşteptat brusc. Lîngă umăr am simţit, un corp. Era Daphne, care căzuse din pat. Mireasma îmi venea de la fluviile părului ei revărsate peste mine. Am aprins lumina. Daphne leşinase. Am ridicat-o, dar nici o tresărire nu trecea peste obrazul ei. Şi nici trupul nu i se mişca. Faţa i se ofilise. Am încercat să-i ascult inima. Mi-am pus urechea pe pieptul, pe gîtul şi pe tîmpla ei. N-am desluşit bătaia nici unei inimi. Părea moartă. O zgîlţîii, de parcă aş fi zgîlţîit trunchiul unui copăcel retezat. Nici un reflex de viaţă nu mai exista în ea. Tu ai ucis-o, mi-am spus. Fără rădăcini n-a mai putut dăinui. Gîndul că Daphne nu mai există mi se părea insuportabil. Mă simţeam vinovat şi faţă de voi, şi faţă de venusieni, faţă de întregul univers, al cărui mesaj crezusem că-l descifrez în cîntecul ei.

După primele clipe de buimăceală, mi-am zis că totuşi nu desprinderea din rădăcini pricinuise răul. Doar şi venusienii adulţi din dom erau dezrădăcinaţi. Altceva trebuie să-i fi lipsit Daphnei. Aerul poate. Sau poate umezeala şi lumina. Nerodul de mine! Nu-mi dădusem seama că atmosfera cabinei nu-i putea prii.

Am scos-o atunci din temniţa „Nălucii". Am lăsat-o să se îmbibe de văzduhul ei familiar, s-o bată Soarele. Am luat apă din ocean şi am vîrît-o pe Daphne în lada de aluminiu ca într-o baie. Habar n-aveam de anatomia corpului ei, dar am început să-i fac un fel de respiraţie artificială. Din cînd în cînd, îmi plecam urechea la pieptul Daphnei, doar, doar voi prinde un semn de viaţă. Avui impresia că surprind un susur, ca de sevă care creşte într-o tulpină. Dar poate mă înşelam. Am privit-o cu atenţie. Era o făptură frumoasă această copilă de pe Venus. Carnaţia îi era netedă şi moale, ca şi coaja heveei. Trupul zvelt, cu umeri drepţi se alungea mult înspre piciorușele gingaşe, aidoma unor stele de mare,

acoperite cu un puf de cili. Coama-i lungă pînă la glezne o învăluia ca o diafană mătase vegetală galben-stinsă, cu reflexe verzui. Firele pletelor ei păreau toarse dintr-o substanţă silicioasă. De aceea şi cînta vîntul prin strunele lor subţiri. Te pomeneşti că părul îi este un fel de stigmat, mi-am zis, ca mătasea porumbului. Dar gonii acest gînd, deoarece chipul Daphnei putea fi doar la figurat asemuit cu o floare. Floarea e o parte trecătoare a plantei, pe cînd pentru o făptură care cugetă receptaculul creierului reprezintă ceva esenţial…

Deodată, obrajii care i se învineţiseră şi-au redobîndit culorile vieţii. I-am luat uşor în mîini capul cu ovalul prelung şi straniu al feţei. Şi, spre bucuria mea, văzui cum încet i se deschid ochii mari, verzi şi umezi. O ridicai în picioare. Ea îşi veni în fire uimitor de repede. Îmi zîmbi, de parcă atunci s-ar fi sculat din somn. Scoase cîteva triluri nostime şi făcu ceva care mă ului. Îşi întoarse fruntea spre Soare. Şi în vreme ce eu chiar cu ochelari fumurii abia izbuteam să privesc cerul în flăcări al lui Helios, ea rămase cu ochii aţintiţi asupra lui minute în şir. Cred că mă exprim cît se poate de corect dacă voi afirma că-l mînca din ochi. Se uita cu atîta pasiune la Apollo, încît dezminţea categoric mitul după care o botezasem Daphne. Dar nu i-am mai schimbat numele. De un lucru eram acum sigur: se hrănea cu ochii ei verzi, prin care realiza asimilaţia clorofiliană.

— Dar părul…? întrebă Krişnadat.

— Da, e posibil că juca şi rolul unui soi de frunziş, deoarece am avut impresia că observ aburi risipindu-se de pe el. De altfel, constat că aceste suave fiinţe fotosintetice au tendinţa să-şi transforme fiecare parte a corpului lor într-o gură. Cu ochii mănîncă Soare, prin păr se hrănesc cu aer, cu picioarele sug apă şi săruri… Unde e perfecţiunea visată de tine?

— În privinţa asta greşeşti, îl contrazise geologul. Aerul, radiaţiile solare, apa şi sărurile nu constituie o hrană organică şi, ca atare, pot fi considerate mai pure şi

mai simple decît alimentele noastre.

— Mulţumesc, spuse indianul. Ai început să-mi aperi visul.

— Apăr adevărul, nu visul tău despre care nu mi-am schimbat părerea. Pentru noi sistemul de nutriţie autotrof, oricîtă poezie ar avea, este imposibil, dacă nu chiar absurd.

— Văd că nu vreţi să-i îngăduiţi prietenului nostru să-şi termine pasionanta-i povestire, spuse Timonin.

— Ca să n-o mai lungesc, voi scurta amănuntele…

— Nu, îl întrerupse medicul, tocmai ele sînt interesante.

— Aşa e! încuviinţară şi ceilalţi.

— După cum vă spusei, Daphne se zgîia la Soare, adică îi înfuleca de zor razele. Cum e însă cu putinţă să şi privească? Văpaia nu-i arde retina? Şi eram sigur că poate vedea. Mi-am propus să verific acest lucru. Apropiindu-mă de dînsa, mi-am agitat mîna pe dinaintea ochilor ei larg deschişi. N-a observat nimic. Atunci m-am postat între ea şi Soare, astfel încît s-o umbresc. Dintr-o dată mi-am dat seama că mă vede. Aşadar, mi-am zis, ochii dumneaei au o dublă funcţie. Şi de ce n-ar avea, de vreme ce gura noastră are chiar trei.

Ei bine, după ce-am văzut-o pe Daphne reînviată, m-am gîndit că trebuie să iau rapid măsuri ca să nu se mai producă un nou accident. În primul rînd, am săpat pe ţărm o mare groapă paralelipipedică. Am căptuşit-o cu plăci metalice luate de pe „Spright“. Acest bazin improvizat l-am umplut cu apă, legîndu-l de ocean printr-un canal în pantă, împotriva unor vizitatori nepoftiţi am instalat un mic stăvilar mobil. O altă placă din peretele bazinului putea fi scoasă după voie, astfel ca apa să se scurgă în pămînt. Pentru cazul că ne-ar fi prins uraganul, am umplut, cu ajutorul unui furtun şi al unei pompe electrice, mai multe rezervoare pe astronavă. Toată treaba asta nu era cine ştie ce complicată, dar mi-a luat o grămadă de timp şi destulă

muncă.

Mai rămăsese o problemă importantă. Mi-am dat seama că, dacă ţineam s-o găzduiesc mai departe pe Daphne, era necesar ca fiecare dintre noi să respire în cabină aerul planetei sale. Mă vedeam pus în situaţia să aleg: cine trebuia să poarte cască – eu sau ea? Am preferat să mi-o pun mie, întrucît mă obişnuisem cu folosirea îndelungată a costumului cosmic. De la voi ştiam ce compoziţie are aerul venusian. Aşa că nu mi-a fost prea dificil să-i combin Daphnei în cabină o microatmosferă artificială, după pofta presupuşilor ei plămîni. După ce mi-am isprăvit toate treburile, am fost atît de ostenit, încît m-am culcat numaidecît. De data asta, i-am făcut musafirei mele un culcuş pe jos, iar eu, îmbrăcat în cosumul cosmic, m-am trîntit pe pat.

Cred că am dormit mai bine de zece ore. Totuşi, trezindu-mă, am simţit o uşoară durere de cap.

Am luat nişte antibiotice. Migrena dispăru curînd, în schimb mă cuprinse o ciudată senzaţie de frig. „Te pomeneşti că am răcit în lăcuşorul albastru“, mi-am spus. Şi ca să mă încălzesc, m-am dezbrăcat şi am ieşit pe aurita plajă încinsă de soarele galben ca lămîia.

Daphne stătea alături de mine, pe foaia de cort, şi se distra adăpîndu-se cu raze prin intermediul oglinzii. Eu contemplam cerul – care, de prea multă lumină, căpătase o tentă albăstrui-spălăcită

— Şi oceanul ale cărui valuri păreau din oţel lichid.

Deodată o văd pe Daphne cum se întoarce spre mine. Îmi arată cerul, îmi arată marea, şi apoi aproape îmi vîrî un deget de-al ei în ochi. Noroc că aveam cască. În acelaşi timp, ciripea mereu în trei silabe cam aşa: *ioäui, ioäui…* Repetă de cîteva ori jocul acesta, neuitînd, fireşte, gestul cu scosul ochilor. Mă gîndii ce vrea în definitiv, căci de vrut voia ceva. Ce putea fi comun între cer şi ocean? Mă tulbura şi mînuţa ei cu patru degete care era stranie, fără să fie urîtă. Dîndu-şi pesemne seama că nu pricep nimic, luă oglinda şi mă îmbie să

privesc în ea. Pe urmă îmi făcu din nou semn înspre ochi. Îmi trecu prin cap faptul că aveam ochii albaştri. Oare *ioäui* să însemne albastru ca marea, cerul şi… irişii mei? Dar în momentul acela, ei nu erau albaştri, deoarece purtau ochelari fumurii. Să fi ţinut ea minte…? Oricum, îi constatasem memoria ieri, cînd fusese în stare să reproducă melodiile auzite la magnetofon.

„Aşadar dumneata judeci !“ i-am spus.

Neînţelegîndu-mi vorbele, ea continua să mă sîcîie cu *ioäui* şi se întreba probabil cum de eram atît de prost. Nu-mi râmîne decît să verific această ipoteză, îmi continuai monologul şi, luîndu-i mînuţa într-a mea, o făcui să înceteze cu *ioäui.*

„Uite, Daphne, i-am zis, ăsta-i nisip, iar ăsta e Soarele. Amîndoi sînt galbeni.“ Şi îndreptîndu-mi de mai multe ori degetul spre plajă şi spre sulful solar, strigai de fiecare dată: *„yellow“*[92]*.* Ea păru încîntată de sunetele scoase de mine şi le repetă imediat la clarinet şi harfă, adică oral şi cu acompaniament de vînt. Auzii un „yellow“ foarte limpede, dar mult mai melodios decît ieşise din gura-mi pămînteană. Apoi, trecînd iar la graiul ei, spuse: *„haroah”* şi-mi băgă degetul în palmă. Şi ca să nu rămînă nici o îndoială, îmi arătă Soarele, nisipul şi diverse părţi ale corpului meu, a cărui piele putea, cu oarecare bunăvoinţă, să fie apreciată drept gălbuie. Iată deci cum am izbutit să mă înţeleg cu Daphne nu numai muzical, ci şi prin cuvinte. Nostima ei iniţiativă a declanşat un fel de reacţie în lanţ. Lucrul cel mai interesant e că venusienii ăştia au o memorie nemaipomenită. Aş afirma că dau dovada unei stranii hipermnezii[93]. Într-o singură zi am invăţat-o pe Daphne cîteva zeci de substantive, adjective şi verbe. Îi arătam cîte ceva şi pronunţam distinct numele obiectului sau al mişcării respective. Îndată ea îngîna cuvîntul auzit, păstrîndu-i, ca să spun aşa, scheletul, dar dizolvînd

---

[92] ***Yellow*** – galben (în l. engl.).

[93] Memorie excesivă (n.r.).

restul în muzică. Aş fi învăţat-o poate şi mai mult, dar ea nu mergea mai departe pînă nu rumega bine fiecare vorbă, gungurind-o şi gargarisind-o în gîtlej. Sînt sigur că nu proceda astfel din pricini mnemotehnice. Pur şi simplu se juca. Prindea cuvîntul, cum un copil prinde o minge, îl arunca în aer şi-i plăcea să-l vadă zburînd. I-am arătat de pildă ce-nseamnă *ear*[94]. Ea repetă din gură destul de corect cele două silabe. Pe urmă însă, ca într-o temă cu variaţiuni, reluă acest „iă“ într-un stihial dialog al părului ei cu vîntul. După ce dînsa era aceea care mă provocase la discuţie, acum, în loc să acumuleze cît mai multe vocabule ca să putem întreţine o conversaţie, se ţinea de vocalize. I-am iertat însă această mică impertinenţă, gîndindu-mă că e doar un copil. Şi, drept să spun, mă şi fermecau uluitoarele jerbe şi ghirlande sonore pe care pletele ei le împleteau, amintindu-mi de vuietele unei orgi de cristal. Cu fenomenala-i memorie cred că ar fi învăţat într-o zi sute de cuvinte. Din păcate, îmbolnăvindu-mă, a trebuit să sistez o vreme lecţiile.

— De fapt, ce boală a fost? întrebă Gelu.

— De unde vrei să ştiu? Nu sînt medic.

— Ai dreptate, spuse Jean-Pierre. Simptomele însă ţi le aminteşti?

— La început m-a cuprins o mare oboseală. Pe urmă am simţit nişte junghiuri puternice…

— Febră n-ai avut?

— Ba da, peste 39 de grade. Timp de trei, patru zile n-am reuşit să mă încălzesc nici chiar la soare. Tremuram mereu…

— E posibil să fi contractat o congestie pulmonară. Tuşeai?

— Puţin.

— Cu o spumă uşor ruginie?

— Nu mai ţin minte. Cînd am vorbit cu voi prima oară, îmi scăzuse temperatura, dar la cîteva ore mă asaltă un fel de criză oribilă. Cu sufocări şi coşmaruri. Mă întreb

---

[94] ***Ear*** – ureche (în l. engl.); se citeşte: „iă“.

dacă nu era de vină vreun microb venusian…

— Nu-i exclus nici asta.

— Şi acum să vă spun ceva ciudat. Cu toate că luasem antibiotice, n-am certitudinea că *ele* m-au tămăduit. Mai degrabă cred că e meritul muzicii cîntate de Daphne…

— Ai chinuit-o pe biata fată, spuse pilotul.

— Ce era să fac, Feodor Egorovici! Pe voi nu v-am chemat ca să nu vă neliniştesc în zadar. Vă închipuiţi ce rău îmi părea de Daphne! Aş fi lăsat-o să plece, dar mă temeam că, singură, va pieri. Ei bine, în răstimpurile în care deliram, ea mă privea şi cînta. În acele clipe mi-am dat seama că venu- sienii sînt nişte fiinţe de treabă. Ea mă privea, şi parcă tainele întregii planete se oglindeau în ochii ei. Iar atunci cînd melodiile stîrnite de Daphne mă înfăşurară în efluviile lor, simţii cum spasmele şi spaimele bolii se risipesc. E posibil aceasta, prieteni?

— E perfect posibil, răspunse Jean-Pierre. Încă de mult s-a constatat că sunetele muzicale stimulează organismul şi că, în general, ritmurile regulate sînt stenice. Astăzi, numeroase afecţiuni sînt chiar tratate în clinici speciale cu ajutorul meloterapiei.

— N-a fost deci o iluzie… Melodiile ei diafane îmi făceau impresia că au virtutea să legene spiritul, să-nfrîngă durerea. Mi se părea că ascult însăşi tînguirea celor patru magice lebede albe[95], despre care-mi povestea mama în copilărie. Pe măsură ce ascultam, mă liniştea şi nu mai doream altă fericire.

„… La leagănul ei, văzu crescînd zeii vegetali.“

PABLO NERUDA: ***„Cîntecul general”***

[95] E vorba de străvechiul basm irlandez „Copiii lui Lir“ ***(n.a.).***

Tăcură o vreme.

— Şi totuşi poate că totul a fost doar o iluzie, murmură Dutch.

— Iluzie, neiluzie, spuse Timonin, bine că te-ai vindecat!

— Şi ce face acum mica ta sirenă? întrebă Serpentaire.

— O să aflaţi îndată. Să nu rîzi, Feodor Egorovici, dar nu ştiu nici eu dacă lucrurile s-au întîmplat aievea sau n-au fost decît o halucinaţie a bolii mele, deoarece, asemenea trupului lor, sufletul venusienilor mi s-a părut prea puţin asemănător cu al nostru. Să vă dau un exemplu. Noi ştim cu toţii cum este un pui de om pămîntean. Copiii venusienil$_{0}$r însă – dacă m-aş lua după Daphne sîat cu totul altfel.

— Din cele povestite de tine, observă Gelu, reiese că se poartă destul de copilăreşte.

— Aşa am socotit şi eu mai întîi. În timpul bolii însă am descoperit la Daphne o gravitate nebănuită. Iar pe urmă, cînd, treptat, s-a-nfiripat între noi un fel de discuţie, am priceput că ea nu-i un copil în accepţia noastră terestră. Pentru ca, pînă la sfîrşit, din nou să nu mai înţeleg nimic.

— Aşadar, aţi ajuns să discutaţi…

— Da. După ce m-am mai înzdrăvenit, am reluat lecţiile. Şi precum eu avusesem accese de delir, ea a avut, ca să zic aşa, accese de seriozitate. Atunci era atentă şi nu-mi mai dizolva cuvintele în cadenţa pentru harfă. Totuşi lucrurile înaintau destul de greu.

— Ziceai că are memorie bună.

— Un căţel poate să aibă cea mai grozavă memorie şi totuşi nu e în stare să vorbească.

— Dar Daphne nu-i un căţel, protestă Gelu.

— Bineînţeles. În schimb limbajul ei nu prea seamănă cu al nostru. E alcătuit numai din vocale.

— Nu-i ceva din cale-afară de surprinzător, remarcă pilotul. În arhipelagul Samoa există polinezieni care

vorbesc un grai aproape fără consoane.

— Iar eu am auzit, spuse Gelu, că locuitorii insulei Gomera, din arhipelagul Canarelor, vorbesc limba spaniolă fluierînd.

— Da, ceva asemănător am auzit şi eu despre indienii munteni zapoteci din Mexic, încuviinţă Dutch. Cert e însă că, oricît de melodioasă e o asemenea limbă, prea multe lucruri nu poţi exprima cu ajutorul ei.

Mi-e teamă că te-nşeli, obiectă Krişnadat.

— Oricum, cîteva sute de cuvinte nu înseamnă prea mult.

— Un simplu calcul ne va lămuri. Cîte vocale ai sesizat în graiul Daphnei?

— Să spunem vreo opt, nouă… Poate mai multe…

— Bine. Să ne oprim la opt. Cîte cuvinte vor fi în stare venusienii să formeze cu cele opt sunete? Putem afla acest număr totalizînd aranjamentele posibile cu una, două, pînă la, să spunem, şase dintre aceste vocale. Îngăduie-mi să iau un creion şi să fac suma… Ei, ştii cît a ieşit? 28 960 de cuvinte. Shakespeare însuşi nu cred să fi desfăşurat un vocabular mai bogat. Să presupunem că Daphne ar folosi în conversaţie doar vorbe de maximum cinci vocale; tot i-ar mai rămîne la dispoziţie vreo zece mii de cuvinte. Or, chiar numai cu atîta nu e greu, dacă ai talent, să creezi capodopere.

— De altminteri, şi în muzică, remarcă Timonin, cu numai şapte note poate fi construit un mare volum melodic.

— Din păcate nu m-am gîndit la asta. Mi s-a părut că memoria ei e mai bună decît a mea şi că, astfel, e mai lesne s-o învăţ pe Daphne englezeşte, decît ea pe mine limba venusiană.

— Da, murmură cu reproş Gelu, e mai comod să faci pe profesorul.

— Nu mai mîrîi! îi răspunse rîzînd Dutch. Îmi recunosc greşeala. Vă asigur totuşi că nu din comoditate am preferat să-mi storc creierii în căutarea unor cuvinte

terestre demne de guriţa Daphnei. Şi, de altfel, am învăţat şi eu o serie de vorbe de-ale ei. Ţineţi seama însă că vizitatoarea mea abia ieşise din „leagăn“. Despre o sumedenie de lucruri nu ştia nici măcar că există. Cînd, în plimbările noastre prin împrejurimi, am întîlnit un deluşor, ea s-a bucurat de parcă ar fi văzut pentru întîia oară un munte. I-am spus atunci în sunetele ei familiare că „fenomenul“ se numeşte *hill*…

— Va să zică Daphne poate rosti şi alte sunete…

— Da. Am observat că, în afară de vocale şi semivocale, harfa capilară a Daphnei putea emite şi cîteva consoane. Un fel de „h“ ca o adumbrire a vocalei ce-l urmează şi nişte sunete asemenea unor „r“ şi „1“ extrem de muiaţi…

— În fonetica terestră, spuse St-Ser, aceste două sunete se şi numesc „lichide“, fiind foarte apropiate de vocale. Ele sînt produse fără zgomot, ca şi consoanele nazale, de altfel.

— Curios e însă faptul că în graiul Daphnei nu există „m“ şi „n“, deşi cred că, fiziologic, ea ar fi în stare să le pronunţe. La început am vrut s-o învăţ şi alte sonuri decît cele familiare. Ea a încercat să le imite, dar o făcea cu o vizibilă neplăcere, de parcă urechile i-ar fi fost zgîriate de stridenţe. Am ajuns la concluzia că organul vorbirii, care, la venusieni, e situat ca la noi, în gît, are o întindere sonoră mai mare decît harfa eolină a părului lor. Totuşi, tocmai această „harfă“ – ce produce sunete la fel de puţin inteligibile ca sughiţul şi strănutul nostru (deşi infinit mai cantabile) – tocmai ea a determinat diapazonul exprimării lor articulate.

— Poate că acest lucru atestă vechimea procedeului sonor al „harfei“, comentă Krişnadat.

— Sau poate că muzica lor eolină nu reprezintă numai un sughiţ melodios, adăugă St-Ser.

— Cert e că Daphne reţinea doar cuvintele mele alcătuite din foneme existente în propriul ei limbaj. Dar să revenim la întîmplările care au pricinuit… cearta

noastră...

— Ohoho! Aţi avut timpul să vă şi certaţi?

— Da, Feodor Egorovici.

— Şi cine-a fost de vină? se interesă Gelu.

— Fireşte că eu. Fiind mai vîrstnic, aş fi putut să mă port altfel. Dar veţi judeca voi înşivă. Inventaserăm un joc interesant, care mă ajuta s-o învăţ cît mai multe cuvinte. Ea emitea cîteva sunete, iar eu îi spuneam dacă ele însemnau ceva în graiul meu pămîntean, adică în limbile engleză, franceză şi germană pe care le cunosc. De cele mai multe ori, acordurile ei n-aveau nici o semnificaţie. Dar cînd se întîmpla să aibă vreuna, trebuia să i-o explic. Adesea recurgeam la desene.

— Nostim! spuse Krişnadat.

— Da, la început a fost nostim. Daphne prindea lesne legătura dintre lucrurile perceptibile din jurul nostru şi cuvintele corespunzătoare. De pildă, ea a priceput repede ce înseamnă *air* sau *aura, ray* sau *Rauch, lay* sau *lull, Lohe* sau *Helle, eye* sau *hair, low* sau *high*[96]. În schimb, o infinitate de noţiuni se aflau cu totul în afara experienţei unui venusian. De aceea mult mai dificil a fost s-o lămuresc ce tîlc au *whale*[97] şi *rill, law* şi *rye.* Cînd m-a întrebat însă de înţelesul cuvîntului *war*[98] m-am înfuriat ca un nerod. La fel am făcut cînd a dat peste vorbele *worry, whore* şi *Holle*[99]. Nu voiam să-i fac cunoştinţă cu ororile civilizaţiei mele de baştină. N-ar fi trebuit desigur să mă-nfurii. Şi cînd am văzut-o cum mă priveşte perplexă, i-am explicat că purtarea mea se

---

[96] Aceste cuvinte englezeşti şi germane sînt alcătuite doar din vocale, semivocale („w“ şi „y“) şi consoanele „h“, „1“, „r“. *Air* — aer ; *aura* — adiere ; *ray* (se citeşte : rei) rază; *Rauch* — fum; *lay* — cîntec ; *to lull* — a adorrni ; *Lohe* — văpaie ; *Helle* — lumină ; *eye* — ochi.; *hair* — păr ; *low* — scund ; *high* (hai) — înalt.

[97] *Whale* — balenă; *rill* — rîuşor; *law* —lege; *rye* —whisky (în l.engl.).

[98] *War* — război (în l. engl.).

[99] *Worry* — suferinţă ; *whore* — femeie destrăbălată (mi 1. engl.) ; *Holle* — infern (în l. germ.).

numeşte *ire*[100].

La început s-a lăsat uşor împăcată. Daphne a învăţat o mulţime de cuvinte (pe cele ce aveau consoane necunoscute de ea le stîlcea melodios). Dar cel mai mult îi plăceau vorbele vocalice. Îi plăcea săi rostească *I, you, we*[101]. O desfăta expresia *aerial railway*[102], deşi nu cred că a priceput mare lucru din lămuririle mele. Iar cînd voia să ne plimbăm pe ţărm, îmi spunea *„Away wee' you!"* în loc de *„Away with you*!"[103] Odată, în acordurile ei am identificat cuvîntul *oriol*[104]. I-am desenat falnica zburătoare. Daphne a rămas încîntată. Pentru ea – făptură de pe o planetă lipsită de păsări – *oriol* era cam acelaşi lucru cu *aerial railvay,* sau un fel de completare, deoarece începu să cînte: *aerial railway oriol!*

— E destul de veselă prietenia voastră, remarcă indianul.

— Da, a fost destul de veselă, pînă la un moment dat. O să vă mai povestesc multe, cu altă ocazie… Nu vreau să mă disculp, dar mi-am dat seama că n-am talent de pedagog…

— Dragul meu, zise Krişnadat, mi-au venit în minte nişte versuri de-ale lui Tagore. Ştiu că-i iubeşti poezia. Mi-aş îngădui să ţi le spun. Dutch nu se împotrivi, iar indianul recită:

„… Floarea de ce oare s-a ofilit?
Am strîns-o la pieptul meu cu lacomă iubire –
iată de ce floarea s-a ofilit…
De ce strunele harfei tale s-au rupt?
Am încercat să le smulg un sunet peste puterile lor
— Iată de ce coardele harfei s-au rupt…"

Dutch îşi aminti de începuturile prieteniei lor, cînd

---

[100] *Ire* — mînie (în l.engl.)
[101] Eu, tu, noi (în l. engl.).
[102] Funicular (în l.engl.).
[103] Cară-te (în l.eng.).
[104] Vultur (în l.rusă).

Krişnadat îi luminase singurătatea şi întrebă tulburat:

— De ce mi-ai spus aceste versuri sfîşietoare?

— Ca să fii înţelept. Rolul tragediilor e să-i facă pe oameni mai buni. Ia din ce-ai auzit doar avertismentul.

— Adevărul e că m-am gîndit adesea la tine… la voi. M-am străduit să am atîta răbdare cu Dapnne cît aţi avut voi cu mine. Dar, credeţi-mă, numai bunăvoinţa nu-i suficientă. Nu, n-am talent de pedagog…

— Hai, nu te mai frămînta, îl sfătui Timonin. Zi mai departe, dacă mai ai chef!

— Vreau să vă fac să înţelegeţi ce s-a-ntîmplat… De altfel cred că episodul ăsta vă va interesa, şi mai ales pe voi, biologii. Veţi vedea că vîrsta Daphnei nu poate fi omologată cu aceea a unui prunc abia născut.

La vreo săptămînă după ce-o răpisem din seră, am observat că micile rădăcini i se cojeau. M-am străduit să le aflu povestea. A trebuit să inventez o întreagă lingvistică. Daphne spunea piciorului *foo’,* iar rădăcinii *roo’,* neputînd să pronunţe „t“-ul final. Stătea în pat şi-şi rupea rădăcinile, cum îşi rup copiii zgăncile de pe genunchi. Învăţase că operaţia cu care se îndeletnicea se numeşte *to hull. (*Ea rostea *hull s*implu, renunţînd la *to*-ul consonantic). Încercasem s-o conving să nu se mai jumulească. Îi îndepărtam mîna cu care îşi smulgea „cilii“ şi, ca unui copil, îi spuneam: *Ill! E*a înţelegea foarte bine cuvîntul, dar îl interpreta în maniera ei. Arătă spre mine şi spuse: *Ill! A*dică eu eram cel rău. Ba chiar adăugă de la ea: *Highly ill*[105]*!* fiindcă între timp învăţase şi acest adverb.

Cu asemenea rudimente de limbă a trebuit să descifrez istoria rădăcinilor ei. Această istorie începe de la *’o’er* – aşa prescurtează ea *mother*[106]. Ei bine, unei astfel de *’o’er* îi creşte din *’elly,* adică din *belly*[107], un balcon…

---

[105] *Highly ill* (haili il) — foarte rău (în l.engl.)

[106] Mamă (în l. engl.).

[107] Pîntece (în l. engl.).

— Ce anume îi creşte? întrebă St-Ser.

— Vedeţi ce încurcat e! Odată, Daphne rostise din întîmplare *oriel*[108]. În conformitate cu jocul nostru, am căutat să-i explic… I-am desenat o casă cu balcon. Ea a reţinut forma obiectului şi, neavînd la îndemînă alt termen mai potrivit, l-a folosit pe acesta. Cu oarecari eforturi am conchis că din pîntecele venusienelor creşte un sac, ca un marsupiu. În acest sac se formează fătul, ale cărui rădăcinioare sînt prinse de mamă, după cum pruncii noştri sînt legaţi de cordonul ombilical.

— Iată dovada viviparităţii! spuse Krişnadat.

— Parcă ziceai că, în seră, Daphne avusese rădăcini, obiectă Gelu.

— Şi ce-i dacă ziceam! Totul e mai complicat, Horatio!

— Bine, Hamlet. Numai fă-ne să priccpem.

— Asta şi încerc. După un anumit timp, cînd a devenit mai mărişor, copilului îi sînt desprinse rădăcinile materne şi răsădite în pămîntul serei. Nu mă întrebaţi pricina. Abia de-am apucat să consemnez fenomenul.

— Nu este exclus ca venusienii să aibă şi în stare embrionară rădăcini, spuse Krişnadat.

— Bineînţeles, încuviinţă Jean-Pierre. Asemenea adaptări reprezintă o cale de evoluţie progresiva cunoscută şi de organismele terestre.

— Aşadar lăbuţele Daphnei sînt fostele ei rădăcini embrionare? întrebă Gelu.

— N-am izbutit atunci să-mi dau seama dacă şi picioarele îi erau împlîntate în sol.

— Nu asta-i principalul, opină indianul. Interesant e că şi pe Venus descoperim fenomenul de convergenţă a caracterelor, graţie căruia organismele se transformă după condiţiile mediului ambiant. Biologia terestră atestă cazuri frapante. Peştilor crossopterigeni, primele animale acvatice care s-au aventurat pe uscat, aripioarele au început să li se preschimbe în labe; invers, ajungînd un animal marin, după ce strămoşii ei au vieţuit o vreme

[108] Balcon (în l. engl.).

îndelungată pe continent, reptila ichthyosaurus şi-a văzut picioarele luînd conformaţia unor lopeţi şi a unor aripioare.

— Pe de altă parte, spuse Jean-Pierre, viviparitatea şi rădăcinile embrionare par să indice că venusienii se trag din plantele mangrovelor, după cum şi noi descindem din mamiferele superioare.

— Totuşi ceva mi se pare bizar, obiectă Gelu. Mai de mult am descoperit că venusienilor bătrîni le cresc rădăcini. Acum afirmaţi că există şi rădăcini embrionare. Ce-o să mai aflăm mîine?

— Asta n-avem de unde s-o ştim, răspunse medicul. Desigur însă că în ambele cazuri e vorba de nişte organe vestigiale, cu funcţii diferite… Dar nu ne mai spui, Dutch, ce-ai aflat de la rădâcinoasa domnişoară?

— Am aflat că pruncii venusieni învaţă să vorbească bine mai înainte să se desprindă de substratul hrănitor. Aşadar inteligenţa lor ar corespunde aceleia pe care o au copiii pămînteni de 5-6 ani.

— Şi cine-i învaţă?

— Poate mamele lor. Prea multe n-am reuşit să scot de la ea. E posibil să fie vorba de nişte doici de un fel special.

— Ce te face să bănuieşti asta? întrebă Gelu.

— Ştiţi ce nume caraghios mi-a dat Daphne? *Ayah.*

— Înseamnă ceva?

— Da. „Doică“, rîse Krişnadat. În dialectul anglo-indian.

După ce hohotele celorlalţi se potoliră, Dutch continuă:

— Faptul că m-a numit astfel ar fi un indiciu că îngrijitoarele lor nu sînt înseşi mamele.

— Oricum, declară Gelu, acest epitet mi te face simpatic.

— Mă tem că nu-l merit. M-am purtat ca o mamă vitregă sau măcar ca una neroadă…

— Parcă spuneai că v-aţi împăcat…

— Da. Cînd am cicălit-o în legătură cu descojitul, a înţeles pesemne că nu-i vreau decît binele. Pe urmă însă ne-am certat serios. Ca să pricepeţi motivele, trebuie să vă mai povestesc unele lucruri. Cred că Daphne a rămas în seră patru ani venusieni. Să vă spun pe ce mă bizui. În graiul ei, „întunericul“ se numeşte *iaiúl,* iar „lumina“ *luiái.* Am temeiul să presupun că aceleaşi cuvinte denumesc „noaptea“ şi „ziua“. Odată, pe cînd îmi cînta numerele în limba venusiană, am întrebat-o cîţi *iaiúli* a văzut pînă s-a întîlnit cu mine. Şi ea mi-a răspuns *lülü iaiúl* adică patru; ceea ce trebuie să însemne că de patru ori a văzut întunericul. Deci patru ani (dacă ştie asta doar din auzite) sau poate chiar mai mult… Interesant e şi modul în care aşa-zişii copii venusieni intră în viaţa lor mobilă. Iniţierea are loc de obicei cam în epoca furtunilor de primăvară. Doicile deschid uşile serelor, iar „uraganul dezrădăcinării“ săvîrşeşte violent trecerea la maturitate, ca într-un ritual dionisiac.

— Aşadar nu i-ai pricinuit un rău prea mare smulgîndu-o din pămînt…

— Bănuiesc că nu, deşi habar n-am cîţi ani le trebuie micilor venusieni să se coacă. Cert este că din clipa în care o fată (Daphne pronunţă *'irl*[109]) s-a desprins din cătuşele-i atavice, ea şi poate fiziologic să devină mamă, cu alte cuvinte să-i crească un „balcon“. Tocmai aceste amănunte m-au făcut să n-o mai consider pe Daphne copil. Dar m-am înşelat. Probabil că era încă prea crudă cînd am dat drumul uraganului. Începusem să înfiripez cu ea discuţii destul de interesante. Voiam s-o determin să-mi spună cît mai multe lucruri despre viaţa ei din seră şi despre cele auzite de la cei mari. Într-o zi însă, fără să-i fi dat alt motiv decît poate veşnicele mele întrebări, Daphne şi-a lepădat seriozitatea şi a redevenit un copil capricios, neascultător şi impertinent. Din nou îmi transforma cuvintele în arpegii şi rapsodii pentru harfă. Parcă uitase tot ce-am învăţat-o. Mereu voia să iasă din

---

[109] De la ***girl*** – fată (în l. engl.).

astronavă, ca să înfulece soare şi să se scalde în bazin. Nu mă mai asculta şi se purta alandala. Atunci m-am supărat şi nu i-am mai adresat o vorbă.

— Ei, sper însă că v-aţi împăcat din nou, spuse Timonin.

— Da, ne-am împăcat din nou, răspunse Dutch cu atîta obidă, încît prietenii săi izbucniră în rîs.

— Ziceai adineaori că Daphne ţi-a cîntat numerele în limba venusiană, reluă pilotul ca să abată discuţia pe alt făgaş.

— Da, Feodor Egorovici. Vrei să auzi cum sună?

— Bine-nţeles.

— De la unu pînă la opt, vine cam aşa: *ü, lü, rü, hü, lül, rül, hül, iü…*

— Şi mai departe?

— Pînă la 15, primelor şapte numere li se adaugă un „i“: *iü, ilü, irü* etc. Mai departe n-am apucat să aflu. Am încercat s-o descos, dar era tocmai o perioadă în care nu ne aveam bine. În schimb, i-am fabricat un plural grozav. Substantivul precedat de *roi…* Văzînd că *much* sau *many*[110] îi vine greu să pronunţe, mi-am amintit de un cuvînt pe care l-am învăţat de la Gelu.

— A, *roi*[111]! strigară înveseliţi cei de pe cosmoplan.

— Ştii ce? spuse geologul. Mi-ai dat o idee. O să-ţi căutăm cuvinte cu vocale şi consoane lichide…

— În limbile slave nu sînt chiar atît de multe, îşi dădu părerea Timonin.

— Cele latine însă, remarcă Serpentaire, am impresia că sînt mai bogate în asemenea cuvinte…

— Da, prieteni, răspunse Dutch, am constatat şi eu lucrul acesta. Din păcate, e prea tîrziu pentru noi lecţii…

— Dar ce s-a-ntîmplat?

— După ce şi-a rupt rădăcinile, dumneaei şi-a rupt acum şi „zgarda“… A şters-o.

— Vorbeşti mereu despre Daphne de parcă ar fi un

---

[110] Mult, mulţi (în l. engl.).
[111] Roi, grămadă, mulţime (atît în l. rom. cît şi în l. rusă).

căţel, observă într-o doară Gelu.

— Căţel?! făcu, surprins, Dutch, care folosise cuvîntul „zgardă“ doar în sens metaforic. Apoi adăugă precipitat, cu o neaşteptată înverşunare: Nu ştiu dacă ai avut vreodată un căţel. Cred însă că l-ai citit pe Jack London. Chiar şi de un căţel îţi poate părea rău…

— Nu-nţeleg de ce te-ai supărat, *ayah!* rîse Gelu. Dutch simţi un nod în gît:

— Eu?… Adică ai dreptate… Nu… fireşte… n-am de ce să fiu supărat pe tine.

Miresmele sînt sentimentele florilor.“
H. HEINE: ***„Impresii de călătorie”***

În acele zile, Timonin îi spuse lui Learmonth:

— Ei, prietene, ne vom întîlni curând. Am primit proiectul aparatului de zbor. În două, trei săptămîni îl vom construi, aşa că nu mai ai mult de aşteptat.

— Nu-i nici o grabă, Feodor Egorovici. Am suficiente rezerve. Şi, la drept vorbind, nu mă mai grăbesc… Ştii… poate se-ntoarce…

— Cine? Daphne?

— Da, ea.

— Dar dacă nu se mai întoarce?

— Atunci vin la voi.

După această discuţie, prietenii lui Dutch se sfiiră să-l mai descoasă în legătură cu fata-floare. Dar el însuşi aduse vorba despre Daphne, părîndu-i-se că astfel amintirea ei este mai vie.

— Într-o zi, după împăcarea noastră, stăteam pe ţărm şi tăifăsuiam. Ea se bălăcea în bazin şi rumega fîn solar. Din cînd în cînd striga veselă: *„Leer!“* şi-mi trimitea cîte o ocheadă. Mi se părea foarte nostimă această cochetărie lipsită de orice zgură terestră, fiindcă Daphne habar n-avea ce înseamnă realmente

cochetăria. Graţia ei respira candoarea ciutelor jucăuşe. Frumuseţea nu-i era mai puţin firească decît a micilor cascade alpine.

Îmi povestea despre viaţa pe care o dusese în seră şi ca întotdeauna vorbele ei îmi stîrneau cele mai neaşteptate ecouri. Voia de pildă să-mi spună că doicile cîntau basme copiilor. Eu o învăţasem că în limba mea basmul se numeşte *fairy-tale.* Din guriţa ei a ieşit însă *'airy-'ale,* adică „bere veselă". Ca să păstrez ceva din poezia originalului, am sfătuit-o atunci pe Daphne să pronunţe într-un amestec anglo-francez *airy-aile.* Şi trebuie să recunoaşteţi că o „aripă aeriană" e mai aproape de basm.

Ieşise din bazin şi se zvînta la soare, cîntînd „*We are heureu'*"[112] ceea ce voia să exprime şi bucuria de viaţă, şi faptul că *ayah* se împăcase cu *wee 'irl o' laurel.* Aţi înţeles? *Wee girl of laurel*[113]. I-am dat acest nume, pentru ca barem astfel să sune în el „Daphne". De altminteri, îi ziceam în multe feluri, şi ea nu se mira. Uneori îi spuneam *lierre,* fiindcă se mlădia ca o iederă. Alteori o chemam monosilabic *'oul,* de la *soul,* deoarece cînd am vrut s-o învăţ cuvîntul „om", dintre toate variantele pe care i le-am oferit: *man, homme* şi *soul, 'oul* i s-a părut cel mai aproape de luluitul ei venusian.

Peste întinderile oceanului se aşternuse o deplină acalmie. *Lull!* spunea Daphne şi, modulîndu-şi sentimentele, adăuga: *Ruhe*[114] ! Era limpede că o bucură pacea lăsată peste ape. Uneori vedeam plutind în larg cete de venusieni. Ea pretindea că toţi aceştia se îndreptau înspre *roi-isle...* adică spre mulţimea de insule aflate în răsărit. Dar să revin la întîmplările din acca zi. Daphne ieşise din bazin şi m-a rugat să-i aduc pieptenele pe care-l uitase în cabina astronavei. Ca şi blondei Loreley, îi plăcea să-şi pieptene lungile-i plete. Noi

---

[112] *We are* (eng.) — sîntem; *heureux* — (fr.) — fericiţi.
[113] Mica fată din dafin (în l. engl.).
[114] Acalmie (în l. eng.); linişte (în l. germ.).

convenisem să numim această importantă unealtă: *ros*[115]*,* deoarece englezescul *comb* avea pentru *wee ’irl* o rezonanţă rebarbativă. Cînd am revenit de pe „Spright“ n-am mai găsit-o pe Daphne. Dispăruse. Deodată mă aud chemat:

„Ayah! Hurry!“ Voia să spună: „Vino repede!“

Mă întorc către ocean de unde briza îmi adusese glasul ei.

Nu departe de mal, Daphne înota în mijlocul unui pîlc de venusieni. Întoarsă cu capul spre mine, îmi strigă: *„Well! We... wallow... away...”*[116] Mai adăugă ceva, dar fiindcă se îndepărtase în larg, nu i-am mai auzit distinct cuvintele: „*Away*... *awhile*... *I wheel... here... I rue.“*[117] Adică încerca să mă liniştească: pleca pentru un timp, dar se va înapoia. Vorbele ei nu puteau fi totuşi interpretate şi altfel? Prin *I wheel* nu voia să-mi spună că se va întoarce la semenii ei, deşi regretă *(I rue)* că mă părăseşte? De ce a spus atunci *awhile* şi *here*? Sau poate nici n-a rostit *awhile,* ci *weil*[118]... Pe urmă şi-a dus o mînă la ochi şi am avut impresia că a strigat: „Our *eye’... Roi-isle...“* Asta putea să însemne: ochii noştri zăresc insulele dinspre Soare. Dar tot atît de bine ar fi putut să fie: „*’or aye*“ de *la for aye*... pentru totdeauna*...*

*

Oare Daphne nu plecase pentru totdeauna? Dar, se întreba Dutch, n-a fost toată făptura ei o plăsmuire a unei imaginaţii bolnave?

Rămas singur, cosmonautul reinstală în cabina lui „Spright“ o atmosferă care să-i permită scoaterea căştii.

---

115 *Ros* (se citeşte : ro) — pieptene de ţesătorie (în l. fr.).

116 *Well* — bine; *to wallow* – a se tăvăli în apă, a se desfăta; *away* – departe (eng.).

117 *Awhile (*ăuail*)* – pentru un timp; *to weel* (uil) – a se întoarce; *here* – aici; *to rue* (ruu) – a regret (în l. eng.)

118 *Weil* (ueil) – geamăt (în l. eng.)

Atunci percepu un suav şi straniu parfum de violete, pelin şi răşină nepămînteană. Aspirînd încet şi profund indicibilele balsamuri, avu impresia că discerne noi şi noi delicate efluvii, aidoma unor armonice înmiresmate… Să fie rezedă? Iasomie? Narcisă? Aerul parcă era infuzat de toate aceste „buchete“ cunoscute şi în acelaşi timp nemaiîntîlnite. Toate miresmele familiare lui aveau un iz grosolan pe lîngă tainicele şi subtilele arome ce pluteau în cabină, ca amintirea unei lumi pierdute poate pentru totdeauna. Nu, îşi spunea Dutch, nu numai aceste exalări ale unei alte planete erau pline de prezenţa Daphnei. Mai existau şi gunguririle ei cristalizate pe benzi de magnetofon. Îi părea rău acum că n-o fotografiase pe *wee ’irl. Îşi* propusese s-o facă, dar se îmbolnăvise şi, pe urmă, furat de realitatea fabuloasă, îşi uitase gîndul dintîi.

Apoi, amintindu-şi de capriciile, de fuga ei neaşteptată, Dutch se posomorî. „Ai ce-ai meritat! se mustra singur. Ai străbătut spaţiile siderale ca să ajungi dădacă la o fată fără inimă!“ Dar regretul pricinuit de plecarea ei tot nu-i dispărea. Poate că totuşi se va întoarce… În conştiinţa lui Dutch, ultimele ei cuvinte, înrîurite de starea de spirit care îl anima, prindeau cele mai potrivnice înţelesuri, asemenea unei ape uleioase pe a cărei oglindă lumina răsfrînge mereu alte culori. „Dacă doreşte să mă mai vadă n-are decît să poftească!“ Apoi se sfătuia singur să nu-şi exagereze mîhnirea şi-şi spunea ironic că se lasă pradă obsesiilor ca un burlac bătrîn. „La urma urmei, ce să-i faci, îşi repeta dinadins ca să se zgîndăre, te obişnuieşti chiar cu un căţel.“ Felul acesta zeflemitor de a-şi considera situaţia nu-l împiedica totuşi să pună magnetofonul. Muzicalele adieri ale glasului ei îi redeşteptau dorul. De asemenea îşi nutrea nădejdea în revenirea Daphnei, pregătindu-se pentru noua lor întîlnire. Îl rugă pe Gelu să-şi ţină făgăduiala şi să-i comunice o listă de cuvinte cu sunete „venusiene“ pornind şi de la alte limbi terestre. Tot pe

atunci, Serpentaire îi făcu lui Dutch o surpriză.

— În ultima vreme, îi spuse medicul, m-am gîndit adesea la mica Laura.

— La cine?

— Nu-i acesta numele Daphnei alcătuit din sunetele pe care le poate pronunţa ea însăşi? Laura!

— Aşa e! făcu Dutch tulburat de bizara potrivire. Şi sînt uimit că mi-a scăpat un lucru atît de evident.

— Chiar tu m-ai ajutat să-l găsesc, cînd ai pomenit de *wee 'irl o' laurel.* Pesemne însă că nu l-ai citit de curînd pe Petrarca… A, să-ţi spun ceva care poate are să te intereseze. În kilogramul meu de „amintire sonoră“ se află o bandă cu aproape o mie dintre cele mai frumoase sonete din lume.

— Şi în ce limbă le ai înregistrate?

— În multe, dar în vreo şapte le pot înţelege.

— N-ai vrea, St-Ser, să-mi transmiţi sonetele lui Petrarca?

— Bucuros. Din cele peste trei sute ale „Canzonierului“ său, am cîteva zeci. Ştii italieneşte?

— Nu.

— Nu face nimic. Ţi le voi traduce.

*

Se petrecu ceva curios. Dutch se simţi atras tot mai mult de versurile melodioase ale lui Petrarca. Şi Gelu, şi Ram Lal îşi dădură seama că, în acele zile, prietenului lor îi vine alinarea de la întîlnirile lirice cu Jean-Pierre şi căutară să nu-i stînjenească.

Traducînd sonetele, Serpentaire le comenta cu amănunte din viaţa zbuciumată şi stingheră a poetului aretin, iar Dutch găsea în ea reazim moral şi o cale de a-şi sublima propriile sentimente.

Aceste poezii resuscitară în Dutch adolescenţa lui candidă şi năucă… Cîte nu trecuseră de atunci! Războiul, teribilul *thrill,* oribilul *thrill* al războiului…

Morella... Pentru prima dată se gîndea acum la ea fără supărare, dar şi fără iubire.

„Zburat-au anii mei – cerbi iuţi, năluci;
Puţine clipe mi-au dat ei senine,
Iar amintirile-au rămas în mine
Deopotrivă de amare-dulci.“[119]

Nu! Ar fi fost stupid să regrete ireversibilul trecut. Dar nălucirile anilor nu-i lăsaseră nici o dulceaţă. Numai gustul de fiere al celui mai strident absurd.

— Spune-mi, St-Ser, Laura era măritată cînd o cunoscuse Petrarca?

— Da. Cu doi ani înaintea memorabilei întâlniri, ea devenise nevasta unui patrician prea puţin simpatic, căruia avea să-i dăruiască mulţi copii. De altfel, după moartea ei, pricinuită de ciumă, soţul Laurei nu va întîrzia să se recăsătorească.

„Degeaba caut vreo asemănare între Morella şi Laura, îşi spuse Dutch. Nu există nici una. Pentru văduva lui Jerome Somestone n-am fost un Petrarca, deşi susţine că mă aşteaptă şi deşi cîndva am scris pentru ea un „Orfeu“. Mă aşteaptă desigur ca atunci... o distracţie între două căsătorii de succes...“

„Iar îngerescul cîntec şi dulcile-ţi cuvinte
Cu gingaşul lor suflu, care m-au scos din minte
Sînt vîntul fără milă ce viaţa mi-o alungă.“[120]

Chipul Daphnei îi răsări parcă pe dinainte, ca un alean. Şi în închipuirea lui Dutch imaginea fetei-plantă se contopea cu aceea a Laurei şi a fermecătoarelor eroine din basmele irlandeze auzite în copilărie. Graţioasă ca o lebădă de pe apa lacului Killarney, nu era *wee 'irl* însăşi Niame cea cu Părul de Aur, fiica regelui din Tirnanog, Ţara Veşnicei Tinereţi, către care a călătorit Ossian, eroul-poet? Dutch îşi aminti cum, mîngîind odată părul

---

[119] *Canzonierul*, partea a II-a, sonetul LI (în romîneşte de A. R.).

[120] Partea I-a, sonetul LXXXVIII (în rom. de Lascăr Sebastian).

Daphnei, zîmbise la gîndul că mîna lui atinge o himeră.

„Ferice-n vis şi reveriei pradă,
Himere-mbrăţişez, fug după vînt.
Măsor mări fără ţărmuri, ape-arînd
Şi pe nisip durez, scriu pe zăpadă…“[121]

Scriind poemul consacrat lui Orfeu, Dutch nu ştiuse că strania iubire menită de anticarul din New York avea să vină mult mai târziu, pe întinsul unei alte planete. La început, Dutch nu şi-a dat seama ce se petrece cu sufletul său. Pînă la plecarea Daphnei chiar, nu şi-a dat seama. Abia acum, retrospectiv, vedea în adevărata lor lumină întîmplâri pe care pe atunci le crezuse fără vreo semnificaţie deosebită.

… Înainte ca Himera să fi părăsit „Năluca“, pămînteanul şi-a propus într-o zi să viziteze lăcuşorul albastru. Era într-un răstimp în care *wee ’irl* se făcuse neascultătoare. Tocmai de aceea voise Dutch să plece, ca să mai scape cîteva ore de atîta dădăceală. Se mai gîndea că, ducîndu-i lipsa, Daphne avea să se arate mai docilă la întoarcerea lui. Se înşelase. Fetei-flori nu-i plăcea să rămînă singură şi se luă după el.

Ca şi prima oară, cînd venise cu Daphne de la seră, Dutch fu întîmpinat de înşelătoare fantasme plăsmuite de respiraţia de foc a văzduhului. Căută să nu se depărteze de *wee ’irl* cu mai mult de o sută de iarzi, spre a n-o pierde din vedere. Îi era necaz pe dînsa că-i încurcase plimbarea. Şi totuşi se şi bucura avînd-o sub ochi, se simţea mai liniştit decît dacă ar fi lăsat-o singură. Odată, cînd Daphne se topise într-un miraj, el rămase un timp nemişcat, ca s-o încerce. Dar, fiind probabil sigură pe sentimentele lui „umane“, vicleana se oprise şi ea din mers, şi-l aştepta.

Dutch se apropie de *wee ’irl.* Pe sub genele lungi, ochii ei parcă-l priviră cu o duioasă ironie.

— De ce vii după mine? o întrebă. Daphne îl înţelegea

---

[121] Partea I-a, sonetul CLVII (în rom. de A. R.).

foarte bine, dar putea răspunde doar în sunetele-i familiare:

— *I'll.* [122]

— Vrei să te las singură?

— *You railles.*[123]

— Atunci să mergem mai departe.

— *Where*? Unde?

— Ai să vezi. Ea făcu un semn că nu doreşte să vadă:

— *I... weary... Sînt ob*osită...

— Să te iau în braţe?

— *I allow,* făcu ea laconic. Îţi îngădui.

O luă în braţe. Trupul Daphnei era uşor ca al unei copilandre. Părul ei lung se risipea în jos, asemeni unei volburi de mătase. Cînd ajunseră la lac, ea strigă veselă, de parcă ar fi găsit nişte locuri cunoscute:

— *Wee eau*[124]! Sări în braţele lui *ayah* şi ocoli ţărmul ca să ajungă la dealul în umbra căruia stătuse odinioară Dutch. *Here!* îi strigă ea. *Hill...* Aici e o colină...

Şi se plecă peste malul albastrului lac. În undele abia tulburate de şuviţele părului ei, Dutch văzu cum se reflectă imaginea prelungă şi răsturnată a Daphnei. Şi amîndouă se priveau curioase şi înveselite prin oglindă: nimfa pădurii şi nimfa apei.

— *Heu!* îl chemă ea. *'Irror... error... Eau irréelle... Eye her!*[125] Priveliştea era într-adevăr fermecătoare, şi pămînteanul uită de toate supărările lui.

— *A hoar lay...* Un cîntec vechi, mai spuse *wee 'irl* şi începu să luluie ceva ca un cîntec, amestecînd cuvintele terestre cu cele venusiene. Şi, în timp ce se apropia de fata-plantă, Dutch fu martorul unui fenomen uluitor. Un bizar joc al luminii vibratoare o ascunse pe Daphne cea

---

[122] *I'll* (ail) de la *I will* — vreau (în l. engl.).

[123] Combinaţie între *you* — tu (în l. engl.) şi *railles* (rai) - glumeşti (în l. fr).

[124] Combinaţie între *wee* – mică (în l. eng) şi *eau* – apă (în l. fr.)

[125] *Heu!* – hei (în l. fr.); *'irror* – de la *mirror* – oglindă; *error* – eroare (în l. eng); *eau irréelle* – apă ireală (în l. fr.); *eye her* – priveşte-o (în l. eng.).

reală, topindu-i parcă trupul în nefiinţă. Totodată însă oglindirea ei în apă rămase vizibilă. Mirajul era cu atît mai impresionant cu cît glasul fetei continua să îngîne:

— *Aller warily… How airily!… How eaurily!* Mergi[126] precaut! Ce diafan!… Ce fluid…

Şi deodată Dutch avu revelaţia felului în care Orfeu o pierduse a doua oară pe Eurydice. De-a lungul cărării ţărmurite de ape, ce ducea în afara Infernului, grăbea aedul[127]; în urma lui mergea ca-n vis iubita-i moartă, condusă de Hermes…

Iar ochii lui Orfeu, atraşi de tulburi ape,
Ca într-un somn o presimţi pierind aproape
Mai înainte de a-şi fi întins privirea
La umbra El aievea. O, doar oglindirea
Subitei fugi e de ajuns să i-o răpească…

Pe urmă mirajul se destrămă, iar Dutch o găsi pe *wee 'irl* cu picioruşele în apă. Şi le răcorea, zvîrlind în unde cîte un fir din nisipul refrigerent. Ea îi spuse că lacul fusese amenajat de strămoşii ei *(le'aïeu*[128] rostea Daphne), ajutaţi de *roi whirr* [129]. Pentru fata-plantă *whirr* însemna orice maşină care vibrează.

Dutch o asculta însă distrat, fiind atras de versurile care i se înfiripaseră în minte. Şi abia acum, după plecarea Daphnei, în vreme ce Serpentaire îi spunea alte versuri (cele scrise de Petrarca pentru iubita sa, Laura), se întreba Dutch dacă nu atunci, cînd o văzuse pe *wee 'irl* pierind în miraj, îşi dăduse el seama că ea este şi Eurydice, şi Laura lui…

De fier sau vînt fu smulsă dintr-un strat

---

[126] *Aller* – a merge (fr.); warily – precaut (eng.); *airily* – diafan; *eaurily* – combinaţie între fr.*eau* – apă şi *airily.*

[127] *Aed* — bard, la vechii greci (n.r.).

[128] *Les aïeux* – strămoşii (în l. fr.).

[129] *Roi* – mulţime; *whirr* – huruit de maşină (din l. eng.), aşadar "multe maşini" *(n.a.).*

O plantă gingaşă. Ea a căzut,
Vai, dezrădăcinată peste lut
Şi arăta spre soare-un vrej uscat.

Văzui atunci pe-o alta ce mi-o dase
Amor drept ţel, iar muzele s-o cînt;
În inimă-mi ea casă îşi aflase,
Cum prinde iedera un pom, urcînd.

Acest viu Laur – cuib unde-şi făcură
Înalte gînduri, jalea mea adîncă,
Nicicînd netulburîndu-i fruntea pură —

Plecînd, el rădăcina nu-mi răpi.
De-aceea cineva trist cheamă încă.
Şi nimeni să-i răspundă nu-i aci…“[130]

*

Noile frămîntări sufleteşti ale lui Dutch stârniră printre prietenii săi discuţii destul de aprinse.

— Mă tem că Daphne e doar o himeră a unui om bolnav, spunea mîhnit Gelu. Mai ales că Dutch însuşi pare uneori să se îndoiască de ceea ce afirmă.

— Nu cred, răspunse Jean-Pierre. Prea sînt frapante amănuntele. Oricum însă, Dutch crede în existenţa ei şi, deocamdată, această convingere poate să-i fie salutară.

— Şi nu uita, adăugă indianul, că melodioasa făptură a Daphnei e laminorul celor mai bune sentimente ale lui Dutch.

— Bine, făcu îngăduitor Gelu. Să admitem varianta că Daphne există în mod real. N-am nici o îndoială că nu se va mai întoarce, aşa că Dutch îşi pierde timpul aşteptîndo. Oricum, influenţa noastră directă i-ar fi mai utilă decît iluzia sau – hai să zicem – amintirea care-l leagă de Daphne. Să presupunem însă că ea va reveni. Lucrurile nu vor deveni mai limpezi, ci dimpotrivă…

---

[130] Partea a II-a, sonetul L (în rom. de A.R.).

— Şi eu cred că Daphne a plecat pentru totdeauna, declară Timonin. Deocamdată însă putem avea grijă de Dutch doar de la distanţă. Cînd va fi gata aparatul de zbor îl voi determina pe Dutch să vină la noi.

— Dar dacă Daphne se-ntoarce?

— Atunci prietenul nostru se va mai linişti şi va pleca negreşit de pe „Spright"…

— Oare nu pricepeţi că Dutch s-a îndrăgostit de fata-floare?

— Ba da, mormăi Timonin oarecum nemulţumit de întorsătura pe care o luase discuţia.

— Şi ce facem cu el? Îi spunem să vină cu Daphne la noi. Dar ce vom face cu ea? O s-o luăm pe Pămînt?

— E o problemă destul de dificilă, spuse indianul, observînd privirile celorlalţi îndreptate spre el. Fireşte că ştiinţa ar găsi în această vizită prilejul unor studii extraordinare despre o lume necunoscută. Dar avem dreptul să aducem pe Pămînt o reprezentantă a venusienilor? Oricît de gingaşe sînt sentimentele pe care le nutrim pentru ea, fapta noastră n-ar echivala cu o răpire? Şi nici n-am certitudinea că am putea s-o ţinem în viaţă pe Daphne în decursul lungii călătorii de înapoiere.

Pe cei de pe cosmoplan îi preocupa acum construirea aparatului cu care voiau să ajungă în zbor pînă la „Spright" sau măcar pe litoralul insulei nordice. Lucrul înainta însă mai greu decît şi-au închipuit la început. Într-adevăr, cu toată îndemânarea lor tehnică, nu le era de loc lesne să realizeze un aparat de două persoane, suplu şi mai ales rezistent. Afară de asta, pentru a-l feri de furtunile încă violente, au trebuit să ridice un hangar. Serpentaire a propus ca pereţii acestuia să fie făcuţi din trunchiuri de copac legate cu liane; şi de îndată s-au apucat de lucru. Socotindu-se mai vînjoşi, Timonin şi Scoruş au hotărît să transporte lemnul, celorlalţi revenindu-le să înalţe hangarul. Primii doi plecau cu

tancheta, doborau la marginea junglei un număr de arbori şi-i tîrau apoi pînă la cosmoplan.

Într-o zi, în vreme ce se aflau pe drum, auziră la radio glasul lui Krişnadat.

— Jean-Pierre a zărit o nouă ceată de venusieni.

— Păcat că nu-i putem vedea şi noi, spuse Gelu.

— Nu face nimic. Îi filmăm. Înoată foarte aproape de coastă. Vin dinspre nord-est şi se îndepărtează în larg.

— Cum e însă posibil ca venusienii să înoate liniştiţi pe un ocean bîntuit de monştri? remarcă Scoruş, căruia îi revenise spiritul critic. Uite o întrebare pe care trebuia de mult să ne-o punem.

— Poate că monştrii migrează în această perioadă, îşi dădu părerea Serpentaire.

Peste un timp, cînd tancheta trecu pe lîngă intrarea în tunelul unde se luptaseră cu „reptilele vegetale“, Timonin îl prinse pe Gelu de braţ. Geologul stopă:

— Ce s-a-ntîmplat?

— A dispărut stiva de strychnos.

După terminarea muncii, discutară cu toţii întîmplările zilei. Cel mai mult îi intriga dispariţia arborilor de stricnină.

— Nu pare probabil să fi fost devoraţi de monştrii aceia vegetali, opină Krişnadat. Am analizat o fîşie luată dintr-o tentaculă a lor şi sînt sigur că stricnina i-ar distruge. Am putea presupune deci că stiva a fost cărată în altă parte chiar de venusieni.

— Am impresia, le spuse vesel Timonin, că tocmai stiva pe care o căutăm a văzut-o St-Ser trecînd pe ocean. De altfel, şi de rîndul trecut a observat el că înaintaşii, flancurile şi fundaşii plutesc imobili. Doar cei din mijlocul formaţiei îşi mişcau mîinile…

— Dar n-are nici în clin, nici în mînecă, mormăi Gelu.

— Dimpotrivă, dragul meu, se aprinse indianul, încep să pricep de ce aceşti strychnos seamănă cu venusienii…

— Ia spune-ne şi nouă cum s-au deghizat unii în alţii,

îi ceru Dutch.

— Ne găsim înaintea unui caz special de imitaţie şi de mimetism batesian.

— Acum tradu-mi, te rog, această savantă definiţie păsărească într-un limbaj omenesc, izbucni în rîs Dutch.

— Forma batesiană reprezintă cea mai răspîndită categorie de mimetism şi constă în asemănarea dintre unele animale lipsite de apărare şi alte animale bine apărate. Există fluturi care imită uimitor viespile.

— După cîte pricep, specia slabă o imită pe cea veninoasă spre a-şi induce în eroare duşmanii.

— Exact.

— Tu însă afirmi, interveni Gelu, eă arborii de stricnină slujesc venusienilor să cutreiere oceanul…

— Da. Chiar tu ai ridicat pe bună dreptate această problemă: cum pot venusienii să înfrunte monştrii oceanici…

— Şi răspunzi: cu ajutorul otrăvitorilor strychnos.

— E limpede În decursul mileniilor, monştrii au învăţat să se apere de aceste plante primejdioase. Şi ferindu-se de ele, se feresc şi de venusieni.

— Tocmai aici e aici. Între strychnos şi venusieni cine reprezintă specia slabă?

— Bineînţeles venusienii.

— Aşadar definiţia nu corespunde.

— De aceea am şi spus că ne găsim în faţa unui caz special. Cred că mimetismul s-a produs printr-o selecţie artificială, probabil inconştientă. Pentru a-şi păcăli vrăjmaşii marini, venusienii au ales acele exemplare de strychnos cu care semănau mai mult.

— Nu credeţi că ar trebui să luăm legătura cu venusienii? întrebă deodată Serpentaire.

— Da, neapărat, încuviinţă pilotul.

— De ce nu ne-am folosi şi noi de metoda localnicilor? Ne-a rămas barca de cauciuc. Putem lesne să ne facem rost de nişte strychnos şi să călătorim astfel pînă la insulele învecinate.

— Cu atît mai simplu ar fi să ajungem la Dutch, propuse Gelu.

— E adevărat, făcu pe gînduri Timonin. Dacă nu terminăm în două săptămîni aparatul de zbor, vom recurge la strychnos. În prealabil însă ar trebui să verificăm acest procedeu navigînd în cabotaj. În caz de primejdie, vom avea în apropiere ţărmul. În plus, am putea explora şi partea vestică a insulei noastre, platoul de care ne desparte jungla.

— Şi cine va întreprinde această călătorie?

— Bineînţeles că Jean-Pierre şi cu mine, răspunse Krişnadat.

— Iar noi putem vegeta! protestă geologul.

— Nu, rosti serios pilotul. Tu nu poţi *vegeta* niciodată. Pentru tine e o imposibilitate de principiu.

Serpentaire şi Krişnadat izbucniră în rîs.

— Va să zică, se îndîrji Gelu, pe negîndite şi tu ai aderat la utopia fotosintetică.

— Nu acţionez niciodată pe negîndite, ripostă Feodor Egorovici. Şi apoi n-a fost decît o glumă. Părerea mea în această problemă încă nu ţi-am spus-o. În ceea ce priveşte incursiunea navală, îngăduie-le şi lor să-şi încerce norocul. În caz că nu vor reuşi să ajungă la Dutch, vom zbura noi cu aparatul…

*

„Şi nu uitam că mîna mînioasă ce cutează
Să dezrobească vorba, gîndirea liberează.“

VICTOR HUGO:
„Răspuns la un act de acuzare“

Sub platoşa de scepticism a lui Scoruş exista o inimă caldă şi sensibilă. Lui Gelu îi părea rău de prietenul său şi încerca să-i gonească urîtul. În acest scop, îşi ţinu făgăduiala şi strînse o seamă de cuvinte româneşti, spaniole şi latine… de tonalitate „venusiană“. Pentru

Dutch acest dar însemna o îmbogăţire a lexicului terestro-venusian cu care voia s-o întîmpine pe *wee 'irl.* Văzînd bucuria lui Dutch, Jean-Pierre se gîndi să-i întocmească şi el un repertoriu similar pentru limbile franceză, italiană, rusă, finlandeză şi polonă. Nici Krişnadat nu se lăsă mai prejos şi completă glosarul cu termeni hindustani, indonezieni şi arabi.

Dutch nota cu grijă toate vocabulele primite, dar unele stîrneau în el un ecou mai puternic. În primul rând au fost fireşte acelea legate de plante. Şi *oeillet,* şi *lilia,* şi *lalea,* şi *lirio*[131] – toate îi sugerau prezenţa fetei-flori. De asemenea *waru* şi *helai*[132]*.* Dar şi alte vorbe îi aminteau de Daphne: *alia* şi *lulu,* cum se spune în arabă muzicii şi perlei, cuvîntul românesc *rouă,* cel polonez *lala* sau cel finlandez *lelu*[133]*.* Se şi gîndea cu ce nume s-o dezmierde pe Daphne cînd o va revedea. Să-i spună în englezeşte *roe* (căprioară), în hindustani *ahu* (gazelă) sau în spaniolă *hijo*[134] (copilule)? De fapt, toate i se potriveau, deoarece toate aveau timbrul glasului ei. Uneori, cele mai obişnuite vorbe dobîndeau în sufletul lui Dutch un colorit emoţional. Adjectivul rusesc *hiliia* (plăpîndă) îi amintea de gingaşa *wee 'irl,* iar de cum cunoscu verbul hindustani *a 'o*! care înseamnă „vino!", se şi apucă să-l strige vîntului şi valurilor.

De la o vreme, Dutch începu să-şi elaboreze un dicţionar poliglot sui-generis. Unei noţiuni îi corespundea un termen din limbile comunicate de prietenii lui. Cîteodată găsea sinonime în mai multe graiuri, şi atunci avea posibilitatea să aleagă. De pildă, pentru „cîntec", îi stăteau la dispoziţie pe lîngă *lay,* cuvîntul *arie* în româneşte, *laulu* în finlandeză sau *haylli* într-un idiom al indienilor americani. Trebuia totuşi să fie atent la nuanţe şi omonime: *lay* avea şi sensul de „a întinde o cursă",

---

[131] Garoafă, crin, lalea, stînjenel (în l. fr., rusă, rom., span.).
[132] *Waru* (uaru) — copac ; *helai* — frunză (în l. indon.).
[133] *Lala (lialia)* – păpuşă; *lelu* – jucărie.
[134] Se citeşte hiho.

arie însemna şi „suprafaţă", iar *haylli* nu era orice cîntec, ci „un imn de triumf".

Pe Dutch îl bucura mai ales faptul că, treptat, datorită lexicului său, izbutea să exprime în sunete venusiene cele mai variate noţiuni. Cu o sintaxă rudimentară sau aproape fără nici o gramatică, alcătuia tot felul de propoziţiuni, prin care încerca să-şi traducă sentimentele şi gîndurile. Şi fiecare nouă limbă sporea aceste posibilităţi. Astfel, în hindustani, găsise pentru expediţia „Vulcan" cuvîntul *lohar,* adică „fierar". În aceeaşi limbă, talazul era numit poetic *lahr,* gîndul *ra 'e*, curajul *haya,* iar astronava *hawa 'i,* adică „rachetă".

Fiindcă metamorfozele policrome ale cerului venusian o încîntaseră pe Daphne, lui Dutch îi făcea plăcere ori de eîte ori îşi completa lista intitulată de el HUE[135]. Limba engleză îi oferea culorile *yellow* (galben) şi *hoar* (cărunt), franceza pe *lilial* (alb ca şi crinul), rusa pe *alîi* (roşu aprins), româna pe *auriu,* germana pe *herrlich* (strălucitor), hindustani pe *hara* (verde) şi *lal* (carmin).

Dar dorul dur de Daphne îl îndemna pe Dutch să caute şi alte aleanuri. Acum, utopia fotosintetică despre care discutaseră atît îi părea creată anume pentru el.

— Dragul meu, îi spuse într-o zi lui Krişnadat, îmi închipui ce absurdă trebuie să fie în ochii unui străin aventura mea, dacă eu însumi o privesc uneori ca pe-o nebunie. Tu însă, care visezi la oameni fotosintetici, sper să mă-nţelegi.

— Te înţeleg.

— Aş vrea ca visul tău să se împlinească.

— Odată se va-mplini.

— Cînd?

— Peste cîteva milenii sau – cine ştie? — mai curînd.

— Cam tîrziu... Dar ce contează! Tot nu mi-ar mai fi de folos, chiar de s-ar întîmpla peste cincizeci de ani. Într-o situaţie ca a mea, însemnătate are doar

[135] *Hue* (hiu) – culoare (în l. eng.).

certitudinea că, odată, altor oameni aflaţi în împrejurări similare le va fi posibil să scape din imperiul absurdului.

Tot în acea vreme a avut loc pe cosmoplan o discuţie provocată de Scoruş.

— Această iubire n-are nici un sens! izbucni el, revoltat împotriva pasiunii lui Dutch pentru Daphne.

— Ai impresia că în viaţă există numai lucruri cu sens? îl întrebă rîzînd St-Ser.

— Dar e absurd! se înverşună geologul.

— Tu, Gelu, spuse Krişnadat, socoteşti anormală dragostea lui Dutch pentru o fată-plantă, ca şi cînd iubirea fără speranţă a lui Petrarca a fost mai puţin anormală şi mai puţin tristă. Tot astfel, ţi se pare absurd visul meu fotosintetic, dar el va intra în vastul nostru sistem de luptă împotriva parametrului hazard…

— Bravo, Ram Lal! spuse geologul. Observ că visul tău ia forme tot mai planificate. Poate că ne poţi da şi un termen…

— Chiar pînă acolo n-am ajuns, rîse indianul. Sînt sigur însă că, în condiţiile dezvoltării noastre siderale, vom fi constrînşi să abordăm şi această problemă. Cu timpul, între forţa şi necesităţile omului pe de o parte şi fiziologia lui străveche pe de alta se va ivi o contradicţie…

— Nu-s de acord. Ochii omului, de pildă, sînt complet neajutoraţi în ceea ce priveşte studierea microcosmosului. Totuşi, graţie tehnicii, care ne-a pus la dispoziţie ultramicroscoape, acceleratoare şi alte instalaţii, am izbutit să pătrundem în nucleul atomic. Pentru a ne lărgi enorm sfera vederii, n-a fost deci nevoie să schimbăm anatomia şi fiziologia ochiului nostru, n-a trebuit să acţionăm împotriva naturii. N-am dreptate?

— În cazul receptorilor noştri vizuali, ai să zicem 80%, interveni Serpentaire. Zeci de milioane de oameni poartă ochelari, care constituie astfel un cristalin artificial. Pe de

altă parte, expresia „împotriva naturii“ este prea puţin ştiinţifică. Toate victoriile medicinii, şi mai ales ale chirurgiei, sînt realizate împotriva naturii…

— După cum, pe alt plan, remarcă şi Timonin, am început să transformăm relieful şi clima planetei: să tăiem munţi, să fabricăm mări, să modificăm curenţi oceanici, să întoarcem cursul unor fluvii…

— Imaginea cu întorsul fluviilor mi se pare cea mai potrivită pentru „revenirea“ noastră la sistemul nutritiv prin fotosinteză. Vorbeam însă de contradicţia pe care ne-o rezervă viitorul. Cînd oamenii vor fi în stare să extragă direct din Soare energie cu un randament superior celui obţinut de plante, cînd ei vor călători cu rachete vertiginoase ca lumina, atunci se va evidenţia şi contradicţia dintre forţa noastră energetică practic nelimitată şi fiziologia digestivă greoaie, neeconomică, animală. Vom putea învinge spaţiile, dar cantităţile de hrană pe care va trebui să le cărăm cu noi vor reprezenta o limită prohibitivă. Restructurarea fiziologiei noastre se va impune de la sine. Hrănindu-ne fotosintetic, alimentele necesare zborurilor cosmice îndepărtate s-ar putea reduce de mii de ori la strictul necesar de săruri minerale, vitamine şi hormoni. Restul va fi ocupat de stocuri minime de aer şi apă, reînnoite necontenit prin filtrare.

*

Gîndindu-se mai tîrziu la vremea cînd o aşteptase pe Daphne, Dutch îşi amintea mai ales de îndelungile dezbateri privitoare la oamenii fotosintetici şi de munca lui la dicţionarul venusiano-terestru, căruia de asemenea nu-i lipsea un pigment utopic.

Singurul care nu-şi adusese prinosul la dicţionar era Timonin, ocupat pe atunci cu construirea aparatului de zbor. Or, tocmai pilotul avea să-i rezerve lui Dutch o surpriză, şi încă într-o zi începută pentru acesta destul de

melancolic. Era ziua lui de naştere. Dutch se gîndea la maică-sa, care avusese întotdeauna grijă să-i trimită cu prilejul aniversării un pacheţel. Chiar şi în Nevada primise unul. Apoi, o dată cu moartea Annei Learmonth, aceste semne familiare, aceste dovezi că nu-i uitat conteniseră. De atunci ziua de naştere era pentru dînsul legată de mîhnite aduceri aminte. Şi iată că la ora comunicărilor cu cei de pe cosmoplan aude glasul adînc al pilotului:

— Iubite prietene, îngăduie-mi să-ţi exprim în numele colectivului nostru şi al meu personal cele mai calde urări de fericire. Şi acum, dacă îţi umpli cupa, putem să cîntăm.

Şi-i cîntară „mulţi ani trăiască!“ pe patru limbi. „Cum de-au aflat?“ se gîndea zîmbind, buimăcit şi emoţionat singuraticul american. Deodată îşi aminti că indianul îl întrebase odată în ce zi s-a născut... Şi Dutch începu să rîdă.

— Oameni uimitori, le spuse, vă mulţumesc.

— Dacă ai fi fost aici, îi răspunse Timonin, ţi-aş fi putut oferi ceva mai concret. Aşa însă m-am gîndit la un dar transmisibil prin radio. Îţi voi da prilejul să-ţi îmbogăţeşti glosarul. Şi deoarece colegii mi-au epuizat toate cunoştinţele lingvistice, m-am văzut silit să recurg la ajutorul unui prieten de pe Pămînt. După ce va cerceta cîteva limbi mai importante ce-ţi lipsesc, ne va transmite cuvintele culese de el.

De atunci, în mod regulat, Dutch primea prin intermediul cosmoplanului noi serii de vocabule venusiano-terestre. Dar recepţionarea prin radio de la zeci de milioane de kilometri a unei mari cantităţi de informaţie reprezenta o întreprindere destul de anevoioasă şi delicată.

Pe rînd, în magnetofonul de pe „Spright“ se adunară „reprezentantele melodioase“ a multor limbi pămîntene. Şi de unde vorbele cu acustică venusiană ale fiecărui grai n-ar fi putut, în cazul cel mai favorabil, să

depăşească ordinul sutelor, lexicul furnizat de principalele limbi terestre ajungeau la cîteva mii de cuvinte. În această confluenţă, lui Dutch îi plăcea să vadă un simbol al forţei create de solidaritatea umană.

Destăinuindu-şi lui St-Ser gîndurile, Dutch încheie:

— În plămada acestor nenumărate cuvinte vechi şi totodată noi prin folosirea lor comună, nu vezi germenii viitoarei limbi universale?

— Să ne înţelegem, răspunse medicul. Un simbol al omenirii unite pot găsi în glosarul nostru poliglot, dar de germenii la care te referi mă îndoiesc. Un limbaj artificial nu poate deveni mijlocul universal de comunicare între oameni. Maşinile electronice vor ajunge să schimbe informaţii codificate în lingvistica lor matematică, oamenii însă niciodată.

Dutch muncea intens la dicţionar. După ce înregistra la magnetofon termenii furnizaţi de prietenii săi, îi transcria şi-i clasifica. Începea să aibă o privire mai cuprinzătoare asupra întregului material şi activitatea asta i se părea tot mai interesantă. De fiecare dată, le împărtăşea celorlalţi impresiile produse de „vînătoarea lingvistică".

— Dintr-o dată m-am pomenit în nesfîrşitul codru al limbilor pămîntene, îi spunea el lui Gelu. Nu cred că mulţi au avut senzaţia încercată de mine. Desigur că poligloţi există cu duiumul, dar ei privesc cuvintele pămînteşti dintr-un cu totul alt unghi decît al meu. Pentru dînşii important e fie aspectul ştiinţific al limbajului, fie cel pur practic. Şi într-un caz şi într-altul, vorbele, care mie mi se par vieţuitoarele unor mirifice privelişti, pentru ei sînt doar simple ierburi uscate, animale împăiate sau peisaje străbătute cronometric de graba unui Philleas Fogg.

În pădurea virgină şi vastă unde pătrunsese, Dutch privea cu un ochi de îndrăgostit şi de poet straniile esenţe ale cuvintelor ce-l întîmpinau la fiece pas. Exersa tot mai des vocabularul său poliglot, ca să-l memoreze în

vederea discuţiilor cu Daphne. În acest timp, îşi orînduia colecţia după diverse criterii. Căuta să găsească fiecărei noţiuni cît mai multe – sinonime, pentru ca alegerea să-i fie cît mai fericită. Pe de altă parte, şi studierea omonimelor îl ducea la observaţii interesante. Cel mai încîntat de aceste descoperiri era tocmai Gelu. Odată Dutch îi spuse:

— Deşi după război Japonia a fost o vreme un spaţiu american, nu cred să fi cunoscut mai mult de patru cuvinte japoneze: *haikai, jujitsu, harakiri* şi, după titlul unui film: *Sayonara*[136] Şi iată că acum, cu ajutorul vostru, aflu frumuseţile acestui grai. Să-ţi dau un exemplu. Cîndva, i-am spus Daphnei pe englezeşte *lily.* Apoi am auzit că în limba rusă crinului i se spune *lilia.* Am preferat această formă, fiindcă mi se pare mai melodioasă şi mai apropiată de sufletul pur al fetei-plantă, *lilial.* Astăzi însă am cules un alt cuvînt ce-mi place. În limba japoneză, crinul are numele omului cu zîmbet feciorelnic şi vitejie de zeu…

— E vreun erou de-al lor?

Dutch rîse:

— E un erou al tuturora, al Cosmosului: Y*ury!* îţi place?

— Da.

— Această limbă mi-a dat un nume şi pentru „Năluca“: *Yurei.* Sună mai frumos chiar decît *larua*[137]*.* De fapt, *Yuri* şi *Yurei* sînt cei doi poli potrivnici între care a oscilat existenţa mea…

Asemenea lucruri îi spunea Dutch lui Gelu şi acestuia îi plăceau.

— Am dat peste unele omonime interesante. îl anunţă cu altă ocazie. În chineză, *he* înseamnă şi „pace“, şi „floare de lotus“, şi „armonie“. Sau alte ciudăţenii. *Air,* care în limba greacă, în engleză, în franceză înseamnă „văzduh“, în indoneziană semnifică „apă“!

---

136 *Haikai* – poezie scurtă, specific nipona; *sayonara* – adio.

137 *Larua* – himeră, nălucă (în l. lat.).

— Nostim!

— Bizar e şi faptul că în arabă, fecundităţii i se spune *rhella,* iar foamei *rhela.* Desigur că toate astea sînt pure coincidenţe. Dar cum îţi explici că în chineză *rèai*[138] semnifică „iubesc pasionat“, adică acelaşi lucru cu *eráo* în limba elenă? Şi nu simţi o stranie afinitate cu *era,* care tot în greacă înseamnă „plăcere“, cu *irai* cum spun japonezii „dorinţei“, şi cu turcescul *er* (iubit)? Şi nu e izbitoare asemănarea cuvîntului arab *uella* cu cel chinez *hueilai* – care amîndouă au înţelesul de „a se înapoia, a reveni“?

Ceva în glasul lui Dutch sau poate propriul său dor de Pămînt îl făcu pe Gelu să-şi amintească. De o mică pămînteană, de mlădioasa-i iubită, căreia îi spunea în glumă „văcăriţă“. Şi, deodată, cu uluitoarea intuiţie a îndrăgostitului, Dutch ghici gîndul prietenului său. Dar nu-l întrebă decît atît:

— Ştii tu ce-nseamnă în limba urdu *ahiri?*

— Nu, zise celălalt, fără să prevadă surprinzătorul răspuns.

— „Văcăriţă“, dragul meu. Nu-i drăguţ acest cuvînt?

„... în aşteptarea apropiatei descoperiri a aerului nutritiv care ne va îngădui să ne hrănim... respirînd. “

JULES VERNE: ***„In secolul XXIX“***

Fără de veste, o larmă asurzitoare ca de furtună electrică a invadat aparatul de radio, şi toate firele invizibile dintre „Spright“ şi cosmoplan au fost rupte. Şi totuşi văzduhul era limpede.

„Ce să se fi întîmplat? se întreba Dutch. Din nou două furtuni paralele ne-or fi prins între fronturile lor...“ Un gol imens parcă se căscase în sufletul său. Munca îndîrjită de pînă atunci, comunicaţiile cotidiene cu prietenii îi umpluseră în aşa măsură viaţa, încît, deşi se gîndea

[138] *Ė* se citeşte ca un *ö* cu o rapidă coborîre a vocii.

mereu la Daphne, nu s-a mai simţit însingurat. Acum însă, în cabina „Nălucii“, avea impresia că se înăbuşe.

Ieşi din astronavă. Poate că afară apăsarea îi va scădea. Aria nemărginită a oceanului nu-i va readuce odată cîntecul Daphnei? Mereu venea pe ţărm cu acest gînd, iar acum avea cu atît mai mult nevoie de o asemenea speranţă.

De cum privi însă marea, îşi dădu seama că Daphne nu se va putea întoarce. Dutch se simţea profund dezamăgit, totuşi uimirea îi era şi mai mare. Un spectacol colosal se desfăşura înaintea ochilor lui. O clipă crezu că oceanul îşi ieşea din albie. Apoi pricepu că lucrurile erau mai puţin grave, deşi de o înfricoşătoare măreţie. Monştrii se băteau între ei.

Prin aburi şi sticliri violete, gigantice corpuri ţîşneau din apă ca nişte rachete. „Doamne, ce nebunie! bîigui stupefiat Dutch. Parcă sînt submarine cu aripi.“ În plus, botul dihăniilor era prevăzut cu o lance ca a peştilor espadon. Mărimea lor trebuie să fi fost uriaşă, deoarece, chiar la sute de iarzi în larg, încă se mai vedeau ca nişte namile. Buimăcit, Dutch uitase de receptorul acustic al căştii. Cînd îl deschise, un vacarm formidabil îi pătrunse în urechi. Pesemne că fiarele erau în perioada rutului, şi acum se băteau pentru femelele lor. Pe cînd se năpusteau unii împotriva celorlalţi, lumini vinete şi orbitoare le izbucneau din lănci. În totalitatea lor, aceste descărcări electrice atingeau forţa unui uragan, care acoperea cu desăvîrşire orice radio-recepţie.

După o bucată de vreme, mai obişnuindu-se cu teribila privelişte, Dutch se apucă s-o admire. Monştrii veneau cu viteză pe sub apă şi, la o oarecare distanţă, se aruncau prin aer unii împotriva altora. Se izbeau cu lăncile, aidoma unor cavaleri medievali. Dar trupurile lor trebuie să fi fost acoperite de plăci tari, deoarece lăncile nu le pătrundeau, ci, ricoşînd, emiteau puternice zgomote ca de metal ciocnit şi scăpărau fulgere. Ba, uneori, coliziunea era atît de grozavă, încît groasele

suliţe ale boturilor se frîngeau scrîşnind. Cîteodată însă arma îşi atingea ţinta: intra în beregata vrăjmaşă. Probabil din această pricină dihăniile făceau enormele salturi: locul vulnerabil nu-l puteau nimeri decît sub capul duşmanului. De cîte ori se întîmpla o asemenea situaţie, victima era întoarsă pe dos de şocul mortal. O fracţiune de secundă învingătorul rămînea, ca un obelisc al cruzimii, înfipt în gîtlejul învinsului. Curînd, un jet portocaliu-violet, desigur sîngele animalului muribund, erupea ca o fîntînă arteziană, însemnînd locul bătăliei. Apoi, ambii combatanţi piereau în adînc, de unde, cu zvîcnete mari, supravieţuitorul se smucea din leşul a cărui rană îl ţinea prizonier. Adesea, dacă nu-i aţinea calea un alt adversar, masculul victorios se îndepărta însoţit de una dintre femelele care priveau din larg năprasnicul turnir.

Dezgustat de fioroasele încăierări la care asistase, cosmonautul se întoarse pe navă. Amintindu-şi de arborii cu stricnină, se simţi deodată alarmat. Oare Krişnadat şi St-Ser nu erau în primejdie? Încleştarea monştrilor electrici întrerupsese tocmai o discuţie în care Dutch afla de la Gelu veşti despre o curioasă descoperire făcută de cei doi tovarăşi ai săi în jungla insulei meridionale. Navigînd în cabotaj după planul lui St-Ser, ei intenţionau să ajungă pe platoul sud-vestic. Medicul remarcase însă ceva extrem de bizar, ceea ce i-a determinat să acosteze la malul de unde începea hileea. Acolo creştea o vegetaţie de mangrove.

— Ei şi? a întrebat Dutch. E chiar atît de neobişnuit?

— Mangrovele reprezintă o vegetaţie caracteristică regiunilor cu maree.

— Asta o ştiu. Dar peste mangrove aţi dat şi în pădurea răsăriteană...

— Da, acolo însă presupuneam că ele sînt datorite unui rîu care se revarsă periodic din cauza ploilor. Aici nu s-a observat nimic asemănător.

— Să însemne asta că pe Venus există totuşi maree?

— Deocamdată nu pot trage nici o concluzie…

— Te pomeneşti că planeta asta are şi ea un satelit…,

— Nu cred. Aparatele noastre i-ar fi detectat influenţa…

Mai departe, Dutch nu ştia ce s-a mai întîmplat. S-or fi întors pe cosmoplan cei doi sau i-a prins bătaia monştrilor? Poate însă ţărmul de miazăzi nici nu era bîntuit de jivinele electrice. Neliniştit, Dutch încercă să prindă legătura radio cu prietenii săi. Toate strădaniile i-au rămas deşarte. Zilele treceau fără ca măcelul de pe ocean să contenească.

Dorul de Daphne îl făcea pe Dutch să-i asculte mereu glasul înregistrat pe benzi magnetice şi să-i vorbească în cuvintele cu rezonanţă venusiană. Grija pentru prietenii lui pe de altă parte îi ducea gîndul şi la ei. Se felicita că avusese inspiraţia să prindă la magnetofon una dintre ultimele lor discuţii. Ideea îi venise în momentul în care l-a auzit pe Gelu cum se înfierbîntă din nou în legătură cu visul indianului:

— … Dar utopia lui Ram Lal este, după propriile-i afirmaţii, o problemă de milenii. Ea vine în flagrantă contradicţie cu tot ce ştim despre istoria nutriţiei noastre animale.

— Dragul meu, îi răspunse Timonin, deşi principiile îi sînt altele, astronautica nu s-ar fi putut ivi fără dezvoltarea aviaţiei. Tot astfel, îmi spun că însăşi experienţa multimilenară dobîndită în agricultură, zootehnie şi biochimie ne-ar putea prilejui trecerea spre un nou mod de nutriţie.

— Da, spuse Krişnadat, acest salt uluitor va fi rodul raţiunii omeneşti, înălţată de cotidiana muncă aspră, grea, „murdară“ a nesfîrşite generaţii de sclavi, iobagi şi proletari. Şi după cum la temelia spiritului uman, liber şi mîndru, se află, în ultimă instanţă, această cosmică risipă de trudă şi sudoare, de lacrimi şi sînge – la originea luminosului om fotosintetic ne vom găsi noi, mîncătorii de carne.

Glasul prietenului său era atît de grav şi avîntat totodată, că Dutch se rupse de lîngă ecran, şi se apropie de magnetofon, de parcă ar fi participat din nou la discuţie.

— La urma urmei, îl auzi pe Gelu, poate că n-ar fi rău să devenim fotosintetici, dar e cu neputinţă.

— Iată că tot am cîştigat ceva, rîse indianul. Dacă admiţi că nu va fi rău, am făcut un pas înainte.

— Eşti un optimist incorigibil…

— Să fie chiar atît de imposibil? întrebă Dutch.

— Plantele şi animalele, obiectă Gelu, sînt totuşi cele mai economice maşini de acumulare a energiei. Nu văd cum ne-am dispensa de hrana obţinută prin intermediul lor.

— Noi nu vedem razele infraroşii, răspunse Krişnadat, dar le cunoaştem proprietăţile mai bine decît animalele care le percep direct.

— Şi ce ne-ai putea spune, Ram Lal, despre căile realizării visului tău? se auzi glasul pilotului.

— Visul meu a şi început să prindă viaţă. De curînd ne-a parvenit ştirea că tainele fotosintezei au fost complet destrămate. Această descoperire va revoluţiona nu numai economia, ci şi existenţa oamenilor.

— Da, da, zise cu însufleţire St-Ser. E o victorie care întrece în importanţă chiar şi descoperirea focului. Sigur… o întrece. „Planta-i un mijlocitor între cer şi pămînt, spunea Timireazev. Ea e adevăratul Prometeu…“

— Ce frumos! exclamă Dutch.

— Întotdeauna cînd străbaţi la mari adîncimi, vorbi din nou indianul, dai şi peste izvoare ale frumosului. Gîndeşte-te: vom răpi regnului vegetal ascendentul său cel mai însemnat. Pînă acum. Pe tărâmul biosintezei, ştiinţa nu ajunsese nici măcar în precambrian, adică eram cu vreo două miliarde de ani în urma naturii terestre. Şi iată că vom izbuti să preparăm substanţele nutritive ale plantelor verzi, fără mijlocirea acestora.

— Da, prieteni, reluă medicul. Folosind apă şi aer, fum şi cretă, raze ultraviolete şi culori sensibile, vom realiza rapid sinteze prodigioase. Ogoarele noastre se vor muta în uzine, unde fermierii şi ţăranii din trecut vor fi ingineri biochimişti.

— Pe urmă, continuă Krişnadat, învăţând tot mai bine să dirijăm ereditatea, vom ajunge să creăm la animale şi chiar la om posibilitatea fotosintezei. Dacă am fost în stare să-i facem pe surzi să audă, pe orbi să vadă, să înlocuim unui om ficatul, inima, rinichii, să înviem morţii, de ce n-am fi capabili şi de acest miracol: să ne modelăm propriul trup spre a se hrăni cu lumină?

— De altminteri, interveni St-Ser, chiar în fiziologia noastră actuală există funcţii omoloage fotosintezei. Razele ultraviolete ale Soarelui, activizîndu-ne sterolii din piele, ne pot produce în organism vitamina D. Pe de altă parte, formula hemoglobinei se deosebeşte de cea a clorofilei doar prin elementul care fomează nucleul respectivei molecule. Înlocuirea fierului din sînge prin magneziul sevei n-ar mai reprezenta o problemă insolubilă…

— Şi credeţi că-i suficient, replică Scoruş, să ni se schimbe natura sîngelui, pentru ca să ne dispară stomacul, dinţii, intestinele şi celelalte atribute animale?

— Există o vieţuitoare fantastică, numită *euglena viridis,* spuse Krişnadat. La lumină, datorită pigmentului ei, se hrăneşte autotrof, iar la întuneric – heterotrof. Acest animalicul se poate lăuda cu rude în două regnuri: prin algele desmidiacee, se înrudeşte cu plantele, iar prin infuzorii ciliaţi, cu animalele. Existenţa euglenei constituie pentru noi un indiciu. Cînd vom putea realiza transformări profunde în propria noastră fiziologie, nu-i exclus ca o vreme să ne hrănim şi noi în mod dublu…

— Cred totuşi, se împotrivi Scoruş, uşor ironic, că e nevoie de prea multă fantezie ca să compari omul cu cel mai primitiv animal…

— Am vorbit doar de-un indiciu. Asemenea dualităţi

fiziologice mai există în natură. Peştii dipnoi pot respira atît prin branhii cît şi prin plămîni.

— Pe de altă parte, spuse Serpentaire, din timpul Sinantropilor şi pînă azi creierul uman a crescut cu vreo 800 de grame, deci cu aproximativ două treimi din greutatea iniţială. Şi trebuie să ţinem seama că-i vorba despre cel mai complex organ omenesc.

— Mda, făcu Scoruş, fără să mai adauge nimic.

— Şi nu uita, îl încolţi acum Krişnadat. Această evoluţie a decurs orbeşte, chinuitor de lung, vreme de sute de milenii. De ce nu ne-am perfecţiona din nou fiziologia? De astă dată prin intermediul propriei noastre conştiinţe şi într-un termen accelerat. Venusienii constituie dovada că există diferite drumuri spre *Homo sapiens.* Or, e cert că o fiinţă gînditoare fotosintetică trebuie să fie superioară uneia heterotrofe. În legătură cu asta ar fi interesant să aflăm cum arătau cosmonauţii veniţi din alfa Boarul. Şi ne-am putea întreba de ce au descins tocmai pe Venus. Nu fiindcă semănau cu locuitorii ei? Cei din Arcturus nu erau şi ei nişte făpturi fotosintetice? Asta ar lămuri pricina pentru care trecerea lor n-a fost descoperită şi pe Pă…

Deodată, astronava fu zguduită năprasnic şi se aplecă într-o rînă. Dutch se repezi în direcţia opusă înclinării şi se agăţă de perete, pentru ca, în cazul prăbuşirii, să-şi dea drumul în aer şi să amortizeze astfel lovitura. După cîteva clipe de balansare, „Spright“ a rămas însă locului. „Ce cutremur puternic!“ îşi spuse pămînteanul, îmbrăcîndu-şi costumul cosmic. Se îndreptă apoi spre ieşirea din navă, gîndind că seismele ar putea reveni. Ajuns pe mica platformă de sus, Dutch asistă la un spectacol înfiorător. Unul dintre monştrii oceanici îmbălase nisipul plăjii cu o mîzgă portocaliu-violetă. „Va să zică dihania pricinuise cutremurul! Pesemne, fiind rănită, îşi greşise saltul şi ajunsese pe ţărm. Acolo s-a izbit de „jivina“ eşuată din Cosmos. Cine ştie ce s-ar fi întîmplat – gîndi Dutch – dacă ihtiozaurul ăsta electric

mi-ar fi izbit nava înainte să fi fost înjunghiat de rivalul său!“ Şi ca o confirmare a presupunerii lui, muribundul, din gîtlejul căruia sîngele se risipea în trombă, mai avu putere ca, încordîndu-şi aripile, să ţîşnească uimitor înapoi în valuri.

Săpînd sub picioarele „Nălucii“, Dutch reuşi de bine, de rău s-o mai îndrepte. Şi cu toate că aceasta fusese singura vizită primită, pămînteanul nu se mai simţea în voie în astronava lui situată atît de aproape de arena monştrilor electrici.

„… Mai vine streina?
Să vină,
Cu pasul ei lin de tulpină.“

TUDOR ARGHEZI: ***„Aşteptare“***

Şi Dutch era din nou singur. Daphne era plecată. De prietenii lui era despărţit. Nu mai putea prinde nici măcar Pămîntul. Doar sunetele magnetice de pe benzi îi ţineau tovărăşie.

Îi plăcea să asculte glasul de vînt al Daphnei şi cuvintele pămînteşti care semănau cu acest glas de vînt. Stătea pe ţărm cu magnetofonul alături şi, uneori, cînd amintirile îl cotropeau, Dutch striga fără să vrea numele Daphnei, dezmierdînd-o cu vorbele făurite pentru ea. „*Wee ’irl,* o chema el, *aery ahu, lilla lilia, huohua* … Gazelă diafană, crin mic, fulg de zăpadă…“

Monştrii oceanici îşi continuau bătăliile, iar lui Dutch nu-i rămînea decît să-i admire sau să umble *haihui,* cum îi plăcea să spună pe româneşte. Într-un rînd, a fost la liziera nordică a pădurii, de unde începea făgaşul spre craterul vulcanului. Îşi zicea însă că nu e bine să se depărteze prea mult de ţărm. În răstimpul călătoriilor lui încăierările dihăniilor ar fi putut lua sfîrşit, ceea ce i-ar fi îngăduit fetei-plantă să revină. Gîndul că, în lipsa lui,

Daphne ar fi ajuns la astronavă şi că, negăsindu-l , ar fi plecat din nou îl înspăimîntă pe Dutch. De atunci îşi limită peregrinările la vecinătatea coastei.

Zilele treceau una după alta. Zmeii electrici îşi urmau jocul feroce.

Stînd pe o lespede, lîngă ţărm, cosmonautul privea cu duşmănie oceanul în clocot.

— Din pricina ta nu se mai întoarce Daphne, urlă posomorît Dutch.

„Dar nu mă amăgesc? se întrebă el după o clipă. Poate nici altminteri nu s-ar mai fi întors. De ce s-ar înapoia la omul ce-a dezrădăcinat-o, răpind-o de lîngă ai ei? De ce-ar reveni la pămînteanul smintit şi nătîng care n-a ştiut decît s-o chinuiască? Solii descinşi din Arcturus au înălţat domuri şi sere, pe cînd eu…“

Apoi, ca de atîtea ori în ultima vreme, Dutch începu să strige văzduhului numele drag:

— *Daphne… Laura… wee ’irl… aery ahu… gazelă diafană…*

Neputinţa în care se zbatea îl scotea din minţi. „Şi chiar dacă se va întoarce, îşi spuse el deodată, sumbru şi sceptic, şi chiar de se va-ntoarce, nu rămînem totuşi despărţiţi de o prăpastie? Orice deosebire între doi oameni ai Terrei e mai mică decît aceea dintre noi. De ce totuşi mă simt mai aproape de tine, Daphne, decît am fost de orice femeie pă- mînteană, chiar şi de Morella?“

— *Hile ili lie*? prinse el a înşira în neştire cuvinte cu rezonanţă venusiană. *Hilîia helai … Alea eleá*[139]… Amăgire sau minciună?… Frunză firavă… Soartă nebună… Se gîndi la visul fotosintetic al lui Krişnadat şi murmură zîmbind amar: *Orerer yori waru*[140]… murmură el. Să mă fi născut dintr-un copac…

Dar nu-şi termină vorba, deoarece un freamăt ciudat

---

[139] *Lilla* (sued.) — mic ; *huohua* (chin.) — fulg de zăpadă.

[140] *Orior* (lat.) — a se naşte ; *yori* (jap.) — de, din.

îl făcu să tresară.

— *How are you?* auzi acum distinct lîngă ureche vuietul drag. Ce mai faci? Se-ntoarse necrezîndu-şi auzul şi, uimit, fericit, o văzu lîngă el pe fata-plantă. Va să zică s-a întors totuşi! În ciuda monştrilor.

— *Wee ’irl*! îngăimă Dutch. Dar uitîndu-se mai bine la ea se sperie. Daphne arăta jalnic.

Mai crescuse puţin, ceea ce-i accentua slăbiciunea, dar adevăratul motiv al acesteia părea să fie o extremă extenuare. Străbătuse pesemne un drum lung, deoarece părul, şi faţa, şi mîinile îi erau pline de pulberea cu care le bătuse aprigul vînt venusian. Şi totuşi ochii ei mari, încercănaţi arătau bucurie.

Dutch o contemplă înduioşat cîteva secunde, apoi, văzînd-o că se clatină, se apropie de ea şi-i înlănţui umerii. Fata-floare se alipi de pieptul său ca o liană. O ridică în braţe şi o purtă aşa, pînă sus, în cabina cosmonavei.

În timp ce Dutch îşi scoase casca, *wee ’irl* ofta, gungurind ceva pe limba ei. Pe gingaşii-i obraji prăfuiţi, se iviră două brazde lucioase. Daphne plîngea.

Atunci Dutch o cuprinse în braţe şi-o sărută pămînteşte. Ea nu se împotrivi, pricepînd în gestul acesta un semn de bucurie. Ba chiar un zîmbet îi înflori privirile şi, trăgînd spre sine capul bărbatului, aruncă asupră-i ca o cascadă valurile părului ei.

*

„Mai puţin decît vîntului ceaţa,
Mai puţin decît oceanului spuma,
Mai puţin decît uraganului floarea,
Sînt pentru tine
Mai mult decît nopţii un astru,
Mai mult decît sălcii izvorul,
Mai mult decît gliei văzduhul,
Eşti pentru mine.“

SARA TEASDALE: ***„Cîntec de dragoste”***

Pentru Dutch începu cea mai stranie şi incertă epocă din întreaga-i viaţă. Mai tîrziu, în amintirile lui, acest răstimp îi apărea înecat în legendă. Nu-şi mai dădea seama dacă întîmplările de atunci s-au petrecut în decurs de zile, de săptămîni sau de luni. Adevărul e că n-au durat mult, dar pentru Dutch, atunci, ceea ce se înţelege de obicei prin „sentimentul timpului" dispăruse.

Înainte de izbucnirea dramei a existat o perioadă calmă, bogată în bucurii. Daphne ajunsese pe „Spright" vlăguită cu totul. Îi venea să plîngă adesea, din nu ştiu ce, dar îi şi trecea iute. Aidoma unui copil, avea stări sufleteşti, dacă nu capricioase, totuşi lesne schimbătoare. Îndărătul tuturor acestor „toane" însă, pămînteanul descoperi un adevărat „caracter".

Fireşte că, în primul rînd, s-a gîndit s-o hrănească pe Daphne, să-i dea apa şi sărurile minerale de care dusese lipsă în trudnicul ei drum pînă la astronavă. Cu toate că ar fi dorit să afle explicaţia modului miraculos în care fata se înapoiase la dînsul, Dutch n-o iscodi, lăsînd pentru mai tîrziu această problemă. În schimb, cu grijă să n-o obosească sau să n-o plictisească, el începu – mai ales în legătură cu obiectele şi fenomenele din jurul lor – să-i transmită fetei-plantă lexicul alcătuit de dragul ei. În mod surprinzător, spre deosebire de odinioară, Daphne se dovedea acum o elevă sîrguitoare. Ba încă, ea însăşi dorea să-şi însuşească mai curînd cît mai multe cuvinte, ca şi cînd ar fi avut de comunicat un mesaj teribil şi urgent. Dar nu spuse nimic, fie că nu ştia cum s-o facă, fie că pămînteanul nu se pricepea să-i interpreteze puţinele vorbe terestre pe care fata le stăpînea. E drept că ea arăta adesea către ocean şi rostea îngrozită: *Houle, houle!* [141], dar clocotul monştrilor nu era oare un spectacol terifiant?

Unul dintre primele cuvinte nou învăţate de *wee' irl* a fost *allua!*[142] — îi cerea mereu lui *Lear'o'* (aşa pronunţa

[141] *Houle* – talaz (în l. fr.).
[142] De la *alluo* (în l.lat.) – a uda, a scălda.

ea „Learmonth“) s-o stropească sau să-i îngăduie să se scalde. În această privinţă, bazinul săpat mai de mult lîngă astronavă făcu adevărate minuni. Fără el, transportul apei din ocean ar fi constituit în actualele condiţii o problemă aproape insolubilă.

Apa, lumina şi somnul au întremat-o pe Daphne, care, după cîteva zile, şi-a reluat „învăţătura“. „Lecţiile“ constau din memorarea cuvintelor venusiano-terestre. De pildă, pe cînd ea se bălăcea în bazin, el îi arăta un nor azuriu şi spunea:

— *Elâ…* albastru…

Mîna lui Dutch se mişca mai departe pe cer, pînă la un nor de smarald:

— *Hara… ver*de.

Apoi fata arăta către un nor indigo.

— *Ai,* îi răspundea Dutch.

Dar nu numai norii, ci toate obiectele şi fenomenele sensibile deveneau prilejuri pentru exersarea prodigioasei memorii a Daphnei.

Într-o zi, norii se îngrămădiră către răsărit, lăsînd limpede restul cerului. Printr-un fenomen bizar, apărură stelele. Daphne îşi aţinti degetul spre licăritoarele ţăndări şi le numi: *liuri.* Auzise despre ele încă de pe cînd se găsea în seră. De altfel, remarcă *wee ’irl,* i-a plăcut să pronunţe *Leur’o’* tocmai fiindcă aducea cu *liuri.*

La rîndul său, Dutch, îndreptîndu-şi mîna spre îndepărtata planetă Pămînt, îi rosti numele: *Yer;* apoi arătă constelaţiile şi spuse: *oyel*[143].

— Ce frumos nor alb! şopti Daphne făcînd semn spre Calea Lactee.

— Nu e nor, îi explică Dutch. E *raya yol.* Din pricina culorii i se mai spune *Yol yori lai’*[144]*.* Calea de lapte.

Atunci fata-floare îşi aminti de cîntecul străvechi despre cei veniţi din cer, de dincolo de steaua a

---

[143] *Yer, oyel* (în l. turcă).

[144] *Raya (adj.)* – mare (în l. indon.); *yol* –cale (în l. turcă); *lait* – lapte (în l. fr.).

unsprezecea, din steaua altei stele. Şi pămînteanul pricepu că în nostalgica melodie pe care o îngîna Daphne se perpetuase amintirea cosmonauţilor din Arcturus.

Altă dată, Dutch puse în apa în care se scălda Daphne unele vitamine, socotind că ele ar putea să ajute şi organismului unei venusiene. În acelaşi timp, îi veni ideea să prepare dintr-o conservă un sirop pe care de asemenea îl împrăştie în baie. Pesemne că dulceaţa absorbită îi plăcu fetei-plantă.

— *Era!* strigă ea încîntată. Ce fel de plăcere a fost asta?

— *Hillo*[145], o lămuri el. Dulceaţă.

Uneori, pentru aceleaşi noţiuni, Dutch îi oferea mai multe cuvinte, iar Daphne, deşi le memora pe toate, arăta o anumită preferinţă pentru vorbele cele mai melodioase. De exemplu, pentru „rîs“, *Learo'o'* avea la dispoziţie trei sinonime: *ouarai, rire* şi *Lache*[146]. Ea îl alese pe cel dintîi. În schimb, cuvîntul german *lächerlich* (caraghios) o făcea chiar să rîdă, ca şi cînd ar fi gîdilat-o.

Parcă principalele limbi pămînteşti îşi trimiseseră ofranda melodioasă cu prilejul alcătuirii acestui dicţionar pentru uzul fetei de pe Venus, iar ea primea toate aceste cuvinte, surprinsă şi fermecată, ca pe nişte jucării.

Şi, deşi Dutch avea impresia că fata-plantă se mai maturizase, ea rămăsese în multe privinţe plină de candoarea copilăriei. În curînd, *Lear'o'* îşi dădu seama că numai jucăriile sonore nu-i ajung Daphnei şi începu să-i dea altele mai concrete. Din ce avea pe astronavă (pînză, cauciuc, sîrmă), îi meşteri o păpuşă, care primi numele *lala.* De la mama lui, Dutch luase o singură amintire, un inel cu o piatră de rubin. Acest inel intră şi el în stăpînirea fetei- flori, primind numele de *lulull*[147]*.* Un cuvînt rusesc îi dădu apoi ideea să facă pentru *wee 'irl* o sfîrlează. Sub ochii mari ai Daphnei, jucăria se rotea

---

[145] În l. finlandeză.

[146] În l. jap. fr. şi germ.

[147] *Lulull* — podoabă (în l. sued.).

parcă sfidînd gravitaţia. Fata rîse şi întrebă care e numele acelei năzdrăvănii.

— *Iula,* îi spuse Dutch.

Daphne nu era lipsită de humor, îngăduindu-şi chiar jocuri de cuvinte. Într-o zi, *Lear'o'* avu chef să se plimbe prin împrejurimi, dar nu voi s-o ia şi pe *wee 'irl* cu dînsul.

— Mă aştepţi? o întrebă el. Drept răspuns, ea începu să-şi smulgă ultimii perişori ce-i rămăseseră pe picioruşe din fostele rădăcini. Ce-i asta? făcu Dutch mirat. Nu vrei să-mi răspunzi?

— *Joho!* Ba da! ciripi ea. *Ich harre.*[148]

Şi abia atunci sesiză el gluma şi rîse.

Cu toată sîrguinţa şi curiozitatea ei, Daphne doar îşi închipuia că înţelege unele cuvinte folosite de Dutch, adevărata lor semnificaţie terestră scăpînd experienţei unei fiinţe de pe Venus. Cum ar fi putut ea să priceapă ce înseamnă *hüöhua,* cum o dezmierda *Lear'o',* cînd niciodată nu văzuse un fulg de nea? Tot astfel, pentru ea care nu cunoştea păsările şi nu văzuse încă insectele, *ailes*[149] însemna „braţe". De aceea, adesea, vorbind cu fata-plantă, Dutch avea numai iluzia că este înţeles. De fapt reflexiile lui constituiau un fel de monolog acompaniat de susurul ei ca de-o ghitară.

Se întîmpla însă ca şi dînsul să se simtă lîngă ea un copil. Odată, privindu-l surîzînd, cum stă întins pe nisip la soare, Daphne, aşezată la picioarele lui, prinse a vibra încetişor o melodie necunoscută.

— Ce tot îmi cînţi? se interesă el. În limbajul lor, „a cînta" era totuna cu „a spune".

— *E a lay yori rhela yori Ra*[150]*,* rîse ea. E un cîntec de foame de Soare. E cîntat copilor. Mi-a fost cîntat şi mie. Îl cînt şi eu acum pentru tine.

---

[148] *Joho* (iuhu) (în l. sued.) ; joc de cuvinte : în l. germ., *ich hare* — „mă depilez" — sună apropiat de *ich harre* — „aştept cu nerăbdare".

[149] *Ailes* (el) — aripi (în l. fr.).

[150] *Ra* — soare (la vechii egipteni) (n.r.).

— Ţi se pare că-s copil? întrebă serios Dutch.

— Poate că da. La noi această melodie e-ngînată celor ce se hrănesc prea mult cu Soare.

Şi Dutch sta cu Daphne pe ţărmul oceanului şi se gîndea la straniile versuri ale lui Poe:

„Pe-un tărîm aflător lîngă mare trăia —
Ani şi ani de-atunci vor fi —
O *copilă pe care poate o ştiţi*
Pe-al ei nume de ANNABEL LEE…“

„Da, îşi spunea Dutch, şi eu şi ea sîntem ca doi copii. Dar ne iubim cu un dor mai presus de dor — eu şi…“

Poate că şi alte fete venusiene aveau puritatea, graţia şi gingăşia Daphnei. Dar Dutch nu le cunoştea şi era mulţumit că o avea lîngă el pe *wee 'irl.* Şi într-o dimineaţă, trezindu-se şi văzînd-o alături pe fata-floare, îi făcu semn să se apropie. Ea veni mai aproape, iar dînsul, apucînd-o uşor de cap, o sărută. Ea nu tresări, nu se smulse din îmbrăţişare, ci, rămînînd aşa, peste pieptul său, doar îl privi în ochi şi-l întrebă:

— Ce-nseamnă asta? Şi amintindu-şi de clipa revederii lor, adăugă: Acum sînt aici.

— Asta înseamnă sărut, îi spuse el rîzînd.

— Să-rut?! imită ea sunetele. Nu-nţeleg.

— Noi, pămîntenii, ne sărutăm cînd vrem să arătăm că iubim.

— Iu-bim?! repetă ea din nou. Dar asta ce-nseamnă?

El o privi fără să-i mai răspundă şi deodată îl împresură iremediabilă, inconsumabilă deznădejdea. „Iată singura femeie pe care o iubesc cu adevărat, cu o iubire ce este mai presus de iubire, cu o iubire cumplită, fiindcă-i absurdă şi nebună… E poate pedeapsa pentru că m-am îndrăgostit fără minte în tinereţe. Dar acest gînd e o jignire. Cum poate însăşi fericirea să fie o pedeapsă?“ Dutch se uită mîngîietor la fata-floare şi-i vorbi mai departe doar din ochi: „Nu, draga mea, nu mă

gîndeam la tine. Tu eşti într-adevăr minunată, dar iubirea mea e nebună, căci între noi nu poate exista iubire: nici pămîntească, nici venusiană. Între noi se cască o genune. Şi tocmai asta-i şi minunat şi blestemat: iubirii nu i-a păsat de teribila genune şi a sărit peste ea…“ Şi ochii lui se întunecară, iar Daphne, percepînd mîhnirea dintr-înşii, se înfioră, după cum strunele harfei tremură în undele văzduhului, şi privirile i se-ntristară şi ei. Atunci el zîmbi şi-i murmură cuvinte neînţelese, care însă pentru *wee ’irl* părură alintătoare:

— E o tragedie, iubita mea. O curată tragedie. Nu-i lipseşte nici muzica, fiindcă ea îi eşti tu. Cei mai nefericiţi îndrăgostiţi de pe Pămînt n-au ştiut nimic din chinurile mele şi ale tale, dacă şi tu mă iubeşti. Şi e cu atît mai sfîşietor, cu cît nici nu e nevoie să mi-o spui. Noi ne iubim – nu-i aşa? — fără să mai avem nevoie de cuvîntul *iubire,* căci dragostea noastră e un dor mai presus de dor. Şi totuşi niciodată nu ne vom putea iubi cu adevărat. E o incompatibilitate biologică, draga mea. Ba nu, poate greşesc. Dacă şi oamenii Terrei, cum susţine Krişnadat, vor deveni fotosintetici… Da, atunci şi unui pămîntean îi va fi cu putinţă să se îndrăgostească fără grijă de o gingaşă făptură ca tine. Dar noi de mult vom fi ţărînă şi pulbere. Deocamdată însă ce să fac, Daphne a mea, deocamdată e o tragedie.

Şi ea îi răspunse la zîmbet, fiind sigură că norii cei răi fuseseră alungaţi.

De fiecare dată, la sfîrşitul „zilei“, Daphne dorea să i se cînte. Atunci Dutch punea în surdină o melodie oarecare şi începea să şoptească vorbe dulci şi mîngîioase.

Acum ea se juca, asemeni unui copil, cu păpuşa, cu sfîrleaza şi cu inelul pe care i le dăduse pămînteanul.

— *Lilla lilia,* crin mic, murmură el, *eelelo lião lalia, lololo*! Acum s-a terminat ciripitul, sporovăiala.

— *La la*[151]! Nu! făcu Daphne, neîndurîndu-se a merge la culcare.

— *Joho!* Ba da! se împotrivi Dutch blînd, dar ferm. *La'o*[152] *lela! La'o iula! La'o lulull!* Dă jucăria! Dă titirezul! Dă inelul! Şi în timp ce vorbea, îi lua din mînuţe jucăriile. *Hai, wee lala, aii lit! You are weary, you are lelah!*[153] Hai, păpuşico, în pat. Eşti obosită.

— *Ayah, lalla!* pretindea fata. Cîntă, doică!

— *Well,* spuse el. *Lallo*[154]. Bine, îţi cînt.

Datorită Daphnei, lui Dutch îi revenise plăcerea poeziei. În minte îi răsăreau versuri atît în limba lui, cît şi în graiul plăsmuit pentru urechile fetei-floare. Fireşte că primele erau mai cuprinzătoare ca înţeles, iar celelalte mai melodioase.

Şi *wee 'irl* se pregăti să-l asculte pe *Lear o'* care începu să înşiruie cuvinte poate frumoase, dar lipsite de noimă:

„Atunci cînd a descins pe-acel meleag polar,
din lungul zbor stingher prin bezna bolţii,
habar n-avea că inima-i amară
tocmai acolo iar îi va cînta.
Şi nici că pe acel venusian ostrov
o va-ntîlni pe dulcea fată-floare
cu glas de vînt, cu mers de vis, cu păr de aur.
Şi iată că pe insula Venerii
descoperi el că un om e-n stare
să îndrăgească o făptură vegetală
şi că o floare poate-a-l îndrăgi,
chiar dacă între ei se-ntinde
un neînduplecat hotar pe care
în glumă numai l-ai numi: alt regn".

---

[151] *La la* (arabă) — nu.

[152] *La'o* (hindus) - da

[153] *Weary* (eng.) *lelah* (indon) – ostenit(ă)

[154] *Lallo* — cînt (în l. lat.).

Deşi nu pricepuse nimic şi, de fapt, nici nu prea îi plăcuse „cîntecul“, Daphne nu l-a întrerupt pe Dutch. Intuise că îndărătul sunetelor lipsite de suavitate se ascundeau sentimente pline de gingăşie. I-o spuneau atît de grăitor ochii lui! Cînd însă îl văzu că a terminat, *wee 'irl* rosti cu o drăgălaşă fermitate:

— Acum cîntă ceva frumos, dar vreau să înţeleg şi eu. Altminteri nu mă culc.

Dutch rîse şi, respirînd profund ca să nu se încurce, prinse a depăna cîntecul de leagăn venusiano-terestru:

— *Il-laile, ich hülle you ile eelowa, roua, ich hülle you ile laulu*[155]*.* În astă seară, te acopăr cu rouă, te-nfăşor în cîntec.

Daphne se întinsese în culcuşul ei şi-l urmărea din ochi pe Dutch care stingea lumina mare, ca să aprindă o mică lampă cu abajur de lîngă patul său.

— *Horreo,* îngăimă ea. Mi-e teamă. *La la ihi*[156]. Să nu pleci!

—*Haya!* o linişti el. Curaj. Şi lăsîndu-se jos lîngă dînsa, îi mîngîie părul: *Lull. E he, lilla he!* Adormi. E linişte, pace, mică floare de lotus. Ea îi luă mîna, iar Dutch continuă să înşire mărgelele acelor ciudate cuvinte: *Hai, wee lulu, là – lulilo. Lela… lula… luli… Lul… Lull… Hai, mică perlă,*[157] *ac*olo e leagănul. Să dormi… să fii iubită… leagănă-te… te adorm legănînd… Adormi…

Daphne îşi închise ochii, dar nu dădu drumul mîinii lui *Lear'o.*

Dutch o privi pe Daphne cum doarme, şi-şi petrecu mîna uşor prin părul ei lung, revărsat ca o iarbă de raze, peste pernă. Fata se deşteptă o clipită, pentru ca imediat să se lase din nou pradă somnului. Portocaliul ei chip

---

[155] *Il-laile* (arab) — în astă seară ; *ich hülle* (germ.) — acopăr; *ile* (turc.) — cu ; *eelowa* (eeloua) — rouă (în l. bantu).

[156] *Ihi* — să te duci (în l. sanscrită).

[157] *Lulilo* (esperanto) — leagăn ; *lela (bantu)* — a_ dormi; *lula* (bantu) — a fi iubită ; *luli* (esper.) — a legăna ; *lul* (esper.) — a adormi legănînd ; to *lull* (engl.) — a adormi.

parcă se şi luminase într-un surîs. Iar această încredere pe care o mărturisea necunoscutului venit de cine ştie unde îl mişcă nespus pe Dutch. Da, între ei licărise radiaţia umanităţii. În minte îi veniră versurile lui Keats:

„Şi se priviră plini de-un straniu vis –
Tăcut, stînd pe-acel pisc din Darien“.

Contemplînd-o pe *wee 'irl,* Dutch, ca şi soldaţii aceia spanioli de acum cîteva veacuri, simţea că înaintea lui se află un ocean necunoscut. Aceleaşi versuri le-au murmurat şi buzele lui Niels Bohr cînd a descoperit „sistemul solar“ al atomului.

Şi Dutch fu în clipa aceea fericit. O vastă lume blîndă şi misterioasă respira alături de el, dormind ghemuită pe salteaua întinsă peste cîteva lăzi goale.

*

Dutch nu mai ştia dacă trecuseră zile sau luni. Vremea alături de Daphne era aducătoare de fericire şi încîntare, dar un glas tainic îi spunea pămînteanului că totul e *yaya*[158].

Fata-plantă învăţa repede cuvintele terestre cu ajutorul cărora îi spunea lui Dutch o mulţime de lucruri ciudate. Dispoziţia ei rămăsese la fel de. Schimbătoare. Un fleac o făcea să plîngă. Astfel, era în stare să verse lacrimi de mila fulgului de zăpadă care piere topindu-se. Îi plăcea să fie dezmierdată, cu vorba hűőhua, dar, amintindu-şi de povestea fulgului, întotdeauna se posomora. Atunci Dutch o lua de bărbie şi-i murmura:

— *Hai warai*[159]! şi pe chipul fetei înflorea un surîs.

Treptat, Dutch află ce se întîmplase cu Daphne în răstimpul despărţirii lor. Împreună cu semenii ei, înotase mai întîi pînă la o insulă apropiată. Venusienii de acolo s-au arătat uimiţi şi mîhniţi de faptul că străinul nu se hrănea cu soare. De asemenea erau necăjiţi că Dutch

---

158 *Yaya* — trecător (în 1. turcă).
159 *Warai* (urai) — zîmbet (în 1. jap.).

fusese un prea timpuriu uragan al dezrădăcinării. Din această pricină Daphne şi alţi mulţi copii din seră aveau să rămînă infirmi, mici. Pămînteanul mai află că *wee ’irl* ar fi trebuit să meargă la şcoală şi să devină mamă. Ea era tristă că n-a putut împlini îndatoririle oricărei fete de pe Venus, şi aceste gînduri o făceau întotdeauna să plîngă. Dutch se ferea să-i stîrnească durerea, dar odată o întrebă de ce n-a rămas acolo, ca să înveţe şi să devină mamă.

— Aş fi rămas poate, îi răspunse ea, dar trebuia să mă întorc la tine.

— Şi de ce, mă rog, trebuia să te întorci la mine? stărui el, şi bucuros, şi supărat totodată. Văd că plîngi mereu.

— Da, *lloro*[160], bîiguia Daphne şi din nou pornea să plîngă.

Pînă la urmă, Dutch izbuti să obţină unele lămuriri privitoare la motivul întoarcerii ei. Cu puţin timp înainte de a fi pornit bătălia monştrilor electrici, fata-plantă auzise despre un mare val care va veni. Multe amănunte despre *raya lahr,* despre uriaşul talaz ce ameninţa să pornească, Daphne nu ştia să spună. Cert este că o misterioasă primejdie îl pîndea pe Dutch. Atunci a luat ea hotărîrea să se întoarcă pe insula unde se găsea pămînteanul. Mai întîi, bătrînii venusieni (pesemne conducătorii), cărora Daphne le ceruse să-i dea drumul, se împotriviseră. Apoi însă, dîndu-şi probabil seama că, aşa nedezvoltată cum era, *wee ’irl* n-ar fi putut deveni mamă, sau poate înduioşîndu-se de rugăminţile ei, bătrînii îi îngăduiră să plece…

— Iar plîngi?

— *We are hor’ la loi…* îngăimă printre lacrimi Daphne. Sîntem în afara legii.

Ce însemna „a fi în afara legii“, Dutch nu putu desluşi.

Şi bătrînii îi dădură fetei voie să se înapoieze cu un

---

[160] *Lloro* (lioro) — plîng (în 1. span.).

convoi care trebuia să ia de pe insula unde se afla sera orice suflare venusiană. În acelaşi timp însă, i-au spus să aducă la cunoştinţa străinului următoarea solie: venusienii nu-i arătau duşmănie, deşi, dintr-o nefericită întîmplare, el fusese un prea timpuriu uragan al dezrădăcinării. Spre binele său, îl rugau să plece îndărăt, în lumea lui, mai înainte ca valul cel mare să vină şi să-l ucidă.

— Copilării! zise Dutch dînd din umeri.

Se gîndea că povestea cu valul cel mare era doar o ameninţare fantastică, proferată de nişte făpturi desigur inteligente, dar situate la un nivel nu prea înalt al ştiinţei. Abia mai tîrziu, după reluarea legăturii cu cosmoplanul, avea să înţeleagă Dutch adevărata semnificaţie a mesajului trimis de venusieni.

De fiecare dată, cînd vorbea despre valul cel mare, Daphne izbucnea în plîns şi-l ruga pe *Lear'o'* să plece. De fiecare dată Dutch îi ştergea ochii şi-i spunea:

— *Hilara, hariola*![161] Veseleşte-te, ghicitoareo!

Pe urmă îi cînta ceva vesel, pînă cînd fata începea din nou să zîmbească.

Şi totul a trecut ca un vis…

Zbuciumul oceanului conteni şi cosmonautul american izbuti să reia cu prietenii săi comunicaţia prin radio. În primul rînd, se interesa de soarta lui Krişnadat şi a lui St-Ser. Dar amîndoi erau sănătoşi, cu toate că fuseseră prinşi de bătaia monştrilor electrici pe ţărmul junglei meridionale. Nu s-au mai putut înapoia cu ajutorul bărcii. Tăindu-şi însă drum prin pădure, au reuşit să scape din capcana în care intraseră singuri.

Această aventură neplăcută încurcase oarecum planurile expediţiei. La început, Serpentaire a intenţionat să ajungă la „Spright" pe mare, deoarece navigaţia cu ajutorul arborilor strychnos se dovedise eficace şi pentru pămînteni. Cînd s-au văzut înşă constrînşi să treacă prin jungla de la miazăzi, cei doi au abandonat barca

[161] în l. latină.

pneumatică. Mai rău stăteau lucrurile în ceea ce priveşte aparatul de zbor. Pilotul îl experimentase de cîteva ori în lipsa lui St-Ser şi a lui Krişnadat şi se pregătea pentru raidul spre Dutch. O furtună violentă iscată din senin îl prinsese însă în ghearele ei. Văzînd că nu se poate salva altminteri, Feodor Egorovici sări cu paraşuta, iar aparatul se sfărîmă de sol. După întoarcerea celor doi din junglă, Timonin a înţeles că mai putea ajunge în insula nordică doar pe cale maritimă, construind o plută împrejmuită de strychnos. Îi comunicară lui Learmonth situaţia. Acesta însă nu se grăbea să părăsească „Năluca“. Poate că-i venea greu să se rupă din vraja straniului basm de dragoste pe care-l trăia. Poate că, întra- devăr, aşa cum susţinea el, Daphne nu se simţea bine. De la o vreme, fata era tot mai tristă şi slăbea văzînd cu ochii. Ea însăşi îl îndemna mereu pe *Lear'o'* să plece, iar acum, cînd acesta se pregătea de ducă, *wee 'irl* era invadată de teamă. Ce avea să se întîmple cu ea? Singură nu voia să rămînă pe insulă, pradă valului cel mare şi rău, iar plecarea departe de lumea ei de asemenea o făcea nefericită. Dar, poate, chiar o boală îi măcina sănătatea. Vreo boală pricinuită de prea timpuriul uragan al dezrădăcinării…

Uneori Daphne îşi împingea ca un căluţ capul în pieptul lui Dutch şi, frecîndu-şi de dînsul coama ei de aur, îi spunea:

— *Your' óar e alil* .Iubita ta e bolnavă.

Apoi îl privea rugătoare, ca şi cînd ar fi aşteptat de la el cine ştie ce minune. În asemenea clipe, pămînteanul se simţea sfîşiat de durere şi ruşinat de neputinţa de a veni în ajutorul micii lui prietene. Îl tulbura şi sentimentul vinovăţiei. Nu el o rupsese din rădăcinile ei? Şi de unde putea să ştie dacă tainica maladie a Daphnei nu era tot o consecinţă a unei dezvoltări întrerupte la netimp? Şi în orice caz, drumul pe care ea îl făcuse pe jos pînă la „Spright“ îi înrăutăţise starea sănătăţii şi aşa precară.

Cîteva zile au trecut astfel, în aşteptarea vindecării

fetei-plantă. Apoi, deodată, motive de alarmă veniră din altă parte.

Krişnadat îl anunţă pe cosmonautul american că aparatele expediţiei au detectat seisme ciudate. Atunci le povesti şi Dutch despre avertismentul venusienilor în legătură cu valul cel mare. În mod surprinzător, prietenii săi se arătară extrem de îngrijoraţi de ceea ce el socotise un simplu basm. Legînd existenţa enigmaticelor mangrove din insula meridională de apariţia cutremurelor (care începeau să fie simţite şi direct) membrii cosmoplanului înclinau să ia în serios mesajul venusienilor. După părerea lui Krişnadat, ciclopicele vegetaţii de mangrove din sudul insulei denotau existenţa unui uriaş şi periodic flux oceanic. Iar Scoruş socotea că explicaţia cea mai plauzibilă a fenomenului era o intensă activitate vulcanică abisală. La anumite perioade era cu putinţă ca scoarţa din adîncuri să se pună în mişcare, aruncînd lavă şi clătinînd masele de apă de deasupra. Şi atunci se ivea ceea ce venusienii numiseră *valul cel mare.*

Nu ştiau din ce parte se vor ivi formidabilele talazuri. Oricum însă, după mărimea, felul construcţiei sale şi după locul unde descinsese, cosmoplanul reprezenta un refugiu mai sigur decît „Spright“. În plus, Timonin socotea că gravitatea situaţiei reclama aducerea neîntîrziată a lui Learmonth şi a Daphnei.

Dutch nu credea în iminenţa primejdiei sau mai degrabă nu voia să creadă. Nădăjduia că *wee’ irl* se va însănătoşi. Pluta ar fi putut desigur să ajungă pînă la „Spright“, dar Dutch se temea că fata nu va fi în stare să suporte călătoria.

Şi într-o zi, cînd se deşteptă din somn, pămînteanul văzu îngrozit că oceanul se îndepărtase de ţărm. O forţă colosală parcă îl supsese din matca lui. Acum, vai, da, acum ştia că în curînd îşi va face apariţia îngrozitorul val prevestit de venusieni. Luă îndată legătura cu

cosmoplanul.

— A trebuit să se producă o catastrofă ca să ne putem vedea, îi spuse dojenitor Scoruş.

— Lasă asta, Gelu! îl auzi Dutch pe Timonin. Avea glasul calm, dar vibrînd de o stăpînită încordare. Jean-Pierre, Ram Lal, e timpul să plecaţi. Iar tu, Dutch, ia-ţi rămas bun de la „Spright". Trebuia s-o fi făcut mai de mult. Nu-ţi lua nimic de prisos, ca s-o poţi purta pe Daphne pînă la locul de întîlnire cu pluta. Înaintează de-a lungul ţărmului spre sud. Din cînd în cînd trage un proiectil colorat. De cum te vor zări, Ram Lal şi St-Ser îţi vor veni în ajutor. Sper că vom putea menţine mereu legătura prin radio. La revedere, prietene!

„În Cosmos
corăbii de foc înălţînd –
de morţi
amintiţi-vă"
ROBERT ROJDESTVENSKI:
„Requiem"

Despărţirea de „Spright" a fost tristă. Oricum, pentru Dutch acesta fusese locul celor mai uimitoare, celor mai fericite clipe din viaţa lui. Prea multe lucruri nu-şi luă: doar cîteva hîrtii şi mărunţişuri. Ceea ce era esenţial se afla în inima lui – amintirile – şi în braţele lui – Daphne, iar pentru drumul de cel mult cîteva ore pînă la întîlnirea cu pluta n-avea nevoie de provizii.

Înainte de plecare, îi făcu Daphnei „toaleta". Alt costum cosmic decît al lui n-avea, de aceea Dutch se gîndi să pună peste ea o foaie de cort ca o mantie. Părul fetei-flori unduia diafan, aidoma unui văl de mireasă. Faţa îi era trasă şi parcă încinsă de febră. Nu voise la început să plece. Spunea că e bolnavă, să se va topi ca fulgul de nea şi că e mai bine să rămînă pe astronavă. Fireşte că Dutch s-a împotrivit, deşi un gînd de cenuşă îi şoptea mereu că o va purta pe Daphne spre moarte. Apoi, cînd a văzut că *Lear'o'* nu poate fi înduplecat, *wee*

’irl s-a pregătit de plecare. Şi-a pieptănat lungile-i plete, cîntînd încetişor un cîntec ciudat; a făcut o ultimă baie cu dulceaţă, ca să prindă puteri sau poate fiindcă-i plăcea gustul cel bun; şi la sfîrşit şi-a luat într-un săculeţ averea: oglinjoara, pieptenele, păpuşa, inelul şi titirezul. Şi au pornit la drum…

Nu era o povară prea grea Daphne. Dar neliniştea şi nădejdea care-l îmboldeau pe Dutch să înainteze cu paşi mari îi făceau în acelaşi timp sufletul greu ca de plumb.

— *Ora!* îi ceru fata-plantă. Vorbeşte!

— *Ora*[162] repetă el, gîndindu-se la altceva.

— *Wee ’irl e weary,* spuse ea după un timp. Sînt obosită.

— *Hijo,* îi răspunse el. Copilule, nu mai e mult. Vom ajunge.

— *I’ll lela.* Vreau să dorm.

— Bine, dormi.

Din sfert în sfert de oră Dutch o aşeza pe Daphne pe nisipul plăjii şi lansa proiectile colorate. La un moment dat, în cască se auzi glasul indianului:

— Ţi-am văzut proiectilele, dar cred că va trebui să ne schimbăm planul…

— S-a-ntîmplat ceva? se interesă Dutch, cu amara nepăsare pe care ţi-o dă conştiinţa fatalităţii.

— La cîteva mile spre nord-est cîţiva vulcani submarini au început să erupă. E un spectacol teribil. Probabil că acum se formează marele val. Înţelegi?

— Da.

— Acest val va acoperi desigur litoralul insulei şi ne va antrena cu el. Caută să te îndepărtezi deci cît mai mult de ţărm. Ai putere să fugi?

— Voi încerca…

— Learmonth! Krişnadat! interveni Timonin. V-am auzit. Procedaţi aşa cum v-aţi înţeles. Cu ajutorul proiectilelor vă veţi găsi pînă la urmă. De noi să nu vă pese. Cosmoplanul se află pe un podiş destul de înalt…

---

[162] De la *oro* – a vorbi (în l.latină); *óra* – grijă (în l. greacă)

După trecerea valului vă vom salva în vreun fel… Learmonth, tu trebuie să fugi cît mai departe de ţărm.

— Pricep, bîigui Dutch.

— Caută să ajungi într-un loc cît mai înalt. Cît mai înalt…

Dutch coti şi se îndepărtă gonind de ţărm. „Trebuie să fug, se gîndea. Trebuie să nu-mi pierd minţile.“

Alergă multă vreme, dar solul rămînea deznădăjduit de plan. Cîteodată, Dutch se oprea să-şi mai tragă sufletul şi lansa un proiectil colorat. Un altul îi răspundea curînd din larg. Deodată i se păru că a dat de urcuş. Nu apucă însă bine să se bucure, că pămîntul de sub el începu să se cutremure. Mai întîi uşor, ca străbătut de-o vibrare străfundă, apoi din ce în ce mai puternic.

— *You here*? îl întrebă Daphne. Auzi? *How huruhara*![163] Ce larmă! Vine marele val. Are să te acopere…

Într-adevăr, din adîncuri răzbătea acum un muget înfiorător, de mari straturi tectonice în deplasare.

— *La la hili!* spunea Dutch. Nu-i nimic. Picioarele mele merg mai departe. Vom ajunge. Am început să urcăm.

Ea rămase tăcută un timp, apoi rosti ceva neinteligibil.

— Ce vrei? făcu Dutch, scrutînd posomorit zarea.

— *Ich hauche*[164]*,* spuse ea cu o schimă vesel-tristă. Şoptesc. Ca să nu mă auzi tu.

— Hai, zi!

— *Lloria,* murmură Daphne. Aş plînge.

— Să nu faci una ca asta, rosti el rugător. Ţi se strică ochişorii.

— Bine, nu plîng, răspunse ascultătoare fata.

Şi o vreme se ţinu de cuvînt. Se sili să rămînă calmă.

Urcau mereu. Dutch îşi făcu socoteala că ajunseseră la cîteva sute de picioare deasupra nivelului mării. Se uită îndărăt. Se îngrozi. Departe, oceanul îşi pornise

---

[163] *Huruhara* – larmă (în l. indonez.)

[164] În l. germană.

giganticul flux. Valuri înalte cît nişte trombe năvăleau unele după altele. Şi o fierbere năprasnică încinsese parcă întreaga planetă.

Grăbi pasul.

„Ai avut parte de toate în această aventură, îşi spunea Dutch. Ai găsit prieteni minunaţi, te-ai hărţuit cu furtunile, ai făcut cunoştinţă cu o civilizaţie stranie, ai avut norocul să te-ntîlneşti cu o himeră, ai fost fericit cum niciodată n-ai mai fost în viaţă. Şi iată acum şi marele *thrill*: apocalipsul. De ce te plîngi, neghiobule! Am impresia că mintea mi-o cam ia razna… Nu trebuie… Singurul lucru cuminte e să urci, să fugi de val şi să nu mai gîndeşti la nimic.“

— Ce s-a-ntîmplat? întrebă Daphne, încercînd să privească şi ea în urma lor.

Dutch însă o strînse la piept ca s-o împiedice să vadă înspăimîntătorul clocot al oceanului.

— Nu te uita! strigă el.

— De ce urli?

— *Ich heule ala Holle* [165], îi răspunse el potolit.

Urlu împotriva Infernului. Ştia că ea nu poate pătrunde sensul acestor cuvinte. Şi, într-adevăr, *wee ’irl* schiţă un surîs. I se părea un cîntec de leagăn acest strigăt de luptă.

— *I’ll lie ue yer,* îi ceru după cîtăva vreme Daphne. Vreau să mă culc pe pămînt.

— *You lie!* se strădui el să glumească. Minţi. Apoi, făcînd un semn cu capul, spuse: *He ahi! Là… la laie…* Uite[166]*!* Acolo… cărarea prin pădure.

Intrară în jungla cocoţată pe coasta vulcanului. Dutch respiră uşurat. Clocotul oceanic se pierdea îndărătul lor. „Pînă aici nu poate creşte“, îşi spunea el.

— *Air,* scînci deodată *weer ’irl,* şi Dutch nu înţelese dacă ea vrea apă sau aer. *Areo,* ard de sete, mai spuse Daphne, şi atunci el pricepu. Îşi dădea seama că trebuie

---

[165] *Ich heule* – urlu (în l. germ); *ala* (arab.) – împotriva.

[166] *He ahi* (span.) — uite ; *la laie* (fr.) — potecă în pădure.

să se grăbească, dar o aşeză pe Daphne pe covorul de muşchi. Scoase bidonul cu apă şi încercă să-i potolească fetei setea.

— *Wee 'irl e alil,* şopti ea. *You are ill. Wee 'irl* e bolnavă. Tu eşti rău.

— Hai, spuse Dutch, să mergem mai departe.

Şi încercă s-o ridice.

— *La la!* gemu ea. Nu. *You oro... La la...* Te rog, nu.

Şi-l privi îndurerată şi rugător.

— Totuşi, draga mea, stărui el, trebuie să mergem. *Hai, my warai!* Hai, surîsul meu!

— *Your óar e alil,* murmură Daphne. *Highly alil.* Draga ta e bolnavă. Foarte bolnavă. Dutch se apleacă tăcut şi o ridică uşor, cît putu mai gingaş. Ştiu, gemu ea, tu eşti blînd. Dar mă doare totuşi. Lasă-mă, te rog!

El merse aşa, cu ea în braţe, străduindu-se din răsputeri să n-o zdruncine, să nu-i provoace nici o suferinţă. Dar, sub el, pămîntul se clătina şi un vaer prelung venea din străfunduri.

Nemaiputîndu-se stăpîni, Daphne izbucni în plîns.

— *Er,* bîigui ea, iubitule, *wee 'irl are o irai. Wee 'irl* are o dorinţă. Lasă-mă aici... Nu mai pot... *Allow*. Îngăduie.

O întinse din nou pe covorul de muşchi. Solul se cutremura sub ea.

— Nu vezi, spuse Dutch, că-i mai rău aşa?

— *Lulilo,* şopti Daphne, *lull...* leagăn... să adormi...

— Nu te pot lăsa, draga mea, nu te pot lăsa.

— Trebuie, dragul meu, trebuie. *I'll Ruhe...* Vreau linişte. Deodată, o trîmbă de văpăi, ca o fastuoasă coadă de păun, şerpui către slăvi. *Eye!* Priveşte! îngînă Daphne, furată o clipă de grandioasa viziune. Jungla se aprinsese. *How hell! exc*lamă fata-floare. Ce strălucitor!

Dar lui i se păru că aude: Ce infern[167]! Şi privind-o pe Daphne, îşi dădu seama că ea se sfîrşeşte.

— *Ā'o!* ieşi ca un abur din gura ei această chemare.

---

[167] *Hell* înseamnă "strălucitor" în l. germ şi "infern" în l. eng.

Vino! Vino mai aproape… *Jaula*[168]*…* Aşa numea *wee ’irl* casca lui cosmică. Sărută-mă!

Şi el îşi atinse casca de obrazul ei şi ca de atîtea ori pînă atunci îl pecetlui cu acel sărut atît de depărtat şi atît de insesizabil.

— *He,* şopti el. Floare de lotus.

— *Hűè*[169]… îi răspunse ea, sfîşiindu-i inima. *Hűőhuã se* topeşte. Dragul meu, *io iro.* Mor…

Iar în mintea lui aceste vorbe răsunau într-o lugubră armonie: *iwo-iro*[170]. Da, acesta era „sulful sufletului"…

— Oriol, murmură ea cu faţa aproape înseninată. Prin acest cuvînt, Daphne înţelegea şi vuitur, şi cosmonaut, dar îl numea astfel şi pe iubitul ei, *Lear'o Oriori… irai… your' ra'e… oru… u wee' irl*… *Erào you*… *'or aye*… … Uneori… în viitor… gîndul tău… să fie… lîngă *wee 'irl*… Te iubesc… pentru totdeauna…

Fata-floare stătea cu privirea aţintită pe cer şi, deodată, văzu un nor mare care semăna cu o lebădă. Ea ştia ce este o lebădă din povestirile şi desenele lui Dutch. Pentru Daphne, lebăda închipuia o făptură de basm. Şi fiindcă *olor*[171] însemna şi mireasmă, rămăsese cu impresia că lebedele terestre sînt un fel de flori plutitoare şi înmiresmate. Şi acum privea pe cer aceste spume de vis şi se gîndea că a descins pe tărîmul fermecat de unde venise *Lear'o.*

În clipa în care muri, Daphne, cu faţa acum destinsă într-un zîmbet la fel de misterios şi de gingaş ca nălucirea de pe cer, îşi înălţă mîinile şi se prinse de grumazul pămînteanului. Şi fata-floare, parcă fluturînd în aer ca o trandafirie eşarfă de fum, rămase cu aripile-i încolăcite de gîtul lui Dutch. Iar acesta stătea aşa, în genunchi, cu mîi- nile întinse a deznădejde, fără s-o

---

[168] *Jaula* (haula) — colivie (în l. span.).

[169] *Hűő* Înseamnă în l. chineză „alb ca zăpada" şi „mormînt, cavou".

[170] În l. ital. ; *iwo-iro* (iuo-iro) — galben ca pucioasa (în l. jap.).

[171] *Olor* — lebădă ; miros (în 1. lat.).

atingă pe Daphne, şi ca o fantasmă îi trecu prin minte imaginea gravurii lui Blake închinată contopirii sufletului cu trupul.

Pămînteanul îşi privea iubita moartă şi bolborosea cuvinte fără şir. Apoi spuse limpede, cu o nemărginită duioşie:

— Draga mea!

Pe urmă o lăsă la pămînt şi, aşezîndu-se lîngă ea, îi luă mîna. Şi rămase cu mîna lui în mîna neînsufleţită a fetei-flori. O privi îndelung şi nu mai spuse nimic multă vreme. Doar lacrimi amare îi şiroiau pe obraji şi, căzînd peste cască, o tulburau.

Cu privirile pierdute în gol, Dutch înainta pe făgaşul vulcanic. „A fost un vis îngrozitor, îşi spunea. A fost un vis îngrozitor. Dar mă voi întîlni cu prietenii mei, şi ei îmi vor aduce poate o alinare." Fără să-şi dea seama, deschise radioul căştii.

— Dutch, ne apropiem, auzi!? Ce-i cu voi? Răspunde!

— Ah, prieteni, spuse el. A fost un vis îngrozitor.

— Ce-i, dragul meu? răsună glasul lui Krişnadat. Ce s-a-ntîmplat cu Daphne?

— Un vis îngrozitor… Daphne nu există… Nu mai există.

— Nu sîntem departe de tine, spuse glasul lui St-Ser. Am ajuns la ţărm şi fugim spre semnalele pe care le-ai lansat.

De pretutindeni se desprindeau zvonuri neînţelese, răsunau zgomote seci, şuşuiau răsuciri de liane, vuiau straturile tectonice în alunecare. Din cauza uriaşului incendiu, Soarele devenise albastru. Nori negri de fum se îndesau deasupra junglei. Pe cer nu se mai vedea nici o lebădă. O ceaţă densă umpluse văzduhul şi pe ea se proiectau vîlvătăile fluturînde. Răsuflarea fierbinte a pîrjolului ajungea pînă la Dutch. Flăcările se îmbulzeau. Arborii se frîngeau vîjîind asurzitor. La un moment dat, la cîteva sute de metri înaintea lui, pămînteanul văzu două

focuri venite din părţi opuse. „Acum mă voi aprinde şi eu“, îşi spuse Dutch, cu un fel de mohorîtă bucurie. Prin cap îi treceau stihurile sumbre ale celei mai tragice poezii de dragoste:

„Mi-era inima-n zvîcnet vulcanic,
Ca o zgură de rîu-rostogol,
Cum dă lava năvală în gol
Sulfurosu-i şuvoi jos, la Yaanek,
În extremul văzduh de la pol, –
Căzînd de pe muntele Yaanek,
În imperiul borealului pol".[172]

Zidurile de văpaie se apropiau tot mai mult unul de celălalt. Puterea celor două incendii sugea aerul asemeni unor foale gigantice. Deodată însă cele două fronturi de pară se întîlniră şi în cîteva clipe s-au stins, de parcă s-ar fi înghiţit unul pe altul.

Şi Dutch ajunsese aproape de creasta vulcanului. Trîmbe de aburi sulfuroşi se ridicau din gura lui monstruoasă. Fără de veste, un sunet straniu, familiar şi teribil îi strînse inima. Era sunetul sinistru al tirului antiaerian. Schije de rocă aruncate la mari înălţimi cădeau şi se spărgeau zuruind de căldarea craterului. Din măruntaiele planetei răbufnea tot mai distinct un muget de fiară.

Împleticindu-se, căzînd, ridicîndu-se, ocolind crăpaturile şi gropile provocate de cutremurele înteţite, Dutch trecu de vulcan şi începu să coboare spre o padină, unde i se păruse că a văzut semnalul albastru al unui proiectil. În dreapta, rîuri de lavă se adunau într-un imens lac învăpăiat. Ah, iată-i în sfîrşit! Pesemne îl zăriseră, căci un om li făcea agitat semne cu mîna. „Cine eşti tu, prietene?“ Chipul bărbatului care-l aştepta fluturîndu-şi mîna părea, prin perdeaua de flăcări, incandescent. „Cred că e Krişnadat“, îşi spuse Dutch,

[172] Din poemul „Ulalume“ de E.A. Poe (in rom. de A. R.),

mergînd ca în somn. Apoi un alt om îi făcu semne, desigur Serpentaire.

— Vin, prieteni. Uite, am ajuns, strigă Dutch începînd să fugă.

Fu însă trîntit din nou la pămînt. Se ridică anevoie, neştiind încotro s-o ia. Priveşte în jurul său şi nu mai vede nimic. Doar o genune căscată acolo unde, cu cîteva clipe înainte, cei doi tovarăşi ai săi îi fluturaseră mîinile.

— Krişnadat! St-Ser! zbieră din toţi rărunchii supravieţuitorul dezastrului. Prietenii mei, unde sînteţi? Dar numai bolboroseala băşicilor de lavă care urca fierbînd îi răspunse.

… Şi Dutch îşi urma înnebunit goana printre brazdele de lavă. Incendiul din jurul său îi încinsese combinezonul. Dar el nu simţea dogoarea flăcărilor. „Sînt o fiinţă fotosintetică“, striga şi lacrimile îi izbucneau din ochi fără să le poată potoli şuvoiul. „*Orior yori waru. Sîn*t născut dintr-un copac. Mă hrănesc cu soare, Krişnadat!“ Rîse, înecîndu-se: „Da, Gelu, împieliţatule! Nu mă crezi? Eu însă mănînc raze de lumină“… Simţi în sine un gol imens, ca o durere totală, dar urlă neştiutor: „Mi-e foame. Daţi-mi lumină!“ Şi Dutch fugea printre cele două aripi arzînde ale pădurii. Continua să alerge, dar toate mişcările muşchilor săi erau automate, ca într-un ritual golit de orice semnificaţie reală.

Conştiinţa fugarului rătăcea în sfera unor dialoguri himerice cu nişte făpturi de amintire şi totuşi ochii săi cercetau făgaşul pe care picioarele i se mişcau mereu înainte. Timpul însă nu mai avea nici un înţeles sau, mai degrabă, întrucât o făptură nu se poate detaşa în mod absolut din strînsoarea timpului, îşi pierduse înţelesul obişnuit: ba i se năzărea că siderala masă a vremii se concentrase în atomul uitătoarei sale clipe prezente, şi viaţa lui parcă nici n-ar fi fost; ba aceeaşi clipă se dilata halucinant pînă la dimensiunile veşniciei, iar în locul inimii parcă ar fi avut un supra-gigantic soare stins; ba avea impresia că durata se destramă în haotice

suprapuneri de nenumărate imagini ale unor existenţe fără nici o legătură între ele…

Dutch gonea cînd plîngînd, cînd rîzînd şi vorbea ca într-un delir. Deodată, în cască îi răsună glasul calm şi persuasiv al lui Timonin. Îi vorbea ca unui copil:

— Mergi liniştit, Dutch. Valul uriaş a trecut. Acum trebuie să ajungi la ţărm. Fereşte-te de copacii care ard. Fii atent să nu cadă peste tine.

Dutch auzea glasul straniu în cască şi mergea în neştire mereu înainte.

— *Wee laur,* striga el, *where are you?* Mic laur, unde eşti? Ţi-e foame? Nu crezi însă că atîta lumină are să-ţi facă rău?

Şi trecînd pe lîngă gheizerele de foc care ţîşneau pocnind din solul crăpat, lui Dutch i să părea că vede fîntîni de lumină din care sorbea fără saţ *wee 'irl.*

— *Hűőhuã,* rîdea el, fulg de nea, ai să te topeşti! Destul! Să ne vedem de drum! Nu te pot lăsa aici.

Plante ciudate se zvîrcoleau în drumul său, gonite de şerpii de lavă, şi ele îi aminteau de cactuşii mexicani asemănători unor uriaşe mîini cu degetele răşchirate. Şi deodată gîndul îi fugea la prietenii săi:

— Oare cînd veţi ieşi din lacul de foc vă veţi hrăni şi voi cu lumină? Dar ieşiţi odată! Şi din nou avea impresia că, pe după jerbele de văpăi, întrezăreşte mersul plutit al Daphnei şi părul ei ca nişte raze tandre şi unduitoare. *Wee hő,* îşi chema el vedenia. Mică floare de lotus, unde eşti? Dar nălucirile zburau cum veniseră. Ah, *irre Ire,* gemea omul, Irlandez nebun… *Larua aióla… Hile ili lie… Uilîia helai… Eráo you… Rháio*[173]*…* Himeră neastîmpărată… Amăgire sau minciună… Frunză firavă… Te iubesc… Naufragiez…

— Nu te grăbi, Dutch, răsună în cască vocea familiară şi stranie. Nu te grăbi, dar nu te lăsa nici o clipă. Trebuie să ajungi la ţărm. Vom face o nouă plută şi vom veni să te luăm. Nu te lăsa, prietene…

---

[173] *Irre Ire* – în l.germ; *aióla, rháio* – în l. gr.

Gelu ascultă un timp cuvintele parcă hipnotice rostite de Feodor Egorovici. Era un contrast izbitor între glasul său mîngîietor şi ochii-i încremeniţi de durere. Geologul simţi că-l copleşeşte plînsul.

Dutch auzea vocea din cască şi gonea delirînd. Mersul parcă nu-i mai aparţinea; detaşîndu-i-se parcă de conştiinţă, se desfăşura după o mecanică oarbă. Pe urmă, dintr-un motiv oarecare, probabil fiindcă radioul din cască se defectase, glasul amuţi…

În clipa în care ieşi din junglă, Dutch rămase descumpănit, apoi oftă din adînc şi alergă buimac mai departe. Da, îi va întîlni. În sfîrşit îi va întîlni. Această idee îi infuză o bucurie ciudată. Bucuria unui rănit pe care anestezia îl face să simtă durerile departe de tot, cernute doar ca un zgomot disonant prin ceaţă. Dar dacă nu-i va întîlni?! Ceaţa era atît de densă, încît nu-şi putea da seama bine care era deosebirea. O ceaţă de foc…

Şi ceaţa se făcu deodată soare. Universul devenise o năprasnică fugă. Soarele imens se năpustea de pretutindeni. Şi totul era clar, clar, orbitor de clar, înnebunitor de clar, de o claritate tăioasă ca o lamă de cuţit. De atîta goană, lui Dutch i se păru că încremenise, şi numai Universul se perindă vertiginos pe dinainte, pe alături, prin el. „Nu sta! îşi spuse. Ce orgoliu să fii statornic în această lume în veşnică mişcare! Poate fiindcă sînt o făptură foto- sintetică… Daphne! urlă cît putu. M-am prefăcut într-un arbore ca şi tine! *Orior yori waru…*“

. . . . .

Timonin şi Scoruş ajunseră cu pluta la insula nordică. Îl găsiră pe Learmonth prăbuşit pe ţărm. Valurile îi lingeau costumul cosmic, asemenea unor gheare moi care ar fi vrut să-l tragă în larg.

PARTEA A SASEA

U M B R A CERULUI

Tu nu mă uiţi, iubite din ceruri, niciodată“

TUDOR ARGHEZI: ***„Lucefere*** “

„Lumeasca datorie ţi-ai făcut-o. Te-ntoarce-
acasă-acum, să-ţi iei răsplata.“

SHAKESPEARE: *„Cymbeline*”, IV, *2*

Cînd spui *cosmonauţi,* te gîndeşti la titani. Ei au într-adevăr o profesiune cerească, in sensul cel mai real. Prin dînşii, închipuirea noastră întruchipează pe omul viitorului, puntea dintre pămînteni şi extratereştri. Toţi cosmonauţii sînt de aceea focare de admiraţie.

E lesne de înţeles că umanitatea îşi arătă profunda-i simpatie şi pentru temerarii ce atinseseră prima oară solul planetei Venus. Guverne şi academii le dădură dovezi de preţuire şi dragoste, distincţii şi lauri, cum făcuseră şi cu înaintaşii lor. Afecţiunea unanimă se

îndreptă însă poate mai intens către cei cinci eroi – tocmai din pricina tristelor încercări prin care trecuseră.

În ceea ce-l priveşte, Dutch Learmonth se bucura de o faimă aparte. Desigur, el era un ins obişnuit, dar peripeţiile sale fuseseră extraordinare. Plecarea-i însingurată şi romantică, straniile mesaje pe care le transmisese în timpul zborului, eşuarea şi salvarea lui, misterioasa prietenie cu fata-floare – toate acestea sporeau aura-i de legendă.

Nu se poate face o comparaţie între Learmonth şi cei patru de pe „Vulcan". Fiecare dintre ei s-a purtat în felul său ca un erou. „În eroismul lor – scria un publicist francez – am totuşi impresia că percep timbre distincte. Pe cînd la membrii expediţiei internaţionale descopăr ceva din personajele plăsmuite de Sofocle – nobile staturi înfruntînd bărbăteşte destinul, în viaţa pilotului «Nălucii» vibrează acordurile zbuciumate ale tragediilor euripidiene."

O anumită împrejurare venea să confirme această apreciere privitoare la Learmonth. Năprasnicele evenimente de pe Venus îi provocaseră lui Dutch grave traumatisme psihice, de pe urma cărora rămăsese cu o amnezie retrogradă. După întoarcere, el a stat o vreme într-un spital din India. La căpătîiul bolnavului, guvernul american a trimis pe cei mai pricepuţi specialişti din lume. Cînd medicii i-au îngăduit transportarea, Learmonth a fost instalat într-un sanatoriu din California; acolo, graţie îngrijirii primite şi medicamentelor (produse recent de un grup de biochimişti ai Universităţii Cornell), starea bolnavului s-a îmbunătăţit. Memoria îi reveni treptat, întregindu-se ca o amforă, din cioburi, sau mai degrabă ca imaginile unui vechi film, alterat de vicisitudinile vremii, parţial distrus şi restaurat prin prodigioasele artificii ale tehnicii. Amintirile, deşi întrerupte de lacune ciudate şi misterioase pete, se închegară din nou.

Cînd medicii îşi dădură seama că ajunseseră la

limitele puterii lor şi că restul trebuia să-l facă natura, îngăduiră pacientului să părăsească sanatoriul. Aparent, Learmonth se comporta ca un om sănătos. Doar o blîndă rătăcire îi mai învăluia mintea, dar fără să dea loc la temeri. De altfel, Dutch fusese încredinţat fostului său coleg de şcoală, Ianis Ţamikis, care de atunci înainte avea să-l însoţească asemenea unei statornice umbre.

De cum auzise de întoarcerea cosmonavei „Vulcan“, Ianis se dusese în India. Susţinînd că este omul cel mai apropiat de Learmonth, ceruse să-l vadă şi să-l îngrijească. Cu acel prilej, Ţamikis i-a cunoscut pe ceilalţi doi supravieţuitori ai expediţiei internaţionale. Prin ei a aflat unele amănunte „inedite“, pe care şi le-a întregit cotrobăind prin lucrurile prietenului său. Între timp a pus să fie cercetate ziarele care scriseseră despre Dutch înainte de zborul în Venus. Impresarul din Ţamikis adulmecase cel mai grozav „program“ pe care-l regizase vreodată. De asemenea a angajat un autor de romane poliţiste şi de *science-fiction* să-i scrie biografia lui D.L. prin înflorirea informaţiilor culese despre aventurile «cestuia.

Cînd medicii au socotit că „în linii mari“ Learmonth era vindecat, a început marşul său triumfal. De la primul astronaut american care aselenizase, nimeni nu mai stîrnise un asemenea entuziasm. Preşedintele ţării i-a conferit cea mai înaltă decoraţie şi un însemnat premiu. Trenul cu care Learmonth a traversat continentul a fost literalmente însoţit de uralele naţiunii. Oamenii străbăteau sute de mile spre a-şi vedea cîteva clipe eroul.

Întovărăşindu-l pe Dutch în călătoria prin America, Ţamikis îşi arogase rolul de prieten, secretar, confident şi manager. Dutch i se supunea naiv şi indiferent, şi numai uneori un ciudat impuls îl făcea să se împotrivească şi să acţioneze după cum îl tăia capul.

Ori de cîte ori avea ocazia, Ţamikis căuta să-l atragă pe Dutch în cele mai năstruşnice afaceri. Pe cele mai

multe însă nu i le mărturisea. Între altele, Ianis angajase opt „specialişti“ care plastografiau iscălitura eroului pe milioanele de răspunsuri trimise admiratorilor din toate ţările. La micro-magnetofonul aninat sub butonieră, Ianis recolta cele spuse de prietenul său. Un laborator de montaje acustice alcătuia apoi cu însuşi glasul lui Dutch cele mai variate lucruri: discursuri, poezii ocazionale, reclame pentru rîşniţe sau autocamioane basculante.

Ianis lucra atît de discret, încît nu era prins în flagrant delict. Odată însă Ţamikis era ocupat cu perfectarea unui nou business. Frunzărindu-şi corespondenţa, Dutch dădu peste o scrisoare venită din partea lui Robert Mangoe care-i scria:

„Dragul meu,

E a 27-a scrisoare pe care ţi-o trimit. Deoarece am încredere în tine, voi continua să-ţi scriu pînă îmi vei răspunde. Există pesemne un idiot căruia nu-i convine să ne vedem. Îţi repet deci pentru a 28-a oară (cea dintîi propunere ţi-am făcut-o pe cînd încă zburai spre Venus), te aştept aici, la Eureka (Montana) unde lucrez.

Dacă te-ai săturat de thrill-uri*, dacă vrei să-ţi revezi un vechi prieten sau dacă ţi-ar plăcea să te retragi la ţară, vino la Eureka. Te interesează poate să afli că nu departe de centrala termonucleară există o uzină de avioane cu reacţie, unde ai putea lucra. Priveliştile sînt minunate.*

Al tău, neschimbat,

Robby

P.S. Mai e cineva care te caută, şi *încă de la celălalt capăt al lumii: Gelu Scoruş, geologul expediţiei «Vulcan». Deunăzi am primit din partea lui o scrisoare prin care îmi spune că a încercat zadarnic să ia legătura cu tine. La naiba, nu-mi vine să cred că Dutch Learmonth şi-a uitat toţi prietenii!“*

Cînd se înapoie, Ianis fu pus înaintea scrisorii lui Mangoe.

— Eu sînt „idiotul“, recunoscu el cu umor. Te rog să mă ierţi. Am fost gelos…

Fireşte că nu intră în amănunte. Dutch privi mutra de şcolar poznaş a lui Ianis şi îl mustră enigmatic:

— De ce mi-ai ascuns scrisorile astea? Eureka e cuvîntul pe care-l căutam de mult.

*

De-a lungul călătoriei sale prin America, Dutch a fost nevoit să se întîlnească mereu cu mulţimea celora care veneau să-l vadă. Atitudinea lui cu prilejul acestor necontenite şi uriaşe mitinguri era, fireşte, destul de singulară. Cel mai adesea tăcea, lăsînd pe alţii să vorbească despre dînsul, iar cînd trebuia totuşi să spună şi el ceva, rostea puţine cuvinte, extrem de obişnuite, fără prea mare legătură cu realitatea, dar parcă spuzite de o pulbere nepămînteană. Oamenii nu prea dădeau importanţă vorbelor lui Learmonth, de altfel mai rezonabile decît s-ar fi aşteptat admiratorii săi, ademeniţi de legenda poetului întors cu mintea rătăcită din alte lumi. Toţi erau mulţumiţi că-şi pot contempla eroul. Nu rămînem întotdeauna mişcaţi de imaginea insectei ce a vibrat în văzduhul unei ere defuncte şi a cărei amprentă a fost păstrată în memoria de miere a chihlimbarului? Or, Learmonth era singurul om al Pămîntului care *văzuse* şi *cunoscuse* o altă lume. E drept că o puternică expediţie internaţională se organiza pentru o nouă descindere pe Venus. Deocamdată însă Learmonth era singurul sol care putea fecunda imaginaţia unanimă.

Unii l-au comparat pe Dutch Learmonth cu Hölderlin, poetul care jumătate din viaţă şi-a petrecut-o cu mintea pierdută ca într-un vis, la înălţimea turnului său din Tübingen. Există biografi ce socotesc nebunia poetului german doar un mod de evaziune dintr-o realitate

incompatibilă cu idealul. De-abia acum, scria Hölderlin, îi înţeleg pe oameni, acum cînd trăiesc departe de ei, în singurătate.“ Rătăcirea lui Dutch avea totuşi un alt timbru. Omul care-şi părăsise planeta în căutarea solitudinii se arăta acum, după siderala-i aventură, doritor de oameni, ca şi cînd în mijlocul lor s-ar fi regăsit pe sine. Dădea semnele unei bucurii aproape copilăreşti de cîte ori apărea în public. Apoi se retrăgea înaintea vorbitorilor, cufundîndu-se într-o tăcere cuminte şi indiferentă. Se lăsa mîngîiat de privirea imensă a mulţimii, avînd senzaţia că se contopeşte cu legănătoarele valuri ale unui ocean şi că în acelaşi timp ochii i se îneacă în cer.

După ce-şi încheie la ţărmul Pacificului turneul, Dutch hotărî să plece în locurile-i natale, iar apoi să-şi viziteze prietenul din Montana. Ţamikis însă nu era de acord să se despartă de „steaua“ lui.

Într-o zi, la Oakland (California), pe cînd cobora scările teatrului unde se ţinuse un miting în cinstea sa, Dutch fu întrebat de o ziaristă:

— Ce gust ţi-a lăsat epocala dumitale aventură?

— Trecutul este un fruct portocaliu şi amar…

— Te gîndeşti la strania poveste de dragoste…?

Dutch îşi întoarse interogativ privirile spre însoţitorul său, care păru deodată preocupat de vîrfurile pantofilor. Pe urmă Dutch se adresă visător ziaristei:

— Adesea mi-am pus această întrebare. Nu crezi, domnişoară, că iubirea trebuie să fie un arbust melodios, cu ramurile de lumină?

În momentul acela, Dutch o văzu pe Morella făcîndu-i semn de la volanul unui splendid Rompsmobile vioriu.

Înaintă din greu spre ieşire, fiindcă, în menghina miilor de entuziaşti care-l înconjurau, devenise un simplu obiect bun pentru sărutat, bătut pe umeri, mîngîiat, împins, tras şi răsucit.

— Ascultă, Dutch, ţipă Ţamikis, ia-o spre dreapta şi

intră în Chrysler-ul verde.

Dar Dutch se lăsă purtat în direcţia opusă pînă ajunse lîngă automobilul Morellei. Ea îi privi o clipă părul alb, apoi îl invită autoritar:

— Vino!

Dutch se urcă în faţă. Mai apucă să-l zărească pe Ianis cum înota desperat prin mulţime.

Ieşiseră pe autoruta care ducea spre Santa Barbara. Morella conducea în tăcere, iar Dutch studia dispozitivele care umpleau tabloul de comandă al automobilului. Apoi căzu în contemplarea priveliştilor ce se perindau, rămîmînd în urmă, cu 60 de mile pe oră.

— Îţi pare rău că ai venit cu mine? îl întrebă deodată Morella.

— Nu.

Ea se uită la Dutch, ca şi cînd ar fi mai aşteptat ceva, dar el privea departe, dus pe gînduri şi cu o umbră de tristeţe în ochi.

Morella simţi cum i se strînge inima. Omul de lîngă ea, deşi semăna atît de bine cu Dutch de odinioară, parcă suferise înlăuntrul fiinţei lui o transmutaţie. Şi chiar cînd pe chip i se ivea acelaşi zîmbet larg, fermecător, de totdeauna, deasupră-i plutea aerul distrat şi straniu al unui reînviat sau al cuiva întors dintr-o aventură copleşitoare.

În timp ce cotea pe un drum lăturalnic, Morella întrebă pe un ton neutru:

— De ce-ai venit cu mine?

— Nu ştiu. Iartă-mă… bîigui el. De fapt, tu m-ai chemat… Sînt năucit… un om căzut din cer. Dar unde mergem?

— La vila mea din apropiere… Şi văzînd că el tace, Morella adăugă zîmbind cu acea francheţe prin care ştia de obicei să-şi ascundă încurcătura: Ştii, dragul meu… Somestone a murit…

— Somestone a murit!? şopti Dutch.

Morella îl privi, dar ochii lui nu spuneau nimic.

— Am divorţat de el înainte de a se fi sinucis. Acum sînt căsătorită cu Allen Ravis… dar de cînd ai plecat, sînt mai degrabă văduva ta…

Dutch se uită atent la femeia de lîngă el şi-i repetă cuvintele, de parcă s-ar fi străduit să le pătrundă înţelesul:

— Văduva mea!?

— Da, văduva ta, întări Morella pe un ton calm şi glumeţ. Numai că în cazul nostru eu sînt Orfeu, iar tu eşti Eurydice care se întoarce din Infern.

El tresări, o cercetă curios şi rosti grav:

— Toţi ne jucăm rolurile cum putem. Între timp însă şi piesa îşi vede de drum… Zîmbi, sibilinic: Epilogurile mi se par întotdeauna cam ieşite din albie… aş zice: împotriva firii…

Morella îl privi fără să priceapă prea bine ce auzea, dar un vag sentiment de panică o cuprinse.

Nu-şi dădea seama ce o speria mai mult în vorbele lui Dutch: dovada minţii sale bolnave sau posibila aluzie că iubirea lor murise.

— Dragul meu băiat mare şi prost, îngăimă ea. De acum înainte vom rămîne împreună. Trebuie să rămînem împreună. Amîndoi avem nevoie unul de celălalt… Ca Orfeu de Eurydice…

— Vai, spuse Dutch, unde au rămas impalpabilele tragedii ale copilăriei? Sub soarele nostru, pînă la urmă, şi Orfeu, şi Eurydice mor unul pentru celălalt. Dar cine ştie! adăugă el şi arătă cu mîna un drum perpendicular pe al lor, de unde, din ambele sensuri, veneau spre ei cîteva maşini. Apoi făcu un semn spre oglinda retrovizoare: din spate se apropia cu viteză un automobil: Poate că totuşi ne vom revedea în Infern.

Morella frînă, dar era prea tîrziu. Una dintre maşinile din dreapta intră în ei. Şocul fusese destul de puternic. Totuşi scăpară teferi. În schimb, superbul Rompsmobile avea botul distrus.

— Am ajuns în Infern? întrebă Dutch.

— Nu ştiu, şopti ea.

Era palidă şi, cu un zîmbet speriat, îşi întorcea capul ba într-o parte, ba în cealaltă a şoselei.

Cineva deschise portiera, iar Dutch o trase pe Morella afară şi o luă în braţe.

În clipa aceea se opriră lîngă ei limuzinele care veneau din stînga şi din spate.

Dutch privi în jurul său năucit: în fiecare maşină, chiar şi în aceea care-i tamponase, erau cîţiva inşi ce filmau de zor. I se păru că înţelege ceva şi, fluturîndu-şi mîna spre operatori, le spuse:

— Ne-am ciocnit ca două bîrne pe ocean, dar valurile ne vor despărţi din nou.

Ei îi răspunseră rîzînd la salut, fiind convinşi că Learmonth glumise.

— Hello, Ted! strigă un tip din maşina din stînga.

— Hello! Cum ţi s-a părut?

— O.K. A fost o lovitură de maestru.

— Aţi auzit? se adresă Ted însoţitorilor săi. Ben spune că a fost o lovitură de maestru. Şi voi care vă pierdeaţi cu firea. Rînjea mulţumit. În sfîrşit, se întoarse către Dutch: Hello, D.L.! Cum ai venit, ai şi făcut praf şi pulbere în jur. Acum îi poţi da drumul. (Şi, pocnind din degete ca un regizor, o arătă pe Morella.) Numai să n-o scapi! hămăi el gros, înveselit de gagul făcut.

— Hello! răspunse Dutch şi, ascultător, îşi depuse povara pe bancheta maşinii.

— Apoi, plecîndu-se, îi şopti Morellei la ureche: Dacă ai fi aranjat mai bine, ne-am fi întîlnit acum în Infern.

— Nu! gemu ea încetişor.

„Doamne, îi trecu deodată prin minte, e convins că am vreun amestec în mascarada asta.“

— Admirabil! comentă Ted. Am filmat din toate trei părţile.

— Păcat că din faţă s-a pierdut, spuse Dutch cu o sinceră părere de rău.

— Aşa e, o luă în serios Ted. Data viitoare vom instala un aparat chiar în maşina dumitale, doamnă Snowland. Cred că ne vei îngădui, nu? Şi clipi ştrengar din ochi.

Morella însă îl privea pe Dutch, sfîşiată de gîndul că el ar putea-o bănui complice la înscenarea accidentului şi abia reuşi să articuleze:

— De ce mi-au sfărîmat-o?…

— Un minut, vă rog, spuse un bărbat scund şi elegant, care coborîse din limuzina din stînga. Sînt reprezentantul firmei „Rompsmobile“. În mînă avea un microfon şi un fir lung. Doamnă Snowland, o singură întrebare: Nu vă pare rău de maşina care v-a fost lovită?

— De ce mi-au sfărîmat-o?… îşi repetă Morella întrebarea. Nu trebuia… Şi nu mai putu spune nimic.

Toţi rîseră cu poftă, ca de o glumă, iar Dutch rîse şi el, deşi nu ştia de ce.

În acel moment, lîngă maşinile strînse la întretăierea dintre şosele, stopă un Chrysler verde.

Era Ţamikis. Acesta, văzînd Rompsmobile-ul tamponat, se sperie; pe urmă, însă, descoperindu-şi prietenul viu şi nevătămat, simţi că-i vine inima la loc.

— Dutch! strigă Ianis, şi Learmonth se apropie numaidecît de el. Ce cauţi aici?

Dutch făcu o mutră confuză şi vinovată de copil prins asupra unei pozne:

— Trebuie să viu cu tine?! întrebă.

— Bineînţeles.

— Acum, băieţi, încheie Ted, putem să spargem gaşca. Şi dumneata – se întoarse el spre Morella — ai dreptul să alegi oricare dintre limuzinele noastre rămase în viaţă.

— Am o idee! îi propuse Morellei cineva din al doilea automobil venit din dreapta. Luaţi acest Leopard! Amănuntele vi le comunic peste cîteva zile.

Reprezentantul Romps-ului chicoti condescendent:

— Atunci mergeţi sănătoşi! luă iniţiativa gentlemanul coborît din Leopard. Şi o invită pe Morella să intre în

maşină.

— Mă iertaţi o clipă! făcu Morella cu un aer buimac, observînd că Dutch îl urmase pe Ţamikis. Dragul meu! strigă, alergînd spre cei doi. Dutch! murmură ea rugătoare omului care se îndepărta şi-l prinse de braţ: O vorbă numai.

El se opri şi-i spuse celuilalt, de parcă s-ar fi scuzat:

— Vrea să-mi vorbească…

— Bine, încuviinţă Ianis. Termină repede, ca să plecăm.

Dutch se întoarse spre Morelia şi surîse:

— Ne-am ciocnit ca două bîrne pe ocean, şi valurile ne despart iarăşi. E cazul să ne spunem la revedere?

Ea simţi cum i se pune un nod în gît şi că-i vine să plîngă.

— Eşti supărat?

— Nu, răspunse el senin şi se vedea limpede că nu era supărat.

— Nu sînt vinovată, şopti ea sfios, iar sub privirile lui îşi plecă ochii. Vreau să nu ne mai despărţim, adăugă, privindu-l din nou.

„E ca un copil“, îi trecu lui Dutch prin minte şi deodată buzele îi murmurară:

— *Wee 'irl!*

Morella însă nu pricepu acel murmur.

— Şi acum ce faci, îl întrebă, te duci cu el?

— Da, zice că trebuie să merg cu el.

— Dar tu!? rosti ea, stăpînindu-şi disperarea.

Tu ce zici? *Tu* ce vrei?

Dutch se uită jalnic la Ianis, care îi făcu un gest hotărît, să vină odată. Apoi o privi pe Morella, şi ochii lui mărturiseau o dureroasă şovăială.

— Bine, Dutch, du-te! oftă Morella.

El rămase totuşi nemişcat, ca şi cînd n-ar fi pătruns înţelesul acelor cuvinte, iar ea fu sigură atunci că, încă o vorbă să-i fi spus, l-ar fi determinat s-o urmeze. Dar în aceeaşi clipă Morella se gîndi la Ravis. „M-am purtat ca

o nebună, se dojeni singură. Ce scandal ar fi făcut Allen dacă ar fi aflat că l-am adus pe Dutch la mine! Ciocnirea asta a fost un noroc. Mai întîi va trebui să mă despart de Allen. Trebuie să mă elibereze…“

— Acum du-te, dragul meu! îi spuse ea ca unui copil. În curînd cele două bîrne se vor întîlni din nou. Dar atunci sper că vor rămîne împreună… pentru totdeauna…

Vehiculele care luaseră parte la „spectacol“ au plecat repede unul după altul. Şi Morella a plecat. Numai Chrysler-ul verde a rămas, deoarece Learmonth voia să vadă cum se îndepărtează maşinile, iar Ţamikis, liniştit că şi-a găsit prietenul, îi satisfăcu această dorinţă.

Şi Dutch stătu multă vreme locului, cu ochii aţintiţi asupra şoselei pe care dispăruse Leopardul. Către zare, fîşia autorutei se pierdea în pulberile asfinţitului. Cuvintele „pentru totdeauna“ mai vibrau în sufletul lui Dutch, dar prindeau tot mai mult aroma unei alte planete.

— Ei, să mergem! rupse Ianis vraja.

Learmonth nu răspunse.

Ianis îi vedea spatele puternic profilat pe înserare şi auzea tăcerea crescînd între ei. Veni lîngă Dutch, îl cuprinse de umeri şi-l întoarse de la rugul amurgului. Se sperie. Ochii larg deschişi ai lui Dutch erau plini de lacrimi.

— Ce-i cu tine? Dar celălalt tăcea. Ianis îl zgîlţîi uşor: Hai, băiete! Trebuie să plecăm.

Dutch păru să-şi revină. Privirile lui care pînă atunci fugăreau orizontul se concentrară deodată în ochii lui Ianis:

— Bay City… Bay City… îi şoptiră buzele cu fervoarea unui rătăcit în deşert, în căutare de apă.

— Ce vrei? se alarmă Ianis. Nu înţeleg…

— Vreau acasă!

*

Un vînt de toamnă molatic, neastîmpărat smulsese de pe ramurile arborilor frunzişul, spre a-l aşterne peste cimitir ca pe o foşnitoare mantie ruginie.

Dutch şedea pe o băncuţă de piatră de lîngă mormîntul Annei Learmonth şi i se năzărea că discută cu ea. În jurul său era linişte, razele soarelui în crepuscul aruncau pe crucile modeste şi pe cavourile de marmură aceeaşi lumină potolită, parcă meditativă. Dutch atinse cu degetele uşor piatra sub care odihnea mama lui şi şopti:

— Totuşi m-am întors, ma'. E drept, cam tîrziu, dar m-am întors. Îşi aminti de ultima despărţire, cînd mama l-a condus la poarta căsuţei lor. El a plecat şi, după ce a străbătut o bucată de drum, s-a mai uitat o dată îndărăt: mama, rămasă în poartă, îl privea îndelung. Această privire îi răsărea acum tremurătoare prin faţa ochilor şi parcă devenea tot mai limpede.

— Nu mă dojeni, draga mea.

O adiere trecu printre pomi. Dutch îşi simţea sufletul plutind şi totuşi greu ca o pasăre bătrînă.

— Am făcut tot ce s-a putut ca să mă împac cu mine şi cu lumea. Şi într-o măsură am reuşit. Dar cu ce jertfe! Vai, mai bine muream eu…

Îi veniră în minte cuvintele pe care i le-a scris soţia lui Krişnadat: „Durerea mea e mare, dar ar spori dacă aş şti că vei continua să te crezi vinovat de moartea soţului meu. Tragica lui pieire a fost un accident; dragostea pe care ţi-a arătat-o e însă vie cîtă vreme te vei gîndi la el. Nu întuneca lumina memoriei lui cu zadarnice mustrări de conştiinţă".

Ca un ecou înalt adus de şoaptele vîntului, Dutch avu impresia că aude însuşi glasul lui Krişnadat: „În această experienţă unicală, succesul, deşi ar putea fi limitat doar la noi doi, echivalează cu o victorie a umanităţii".

— Un om atît de blînd, ma'! murmură Dutch, ca şi cînd ar fi arătat umbrei Annei Learmonth umbra prietenului său. Acelaşi lucru pot spune şi despre Saint-

Ser… şi despre *wee ’irl…* şi despre Robby Mangoe…

„Sînt mîndră de prietenii tăi, parcă îi răspundea mama. Tu eşti însă viu şi te mai mişti printre oameni. Ce-ai făcut cu «rodia de oţel»?“

— Eram sigur că ai să mă-ntrebi de ea, îngăimă Dutch necăjit. Dar n-are nici un rost… Nu trebuie să ne chinuim cu asemenea lucruri. Important e să-mi păstrez un suflet curat, nu?

„Va să zică tot n-ai învăţat să lupţi cu «rodia de oţel» “, îl împresură o adiere.

— A lupta nu înseamnă întotdeauna a învinge, se apără el, iar a învinge nu e totuna cu a fi fericit. Am făcut tot ce s-a putut face. Din premiul pe care l-am primit de la stat mi-am păstrat o mică sumă de bani ca să rezist pînă-mi găsesc de lucru. Restul l-am împărţit. Cred că mă voi duce în Montana, la prietenul meu Robby, care m-a chemat… Şi din nou se înnegură. Trebuie s-o şterg mai repede la Eureka. Mi s-a făcut lehamite. Şi de autografe… şi de Ianis… Nu m-ai născut pentru glorie…

Dutch simţi în apropiere pe cineva. Îşi ridică ochii şi văzu un tînăr care stătea pe scara unui mauzoleu. Era îmbrăcat destul de modest. De umăr îi atîrna o curea cu un aparat fotografic. Din cînd în cînd arunca ocheade discrete înspre Dutch. Acesta făcu un semn care voia să spună: Pe mine mă cauţi? Tînărul răspunse dînd afirmativ din cap şi se ridică.

— La revedere, ma’! şopti Dutch. Apoi se adresă omului care se apropiase: Cu ce-ţi pot fi de folos?

— Te rog să mă ierţi, bîigui tînărul. Mă cheamă Burt Evans. Nu te-aş fi deranjat. Dar… am o meserie păcătoasă.

— Ce vrei? şi Dutch îşi vîrî mîna în buzunar, gîndindu-se să scoată nişte bani.

— O, nu. N-am nevoie de asta… Sînt ziarist. Abia acum am aflat de venirea dumitale în Bay City. Te-am căutat. O vecină m-a sfătuit să te aştept pînă te întorci de la cimitir. Dar ziarul apare peste cîteva ore, iar eu

trebuie să-ţi iau un interviu.

— Bine, execută-mă! făcu Dutch mai mult cu milă. Deşi prea multe n-am ce să-ţi spun şi nici nu sînt într-o dispoziţie prea bună. Acesta e mormîntul mamei mele.

Evans deschise la iuţeală un mic magnetofon şi întrebă:

— E adevărat că te vei căsători cu doamna Morella Snowland?

Reporterul îi dădu lui Learmonth microfonul ca să-şi spună răspunsul şi scoase din teaca de piele aparatul fotografic.

— Nu ştiu nimic, bîigui Dutch. De unde ai mai scos-o?

— Dintr-um ziar new-yorkez. Scria că doamna Snowland a cerut divorţul de domnul Allen Ravis spre a se putea mărita cu dumneata. În momentul acesta se şi află în drum spre Bay City…

Dutch îl privi necăjit pe ziarist şi deodată strigă:

— Ce vreţi cu toţii de la mine?!

Evans îşi aminti că Learmonth nu era cu totul întreg la minte şi o clipă se temu. Dar în preajmă existau oameni, şi apoi înfăţişarea lui Dutch îi stîrni compătimirea.

— Sînt un biet nebun, spuse acesta jalnic. Singurele doamne care m-ar putea iubi sînt sălciile plîngătoare. Doar ele ştiu…

Dar nu-şi termină gîndul, că se petrecu o scenă uimitoare. Cineva ţipă:

— Lasă-mă să ajung la pupitru.

Se întoarseră spre glasul auzit. Era al unui om în vîrstă, cu nas acvilin, cu o coamă albă şi îmbrăcat într-un frac impecabil. Venind pesemne în grabă, se ciocnise de un individ cu ochelari negri. Acestuia îi făceau semne doi bărbaţi care, simţindu-se apoi observaţi, au dispărut îndărătul unui cavou. Dutch avu impresia că-i mai văzuse undeva.

Agitînd o baghetă, bătrînul mai schimbă cîteva cuvinte cu acela de care se izbise, apoi îşi continuă demn drumul. Trecu pe lingă Dutch şi Evans, salutîndu-i falnic,

şi nu se opri decît în dreptul unui mormînt aflat pe un dîmb. Acolo începu să gesticuleze ca şi cînd ar fi dirijat o orchestră.

— Ce vrea? exclamă Dutch, uitînd de propriile-i obsesii.

— E un muzician care a supravieţuit morţii lui spirituale, spuse ziaristul. O clipă, să-l fotografiez.

Poate că scriu ceva şi despre el.

— Cum adică „a supravieţuit“? întrebă Dutch, iar Evans, în timp ce fotografia, îi răspunse:

— Cu zece ani în urmă, nimeni nu dădea o ceapă degerată pe ce compunea Cyril Bartlett. Şi-a îngropat pe rînd familia şi era atît de sărac, încît s-a apucat să cerşească. Dar pe margini de ziar aşternea note, se spune, geniale. Şi, ce să vezi! Cînd nimic nu i-a mai legat de pămînt mintea, în afara acestui colţ de cimitir, unde vine să dirijeze morţilor săi nevăzute orchestre, tocmai atunci l-a pocnit celebritatea. Probabil că pentru unii e mai şic ca artistul să fie mort sau nebun. Din afacerea asta a cîştigat un văr de-al nu ştiu cîtelea, care habar n-avusese de Bartlett odinioară. Acum i-a devenit impresar şi se-ngraşă din banii care curg gîrlă.

Şi întorcîndu-şi interlocutorul cu spatele spre dirijor, Evans sări într-o parte şi, mai înainte ca Learmonth să poată protesta, îl şi poză laolaltă cu omul care mîmuia grav bagheta pe dîmb.

— Şi vrei să publici fotografia asta? întrebă Dutch.

— Fireşte. I-am găsit şi titlul: „Eroul şi nebunul“.

— Doi nebuni există aici, Evans… cel puţin doi, oftă Dutch, iar ziaristului i se păru că Learmonth e mai teafăr decît îl socotise.

— Te-aş mai ruga ceva, mai spuse Evans. Dă-mi cîteva detalii în legătură cu „Orfeu“, poezia pe care…

— Mîinile sus! răsună un glas lîngă ei.

Ridicîndu-şi braţele, Dutch şi Evans recunoscură pe indivizii de adineaori. Toţi trei erau îmbrăcaţi în pardesie.

— Dumneata, domnule Learmonth, ne vei urma,

spuse unul cu ochelari negri. Regretăm procedeul, dar avem de discutat o chestiune importantă. Hugh, ai grijă de puiul ăsta pînă ne evaporăm noi. Şi-l arătă pe Evans.

— În regulă, şefule.

Şeful pipăi buzunarele lui Dutch spre a se convinge că n-are nici o armă.

— Bine. Acum poţi lăsa mîinile în jos. Ia-o înainte agale. Desigur că nu-i nevoie să mai spun că înainte de a-ţi sfîrşi ţipătul eşti mort. La poartă ne aşteaptă o limuzină. Intri în ea, şi vom discuta prieteneşte cîteva mile. Dacă eşti cuminte, n-ai de ce să te temi.

— Rămîi cu bine, Evans, spuse Dutch calm. Cred că sfîrşitul acesta se potriveşte destul de bine cu…

— Depinde de…

— Ia mai taci! îl întrerupse Hugh, vîrîndu-i prin buzunarul pardesiului un revolver în coaste.

Dutch şi cei doi însoţitori ai săi se îndreptară spre ieşire. Hugh îi urmărea cu privirea şi-l ţinea în observaţie pe ziarist.

— Acum pot vorbi? se interesă Evans.

— Ce vrei?

— Cît ai să mă ţii aici?

— Eşti grăbit?

— N-aş fi, dar apare ziarul şi…

— Apropo, dă-mi magnetofonul ăla! ceru Hugh şi, parcă pentru a-l enerva pe celălalt, se bîţîia ca un portar care pîndeşte o minge.

— Nu-i al meu, protestă ziaristul. Au să mă concedieze.

— Lasă-te de gaguri. Dă-l ! Şi după ce luă magnetofonul, adăugă rînjind şi reluînd jocul de-a bîţîiala: Şi aparatul fotografic.

De data asta însă rămase nesatisfăcut, deoarece două mîini i se încleştară de beregată.

— Colericule[174]! striga furios dirijorul. M-ai scos din

[174] Aluzie la baletul „Cele patru temperamente“ de compozitorul Paul Hindemith *(n.a.).*

fire. De ce vii beat la repetiţii?

De spaimă, Hugh îşi scăpă revolverul. Evans ridică fulgerător arma şi, secondat de Bartlett care nu-şi slăbea strînsoarea, îl pocni cu sete pe gangster în tîmplă.

Apoi îşi luă înapoi magnetofonul şi fugi spre ieşire, potrivindu-şi în acelaşi timp aparatul fotografic. Mai apucă să fotografieze automobilul care se îndepărta în viteză.

*

Learmonth îi cercetă liniştit pe cei ce-l răpiseră. Lîngă şofer stătea un bărbat mai vîrstnic – de sub basca trasă pe ochii se iţea un vîrf de chelie. De pe o canapea intermediară îl privea pe Dutch un individ cu o mutră de mops şi cu un revolver în mînă. În dreapta prizonierului se găsea omul cu ochelari negri, căruia i se dăduse titlul de şef, iar în stînga un ins cu ochi şireţi, de culoarea miniului.

— Ne-a bunghit vreun sticlete, Pat? întrebă şeful.

Mopsul se uită pe fereastra dindărăt a maşinii şi spuse:

— Nu se gineşte nici un scatiu. Doar un Chrysler verde…

— Mergeţi cumva spre Montana? întrebă Dutch, de parcă uitase cu desăvîrşire că se afla în mîinile unor gangsteri.

— Nu, *my dear,* rînji şeful cu o sardonică suavitate. Te rog să ne scuzi. N-avem drum pe acolo.

— N-avem drum pe-acolo, spuse şi individul cu ochi de miniu. Sîntem grăbiţi.

— Unde mă duceţi? continuă Dutch cu acelaşi glas neutru.

— Ai să vezi cînd om ajunge, răspunse tăios Pat.

Aplecîndu-se peste bărbatul din stînga, Dutch îşi întinse mîna spre portieră, ca şi cînd ar fi vrut să sară din

maşină. Mopsul îl îmbrînci brutal la locul său şi mîrîi:

— Vrei să te lichidăm chiar acum?

— Lichidaţi-mă! rosti Dutch atît de calm, încît cu toţii tresăriră.

— Ai răbdare, vom ajunge unde trebuie şi te vom lichida.

De data asta, mopsul vorbise pe un ton aproape blînd: începea să-şi dea seama că mintea lui Learmonth nu funcţiona normal. „Într-un fel, îşi spuse Pat, e mai bine că-i nebun. Între un nebun şi o găină nu există nici o deosebire. Lucrurile vor merge mai uşor pentru toţi.“ Şi totuşi Learmonth îi suscita mopsului un anumit respect; ceva în genul sentimentului pe care i le-ar fi stîrnit demodatele unelte folosite de Al. Capone cu prilejul unei spargeri celebre. Şi tocmai această bizară simpatie îl îndemnă pe Pat să încerce o zadarnică şi absurdă comunicare cu victima lui. Pat se dusese odată cu o iubită la filmul „Bătrînul şi marea“. Îl amuzase modul în care discuta Spencer Tracy cu peştele pe care voia să-l prindă. Involuntar, adoptă acelaşi stil:

— Afacerile sînt afaceri, spuse Pat, bătîndu-l pe Dutch pe genunchi. Asta nu mă-mpiedică să ştiu despre tine tot ce s-a scris în ziare. S-a făcut o groază de muzică pe seama ta. Nu de pomană te-ai cocoţat pînă în Venus. Chiar dacă nu te-ai întors prea întreg, n-am ce zice: ai dat o lovitură clasa-ntîii. Trebuie să ştii o grămadă de chestii tari. Ai zburat atît de departe!

— Da, murmură Dutch, depărtarea are o culoare vegetală.

Mopsul rîse şi, făcînd celorlalţi cu ochiul, întrebă:

— Şi altceva ce ne mai poţi spune despre călătoria ta pe Venus?

— Lilla lilia, şopti Dutch, *eelelo lião lalia, lololo!*

— Ce tot înşiri acolo?

— Hai, wee lala, au lit! You are weary, you are lelah! îşi continuă Dutch melopeea.

— Şi zi, se hlizi cu bonomie Pat, ai dat acolo peste

multe fufe? Am citit că…

În acea clipă, cu aceeaşi deconcertantă comportare ca pînă atunci, Dutch strigă: „Shortlidge!“ şi-şi repezi cu toată puterea pumnul între sprîncenele mopsului. Acesta, fără să-şi dea seama de ridicolul situaţiei, se prinse cu mîinile de ochi şi se apucă să ţipe:

— Ai căpiat!? De ce m-ai caftit?

Şeful care rîdea cu poftă îi răspunse:

— Ştii că-i diliu. Nu trebuia să te ţii de garagaţe.

Pat, însă, furios, îl înşfăca pe Dutch de reverele hainei şi, zgîlţîindu-l, zbiera:

— De ce m-ai caftit? De ce m-ai caftit?

Deşi continuau să rîdă, cei doi care-l flancau pe Learmonth îi imobilizaseră braţele, aşa că acesta era o pradă uşoară pentru palmele şi pumnii lui Pat, care îşi ieşise din fire.

Deodată însă mopsul rămase cu mîna în aer:

— Ce s-a-ntîmplat? întrebă şeful.

— Fir-ar să fie… Chrysler-ul ăla se ţine scai de noi.

Şeful şi individul cu ochi de miniu se întoarseră spre fereastra din spate.

— Viteză maximă, Bill! porunci şeful. Şi ia-o pe şosele laterale. Să vedem dacă se mai ţine după noi.

Începu o goană nebună. După cîţiva kilometri, pricepură că limuzina verde îi urmărea.

*

— Ce păcat că n-am aici un post de radio, murmură Evans mai mult pentru sine. Aş fi transmis cel mai formidabil reportaj din viaţa mea.

— Ai naibii! mîrîi printre dinţi Ianis, luînd un viraj. Vor să ne scape din mîini…

— Dă-i înainte! Nu te lăsa! îl încurajă Evans. Apoi îşi pocni cu mîna fruntea: Sînt un idiot! Am doar magnetofonul.

Îşi puse în funcţiune aparatul. Jucărioara prin care timpul devenea întrucîtva reversibil porni să-şi depene memoria sonoră, de la interviul cu Dutch şi pînă la apariţia gangsterilor. Din cînd în cînd Evans făcea anumite comentarii spre a-i da lui Ţamikis şi mai deplin sentimentul acţiunii. „Cît ai să mă ţii aici?“ se auzi vibrînd glasul ziaristului. „Eşti grăbit?“ replică vocea tîlharului numit Hugh. „N-aş fi, dar apare ziarul şi...“ „Apropo, dă-mi magnetofonul ăla!“ Atunci văzui ceva ce-mi dădu oarecari speranţe, explică Evans. „Nu-i al meu. Au să mă concedieze.“ „Lasă-te de gaguri. Dă-l !“

Dar tocmai pe cuvîntul „dă-l !“ amintirile magnetofonului rămaseră în aer.

— Şi mai departe? ceru Ianis ciupit de *suspens.*

— Mai departe a fost cam aşa, rîse Evans, înregistrîndu-şi relatarea. Bruta mi-a luat magnetofonul. Avea nişte ochi de şobolan şi mă privea cu ei dispreţuitor. Apoi Hugh mi-a spus rînjit să-i dau şi aparatul fotografic. Dar rînjetul i s-a preschimbat într-o înspăimîntată schimonoseală. Două mîini mari, osoase l-au înşfăcat de gît. Era acel ceva care-mi dăduse oarecari speranţe. Era nebunul de Bartlett, care în nebunia lui mă ajuta mai bine decît cel mai experimentat detectiv.

— Grozav! exclamă Ianis, împărţit între aventura auzită şi cea trăită aievea. Şi mai departe?

— Cu o formidabilă lovitură temporală al cărei secret îl deţin l-am doborît pe gangster...

Şi Evans îşi continuă cu glas tare reportajul, smulgînd amănunte palpitante din numărul de mile parcurse în urmărirea răpitorilor lui Learmonth şi din fiecare curbă pe care o luau în goana lor frenetică.

Un fel de exaltare pusese stăpînire atît pe Evans, cît şi pe Ianis. Cu nervii biciuiţi şi prin ureche, şi prin ochi, omul de la volanul Chrysler-ului simţea cum ideile i se perindă febril prin minte. «Nu, îşi spunea el, n-a fost totuşi o greşeală că l-am lăsat pe Dutch singur. N-am avut încotro. Cineva trebuie să se ocupe şi de afaceri, iar

spectacolul cu „Orfeu“ mi-a luat o groază de timp pînă l-am pus pe roate. Nu, n-a fost o greşeală că l-am lăsat singur.

De altfel, dacă aş fi venit cu el la cimitir, n-ar fi avut cine să-l scape acum. Am avut un noroc drăcesc!»

— Dîndu-şi seama că sînt urmăriţi, îşi continua Evans reportajul, bandiţii o cotesc pe şosele mai puţin umblate. De teama poliţiştilor, desigur… În acest moment, au luat viteză maximă… se îndepărtează sensibil de noi… Mister Ţamikis, mai repede! Încă! Ai o maşină formidabilă… Înfulecăm milele… Distanţa dintre noi scade mereu…

Văzînd că se apropie din nou de automobilul gangsterilor, Ianis reveni la gîndurile care nu-i dădeau pace. «Trebuie neapărat să-l eliberez pe Dutch. La drept vorbind n-a stricat nici răpirea lui. O reclamă mai senzaţională nici nu mi-aş fi putut dori. Şi încă una gratuită. Şi unde mai pui că a venit la ţanc. Acuma sînt sigur: „Orfeu“ ăsta o să mă îmbogăţească. Da, tot a fost bună la ceva aventura din cimitir. Va trebui să-l găsesc şi pe Bartlett… să-l pun să dirijeze… Ce impresie halucinantă ar produce! Dar şi fără el o să fie nemaipomenit, n-ai grijă! „Cu acest spectacol de jumătate de oră, mi-a spus Murray, societatea mea de televiziune îţi garantează succesul.“ Şi, fireşte, cu însuşi Learmonth pe scenă, succesul va fi înzecit. Chiar Barnum ar putea să mă invidieze. Domnilor, priviţi şi admiraţi: primul american descins pe Venus, în carne şi oase! Un Marco Polo contemporan în lumea venu-sienilor! Cel dintîi om care a cunoscut iubirea extraterestră! Cine ar mai putea rezista la o asemenea reclamă! Fără nici o îndoială, mă aşteaptă un succes uluitor.»

*

— E nasulie! îşi dădu părerea bărbatul din stînga lui

Dutch. Chrysler-ul nu ne slăbeşte de loc şi s-ar putea ca ăia din el să fie sticleţi.

— Dar chiar dacă nu sînt, spuse şi omul de lîngă şofer, tot ne încurcă ploile. De mai gonim mult aşa, o să atragem toată poliţia motorizată.

— Ne apropiem de un oraş, mormăi nemulţumit şoferul.

— Nu mai avem timp, hotărî şeful. Diliţi-l pe deliu! Apoi îl azvîrlim pe drum. Dar nu-l curăţaţi. Dacă-i numai rănit, o să-l ducă la spital şi scăpăm de ei.

— Ce-o să zică boss-ul? întrebă îngrijorat omul cu ochi de miniu.

— N-avem încotro. Noi ne-am făcut datoria. Cine putea bănui că vom fi urmăriţi? Şi acum puneţi-vă pe treabă.

Tăbărîră cu pumnii asupra lui Dutch. Cînd li se păru că acesta era suficient de „dilit“, încetiniră o clipă goana maşini şi-l aruncară pe şosea.

— Uşcheşte-o, deliule! mîrîi cu răutate mopsul, care simţea cum i se inflamează ochiul izbit de pumnul lui Learmonth.

Îndată luară din nou viteză.

— Aţi văzut!? spuse după cîteva minute şeful. Au oprit. Bill, coteşte-o spre stînga!

Curînd avură certitudinea că limuzina a renunţat să-i mai urmărească.

— Ţi s-a învineţit felinarul, remarcă şeful, privindu-l pe mops. Te-a cujbit rău.

— Apă de ploaie! Trece. Mai rău e c-am dat chix cu candriul ăla. Ravis o să turbeze cînd o auzi.

— Treaba lui. Eu i-am zis că Learmonth trebuie curăţat pe loc. Dar boss-ul a ţinut morţiş să i-l aducem plocon.

— Dar dacă deliul moare la spital? întrebă bărbatul cu ochi de miniu.

— Poate că ar fi cel mai bine, răspunse şeful. La urma urmei, tot vrea boss-ul să-l vadă crăpat.

*

Ţamikis şi Evans culeseră de pe drum trupul mai mult neînsufleţit al lui Dutch şi, aşa cum bănuiseră gangsterii, îl transportară în viteză la cel mai apropiat spital.

„Atunci se aprinse deasupră-i, în cerul asfinţitului, luceafărul. Străinul privi cu luare-aminte propria-i umbră, care se alegea pe valurile alinate, alungindu-se către Dafne.“

MIHAIL SADOVEANU: ***„Creanga de aur”***

Traumatismele pe care i le pricinuiseră lui Dutch răpitorii săi au fost mai puţin grave decît se temea la început Ianis. După cîteva săptămîni de îngrijire şi de odihnă, trupul robust al fostului cosmonaut îşi tămădui aproape toate rănile. Dutch începuse chiar să se plimbe prin frumoasa şi marea grădină a spitalului, deşi mai şchiopăta puţin de pe urma unei fracturi. Altminteri însă, convalescentul se simţea întremat, iar toamna care degradase verdele frunzişurilor într-o infinită gamă de culori, toamna aceea limpede şi înmiresmată, şi niţeluş melancolică îi strecura lui Dutch în suflet un ciudat gust al copilăriei.

De cum a fost sigur că prietenul său merge spre însănătoşire, Ianis s-a dedat din nou complicatelor lui afaceri, şi în special punerii la punct a spectacolului pe care-l plănuise. De altfel, îl liniştea faptul că Dutch nu era singur: curînd după internarea lui la spital şi-a făcut apariţia Morella.

Revederea a fost plină de amintiri stranii. Morella se întîlnea cu tinereţea şi iubirea ei pentru Dutch, iar acesta vedea în femeia ce-l vizita întruchiparea himerei. Se

bucura de fiecare dată cînd îi intra în cameră, o chema cu nume neînţelese, o strîngea la piept ca pe un copil şi se întrista cînd ea trebuia să plece. Pe Morella, afecţiunea lui Dutch ar fi făcut-o fericită, dacă pe lîngă accentele-i tandre nu i-ar fi adus şi îndoieli şi mîhniri. În dulcea lui alienare nu se gîndea, strîngînd-o la piept, la altcineva? Dar pesemne că tocmai de o astfel de dragoste avea nevoie Morella, de o dragoste în care chinul, compasiunea şi remuşcările să precumpănească bucuria pentru răscumpărarea trecutului.

Au existat unii pentru care hotărîrea Morellei de a divorţa de Ravis şi de a se lega de Learmonth venea din veşnica ei dorinţă de a face vîlvă. Alţii, dimpotrivă, socoteau că gestul ei fusese determinat numai de milă. Adevărul era probabil mai complex şi mai subtil. O anumită puritate – care de fapt îl atrăsese cu ani în urmă pe Dutch – rămăsese în adîncul Morellei. Această puritate a putut fi umilită, dar niciodată ştearsă de vicisitudinile vieţii, iar acum îşi găsea momentul să înflorească. De aceea, dacă mila a jucat un oarecare rol în neaşteptata-i decizie, scopul pe care-l urmărea Morella nu-l privea atît pe Dutch, cît propria ei linişte lăuntrică.

Faptul că atitudinea Morellei nu era determinată de un sentiment cu totul dezinteresat nu-i altera totuşi nobleţea, după cum interesul foarte „business“ pe care Dutch i-l trezise lui Ţamikis nu-l împiedica pe acesta să-şi dezvăluie aptitudini de prieten prevenitor şi delicat. În ciuda încurcăturilor pricinuite de Dutch, Ianis se purta cu el blînd, iar cînd îl ţinea din scurt, severitatea nu-i era exagerată, chiar dacă la discuţia lor nu participa nici un martor. Poate de aceea şi Dutch îl asculta docil.

Morella şi Ianis îşi construiau aşadar un viitor în care Learmonth deţinea rolul principal. Şi fiindcă atît artista, cît şi managerul erau oameni practici, ei au priceput imediat că pentru a-şi realiza visurile vor trebui să ţină seama unul de celălalt. Amîndoi investiseră în Dutch ce

era mai bun în fiecare, şi de altfel ar fi fost extrem de dificil să şi-l dispute. Prietenia lor, determinată de cele mai arzătoare interese, se legă curînd după venirea Morellei la spital.

Cînd medicii au declarat că pacientul merge spre însănătoşire şi că nu se opun căsătoriei lui cu doamna Snowland, Ţamikis n-a ridicat nici o obiecţie, iar Morella a fost şi ea de acord ca Ianis să se ocupe şi în viitor de afacerile soţului ei.

În prompta lor înţelegere a existat totuşi, o divergenţă. Bănuind că autorul moral al răpirii lui Dutch fusese Ravis, Morella se temea din partea acestuia de urzirea unei noi răzbunări. De aceea îi spuse lui Ianis că, măcar pentru un timp, doreşte ca Dutch să nu mai fie scos în public. Acest lucru însă încurca proiectele lui Ţamikis, care tocmai pusese pe roate un spectacol grandios, consacrat poemului „Orfeu“.

Cu obişnuita-i abilitate, Ianis se feri să contrazică dorinţa exprimată de Morella, cu atît mai mult cu cît ştia că ea va trebui să se întoarcă în California, unde avea să fie reţinută vreo două săptămîni.

*

Morella plecase, iar Ianis era în culmea fericirii. Totul îi mersese din plin. Medicii nu se împotriveau ca Dutch să fie scos pentru un *week-end* în apropierea spitalului, iar spectacolul promitea încasări extraordinare.

— Dragul meu, îl pregăti pe Dutch Ianis, ajutîndu-l să se îmbrace de drum, habar n-ai în ce măsură viitorul meu depinde de tine!

Ianis era conştient că Dutch nu-l poate înţelege realmente. Totuşi îi vorbea adesea ca unui om cu mintea absolut teafără. Adopta acest ton, mai ales cînd el însuşi era emoţionat.

— Viitorul se deapănă între degetele Parcelor,

protestă blînd Dutch. Eu nu sînt decît un biet eucalipt…

— Află totuşi că de dragul tău am inventat şi am realizat „teleparking"-ul continuă Ianis netulburat de şerpuirile perpendiculare ale prietenului său. Şi-i ţinu haina să şi-o îmbrace. Toţi banii mei i-am vîrît în afacerea asta.

— Teleparking?! murmură ca în vis Dutch. Telemoving…

— Nu, îl contrazise pozitiv Ianis, aranjînd celuilalt cravata. E un fel de „drive in"[175]. Ecranul are însă o suprafaţă atît de mare, încît imaginea e clară chiar de la cîteva sute de iarzi. Zece piste sonore, 150 de difuzoare suspendate îngăduie sunetului să fie auzit stereofonic de pretutindeni. E un formidabil amestec de teatru, film şi televiziune.

— Iar eu voi zbura… zîmbi Dutch.

— Vom zbura împreună acolo, deoarece spectacolul îţi este consacrat. Dacă nu vei lua parte la premieră, mă paşte ruina.

— Voi admira în tine ruina unui secol de aur, declamă vesel Dutch. Mă vei umple de milă ca o Veneră fără mîini… Dar mila e inutilă cînd…

— Mă vei avea pe conştiinţă dacă nu te mişti mai repede, gemu comic Ianis.

— Am pe conştiinţă întregul Pămînt, declară grav Dutch.

— Acest spectacol va fi urmărit de milioane de telespectatori, reluă Ianis, adoptînd involuntar stilul celuilalt. Oamenii Pămîntului aşteaptă să-l vadă, să-l audă…

— Bine, muritorule, îi răspunse Dutch, să mergem la planetara întîlnire.

— Prietene… scumpul meu, îţi mulţumesc. Eşti un băiat de treabă. N-o să regreţi, te asigur. Voi pune în

---

[175] *Drive in* — „condu-l înăuntru". E vorba de cinematografe sezoniere, în aer liber, unde spectatorul rămîne în automobilul lui *(n.r.)*.

contul tău la bancă…

— Un banc de nisip să pui la capătul mării. Vreau ca ea să-mi scrie numele cu gheare de spumă…

*

Se înserase. Pe cele opt culoare paralele ale şoselei se perindau şirurile nesfîrşitelor automobile. Dacă închideai puţin ochii, printre gene nu mai zăreai decît striurile roşii ale becurilor din spate şi fulgerările albelor faruri ale maşinilor care goneau în direcţie opusă. Odinioară Dutch era fascinat de aceste fluvii mecanizate care brăzdau ţara. Deschise ochii. Viziunea îl zgudui aidoma unei halucinaţii. Însemnele vitezei îi făceau rău. În armonicele lor ţipau *thrill*-urile lui defuncte.

La un moment dat Ianis viră la dreapta, pe un drum lăturalnic.

— Acum vei vedea cel mai teribil *show* din viaţa ta…

În sfîrşit, au ajuns. Ţamikis era aşteptat de reprezentantul lui Murray, boss-ul cu care aranjase transmiterea spectacolului.

Pătrunseră în incinta imensului cinematograf străjuit de stejari şi acoperit de bolta înstelată a cerului. Întregul teren era înţesat de vehicule. În faţa lor se aflau nenumărate şiruri de maşini, desigur mult mai multe decît s-ar fi crezut, deoarece uriaşul ecran panoramic părea mai apropiat decît era în realitate.

Vacarmul produs de automobile era acoperit de muzica de jaz transmisă de cele 150 de difuzoare.

Curînd însă muzica încetă şi cîteva reflectoare măturară scena din faţa ecranului şi pe ea se ivi un om. Părea o mogîldeaţă. Abia atunci îşi dădură seama cît de departe de ei se afla ecranul şi ce uriaş era. Omul începu să vorbească, în timp ce, printr-un sistem de televiziune, pe ecran bustul îi apăru mărit de zeci de ori:

— Dragi prieteni, tună în megafoane glasul

spicherului, v-am pregătit o surpriză. Am fost anunţat că de cîteva minute se află printre noi însuşi Dutch Learmonth, celebrul nostru erou, singurul american care s-a căţărat pînă în Venus şi care în ultima vreme a ocupat din nou paginile ziarelor. După cum ştiţi, nu de mult a fost răpit şi rănit de gangsteri. Spre bucuria noastră, iată-l acum din nou, teafăr, în mijlocul admiratorilor săi!

Un proiector instalat undeva, sus, se roti şi după o scurtă căutare se fixă asupra Chrysler-ului în care stătea Dutch.

— Bine aranjat, nu!? rînji satisfăcut Ianis. Urmă o indescriptibilă furtună de aplauze, urale, claxoane şi fluierături. Vezi, ai o galerie bună! conchise Ţamikis.

— În cinstea lui şi a dumneavoastră, continuă spicherul, am realizat acest spectacol unic. Foarte puţini sînt aceia care ştiu că D. L. nu e numai un recordman al vitezelor, ci şi un genial poet. Prin amabilitatea domnului Ianis Ţamikis am obţinut în exclusivitate difuzarea unui poem creat de primul nostru bard sideral. Această capodoperă este intitulată „Orfeu". După unii exegeţi ea ar avea implicaţii autobiografice. Autorul versurilor neconfirmînd însă această presupunere, ea rămîne deocamdată învăluită de mister.

Spicherul se îndepărtă puţin din faţa obiectivului, astfel încît nu i se mai văzu decît profilul într-o latură a marelui ecran panoramic, pe restul acestuia începînd să ruleze secvenţe din vechiul film „Orfeu sfîşiat de bacante".

Iată-l pe erou cum goneşte – coborînd povîrnişuri şi străbătînd crînguri şi văi – în căutarea iubitei. Vîntul îi răvăşeşte părul şi-i aduce obsedant în urechi aceeaşi chemare: Orfeu!

Departe, urmărită de atleticul Aristeu, Eurydice fuge spre logodnicul ei.

De sus de tot, din stînga, de pe un deal înalt, vine aedul pe care mai mult îl ghiceşti după strigătele lui.

În dreapta, aproape, se zăreşte Eurydice; fiecare pas spre cel ce-i este drag o apropie de moarte…,

Pe Dutch îl tulburară aceste imagini ale filmului din care odinioară văzuse doar cîteva secvenţe la televizor. Ideea de a scrie poemul despre „Orfeu“ îi venise abia pe „Spright“, după discuţia cu Morella. Iar acum, cînd ea devenise în sfîrşit realitate, pe chipul Eurydicei, ca şi pe al Morellei, el întrezărea trăsăturile unei alte feţe, îndepărtate şi strălimpezi.

— În punerea în scenă a poemului, răsună glasul spicherului, am folosit unele scene din celebrul film al Morellei Snowland. Cu ani în urmă, ea suscitase poetului o mare iubire. Din pricina ei se spune că el ar fi plecat în Venus. Iată dar că acele comentarii de care pomeneam adineauri par a avea o bază reală. Orfeu nu este numai un pretext liric. Orfeu există aievea…

„Ce bizar! gîndi Dutch. Vorbeşte despre Orfeu ca şi cînd ar exista. El vine însă din defuncte locuri… El însuşi este un defunct…“

— Poemul va fi prezentat sub formă de balet cu unele secvenţe din filmul amintit. Muzica este scrisă de Ezra West. Versurile vor fi citite de marele nostru tragedian Llewellyn Ryan, neuitatul interpret al lui Emerson[176]. Alegerea versurilor şi înmănuncherea lor sub diverse titluri a fost făcută de faimosul coregraf…

… Şi şarpele o muşcă pe Eurydice. Pe urmă fuge după Aristeu, parcă spre a-l lăsa pe aed singur cu tragicu-i destin. Glasul recitatorului spuse:

LÎNGĂ TRUPUL NEÎNSUFLEŢIT AL EURYDICEI, ORFEU ARE O CLIPĂ DE RĂTĂCIRE

Suind smerit prin smirna serii de sargase,
Trădat de aştrii grei pe care îi strigase,
Orfeu, zeu frînt şi trist, a suspinat. Ce dolii
Ucid obrajilor străbunele orgolii!
Ce nepăsare fluturată şi suavă

176 Ralph Waldo Emerson, scriitor romantic american (1803—1882) (n.r.).

Îl poartă-n aţipirea ei ca pe o *navă,*
Cînd, rob răpusei muzici, numai sieşi mută,
Îi potoleşte neodihna o cucută.

„Ce mare dansator! gîndi Dutch cu admiraţie. Acest om este nebun de durere. Dar de ce mă emoţionez atîta? Şi ca o mireasmă uitată, amintiri legate de fata-floare îi umplură sufletul. *Lilla lilia,* şoptiră imperceptibil buzele lui Dutch, crin mic, unde eşti? I se păru că-i vede chipul reflectat în albăstrimea lăcuşorului venusian. *Eau irréelle... How eaurily!* Într-adevăr, ce fluidă-i apa asta ireală! Şi ce mîngîioasă... ca un cîntec de leagăn... *Il-laile, ich hülle you ile eelowa, roua, ich hülle you ile laulu.* Da, draga mea, în astă-seară te acopăr cu rouă, te-nfăşor în cîntec.“

Glasul recitatorului risipi mirajul:

ORFEU ÎŞI REVINE ŞI REVINE LÎNGĂ
IUBITA LUI MOARTĂ

Povară îmi e grea tăcerea ta, mă frînge.
Eri încă-mi resfirai zefirii vii prin sînge.
Sfîrşita-i respirare aprig de adîncă
Mereu auzul meu o cheamă: Vino încă!
Îngheaţă lacrima în racla din privire
Şi numai visul înflorit pe limpezi lire.
Pustie mască împietrită-i chipul meu.
O harfă parcă sînt, dar cine e Orfeu?

ACUM ORFEU CIOPLEŞTE CHIPUL FEMEII IUBITE,
AMINTINDU-ŞI DE TRECUT:

Tăind amintitor în lemnul alb de cedru
Un chip restituit eternului paredru[1]*,*
Al stelei mire în delir stă lîngă turmă,
Sub unda umbrei dragi din urna cea din urmă.

Secvenţe din film începură să se perinde pe ecran, în timp ce în faţa lor balerinul care-l întruchipa pe Orfeu îşi desfăşura deznădăjduita pantomimă. Omul dansa jos, pe

scena luminată razant de proiectoare, iar aparatul de televiziune îi transpunea imaginea peste acelea ale filmului. Pesemne toată această ciudată îngemănare de poezie, muzică, balet, pantomimă, cinematograf şi televiziune îi uimise pe spectatori, care nu-şi arătau în nici un fel admiraţia sau dezaprobarea. Dutch în schimb, cu toate că stătea cu ochii pironiţi pe ecran, începu să piardă şirul a ceea ce vedea şi, printr-un fel de supraimpresiune, i se păru că retrăieşte moartea Daphnei… Cînd, fluturînd în aer ca o trandafirie eşarfă de fum, îşi încolăcise aripioarele în jurul gîtului său. Iar el rămăsese aşa în genunchi, cu mîinile întinse în sus, amintindu-şi tulburat de gravura lui Blake închinată contopirii sufletului cu trupul…

ORFEU CĂTRE ZEI (se auzi glasul recitatorului):

Răspundeţi, o divini, cum a pierit şi unde
Ascunsul meu trecut de-ntunecate unde?
Dar lydianul Amphion de odinioară?…
Aud prin stejăriş o iute căprioară…
Mai cîntă oare-acum cînd este abur numai
Neîntrecutul Marsyas? Şi unde-i spuma-i,
Melodioasă îndelung, a lui Thamiris?
Trecut-au toţi în şoapte reci al serii iris…

Aceste versuri, pe care Dutch, mîhnit de pierderea Morellei, le scrisese pe cînd zbura cu „Năluca“, dobîndeau acum, pentru el, după tragicele evenimente de pe Venus, o sfîşietoare realitate. „Ce forţă ciudată are iubirea! îi trecu prin minte lui Dutch. Nu există genuni pentru ea. Singurătatea în faţa ei păleşte.“ Îl cuprinse o aprigă dorinţă să strige oamenilor închişi în carapacele metalice ale maşinilor: „Ieşiţi din ascunzătorile voastre! Credeţi în punţile galactice ale iubirii“.

CORUL IMPLORĂ ÎNDURARE PENTRU ORFEU:

Cruţaţi-l, zei, de-al deznădejdii reci colind
Pe-acela ce-ntr-un ideal semeţ voind
Pe firavul omăt iubit, Eurydice,
La vama vanei vorbe EU să o ridice
Văzut-a îngrozit destinul cum îi pradă
În vis doar sărutata-i gură de zăpadă —
Cum zîmbetul şi mersul şi dulcea ei argilă
Se spulberau în ceaţă fugace şi fragilă.

Dutch asculta şi privea ca vrăjit. Într-adevăr, aceşti artişti experimentaţi, sensibili şi inteligenţi se străduiseră cu succes să transforme acel poem într-un spectacol uluitor. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte cît de interesant poate deveni fiecare vers cînd e contrapunctat cu un dans expresiv, cu fluidele sau gravele acorduri ale muzicii, cu straniile încrucişări de lumini.

Avea impresia că nu mai recunoaşte acele versuri totuşi atît de familiare. De unde venea această vigoare, de unde această prospeţime? Poate de la fondul melodic care însoţea întregul poem, dîndu-i parcă o nouă dimensiune.

Ritmurile muzicii n-aveau nimic de-a face cu străvechiul melos helen. În ele răsunau foarte clar obsedantele *spirituals* ale negrilor. Dar acest anacronism era tot aşa de puţin supărător ca şi acela folosit de Rembrandt, care-şi înveşmînta eroii antici în straiele olandezilor veacului al XVII-lea.

Dutch deveni din nou atent la glasul recitatorului:

ORFEU NAVIGHEAZĂ CĂTRE INFERN:

Ce putred zbor adus de ţărm loveşte-ntr-una?
E de-un reflex funest învăluită Luna...
Tari, hotărîte doruri străbat defuncta oră,
Cînd ancoră la malul extrem înalta proră.

Călătoria pe mare a lui Orfeu, valurile care parcă se

repezeau asupra spectatorilor, coasta sălbatică şi stîncoasă la care se oprise nava, peştera sumbră prin care aedul pătrunse în lumea subpămînteană

— Totul avea coloritul şi respiraţia realităţii.

PE TĂRÎMUL LUI HADES:

Acolo, în rigida, cataractica regiune[177]*,*
De coapsă răzimat al harfei scump cărbune,
Cu ochii peregrini metalicelor bezne
Şi pasul şovăit de-nlănţuite glezne,
Sub cerul calcinat de-o-nfrigurată pară
Strigi lumile de jos din lavă să apară.

Regizorul spectacolului reuşise cu iscusinţă să suprapună destul de abstractelor stihuri ale poemului o serie de scene în care Orfeu era împresurat – cam arbitrar, dar impresionant – de o multitudine de făpturi supranaturale luate din mitologie, din bolgiile lui Dante şi din eresurile creştine. Pentru sufletul privitorului obişnuit însă, acest cocteil de personaje infernale era cît se poate de captivant.

Brusc, spectacolul se întrerupse. Spicherul veni în faţa aparatului de telefilmare şi capul său gigantic apăru la marginea ecranului:

— Dragi prieteni, această excepţională producţie realizată în cinstea eroului nostru, D. L., vă este oferită de celebra societate „Resislon“. Înainte de a o vedea pe Eurydice în Infern, veţi putea asista la infernalele întîmplări ale unei fete din zilele noastre.

Pe ecran se iveşte alături de capul spicherului un tînăr „furios“ care discută liniştit cu o fată plină de *sexy.* Convorbirea lor, derulată invers, ca la un magnetofon, este neinteligibilă, dar suficient de expresivă şi elocventă ca să se priceapă esenţialul: el este înflăcărat de o pasiune devorantă, iar ea rezistă amuzată şi totodată cu

[177] Adică: pe tărîmul suprem *(n.a.).*

o ispititoare hotărîre.

Deodată obiectivul cinematografic se apropie de mîinile lui şi, în prim plan, se observă cum dreapta îi desface discret o piatră de pe un inel pus pe degetul mîinii stîngi. Fulgerător, din inel se scurge pe rochia fetei o picătură verzuie, şi, spre stupoarea şi spaima acesteia, spumoasele-i veşminte se topesc într-o clipă, iar frumoasa rămîne goală.

Un rîs uriaş mătură din sufletele spectatorilor tristeţea pricinuită de soarta tragică a lui Orfeu. Şi în timp ce fetişcana încearcă să acopere doar cu două mînuţe o suprafaţă mult prea mare pe lîngă ele, iar în plus aparatul de filmat o necăjeşte, rotindu-se şi făcînd-o să ţopăie ca sub duş, glasul spicherului anunţă morala delicioasei povestioare:

— Cîteva picături de „Solv-divest“ ajung să topească îmbrăcămintea din nylon a acestei îndărătnice domnişoare. Doar furourile din „Resislon“— „Solzii sirenei“ – oferă o garanţie sigură împotriva oricăror *strip-tease* fără voie. Reţineţi acest nume! „Solzii sirenei“ – noul dumneavoastră combinezon.

Ca prin farmec, pe trupul gol al fetei se iveşte un combinezon „Resislon“, apoi imaginea se tulbură şi din nou ne găsim în Infernul lui Orfeu…

CORUL DESPRE CÎNTAREA AEDULUI:

Pe *umăr de văzduh tu fruntea o înclini,*
Şi virginal sărutul pe umăr de lumini!
Decît mărgeanul fragedelor zori mai dulce
Cîntarea ta îmbie tîmpla să se culce.

CORÉ[178] STĂRUIE PE LÎNGĂ HADES:

Cum poate învia femeia-n el zidită,
Ca într-un selenar cavou şi grea firidă?

---

[178] *Coré* (sau Proserpina) este soţia lui Hades care o răpise de lîngă mama ei, Demeter *(n.r.).*

HADES E ÎNDUPLECAT:

Nemărginite căi din harul tău decurg,
O meşter al mîhnirii, himeric demiurg!
Vrei înapoi s-o iei? Să nu tresari, să nu zici,
Orfeu, nici un cuvînt, căci paşii ei sînt muzici,
Prea lesne risipiţi (privirii doar) în fum.
De-al harfei tale drag, penumbra i-o exhum.

VIAŢA EURYDICEI ESTE TOARSĂ DIN NOU

Cu mîna-i dreaptă ţese-ncet o gravă Parcă
Năluca albei Eurydice scade parcă…

De data asta, cînd Hermes o luă de mînă pe Eurydice, lui Dutch i se năzări că o vede pe Morella stînd alături de chipul de văpăi al lui Somestone, pe ecranul televizorului de pe „Spright"… Dar glasul mâhnit al recitatorului îl readuse pe Dutch alături de imaginea fetei-flori reflectată de undele lăcuşorului albastru.

ORFEU ZĂREŞTE UMBRA IUBITEI
OGLINDITĂ ÎNTR-O APĂ:

Iar ochii lui Orfeu, atraşi de tulburi ape,
Ca într-un somn o presimţi pierind aproape
Mai înainte de a-şi fi întins privirea
La umbra El aievea. O, doar oglindirea
Subitei fugi e de ajuns să i-o răpească…
Un cer încărunţea în zarea lui de iască.

Dutch era sincer emoţionat. Fireşte nu de versurile lui, ci de măiestria cu care recitatorul îşi tînguia partitura pe şerpuirile pătrunzătoare ale muzicii. „Şi totuşi cei mai buni artişti ştiu ce-i durerea — gîndi el. Şi aceasta – poate graţie imensului fluviu melodic pe care negrii l-au revărsat asupra continentelor…"

AEDUL SE-NTOARCE SINGUR PE PĂMÎNT:

A soarelui apus augustă oboseală
Oficia un imn cînd zăbovea cu falã
În cerul clar şi crud, alb stadion surpat:
Ce zvon familiar şi-atît de depărtat!

ORFEU SE PLEACĂ DESTINULUI:

Precum pe Arion, aedul din Methymn,
Îl mîntui delfinul prins în mreji de imn,
Dea Zevs, peänul meu impur din rană smuls
Să-mi fie pavăză şi rod şi viu impuls!
Reviu fecundei glii asemeni unei mume,
Nu mă jertfii genunii, ci du-mă grelei hume!
Contemplu un mormînt în orişice tulpină,
În zămuri verzi de fruct, văd tina sibilină.
Un ciclu fără greş se-ncheie-n vechi făgaşe,
Mai tare decît gheara rodirii ucigaşe.

Dutch era tot mai nedumerit. Cum se poate că nimeni nu protestează împotriva acestor versuri? Sau poate că ele se dizolvau în plasma întregului spectacol, erau acoperite literalmente de muzică, de culori, de neîntrerupta mişcare de pe ecran, şi nici măcar nu mai erau sesizate, deşi dicţiunea lui Ryan era desăvîrşită şi se putea distinge fiecare cuvînt.

… Revenit singur pe vuitorul pămînt, Orfeu nu întîrzie să-şi desăvîrşească tragicul destin, pe care recitatorul îl vesti cu un glas încărcat de reminiscenţe freudiene:

MENADELE ÎL VĂD PE ORFEU RĂTĂCIND
PRIN CRÎNGUL LOR:

De mustul aprilin arterele ne fierb
Cînd năvăleşti din luminişuri ca un cerb.
E crîngul răvăşit de sitavii[179] silvani:

---

[179] Sitavi: răguşiţi din pricina beţiei *(n.r.).*

Orgii piereau însîngerînd bătrîni platani.
Doar tu, sacrificat pierdutului ungher,
Scrutezi al slăvilor sidef, zeu sterp, stingher.

ORFEU E SFÎŞIAT DE BACANTE:

Cînd bolta se cernea de neguri, grele glugi,
Al zimbrului rănit peän ai vrut să mugi.
Întingi lustral[180] *azurul, explorator de zguri,*
Apoi te devorară avide, sacre guri.

Surprinzător era că tocmai acest sfîrşit – destul de obscur, de laconic şi de sever ca să fie mistuit cu greu chiar la lectură – incită entuziasmul spectatorilor. Pricina se datora faptului că realizatorii „telemontajului“ transformaseră ultimul vers întro formidabilă bacanală. Această parte nu mai era televizarea unui dans de pe scenă şi nici un fragment din vechea peliculă cu Orfeu, ci reprezenta un scurt metraj inedit: explozia delirantă a sute de menade, care n-aveau să se teamă de „Solv-divest“ nu pentru că purtau furouri „Resislon“, ci pur şi simplu fiindcă, în afara unor aşa zise ghirlande, nu mai aveau pe ele nimic.

— Înainte de turnare, îi şopti Ţamikis lui Dutch, toate au fost îmbătate. Observă cît de teribilă e uciderea lui Orfeu! Aceste cîteva minute au costat o avere. O duzină de fete au fost grav rănite, iar balerinul a rămas desfigurat…

De altminteri, operatorii şi monterii filmului avuseseră grijă cu un savant sadism să prindă toate momentele violente ale dezlănţuirii unui puhoi de nebune isterice asupra unui „poet“ singuratic şi trist…

Ţamikis se aplecă spre Learmonth şi-i spuse:

— Trebuie să le vorbeşti.

Dutch tresări. Nu auzise cum spicherul îl invita să vină pe scenă.

---

[180] Lustral: purificat *(n.r.).*

— Să vorbesc? Cui?

— Celor ce-au venit să te vadă.

— Pe mine? întrebă uimit Dutch.

— Da. Doar tu eşti Dutch Learmonth.

— Eu sînt Dutch Learmonth, rosti celălalt de parcă ar fi vrut să se convingă singur.

— Hai, prietene, îl îndemnă Ianis. Altădată îţi făcea plăcere să vorbeşti oamenilor.

— Văd numai maşini, se împotrivi Dutch.

— Înăuntrul lor sînt oameni, îi explică Ianis ca unui copil. Şi ei au venit special pentru tine. Hai să mergem! Nu mă necăji.

Şi, luîndu-l de braţ, Ianis îl conduse pe Dutch spre scenă. Înaintau printre nenumăratele maşini care-i despărţeau de marele podium scăldat în lumini. „Ce curios! îşi spunea Dutch. Maşinile astea au venit să mă vadă. Venusienii însă n-au vrut să dea ochi cu mine. Dar poate că în ele se află venusieni. Nu e cu putinţă. Venusienii se hrănesc cu lumină, iar aici e întuneric. Şi totuşi eu merg acum spre lumină."

I se părea că scena cu proiectoarele ei este un cîmp de raze.

— Să ajungem mai repede, îi ceru lui Ianis. Mi-e foame de lumină.

Grăbi pasul.

La trecerea lor îi întîmpinau strigăte şi claxoane. Oamenii se bucurau că-şi văd eroul.

— O.K., astronautule! Hurrah! strigă un glas lîngă el.

— *Long live, Flying Dutch* ! nu se lăsă mai prejos un altul.

— Ne-ai dus gloria la zeci de milioane de mile.

Deşi înainta tot mai grăbit, Learmonth se uita în jurul său ca şi cînd ar fi dorit să intercepteze ceva din aceste maşini care-l împresurau. Din toate îl priveau chipuri zîmbitoare, şi atunci carcasa metalică parcă se umaniza, dar prin geamurile unui automobil bătute de o rază Dutch avu impresia că întrevede doar sarcastici ochi de

lup.

— Trăiască Orfeu şi bacantele lui! urlă un bas din apropiere.

— Bravo, vagabond al cerului! se auzi din altă parte.

Ovaţiile, strigătele şi fluierăturile admirative continuară în tot răstimpul drumului lor. Ajunşi la scenă, Ianis îl ajută pe Dutch să se urce şi-l instrui:

— Spune cîteva cuvinte. Mulţumeşte artiştilor pentru spectacol şi publicului pentru aplauze. Eu te aştept aici, jos. Cînd îţi voi face semn, înseamnă că poţi coborî.

Văzîndu-l pe Learmonth că se apropie de microfon, spicherul se grăbi să-şi termine libretul:

— Înainte de a-i da lui D. L. cuvîntul, ţinem să mulţumim societăţii „Resislon“ pentru incomparabila gală artistică oferită. De asemenea vă reamintesc că singurul furou fără de care o femeie din secolul al XX-lea nu poate trăi este furoul „Solzii sirenei“. Chiar şi legendarele bacante ar purta astăzi furoul „Solzii sirenei“.

Şi cu un gest elegant îi cedă lui Dutch Learmonth locul.

Dutch intră în unghiul obiectivului şi aparatul îi proiectă chipul pe uriaşul ecran. Se uită la aceia cărora trebuia să le vorbească şi în penumbră nu întrezări decît cuirasele metalice ale ascultătorilor săi.

— Ce lumină! începu Dutch. În această revărsare de raze, fraţii mei siderali, am preamărit fericirea.

Difuzoarele intensificau enorm glasul lui Dutch, iar timbrul său baritonal devenise şi mai adînc.

— Nu vă ascundeţi de mine. Gîndul meu e plin de recunoştinţă pentru voi, pentru mesajul pe care mi l-aţi trimis prin fermecătoarea voastră copilă…

O tăcere deplină se aşternuse peste marele luminiş înţesat de maşini. Toţi cei de faţă ştiau că fluxul gîndurilor lui Learmonth şerpuia pe traiectorii ciudate. Cuvintele-i aproape ditirambice nu tăinuiau totuşi o dramă atroce, precum imaginea florală a unor galaxii

îndepărtate poate exprima un cosmic dezastru?

Pe scenă (şi pe ecran) apăru Llewellyn Ryan. După ce-i strînse lui Dutch mîna, îi depuse în braţe un mare buchet de flori şi spuse:

— Îţi mulţumim pentru cinstea pe care ne-ai făcut-o venind în mijlocul nostru. Îţi mulţumim şi pentru frumosul poem consacrat lui Orfeu. El ne-a prilejuit realizarea acestui spectacol care, am impresia, n-a displăcut...

Urmară aclamaţii îndelungate.

„Grozav! gîndi Ţamikis. Deocamdată a mers O.K. Ar mai trebui să spună ceva în doi peri şi să coboare, condus de obiectivele aparatelor de televiziune. Va fi un triumf şi pentru el, şi pentru mine."

Dar lucrurile se petrecură altfel.

Pînă atunci comportarea fostului astronaut, deşi bizară, păstrase o anumită seninătate care conferea rătăcirii lui aparenţa obişnuitului. Deodată însă, mînat de amintiri numai de el ştiute, Dutch apucă pe căi cu totul piezişe. Strînse la piept ca pe-un copil buchetul de flori şi hohoti în plîns.

— Oare cînd veţi ieşi din lacul de foc vă veţi hrăni şi voi cu lumină? striga Dutch şi de data aceasta privitorii săi erau siguri că asistă la reconstituirea unui dezastru cosmic.

— E nebun! strigă cineva din stînga parcului.

Se auziră strigăte şi fluierături.

„A luat-o razna, smintitul! se nelinişti Ţamikis. Dacă nu pleacă imediat strică totul". Şi-i făcu lui Learmonth semn să părăsească scena. Acesta însă nu observă nimic. Atunci Ţamikis urlă ca să acopere rumoarea:

— Coboară, Dutch! Ianis are să-ţi spună ceva important. Dar glasul său fu acoperit imediat de larmă şi rîsete. Numai Learmonth era capabil cu cele 150 de difuzoare ale lui să covîrşească vacarmul:

— Lārua aióla... Hila ili lie... Hilîia helai ... Eráo you...

În cuvintele fără noimă ale omului de pe scenă zvîcnea o durere atît de ascuţită, încît, uimiţi, cîteva clipe

amuţiră cu toţii. Apoi tăcerea fu spartă de glasul de adineaori care tună:

— E nebun! Ce caută aici?

— Nu ţi-e ruşine nă vorbeşti aşa! apostrofă tot în gura mare cineva.

Brusc, colţul stîng din fundul parcului deveni arena unei lupte. Provocatorul scandalului, un individ cu ochii de miniu, fusese scos din automobilul său de un bărbat vînjos cu mutră de mops. De la vociferări au trecut la pumni. Un ins cu ochelari negri încercă să-i despartă, dar, nereuşind, îşi asumă rolul unui arbitru care supraveghează buna desfăşurare a unui meci. Cîţiva privitori se împărţiră în două tabere. Cei mai mulţi cereau linişte; huliganii însă nu se lăsau, şi în curînd unii cu ceilalţi se încăierară. Maşinile începură să murmure, apoi să fiarbă. În cîteva secunde atenţia publicului se mută în cealaltă parte a parcului.

„Iese cu bătaie“, se alarmă Ianis. Şi se gîndi să se urce pe scenă, ca să-l ia pe Dutch. În momentul acela însă dintr-un difuzor, sau din mai multe, se dezlănţui o muzică năucitoare. „Oricum, va fi formidabil“, îşi spuse Ianis, în care învinse managerul marilor spectacole.

Vacarmul se înteţea. O nouă îngrămădire se formă tot în stînga parcului, cînd doi indivizi, ca să se bată mai bine, se suiră pe capota unei limuzine. În mînă le străluceau nişte cuţite. Imediat fură imitaţi de cîţiva care păreau meşteri în asemenea lupte, şi bătălia se mută pe două planuri.

Claxoanele răgeau. Printre vehicule, în beznă, bufneau pumnii, şi umbre se agitau sau se prăbuşeau la pămînt. Un automobil luase foc şi văpăile se întindeau în jur.

La puţine minute după începerea scandalului, cîteva maşini cu poliţişti pătrunseră în parc. Oamenii săriră din ele şi începură să evacueze publicul, să stingă incendiul, să curme încăierările.

Ianis se hotărî să sară pe scenă. Pînă la prietenul său

avea de făcut vreo douăzeci de metri.

Dutch stătea încremenit lîngă microfoane. Cu faţa brobonită de sudoare şi lacrimi, îngăima în neştire vorbe adresate unor himere. Cîteodată, gălăgia devenea atît de infernală, încît glasul sugrumat al lui Dutch reuşea doar să se strecoare printre clipele mai calme, ca printr-o pădure în flăcări:

— Vă spun: să nu rămînem închistaţi în singurătate… Vă spun: credeţi în punţile cosmice ale iubirii… Fraţii mei siderali, o, fraţii mei…

Era mai mult un scîncet, dar el hohotea prin difuzoare ca un vaier de bolţi.

Deodată, Ianis auzi mai multe gloanţe şuierîndu-i deasupra. Veneau din partea dreaptă a parcului.

—Dutch, zbieră ca un nebun Ianis, culcă-te la pămînt! Şi în aceeaşi clipă se şi aruncă pe duşumeaua scenei.

— Aud elşalul, prieteni, murmură Dutch. Aţi venit în sfîrşit să mă luaţi. Nu sînt singur…

Şi strîngînd în braţe buchetul de flori, se uită în sus după şuierul ciudat pe care-l auzea şi-şi văzu pe ecran capul gigantic, lăsat pe spate ca privind la cer… şi proiectilul care i se înfipse în gîtlej.

Totul se petrecuse fulgerător. Atenţia tuturora era concentrată fie asupra bătăliei din stînga, ce-şi consuma ultimele zvîrcoliri, fie asupra ieşirii, unde se îmbulzeau maşinile.

În larma din parc pocnetul armei trecuse neobservat şi numai Ianis ştia că prietenul său fusese doborît. Reflectoarele se stingeau pe rînd. Ianis se tîrî îngrozit spre trupul care zăcea în apropiere.

Întins pe scîndurile scenei, Dutch Learmonth îşi aţintea ochii larg deschişi asupra cerului înstelat, pe care îşi urma statornic drumul Venus.

Lei 11

EDITURA TINERETULUI

Redactor responsabil: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU

Dat la cules 12.08.1065. Bun de tipar 22.11.1965. Apărut 1965. Comanda nr. 3490. Tiraj 20110. Hîrtie tipar de 50 g/m² 540 X 810 16. Coli ed. 27,3. Coli de tipar 31,5. A. T. 9886. C. Z. Pentru bibliotecile mici 8 R—31

Tiparul executat sub comanda nr. 50 655 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" – Piaţa Scînteii nr. 1.— Bucureşti – Republica Socialistă România.

